ISSN 1977-0901

Επίσημη Εφημερίδα C 271
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

56ο έτος
19 Σεπτεμβρίου 2013

Ανακοίνωση αριθ. Περιεχόμενα Σελίδα

I *Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις*

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

490ή σύνοδος ολομέλειας της 22ας και 23ης Μαΐου 2013

2013/C 271/01 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης» (διερευνητική γνωμοδότηση) 1

2013/C 271/02 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Δέκα χρόνια μετά, πού οδεύει το ευρώ; Το οικονομικό και πολιτικό μέλλον της ΕΕ και η νέα Συνθήκη» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) 8

2013/C 271/03 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η πράσινη οικονομία — Προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης στην ΕΕ» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) 18

EL

Τιμή:
8 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

III *Προπαρασκευαστικές πράξεις*

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

490ή σύνοδος ολομέλειας της 22ας και 23ης Μαΐου 2013

2013/C 271/04 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής: Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση — Έναρξη συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο» *COM(2012) 777 final/2* 23

2013/C 271/05 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των πληροφοριών που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών» *COM(2013) 44 final — 2013/0024 (COD)* και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» *COM(2013) 45 final — 2013/0025 (COD)* 31

2013/C 271/06 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών» *COM(2013) 71 final — 2013/0045 (CNS)* 36

2013/C 271/07 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου (αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου)» *COM(2013) 42 final — 2013/0023 (COD)* 42

2013/C 271/08 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση — Θέσπιση μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας» *COM(2013) 165 final* και «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση — Εκ των προτέρων συντονισμός των σχεδίων για μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής» *COM(2013) 166 final* 45

2013/C 271/09 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Προς ένα ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση» *COM(2012) 596 final* 48

2013/C 271/10 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: Μια νέα ευρωπαϊκή προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα» *COM(2012) 742 final* και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας» *COM(2012) 744 final — 2012/0360 (COD)* 55

2013/C 271/11 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για την προστασία των επιχειρήσεων από τις παραπλανητικές πρακτικές μάρκετινγκ και την εξασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής του νόμου — Αναθεώρηση της οδηγίας 2006/114/ΕΚ για την παραπλανητική και τη συγκριτική διαφήμιση» *COM(2012) 702 final* 61

EL

(Συνέχεια στη σελίδα 155)

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

490Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 22ΑΣ ΚΑΙ 23ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2013

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης» (διερευνητική γνωμοδότηση)

(2013/C 271/01)

Εισηγητής: **ο κ. JAHIER**

Συνεισηγητής: **ο κ. ΝΤΑΣΗΣ**

Στις 24 Ιανουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Η κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

(διερευνητική γνωμοδότηση).

Η υποεπιτροπή «Η κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης», στην οποία ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 23 Απριλίου 2013 κατά πλειοψηφία και μία ψήφο κατά.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 161 ψήφους υπέρ, 50 κατά και 47 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Σύνοψη των προτάσεων**

1.1 **Η Ευρωπαϊκή Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτική Ένωση** δεν έχει επιτευχθεί ακόμη. Η Νομισματική Ένωση ξεκίνησε να λειτουργεί χωρίς να ληφθούν επαρκώς υπόψη οι οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις, αλλά με σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Επί του παρόντος, έχουν ήδη αναληφθεί ενέργειες προς την χρηματοπιστωτική, δημοσιονομική και τραπεζική ένωση, χωρίς, ωστόσο, τα αντίστοιχα δημοσιονομικά μέσα της ΕΕ για μια συνοδευτική πολιτική προκειμένου να στηριχθεί η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική συνοχή. Συγχρόνως, η πρόοδος προς την κοινωνική και πολιτική ένωση παραμένει σε εμπλοκή. Εντούτοις, η Οικονομική, Νομισματική και Κοινωνική Ένωση είναι αλληλοεξαρτώμενες, δεδομένου ότι αλληλοστηρίζονται και αλληλοενισχύονται. Μαζί, θα πρέπει να προσφέρουν μια πιο απτή Ευρώπη, ριζωμένη στην πραγματική ζωή, με την οποία οι πολίτες μπορούν να δημιουργήσουν επαφές και για την οποία οι επενδυτές, οι παραγωγοί, οι εργαζόμενοι και οι καταναλωτές μπορούν να αναπτύξουν εμπιστοσύνη και το αίσθημα του ανήκειν. Μια δυναμικότερη Ευρώπη η οποία προωθεί την ανταγωνιστικότητα, την έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, τις οικονομικές ευκαιρίες, την απασχόληση και την ουσιαστική άσκηση όλων των κοινωνικών δικαιωμάτων. Χωρίς αυτήν την ισορροπία δεν μπορεί να υπάρξει Πολιτική Ένωση.

1.2 Από το 2008 έως τον Φεβρουάριο του 2013, το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ-27 αυξήθηκε από 7 % σε 10,9 %, με τον αριθμό των ανέργων να ανέρχεται σε 26,4 εκατομμύρια άτομα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την ευρωζώνη ανήλθε μάλιστα σε 12 %. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σε 19 χώρες και μειώθηκε σε 8, και σήμερα στην ΕΕ-27 5,7 εκατομμύρια νέοι είναι άνεργοι (23,5 %),

ενώ, στις αρχές του 2013, το συνολικό ποσοστό ανεργίας στις ΗΠΑ ανήλθε σε 7,7 % και στην Ιαπωνία σε 4,2 % [1]. Αυτά τα αριθμητικά στοιχεία έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και, ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι συνιστά ύψιστη προτεραιότητα η αντιμετώπιση της φθίνουσας ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, η ενίσχυση της ανάπτυξης, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η μείωση της φτώχειας. Είναι ζωτικής σημασίας να συσταθεί ένας ενισχυμένος μηχανισμός εποπτείας σχετικά με τον αντίκτυπο των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών στην κοινωνική κατάσταση και στην αγορά εργασίας των κρατών μελών. Επίσης οι κοινωνικές πολιτικές και οι πολιτικές απασχόλησης θα πρέπει να ενσωματωθούν στις διατάξεις που αποτελούν αντικείμενο εποπτείας των εθνικών οικονομικών πολιτικών ως μέρος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια τέτοια προσέγγιση είναι επείγουσα όχι μόνο λόγω αυτών των δραματικών αριθμητικών στοιχείων, αλλά και επειδή συνάδει πλήρως με το άρθρο 9 της ΣΛΕΕ όσον αφορά τους στόχους της Ένωσης για κοινωνική και αειφόρο ανάπτυξη. Για την κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ χρειάζονται σαφή μέσα και σαφείς δείκτες, καθώς και ποιοτικοί και ποσοτικοί στόχοι, οι οποίοι να είναι εξίσου αποτελεσματικοί όσο και οι οικονομικές και δημοσιονομικές υποχρεώσεις της ΟΝΕ. Περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, οι ηγέτες της ΕΕ θα πρέπει να επαναφέρουν το ευρωπαϊκό ιδεώδες κοντά στους πολίτες.

1.3 Θα πρέπει να δρομολογηθεί ένα νέο **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης**, προκειμένου να συνοδευτούν οι δράσεις προς μια στενότερη χρηματοπιστωτική, τραπεζική και δημοσιονομική ένωση. Στο πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να καθοριστούν σαφείς **απτοί στόχοι**, τόσο ποιοτικοί όσο και ποσοτικοί, οι οποίοι να βασίζονται και να βελτιώνουν τους στόχους που έχουν ήδη τεθεί στο πλαίσιο της **στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**, ιδίως για να υποστηριχθούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την επαναβιομηχάνιση της Ευρώπης, **τη μείωση και εξάλειψη της μαζικής ανεργίας, τη διασφάλιση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων, την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και των νέων θέσεων εργασίας, την καταπολέμηση της φτώχειας, τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης, την ενθάρρυνση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, την ανάπτυξη της κοινωνικής διακυβέρνησης**, καθώς και **τη συμμετοχική οικείωση** του Ευρωπαϊκού σχεδίου. Το νέο ευρωπαϊκό πρόγραμμα κοινωνικής δράσης θα πρέπει να ενεργοποιηθεί μέσω μη νομοθετικών και νομοθετικών δράσεων - ανάλογα με το ποιες δράσεις αποδεικνύονται πιο αποτελεσματικές - σε ολόκληρη την ΕΕ ή μέσω της ενισχυμένης συνεργασίας. Στο πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πρωτοβουλίες όπως το **Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας, η ευρωπαϊκή δέσμη για κοινωνικές επενδύσεις, οι ευρωπαϊκές αξιολογήσεις κοινωνικού αντικτύπου, η Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τους Νέους και το Ενιαίο Ευρωπαϊκό Διαβατήριο Δεξιοτήτων**, και, επίσης, να εξασφαλιστεί ο σεβασμός της **οριζόντιας κοινωνικής ρήτρας, των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων και της συμμετοχής των πολιτών**. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος θα πρέπει επίσης να διερευνηθεί και να προωθηθεί το δικαίωμα των Ευρωπαίων πολιτών σε ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα.

1.4 Η ΕΟΚΕ προτείνει **δύο νέες διερευνητικές πρωτοβουλίες**: 1) την έκδοση **Ευρωπαϊκών Κοινωνικών Ομολόγων** για οικονομικά βιώσιμα σχέδια κοινωνικών επενδύσεων, τα οποία θα διοχετευτούν μέσω ενός **Ευρωπαϊκού Ταμείου Κοινωνικής Δράσης**, τη λειτουργία του οποίου θα διευκολύνουν οι αρμόδιες αρχές της ΕΕ, ωστόσο τη χρηματοδότηση, την ιδιοκτησία, τη διαχείριση και τη διαφανή εποπτεία θα αναλάβουν ενδιαφερόμενοι φορείς της κοινωνίας των πολιτών (από τον ιδιωτικό, τον δημόσιο και τον επιχειρηματικό τομέα)· και 2) τη σύσταση ενός **Ευρωπαϊκού Εκπαιδευτικού Δικτύου για Ανέργους**, το οποίο να προσφέρει μακροπρόθεσμες, αποτελεσματικές και ποιοτικές εκπαιδευτικές ευκαιρίες για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την έκδοση **διακρατικών δελτίων κατάρτισης** και την εφαρμογή προγραμμάτων ανταλλαγής ακαδημαϊκών μονάδων για κύκλους μαθημάτων τύπου ERASMUS, ούτως ώστε να δοθούν στους ανέργους νέες εκπαιδευτικές προοπτικές, να τους εξασφαλιστεί στήριξη για να αναπτύξουν νέες γνωστικές και επαγγελματικές δεξιότητες και να διευκολυνθεί η αναζήτηση νέων κατευθύνσεων επαγγελματικής σταδιοδρομίας και η επανένταξή τους στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Ταυτόχρονα, η Ευρώπη της ελεύθερης κυκλοφορίας χρειάζεται μια ασφαλέστερη και επικαιροποιημένη βάση για την κινητικότητα (για παράδειγμα, επαρκή δικαιώματα πληροφόρησης και παροχής στήριξης για όσους εργάζονται σε άλλα κράτη μέλη), προκειμένου να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των Ευρωπαίων πολιτών που αναζητούν μια θέση εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ, διασφαλίζοντας συγχρόνως ισότιμους όρους ανταγωνισμού και την τήρηση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

2. Η οικονομική διακυβέρνηση απαιτεί μια κοινωνική διάσταση

2.1 Είναι γνωστό ότι η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει ζητήσει επανειλημμένα την ολοκληρωμένη και ταχεία εξέλιξη προς μια **Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτική Ένωση.**

2.2 Μία **Οικονομική Ένωση** θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και μια **χρηματοπιστωτική και τραπεζική ένωση** στην οποία θα προβλέπονται ένα κοινό σύστημα εγγύησης των καταθέσεων, ένα κοινό ταμείο εξυγίανσης και εποπτείας σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, μια **δημοσιονομική ένωση** θα πρέπει να βασιστεί σε κοινούς χρεωστικούς τίτλους στο πλαίσιο της δημοσιονομικής πειθαρχίας, της δημοσιονομικής εξυγίανσης και ενός **δυναμικότερου ευρωπαϊκού προτύπου ανάπτυξης**, στο οποίο να μπορούν να στηριχθούν οι πολίτες και το οποίο να μπορούν να εμπιστεύονται οι επενδυτές, οι παραγωγοί, οι εργαζόμενοι και οι καταναλωτές. Οι συνεχιζόμενες αβεβαιότητες σχετικά με την ακεραιότητα της ευρωζώνης πρέπει να υπερκεραστούν, καθότι υπονομεύουν την εμπιστοσύνη των πολιτών και των επιχειρηματιών. Η σύνοδος κορυφής του Ιουνίου 2012, κατά την οποία εγκρίθηκε το **Σύμφωνο για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση** και αποφασίστηκε η διάθεση 180 δισεκατομμυρίων ευρώ για τον σκοπό αυτό, σε συνδυασμό με τις δηλώσεις της ΕΚΤ *να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες* για να διακοπεί ο φαύλος κύκλος μεταξύ αδύναμων τραπεζών, δημοσίου χρέους και μη βιώσιμων επιτοκιακών αποκλίσεων (spreads), παρέχουν κίνητρα για περισσότερη εμπιστοσύνη στο αναπτυσσόμενο ευρωπαϊκό οικονομικό πλαίσιο. Η Ευρώπη χρειάζεται ένα νέο πρόγραμμα επενδύσεων [2] για την κινητοποίηση πόρων, ούτως ώστε να στηριχθεί η επαναβιομηχάνιση, να αποκατασταθεί η ανάπτυξη και να καταπολεμηθεί η ανεργία.

[1] Στατιστικά στοιχεία της Eurostat http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators

[2] Ένα είδος νέου Σχεδίου Μάρσαλ: βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανάπτυξη και δημόσιο χρέος στην ΕΕ: δύο καινοτόμες προτάσεις», ΕΕ C 143 της 22.5.2012 σ. 10, σημεία 2.8 και 2.13 – Πρβλ. επίσης την Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την Μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής οικονομίας, COM(2013) 150 final/2 της 9.4.2013

2.3 Αυτή όμως είναι η μία μόνο όψη του νομίσματος. Συγχρόνως, τα μέτρα λιτότητας είχαν καταστρεπτικές συνέπειες σε ό,τι αφορά την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική προστασία, μια αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και τα επίπεδα φτώχειας. Σήμερα υπάρχουν 26 εκατομμύρια άνεργοι και 120 εκατομμύρια άτομα που πλήττονται από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό στην ΕΕ. Οι στόχοι της οικονομικής ανάκαμψης, της νομισματικής σταθερότητας, της αειφόρου ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς μια ανανεωμένη κοινωνική διάσταση. **Στο Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 14ης και 15ης Μαρτίου 2013** αναγνωρίστηκε τελικά αυτή η πραγματικότητα και τα κράτη μέλη κλήθηκαν να **μετατρέψουν τις κοινωνικές πολιτικές σε κινητήριες δυνάμεις οικονομικής διακυβέρνησης, κυρίως μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου** προς την στήριξη της απασχόλησης, τις κοινωνικές επενδύσεις, την κοινωνική ένταξη και την ενσωμάτωση των κοινωνικών στόχων σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ ([3]). Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της αυτή τη νέα έμφαση που αποδίδεται στην κοινωνική πολιτική σε εθνικό επίπεδο, θεωρεί ωστόσο ότι είναι επίσης αναγκαίο να αναληφθούν πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ αναφορικά με την κοινωνική δράση, τις κοινωνικές επενδύσεις και την κοινωνική οροθέτηση.

2.4 Επομένως, έχει πλέον φτάσει η στιγμή να **οικοδομηθεί ο κοινωνικός πυλώνας της ΟΝΕ** στο πλαίσιο μιας κοινωνικής Ευρώπης, χωρίς την οποία η υποστήριξη του Ευρωπαϊκού σχεδίου, στο σύνολό του, από τους πολίτες θα εξακολουθήσει να διακινδυνεύει. Πράγματι, οι τρέχουσες αποκλίσεις («spreads») που παρατηρούνται όσον αφορά τις κοινωνικές ανισότητες στην ΕΕ όχι μόνον υπονομεύουν την εύρεση βιώσιμων λύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή, αλλά ταυτόχρονα αποτελούν μια σημαντική πρόκληση στις επόμενες ευρωπαϊκές εκλογές το 2014 μεταξύ εκείνων που προσβλέπουν προς μια ευρωπαϊκή διάσταση για την ανάκαμψη και εκείνων που στρέφονται προς εθνικές εναλλακτικές λύσεις. Οι ευρωπαϊκές εκλογές θα οδηγήσουν σε μια πόλωση απόψεων και ψηφοφόρων. Είναι ζωτικής σημασίας αυτές οι εκλογές να λειτουργήσουν ως εφαλτήριο και όχι να αποτελέσουν τροχοπέδη για **περισσότερη Ευρώπη, για μια Ευρώπη που προσεγγίζει περισσότερο τους πολίτες, τις οικογένειες και τις επιχειρήσεις της, για μια πιο κοινωνική Ευρώπη.**

2.5 **Τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα** είναι «αδιαίρετα» από τα αστικά και τα πολιτικά δικαιώματα και στη Συνθήκη προβλέπεται ρητώς η υποχρέωση υπεράσπισης και προώθησής τους. Η Επιτροπή και η ΕΚΤ οφείλουν, ως μέλη της Τρόικα, να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα σε όλες τις δραστηριότητές τους. Στο πλαίσιο της κοινωνικής διάστασης της ΟΝΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθεί, να αξιολογεί και να διασφαλίζει την πλήρη συμμόρφωση με αυτές τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα.

3. Προς ένα νέο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης και ένα Σύμφωνο Κοινωνικών Επενδύσεων

3.1 Το 2008, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε μια διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αίτησης της γαλλικής Προεδρίας της ΕΕ, στην οποία υπογράμμισε την ανάγκη να δρομολογηθεί ένα νέο **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης.** Στην εν λόγω γνωμοδότηση επισημάνθηκε η πρωτοποριακή δράση της ΕΟΚΕ, η οποία συνέβαλε στην κατάρτιση ενός Κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, στην ενεργοποίηση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Κοινωνικής Δράσης το 1989 καθώς και στο συνεπαγόμενο κοινωνικό κεκτημένο όσον αφορά την ενιαία αγορά, τη Συνθήκη και γενικότερα στις δραστηριότητες της ΕΕ. Στη γνωμοδότηση αναγνωρίστηκε επίσης ότι είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί ένα νέο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης **«έτσι ώστε η κοινωνική εξέλιξη της ΕΕ να συμβαδίζει με τις εξελίξεις της οικονομίας και της αγοράς».** Δυστυχώς, παρά τη στήριξη που εκφράστηκε στην άτυπη συνάντηση των Υπουργών Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων κατά τη διάρκεια της γαλλικής Προεδρίας της ΕΕ, η πρόταση της ΕΟΚΕ σύντομα επισκιάστηκε από την οικονομική κρίση και τα πέντε φρενήρη έτη προσπαθειών να διασωθεί η ΟΝΕ και να σφυρηλατηθεί η στενότερη οικονομική συνοχή στην ευρωζώνη. Ήρθε πλέον σίγουρα ο καιρός να επανεξεταστεί η ιδέα ενός νέου Ευρωπαϊκού Προγράμματος Κοινωνικής Δράσης, ούτως ώστε να καλυφθούν οι καθυστερήσεις και να στηριχθεί η νέα μορφή οικονομικής διακυβέρνησης με την αντίστοιχη κοινωνική συνοχή και τις ανάλογες δράσεις κοινωνικής πολιτικής.

3.2 Στη γνωμοδότηση του 2008, η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ μιας «**πολυεπίπεδης διακυβέρνησης**» του νέου Ευρωπαϊκού Προγράμματος Κοινωνικής Δράσης, το οποίο θα βασίζεται στην νομοθετική δράση, τον κοινωνικό διάλογο, τη συρρύθμιση και την αυτορύθμιση, τον ανοιχτό συντονισμό, την ενσωμάτωση της κοινωνικής διάστασης στις υπόλοιπες πολιτικές, την ενισχυμένη συνεργασία και το δικαίωμα πρωτοβουλίας των πολιτών. Στη γνωμοδότησή της η ΕΟΚΕ δεν ιεραρχεί τη μορφή των δράσεων που θα πρέπει να αναληφθούν, αλλά προτείνει να εφαρμοστούν οι αποτελεσματικότερες δράσεις, με την τήρηση της ***κοινοτικής μεθόδου*** και τον σεβασμό της νέας οριζόντιας ***κοινωνικής ρήτρας*** (άρθρο 9, ΣΛΕΕ). Επίσης, ζητεί την χρηματοδοτική δέσμευση, λόγου χάρη μέσω μιας περισσότερο εστιασμένης και προσβάσιμης χρήσης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, την ενδεχόμενη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Κοινωνικής Καινοτομίας για την υποστήριξη νέων πρωτοβουλιών πειραματικού χαρακτήρα, καθώς και την πιθανή ανάπτυξη ενός «πανευρωπαϊκού δανειοδοτικού μέσου για την ανάπτυξη των κοινωνικών υποδομών».

3.3 Στο μεταξύ, η ΕΟΚΕ επέτεινε το αίτημά της για εφαρμογή της *κοινοτικής μεθόδου* και τήρηση του δεσμευτικού χαρακτήρα της οριζόντιας *κοινωνικής ρήτρας*. Επίσης, πρότεινε, συγκεκριμένα, τη σύσταση ενός **Ευρωπαϊκού Συμφώνου Κοινωνικών Επενδύσεων**, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα λιτότητας και οι ημιαυτόματες κυρώσεις στο πλαίσιο της οικονομικής διακυβέρνησης και της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αντισταθμίζονται από αξιολογήσεις κοινωνικού αντίκτυπου, την εφαρμογή των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων, την ουσιαστική δέσμευση για εκπλήρωση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την καταπολέμηση της φτώχειας και την συνολική ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής **«κοινωνικής διακυβέρνησης».**

3.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενθαρρυντικό το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε πρόσφατα **την ανάγκη για «ένα κοινωνικό σύμφωνο για την Ευρώπη»**, για «πρότυπα αναφοράς στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής», υπό την προϋπόθεση της «δεσμευτικής εποπτείας της δημοσιονομικής πειθαρχίας», για συνεκτίμηση της «βιωσιμότητας του κοινωνικού

([3]) Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 14ης και 15ης Μαρτίου 2013, EUCO 23/13.

προτύπου» στην Ετήσια Έκθεση για την Ανάπτυξη, καθώς και για τη θέσπιση ενός **«ενοποιημένου πλαισίου πολιτικής απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής» ως το «πέμπτο δομικό στοιχείο» στον χάρτη πορείας για την ΟΝΕ** [4]. Επιδοκιμάζει επίσης τον στόχο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να παρουσιάσει, κατά τη σύνοδό του τον Ιούνιο του 2013, μέτρα και έναν χάρτη πορείας με δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα για «την κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ» [5]. Ομοίως, ο Επίτροπος κ. Andor τόνισε πρόσφατα την ανάγκη για μια «νομισματική ένωση με ανθρώπινο πρόσωπο» και επισήμανε ότι, κατά την άποψή του, η κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ πρέπει να νοηθεί ως η δυνατότητα των κανόνων, των μηχανισμών διακυβέρνησης, της δημοσιονομικής ικανότητας και άλλων μέσων πολιτικής της ΟΝΕ **να εξασφαλίσουν ότι ταυτοχρόνως επιδιώκονται η οικονομική απόδοση και η κοινωνική δικαιοσύνη** [6]. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνεται επίσης από τα συμπεράσματα του Προέδρου κ. Van Rompuy κατά την Τριμερή Κοινωνική Σύνοδο Κορυφής, που πραγματοποιήθηκε στις 14 Μαρτίου, στα οποία παρατηρεί ότι «το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο παραμένει σημαντικό κεφάλαιο και συνιστά παγκόσμιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα» και ότι «**πρέπει να εξεύρουμε μηχανισμούς που θα συμβάλουν στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων στην Ένωσή μας**» [7]. Η «Δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις», που δημοσίευσε η Επιτροπή και στην οποία περιέχεται καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη να στηρίξουν την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη [8], χαράσσει την πορεία για την ανάπτυξη δεικτών αξιολόγησης της κοινωνικής διάστασης. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για την ανάπτυξη ενός «πίνακα βαθμολόγησης» (scoreboard) για την απασχόληση και τις κοινωνικές ανισότητες στην ΕΕ, απαιτείται επίσης ένα πιο στοχευμένο πλαίσιο δράσης σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη να καταρτιστεί ένα ολοκληρωμένο, προορατικό **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης** με πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, στο οποίο θα συμμετέχουν οι αρμόδιες **ευρωπαϊκές** αρχές, καθώς και οι ενδιαφερόμενοι ευρωπαϊκοί οργανισμοί και φορείς τόσο στις νομοθετικές όσο και στις μη νομοθετικές δράσεις. Αποστολή αυτού του προγράμματος θα πρέπει να είναι η επίτευξη και, ακόμη καλύτερα, η βελτίωση των κοινωνικών στόχων που έχουν τεθεί στη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

4. **Ειδικές προτάσεις**

Η ΕΟΚΕ στηρίζει τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και υπογραμμίζει την ανάγκη να αντιμετωπιστεί η φθίνουσα ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, να αυξηθεί η ανάπτυξη, να δημιουργηθούν περισσότερες θέσεις εργασίας και να μειωθεί η φτώχεια. Σε συνάρτηση με το άρθρο 9 της ΣΕΕ, το οποίο ορίζει ότι «η Ένωση συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης, με τη διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας», η ΕΟΚΕ ζητεί την υιοθέτηση ενός περισσότερο δεσμευτικού και δεόντως χρηματοδοτούμενου **προγράμματος κοινωνικής δράσης και δέσμευσης σε επίπεδο ΕΕ**, συμπεριλαμβανομένων των κάτωθι ειδικών στόχων.

4.1 Η διαδικασία του **Ευρωπαϊκού Εξαμήνου** πρέπει να συμπεριλαμβάνει **κριτήρια αξιολόγησης για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη** στο ίδιο **πλαίσιο εποπτείας** όπως αυτό που εφαρμόζεται για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. **Οι ποσοτικοί ευρωπαϊκοί στόχοι όσον αφορά την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική** πρέπει να αντιστοιχούν και να ενσωματωθούν στις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης που διέπουν τους στόχους όσον αφορά το χρέος και το έλλειμμα. Ακολούθως, θα πρέπει να εφαρμοστούν **μηχανισμοί προσαρμογής** για να μειωθούν οι μακροοικονομικές και οι **κοινωνικές ανισότητες**, με στόχο την προώθηση μιας έξυπνης και βιώσιμης ανάπτυξης, ποιοτικών θέσεων εργασίας, την πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, καθώς και τον περιορισμό των κοινωνικών ανισοτήτων σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι βραχυπρόθεσμες οικονομικές αποδόσεις δεν θα πρέπει να αποβούν σε βάρος των μακροπρόθεσμων **επενδύσεων στο κοινωνικό κεφάλαιο.** Τα μέσα δημοσιονομικής εξυγίανσης πρέπει να αξιολογηθούν βάσει του αντικτύπου τους στην ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη. **Οι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί αλληλεγγύης** θα πρέπει να συνοδεύσουν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η στήριξη των Ευρωπαίων πολιτών για μια ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση, θα πρέπει να προβλεφθούν στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων ο **ενδεδειγμένος κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος των πολιτών, στο πλαίσιο μιας ευρωπαϊκής δυναμικής της κοινωνικής διάστασης**, η οποία δεν επιφέρει έναν *ανταγωνισμό προς τα κάτω* με αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ανταγωνιστικότητας, τον μισθολογικό αποπληθωρισμό και τη μείωση της συνολικής ζήτησης. **Πρέπει να είναι εγγυημένες οι ελεύθερες και αυτόνομες συλλογικές διαπραγματεύσεις. Ο ευρωπαϊκός κοινωνικός διάλογος** θα πρέπει να διαδραματίσει ζωτικό ρόλο στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή της νέας οικονομικής διακυβέρνησης. Απαιτείται **καλύτερη εποπτεία και τήρηση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων σε επίπεδο ΕΕ.**

4.2 **Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση** πρέπει να αναπτυχθούν σε επίπεδο ανάλογο προς τους ορισμούς που έχει δώσει ο Πρόεδρος κ. Van Rompuy για να χαρακτηρίσει την «ανθρώπινη τραγωδία και την κατάσταση έκτακτης ανάγκης από κοινωνική άποψη» [9] όσον αφορά την απασχόληση στην Ευρώπη και την αντίστοιχη κοινωνική κατάσταση. Για τον σκοπό αυτό θα απαιτηθεί «μια υποχρεωτική και ολοκληρωμένη αναθεώρηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ)», όπως ζήτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του της 13ης Μαρτίου [10]. Στο πλαίσιο των

(4) Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με την έκθεση των Προέδρων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωομάδας *Προς μια ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση* (2012/2151 (INI)), σ. 29, και συνοδευτική γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων του ΕΚ, *πρόταση 1* και *σύσταση 6*

(5) Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με την ολοκλήρωση της ΟΝΕ, που εγκρίθηκαν στις 14 Δεκεμβρίου 2012, σημείο 12β.

(6) Ομιλία του κ. László Andor, Ευρωπαίου Επιτρόπου, αρμόδιου για θέματα απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και κοινωνικής ένταξης προς την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικαλιστικών Οργανώσεων (ETUC) (28.1.2013, Μαδρίτη).

(7) «Μία από τις πτυχές που βρίσκεται στο επίκεντρο της σημερινής συνάντησης είναι η κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ. Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο παραμένει σημαντικό κεφάλαιο και συνιστά παγκόσμιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα» – Παρατηρήσεις του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Herman Van Rompuy στη συνέχεια της Τριμερούς Κοινωνικής Συνόδου Κορυφής, Βρυξέλλες 14.3.2013, EUCO 68/13.

(8) Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή - συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020), COM(2013) 83 final.

(9) «Ως αποτέλεσμα, όλο και περισσότεροι άνθρωποι αποχωρούν από την αγορά εργασίας, εγκαταλείποντας οποιαδήποτε επαγγελματική κατάρτισης και διατρέχοντας τον κίνδυνο της περιθωριοποίησης (το ποσοστό αυτό φθάνει έως και 13 % για την ηλικιακή ομάδα 15-24). Αυτό συνιστά μια ανθρώπινη τραγωδία και ένα επείγον κοινωνικό ζήτημα». Ομιλία του κ. Herman Van Rompuy, Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην έδρα της ΕΟΚΕ, στις Βρυξέλλες στις 17.1.2013, EUCO13/13.

(10) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13ης Μαρτίου 2013 σχετικά με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 7ης και 8ης Φεβρουαρίου για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (2012/2803 (RSP)), σημείο 9.

μηχανισμών ευελιξίας που αναφέρονται στο ψήφισμα αυτό, των τρεχουσών διαπραγματεύσεων μεταξύ του ΕΚ και του Συμβουλίου, καθώς και της ιδιαίτερα επιθυμητής δομικής αναθεώρησης του ΠΔΠ μετά την εκλογή του νέου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θα πρέπει τουλάχιστον να επανακαθοριστούν τα ποσά που προβλέπονται στην αρχική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Προς τούτο θα πρέπει να επιδιωχθεί μια πιο ενδεδειγμένη χρήση των προβλεπόμενων ιδίων πόρων της ΕΕ, σαφής αύξηση των πόρων που διατίθενται για το Ταμείο Εδαφικής Συνοχής, για το Κοινωνικό Ταμείο, καθώς και των πόρων που προβλέπονται για δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης και για το Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

4.3 Συγχρόνως, η ΕΕ θα πρέπει να προωθήσει αποτελεσματικότερα τις **κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις** και τον υποστηρικτικό ρόλο της **κοινωνικής οικονομίας**, κυρίως με την επανεισαγωγή των ευρωπαϊκών καταστατικών για τις ενώσεις και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία, τη ρητή ενσωμάτωση στον σχεδιασμό των διαρθρωτικών ταμείων προγραμμάτων για τη σύσταση και την ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων, τη διευκόλυνση της λήψης αντισταθμιστικών μέτρων και μέτρων για την καθιέρωση της επισήμανσης των κοινωνικών επιχειρήσεων, καθώς και τη θέσπιση μηχανισμών δημοσίων συμβάσεων για τις επιχειρήσεις με αναγνωρισμένη κοινωνική αξία. Συνιστάται επίσης να συσταθεί ένα **Ευρωπαϊκό Ταμείο Κοινωνικής Καινοτομίας** με στόχο να ανακτηθούν αξιόλογα διακρατικά πιλοτικά σχέδια που αποσκοπούν στην καταπολέμηση των διακρίσεων και των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας, τα οποία υπονομεύθηκαν όταν εγκαταλείφθηκε το πρόγραμμα *Equal* από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4.4 Είναι επίσης ζωτικής σημασίας να αναληφθούν όλες οι απαραίτητες δράσεις και όλα τα αναγκαία μέτρα στον τομέα της απασχόλησης για την **επαναβιομηχάνιση** της Ευρώπης και για την επίτευξη του στόχου το μερίδιο της βιομηχανίας να ανέρχεται στο 20 % του ΑΕγχΠ μέχρι το 2020. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της **ανταγωνιστικότητας** για τις επιχειρήσεις, η οποία θα πρέπει να επιτευχθεί μέσω ενός συνεκτικού **ευρωπαϊκού πλαισίου.**

4.5 Η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει δράση για τη *Νεολαία σε κίνηση*, σε διαφορετική περίπτωση υφίσταται ο κίνδυνος οι νέοι να απομακρυνθούν πλήρως από το Ευρωπαϊκό σχέδιο. Οι δραματικές διαστάσεις που έχει λάβει η **κρίση ανεργίας των νέων** απαιτούν έναν πιο αξιόπιστο προϋπολογισμό της ΕΕ από το ανεπαρκές ποσό ύψους 6 δισεκατομμυρίων ευρώ που προτείνονται για την **ευρωπαϊκή δέσμη μέτρων σχετικά με την απασχόληση των νέων** και την **Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τους Νέους**, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η απασχόληση, η κατάρτιση και η εκπαίδευση για τους άνεργους νέους, ιδίως όπου είναι απολύτως απαραίτητες. Χωρίς επαρκή χρηματοδότηση, η Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τους Νέους διακινδυνεύει να χαρακτηριστεί ως εικονική. Η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει πιο αποφασιστική δράση για την ανάπτυξη ενός **ενιαίου Ευρωπαϊκού Διαβατηρίου Δεξιοτήτων**, τη διεύρυνση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων στην τυπική, άτυπη και ανεπίσημη εκπαίδευση. Κρίνεται απολύτως αναγκαίο να θεσπιστεί ένα **ευρωπαϊκό πλαίσιο συμπράξεων μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων και κοινωνικών εταίρων**, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη παρεμφερών στρατηγικών συνεργειών, οι οποίες θέτουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση στο επίκεντρο της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, της αντιμετώπισης των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και της προώθησης της απασχολησιμότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση δεν διακυβεύονται από μέτρα περιορισμού του δημοσίου χρέους και των εθνικών ελλειμμάτων.

4.6 **Οι θέσεις πλήρους απασχόλησης, η αξιοπρεπής εργασία και η δυνατότητα μεταφοράς των κοινωνικών δικαιωμάτων πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο ενός βιώσιμου ευρωπαϊκού προγράμματος ανάκαμψης**. Το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο θα πρέπει να αποτελέσει πλεονέκτημα για την προσέλκυση εσωτερικών επενδύσεων και την επιχειρηματική ανάπτυξη στην Ευρώπη. Αυτό θα πρέπει να αναδειχθεί με την παροχή φορολογικών κινήτρων για δραστηριότητες που δημιουργούν απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών επιχειρήσεων και της ουσιαστικής αυτοαπασχόλησης. Οι πολιτικές απασχόλησης και αγοράς εργασίας της ΕΕ θα πρέπει να στηρίξουν τα **εγγυημένα ελάχιστα κοινωνικά πρότυπα.** Η ανταγωνιστικότητα και η ευελιξία θα πρέπει να συμβαδίζουν με την αξιοπρεπή εργασία και τους αξιοπρεπείς μισθούς, τα επίπεδα των οποίων δεν θα πρέπει να βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας. **Οι ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι έχουν την ειδική ευθύνη** να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των **φτωχών εργαζομένων** στα προγράμματα εργασίας τους.

4.7 **Η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει πιο αποφασιστική και απτή δράση όσον αφορά τη μείωση και την εξάλειψη της φτώχειας**. Πράγματι, τα οικονομικά και τα κοινωνικά οφέλη που αποκομίζει η Ευρώπη από τη μείωση της φτώχειας είναι αποτελεσματικότερα από άποψη κόστους απ' ό,τι οι διαρκείς οικονομικές και κοινωνικές ζημίες που προκαλούνται λόγω της απραξίας ή εξαιτίας μέτρων που επιδεινώνουν στην ουσία ακόμη περισσότερο τη φτώχεια. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, θα πρέπει τουλάχιστον να επιδιωχθούν ενεργητικά οι «**εμβληματικές» δεσμεύσεις της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**, που **αποσκοπεί στην έξοδο 20 εκατομμυρίων ατόμων από τη φτώχεια**, και όχι να υπονομευθούν με μέτρα μείωσης των ελλειμμάτων. Καταρχάς, για τον σκοπό αυτό απαιτείται μια καλύτερη δέσμη δεικτών σε επίπεδο ΕΕ με στόχο τη μέτρηση της φτώχειας και την εξασφάλιση της ορθής παρακολούθησης και της ενδεχόμενης διόρθωσης των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων και των μέτρων λιτότητας που πιθανόν να επιδεινώσουν την φτώχεια και να υπονομεύσουν την ανάκαμψη. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ καταρτίζει επί του παρόντος μια επισκόπηση των **καθεστώτων εγγυημένου ελάχιστου εισοδήματος** στα κράτη μέλη, προκειμένου να εντοπιστούν και να προαχθούν οι ορθές πρακτικές σε ολόκληρη την ΕΕ. Η ΕΟΚΕ έχει επίσης εκφράσει την υποστήριξή της για το αίτημα του ΕΚ να διερευνήσει και προτείνει την υιοθέτηση νομοθετικής πρότασης σχετικά με την καθιέρωση ενός ενδεδειγμένου ελάχιστου εισοδήματος στο 60 % τουλάχιστον του διάμεσου εισοδήματος κάθε κράτους μέλους ([11]). Θα μπορούσε να συσταθεί ένα ειδικό **Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλληλεγγύης ενάντια στη Φτώχεια**, ούτως ώστε να διευκολυνθούν τα μέτρα στήριξης των εισοδημάτων, ως μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για την κοινωνική σταθεροποίηση και προσαρμογή. Η ΕΟΚΕ επαναδιατυπώνει επίσης την πρότασή της ότι το 20 % του συνόλου των πόρων του ΕΚΤ θα πρέπει να διατεθούν για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας.

([11]) Η ΕΟΚΕ ζητά την κατάρτιση λεπτομερούς χάρτη πορείας για την εφαρμογή των στρατηγικών ενεργού ένταξης σε τοπικό επίπεδο. Τάσσεται υπέρ του αιτήματος που διαβίβασε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς την Επιτροπή καλώντας την να εξετάσει τον δυνητικό αντίκτυπο μιας νομοθετικής πρότασης με σκοπό την καθιέρωση ενδεδειγμένου ελάχιστου εισοδήματος, ανερχόμενου σε ποσοστό τουλάχιστον 60 % του διάμεσου εισοδήματος σε κάθε κράτος μέλος (ΕΕ C 248 της 25.8.2011, σ. 130).

4.8 **Είναι ζωτικό να θεσπιστεί μια Ευρωπαϊκή Πράξη για την Προσβασιμότητα** ούτως ώστε **να εξασφαλιστούν στα άτομα με αναπηρίες τα δικαιώματά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία και στην πρόσβαση σε αγαθά, υπηρεσίες και στο δομημένο περιβάλλον.** Για τον σκοπό αυτό, η **ευρωπαϊκή κάρτα κινητικότητας** θα μπορούσε να αποτελέσει ένα συγκεκριμένο και αποτελεσματικό εργαλείο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει επίσης αναπτύξει ένα **εργαλείο αξιολόγησης αντικτύπου της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία** και να το ενσωματώσει στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

4.9 **Ομοίως, θα πρέπει να αναπτυχθεί μια ενωσιακή μεθοδολογία και ένα αντίστοιχο πλαίσιο συγκρίσιμων και μετρήσιμων δεικτών για την προστασία της υγείας και τη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης** προκειμένου να εξεταστεί η κατάσταση στα κράτη μέλη ως μέρος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

4.10 **Τα κοινωνικά κριτήρια σε επίπεδο ΕΕ** και οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον συνδυασμό του επαγγελματικού και οικογενειακού βίου, την πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας, την ενεργητική γήρανση, τον εθελοντισμό, τα δικαιώματα στέγασης και την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης θα πρέπει επίσης να ενσωματωθούν στην κοινωνική διάσταση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

4.11 Οι μετανάστες εργαζόμενοι συμβάλλουν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία στην Ευρώπη. Οι διαδικασίες της ΕΕ για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού θα πρέπει να είναι νόμιμες και διαφανείς. Με τη νομοθεσία σχετικά με τη μετανάστευση θα πρέπει να γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα και να εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ΕΕ θα πρέπει να ενδυναμώσει τις πολιτικές ένταξης και να εντατικοποιήσει την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων σε βάρος των μεταναστών και των μειονοτήτων.

4.12 Για την βιώσιμη ανάκαμψη απαιτείται μεγαλύτερη οικονομική και νομισματική συμμετρία και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή στο σύνολο της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών στόχων που προαναφέρθηκαν, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην εγκαθίδρυση μια συνεκτικότερης κοινωνικής βάσης για τη συγκέντρωση των προσπαθειών και την επανασύνδεση της ΕΕ με τους πολίτες της. Προτιμάται συνεπώς μια διττή κοινωνική επανεξισορρόπηση τόσο της ΕΕ όσο και της ΟΝΕ, τηρώντας την επικουρικότητας με τη δυναμική της έννοια. Εντούτοις, εάν απουσιάζει η επαρκής συναίνεση ή η ανάλογη πολιτική βούληση για μια τέτοια αναζωογόνηση της κοινωνικής διάστασης της ΕΕ, η ΕΟΚΕ προτείνει την επιλογή της ενισχυμένης συνεργασίας εντός της ΟΝΕ με ιδίους χρηματοδοτικούς πόρους, τη θέσπιση ενός συμπληρωματικό Κοινωνικού Ταμείου, την ανάπτυξη ενός συμφώνου κοινωνικής προόδου για την Ευρώπη, το οποίο θα βασίζεται στις ίδιες δημοκρατικά υπεύθυνες και αυστηρές συμβατικές διατάξεις που διέπουν την οικονομική και νομισματική σύγκλιση, καθώς και σε κοινωνικά πρότυπα, στόχους και μηχανισμούς σταθεροποίησης (θα πρέπει να αναπτυχθεί διάλογος με τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών σχετικά με το εάν και πώς μπορεί να αποβεί χρήσιμο ένα σύστημα ασφάλισης ανεργίας ή καθεστώτος επιδομάτων ανεργίας στο πλαίσιο της ΟΝΕ, όπως πρόσφατα πρότεινε ο Επίτροπος κ. Andor). Αυτή η ενισχυμένη συνεργασία θα πρέπει να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς τους μηχανισμούς φορολογικής, δημοσιονομικής και νομισματικής σταθεροποίησης μιας ευρύτερης Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), με την ανάλογη κοινωνική διάσταση.

4.13 **Οι συμβατικές υποχρεώσεις για την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη**, οι οποίες συζητήθηκαν κατά τη σύνοδο κορυφής της ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2012, θα πρέπει να **ανταποκρίνονται στην υποχρέωση της δημοκρατικής λογοδοσίας** και δεν θα πρέπει να υπονομεύουν την ευρωπαϊκή κοινωνική οικονομία της αγοράς, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 της ΣΕΕ. Κρίνεται επίσης αναγκαίο να καθοριστούν και να διασαφηνιστούν καλύτερα οι **μηχανισμοί αλληλεγγύης και στήριξης** των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη, που μπορούν σταδιακά να λάβουν τη μορφή ουσιαστικών χρηματοοικονομικών μεταβιβάσεων, με αρχικό ειδικό προϋπολογισμό ύψους 50-100 δισεκατομμυρίων ευρώ, οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν με μηχανισμούς παρόμοιους με εκείνους του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ).

4.14 Προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη ισορροπία και καλύτερη ανταπόκριση στην κοινωνική οικονομία της αγοράς, όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη, ο ενισχυμένος ρόλος που έχει αναλάβει ο αρμόδιος για οικονομικά και νομισματικά θέματα Επίτροπος στο πλαίσιο του σώματος της Επιτροπής θα πρέπει να συνοδευτεί από **την ενίσχυση του ρόλου του αρμόδιου για θέματα απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής Επιτρόπου.** Η ενδυνάμωση του ρόλου του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN) θα πρέπει επίσης να εξισορροπηθεί με την **ανάλογη ενίσχυση του Συμβουλίου «Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές» (EPSCO)**.

4.15 Εξίσου επείγουσα είναι η ανάγκη, σε αυτό το πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικονομικής και κοινωνικής διακυβέρνησης, και ιδίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» να ενισχυθεί ο ρόλος αφενός του **Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και, αφετέρου, των εθνικών κοινοβουλίων** και επίσης να επεκταθεί και να διασφαλιστεί σε όλα τα επίπεδα πολιτικών διαπραγματεύσεων η συμμετοχή των **κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών**.

5. **Διερευνητικές προτάσεις**

5.1 *Ευρωπαϊκά κοινωνικά ομόλογα*

5.1.1 Παράλληλα με τις προαναφερθείσες προτάσεις, ίσως θα πρέπει να αναζητηθούν επιπρόσθετοι τρόποι για την ενεργό συμμετοχή του απλού Ευρωπαίου πολίτη, της κοινωνίας πολιτών και των επιχειρήσεων στην εκ νέου ανάληψη της ευρωπαϊκής κοινωνικής δράσης, μέσω δηλαδή της επιδίωξης έκδοσης **ευρωπαϊκών κοινωνικών ομολόγων**. Τούτο θα επιτρέψει, σε μια περίοδο ισχνών δημοσιονομικών δυνατοτήτων, την αξιοποίηση επιπρόσθετων πόρων προερχόμενων από σημαντικά αποθέματα αχρησιμοποίητων ιδιωτικών αποταμιεύσεων για την επίτευξη σαφώς καθορισμένων στόχων.

5.1.2 Αυτή η πρωτοβουλία είναι ανεξάρτητη των εξελισσόμενων συζητήσεων για την έκδοση ομολόγων σταθερότητας από την ΕΕ (για την αμοιβαιοποίηση του δημόσιου χρέους) και ομολόγων ανάκαμψης και ανάπτυξης (ως μέρος της ενωσιακής δέσμης οικονομικών κινήτρων). Σε αντίθεση με τα άλλα ομόλογα, τα **ευρωπαϊκά κοινωνικά ομόλογα** δεν θα εξοφλούνται από τα δημόσια ταμεία του εκάστοτε κράτους μέλους ή θα συγχρηματοδοτούνται από τους ενωσιακούς δημοσιονομικούς μηχανισμούς. Τα **ευρωπαϊκά κοινωνικά ομόλογα** θα μπορούν να αποκτούν και να επενδύουν σε αυτά μεμονωμένοι πολίτες, επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις και ομάδες της κοινωνίας πολιτών που θα επιθυμούν να αναλαμβάνουν ατομική και εταιρική κοινωνική ευθύνη συμμετέχοντας σε ένα

Ευρωπαϊκό ταμείο κοινωνικής δράσης, χρηματοδοτούμενο και διαχειριζόμενο από τους ίδιους με εύλογα επιτόκια και με μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Το συγκεκριμένο ταμείο θα εποπτεύεται και θα ρυθμίζεται σε καθεστώς διαφάνειας, θα έχει δε ως ρυθμιστή και εγγυητή μέχρι του κατάλληλου ποσού τις αρμόδιες αρχές της ΕΕ.

5.1.3 **Για το υλικοτεχνικό σκέλος της έκδοσης ομολόγων πρέπει να μεριμνούν οι αρμόδιες αρχές της ΕΕ, ενώ η οργάνωση και η διαχείρισή τους πρέπει να γίνεται από κοινού με ιδιωτικούς, επιχειρηματικούς και δημόσιους παράγοντες**, οι οποίοι θα επιλέγουν να συμμετέχουν στον μηχανισμό αυτό και να αναλαμβάνουν την ευθύνη για το Ευρωπαϊκό ταμείο κοινωνικής δράσης. Θα αγοράζουν, αποκτούν και επενδύουν σε ομόλογα κοινωνικών προγραμμάτων της επιλογής τους στο **πλαίσιο του προτεινόμενου Ευρωπαϊκού προγράμματος κοινωνικής δράσης**, με την τεχνική υποστήριξη των καθ' ύλην αρμόδιων ενωσιακών θεσμικών και συμβουλευτικών οργάνων με σκοπό την επαλήθευση της οικονομικής τους βιωσιμότητας και του δυνητικού αντικρίσματός τους στην κοινωνία. Μεταξύ των εν **λόγω επενδύσεων κοινωνικού χαρακτήρα** περιλαμβάνονται οι εξής: κοινωνική στέγαση· συνεταιριστικές κοινοπραξίες και κοινωνικές επιχειρήσεις· πρωτοβουλίες στήριξης ομάδων αυτοβοήθειας, αλληλασφαλιστικών ενώσεων, κοινοτικών κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας, δικτύων κατάρτισης, επιμόρφωσης και απόκτησης νέων δεξιοτήτων, κοινωνικής καινοτομίας, έρευνας και ανάπτυξης· δανειοδότηση και συμπράξεις ανάπτυξης υποδομών, αγροτουρισμού, ταξιδίων ανταλλαγών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων· φιλανθρωπική δράση κ.λπ.

5.1.4 Θα μπορούσαν να εξεταστούν το ενδεχόμενο εκπόνησης πιο δομημένων προγραμμάτων για την ανάπτυξη αυτών των ευρωπαϊκών κοινωνικών ομολόγων όπως λ.χ. η ανάπτυξη μεγάλης ποικιλίας τέτοιων ομολόγων, τα οποία θα προωθούνται και θα διαχειρίζονται σε τοπικό ή / και εθνικό επίπεδο από τους προαναφερθέντες παράγοντες. Στα ομόλογα αυτά, τα οποία θα πληρούν τα κριτήρια του γενικού ευρωπαϊκού μηχανισμού τόσο ως προς τους στόχους όσο και ως προς τις διαχειριστικές μεθόδους, θα χορηγείται η κατάλληλη ευρωπαϊκή πιστοποίηση για την υπαγωγή τους στον εν λόγω μηχανισμό και, βάσει αυτού, οι αγοραστές τους θα τυγχάνουν ενδεχομένως ειδικής φοροαπαλλαγής.

5.1.5 Το **Διοικητικό Συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Ταμείο Κοινωνικής Δράσης** αφ' ενός μεν θα απαρτίζεται από τους συμμετέχοντες στον μηχανισμό, οι οποίοι θα εκπροσωπούνται κατ' αναλογία προς το ύψος τής επένδυσής τους στα ευρωπαϊκά κοινωνικά ομόλογα και αφ' ετέρου θα υποστηρίζεται υλικοτεχνικά και συμβουλευτικά από τα αρμόδια όργανα της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένης της ΕΟΚΕ).

5.2 *Ευρωπαϊκό Εκπαιδευτικό Δίκτυο για Ανέργους*

5.2.1 Το πρόβλημα της μαζικής ανεργίας στη Ευρώπη δεν πρόκειται να επιλυθεί βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα, ακόμα και αν βελτιωθούν οι προβλέψεις για την ανάπτυξη της οικονομίας μέχρι το 2014 και αρχίσουν να φαίνονται τα αποτελέσματα των παρεχόμενων σχετικών πανευρωπαϊκών κινήτρων. Πρέπει η ευρωπαϊκή αγορά εργασίας να καταστεί πιο συμβατή με τους στόχους των ελεύθερων μετακινήσεων του εργατικού δυναμικού, της διοχέτευσης των δεξιοτήτων εκεί όπου διαπιστώνεται η σχετική ανάγκη, καθώς και ανάκτησης ή καλλιέργειας ήδη υφιστάμενων προσόντων. Είναι σημαντικό να παραμείνει ενεργό το εργατικό δυναμικό της Γηραιάς Ηπείρου, κατά προτίμηση απασχολούμενο πλήρως ή εν μέρει, ή έστω συμμετέχοντας σε προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης ή ανάκτησης δεξιοτήτων. Πρέπει να ληφθεί πρόνοια έτσι ώστε η παρεχόμενη κατάρτιση να είναι αποτελεσματική, προσανατολισμένη στο μέλλον, ρηξικέλευθη και συναφής με τις ανάγκες της αγοράς. Πολλά προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης είναι βραχείας διάρκειας, χωρίς να οδηγούν μετά την ολοκλήρωσή τους στην εξεύρεση σταθερής εργασίας. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι που χάνουν την εργασία τους συμμετέχουν σπανιότερα σε τέτοια προγράμματα. Θα μπορούσε να αναζητηθεί μια πιο μακρόπνοη ευρωπαϊκή προοπτική, βασισμένη ίσως σε ορισμένες εγνωσμένης αξίας ευρωπαϊκές βέλτιστες πρακτικές όπως το πρόγραμμα επιμόρφωσης ενηλίκων που εφαρμόστηκε την περίοδο 1997-2002 στη Σουηδία ή το σύστημα δυαδικής κατάρτισης που ακολουθείται στη Γερμανία και στην Αυστρία. Ενδεχομένως θα μπορούσε η ΕΕ να διευκολύνει τη συγκρότηση ενός **Ευρωπαϊκού Εκπαιδευτικού Δικτύου για Ανέργους** που θα δίνει μια ουσιαστική επιμορφωτική ευκαιρία διετούς διάρκειας αλλαγής επαγγελματικής σταδιοδρομίας, ανταλλαγής εμπειριών ως προς την εργασία, την κατάρτιση ή την επιμόρφωση σε άλλα κράτη μέλη –μέσω της έκδοσης **διακρατικών δελτίων κατάρτισης** με τη δυνατότητα μεταφοράς διδακτικών μονάδων–, καθώς και απόκτησης αμοιβαία αναγνωρισμένων επαγγελματικών προσόντων με την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου διετούς κύκλου.

5.2.2 Εφόσον το σύστημα αυτό υποστηριχθεί από τα κατάλληλα μέσα και εφαρμοστεί ευρέως ανά τα κράτη μέλη της ΕΕ με βάση συγκεκριμένες συμβατικές συμφωνίες με εργαζόμενους που θα συμμετέχουν εθελοντικά σε αυτά τα προγράμματα, θα μπορούσε να βοηθήσει στη διατήρηση αρκετών επί μακρόν ανέργων –στους οποίους ειδάλλως δεν θα μπορούσαν επ' ουδενί να δοθούν ευκαιρίες απασχόλησης– σε θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης με θετικά αποτελέσματα τόσο για τους άμεσα ενδιαφερόμενους όσο και για το εν γένει κοινωνικό κεφάλαιο των χωρών της Γηραιάς Ηπείρου.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Δέκα χρόνια μετά, πού οδεύει το ευρώ; Το οικονομικό και πολιτικό μέλλον της ΕΕ και η νέα Συνθήκη» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2013/C 271/02)

Εισηγητής: **ο κ. CEDRONE**

Στις 12 Ιουλίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Δέκα χρόνια μετά, πού οδεύει το ευρώ; Το οικονομικό και πολιτικό μέλλον της ΕΕ και η νέα Συνθήκη.

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 134 ψήφους υπέρ, 27 κατά και 22 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και προτάσεις για το μέλλον του ευρώ**

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η δημιουργία του ευρώ και της ΟΝΕ υπήρξε ο σημαντικότερος σταθμός στην πορεία της ΕΕ. Το διττό εγχείρημα ήταν τμήμα του στρατηγικού σχεδιασμού της ΕΕ που διέπετο από το πνεύμα της ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και της Συνθήκης της Ρώμης. Είναι προϊόν μιας μεγάλης και θαρραλέας προσπάθειας, ενός στοιχήματος για το μέλλον που είχε γεννήσει τόσες προσδοκίες, ώστε να αποτελεί κοινή πεποίθηση ότι η ισχύς του ενιαίου νομίσματος θα έκαμπτε όλες τις αντιστάσεις που παρέμεναν και εμπόδιζαν την υλοποίηση της ΟΝΕ και της πλήρους πολιτικής Ένωσης, που ήταν απαραίτητη. Το ευρώ παραμένει, μολαταύτα, προϋπόθεση όλων αυτών.

1.2 Θα συμφωνήσουμε όμως, ότι μετά από είκοσι μακρά έτη, αυτό δεν επιτεύχθηκε, ίσως γιατί το ευρώ, κατά την περίοδο αυτή δεν υπέστη σοβαρούς κλυδωνισμούς, ούτε εσωτερικούς, ούτε εξωτερικούς, είτε λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης που επικρατεί στην ΕΕ μεταξύ των χωρών που δανείζουν και των χωρών που δανείζονται· πράγμα που σημαίνει απουσία συνοχής και εμπιστοσύνης προς τους κυβερνώντες. Έτσι όλοι προτίμησαν να πλέουν στα ήρεμα νερά και στην ευημερία που υπήρχε. Όλα έμοιαζαν να πηγαίνουν καλά, μα στην πραγματικότητα η γαλήνη ήταν φαινομενική. Η εκδήλωση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης και στην ΕΕ έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου και μεγέθυνε τις **αντιφάσεις που ενυπήρχαν εξ αρχής στη δομή της ΟΝΕ**, αφαιρώντας από το ευρώ τον δυνητικά ελκυστικό του χαρακτήρα. Αρχικά επικρατούσε η πεποίθηση ότι για να διασφαλισθεί η λειτουργία της ΟΝΕ, αρκούσαν μερικοί «λογιστικοί κανόνες», όπως το Σύμφωνο σταθερότητας· πλην όμως το πρόβλημα δεν ήταν τεχνικού αλλά πολιτικού χαρακτήρα

1.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της σταθερότητας. Ωστόσο, η σταθερότητα δεν αφορά μόνο τις τιμές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αλλά την πολιτική και τις κοινωνικές συνθήκες. Δικαίως, οι πολίτες έχουν την εντύπωση ότι πρέπει να καταβάλουν το υψηλότερο τίμημα για την κρίση, να εξοφλήσουν οι ίδιοι το δημόσιο χρέος, αντί των τραπεζών που διαδραμάτισαν αποφασιστικό ρόλο στην κρίση, και θεωρούν ότι είναι άδικο. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την πεποίθηση ότι δεν μπορεί να ακολουθηθεί επί μακρόν αυτή η πολιτική λιτότητας· ορισμένες χώρες μάλιστα έχουν ήδη υπερβεί τα όριά τους.

1.4 Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι το ενιαίο νόμισμα θα καταστεί βιώσιμο μόνο εάν επιτευχθεί σύγκλιση της οικονομικής ικανότητας των χωρών της ευρωζώνης και αύξηση της ανταγωνιστικότητας στο σύνολό της· στόχοι που απαιτούν τόσο οικονομική, όσο και πολιτική βούληση. Δεν αρκούν τα προσωρινά μέτρα συντήρησης. Απαιτείται ένα ποιοτικό άλμα ώστε να συνδυαστούν, όχι μόνο το νόμισμα και η οικονομία, αλλά και η πολιτική, η κυριαρχία, οι άνθρωποι και η ικανότητα διαλόγου μεταξύ των λαών της Ευρώπης. Χρειαζόμαστε μεγαλύτερη πολιτική ολοκλήρωση, λιγότερο παρεμβατισμό και μια κοινωνική οικονομία της αγοράς, προκειμένου να αποκατασταθεί η ανάπτυξη και η απασχόληση και να εμπεδωθεί εκ νέου η αντίληψη ότι το ευρώ συνιστά πλεονέκτημα και όχι μειονέκτημα.

1.5 Από τη γνωμοδότηση προκύπτει ξεκάθαρα ότι οι προτάσεις της ΕΟΚΕ είναι προορατικές, ενώ οι απαντήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου στην κρίση ήταν μάλλον μια αντίδραση προς την παρούσα κατάσταση. Υπενθυμίζουμε, για παράδειγμα, ότι η Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση δίνει έμφαση στη σταθερότητα, χωρίς ωστόσο να προτείνει κοινά χρηματοπιστωτικά μέσα για την ανάκαμψη και την απασχόληση, παρόλο που η συμφωνία για τον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό (ΕΕΜ) αποτελεί σημαντικό βήμα, ακόμα και σε περίπτωση απουσίας ενός αξιόπιστου και συγκεκριμένου χάρτη πορείας για την πολιτική Ένωση. Αντιθέτως, η ΕΕ πρέπει να μπορέσει να παράγει εκ νέου πλούτο για να μπορέσει να τον κατανείμει ισομερώς. Μόνον έτσι θα περιορισθούν οι διαμαρτυρίες. Δεν είναι δυνατό να επιβάλλεται απλώς και μόνο λιτότητα.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητά, όπως άλλωστε έχει ζητήσει και παλιότερα, να αναληφθεί μια εκστρατεία «ΑΛΗΘΕΙΑΣ» ως προς το ευρώ και την ΕΕ (για τη διάσωσή τους), τα πολιτικά και οικονομικά τους όρια, τα οφέλη και τις ζημίες, καθώς και τις ευθύνες όσων μας οδήγησαν στην παρούσα κατάσταση. Απαιτείται δηλαδή άμεση δράση και, πλέον, δεν υπάρχει χρόνος για ρητορείες, εξαπάτηση και μύθους. Μόνο έτσι θα αποφευχθεί η κατάρρευση της Ευρώπης, που βρίσκεται από χρόνια σε παρακμή. Καλό θα ήταν λοιπόν να πάψουμε να χαρακτηρίζουμε ως «λαϊκιστές», όσους διαμαρτύρονται για τις θυσίες που έχουν επιβληθεί. Η ΕΕ πρέπει να μάθει να ακούει προσεκτικά, χωρίς υπεροψία και να πάψει επιτέλους να κωφεύει.

Προτάσεις για την ολοκλήρωση της ΟΝΕ: οι κρίκοι που λείπουν από την αλυσίδα

Οικονομική παράμετρος

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο καλύτερος τρόπος για να ολοκληρωθεί η ΟΝΕ, να αποφευχθεί η ύφεση, να μειωθεί το χρέος των χωρών και να σταθεροποιηθούν οι δημόσιοι προϋπολογισμοί, είναι να αντιστραφεί η αρχή που διέπει σήμερα την οικονομική κουλτούρα της ΕΕ (σταθερότητα για την ανάπτυξη), και να τεθεί ως σημείο αφετηρίας η ανάπτυξη και όχι η λιτότητα. Η ανάπτυξη πρέπει να αποτελέσει τον πρωταρχικό στόχο, υπέρ μιας **νέας συμφωνίας για την προώθηση (ίση κατανομή) της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της σταθερότητας**, μεταξύ άλλων και μέσω της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων (ανάπτυξη για τη σταθερότητα). Η Επιτροπή είναι πεπεισμένη για τα ακόλουθα:

i) Η ανάκαμψη δεν μπορεί να επιτευχθεί αποκλειστικά με μέτρα νομισματικής πολιτικής (όπως η παροχή άφθονης ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα ή τα χαμηλά επιτόκια) και φορολογικής πολιτικής (επί του παρόντος περιορισμένης λόγω της ανάγκης για δημοσιονομική προσαρμογή σε πολλές χώρες), αλλά πρέπει επίσης να προωθηθεί μέσα από μια αύξηση των επενδύσεων στον τομέα των εναλλακτικών πηγών ενέργειας και του περιβάλλοντος καθώς και των **κοινωνικών επενδύσεων**, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό ζήτηση των επενδυτικών προϊόντων και υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα, χωρίς να παραγνωρίζονται οι ανάγκες των νοικοκυριών

ii) Με τη μέθοδο αυτή είναι δυνατή η **μείωση των πολύ υψηλών επιπέδων ανεργίας** και η **συγκέντρωση των φορολογικών εσόδων που απαιτούνται** για τη μείωση του δημόσιου χρέους και των εθνικών ελλειμμάτων.

iii) Οι επενδύσεις αυτές δεν πρέπει να χρηματοδοτούνται μόνο βάσει της μεθόδου «περισσότεροι φόροι - περισσότερες δημόσιες δαπάνες», αλλά και **μέσω ομολόγων που θα προσελκύσουν τα παγκόσμια πλεονάσματα αποταμίευσης, χωρίς επενδυτικές ευκαιρίες**, στηρίζοντας με τον τρόπο αυτό την ανάπτυξη τόσο στην ΕΕ, όσο και σε παγκόσμια κλίμακα· ανάπτυξη που θα τροφοδοτείται περισσότερο από τις αποδόσεις των χρηματοδοτούμενων έργων παρά από φορολογικές μεταβιβάσεις μεταξύ κρατών μελών.

iv) Πρέπει κατά κύριο λόγο να **ενισχυθεί η οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων**, και κυρίως των ΜΜΕ, πολλές από τις οποίες απειλούνται πλέον με εξαφάνιση επειδή δεν διαθέτουν επαρκή τραπεζική πίστωση για να εγγυηθούν την αγορά εξαρτημάτων και υλικών, αλλά και επειδή οι κεντρικές τράπεζες απαιτούν υπερβολικές εγγυήσεις από τις τράπεζες που χορηγούν δάνεια σε ΜΜΕ.

v) Τέλος, πρέπει να προωθηθούν άμεσα οι δημόσιες επενδύσεις υπέρ της ανάπτυξης, διατηρώντας τις εκτός προϋπολογισμού, μέσα από «χρυσούς κανόνες», δηλαδή με ένα σύστημα κοινών κανόνων στο οποίο θα συνεκτιμάται το επίπεδο ιδιωτικού χρέους των χωρών, εν αναμονή των ευρωομολόγων ([1]).

1.8 Κρίνεται σκόπιμο να εφαρμοστούν **συμμετρικές πολιτικές** που θα καταστήσουν **βιώσιμο το ευρώ** και θα μειώσουν τις διαφορές μεταξύ των οικονομιών των χωρών, μέσω ενός κοινού σχεδίου που θα μεταφέρει πόρους για επενδύσεις σε χώρες με πιο αδύναμες οικονομίες, μέσα από στοχευμένα προγράμματα, με μετάθεση των φορολογικών βαρών, όπου κριθεί αναγκαίο, και με την ολοκλήρωση της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής. Απαιτείται, ως εκ τούτου, ανάληψη δράσης μέσω συμμετρικών προσαρμογών, δηλαδή αμοιβαία κεφάλαια για τη διάσωση των τραπεζών που απειλούνται με χρεοκοπία, ευρωπαϊκή εξασφάλιση των καταθέσεων, unionbonds, ευρωομόλογα, κοινές πολιτικές για τη μείωση του εξωτερικού ελλείμματος της ΕΕ κ.λπ. (σύσταση ενός κοινού ταμείου αποζημιώσεων ή προσαρμογής).

1.9 Πρέπει επίσης να **δημιουργηθεί μια οικονομική διαχείριση της ΕΕ**, με την υπέρβαση της σημερινής μεθόδου συντονισμού των πολιτικών που δεν έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα και την μετατροπή της Ευρωομάδας σε όργανο που θα αποφασίζει κατά πλειοψηφία και θα αποτελεί εκπρόσωπο του ευρώ. Είναι αδύνατο πλέον να ασκούνται διαφορετικές οικονομικές πολιτικές, ενώ υφίσταται νομισματική ένωση και τραπεζική ένωση. Αντιθέτως, μια κοινή διαχείριση ή διακυβέρνηση (όπως συνέβη με το *δημοσιονομικό σύμφωνο*), σε μακροοικονομική και μικροοικονομική κλίμακα (με τη σύναψη ενός βιομηχανικού συμφώνου), θα έδινε ώθηση στην οικονομική και δημοσιονομική πολιτική υπέρ της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

1.10 Πρέπει να δημιουργηθεί ένας **κοινός προϋπολογισμός** στην ευρωζώνη, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ενοποίηση της εμπορικής πολιτικής και του ισοζυγίου πληρωμών, που σήμερα εμφανίζουν μεγάλες διαφορές. Επίσης πρέπει να επιτευχθεί δημοσιονομική προσαρμογή που να επενεργεί σε πολλαπλασιαστική βάση, ώστε να απελευθερωθούν πόροι για την ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και μέσω μεταρρυθμίσεων που θα αυξήσουν την παραγωγικότητα των πιο αδύναμων χωρών ([2]).

1.10.1 Το ζητούμενο είναι αφενός ο περιορισμός ή/και η άρση των σημερινών μέτρων λιτότητας που λαμβάνονται στα κράτη με το μεγαλύτερο δημόσιο χρέος και αφετέρου η ενίσχυση της ζήτησης στα κράτη-πιστωτές. Πρέπει τα κράτη μέλη να λάβουν παράλληλα μέτρα για το δημόσιο χρέος και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, καθώς και υπέρ της ανάπτυξης με πνεύμα αλληλεγγύης εκ μέρους της ΕΕ με σκοπό την τόνωση της απασχόλησης και την εδραίωση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Δεν είναι δυνατόν να προστίθεται η ύφεση στη λιτότητα, όπως γίνεται στην ΕΕ. Ο περιορισμός του δημόσιου χρέους παράλληλα με την ελαχιστοποίηση των πιστώσεων έχει καταστροφικές συνέπειες για την οικονομία.

Η νομισματική και χρηματοπιστωτική παράμετρος

1.11 Ως εκ τούτου, απαιτείται ένα σύστημα ικανό να διορθώνει τα λάθη και τις αδυναμίες των μεμονωμένων κρατών μελών, ένα σύστημα που θα συνοδεύει τη διαδικασία μεταρρυθμίσεων και θα περιορίζει τις οικονομικές αποκλίσεις και τις ανισορροπίες μεταξύ των κρατών της ευρωζώνης, αλλά κα μέσω της νομισματικής πολιτικής.

([1]) ΕΕ C 143 της 22/05/2012, σ. 10.

([2]) ΕΕ C 133 της 09/05/ 2013, σελ. 44.

1.12 Η ίδια **ΕΚΤ** βρέθηκε σε δύσκολη θέση λόγω των περιορισμών της ΟΝΕ Και τούτο διότι «υποχρεώθηκε» από τη Συνθήκη να εφαρμόσει **ενιαία νομισματική πολιτική, τη στιγμή που οι οικονομίες των χωρών ήταν και είναι διαφορετικές**, με σημαντικές ανισότητες μεταξύ τους. Γι' αυτό απαιτούνταν, και εξακολουθούν να απαιτούνται, διορθωτικές παρεμβάσεις εκ μέρους της ΕΕ. Κάτι τέτοιο θα αποτρέψει την υπερέκθεση και θα καταστήσει πιο αποτελεσματική και αμερόληπτη τη δράση της ΕΚΤ για σταθερότητα των τιμών, και θα μειώσει τις υφιστάμενες στρεβλώσεις και ανισορροπίες, η μονιμότητα των οποίων μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την ίδια την ύπαρξη του ενιαίου νομίσματος, όπως αποδείχτηκε από την πλέον πρόσφατη φάση της κρίσης του δημόσιου χρέους, η οποία απεφεύχθη μόνο έπειτα από αποφασιστική παρέμβαση του Διοικητή της ΕΚΤ. Είναι ανάγκη να ενισχυθεί η οικονομική ολοκλήρωση, η οποία υστερεί σε σχέση με τη νομισματική, τουλάχιστον έως ότου ξεπεραστεί η ανεπάρκεια των αρμοδιοτήτων της ΕΚΤ, καθώς και το πολιτικό έλλειμμα της ΕΕ.

1.12.1 Η ΕΚΤ είναι σήμερα υπερεκτεθειμένη· για να ανταποκριθεί αρτιότερα στον ρόλο της και να συμμετάσχει επί ίσοις όροις με τα αντίστοιχα ιδρύματα, πρέπει να έχει ανάλογες αρμοδιότητες και εντολή με το Ομοσπονδιακό Αποθεματικό Σύστημα των ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένης αυτής του δανειστή εσχάτης ανάγκης με σκοπό τη μείωση των αποκλίσεων των επιτοκίων. Πρέπει δηλαδή να είναι μια πλήρης εντολή που θα εξουσιοδοτεί την ΕΚΤ, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο, να προβαίνει στις κατάλληλες ενέργειες για την τόνωση της ανάπτυξης.

1.12.2 Σήμερα, αυτό το ζήτημα–δηλαδή ποιες στρατηγικές πρέπει να προκριθούν για την επαναφορά της ανάπτυξης– συζητείται εκτεταμένα στους κόλπους των κεντρικών τραπεζών. Πρόκειται για το χρόνιο ερώτημα της σχέσης λιτότητας-ανάπτυξης, δηλαδή πληθωρισμού-ανάπτυξης και ανάπτυξης-απασχόλησης. Αρκεί να αναλογιστούμε ότι το Ομοσπονδιακό Αποθεματικό Σύστημα των ΗΠΑ, σεβόμενο την εντολή που έχει λάβει, μείωσε το ποσοστό ανεργίας στο 6 % και διοχετεύει στην αγορά 85 δισ. ευρώ το μήνα (πολιτική παρόμοια ετοιμάζεται να ακολουθήσει και η Τράπεζα της Αγγλίας). Με αυτά τα δεδομένα η ΕΚΤ βρίσκεται σε μειονεκτική θέση, χωρίς ηγεσία και προϋπολογισμό, σε σχέση με τις άλλες κεντρικές τράπεζες. Η μειονεκτική αυτή θέση αφορά και τον έλεγχο των νομισμάτων. Η ΕΚΤ πρέπει να επίσης να είναι αρμόδια και στην άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής, η οποία θα ελέγχεται μόνο από το Συμβούλιο, βάσει του σχετικού δικαιώματός του που κατοχυρώνεται από τη Συνθήκη, να συνάπτει επίσημες συμφωνίες ως προς το σύστημα ισοτιμίας του ευρώ σε σχέση με τα νομίσματα τρίτων χωρών.

1.12.3 **Το χρέος αποτελεί έ**να άλλο σημαντικό στοιχείο της ΟΝΕ. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ έχει ήδη καταθέσει συγκεκριμένη πρόταση για την απαλοιφή από την αγορά του 60 % του δημόσιου χρέους προς αποφυγήν κερδοσκοπικών παρεμβάσεων της αγοράς στην ευρωζώνη ([3]). Είναι σαφές ότι με μια ολοκληρωμένη ΟΝΕ και ένα κοινό προϋπολογισμό στην ευρωζώνη θα καταστεί εφικτή και η έκδοση κοινών ομολόγων (προφανώς εγγεγραμμένης στον κοινό προϋπολογισμό της ευρωζώνης).

1.13 Όσον αφορά το σύνολο του χρηματοικονομικού και τραπεζικού συστήματος, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, εντός των αυστηρά απαιτούμενων προθεσμιών, οι οποίες και πρέπει να είναι σύντομες, πρέπει να συμπληρωθούν όλα τα ενωσιακά μέτρα ([4]). Πρόκειται για τα πιο αποτελεσματικά και σημαντικά μέσα συμπλήρωσης της ΟΝΕ, εμπέδωσης της σταθερότητας και της εσωτερικής αγοράς.

Η πολιτική-θεσμική παράμετρος

1.14 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το μέλλον και η θεσμική δομή της ΕΕ πρέπει να απεμπλακούν από τα ιδεολογικά σχήματα –μολονότι θεωρούμε ότι το ιδανικό μοντέλο είναι το ομοσπονδιακό– και να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε ζητήματα λειτουργίας και ουσίας με σκοπό την επιβίωση της ιδέας της ίδιας της Ευρώπης. Μιας Ευρώπης που θα θέσει ως πρωταρχικό της στόχο το άτομο και την αλληλεγγύη γύρω από τα οποία θα περιστρέφεται η οικονομία, και όχι το αντίθετο. Ήρθε πλέον η στιγμή να αρχίσουν οι εργασίες για την υλοποίηση μιας **πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής Ένωσης**. Και μολονότι εκτιμούμε τις προσπάθειες του Συμβουλίου, θεωρούμε ότι είναι διστακτικές, μη ενδεδειγμένες και πραγματικά ανεπαρκείς. Πρέπει να σταματήσει ο εγωισμός, ο ουτοπισμός των συμφερόντων που φαίνεται να έχουν εξαπλωθεί στην ΕΕ, υπέρ της αλληλεγγύης· πρέπει να ανασταλούν ή να περιοριστούν οι πολιτικές λιτότητας για να περιοριστεί η ταλαιπωρία, θέτοντας εκ νέου την εργασία και την ανάπτυξη στο επίκεντρο των πρωτοβουλιών της.

1.15 Ως εκ τούτου, πρέπει να υπάρξει σύγκλιση προς μια **πολιτική** και κοινωνική **Ένωση**, η οποία θα συμπληρώσει την ΟΝΕ στο πνεύμα των ανωτέρω προτάσεων. Πρέπει η διαδικασία λήψης αποφάσεων να καταστεί πιο δημοκρατική (ψηφοφορία με πλειοψηφία) και διαφανής, για μια θετική και περισσότερο ισορροπημένη ολοκλήρωση και για μια από κοινού άσκηση εξουσίας, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό τις διαφορές στη διαδικασία ολοκλήρωσης. Τούτο θα έδινε ενιαία φωνή στην ΕΕ, μεταξύ άλλων, και στους διεθνείς οργανισμούς.

1.16 **Νέα Συνθήκη:** Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών προτάσεων της γνωμοδότησης μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς την αναθεώρησή της Συνθήκης. Όπου κρίνεται απαραίτητο, μπορεί να υπάρξει ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των χωρών που ασπάζονται τις προτάσεις αυτές (όπως στο Δημοσιονομικό Σύμφωνο), με σκοπό την ταχύτερη πρόοδο, την αποφυγή μιας ενδεχόμενης διάλυσης της ΕΕ, εξαιτίας νέων εξωτερικών επιθέσεων ή της διατήρησης των πολιτικών λιτότητας. Μια εναλλακτική λύση, προκειμένου για την περαιτέρω συμπλήρωση, θα ήταν να εκχωρηθούν στο επόμενο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αρμοδιότητες συντακτικής συνέλευσης, οι προτάσεις της οποίας θα μπορούσαν εν συνεχεία να τεθεί ακόμα και σε δημοψήφισμα ταυτόχρονα σε όλες τις ενδιαφερόμενες χώρες.

Η διεθνής παράμετρος

1.17 Αυτό που συμβαίνει στην Ευρώπη έχει **επιπτώσεις στη διεθνή σκηνή** και αντιστρόφως. Για τον λόγο αυτό, είναι αναγκαία η ύπαρξη πιο αποτελεσματικών διεθνών οργανισμών με μεγαλύτερη δυνατότητα λήψης αποφάσεων, ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη **παγκόσμια διακυβέρνηση**. Υπό αυτή την έννοια, η ΕΕ πρέπει να διαθέτει μία και μοναδική εκπροσώπηση, τουλάχιστον εντός της ευρωζώνης. Συγκεκριμένα, θα πρέπει η Ομάδα των 20 (G20) να είναι σε θέση να συγκροτήσει μια «Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή» για την παγκόσμια ανάπτυξη, η οποία θα δρα παρέχοντας φορολογικά κίνητρα.

([3]) ΕΕ C 143, της 22/5/2012, σ. 10.

([4]) ΕΕ C 44, της 15/2/2013, σ. 68 και ΕΕ C 11, της 15/1/2013, σ. 34.

1.18 Ωστόσο, μόνο μια διαφορετική πολιτική δομή, πιο συνεκτική και δημοκρατική, μπορεί να βελτιώσει την εσωτερική και να καταστήσει αποτελεσματικότερη την εξωτερική διακυβέρνηση της ΕΕ, δίνοντας της ενιαία φωνή διεθνώς. Κυρίως δε όσον αφορά τη σχέση αφ' ενός μεν των διαφόρων νομισμάτων –προς αποφυγή πληγμάτων εις βάρος της οικονομίας–, αφ' ετέρου δε των οικονομιών παγκοσμίως, ιδίως ως προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.

1.19 Ακολούθως παρατίθενται επιγραμματικά οι **τέσσερις προτάσεις** για τη συμπλήρωση του εγχειρήματος του ευρώ:

i) Οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ (για την ανάπτυξη, την απασχόληση, την κοινωνικο-οικονομική συνοχή), κοινός προϋπολογισμός στην ευρωζώνη και μείωση των οικονομικών ασυμμετριών μεταξύ των κρατών μελών της ευρωζώνης.

ii) Νομισματική και χρηματοοικονομική διακυβέρνηση: ενισχυμένες αρμοδιότητες της ΕΚΤ, ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς για τα χρηματοοικονομικά και τις τράπεζες.

iii) Πολιτική και κοινωνική Ένωση.

iv) Ενισχυμένος διεθνής ρόλος της ΕΕ και παγκόσμια διακυβέρνηση.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Επί του παρόντος, η ΕΕ διανύει μια ιδιαιτέρως δύσκολη και επικίνδυνη περίοδο που είναι πιθανό να έχει αρνητικές συνέπειες, εκτός από τις οικονομικές και κοινωνικές που παρατηρούνται ήδη. Η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας πραγματεύεται μια σειρά ζητημάτων, μεταξύ των οποίων η ανάγκη να τηρηθούν οι δεσμεύσεις για την οικονομική και κοινωνική συνοχή που έχουν ήδη αναληφθεί στο πλαίσιο της Συνθήκης, η προώθηση μιας νέας οικονομικής και νομισματικής πολιτικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και πιο προβλεπτικών πολιτικών καινοτομίας. Επίσης προτείνεται η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ταμείου κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου για τις ΜΜΕ και, τέλος, η από κοινού προσπάθεια για το μέλλον της ΕΕ ([5]).

2.2 Βρισκόμαστε αντιμέτωποι, ακόμα και στην ΕΕ, με μεγάλα οικονομικά συμφέροντα τα οποία, αντί να συγκλίνουν, συγκρούονται. Το ευρώ δεν φέρει καμία ευθύνη για όσα συμβαίνουν ([6])· είναι ένα νόμισμα που για μεγάλο χρονικό διάστημα έχει αφεθεί στην τύχη του και ακόμα περιμένει τους «διεκδικητές» (τις κυβερνήσεις) να αποφασίσουν τι θα κάνουν.

2.3 Η ΕΟΚΕ έχει καθήκον να ανταποκριθεί στις προκλήσεις αυτές, με σαφή και ξεκάθαρη γλώσσα, με μεγάλη προνοητικότητα, γνωρίζοντας τι διακυβεύεται αλλά και το επίπεδο της αντιπαράθεσης, χωρίς να αποκρύπτει την πραγματικότητα. Σκοπός της παρούσας γνωμοδότησης είναι να συμβάλει ενεργά, χωρίς επιφυλάξεις, στη συμπλήρωση της ΟΝΕ και στην αντιμετώπιση της κρίσης, προς όφελος των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των πολιτών της ΕΕ, ιδίως της ευρωζώνης, η οποία υποφέρει περισσότερο από την τρέχουσα κρίση.

3. **Η Συνθήκη του Μάαστριχτ: νομισματική πολιτική και συνοχή**

3.1 *Νομισματική ένωση*

3.1.1 Η καθιέρωση ενιαίου νομίσματος θα αποτελούσε τη βέλτιστη επιλογή για χώρες που πλήττονται από «συμμετρικά σοκ» ή έχουν μηχανισμό απορρόφησης των ασύμμετρων σοκ. Εμπειρικές μελέτες έχουν δείξει ότι τα ασύμμετρα σοκ είναι πιο πιθανό να συμβούν στην Ευρώπη από ό,τι στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ενιαία νομισματική πολιτική της ΕΚΤ, η οποία έχει ως κύριο στόχο τη διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών στη νομισματική ένωση, δεν μπορεί, βέβαια, να αντιδρά σε ασύμμετρα σοκ σε επιμέρους χώρες της ζώνης του ευρώ. Ως εκ τούτου, απαιτείται ένας άλλος, αποτελεσματικός μηχανισμός για την αντιμετώπιση αυτών των κρίσεων. Η κοινή νομισματική πολιτική της ΕΚΤ θα είναι ακόμη λιγότερο προσαρμοσμένη στις ανάγκες των χωρών μελών της ζώνης ευρώ όσο χαμηλότερη είναι η κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, μικρότερο το άνοιγμα των αγορών, χαμηλότερος ο συγχρονισμός των οικονομικών κύκλων, μικρότερη η διαφοροποίηση της παραγωγής και η δημοσιονομική ολοκλήρωση, καθώς και το επίπεδο των εμπορικών συναλλαγών. Επίσης όσο πιο ανελαστική είναι η αγορά εργασίας και υψηλότερες οι διαφορές του πληθωρισμού, όσο πιο περιορισμένες είναι οι ικανότητες των μηχανισμών προσαρμογής που καλούνται να μειώσουν τις αρνητικές συνέπειες των ασύμμετρων σοκ (ευελιξία των τιμών και των μισθών, κινητικότητα των εργαζομένων και των κεφαλαίων μεταξύ των χωρών μελών, φορολογική ομοσπονδιοποίηση) τόσο πιο δύσκολο θα είναι για την εν λόγω χώρα να αποδεχθεί την απώλεια της νομισματικής της πολιτικής.

3.1.2 Η ΟΝΕ αντιπροσωπεύει ίσως τον βασικό πυλώνα της Συνθήκης του Μάαστριχτ, όχι όμως και τον μοναδικό. Πέραν του οικονομικού, η πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία της, έπειτα από την πτώση του τείχους του Βερολίνου, ήταν κυρίως πολιτικού χαρακτήρα. Ενώπιον της νέας αυτής εξέλιξης, πολλές χώρες παρέμειναν έκπληκτοι και αδιάφοροι θεατές, ακόμα και μετά τη σχεδόν άμεση απορρόφηση της πρώην Ανατολικής Γερμανίας και της ισοτιμίας των δύο «μάρκων» (1=1), η οποία εγκρίθηκε από την Bundesbank. Αποφασίστηκε να αναβληθεί η επιλογή, δημιουργώντας μια κοινή προσδοκία, η οποία όμως αργότερα αποδείχτηκε ψευδαίσθηση, ότι η νομισματική ένωση θα οδηγούσε και σε πολιτική ένωση, δηλαδή ότι το ευρώ θα γινόταν η κινητήρια δύναμη μιας ομοσπονδιακής Ευρώπης· φευ, τούτο δεν συνέβη τελικά.

3.1.3 Η Ένωση, εκτός από την παροχή κάλυψης και ενιαίας φωνής στο ευρώ, θα έπρεπε να συμπληρώσει όλα όσα του έλειπαν. Ωστόσο, θεωρήθηκε ότι, για να λειτουργήσουν όλα σωστά, αρκούσαν λίγοι «κανόνες», όπως το Σύμφωνο σταθερότητας, με παραμέτρους διαιτησίας, μια εσωστρέφεια που θεωρείτο αλάθητη, αλλά δεν λειτούργησε όπως αναμενόταν. Ακόμα και οι αρμοδιότητες της ΕΚΤ είναι μονοδιάστατες, πιο περιορισμένες σε σχέση με εκείνες άλλων κεντρικών τραπεζών. Αυτές οι αντιφάσεις πήραν εκρηκτικές διαστάσεις λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης, η οποία έγινε αντιληπτή με μεγάλη καθυστέρηση από την ΕΕ και, στη συνέχεια, λόγω του δημόσιου χρέους, εξαιτίας του οποίου το ευρώ απώλεσε το φωτοστέφανο και τη θαυματουργή δύναμη με την οποία παρουσιάστηκε από την πρώτη στιγμή, χάνοντας έτσι ένα μέρος της ελκυστικότητάς του, σε σημείο που στις μέρες μας να θεωρείται απειλή ή ύπουλο όπλο που χρησιμοποιείται για να δικαιολογήσει πολιτικές λιτότητας.

([5]) ΕΕ C 143 της 22/05/2012, σ. 10.

([6]) «Όλη η συζήτηση που γίνεται αυτήν την περίοδο γύρω από μια υποτιθέμενη κρίση του ευρώ δεν είναι τίποτε άλλο από απερίσκεπτες φλυαρίες», έχει δηλώσει ο Helmut Schmidt.

3.2 Η πολιτική αυτή θέτει σε κίνδυνο την **οικονομική και κοινωνική συνοχή**, έναν άλλο πυλώνα της Ενιαίας Πράξης, της Συνθήκης του Μάαστριχτ, όπου επισημαίνεται ως στόχος της ΕΕ ένα **υψηλό ποσοστό απασχόλησης και ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο**. Πρόκειται, μάλιστα, για έναν στόχο τον οποίο η σημερινή κρίση είχε εξαλείψει από το ενωσιακό θεματολόγιο. Παρά το γεγονός ότι εσχάτως γίνονται εκ νέου σχετικές αναφορές στον στόχο αυτό, δεν διατίθενται τα μέσα υλοποίησής του και, ως εκ τούτου, δεν έχει κανένα ουσιαστικό αντίκρισμα για την πραγματική οικονομία και την απασχόληση.

4. **Τα πρώτα δέκα χρόνια του ευρώ**

4.1 *Τα πλεονεκτήματα*

4.1.1 Έως το 2008 η λειτουργία της ΟΝΕ είχε αρκετά νομισματικό χαρακτήρα για τις χώρες της ευρωζώνης με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: απλοποίηση του εμπορίου, εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, εξάλειψη των ανταγωνιστικών υποτιμήσεων, σταθερότητα των τιμών (μέσος πληθωρισμός 2,03 % ετησίως με εξαίρεση ορισμένες απότομες ανατιμήσεις σε κάποιες χώρες κατά τη μετάβαση από το παλαιό στο νέο σύστημα), μείωση και σύγκλιση των ποσοστών του δημόσιου χρέους (έως το 2009!), ανάπτυξη και απασχόληση (δημιουργήθηκαν 14,5 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας) ([7]), εξισορρόπηση του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών –ο λόγος του δημόσιου χρέους επί του ΑΕγχΠ παρέμεινε χαμηλότερος από εκείνον της Ιαπωνίας και των ΗΠΑ–, σταθεροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας με το δολάριο ΗΠΑ (περίπου 30 % υψηλότερη) λόγω των ασθενέστερων οικονομιών.

4.1.2 Αυτό είναι το συνολικό πλαίσιο. Διαφοροποιείται βέβαια αν εξετάσουμε την κάθε χώρα ξεχωριστά. Τα βασικά οφέλη έχουν αντλήσει οι χώρες των οποίων οι οικονομίες βασίζονται στις παραμέτρους που συνόδευσαν τη γέννηση του ευρώ, ενισχύοντας την ανάπτυξη και την παραγωγικότητά τους, οδηγώντας σε ραγδαία αύξηση των εξαγωγών τους (μόνο για τη Γερμανία περίπου δύο τρισ. δολάρια από το 2000 μέχρι σήμερα) και το σχετικό ισοζύγιο πληρωμών ([8]), ενώ άλλες χώρες αποκόμισαν μερικά οφέλη και/ή πραγματικά μειονεκτήματα, κυρίως λόγω της ασυμμετρίας του συστήματος που συνδέεται με το ενιαίο νόμισμα, σε σημείο που οι χώρες με έλλειμμα να υποχρεωθούν να λάβουν διορθωτικά μέτρα, σε αντίθεση με όσες χώρες είχαν πλεόνασμα.. Πρέπει, επομένως, να ληφθούν υπόψη οι διαφορετικές αντιδράσεις των χωρών απέναντι στις συνθήκες που δημιούργησε το ευρώ.

4.2 *Οι ζημίες*

4.2.1 Οι ζημίες που πρέπει να εξεταστούν είναι εκείνες που συνδέονται με τις αποκλίσεις μεταξύ των χωρών ως προς την ανταγωνιστικότητα, με την απώλεια της εθνικής κυριαρχίας τους επί της μακροοικονομικής και συναλλαγματικής πολιτικής, της επιβολής ανταγωνιστικών υποτιμήσεων κ.λπ.

4.2.2 Λόγω της κρίσης και της ακατάλληλης ή ελλιπούς ΟΝΕ, προκλήθηκαν και άλλες ζημίες, όπως η μεταφορά των τραπεζικών ελλειμμάτων στους δημόσιους προϋπολογισμούς, η αύξηση του χρέους, με ταυτόχρονη αύξηση της δυσκολίας αποπληρωμής εκ μέρους των πλέον χρεωμένων χωρών. Η Ένωση βγήκε από τη διαδικασία αυτή χωρισμένη στα δύο: από τη μια πλευρά οι πιστώτριες χώρες, από την άλλη οι οφειλέτες, και όχι μόνο, οι οποίες παρουσιάζουν όλο και μεγαλύτερες ομοιότητες με τις χώρες του τρίτου κόσμου. Οι πιστώτριες χώρες δημιουργούν περισσότερη φτώχεια στον Νότο –και όχι μόνο– και μεγαλύτερο πλούτο στο Βορρά. Αρκεί μόνο να σκεφτούμε το πλεόνασμα που συσσώρευσε η Γερμανία, όχι μέσω της εσωτερικής λογιστικής στην ευρωζώνη (στην περίπτωση αυτή, το ισοζύγιο της ΕΕ θα ήταν σε ισορροπία!), αλλά μέσω των πλεονασμάτων της με το εξωτερικό, τα οποία είναι τόσο υψηλά, ώστε μακροπρόθεσμα θα μπορούσαν να εκθέσουν και τους ίδιους τους Γερμανούς σε τέτοιο χρηματοοικονομικό κίνδυνο που θα μπορούσε να ζημιώσει την ίδια τους την οικονομία.

4.3 *Τα προβλήματα*

4.3.1 Παρατηρούνται διάφορα δομικά προβλήματα και αδυναμίες του συστήματος νομισματικού ελέγχου: οι περιορισμοί του Συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης, τους οποίους ορισμένες χώρες επιχείρησαν να καταλύσουν όταν τους δημιούργησαν προβλήματα (Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία)· η μη επίβλεψη των δεικτών παραγωγικότητας· η έλλειψη μέσων αντιμετώπισης της κρίσης· το κόστος της εξόδου από το ευρώ· ο συστημικός κίνδυνος· οι οικονομικές ανισότητες μεταξύ των χωρών· η διατήρηση, εκ μέρους των εθνικών κρατών, της φορολογικής και δημοσιονομικής τους κυριαρχίας.

4.3.2 Εντούτοις, δεν απαλείφθηκαν ούτε ο συναλλαγματικός κίνδυνος ούτε οι ανταγωνιστικές υποτιμήσεις μεταξύ των κρατών μελών εντός και εκτός της ευρωζώνης και δη στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επίσης δεν αποκλείεται να υπάρξει στο εγγύς μέλλον σοβαρή υποτίμηση στην ισοτιμία λίρας Αγγλίας-ευρώ, που θα πλήξει το καθεστώς ισότητας υπό το οποίο υποτίθεται ότι λειτουργεί η Ενιαία Αγορά.

4.3.3 Από οικονομικής πλευράς, το πλέον κρίσιμο σημείο είναι οι οικονομικές ανισότητες που υπήρχαν ήδη πριν από το 2000. Πρόκειται για μια κατάσταση που έχει επιβαρύνει τις ασθενέστερες χώρες, προκαλώντας πραγματικές «ασύμμετρες κρίσεις», οι οποίες επιτείνονται και από τη μαζική εισροή κεφαλαίων προς τη Γερμανία. Πρόκειται για ασύμμετρες κρίσεις, τις οποίες η ΕΚΤ δεν μπορεί να αντιμετωπίσει με τα τρέχοντα μέσα που διαθέτει. Υπάρχει δε ακόμα ένα σημαντικό πρόβλημα, που οφείλεται στο διεθνές πλαίσιο, το οποίο όμως εκδηλώθηκε μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση ([9]).

4.3.4 Βέβαια, το μεγαλύτερο σφάλμα ήταν η πεποίθηση ότι υπήρχε δυνατότητα για ένα ενιαίο νόμισμα χωρίς κανένα περιορισμό της εθνικής κυριαρχίας των κρατών (όχι μόνο της δημοσιονομικής αλλά κυρίως της ξεχωριστής διαχείρισης του χρέους) καθώς και η διατήρηση ενός εθνικού τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος μαζί με ένα σύστημα εποπτείας.

([7]) Αν και με διαφορετικούς ρυθμούς (μέση ανάπτυξη της τάξης του 1,6 % μεταξύ του 2001 και του 2006), ενώ στις 3 χώρες της ΕΕ των 15 που έμειναν εκτός του ευρωζώνης ανερχόταν στο 2,3 %. Κάτι ανάλογο συνέβη και με την ανεργία, που παρέμεινε χαμηλότερη κατά περίπου 3 % σε αυτές τις χώρες.

([8]) «Όλο μας το πλεόνασμα αντιστοιχεί στην ουσία στο έλλειμμα των υπολοίπων χωρών, όπως ακριβώς οι πιστώσεις που έχουμε δώσει είναι τα δικά τους χρέη», H. Schmidt.

([9]) ΕΕ C 255 της 22/9/2010, σ. 10 και ΕΕ C 143 της 22/5/2012, σ. 10.

4.3.5 Και τέλος το πιο σοβαρό πολιτικό πρόβλημα: η θέσπιση του ευρώ χωρίς κάποιο κοινό οικοδόμημα και χωρίς να του δοθεί ενιαία φωνή, ανεξάρτητα από τις προσπάθειες που καταβάλλει από καιρού εις καιρό η ΕΚΤ για την αντιμετώπιση της έλλειψης αυτής. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΚΤ μετέβη από την αυτονομία που «ορίζει» η Συνθήκη στην ανάληψη ενός πολιτικού ρόλου αναπλήρωσης με στόχο την αποφυγή αρνητικών συνεπειών στο ενιαίο νόμισμα και στην ΕΕ ([10]), τη στιγμή που η ανάπτυξη ενίσχυσε τον ρόλο της πιο ισχυρής χώρας

4.3.6 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ευρώ θα γίνει περισσότερο βιώσιμο μόνο εάν υπάρξει σύγκλιση των οικονομικών «επιδόσεων» των χωρών της ευρωζώνης, με στόχο την προώθηση μιας πιο ομοιογενούς ανάπτυξης, και εάν δημιουργηθεί μια πολιτική Ένωση η οποία να αποδέχεται τις διαφορές αυτές, επειδή **το πρόβλημα δεν είναι λογιστικού αλλά πολιτικού χαρακτήρα**· ομοίως, τίθεται το ζήτημα της δημοκρατίας και άρα μιας πιο δίκαιης στάθμισης των ψήφων στα διάφορα όργανα λήψης αποφάσεων. Η έμφαση αποκλειστικά και μόνο στην οικονομική και «λογιστική» πτυχή αποτελεί ψευδαίσθηση και σφάλμα που δεν μπορούμε πλέον να επιτρέψουμε.

5. **Το διεθνές πλαίσιο**

5.1 Αυτό που συμβαίνει στην Ευρώπη έχει επιπτώσεις στη διεθνή σκηνή και αντιστρόφως· παρατηρείται μια πολύ ισχυρή διαπλοκή μεταξύ των οικονομιών, του χρέους, της χρηματοδότησης, του εμπορίου, της σχέσης μεταξύ των νομισμάτων κ.λπ. Συγκεκριμένα, υπάρχει ακόμα στενότερη σχέση μεταξύ των οικονομιών των δύο πλευρών του Ατλαντικού ή τουλάχιστον έτσι είχαν τα πράγματα μέχρι το 2009. Σήμερα, όμως, η οικονομία των ΗΠΑ βρίσκεται σε ανάκαμψη, ενώ η ευρωπαϊκή σε ύφεση, εν μέρει λόγω των δύο διαφορετικών σχολών οικονομικών και εν μέρει εξαιτίας των διαφορετικών αρμοδιοτήτων του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος των ΗΠΑ και της ΕΚΤ.

5.2 Πάντως, για το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας είναι αναγκαία η ύπαρξη πιο αποτελεσματικών διεθνών οργανισμών με μεγαλύτερη δυνατότητα λήψης αποφάσεων, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί μια **ευρύτερη παγκόσμια διακυβέρνηση** (ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα, ΔΟΕ, ΠΟΕ). Παράλληλα, η Ομάδα των 20 χρειάζεται καλύτερη διάρθρωση για τη λήψη δεσμευτικών αποφάσεων. Για παράδειγμα, πρέπει να ορίσει μια «Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή» για την παγκόσμια ανάπτυξη, η οποία να δρα μέσω φορολογικών κινήτρων, να ελέγχει τις ισοτιμίες των νομισμάτων, να περιορίζει τις εμπορικές διακρίσεις με δεδομένες τις αυξημένες δυνατότητες παρέμβασης της ΕΚΤ.

5.3 **Πλεονάσματα αποταμίευσης σε παγκόσμιο επίπεδο**. Η ανάπτυξη είναι, στην πραγματικότητα, σημαντική και για την υπόλοιπη παγκόσμια οικονομία. Η ανησυχία που εξέφρασε το ΔΝΤ ότι τα μέτρα που έλαβε η ΕΕ για τη μείωση του δημόσιου χρέους και του δημοσιονομικού ελλείμματος πρέπει να συμπληρωθούν από μέτρα για την τόνωση της ανάπτυξης, είναι καίρια και δικαιολογημένη. Υπάρχουν, σε παγκόσμιο επίπεδο, πλεονάσματα αποταμιεύσεων τα οποία δεν βρίσκουν επενδυτικές διεξόδους. Μάλιστα, έγιναν μάταιες προσπάθειες να εξευρεθούν επενδυτικές ευκαιρίες για ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια που ανέρχονται σχεδόν σε 2 τρισ. δολάρια ΗΠΑ ([11]). Το βασικό κρατικό επενδυτικό ταμείο της Νορβηγίας μειώνει το ποσοστό των ευρωπαϊκών επενδύσεων από άνω του μισού στα δύο πέμπτα ([12]). Το 2011, το βασικό ασιατικό κρατικό επενδυτικό ταμείο «China Investment Corporation» κατέγραψε απώλειες επενδύσεων σε συμμετοχές σε ιδιωτικούς επενδυτικούς ομίλους, έχει μειώσει από το μισό στο ένα τέταρτο το χαρτοφυλάκιο των ιδιωτικών τίτλων και αναζητά πιο μακροπρόθεσμες επενδυτικές ευκαιρίες κυρίως στον δημόσιο παρά στον ιδιωτικό τομέα ([13]).

6. **Οι δράσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη στην ΕΕ**

6.1 **ΕΤΧΣ/ΕΜΣ**: η ΕΕ, μπροστά στο ενδεχόμενο της κρίσης, η οποία στη συνέχεια πήρε τη μορφή κερδοσκοπικών επιθέσεων κατά του ευρώ χωρίς να ληφθεί κανένα μέτρο εναντίον των κερδοσκόπων, προσπάθησε να αντιδράσει σε διάφορα μέτωπα. Η ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) με τη χορήγηση άδειας λειτουργίας τράπεζας αποτελεί παράδειγμα ενός αποτελεσματικού, αν και περιορισμένου, μέσου αφ' ενός μεν συνδρομής των κρατών που κινδυνεύουν να χρεοκοπήσουν χωρίς δική τους υπαιτιότητα αφ' ετέρου δε καταπολέμησης της κερδοσκοπίας εις βάρος των μετοχών των τραπεζών και του χρέους· ωστόσο, το μέσο αυτό δεν αποτελεί λύση στην κρίση.

6.2 Η **τραπεζική ένωση** αντιπροσωπεύει έναν ακόμα πυλώνα. Μάλιστα, είναι δύσκολο να διατηρηθεί επί μακρόν μια περιοχή με ενιαίο νόμισμα και 17 χρηματοπιστωτικές αγορές και αγορές κρατικών χρεωστικών τίτλων, κυρίως από τη στιγμή που η κρίση έχει επιτείνει τον εθνικό κατακερματισμό. Για τον λόγο αυτό, η τραπεζική ένωση συνιστά απαραίτητο και πρωταρχικό στοιχείο για την αμοιβαιότητα του κινδύνου, για την προστασία των καταθετών (ακόμα και μέσω της «διαδικασίας εκκαθάρισης»), για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο σύστημα –το οποίο έχει πάψει να λειτουργεί–, και για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων σε όλες τις χώρες βάσει του ενδιαφερόμενου πληθυσμού και όχι του μεγέθους των τραπεζών. Όλα αυτά δε αποφεύγοντας τη διοχέτευση της ρευστότητας σε χώρες που θεωρούνται χαμηλού κινδύνου και μειώνοντας τη διαφορά των επιτοκίων. Επιπλέον, η τραπεζική ένωση θα συντείνει στη μείωση του συστημικού κινδύνου, καθώς και στην αποσύνδεση του δημόσιου χρέους από τις τράπεζες. Και στην περίπτωση αυτή πρέπει να υπενθυμιστεί ότι το ευρώ δεν οδήγησε στην ενοποίηση των τραπεζικών συστημάτων, κάτι που αποτελεί σοβαρό πρόβλημα. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι το τραπεζικό σύστημα ορισμένων ισχυρών οικονομιών είναι κατά μεγάλο μέρος κρατικό.

6.3 Η **ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία** συμπληρώνει τα μέτρα που βρίσκονται σε εξέλιξη. Μια αρμοδιότητα που ανατίθεται σε επίπεδο ΕΕ και ασκείται άμεσα από μια ενιαία αρχή. Προκειμένου να καταδειχθεί ότι η ΕΕ παρέχει σημαντική προστιθέμενη αξία, πρέπει να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο η διαφάνεια στις τραπεζικές δραστηριότητες, να αποτραπεί η σύγκρουση συμφερόντων και να προληφθούν αθέμιτες πρακτικές, όπως η χειραγώγηση των επιτοκίων LIBOR. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση καθιέρωσης ενός ενιαίου εποπτικού μηχανισμού υπό την αιγίδα της ΕΚΤ, ο οποίος θα καλύπτει ολόκληρη την ευρωζώνη και θα είναι προσιτός σε όλα τα κράτη μέλη ([14]).

([10]) «Το ευρώ θα μπορούσε να επιτείνει τις πολιτικές εντάσεις μεταξύ των μελών της νομισματικής Ένωσης, φτάνοντας μέχρι το σημείο να δημιουργήσει συνθήκες για την εκδήλωση νέων συγκρούσεων, ακόμα και στρατιωτικών», δήλωσαν οι Martin Feldstein και Milton Friedman.

([11]) Bain & Company Global Private Equity Report για το 2012.

([12]) Reuters (2012). «Το κρατικό επενδυτικό ταμείο της Νορβηγίας (με υπό διαχείριση κεφάλαιο 610 δισ. δολάρια ΗΠΑ) πρόκειται να μειώσει την έκθεσή του στην Ευρώπη», 30 Μαρτίου 2012

([13]) http://www.upi.com/Business_News/2012/07/25/Chinas-sovereign-wealth-fund-reports-loss/UPI-38111343274421/#ixzz2AcHV3HNp

([14]) ΕΕ C 11 της 15/01/2013 σ. 34-38

6.4 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά το νέο πρόγραμμα των Οριστικών Νομισματικών Συναλλαγών (Outright Monetary Transactions - OMT), το οποίο επιτρέπει στην ΕΚΤ να αγοράζει κρατικά ομόλογα στη δευτερογενή αγορά προκειμένου να παταχθεί η κερδοσκοπία και να μειωθεί η διαφορά χρέους μεταξύ των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, η διαφορά του ευρώ. Αυτό, σε συνδυασμό με τη θέσπιση άλλων μη συμβατικών μέτρων νομισματικής πολιτικής (υπήρχαν ακόμα και στο παρελθόν) για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, αντιπροσωπεύει ένα σημείο καμπής της ΕΚΤ, ακόμα και αν γίνει σύμφωνα με το πνεύμα της Συνθήκης και προς τη σωστή κατεύθυνση. Ακόμα και στη συγκεκριμένη περίπτωση, πρόκειται για τεχνικά, μη οριστικά μέτρα, τα οποία δίνουν στις κυβερνήσεις και στην ΕΕ τον χρόνο που χρειάζονται για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων.

6.5 *Η ΕΚΤ*

6.5.1 Στόχος της ΕΚΤ «είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών» και, για την εκπλήρωσή του, πρέπει να διατηρήσει πολιτική ανεξαρτησία, δηλαδή δεν «ζητά ούτε δέχεται υποδείξεις» από τις κυβερνήσεις ή από την ΕΕ. Πρόκειται για ορθό καθεστώς, έστω κι αν η Συνθήκη αναθέτει στο Συμβούλιο το καθήκον να συνάπτει συμφωνίες για συναλλαγματικές ισοτιμίες του ευρώ έναντι νομισμάτων τρίτων κρατών ([15]). Ελλείψει τέτοιων συμφωνιών ή στις ενδιάμεσες περιόδους, η ΕΚΤ πρέπει να ασκεί τη συναφή με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες πολιτική ως μέρος των αρμοδιοτήτων της. Η ΕΚΤ έχει και δευτερεύοντες στόχους, όπως, για παράδειγμα, να συμβάλλει στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ακόμα κι αν οι ενέργειές της κατά τη διάρκεια της κρίσης μπορούν να αναχθούν σε πρωταρχικό στόχο, εφόσον υπαγορεύονται σε μεγάλο βαθμό από την ανάγκη αποκατάστασης ενός αποτελεσματικού μηχανισμού μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής, διατηρώντας με τον τρόπο αυτό τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα όλων των χωρών της ευρωζώνης.

6.5.2 Σε ότι αφορά την ανάπτυξη των τιμών, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τίθεται το ερώτημα, κατά πόσον είναι σωστό το κριτήριο πληθωρισμού του Μάαστριχτ να εξακολουθεί να υπολογίζεται σε συνάρτηση με τον μέσο όρο των τριών χωρών που είχαν τις καλύτερες επιδόσεις στα θέματα πληθωρισμού στην ΕΕ και όχι στη ζώνη ευρώ.

6.5.3 Γενικά, οι αρμοδιότητες της ΕΚΤ είναι πιο περιορισμένες σε σχέση με εκείνες άλλων κεντρικών τραπεζών. Κατ' αρχάς, η ΕΚΤ είναι αναρμόδια να στηρίξει την ανάπτυξη και την απασχόληση, όπως το Ομοσπονδιακό Αποθεματικό Σύστημα των ΗΠΑ, παρόλο που οι νομισματικές πολιτικές των δύο τραπεζών είναι παρόμοιες. Υπάρχουν, ωστόσο, θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ των ΗΠΑ (κεντρικό φορολογικό σύστημα) και της ΕΕ όσον αφορά την εφαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής. Επιπλέον, ο ρόλος της ΕΚΤ ως **δανειστή έσχατης ανάγκης** περιορίζεται στο τραπεζικό σύστημα και δεν περιλαμβάνει τις κυβερνήσεις (την ηγεσία της ΕΕ), όπως υπονοείται στα «εθνικά» πλαίσια και όπως θα πρέπει να ισχύει εφόσον το ζητούμενο είναι μια πλήρης ΟΝΕ. Επιπλέον, η άσκηση ενιαίας νομισματικής πολιτικής από την ΕΚΤ καθίσταται δυσκολότερη εξαιτίας της ύπαρξης οικονομικών αποκλίσεων και ανισορροπιών μεταξύ των διαφόρων χωρών της ευρωζώνης, και λόγω της απουσίας διορθωτικών παρεμβάσεων εκ μέρους της ΕΕ.

([15]) Δυνάμει του άρθρου 219 της ΣΛΕΕ.

6.5.4 Είναι, ωστόσο, θετικό το γεγονός ότι η αρχή του «ενιαίου» χαρακτήρα της ζώνης του ευρώ οδήγησε την ΕΚΤ στο να ανακηρύξει το ευρώ «μη αναστρέψιμο» και, όπως είδαμε, της επέτρεψε, έπειτα από μια έντονη αντιπαράθεση, να λάβει μέτρα για τη μείωση της διαφοράς (*spread*) των χρεωστικών επιτοκίων των διαφόρων χωρών μέσω της δυνατότητας αγοράς ομολόγων στη δευτερογενή αγορά. Πρόκειται δε για ένα εγχείρημα που απαιτεί, παράλληλα με την επαναφορά της ανάπτυξης, ένα «ευρωπαϊκό» σχέδιο αντιμετώπισης του χρέους, το οποίο θα συνοδεύει το συγκεκριμένο σχέδιο κάθε χώρας ([16]).

6.5.5 Κάτι τέτοιο θα μειώσει τουλάχιστον τη στρέβλωση του ανταγωνισμού μέσω των επιτοκίων χρηματοδότησης του χρέους και των επενδύσεων· ακόμα και σήμερα υφίσταται μια ουσιαστική χρηματοπιστωτική διαφορά που αυξάνει τις ήδη υφιστάμενες ανισορροπίες, συμπεριλαμβανομένου του ισοζυγίου πληρωμών.

6.5.6 Επίσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να επανεξεταστεί το ζήτημα των **προϋποθέσεων που τίθενται από την ΕΚΤ** και την ΕΕ. Δεν είναι αποδεκτό να δίνεται στις τράπεζες ρευστό κεφάλαιο με πολύ χαμηλά επιτόκια χωρίς να τίθεται καμία προϋπόθεση, για παράδειγμα, ως προς τη διάθεση των κεφαλαίων τους. Μάλιστα, τουλάχιστον ένα μέρος αυτών των κεφαλαίων πρέπει να διοχετεύεται σε επενδύσεις, ενώ για την αγορά κρατικών ομολόγων από την ΕΚΤ (OMT) –παρόλο που επρόκειτο για διαφορετικό ζήτημα– τέθηκαν πολύ σκληροί όροι στις χώρες. Όροι που δικαιολογήθηκαν κυρίως από το γεγονός ότι είναι αναγκαίο να ανταποκριθούμε σε μια «αγορά», διαφορετική και αδίστακτη, ανώνυμη και εξαιρετικά γρήγορη η οποία, στην πραγματικότητα, ελάχιστα θυμίζει αγορά ([17]). Η ΕΕ δεν μπορεί να παίξει αυτό το παιχνίδι· της μεγάλης, δηλαδή, λιτότητας και αυστηρότητας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε περίοδο κρίσης, και από την άλλη πλευρά της ουδετερότητας για τους επενδυτές-κερδοσκόπους που κρύβονται πίσω από τις τράπεζες και τα διεθνή επενδυτικά κεφάλαια –εξαιρουμένης της σταθερής υπεράσπισης του ευρώ, εκ μέρους του διοικητή της ΕΚΤ, στις πλέον κρίσιμες στιγμές της επίθεσης.

6.5.7 Είναι, ωστόσο, αναγκαίο η δράση της ΕΚΤ να στηρίξει με δίκαιο τρόπο την οικονομία των διαφόρων χωρών, προκειμένου να περιοριστούν οι υφιστάμενες στρεβλώσεις και αποκλίσεις που παρατηρούνται με τα ήδη υπάρχοντα μέσα, έως ότου διορθωθούν οι αρμοδιότητες της ΕΚΤ και αντιμετωπιστεί το πολιτικό έλλειμμα της ΕΕ. Για παράδειγμα, η διατραπεζική αγορά σε ορισμένες χώρες της ευρωζώνης θα μπορούσε να αναζωογονηθεί με την επιβολή αρνητικών επιτοκίων στις καταθέσεις μίας ημέρας στην ΕΚΤ.

6.5.8 Η ΕΟΚΕ είναι, επίσης, πεπεισμένη ότι είναι πρέπει να βρεθεί άμεσα λύση στο ζήτημα **του δημόσιου χρέους** ([18]) σύμφωνα με την πρότασή της και ότι για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι θεμελιώδους σημασίας η δράση της ΕΚΤ και του Συμβουλίου.

([16]) ΕΕ C 143 της 22/05/2012, σ. 10.

([17]) «Δεν είναι οι αγορές στην υπηρεσία των λαών αλλά εναντίον τους. Καθήκον μας είναι να εμφυσήσουμε στις αγορές και στην οικονομία το πνεύμα της αλληλεγγύης που διαπνέει την κοινωνική οικονομία», Angela Merkel, καγκελάριος της Γερμανίας.

([18]) ΕΕ C 143 της 22/05/2012, σ. 10.

6.5.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί χρήσιμο να αποκτήσουν μεγαλύτερη διαφάνεια οι αποφάσεις της ΕΚΤ. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να δημοσιεύονται τα αποτελέσματα των ψηφοφοριών των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, διότι αυτό θα ενισχύσει την υποχρέωση λογοδοσίας των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών των χωρών μελών της ζώνης του ευρώ. Αυτό θα τους ωθήσει να λαμβάνουν αποφάσεις με βάση το σύνολο των οικονομικών παραγόντων που χαρακτηρίζουν τη ζώνη ευρώ και όχι σε συνάρτηση με την εξέλιξη της οικονομικής κατάστασης στις χώρες τους.

6.5.10 Ένα άλλο πρόβλημα στο οποίο κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά, αφορά το σύστημα ψηφοφορίας του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ ([19]), ιδίως σε ότι αφορά τις ανισότητες μεταξύ του δικαιώματος ψήφου και της χρηματοδοτικής συνεισφοράς των κρατών μελών. Το εν λόγω πρόβλημα ετέθη ήδη στο πλαίσιο του συστήματος πληρωμών του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και θα μπορούσε να τεθεί εκ νέου στο μέλλον, για παράδειγμα, στο πλαίσιο της Τραπεζικής Ένωσης.

7. **Το οικονομικό μέλλον της ΕΕ - Οικονομική και κοινωνική Ένωση - ανάπτυξη και απασχόληση**

7.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι **απαιτείται ανάκαμψη η οποία θα στηρίζεται σε οικολογικές-κοινωνικές επενδύσεις** ([20]) και είναι πεπεισμένη ότι η σταθερότητα από μόνη της δεν μπορεί να διασφαλίσει την ανάκαμψη, η οποία εξαρτάται από την εμπιστοσύνη τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών. Λόγω των περιορισμένων προσδοκιών του ιδιωτικού τομέα και των αναξιοποίητων δυνατοτήτων, οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να στηριχθούν στα μελλοντικά κέρδη που προκύπτουν από τις τρέχουσες επενδύσεις. Και εάν οι πολίτες, από την πλευρά τους, δεν έχουν τη βεβαιότητα ότι μπορούν να διατηρήσουν την εργασία ή να βρουν μία νέα, προτιμούν να αποταμιεύουν ή να μειώνουν τα χρέη τους και όχι να ξοδεύουν Η αύξηση του ποσοστού ανεργίας δεν κάνει τίποτε άλλο από το να αυξάνει τον αριθμό των ατόμων που δεν μπορούν να ξοδέψουν.

7.2 Ως εκ τούτου, προκειμένου να τονωθεί η εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων και των πολιτών, πρέπει η ανάκαμψη να βασιστεί στις επενδύσεις κατά τα πρότυπα του αμερικανικού New Deal ([21]). Για την επίτευξη του εν λόγω στόχου τα βασικά κριτήρια είναι εκείνα που θεσπίστηκαν από την ΕΤΕπ στο ειδικό πρόγραμμα δράσης του Άμστερνταμ (1997), με εντολή προώθησης της συνοχής και της σύγκλισης στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της αστικής ανάπλασης, του περιβάλλοντος αλλά και των διευρωπαϊκών δικτύων.

7.3 Πρόκειται για εφικτό στόχο, εφόσον τεθούν εκ νέου **σε κυκλοφορία οι πλεονάζουσες αποταμιεύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο**, όπως επισημαίνεται στο σημείο 5.3. Στην πραγματικότητα, ορισμένα επενδυτικά κεφάλαια αναζητούν μακροπρόθεσμες διεξόδους για τα πλεονάσματα αποταμιεύσεων σε άλλα μέρη του κόσμου. Το γεγονός αυτό έχει αμοιβαία οφέλη τόσο για τους επενδυτές από τρίτες χώρες όσο και για την ευρωπαϊκή οικονομία. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο τα δύο «αδελφά θεσμικά όργανα» του Ομίλου της ΕΤΕπ, δηλαδή η ΕΤΕπ και το ΕΤαΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων).

7.4 Γι' αυτό και είναι ευπρόσδεκτη η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΕΤΕπ. Ακόμα και τα ομόλογα έργου (*project bond*) μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάκαμψη. Αλλά είναι καλό να αποκαλούμε «ευρωομόλογο» την αξιοποίηση των πλεονασμάτων παγκοσμίως για επενδύσεις στην ΕΕ, έστω κι αν το πιθανότερο είναι ότι οι αγορές θα καταφύγουν στη σύντομη μορφή «ομολόγων σε €». Είναι γνωστή η αντίσταση ορισμένων χωρών στα ευρωομόλογα, αυτό όμως οφείλεται σε εσφαλμένη υπόθεση, αφού τα ευρωομόλογα, απαραίτητα για τη στήριξη της ανάπτυξης, ανταλλάσσονται με τα *Union bond*, στόχος των οποίων είναι η αντιμετώπιση του χρέους ([22]).

7.5 Ήδη εξ αρχής, το ΕΤαΕ υποστήριξε ότι μπορεί να εκδώσει ευρωπαϊκά ομόλογα για τη χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων κοινωνικών επενδύσεων ([23]) μέσα από την αύξηση του μετοχικού του κεφαλαίου σε σχέση με το σημερινό –μάλλον χαμηλό– επίπεδο των 3 δισ. ευρώ, χωρίς να είναι απαραίτητη η αναθεώρηση των Συνθηκών ([24]). Κανένα από τα μεγάλα κράτη της ευρωζώνης –όπως και τα υπόλοιπα– δεν συμπεριλαμβάνει στο εθνικό του χρέος τις χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ και το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και για τις χρηματοδοτήσεις του ΕΤαΕ. Τα ομόλογα που εκδίδει το ΕΤαΕ μπορούν να εξασφαλιστούν μέσω των αποδόσεων της χρηματοδότησης έργων, όπως συμβαίνει και με τα ομόλογα της ΕΤΕπ.

7.6 **Καινοτόμα προϊόντα και δημιουργία αγορών**: θεωρούμε επίσης ότι η ΕΕ πρέπει να ακολουθήσει μια λιγότερο ουδέτερη πολιτική καινοτομίας. Τη δεκαετία του 1970 έπαψαν να είναι δημοφιλείς οι βιομηχανικές πολιτικές επειδή οι κυβερνήσεις δεν μπορούσαν να «ευνοήσουν συγκεκριμένους φορείς» ή «εθνικούς πρωτοπόρους». Ωστόσο, πιστεύουμε ότι συντρέχουν σοβαροί λόγοι για να επανεξετάσουμε την εν λόγω προσέγγιση ([25]).

7.7 Πρώτον, δεν υποστηρίζει κανείς ότι οι μη παρεμβατικές πολιτικές είναι καθ' όλα θετικές. Στην πραγματικότητα, στο παρελθόν οδήγησαν σε εσφαλμένες επενδύσεις στον χρηματοπιστωτικό

([19]) Απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 2003.

([20]) Βλ. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ (1997), σημείο 9, και τα Συμπεράσματα του Έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου του ίδιου έτους, σημεία 37-40.

([21]) ΕΕ C 143 της 22/05/2012, σ. 10.

([22]) Όπως παραπάνω.

([23]) Stuart Holland (1993). The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s («Το ευρωπαϊκό επιτακτικό ζήτημα: η οικονομική και κοινωνική συνοχή της δεκαετίας του 1990»), πρόλογος του Jacques Delors. Nottingham: Spokesman Press.

([24]) Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων, «στις δραστηριότητες του Ταμείου μπορούν να συμπεριλαμβάνονται δανειοληπτικές πράξεις». Το Ταμείο επιβεβαίωσε κατ' αρχήν ότι μπορεί να εκδίδει ομόλογα με απλή απόφαση της γενικής συνέλευσης και μετά από έγκριση για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, όπως συνέβη προσφάτως στην περίπτωση της ΕΤΕπ. Ωστόσο, εάν η ΕΕ επιθυμεί να αναγνωρίσει τη σημασία της έκδοσης ομολόγων με στόχο τόσο τη χρηματοδότηση μιας ανάκαμψης που θα βασίζεται στις κοινωνικές επενδύσεις όσο και την επανακυκλοφορία των πλεονασμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι αναγκαίο η απόφαση αυτή να λάβει πιο ρητή έγκριση. Θα μπορούσε να δοθεί κατ' αρχήν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ως «γενική οικονομική πολιτική» της Ένωσης για τη χρηματοδότηση της ανάκαμψης και όχι αποκλειστικά από το Ecofin και, εφόσον κριθεί αναγκαίο, η έγκριση μπορεί να οδηγήσει σε ενισχυμένη συνεργασία, όπως στην περίπτωση της πρόσφατης πρότασης για την επιβολή φόρου στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές, η οποία θα μπορούσε να έχει και μακροοικονομική ισχύ.

([25]) Philippe Aghion, Julian Boulanger και Elie Cohen. *Rethinking Industrial Policy* (Επανεξετάζοντας τη βιομηχανική πολιτική). Bruegel Policy Brief, Απρίλιος 2011.

τομέα. Δεύτερον, είναι αναγκαίο να υπάρξουν ακόμα πιο αποφασιστικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Τρίτον, ένας υπερβολικά μεγάλος αριθμός τεχνολογικών έργων που προτείνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαίσιο απορρίπτονται, όχι εξαιτίας της χρησιμότητάς τους, αλλά λόγω έλλειψης κατάλληλων πόρων, ένα πρόβλημα που μπορεί να λυθεί με την προσφυγή σε ένα **ευρωπαϊκό ταμείο κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου**, χρηματοδοτούμενο από την έκδοση ομολόγων. Τέταρτον, οι αναδυόμενες οικονομίες έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν μια σειρά από εθνικούς πρωταγωνιστές, με εντυπωσιακά αποτελέσματα ([26]).

7.8 Η χρηματοδότηση των επενδύσεων μέσω της μεταφοράς των πλεονασμάτων στα ευρωομόλογα πρέπει να είναι προσιτή για όλα τα κράτη μέλη και αναμένεται να δημιουργήσει **σωρευτικά οφέλη σε** μακροοικονομικό, **κοινωνικό, εργασιακό και πολιτικό επίπεδο**, καταδεικνύοντας την ανάγκη **προώθησης της ιδέας για «περισσότερη Ευρώπη»**, μια προσέγγιση που δημιουργεί πλέον όλο και μεγαλύτερο σκεπτικισμό μεταξύ των ψηφοφόρων και αρκετών κυβερνήσεων.

7.9 **Η ανάπτυξη μπορεί επίσης να συμβάλει στην ενίσχυση της σταθερότητας**. Σύμφωνα με την αρχή της ΕΤΕπ, κατά την οποία η χρηματοδότηση μέσω ομολόγων δεν οφείλει απαραιτήτως να εγγράφεται στο εθνικό χρέος, η χρηματοδότηση ευρωομολόγων με στόχο την ενίσχυση της ανάκαμψης θα μπορούσε να οδηγήσει ευκολότερα στη μείωση του εθνικού χρέους και στην απελευθέρωση των εθνικών φορολογικών εσόδων, ώστε να μειωθούν ή να διατηρηθούν σε χαμηλό επίπεδο τα ελλείμματα, διασφαλίζοντας παράλληλα τα θεμελιώδη σημεία των κοινωνικών δαπανών. Υπό αυτό πρίσμα θα ήταν απαραίτητο η Eurostat και τα κράτη μέλη να προβούν από κοινού στον καθορισμό των κοινών παραμέτρων και κριτηρίων για μια πιο ακριβή και άρτια εκτίμηση των στοιχείων.

7.10 Συν τοις άλλοις, δεν ελήφθη υπόψη το γεγονός ότι η «υπόθεση της εκτόπισης των επενδύσεων» (*crowding out*) προϋποθέτει πλήρη απασχόληση. Δεδομένου ότι, επί του παρόντος, στα περισσότερα κράτη μέλη παρατηρούνται αυξημένα ποσοστά ανεργίας, η χρηματοδότηση –ξεχωριστή ή από κοινού– των ομολόγων έργου ΕΤΕπ-ΕΤαΕ μπορεί να οδηγήσει σε συσσώρευση (*crowding in*) επενδύσεων στον ιδιωτικό τομέα, το εισόδημα και τις θέσεις εργασίας, και να επιφέρει έτσι έως και τριπλασιασμό των επενδύσεων, και σε θετικούς δημοσιονομικούς πολλαπλασιαστές ως προς τη δημιουργία άμεσων και έμμεσων φορολογικών πόρων ([27]).

7.11 Υπό το πρίσμα των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν ορισμένες χώρες, κυρίως η Ελλάδα και η Κύπρος, η ΕΟΚΕ προτείνει την αναθεώρηση της βραχυπρόθεσμης διαρθρωτικής προσαρμογής που ζητά η τρόικα, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο μακροπρόθεσμες προοπτικές των δύο χωρών έπειτα από την ανακάλυψη τεράστιων αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου, ουσιαστικά ανεκμετάλλευτων, στην ανατολική Μεσόγειο ([28]).

8. **Το πολιτικό μέλλον της ΕΕ**

8.1 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι μια απλή διαδικασία «συντήρησης» που θα επαναλαμβάνεται από καιρού εις καιρόν δεν επαρκεί για την ΕΕ. Δεν είναι δυνατόν να παραταθεί το κενό που ενυπάρχει από την εποχή του Μάαστριχτ, χωρίς να αντιμετωπιστεί η πρόκληση του ευρώ η οποία προσέλαβε εκρηκτικές διαστάσεις λόγω της κρίσης, φέρνοντας στο φως τα μεγάλα «ελλείμματα» που υπάρχουν στο εσωτερικό της ΕΕ, με βασικότερο το δημοκρατικό ([29]), θέτοντας ξανά έναν στόχο για την ευρωπαϊκή διαδικασία προκειμένου να διαψευστεί η ιδέα μιας νεκρής ΕΕ.

8.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ενιαίο νόμισμα θα είναι βιώσιμο αν υπάρξει σύγκλιση των οικονομικών επιδόσεων των χωρών της ευρωζώνης. Κάτι τέτοιο απαιτεί οικονομική και πολιτική δέσμευση. Χρειάζεται, λοιπόν, μια πολιτική Ένωση που να αποδέχεται τις διαφορές και να επιτρέπει, εφόσον κριθεί απαραίτητο, τη μεταφορά μέρους του πλούτου των ισχυρών περιοχών στις πιο αδύναμες, μέσω μιας διαφανούς και δημοκρατικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων και μιας νέας μορφής αλληλεγγύης μεταξύ των χωρών ([30]).

8.3 Η κρίση επαναφέρει στην επιφάνεια τις «παλιές διαφορές» μεταξύ των Ευρωπαίων. Ξαναστρεφόμαστε δυστυχώς προς το παρελθόν και να ξεθάβουμε φαντάσματα ή στερεότυπα που θεωρούσαμε ότι είχαν εξαφανιστεί, λες και η λιτότητα και το χρέος να ήταν το αποτέλεσμα κάποιου εγκλήματος και όχι των σφαλμάτων που έκαναν οι κυβερνήσεις και από τα δύο «μέτωπα». Για τον λόγο αυτό, οι χώρες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες δεν μπορούν να επιρρίψουν στην ΕΕ (ή στη Γερμανία) ευθύνες που αναλογούν στις ίδιες, όπως ακριβώς οι πλούσιες χώρες δεν μπορούν να αγνοήσουν τα σημαντικά οφέλη που αποκόμισαν από το ευρώ, εν μέρει εις βάρος των άλλων, λόγω των υφιστάμενων οικονομικών διαφορών. Χρειαζόμαστε, λοιπόν, μια **νέα πολιτική, πολιτιστική και διαλεκτική ικανότητα** μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών, με αδιαμφισβήτητα αμοιβαία οφέλη, όπως πρότεινε ήδη από παλιά ο γερμανός ποιητής Hölderlin ([31]), αντλώντας έμπνευση από τον ελληνικό πολιτισμό.

8.4 Απαιτείται ένα ποιοτικό άλμα. Πρέπει να **ανασυγκροτήσουμε** όχι μόνο την οικονομία αλλά την πολιτική και να αποκαταστήσουμε **την εθνική κυριαρχία όλων**. Είναι αναγκαίο να συζητήσουμε όχι για το ευρωπαϊκό «μοντέλο» που θα εφαρμόσουμε αλλά για τα μέσα που χρειαζόμαστε· αποτελεσματικά, δημοκρατικά και διαφανή μέσα λήψης αποφάσεων, για το κοινό καλό, για τη **συνένωση**, όχι τον διχασμό, **του λαού της Ευρώπης**.

([26]) *The Economist* (2012), «The Rise of State Capitalism: The Emerging World's New Model». (Η γέννηση του κρατικού καπιταλισμού: το νέο μοντέλο του αναδυόμενου κόσμου), ειδική έκθεση, 21-27 Ιανουαρίου 2012.

([27]) Blanchard, Blot, Creel κ.ά., μελέτες για το Observatoire Français des Conjonctures Économiques

([28]) Υπό αυτό το πρίσμα κρίνεται απαράδεκτη η απαίτηση της τρόικας να εκποιήσει η Ελλάδα το πλειοψηφικό μερίδιο μετοχών του κράτους στην ΕΛΠΕ (Ελληνικά Πετρέλαια) με αντίτιμο μόλις 50 δισ. ευρώ. Οι Έλληνες πολίτες ισχυρίζονται εύλογα ότι πρόκειται μια ρύθμιση ευνοϊκή για τις αγορές, αλλά όχι και για τους ίδιους τους πολίτες. Επομένως, η ΕΟΚΕ εισηγείται προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναθεωρήσει την αναδιάρθρωση στην οποία καλείται να προβεί άμεσα η Ελλάδα, συνεκτιμώντας τα εξαιρετικά υψηλά έσοδα που προβλέπεται να έχει μακροπρόθεσμα.

([29]) «Για πρώτη φορά στην ιστορία της ΕΕ είμαστε μάρτυρες κατάλυσης της δημοκρατίας», Jürgen Habermas.

([30]) «Μια χώρα δεν μπορεί να λαμβάνει μέτρα που να ζημιώνουν μια άλλη χώρα της ζώνης του ευρώ», M. Draghi.

([31]) «…αφού συζητάμε και ακούμε ο ένας τον άλλον», από το ποίημα «Η γιορτή της ειρήνης» του ποιητή F. Hölderlin, 1770-1843.

8.5 Για τους ίδιους λόφους η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ερώτημα της αναθεώρησης της **Συνθήκης** τίθεται σε εσφαλμένη βάση. Προφανώς εξαρτάται από αυτό που απαιτείται για τη συμπλήρωση της ΟΝΕ. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος των προτάσεών μας μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την αναθεώρησή του (ως προς την ανάπτυξη, το χρέος κ.λπ.), ενώ για την άλλες προτάσεις ίσως αρκεί μια πιο ενισχυμένη συνεργασία. Πάντως πρωταρχικός σκοπός είναι η πρόοδος της οικονομίας, του ευρώ και των πολιτών της ΕΕ· η Συνθήκη αποτελεί μόνο το μέσο. Τούτο πρέπει να εξηγηθεί πιο σωστά στους πολίτες, οι οποίοι και πρέπει να συμμετάσχουν άμεσα ή/και μέσω του Ευρωπαϊκού και των εθνικών Κοινοβουλίου στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

8.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ευρωζώνη διαθέτει τα μέσα για να **σχεδιάσει το μέλλον της**, δηλαδή μεγαλύτερη πολιτική ολοκλήρωση, λιγότερο έλεγχο, μια κοινωνική οικονομία της αγοράς προκειμένου να αποκατασταθεί η ανάπτυξη και η απασχόληση και να δημιουργηθεί **μια πολιτική, οικονομική και κοινωνική Ένωση**.

9. **Ολοκλήρωση ή αποσύνθεση;**

9.1 Χωρίς αυτό το επιπλέον βήμα, η κρίση, με τον τρόπο που έχει αντιμετωπιστεί μέχρι σήμερα, μπορεί να οδηγήσει σε αποσύνθεση της ευρωζώνης και, συνεπώς, της ΕΕ. Δεν είναι δυνατόν να εφαρμόζεται μόνο η πολιτική της λιτότητας και των περικοπών –π.χ. στην περίπτωση του δημόσιου χρέους– ακόμα και αν θεωρείται σκόπιμη. Πρέπει να αντιδρούμε και με άλλους τρόπους (αύξηση της ζήτησης στις πιστώτριες χώρες) και πάντως με πνεύμα αλληλεγγύης. Πρέπει να καταστήσουμε σαφές στους πολίτες των ενδιαφερόμενων χωρών ότι τα πλεονάσματα του προϋπολογισμού τους προέρχονται από το χρέος των άλλων, και ότι οι επιθέσεις που δέχεται το ευρώ δεν εξαρτώνται από το επίπεδο του χρέους ([32]), ακόμα και όταν αυτό μειώνεται. Ενώ οι πολίτες των νότιων κρατών μελών της ΕΕ πρέπει να ωθήσουν τις κυβερνήσεις τους να επιτύχουν την εξυγίανση του χρέους, μια πιο συνετή διαχείριση του εθνικού προϋπολογισμού, τον περιορισμό της σπατάλης και της φοροδιαφυγής, τη μείωση των φόρων, την αύξηση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας των συστημάτων τους, όχι μόνο με μεταρρυθμίσεις αλλά και με μεγαλύτερη αλληλεγγύη και με μια οικονομική πολιτική διαφορετική από εκείνη της ΕΕ και της ΕΚΤ ([33]).

9.2 Διαφορετικά, καμιά χώρα δεν θα μπορέσει να μειώσει το χρέος της και να εξυγιάνει τον προϋπολογισμό της. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται **μετριασμός των μέτρων λιτότητας** και αλλαγή της οικονομικής πολιτικής. Σε αντίθετη περίπτωση, ενδέχεται να αυξηθούν οι κίνδυνοι. Και σ' αυτό μπορεί να βοηθήσει η ιστορία ([34]). Πρέπει να δημιουργηθεί μια νέα προοπτική ολοκλήρωσης, **μιας ολοκλήρωσης θετικής**, όχι αρνητικής, επιβλαβούς και αναγκαστικής.

9.3 Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι **σήμερα κανείς στην Ευρώπη δεν είναι ασφαλής**, εκτός κινδύνου, ακόμα κι αν έχει δημιουργηθεί μια ανώμαλη κατάσταση. Στην πραγματικότητα, η οικονομική κρίση ορισμένων χωρών –η οποία ευνοήθηκε και από το ευρώ– και η αδυναμία των οργάνων της ΕΕ οδήγησαν τη Γερμανία, ως πιο ισχυρή χώρα, στο να αναλάβει κεντρικό ρόλο στην ΕΕ, συχνά σε αντιδιαστολή προς τις «περιφέρειες», ιδίως του Νότου αλλά όχι μόνο. «Αυτό τρέφει το μίσος των άλλων», όπως έλεγε και ο Helmut Schmidt, κυρίως ως προς τον τρόπο που γίνεται αντιληπτός αυτός ο ρόλος. Ως εκ τούτου, απαιτούνται παρεμβάσεις που θα διαψεύσουν αυτήν την αντίληψη ([35]).

9.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι σήμερα στην ΕΕ επικρατούν εγωισμοί, εθνικά και/ή προσωπικά συμφέροντα, σαν να βρισκόμασταν μπροστά σε μια «**ουτοπία συμφερόντων**». Κυριαρχεί η οικονομιστική προσέγγιση, η οποία έχει θέσει σε δεύτερη μοίρα τις αξίες από τις οποίες γεννήθηκε η ΕΕ και στις οποίες στηρίζει την ύπαρξή της. Αναδύεται έτσι μια ΕΕ με εγωιστικές τάσεις, χωρίς αλληλεγγύη. Οι εντάσεις των τελευταίων χρόνων φέρουν το αποτύπωμα μιας επικίνδυνης «**ψυχολογικής διάλυσης» της ΕΕ**, που αφορά πολίτες και κυβερνήσεις και η οποία πρέπει να αντιστραφεί τείνοντας ευήκοον ους χωρίς υπεροπτική διάθεση και δίνοντας συγκεκριμένες απαντήσεις.

9.5 **Βρισκόμαστε σε ένα σταυροδρόμι**: Στην πραγματικότητα, η ΕΟΚΕ διερωτάται πώς είναι δυνατόν οι χρονοτριβές και οι αμφιταλαντεύσεις στην ΕΕ, η μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως, να οδηγούν στον θάνατο την Ελλάδα, τη γενέτειρα των αρχών στις οποίες στηρίχθηκε και συνάμα μια πολύ μικρή οντότητα από οικονομική άποψη ([36]), επιβάλλοντας άσκοπες και επιζήμιες θυσίες σε πολίτες και επιχειρήσεις· και όλα τούτα χωρίς ένα σχέδιο αναπτυξιακών ενισχύσεων, του μοναδικού δηλαδή τρόπου αποπληρωμής του δημόσιου χρέους και χωρίς ένα σχέδιο για να ανακουφιστεί μέρος της ελληνικού και της ευρωπαϊκού πληθυσμού από τα κοινωνικά δεινά που υφίσταται. Είναι να απορεί κανείς τι είδους ΕΕ είναι αυτή.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([32]) Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα της Ισπανίας, το χρέος της οποίας είναι χαμηλότερο (68,5 % του ΑΕΠ) από εκείνο της Γερμανίας (81,2 % του ΑΕΠ). Στοιχεία της Eurostat για το 2011.

([33]) Σύμφωνα με την έκθεση Spaak του 1956, η ολοκλήρωση οικονομιών με διαφορετικά επίπεδα αποτελεσματικότητας ενδέχεται να επιδεινώσει τις διαρθρωτικές, κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες, και πρέπει να αντισταθμίζεται από κοινές διαρθρωτικές, κοινωνικές και περιφερειακές πολιτικές.

([34]) 1933: επιπτώσεις της αποπληθωριστικής πολιτικής που εφάρμοσε ο Γερμανός Καγκελάριος Heinrich Brüning μετά την κρίση του '29.

([35]) «Δεν χρειαζόμαστε μια γερμανική Ευρώπη αλλά μια ευρωπαϊκή Γερμανία», H. Kohl.

([36]) Ίση με 2 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η πράσινη οικονομία — Προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης στην ΕΕ» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2013/C 271/03)

Εισηγήτρια: η **κ. Joana Agudo i BATALLER**

Συνεισηγητής: ο **κ. Pedro NARRO**

Στις 15 Νοεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα

Η πράσινη οικονομία – Προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης στην ΕΕ.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 26 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 108 ψήφους υπέρ και 2 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) θεωρεί ότι η ανάπτυξη μιας πράσινης οικονομίας χωρίς αποκλεισμούς θα αποτελέσει την κύρια πρόκληση με την οποία θα βρεθεί αντιμέτωπη η Ευρώπη τα προσεχή έτη, εάν επιθυμεί να εξακολουθήσει να είναι παγκόσμια οικονομική δύναμη. Στη διάσκεψη «Rio+20», η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έβαλε στόχο μια πράσινη οικονομία, ως μορφή βιώσιμης ανάπτυξης. Σήμερα, οφείλει να αναλάβει δράση. Αυτό απαιτεί ένα πρότυπο οικονομικής ανάπτυξης που να δίνει προτεραιότητα στις δημόσιες επενδύσεις και να προσδιορίζει καταλλήλως τα κίνητρα για τις ιδιωτικές, όσον αφορά τις επενδύσεις σε υποδομές και πράσινη έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία (ΕΑΚ), με διττό στόχο την τόνωση της παραγωγικής δραστηριότητας για ταχεία έξοδο από την ύφεση και την αντιμετώπιση της μετάβασης της παρούσας τρίτης βιομηχανικής επανάστασης από θέση οικονομικής και κοινωνικής πρωτοπορίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι αναγκαίες εις βάθος αλλαγές στον τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης απαιτούν ως απαραίτητη προϋπόθεση να κληθεί η κοινωνία πολιτών να συμμετάσχει ενεργά σε όλη αυτή τη διαδικασία μετάβασης σε μία πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς, και τούτο σε όλα τα επίπεδα, όλως ιδιαιτέρως δε σε κλαδικό και σε εδαφικό (ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό) επίπεδο. Απαιτείται συμμετοχική διαχείριση ώστε να μετριαστεί κατά το δυνατόν η αντίσταση και οι δυσμενείς επιπτώσεις που προκαλεί η όλη διαδικασία μετάβασης. Η συμμετοχή αυτή είναι που θα καταστήσει δυνατές βιώσιμες προόδους στις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές.

1.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ανησυχία ότι οι πολιτικές πράσινων φορολογικών κινήτρων υπέστησαν τα τελευταία χρόνια σημαντικές περικοπές, λόγω των πολιτικών «δημοσιονομικής λιτότητας», που επιφέρουν δραστική συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) έχει αναγνωρίσει ότι η πραγματική επίδραση των πολιτικών αυτών στη συρρίκνωση της παραγωγικής δραστηριότητας υπήρξε πολύ πιο σημαντική από τις έως τώρα εκτιμήσεις.

1.4 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι δυνατότητες δημιουργίας απασχόλησης θα αυξηθούν με την ανάπτυξη της χωρίς αποκλεισμούς πράσινης οικονομίας. Ως πράσινες θέσεις εργασίας νοούνται όχι μόνον όσες σχετίζονται με κάποιους από τους νέους αναδυόμενους κλάδους, αλλά και όλες όσες προκύπτουν από τον οικολογικό προσανατολισμό των διαδικασιών παραγωγής και των προϊόντων σε όλους τους κλάδους. Η δίκαιη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία απαιτεί ενεργούς πολιτικές απασχόλησης, που να εξασφαλίζουν τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης και της διαρκούς επιμόρφωσης για τους εν ενεργεία εργαζομένους. Η απασχόληση γυναικών και νέων στους νέους αναδυόμενους κλάδους θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα για μια τέτοια ανάπτυξη.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μια βιομηχανική πολιτική που θα στηρίζεται σε συναίνεση μεταξύ των κοινωνικών φορέων είναι αναγκαία για τον συντονισμό των προσπαθειών τεχνολογικής καινοτομίας και για την προώθηση αλλαγών στις υποδομές παραγωγής πολλών ευρωπαϊκών κλάδων που πλήττονται από τη μετάβαση σε μια οικονομία με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και αποδοτική χρήση των πόρων. Αυτό θα απαιτήσει επίσης σημαντικές επενδυτικές προσπάθειες εκ μέρους των επιχειρήσεων.

1.6 Κατά την ΕΟΚΕ, η ΕΕ οφείλει να ενσωματώσει τους στόχους της στρατηγικής υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης σε όλες τις πολιτικές της, ιδίως δε στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της. Απαιτείται συνοχή μεταξύ των διαφόρων στρατηγικών της ΕΕ και τα μέλη της Επιτροπής πρέπει να έχουν ενιαία αντιμετώπιση του θέματος. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα πρέπει να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία της ενδιάμεσης αναθεώρησης της

στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για να ενισχύσει τις πτυχές αειφορίας της και να την ενσωματώσει πλήρως στην Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Θα χρειαστεί καθορισμός και χρήση δεικτών που να αναφέρονται στην ποιότητα της ανάπτυξης και να επιτρέπουν την παρακολούθηση και την αξιολόγησή της.

1.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο που μπορούν και οφείλουν να διαδραματίσουν το ευρωπαϊκό εξάμηνο και η ετήσια εξέταση της ανάπτυξης για την εξασφάλιση της συνέχισης των πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία την κατάργηση επιδοτήσεων που βλάπτουν το περιβάλλον και τις ειδικές συστάσεις προς τα κράτη μέλη για την αύξηση της περιβαλλοντικής φορολογίας, καθώς και τις συστάσεις για τη διαχείριση των υδάτων και των απορριμμάτων και για τη βελτίωση της ανακύκλωσης. Στους τομείς αυτούς, τα κράτη μέλη θα έπρεπε να επιδεικνύουν μεγαλύτερη φιλοδοξία και να τάσσουν ευρύτερους στόχους.

1.8 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020 εμφανίζει μια σημαντική αντίφαση: οι οικονομικοί κλάδοι με τις υψηλότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO_2) —κατοικία, ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές— δεν είναι εκείνοι που λαμβάνουν μεγαλύτερο όγκο ευρωπαϊκών πόρων ώστε να διευκολυνθεί η μετάβασή τους προς την πράσινη οικονομία. Κρίνεται, λοιπόν, αναγκαία η ουσιαστική αύξηση των πόρων αυτών και η εξασφάλιση αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας κατά τη χρήση τους.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την πρόοδο της οικολογικής φορολογίας, συμπεριλαμβανομένων φορολογικών κινήτρων για τις επιχειρήσεις που θα συγκροτούν ταμεία επανεπένδυσης για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, υπό τον όρο η διαχείρισή τους να αναλαμβάνεται από κοινού με τους εργαζομένους.

1.10 Όσον αφορά την εμπορική πολιτική της ΕΕ, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, για την αποτροπή του κινδύνου μετεγκατάστασης των βιομηχανιών, πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα θέσπισης δασμών ανάλογων με τη φορολόγηση των εκπομπών CO_2 για τις χώρες που δεν αναλαμβάνουν διεθνείς δεσμεύσεις για τη μείωση των εκπομπών.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Το 2011, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον (UNEP) κατήρτισαν από μία πλήρη έκθεση σχετικά με την πράσινη οικονομία. Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) δρομολόγησε το πρόγραμμα «πράσινες θέσεις εργασίας», ενώ ένα από τα κύρια θέματα της διάσκεψης Ρίο+20 του 2012 ήταν «Η πράσινη οικονομία στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και της εξάλειψης της φτώχειας».

2.2 Στην ΕΕ, ανανεώθηκε το 2006 η στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ το 2009 δρομολογήθηκε δέσμη μέτρων για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή με στόχο τη μείωση κατά 20 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση σε 20 % του ποσοστού ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τη βελτίωση κατά 20 % της ενεργειακής απόδοσης έως το 2020 ([1]). Η ΕΕ πρέπει να προχωρήσει σε καλύτερες ακόμη επιδόσεις έως το 2025 και το 2030. Το 2011, η Επιτροπή υιοθέτησε την εμβληματική πρωτοβουλία «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους» ([2]), τον «Χάρτη πορείας για τη μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών το 2050» ([3]), τη «στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020» και τον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» ([4]).

2.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανέκαθεν την ιδέα του οικολογικού προσανατολισμού της οικονομίας ως τρόπου συμβολής στη βιώσιμη ανάπτυξη, και τονίζει ότι πρέπει να αποκτήσουν πρωταρχική θέση στην ευρωπαϊκή και εθνική πολιτική οι προτάσεις της κοινωνίας πολιτών για τη μετάβαση σε μία πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη στενής συνεργασίας μεταξύ όλων των κοινωνικών φορέων. Ως εκ τούτου, πολλές γνωμοδοτήσεις της αναφέρονταν στις ποικίλες σχετικές πτυχές και στις διαδοχικές προτάσεις της Επιτροπής: η ΕΟΚΕ έχει τονίσει ότι η βελτίωση της οικολογικής οικονομίας και της διακυβέρνησης δεν μπορεί να διαχωριστεί από την προώθηση της βιώσιμης παραγωγής, κατανάλωσης και απασχόλησης, ούτε από τη στρατηγική για την ισότητα των δύο φύλων, ούτε και από τη δέσμη μέτρων της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή.

3. **Πράσινη οικονομία**

3.1 Η χωρίς αποκλεισμούς πράσινη οικονομία οφείλει να επιτύχει μια ισορροπία ανάμεσα στην οικονομική ευημερία, τη μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή και την καλύτερη διαφύλαξη και ορθολογικότερη χρήση των φυσικών πόρων, για τη διατήρηση της καλής διαβίωσης για εμάς και για τις μελλοντικές γενεές. Στόχος της είναι η αποϋλοποίηση της παραγωγής, δηλαδή να αποδεσμευθεί η οικονομική ανάπτυξη από τη χρήση φυσικών πόρων και από τη δημιουργία ρύπανσης και απορριμμάτων.

3.2 Σύμφωνα με τη ΔΟΕ, πράσινες ονομάζονται οι θέσεις εργασίας που περιορίζουν την επίπτωση στο περιβάλλον των επιχειρήσεων και των οικονομικών κλάδων μέχρι την επίτευξη βιώσιμων επιπέδων και που συμβάλλουν στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, πρώτων υλών και υδάτων, στην απεξάρτηση της οικονομίας από τις ανθρακούχες εκπομπές και στον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η έννοια της «πράσινης θέσης εργασίας» είναι δυναμική, δεδομένου ότι η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στις «πράσινες» και στις «μη πράσινες» θέσεις εργασίας είναι συνάρτηση των διαδικασιών τεχνολογικής καινοτομίας. Ως εκ τούτου, δεν πρόκειται μόνο για θέσεις που σχετίζονται με κάποιον από τους νέους αναδυόμενους κλάδους, αλλά και για όλες εκείνες που προκύπτουν από τον οικολογικό προσανατολισμό των διαδικασιών παραγωγής και των προϊόντων σε όλους τους κλάδους.

([1]) Σύνοψη στο COM(2011) 21 final, παράρτημα 1 και στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm
([2]) COM(2011) 21 final.
([3]) COM(2011) 112 final.
([4]) COM(2011) 571 final.

3.3 Η ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας εξαρτάται από δύο κύριους παράγοντες: ο ένας έγκειται στις πολιτικές ενάντια στην κλιματική αλλαγή, ενώ ο άλλος προκύπτει από τον αυξανόμενο ανταγωνισμό των αναδυόμενων χωρών για την εξασφάλιση πόρων που θα καθίστανται ολοένα πιο σπάνιοι και ακριβοί.

3.4 Η πράσινη οικονομία δεν συνιστά απλή τομεακή προσαρμογή ανάμεσα σε αναδυόμενους και πιο παραδοσιακούς κλάδους (η οποία προκύπτει από την τεχνολογική ώθηση προς μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών). Περιλαμβάνει επίσης έναν οικολογικό εκσυγχρονισμό του τρόπου παραγωγής και κατανάλωσης, που ενσωματώνει τους στόχους της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των επιχειρήσεων και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητάς τους, από την άποψη της εξοικονόμησης υλικών, της ενεργειακής απόδοσης, της οργάνωσης της εργασίας, καθώς και της ίδιας της σχέσης των εργαζομένων με την επιχείρηση, για τη βελτίωση της παραγωγικότητας όλων των παραγόντων.

3.5 Τα τελευταία χρόνια έχει καταστεί εμφανές ότι το δυναμικό της Γης δεν είναι απεριόριστο, ούτε ως προς τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους για μια αυξάνουσα ζήτηση ούτε ως προς την ικανότητα απορρόφησης απορριμμάτων και μόλυνσης.

3.6 Δεν πρέπει να λησμονούνται οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην υγεία: η αύξηση ακραίων μετεωρολογικών φαινομένων, η άνοδος των επιπέδων όζοντος και αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα, καθώς και η αύξηση της τοξικότητάς τους λόγω υψηλότερων θερμοκρασιών, η εξάπλωση στην ευρωπαϊκή ήπειρο λοιμωδών νόσων που είχαν εξαλειφθεί.

3.7 Οι μεταβολές στη διάρθρωση της ενέργειας, της παραγωγής και των μεταφορών στις κυριότερες ανεπτυγμένες οικονομίες, καθώς και σε μεγάλο μέρος των αναδυόμενων, θα επικεντρωθούν στη μετάβαση από μια οικονομία υψηλών ανθρακούχων εκπομπών σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, όπου το κύριο βάρος της παραγωγής ενέργειας θα στηρίζεται στις ανανεώσιμες και καθαρές πηγές ενέργειας, δηλαδή εκείνες που δεν δημιουργούν αέρια του θερμοκηπίου ούτε άλλα επικίνδυνα απόβλητα.

3.8 Αυτός ο ριζικός μετασχηματισμός της παραγωγής, που έχει κληθεί και τρίτη βιομηχανική επανάσταση, δεν θα είναι ουδέτερος από άποψη διεθνούς ανταγωνιστικότητας, κυρίως δε για τις χώρες οι οποίες, όπως οι περισσότερες από τα μέλη της ΕΕ, είναι καθαροί εισαγωγείς ενεργειακών πηγών και πρώτων υλών. Γι' αυτόν τον λόγο, ήδη από το 2009, πολλές κυβερνήσεις κρατών του ΟΟΣΑ έθεσαν σε εφαρμογή φιλόδοξα προγράμματα κινήτρων, στα οποία καθοριστικό ρόλο είχαν οι επενδύσεις σε πράσινες υποδομές και πράσινη ΕΑΚ, με διττό στόχο: αφενός, την τόνωση της παραγωγικής δραστηριότητας για ταχεία έξοδο από την ύφεση και, αφετέρου, την αντιμετώπιση από πρωταγωνιστική θέση της τρέχουσας αναδιάρθρωσης της παραγωγής.

3.9 Ωστόσο, η δημοσιονομική ανάπτυξη των προγραμμάτων αυτών, σε πολλές χώρες της ΕΕ, όπως και στον ενωσιακό προϋπολογισμό, υπέστη δραστικές περικοπές, μεταξύ άλλων λόγω των πολιτικών «δημοσιονομικής λιτότητας». Ο επικεφαλής οικονομολόγος του ΔΝΤ έχει αναγνωρίσει ότι η επίδραση των πολιτικών αυτών στη συρρίκνωση της παραγωγικής δραστηριότητας υπήρξε πολύ πιο σημαντική από τις έως τώρα εκτιμήσεις: σύμφωνα με μελέτη που διεξήχθη σε 28 χώρες, από την έναρξη της κρίσης το 2008, ο δημοσιονομικός πολλαπλασιαστής κυμαίνεται μεταξύ 0,8 και 1,7 ([5]).

3.10 Η επιβράδυνση αυτή της ώθησης της πράσινης οικονομίας μπορεί να προκαλέσει τεράστια προβλήματα σε πολλές χώρες της ΕΕ, δεδομένου ότι το τεχνολογικό χάσμα που χωρίζει τις ανεπτυγμένες από τις αναδυόμενες χώρες είναι πλέον πολύ πιο στενό και ευμετάβλητο. Δεν είναι δεδομένο ότι η Ευρώπη, στο σύνολό της, θα ανήκει στην πρωτοπορία των ανεπτυγμένων εθνών με οικονομίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και το γεγονός αυτό μπορεί, μακροπρόθεσμα, να προκαλέσει ισχυρές εντάσεις στην ΕΕ, καθώς ενδέχεται να υπονομεύσει την ικανότητά της να οικοδομήσει μια κοινωνία με πιο προηγμένη οικονομία, μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή και μεγαλύτερη περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Πρέπει να τονιστεί, ωστόσο, ότι η ΕΕ διαθέτει ισχυρή ηγετική θέση από τεχνολογική και παραγωγική άποψη σε πολλούς από τους βιομηχανικούς κλάδους που έχουν σαφείς προοπτικές για το μέλλον.

3.11 Κατά την ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας, με τις αναγκαίες επενδύσεις και κίνητρα, θα αυξηθούν οι δυνατότητες δημιουργίας απασχόλησης στην Ευρώπη. Δεν πρέπει να παραβλέπονται οι παραγωγικές δραστηριότητες που αποτελούν σήμερα την οικονομική βάση των χωρών της ΕΕ. Πολλές από τις θέσεις εργασίας που σήμερα θεωρούνται θέσεις σε βιομηχανίες πολύ ρυπογόνους θα καταστούν σταδιακά πράσινες θέσεις εργασίας, καθώς οι βιομηχανίες αυτές θα προχωρούν σε διαδικασίες που θα τους επιτρέπουν να αυξάνουν την ενεργειακή τους απόδοση και να μειώνουν την κατανάλωση πρώτων υλών και την πρόκληση ρύπανσης. Κάποια παραδείγματα: στον κλάδο των οδικών μεταφορών, οι επιχειρήσεις που αναπτύσσουν και κατασκευάζουν ηλεκτρικά και υβρίδια οχήματα, καθώς και οχήματα δημόσιων συγκοινωνιών· οι κλάδοι τεχνικών έργων που ασχολούνται με την κατασκευή τραίνων μεγάλης ταχύτητας, δεδομένου ότι τα τραίνα αυτά προσφέρουν σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας ανά επιβάτη σε σύγκριση με το αεροπλάνο και με το συμβατικό τραίνο· οι κλάδοι των κατασκευών που ασχολούνται με την ενεργειακή ανακαίνιση κατοικιών μη αποδοτικών από άποψη ενεργειακής κατανάλωσης. Όλα αυτά πρέπει να πραγματοποιηθούν μέσα σε περιβάλλον ανάπτυξης και ενδυνάμωσης του κοινωνικού διαλόγου, της κοινωνικής διαβούλευσης και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ούτως ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι θετικό από άποψη απασχόλησης (σε ποσότητα και ποιότητα) και δικαιοσύνης (ως προς τις συνθήκες εργασίας και τις αποδοχές). Ωστόσο, οκτώ μόνο χώρες της ΕΕ διαθέτουν επίσημο ορισμό για την έννοια της πράσινης θέσης εργασίας. Αυτό οδηγεί σε διαφορετικές εκτιμήσεις, λόγω των ποικίλων ορισμών και μεθοδολογιών.

([5]) IMF Working Paper/13/1. Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers. Prepared by Olivier Blanchard and Daniel Leigh. Ιανουάριος 2013.

4. **Η συνεργασία της κοινωνίας πολιτών σε μια δίκαιη μετάβαση στην πράσινη οικονομία, όπου η τεχνολογική καινοτομία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων**

4.1 Ένα εντελώς νέο χαρακτηριστικό της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης έγκειται στον βαθμό ανάπτυξης που έχουν επιτύχει οι παραγωγικές δυνάμεις και στην τεράστια ευαισθησία και πίεση της κοινωνίας πολιτών σχετικά με ζητήματα βιωσιμότητας και περιβάλλοντος. Στην Ευρώπη, η μεγάλη ανάπτυξη των οικολογικών οργανώσεων, των ενώσεων καταναλωτών, των συνδικάτων, των εργοδοτικών οργανώσεων και άλλων παραγόντων της κοινωνίας πολιτών είναι αυτή που συμβάλλει ώστε οι μεταβολές που θα επέλθουν να οδηγήσουν σε μια οικονομία που να υπηρετεί μια ανάπτυξη πιο εύκολα διαχειρίσιμη και πιο βιώσιμη από κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη. Κάτι τέτοιο θα ήταν αδιανόητο κατά τις προγενέστερες διαδικασίες, όπου αυτό που καθόριζε την τεχνολογική και παραγωγική μεταβολή ήταν αποκλειστικά οι αποφάσεις σε επίπεδο επιχειρήσεων.

4.2 Η ΔΟΕ, στο *Παγκόσμιο σύμφωνο απασχόλησης* που υιοθέτησε τον Ιούνιο του 2009, τονίζει ρητώς ότι «ο κοινωνικός διάλογος συνιστά μηχανισμό ανυπολόγιστης αξίας για τη χάραξη πολιτικών που να ανταποκρίνονται στις εθνικές προτεραιότητες. Αποτελεί μια γερή βάση για την εξασφάλιση της υποστήριξης των εργοδοτών και των εργαζομένων προς μία κοινή δράση με τις κυβερνήσεις, η οποία είναι αναγκαία για να ξεπεραστεί η κρίση και να προωθηθεί μια βιώσιμη ανάπτυξη» (*). Η χάραξη της βιομηχανικής πολιτικής σε συναίνεση με τους κοινωνικούς παράγοντες αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τον συντονισμό των προσπαθειών τεχνολογικής καινοτομίας και για την προώθηση αλλαγών στις παραγωγικές υποδομές πολλών ευρωπαϊκών κλάδων που πλήττονται από τη μετάβαση σε μια ευρωπαϊκή οικονομία με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και με αποδοτικότερη χρήση των πόρων.

4.3 Η τεχνολογική καινοτομία είναι συνυφασμένη με την πράσινη οικονομία. Ως εκ τούτου, οι κλάδοι, οι επιχειρήσεις και οι τεχνολογίες που θα προωθήσουν τον οικολογικό προσανατολισμό της οικονομίας θα λάβουν μεγαλύτερη οικονομική ώθηση, δημόσια και ιδιωτική, εφόσον θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Γι' αυτόν τον λόγο, η Deutsche Bank, με στόχο τον προσανατολισμό των ιδιωτικών επενδύσεων, έχει ορίσει τους ακόλουθους κλάδους ως κλάδους προτεραιότητας σε σχέση με την κλιματική αλλαγή:

— Παραγωγή ενέργειας από καθαρές και ανανεώσιμες πηγές

— Υποδομές και συστήματα διαχείρισης της διανομής ενέργειας

— Ως προς τις μεταφορές, ώθηση του σιδηροδρόμου και των θαλάσσιων μεταφορών, καθώς και των υβριδικών οχημάτων, μεσοπρόθεσμα, και όσων βιοκαυσίμων δεν συνεπάγονται ανταγωνισμό με την καλλιέργεια τροφίμων όσον αφορά τη χρήση του εδάφους

— Πράσινη χημεία και έρευνα νέων υλικών

— Βασικές βιομηχανίες λιγότερο ενεργοβόρες, λιγότερο εξαρτώμενες από την εξόρυξη πρώτων υλών και που χρησιμοποιούν περισσότερο νέα, λιγότερο ρυπογόνα υλικά (συμπεριλαμβανομένης της σιδηρουργίας, της τσιμεντοβιομηχανίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών κ.λπ.)

— Δραστηριότητες οικοδομής και τεχνικών έργων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και την ικανότητά τους για παραγωγή ενέργειας

— Διαχείριση των απορριμμάτων

— Γεωργία (καθαρά λιπάσματα και παρασιτοκτόνα, μεταξύ άλλων)

— Συστήματα καθαρισμού, απολύμανσης και αφαλάτωσης υδάτων.

4.4 Με ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να αντιμετωπιστούν οι δυσχέρειες των ευρωπαϊκών ΜΜΕ ως προς την εξεύρεση επαρκούς χρηματοδότησης ώστε να πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες επενδύσεις σε οικολογική καινοτομία.

4.5 Για να αναδειχθεί η καινοτομία σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, το πρότυπο οργάνωσης των επιχειρήσεων πρέπει να συμπεριλαμβάνει πρακτικές που θα ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων. Πρέπει να αξιοποιηθεί το γεγονός ότι η συμμετοχή του εργατικού δυναμικού στην οργάνωση της εργασίας και στον προγραμματισμό της επιχείρησης αποτελεί σαφώς παράγοντα ανάπτυξης της καινοτομίας και αύξησης της παραγωγικότητας. Αυτό αποτελεί πρόκληση για εκσυγχρονισμό του συστήματος εργασιακών σχέσεων και συλλογικών διαπραγματεύσεων και της σχέσης του με τη διαχείριση των επιχειρήσεων.

4.6 Η συμμετοχή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που εξασφαλίζουν την πρωτοπορία της Ευρώπης σε πολλούς κλάδους της τεχνολογίας και τη διατήρηση της εξαγωγικής της ικανότητας. Δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται αποκλειστικά υπό το πρίσμα της κατανομής του παραγόμενου πλούτου, δεδομένου ότι αποτελεί αφ' εαυτής καθοριστικό στοιχείο παραγωγής πλούτου, όπως αναγνωρίζουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις ([6]). Σε μεγάλο βαθμό, οι δυσχέρειες καινοτομίας αφορούν κυρίως άκαμπτες οργανωτικές δομές που αντιλαμβάνονται τον εργαζόμενο ως εργαλείο.

(*) Η μετάφραση δική μας.

([6]) Σχέδιο EPOC (Employee direct Participation in Organisational Change – Άμεση συμμετοχή των εργαζομένων σε οργανωτικές αλλαγές) του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound).

5. **Η πράσινη οικονομία στις ευρωπαϊκές πολιτικές**

5.1 Στη διάσκεψη Ρίο+20, η ΕΕ υποστήριξε μία πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς, που να ανοίγει τον δρόμο στην πρόοδο προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στόχος της Επιτροπής είναι η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, χάρη στην τοποθέτηση του οικολογικού προσανατολισμού της οικονομίας στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων που θα αναπτύξει για να δώσει συνέχεια στη διάσκεψη Ρίο+20. Προκειμένου να συμμετάσχει ενεργά η κοινωνία πολιτών στη διαδικασία αυτή, οι κυβερνήσεις πρέπει να αναπτύξουν τον κοινωνικό διάλογο.

5.2 Για να συμβάλει στην εφαρμογή της εμβληματικής πρωτοβουλίας της και του «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη», η Επιτροπή προέβη το 2012 στη σύσταση ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την αποδοτική χρήση των πόρων, η οποία θα παρουσιάσει ενδιάμεση έκθεση το 2013 και τελική έκθεση το 2014. Η πλατφόρμα μελετά την ανάπτυξη συγκεκριμένων προτάσεων για τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία, στους εξής τομείς: «Πλαίσιο όρων για την επένδυση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας», «Ορισμός στόχων και στάθμιση της προόδου» —επ' αυτού, πρέπει να οικοδομηθεί ένα άρτιο σύστημα δεικτών, πέραν του ΑΕγχΠ, για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων των πολιτικών αυτών στους ενδιαφερόμενους κλάδους και στο σύνολο της κοινωνίας (αύξηση της ανταγωνιστικότητας, βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων, ποσοστό ανακύκλωσης, ενεργειακή απόδοση και χρήση πόρων, ποσοστό ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, μείωση της ρύπανσης)— και «Κυκλική οικονομία/οικολογικός προσανατολισμός της οικονομίας».

5.3 Ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόοδος ως προς την οικολογική φορολογία και τη μείωση των υψηλών επιδοτήσεων των ορυκτών καυσίμων που εφαρμόζονται σε πολλές χώρες της ΕΕ, δεδομένου ότι οι τιμές πολλών προϊόντων και υπηρεσιών δεν αντικατοπτρίζουν ορθά το σύνολο του κόστους παραγωγής, επειδή το κόστος της ρύπανσης εξωτερικεύεται. Οι πολιτικές εθελοντικής οικολογικής σήμανσης αποδείχθηκαν ανεπαρκείς, ακόμη περισσότερο δε σε περιβάλλον κρίσης όπως το σημερινό, όπου πληθαίνουν οι καταναλωτές για τους οποίους το σημαντικότερο είναι η τιμή του προϊόντος και όχι η περιβαλλοντική του ποιότητα. Για να επιτύχει υψηλό βαθμό κοινωνικής συναίνεσης, η πολιτική οικολογικής φορολόγησης πρέπει να λαμβάνει υπόψη την επίδρασή της στην ανταγωνιστική ικανότητα των επιχειρήσεων, καθώς και τον κοινωνικό της αντίκτυπο στους πολίτες —αυτό που καλείται πλέον «ενεργειακή πενία»—, ενώ πρέπει να αναπτύσσονται και συμπληρωματικές πολιτικές (βιομηχανικές, εμπορικές, ενισχύσεων προς τις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες) που να μετριάζουν τις αρνητικές συνέπειες. Επίσης, θα πρέπει να δοθούν φορολογικά κίνητρα για την επανεπένδυση των κερδών των επιχειρήσεων με στόχο τη μείωση των εκπομπών CO_2 (μέσω ταμείων επανεπένδυσης για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής) και άλλων επιβλαβών για το περιβάλλον επιδράσεων, υπό τον όρο η διαχείρισή τους στις επιχειρήσεις να αναλαμβάνεται από κοινού με τους εργαζομένους.

5.4 Η Επιτροπή υιοθέτησε την πρότασή της για το έβδομο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, όπου προσδιορίζεται η συμβολή της περιβαλλοντικής πολιτικής στη μετάβαση στην πράσινη οικονομία. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αναμένεται να εγκρίνουν το πρόγραμμα, ενώ η ΕΟΚΕ συνέβαλε με την εκπόνηση ειδικής γνωμοδότησης [7]. Ωστόσο, το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020 εμφανίζει μια σημαντική αντίφαση: οι οικονομικοί κλάδοι με τις υψηλότερες εκπομπές CO_2 (κατοικία, ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές) δεν είναι εκείνοι που λαμβάνουν μεγαλύτερο όγκο ευρωπαϊκών πόρων.

5.5 Όσον αφορά την εμπορική πολιτική της ΕΕ, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η αύξηση της φορολογίας για τις ανθρακούχες εκπομπές θα πρέπει να οδηγήσει στη θέσπιση ανάλογων δασμών για τις χώρες που δεν έχουν αναλάβει διεθνείς δεσμεύσεις για τη μείωση των εκπομπών, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος μετεγκαταστάσεων. Η επιβολή δασμών για τις ανθρακούχες εκπομπές αποτελεί περιορισμό των ελεύθερων συναλλαγών, αυτό όμως έχει γίνει ήδη αποδεκτό από τη διεθνή κοινότητα σε άλλες περιπτώσεις και το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος προέβλεπε τη δυνατότητα θέσπισης εμπορικών περιορισμών για την ενίσχυση της τήρησής του, στο μέτρο που το ελεύθερο εμπόριο δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά μέσο για τη δημιουργία πλούτου με βιώσιμο τρόπο. Είναι αναμφίβολο ότι η αποτροπή της καταστροφής του πλανήτη λόγω της κλιματικής αλλαγής είναι πιο σημαντική από το να παραμένουν ανοιχτές οι παγκόσμιες αγορές σε προϊόντα με μεγάλη ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

[7] Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Έβδομο πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για το περιβάλλον» ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σελ. 77-81.

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

490Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 22ΑΣ ΚΑΙ 23ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2013

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής: Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση — Έναρξη συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο»

COM(2012) 777 final/2

(2013/C 271/04)

Εισηγητής: **ο κ. CEDRONE**

Στις 19 Φεβρουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής - Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Έναρξη συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο

COM(2012) 777 final/2.

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 149 ψήφους υπέρ, 12 κατά και 25 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ανακοίνωση της Επιτροπής συμβάλει ιδιαίτερα στην έναρξη του εξαιρετικά αναγκαίου διαλόγου με θέμα την ΕΕ και αποτελεί σημαντικό βήμα προς τα εμπρός όσον αφορά το περιεχόμενο και τις μεθόδους του παρελθόντος στον τομέα της ΟΝΕ. Επιπλέον, για πρώτη φορά, παρέχονται συστάσεις σχετικά με τον διεθνή ρόλο και το πολιτικό μέλλον της Ένωσης. Η ΕΟΚΕ επικροτεί συνεπώς την πρόταση, που μπορεί να σηματοδοτήσει μια ιστορική καμπή, με την προϋπόθεση όμως ότι το Συμβούλιο, μετά από αναμονή 20 ετών, θα επιδείξει το απαραίτητο θάρρος και τη βούληση να υιοθετήσει και να θέσει σε εφαρμογή τις διατάξεις της ανακοίνωσης με σκοπό την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται σε αυτή καθώς και την ταχεία εφαρμογή της.

1.2 Με βάση τις αποφάσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια του 2011-2012, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει, πράγματι, ξεκινήσει μια σημαντική και δομημένη μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης όσον αφορά την εποπτεία των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών, την ενίσχυση των δημοσιονομικών κανόνων και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των χωρών της ευρωζώνης. Οι μη συμβατικές παρεμβάσεις για την «υπό όρους αλλά απεριόριστη» αγορά κρατικών ομολόγων των κρατών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, που πρόσφατα αποφάσισε η ΕΚΤ, η δημιουργία του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού προκειμένου να διασφαλιστεί μια αμερόληπτη και αυστηρή εποπτεία και να σπάσει ο δεσμός μεταξύ των κρατών και των τραπεζών, καθώς και οι κανόνες για την εξυγίανση των τραπεζών συνιστούν τα απαραίτητα εργαλεία, προκειμένου να διασφαλιστεί η σταθερότητα της ΟΝΕ.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη στρατηγική που εκτίθεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, την οποία πρόσφατα επανέλαβε ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Van Rompuy (προς μια ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση), για την ενίσχυση της ζώνης του ευρώ, αλλά πιστεύει ότι δεν αρκεί για να εξασφαλίσει στα κράτη μέλη, στους πολίτες και στις επιχειρήσεις τα πλήρη οφέλη της ΟΝΕ όπως έχει αποδειχτεί από τα γεγονότα των τελευταίων δέκα ετών. Το Συμβούλιο έχει πολιτικές ευθύνες που ανάγονται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία **περιόρισε** σοβαρά την λειτουργία της ΟΝΕ που θέσπισε. Ιδού γιατί η Επιτροπή υποβάλλει τώρα ένα Σχέδιο στρατηγικής για μια **βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση.**

1.4 Προκειμένου να δοθεί στην ΟΝΕ μεγαλύτερη σταθερότητα και να εξασφαλιστεί η οικονομική ανάπτυξη και η απασχόληση στη ζώνη του ευρώ χρειάζεται να πραγματοποιηθούν άμεσα και ταυτόχρονα, και όχι μεσοπρόθεσμα ούτε μακροπρόθεσμα, σημαντικότερες παρεμβάσεις, όπως ένα σχέδιο ανάπτυξης, και πιο ισχυροί μηχανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης, τους οποίους να θέσει σε εφαρμογή το Συμβούλιο. Χρειάζεται, συνεπώς, ένας συνδυασμός μακροοικονομικών και μικροοικονομικών πολιτικών, μια σταθερή δέσμευση, ένα αίσθημα αλληλεγγύης, εμπιστοσύνης και οικείωσης των κρατών μελών και μεταξύ αυτών και της ΕΕ, δεδομένου ότι ο πρωταρχικός στόχος των εν λόγω μέτρων πρέπει να είναι το καλό όλων των πολιτών.

1.5 Η ΕΟΚΕ, αν και εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανακοίνωση, επισημαίνει ότι, ακόμη και εάν όλα λειτουργούσαν, δύσκολα θα επιτυγχάνονταν ουσιαστικά αποτελέσματα, ιδίως όσον αφορά τη μέθοδο λήψεως αποφάσεων, διότι δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη πρόταση για την Πολιτική Ένωση ώστε το ευρώ να αποκτήσει «στέγη». Το ίδιο ισχύει όσον αφορά το χρέος, την αντιμετώπιση των ασύμμετρων κλονισμών, την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση (για την οποία θα πρέπει να προβλέπεται συστηματική μελέτη επιπτώσεων). Πρόκειται για περιορισμούς που υπάρχουν στη σημερινή κατάσταση.

1.6 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι για τις περισσότερες από τις σημερινές προτάσεις της Επιτροπής, έχει ήδη καταρτίσει, όπως είναι γνωστό, γνωμοδοτήσεις και έχει προτείνει λύσεις, ιδίως όσον αφορά τα όρια της ΟΝΕ, της ΕΚΤ, το ζήτημα της ανάπτυξης και του δημόσιου χρέους [1]. Η πρόοδος που σημειώθηκε από την Επιτροπή και το Συμβούλιο μέχρι σήμερα αποτελεί μια καλή βάση για περαιτέρω εργασία σε αυτόν τον τομέα. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να διατυπώσει τις μελλοντικές κατευθύνσεις για τα θέματα αυτά και ελπίζει ότι είναι η κατάλληλη στιγμή να ληφθούν άμεσα από το Συμβούλιο συγκεκριμένα μέτρα για το χρέος και την ανάπτυξη, πραγματοποιώντας με τον τρόπο αυτό ένα πραγματικό ποιοτικό άλμα.

1.7 Πράγματι, ενώ οι τελευταίες αποφάσεις της ΕΕ που αναφέρονται στην ανακοίνωση πληρούν, έστω και μερικώς, το μακροοικονομικό πλαίσιο, κρίνονται ανεπαρκείς οι προτάσεις για το μικροοικονομικό επίπεδο, όσον αφορά τους παραγωγικούς τομείς που είναι οι μόνοι που μπορούν να συμβάλουν στην ανάκαμψη της ανάπτυξης. Το έγγραφο της Επιτροπής επιχειρεί να ανοίξει μια συζήτηση για την ΟΝΕ, ένα θέμα που υπερβαίνει την δημοσιονομική εξυγίανση και τις μακροοικονομικές πολιτικές. Απαιτούνται όμως και μικροοικονομικές πολιτικές, όπως, για παράδειγμα, ένα πραγματικό σύμφωνο για τη βιομηχανία (*industrial compact*).

1.8 Εξάλλου, η πρόταση της Επιτροπής θα μπορούσε να έχει περισσότερους υποστηρικτές εάν, σε διαφορετικές καθορισμένες χρονικές φάσεις ενεργοποίησης των απαραίτητων μέτρων για να εξασφαλιστεί μια πιο σταθερή και λειτουργική ΟΝΕ, γίνονταν περισσότερο σαφείς οι αναφορές στην ανάγκη να ακολουθηθούν ευρωπαϊκές πολιτικές σύμφωνα με τον στόχο αυτό, μέσω του καθορισμού των επιδιωκόμενων πλαισίων παρέμβασης και της εισαγωγής καινοτομιών προκειμένου οι ευρωπαϊκές δαπάνες να καταστούν ορθολογικότερες και αποτελεσματικότερες.

1.9 Η Επιτροπή μπορεί και πρέπει να συμβάλει στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που είναι αναγκαίες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραγωγικών εθνικών και διοικητικών συστημάτων με την υιοθέτηση καινοτόμων μεθοδολογιών και κριτηρίων για την ανάληψη δράσης σχετικά με την ενιαία αγορά, τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων και των βασικών κοινών πολιτικών. Επίσης, η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρυνθεί από τις καινοτομίες που εισήγαγε η ΕΚΤ και να προτείνει σημαντικές αλλαγές, όπως επανειλημμένα έχει τονίσει η ΕΟΚΕ, στην εφαρμογή των ευρωπαϊκών πολιτικών οι οποίες επηρεάζουν κυρίως τις πλέον ευάλωτες περιοχές, περιφέρειες και τομείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.10 Όσον αφορά την ΕΚΤ, πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως η αποστολή της υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης και ο ρόλος της ως δανειστή έσχατης ανάγκης. Η πρόθεση των χωρών του ευρώ να κινηθούν προς αυτή την κατεύθυνση θα συμβάλει στην εδραίωση της εμπιστοσύνης στην ΕΚΤ και στο ευρώ και στην αντιμετώπιση κερδοσκοπικών επιθέσεων, ιδίως όσον αφορά τις χώρες με μεγάλα δημοσιονομικά προβλήματα.

1.11 Η σταθερότητα του ευρώ δεν μπορεί να ανατεθεί μόνο στην ΕΚΤ και την κοινή νομισματική πολιτική, παρέχοντας πλήρη αυτονομία στα κράτη μέλη για την άσκηση της φορολογικής και δημοσιονομικής τους πολιτικής. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η **δημοσιονομική ένωση, ενόψει του ενιαίου προϋπολογισμού της Ευρωζώνης** δεν μπορεί, όπως προβλέπεται στην ανακοίνωση, να αναβληθεί σε μακροπρόθεσμη βάση αλλά πρέπει να καταστεί, μαζί με το ενιαίο νόμισμα και την ενιαία τραπεζική εποπτική αρχή, το άλλο σκέλος στο οποίο θα οικοδομηθεί βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα η σταθερότητα της ΟΝΕ, διαβεβαιώνοντας έτσι τις αγορές για τη συνοχή του ευρωπαϊκού σχεδίου.

1.12 Όσον αφορά τις **θεσμικές προτάσεις**, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να τεθεί επιτέλους στην ημερήσια διάταξη το θεσμικό ζήτημα, που αποτελεί τη βάση των καινοτόμων προτάσεων της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης της Πολιτικής Ένωσης. Πρόκειται για μια εντελώς νέα πρόταση. Πιστεύει, ωστόσο, ότι οι περισσότερες από τις προτάσεις κινούνται εντός του ισχύοντος πλαισίου, με πολύ μικρές βελτιώσεις, και συνεπώς δεν παρέχουν λύσεις, εάν το Συμβούλιο δεν προχωρήσει περαιτέρω θεωρώντας ότι οι προτάσεις αποτελούν μόνο έναυσμα για δράση.

[1] ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 10.

1.13 Θα μπορούσαν να είναι ένα επιπλέον ενδιάμεσο βήμα, αλλά η ΕΟΚΕ, η οποία θα πρέπει να συμμετέχει στη διαδικασία, και με βάση τα όσα έχουν ήδη προταθεί και εγκριθεί, πιστεύει ότι δεν υπάρχει πλέον χρόνος για ημίμετρα όσον αφορά ορισμένα θέματα, αλλά ότι πρέπει να γίνει ένα ποιοτικό άλμα τόσο από πλευράς περιεχομένου των πολιτικών όσο και από πλευράς διαδικασίας λήψεως αποφάσεων σχετικά με την εφαρμογή τους, χωρίς προσχήματα, ώστε να μην επαναλαμβάνεται ότι χρειάζεται μια «πραγματική» πολιτική, μια «πραγματική» ΟΝΕ, μια «πραγματική» Πολιτική Ένωση, κλπ. Απαιτείται **δράση** με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα και ταχύτητα, **άμεσα**, αφενός, για να **σταματήσει η ύφεση** που έχει επηρεάσει ένα μεγάλο μέρος της ΕΕ και, αφετέρου, για να καλυφθούν τα κενά που υπάρχουν εδώ και καιρό και τα οποία με τη διεθνή οικονομική κρίση μεγάλωσαν ακόμη περισσότερο.

1.14 Η ΕΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο να λάβει ως βάση τις προτάσεις της Επιτροπής και να ενεργήσει με περισσότερο θάρρος και σαφήνεια όσον αφορά την τήρηση των συμφωνιών και την ευθύνη υποβολής προτάσεων που πρέπει να υιοθετηθούν και να εφαρμοστούν, ιδίως με την υποστήριξη της επέκτασης της λήψης αποφάσεων κατά πλειοψηφία σε όλα τα θέματα, αρχής γενομένης από τις οικονομικές πολιτικές και την πολιτική για την απασχόληση, με σκοπό την τροποποίηση της Συνθήκης.

1.15 Οι προτάσεις της ΕΟΚΕ συνοπτικά

1.15.1 Για την υλοποίηση μιας πραγματικής ΟΝΕ, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει άμεσα (χωρίς τροποποίηση της Συνθήκης):

— να εγκαινιαστεί μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ανάπτυξη, εφόσον η λιτότητα από μόνη της δεν μπορεί να ικανοποιήσει κανένα από τα κριτήρια που έχει καθορίσει η Ένωση·

— να διευκολυνθεί η υπέρβαση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των χωρών, μέσω ενός ενιαίου μηχανισμού σύγκλισης· ενδείκνυται να πραγματοποιηθούν στοχευμένες παρεμβάσεις σε μικροοικονομικό επίπεδο υπέρ των χωρών που πλήττονται περισσότερο από την κρίση, ώστε να μειωθεί η ανεργία των νέων (π.χ. συνεισφορά της ΕΕ για κάθε πρόσληψη νέου), παρεμβαίνοντας με θετικούς όρους·

— να ξεκινήσει η επίλυση του προβλήματος του χρέους, όπως έχει ζητήσει η ίδια η Επιτροπή και η ΕΟΚΕ, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα όλων των χωρών που έχουν υιοθετήσει ή θα υιοθετήσουν το ευρώ·

— να εφαρμοστεί γρήγορα η τραπεζική ένωση και η ευρωπαϊκή επιτήρηση·

— να ολοκληρωθεί η ενιαία αγορά σε όλους τους τομείς (φορολογικό, χρηματοοικονομικό, τραπεζικό, ενεργειακό, υπηρεσίες, έρευνα και καινοτομία κλπ.).

— να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς πιστώσεων ούτως ώστε, υπό τις αυτές συνθήκες, το κόστος της πίστωσης να είναι το ίδιο σε όλα τα κράτη μέλη.

1.15.2 Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, με τροποποίηση ενδεχομένως της Συνθήκης, πρέπει:

— να δημιουργηθεί μια οικονομική κυβέρνηση της ΕΕ από κοινού με την νομισματική, δημοσιονομική και φορολογική, ώστε να δοθεί μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των ενωσιακών και εθνικών πολιτικών·

— να συμπληρωθεί η εντολή της ΕΚΤ·

— να ενισχυθούν οι δομές και η μέθοδος λήψεως αποφάσεων στα πλαίσια ενιαίας οντότητας, προκειμένου το ευρώ να αποκτήσει «κυβέρνηση», - να ολοκληρωθεί και να ενοποιηθεί το σημερινό σύστημα και να δημιουργηθεί μια δημοσιονομική ένωση, με βάση τη δημιουργία κοινού προϋπολογισμού της ευρωζώνης, προβλέποντας επίσης μηχανισμό αλληλεγγύης για τη μείωση των οικονομικών ανισορροπιών μεταξύ των χωρών·

— να θεσπιστεί ένα κοινωνικό σύμφωνο για μια κοινωνική Ένωση με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων των πολιτών·

— να δημιουργηθεί μια πολιτική ένωση, μέσω της ενισχυμένης συνεργασίας προκειμένου να δοθεί μια ενιαία φωνή στο ευρώ και να θεσπιστεί μια διαδικασία λήψεως αποφάσεων πιο δημοκρατική και διαφανής. Ενδείκνυται για τον σκοπό αυτό να δοθεί συντακτική εξουσία στο επόμενο Κοινοβούλιο από κοινού με το Συμβούλιο·

— να αποκτήσει η Ένωση πιο αντιπροσωπευτικό ρόλο στους διεθνείς οργανισμούς.

2. **Γενικές παρατηρήσεις: βασικά σημεία**

2.1 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι πρόκειται για ένα από τα πιο πολύπλοκα θέματα αυτή τη στιγμή. Η Ευρώπη εισέρχεται σε μια νέα φάση μεγαλύτερης ολοκλήρωσης και αυτό συνεπάγεται μια σειρά από θαρραλέα βήματα. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά την έναρξη της συζήτησης για το μέλλον της ΟΝΕ ως ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση και επισημαίνει ότι η μακροοικονομική πραγματικότητα στην ΟΝΕ είναι αποτέλεσμα μικροοικονομικών αποφάσεων. Οι μακροοικονομικές και μικροοικονομικές πολιτικές θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν για την επίτευξη των ίδιων γενικών στόχων.

2.2 Το άρθρο 9 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που συμπληρώνεται από τα άρθρα 151 και 153, ορίζει ουσιαστικά ότι, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεών της, η Ένωση συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης, με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας και με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με έκπληξη ότι στην υπό εξέταση ανακοίνωση δεν εξετάζεται καμιά από αυτές τις παραμέτρους στους στόχους για μια «βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση». Η ΕΟΚΕ, εκτός από το ρητό ορισμό των στόχων, θεωρεί απαραίτητο να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη εποπτεία (μελέτες αντικτύπου) των αποτελεσμάτων των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών όσον αφορά την κοινωνική κατάσταση και την αγορά εργασίας, κρίνει δε σκόπιμο να θεσπιστούν μέτρα με στόχο την εξάλειψη των αρνητικών οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών που ενδέχεται να έχουν οι εν λόγω πολιτικές.

2.3 Καμιά από τις προτάσεις της Επιτροπής για μια πιο σταθερή και πιο αξιόπιστη ΟΝΕ δεν μπορεί να υλοποιηθεί (ούτε βραχυπρόθεσμα, ούτε μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα), εάν τα κράτη μέλη, και ιδίως οι χώρες που πλήττονται περισσότερο από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, δεν επιστρέψουν στην ανάπτυξη και δεν επιλύσουν τα προβλήματα της απασχόλησης, της ανεργίας, που αυξάνεται πολύ ιδίως μεταξύ των νέων, και εάν δεν μειωθούν οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των κρατών μελών. Αλλά, επίσης, τίποτα δεν θα επιτευχθεί αν το Συμβούλιο και η Ευρωομάδα δεν αποδεχτούν τις προτάσεις της Επιτροπής για την προώθηση των μεταρρυθμίσεων που είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση της ΟΝΕ, που αναμένεται εδώ και 20 χρόνια, και αν τα κράτη μέλη δεν δεσμευτούν πλήρως προς αυτή την κατεύθυνση για από κοινού διαχείριση μέρους της κυριαρχίας του καθενός, που είναι απαραίτητη για τον στόχο αυτό.

2.4 Κύριο μέλημα της Επιτροπής είναι να διασφαλίσει τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών μέσα από μια συνεχή σειρά μέτρων και μέσων για την ενίσχυση της σύγκλισης των δημοσιονομικών πολιτικών και των συστημάτων επιτήρησης. Με αυτό τον τρόπο θα αμβλυνθούν οι δυσχέρειες που έχουν οι πιο χρεωμένες χώρες όσον αφορά τη χρηματοδότηση του δημόσιου χρέους και την τήρηση των αυστηρών σχεδίων αποπληρωμής και βιωσιμότητας του χρέους που προτείνονται από την Επιτροπή και εγκρίθηκαν πρόσφατα από τα κράτη μέλη (*fiscal compact*). Αλλά για να ανακτηθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών και των αγορών, τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να διέπονται από μια κοινή ευρωπαϊκή λογική και να έχουν απτά και θετικά αποτελέσματα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Για τον λόγο αυτό χρειάζεται μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών και των μικροοικονομικών πολιτικών (νέοι, αγορά εργασίας, κοινωνική πρόνοια, κ.λπ. ..) που πρέπει να εφαρμοστούν σε εθνικό επίπεδο.

2.5 Ένα μεγάλο μέρος των χωρών του ευρώ έχουν εισέλθει στο 5ο έτος αρνητικής ανάπτυξης και οι προβλέψεις για τα επόμενα χρόνια δείχνουν πολύ περιορισμένες βελτιώσεις στις βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές. Για να είναι αξιόπιστες οι προτάσεις της Επιτροπής για την ενίσχυση της ΟΝΕ και να καταστούν αντικείμενο εκτεταμένης και κοινής συζήτησης για το μέλλον της ΟΝΕ, που να μην αφορά μόνο τους ειδικούς, αλλά και το σύνολο της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών, πρέπει να συνοδεύονται και από άλλες παρατηρήσεις ή/και μέτρα.

2.6 Οι χώρες της ευρωζώνης καλούνται, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει με την ΕΕ, να συνεχίσουν και τα επόμενα χρόνια αυστηρές δημοσιονομικές πολιτικές οι οποίες, πρωτίστως, θα μπορούσαν να εξασφαλίζονται μέσω μεταρρυθμίσεων με στόχο τον εξορθολογισμό της δομής των εθνικών προϋπολογισμών, είτε από πλευράς δαπανών, είτε από πλευράς εσόδων, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη διανεμητική δικαιοσύνη, καθώς και τις επιπτώσεις των δημοσιονομικών πολλαπλασιαστών. Τούτο θα συνέβαλε στην ανάκτηση κερδών αποδοτικότητας με ουδέτερα αποτελέσματα για τα δημοσιονομικά ισοζύγια και χωρίς συμπίεση των τομέων δαπανών που είναι βασικοί για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία, όπως η υγεία, τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, η εκπαίδευση, η έρευνα και η καινοτομία, οι υποδομές ([2]).

2.7 Σε αυτά τα εθνικού χαρακτήρα μέτρα, ωστόσο, θα πρέπει να προστεθούν μέτρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, απαραίτητα για την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και την ανάκαμψη των επενδύσεων, όπως: βελτίωση της λειτουργίας των εθνικών αγορών εργασίας, ώστε να ενσωματωθούν στη ζώνη του ευρώ μέσω του μακροοικονομικού διαλόγου ([3])· μερική αλληλασφάλιση του δημόσιου χρέους, ώστε να περιοριστεί η κερδοσκοπία· έκδοση ευρωπαϊκών ομολόγων από την ΕΤΕ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης και την προσέλκυση παγκόσμιου πλεονάσματος αποταμιεύσεων ([4])· δυνατότητα εξαίρεσης από το χρέος ορισμένων διαρθρωτικών επενδύσεων που απαιτούνται προκειμένου να ξεκινήσει ένας ενάρετος κύκλος ανάπτυξης, και, τέλος, αυξημένη προσοχή στην βιομηχανική πολιτική τόσο από τις εθνικές κυβερνήσεις όσο και από τους φορείς χάραξης πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.8 Την ευθύνη για την εφαρμογή αυτών των πολιτικών έχουν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, ωστόσο η Επιτροπή πρέπει, στο πλαίσιο των θεσμικών της αρμοδιοτήτων και των πόρων του προϋπολογισμού της ΕΕ που διαχειρίζεται, να διασφαλίζει την υλοποίησή τους, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη συγκράτηση των ανισορροπιών και περιφερειακών ανισοτήτων που εξακολουθούν να υπάρχουν.

2.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης ότι η ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με τις ιστορικές πτυχές της ΟΝΕ δεν προβάλλει τους εγγενείς οικονομικούς και πολιτικούς περιορισμούς κατά τη δημιουργία του ευρώ και οι οποίοι είναι η κύρια αιτία της κρίσης που πλήττει το ευρώ και την ΕΕ. Φαίνεται τουλάχιστον περίεργο το γεγονός ότι σε μια ανάλυση για την ΟΝΕ δεν γίνεται αναφορά ούτε αξιολόγηση

([2]) ΕΕ C 133 της 9ης Μαΐου 2013, σελ. 44.
([3]) Idem.
([4]) Βλέπε υποσημείωση 1.

των κριτηρίων του Μάαστριχτ, της «μοναδικότητας» της νομισματικής πολιτικής, ούτε των οικονομικών ασυμμετριών μεταξύ των χωρών. Εξάλλου δεν ισχύει το επιχείρημα ότι για την κρίση του 2008 φταίει μόνο το χρέος και όχι η πολιτική αδυναμία της ΕΕ και των εθνικών κυβερνήσεων, δεδομένου κυρίως ότι από την αρχή της ΟΝΕ, τα κράτη μέλη αρνήθηκαν επανειλημμένως να ξεκινήσουν μια συζήτηση σχετικά με τον συντονισμό της δημοσιονομικής και της φορολογικής πολιτικής.

2.10 Είναι επιτακτική ανάγκη να υλοποιηθεί μια Οικονομική Ένωση, μια οικονομική κυβέρνηση της ΕΕ (μαζί ή πριν από την Τραπεζική Ένωση, κλπ.) και η ανακοίνωση της Επιτροπής θέτει τις βάσεις για τον σκοπό αυτό.

3. **Ειδικές παρατηρήσεις για το περιεχόμενο των προτάσεων: δυνατά σημεία και αδυναμίες**

3.1 **Βραχυπρόθεσμα** λαμβάνονται υπόψη και περιγράφονται επτά προτάσεις μερικές από τις οποίες είναι ήδη γνωστές διότι αναφέρονται στα όσα εγκρίθηκαν πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, τη νομοθεσία που συνδέεται με το «εξάπτυχο» και με το «δίπτυχο», την τραπεζική εποπτεία που έχει ανατεθεί στην ΕΚΤ. Πρόκειται για σημαντικά βήματα που πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως, σύμφωνα με τη σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία και τις ειδικές συστάσεις ανά χώρα που ενέκρινε το Συμβούλιο. Η ΕΟΚΕ, από τις προτάσεις της Επιτροπής κρίνει πιο ενδιαφέρουσες τις ακόλουθες:

3.1.1 Η πρώτη είναι η εισαγωγή, μετά τη θέσπιση του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), ενός Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης (SRM) για την επίλυση των προβλημάτων τραπεζών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Η καινοτομία εν προκειμένω έγκειται στο γεγονός ότι οι δαπάνες εξυγίανσης καλύπτονται από τους μετόχους και τους πιστωτές· τυχόν «πρόσθετοι πόροι που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης» πρέπει να παρέχονται από τον ίδιο τον τραπεζικό τομέα και όχι πλέον από τον φορολογούμενο ([5]).

3.1.2 Η δεύτερη αφορά τη θέσπιση «**ενός μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας**» προκειμένου να υποστηριχθεί η εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στις χώρες της ζώνης του ευρώ. Η πρόταση είναι πολύ λεπτομερής (Παράρτημα 1 της ανακοίνωσης) όσον αφορά την περιγραφή της προβλεπόμενης πορείας για την ενεργοποίηση και την τήρηση των συμφωνιών βάσει των οποίων θα δημιουργηθεί αυτό το μέσο. Παραμένει απροσδιόριστος ο βαθμός συμμετοχής και το μέγεθος της οικονομικής στήριξης, της οποίας θα μπορούσαν να επωφεληθούν τα κράτη μέλη, και τα δύο ζωτικής σημασίας στοιχεία, για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του μέσου, ακόμη και αν η Επιτροπή σκοπεύει να παρουσιάσει λεπτομερέστερη πρόταση για τις διαδικασίες εφαρμογής του (σελ. 25 της ανακοίνωσης). Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια τέτοια πράξη θα πρέπει να προηγείται ή τουλάχιστον να συνοδεύει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, προκειμένου να μετριαστούν οι αρνητικές επιπτώσεις. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι το μέσο σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας μπορεί να είναι αποτελεσματικό μόνο εάν, βήμα προς βήμα, χρησιμοποιείται σε συντονισμό με τις δράσεις και τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο.

3.1.3 Εξάλλου, η πρόταση για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο φαίνεται να γίνεται αντιληπτή ως τιμωρία σε όσους δεν σέβονται το «σύμφωνο μεταξύ των κρατών μελών της Επιτροπής», αντί να αποτελεί κίνητρο για την εφαρμογή των πολιτικών που καθορίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι αυστηροί μακροοικονομικοί όροι που απαιτούνται από τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνοδεύονται από ένα σχέδιο για την μεγέθυνση και την ανάπτυξη νέων ευκαιριών απασχόλησης, ιδιαίτερα για τους νέους, με την ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.

3.1.4 Η ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ και του ευρώ στη διακυβέρνηση των διεθνών νομισματικών οργανισμών και η ενίσχυση της ικανότητας της εξωτερικής εκπροσώπησης της ζώνης του ευρώ είναι μία από τις πιο σημαντικές πτυχές που προβάλλεται από την Επιτροπή, αλλά και σε πολλές γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, προκειμένου η ΕΕ και το ενιαίο νόμισμα να αποκτήσουν μεγαλύτερη επιρροή και εξουσία λήψεως αποφάσεων στα πλαίσια της διεθνούς νομισματικής διακυβέρνησης. Η Επιτροπή, ωστόσο, δεν επισημαίνει τις δυσκολίες, τόσο εντός όσο και εκτός της ζώνης του ευρώ, αυτής της πρότασης, δεδομένης της όχι και τόσο ευνοϊκής στάσης της αμερικανικής κυβέρνησης (αλλά και της αγγλικής) σε σχέση με την αύξηση της επιρροής του ευρώ (και αντίστοιχη μείωση της επιρροής του δολαρίου) και με τις διαφορές που εξακολουθούν να υπάρχουν μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης για την υπεράσπιση συγκεκριμένων οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες που λαμβάνουν βοήθεια από το ΔΝΤ.

3.2 **Μεσοπρόθεσμα**, οι προτάσεις αφορούν κυρίως τη δημιουργία ενός ταμείου απόσβεσης χρέους (TAX), το οποίο υπόκειται σε αυστηρούς όρους για τον περιορισμό του ηθικού κινδύνου, καθώς και τη δημιουργία ενός νέου μέσου του δημόσιου χρέους στη ζώνη του ευρώ (ευρωγραμμάτια- Eurobills) - προτάσεις που αποτελούν εδώ και αρκετό καιρό αντικείμενο συζήτησης των κύριων θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένα στις γνωμοδοτήσεις της, την ανάγκη για ευρωπαϊκά ομόλογα προκειμένου να κατανεμηθεί μερικώς το χρέος (Union bond) ως πρόσθετο μέσο είτε για να διευκολύνει στη ζώνη του ευρώ την προσφυγή στη χρηματοδότηση του δημόσιου χρέους από τις πιο χρεωμένες χώρες, είτε για να μειωθεί το κόστος της εξυπηρέτησης του χρέους ([6]).

3.2.1 Για τον λόγο αυτό η ΕΟΚΕ θα προτιμούσε η Επιτροπή να παρουσιάσει την πρότασή της ή/ και να αναφερθεί στις προτάσεις που έχει υποβάλει προηγουμένως η ίδια η ΕΟΚΕ, στις προτάσεις των υπουργών οικονομικών της ΕΕ, κλπ, αν και επικροτεί την πρόταση του γερμανικού Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων που αναφέρεται στην ανακοίνωση.

([5]) ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σελ. 68.

([6]) ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 60.

3.2.2 Ωστόσο, η έμφαση που δίδεται στο ΤΑΧ παραβλέπει το γεγονός ότι μεγάλο μέρος της επιτυχίας της πολιτικής για την μείωση του δημόσιου χρέους, υπ' αυτό το πρίσμα, δεν εξαρτάται μόνο από την πρόοδο που έχει σημειωθεί λόγω της μείωσης των δημοσίων δαπανών, αλλά κυρίως λόγω της αύξησης των εσόδων. Αυτή είναι η κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσουμε και για χρονικό διάστημα πολύ μεγαλύτερο από αυτό που προβλέπεται μεσοπρόθεσμα, προκειμένου η σχέση χρέους / ΑΕΠ να επανέλθει στο όριο που απαιτείται από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η καλύτερη πρόταση παραμένει ενδεχομένως η πρόταση για τα ευρωομόλογα, όπως έχει ήδη εξηγήσει λεπτομερώς η ΕΟΚΕ ([7]). Αλλά, φυσικά, το πρόβλημα δεν είναι το τεχνικό εργαλείο που πρέπει να χρησιμοποιηθεί, αλλά κυρίως η λύση του.

3.2.3 Εξάλλου, η πρόταση στο σύνολό της κινείται στη λογική του Συμφώνου Σταθερότητας όσον αφορά τις υποχρεώσεις των κρατών μελών, χωρίς καμία καινοτομία που να σηματοδοτεί μια αντιστροφή αυτών των πολιτικών, οι οποίες δεν μπορούν πλέον να συνεχίσουν προς την ίδια κατεύθυνση.

3.3 **Μακροπρόθεσμα**, που αποτελεί και την περίοδο που αναπτύσσεται λιγότερο στο έγγραφο της Επιτροπής, προβλέπεται η εξέλιξη της ΟΝΕ προς μια πλήρη τραπεζική, δημοσιονομική και οικονομική ένωση. Πρόκειται βεβαίως για στόχους τους οποίους συμμερίζεται η ΕΟΚΕ, με την προϋπόθεση ότι θα καθοριστούν οι διαδικασίες που απαιτούνται για την εφαρμογή τους. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να επιτευχθεί πλήρης ενσωμάτωση των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, ιδίως στον φορολογικό και οικονομικό τομέα, και ένας ενιαίος προϋπολογισμός της ΕΕ, με δικούς του οικονομικούς πόρους και αυτόνομη δημοσιονομική ικανότητα.

3.3.1 Όσον αφορά τις θεσμικές πτυχές, η ανακοίνωση αρκείται απλώς στην περιγραφή τους, αναφέροντας τη βάση πάνω στην οποία μπορεί να οικοδομηθεί μια ενισχυμένη οικονομική και νομισματική ένωση όσον αφορά τη νομική της δομή και τη διακυβέρνηση των μεγάλων οικονομικών πολιτικών, ενώ ουδόλως αναφέρεται στους μακροοικονομικούς και μικροοικονομικούς όρους που πρέπει να εξασφαλίζουν την υλοποίηση των προτάσεων σε μακροπρόθεσμη βάση.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτός ο τόσο φιλόδοξος στόχος, μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν υπάρξει ενισχυμένη συνεργασία και πρόθεση πορείας προς την πολιτική ένωση. Μια διαδικασία που θα μπορούσε να διευκολυνθεί εάν στο διεθνές μακροοικονομικό περιβάλλον ολοκληρώνονταν οι μεταρρυθμίσεις που εν μέρει έχουν ξεκινήσει, οι σχετικοί κανόνες λειτουργίας των πιστωτικών και χρηματοπιστωτικών αγορών, οι μηχανισμοί μακροπροληπτικής και μικροπροληπτικής εποπτείας, η μείωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών (αρχής γενομένης από τα ελλείμματα των ΗΠΑ και από τα πλεονάσματα της Κίνας), που έχουν τροφοδοτήσει την οικονομική κρίση. Χωρίς σημαντική πρόοδο προς αυτή την κατεύθυνση θα είναι δύσκολο να αποφευχθεί η αναπαραγωγή και άλλων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών κρίσεων.

([7]) Idem.

4. **Πολιτική ένωση**

4.1 *Γενικές αρχές*

4.1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί ωστόσο την προσπάθεια της Επιτροπής να αντιμετωπίσει το υφιστάμενο «δημοκρατικό έλλειμμα» της ΕΕ, καθώς και το γεγονός ότι το κύριο πρόβλημα είναι η μεταφορά των κριριαρχικών δικαιωμάτων κυριαρχίας. Πρόκειται συνεπώς για την εκκίνηση της διαδικασίας για μια πολιτική ένωση που να ενώνει και να διαχειρίζεται από κοινού ορισμένες «κυρίαρχες» πολιτικές, που έχουν παραμείνει εθνικές, μέσα από πιο διαφανή και δημοκρατική διαδικασία λήψεως αποφάσεων, ώστε να υπάρχει ενιαία φωνή και ευρωπαϊκή «κυβέρνηση» του ευρώ, δηλαδή το άλλο σκέλος της ΟΝΕ που ακόμη λείπει.

4.1.2 Εν προκειμένω η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι:

— βραχυπρόθεσμα δεν είναι απαραίτητη η τροποποίηση της Συνθήκης, όπως επαρκώς έχει εξηγήσει η ΕΟΚΕ στις προτάσεις της· είναι συνεπώς καλύτερα να επικεντρωθεί η προσπάθεια στις μακροπρόθεσμες προτάσεις·

— είναι σωστή η διαπίστωση ότι το πρόβλημα είναι πιο σοβαρό στην Ευρωζώνη, όπου είναι εντελώς άτοπο να εξακολουθεί να γίνεται λόγος για «συντονισμό» των μακροοικονομικών και μικροοικονομικών πολιτικών, αντί για κοινές οικονομικές πολιτικές, όπως γίνεται για την Τραπεζική Ένωση και για την κοινή εποπτεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τη νομισματική πολιτική, κλπ.

4.1.3 Για το λόγο αυτό το θέμα δεν έγκειται στη δυσκολία συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αλλά μάλλον στη θέσπιση κοινής διαδικασίας λήψεως αποφάσεων μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης και κατά συνέπεια της σχετικής συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Είναι πλέον ανεπίτρεπτο να διατηρείται ανεξάρτητη οικονομική και βιομηχανική πολιτική σε κάθε κράτος και μια κοινή νομισματική πολιτική που πλήττει τις οικονομίες των πιο αδύναμων χωρών, ελλείψει αντισταθμιστικών μέσων.

4.2 *Βελτιστοποίηση της λογοδοσίας*

4.2.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συμμετοχή του ΕΚ στη συζήτηση σχετικά με τις προτάσεις για την ανάπτυξη, καθώς και τη σχετική συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων. Το ίδιο θα πρέπει να γίνει και για τα προγράμματα προσαρμογής, χωρίς να περιορίζονται σε μια απλή «ενημέρωση». Είμαστε ακόμα, ωστόσο, στο πλαίσιο των τεχνητών διατυπώσεων, μακριά από το τι θα πρέπει να γίνει στην διαδικασία λήψεως αποφάσεων της ΕΕ.

4.2.2 Αντιθέτως, καινοτόμες φαίνονται οι προτάσεις για τα πολιτικά κόμματα που θα πρέπει να περάσουν από το να είναι ευρωπαϊκά στα λόγια να είναι ουσιαστικά ευρωπαϊκά, ενεργώντας συνεπώς ως μια ενιαία ευρωπαϊκή δομή και όχι ως άθροισμα πολλών εθνικών ιδιαιτεροτήτων, σύμφωνα με τα όσα εξακολουθούν να κάνουν μεμονωμένα κράτη ή άλλες οργανώσεις (συνδικάτα, εργοδότες …).

4.2.3 Ενδείκνυται, όχι μόνο τα κόμματα, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, αλλά και άλλοι μεγάλοι ευρωπαϊκοί οργανισμοί (όπως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, επαγγελματικές ενώσεις, κλπ …), τουλάχιστον στην Ευρωζώνη, να οργανωθούν και να ενεργήσουν με κοινή λογική, ευρωπαϊκή και όχι εθνική, ενόψει των εκλογών του 2014. Θα ήταν ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός, αν και ανεπαρκές· θα ήταν ένα καλό παράδειγμα για όλους.

4.2.4 Είναι απαραίτητο, με την ευκαιρία των εκλογών, να δοθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συντακτική εξουσία, που (μαζί με το Συμβούλιο) θα του δίνει τη δυνατότητα, μέσα σε προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, να υποδείξει τη μετάβαση σε μια πολιτική ένωση, να επεκτείνει την πλειοψηφία σε όλα τα θέματα και το δικαίωμα ψήφου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στους τομείς της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

4.3 *Θέματα προς συζήτηση σε περίπτωση τροποποίησης της Συνθήκης*

4.3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετική τη συγχώνευση και ενοποίηση των οικονομικών πολιτικών με τις πολιτικές απασχόλησης, τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, παρόλο που πρόκειται για οικονομικό και όχι νομικό πρόβλημα. Χρειάζεται αντιθέτως μια κοινή διαδικασία λήψεως αποφάσεων για το σύνολο των οικονομικών πολιτικών που να συγκεντρώνει τη στρατηγική Ευρώπη 2020, τον συντονισμό των εθνικών προϋπολογισμών, τις μικροοικονομικές και μακροοικονομικές πολιτικές, την αγορά εργασίας της Ευρωζώνης, κλπ. προκειμένου να ξεπεραστεί το ισχύον σύστημα λήψεως αποφάσεων. Είναι αδιανόητο για την αλλαγή της ΟΝΕ να αρκεί η σύσταση ειδικής επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

4.3.2 Εξάλλου, είναι ασαφές εάν η ανάθεση στον Αντιπρόεδρο για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις της εξουσίας του συντονισμού της ΟΝΕ, ακόμη και σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να βελτιώσει την τρέχουσα κατάσταση. Εν προκειμένω μπορεί να αρκεί το παράδειγμα της εξωτερικής πολιτικής· γι αυτό όμως θα πρέπει να δοθεί πραγματική εξουσία στον Επίτροπο ή σε κάποιον υπουργό.

4.3.3 Ένα τόσο σημαντικό ζήτημα δεν μπορεί να επιλυθεί με τεχνητές νομικο-κοινοβουλευτικές διατυπώσεις εάν εκ των προτέρων δεν αποφασιστεί η μεταφορά της κυριαρχίας επί των οικονομικών, νομισματικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης, από το εθνικό στο ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως επανειλημμένα έχει προτείνει η ΕΟΚΕ. Θα πρέπει να δημιουργηθεί μια «οικονομική κυβέρνηση» της Ευρωζώνης υπό τη διαχείριση της Ευρωομάδας με εξουσία λήψεως αποφάσεων και ψηφοφορία κατά πλειοψηφία, μαζί με το ΕΚ, με κατάλληλες τροποποιήσεις της Συνθήκης, που πρέπει να γίνουν άμεσα, επειγόντως, όπως έγινε με την έγκριση του δημοσιονομικού συμφώνου, της Τραπεζικής Ένωσης, κλπ. Τούτο θα συνέβαλε στην υλοποίηση μιας ενιαίας αγοράς για την οικονομική, βιομηχανική, αναπτυξιακή πολιτική και την πολιτική απασχόλησης, με ένα κοινό όραμα και αλληλέγγυες αποφάσεις μεταξύ των χωρών προς το συμφέρον των πολιτών της ΕΕ.

4.4 *Εξωτερική εκπροσώπηση της ΕΕ*

4.4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το σύνολο των προτάσεων για την εξωτερική εκπροσώπηση της ζώνης του ευρώ. Πρόκειται για ένα κομβικό σημείο της ανακοίνωσης, δεδομένων των διεθνών επιπτώσεων της κρίσης και της σχέσης μεταξύ των νομισμάτων. Πράγματι σήμερα το ευρώ είναι σαν ένα πήλινο δοχείο μεταξύ σιδερένιων δοχείων. Η στρατηγική που προσδιορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να ενισχύσει την παρουσία της Ευρωζώνης στο ΔΝΤ, συνίσταται, σε πρώτη φάση, στην ανάθεση της ιδιότητας του παρατηρητή, και μόνο σε μεταγενέστερο χρόνο, θα ζητηθεί η ενιαία έδρα. Πρόκειται για χρονοβόρες διαδικασίες, που αποδυναμώνουν τη ζώνη του ευρώ, η οποία θα πρέπει αντιθέτως να έχει μία φωνή στο πλαίσιο των διαφόρων φορέων, και μάλιστα σύντομα, όπως έχει επισημάνει η ΕΟΚΕ εδώ και καιρό. Ως εκ τούτου, οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι ίσως ρεαλιστικές, αλλά άτολμες και ανεπαρκείς σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Εξάλλου όλα εξαρτώνται από το τί θα πράξει Συμβούλιο.

4.5 *ΕΚΤ*

4.5.1 Κρίνεται μάλλον ανεπαρκής η προσέγγιση που αφορά την ΕΚΤ. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί να καλυφθεί με τροποποίηση της Συνθήκης «η ενίσχυση της δημοκρατικής λογοδοσίας της ΕΚΤ», καθώς η ΕΚΤ είναι ένας οργανισμός όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται ήδη με πλειοψηφία (όχι όπως στο Συμβούλιο). Εξάλλου, τα προβλήματα και ο ρόλος της ΕΚΤ είναι διαφορετικής φύσεως, και δεν αφορούν μόνο την επιτήρηση, όπως φαίνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής. Αφορούν την επέκταση της εντολής της στους τομείς της ανάπτυξης και της απασχόλησης, σε συνδυασμό με τη σταθερότητα και τον πληθωρισμό.

4.5.2 Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ότι οι μηχανισμοί μεταφοράς των πολιτικών της ΕΚΤ στην πραγματική οικονομία λειτουργούν σωστά. Οι μη συμβατικές παρεμβάσεις, που υλοποίησε πρόσφατα η ΕΚΤ προκειμένου να δώσει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σε αυτούς τους μηχανισμούς, και που συνίστανται τόσο στην παροχή ρευστότητας προς το τραπεζικό σύστημα (προγράμματα CBPP και LTRO) όσο και στην αγορά κρατικών ομολόγων στη δευτερογενή αγορά (προγράμματα SMP και OMT) μπορούν να θεωρηθούν ως ένα πρώτο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά ακόμα δεν συνιστούν συμπεριφορά της ΕΚΤ ως δανειστού έσχατης ανάγκης, ο οποίος να μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις κατά τρόπο αυτόνομο, όταν χρειάζεται, μια κατάσταση που απαιτεί (όπως είναι γνωστό) τροποποίηση των Συνθηκών.

4.5.3 Πρέπει να ενισχυθεί η αυτονομία λήψεως αποφάσεων και τα μέσα δράσης της ΕΚΤ σε σχέση με το ρόλο της ως δανειστή έσχατης ανάγκης όχι για να αυξηθεί το χρέος των κρατών ή της ΕΕ, αλλά για να δοθεί περισσότερη αξιοπιστία στο ευρώ και να αναχαιτιστούν οι κερδοσκοπικές επιθέσεις στο δημόσιο χρέος των πιο χρεωμένων χωρών. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, ιδίως σε σχέση με τα αποτελέσματα που παράγονται από τις παρεμβάσεις της ΕΚΤ για τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, καθώς η ανακοίνωση και μόνον αυτής της ενέργειας βοήθησε πράγματι να μειωθούν οι εντάσεις τόσο στην αγορά για το δημόσιο χρέος των χωρών της ευρωζώνης όσο και στις χρηματοοικονομικές και πιστωτικές αγορές.

4.6 *Δικαστήριο*

4.6.1 Η ενίσχυση του ρόλου του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεωρείται θετική από την ΕΟΚΕ, αλλά όχι στο πεδίο που προτείνεται στην ανακοίνωση (διαδικασία επί παραβάσει των κρατών μελών). Αυτό σημαίνει ότι διαιωνίζει την πεποίθηση ότι τα οικονομικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένου του χρέους, είναι νομικά και τεχνικά προβλήματα και όχι πολιτικά προβλήματα, η επίλυση των οποίων θα πρέπει να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της δημοκρατικής και διαφανούς διαδικασίας λήψεως αποφάσεων της ΕΕ, η κυριαρχία της οποίας ανήκει στους πολίτες.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των πληροφοριών που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών»

COM(2013) 44 final — 2013/0024 (COD)

και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας»

COM(2013) 45 final — 2013/0025 (COD)

(2013/C 271/05)

Εισηγητής: **ο κ. Christophe ZEEB**

Στις 27 και στις 28 Φεβρουαρίου 2013 το Συμβούλιο και στις 12 Μαρτίου 2013 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποφάσισαν σύμφωνα με τα άρθρα 114 (το Συμβούλιο) και 114 και 304 (το Κοινοβούλιο) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας»

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

και την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των πληροφοριών που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών»

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 145 ψήφους υπέρ και 4 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (εφεξής: ΕΟΚΕ) επικροτεί τις προτάσεις της Επιτροπής που αποσκοπούν στην προσαρμογή του ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου υπό το πρίσμα των τροποποιήσεων στους διεθνείς κανόνες πρόληψης και καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι εγκληματίες που εκμεταλλεύονται καταχρηστικά το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τις διευκολύνσεις που παρέχει η εσωτερική αγορά, θέτουν σε κίνδυνο τα ίδια τα θεμέλια της κοινωνίας μας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι έχει θεμελιώδη σημασία να εξοπλιστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη με αποτελεσματικούς τρόπους ενδυνάμωσης της ακεραιότητας και της διαφάνειας των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Από αυτή την άποψη, οι προτάσεις της Επιτροπής βαίνουν προς τη σωστή κατεύθυνση.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις διευκρινίσεις σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια που οφείλουν να επιδεικνύουν οι επαγγελματίες έναντι των πραγματικών δικαιούχων των εταιρειών, προκειμένου έτσι να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια σχετικά με τα πρόσωπα που ενεργούν πίσω από την ασπίδα του νομικού προσώπου, καθώς και σχετικά με τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα που διατρέχουν το κίνδυνο διαφθοράς, λόγω των καθηκόντων που ασκούν. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την ένταξη των παρόχων υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών στον κατάλογο των επαγγελματιών που υπόκεινται σε υποχρεώσεις, καθώς ο εν λόγω τομέας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

1.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη φιλοδοξία της Επιτροπής να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση πρότυπο σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μόνο η συλλογική προσπάθεια όλων των ενδιαφερόμενων μερών μπορεί να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα του νέου ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου και έτσι να δώσει τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να καταστεί πρότυπο σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις διασαφηνίσεις που προστέθηκαν στην πρόταση, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αναλογικότητα σε ό,τι αφορά τις ΜΜΕ. Κρίνει σκόπιμο να παρέχει στις μικρές οντότητες περισσότερη τεχνική και επαγγελματική υποστήριξη μέσω ενδιάμεσων οργάνων, όπως τα επαγγελματικά επιμελητήρια, οι αντιπροσωπευτικές ενώσεις ή ομοσπονδίες, προκειμένου αυτές να μπορέσουν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην πρόταση.

1.4 Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Επιτροπή για το γεγονός ότι κατάφερε να εξισορροπήσει θέματα επί των οποίων φαίνεται *εκ των προτέρων* δύσκολο να επιτευχθεί συμβιβασμός, όπως η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ο στόχος της συλλογής και της ανάλυσης πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) από ευρύ φάσμα επαγγελματιών αποσκοπεί μόνο στον εντοπισμό των εγκληματικών δραστηριοτήτων. Οι επαγγελματίες πρέπει ως εκ τούτου να μεριμνούν για την προστασία, στο μέτρο του δυνατού, της ιδιωτικής ζωής των πελατών τους, βοηθώντας ταυτόχρονα και όσο το δυνατόν καλύτερα τις εθνικές αρχές στον αγώνα για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας.

1.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση ευρωπαϊκής εναρμόνισης των κυρώσεων στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η πρόληψη της εγκληματικότητας πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αποτελεσματική και οι επαγγελματίες πρέπει να υπόκεινται σε ποινές οι οποίες να είναι αποτρεπτικές και ανάλογες των ποσών που νομιμοποιούνται από παράνομες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την συνεπή και σωστή εφαρμογή των διοικητικών ποινών και κυρώσεων.

2. **Το πλαίσιο**

2.1 Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής αποτελούν απειλές για την παγκόσμια ασφάλεια και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η Ομάδα Διεθνούς Χρηματοπιστωτικής Δράσης (εφεξής «GAFI») είναι ο οργανισμός που έχει επιφορτιστεί σε διεθνές επίπεδο με την εκπόνηση μέτρων («συστάσεων») για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και, πρόσφατα, τη χρηματοδότηση της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής.

2.2 Για τρία περίπου χρόνια, οι συστάσεις της GAFI αναθεωρήθηκαν προκειμένου να ενισχυθούν τα μέτρα πρόληψης και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, εξοπλίζοντας τις κυβερνήσεις με πιο εξελιγμένα εργαλεία για την καταστολή των σοβαρών παραβάσεων. Έτσι, τον Φεβρουάριο του 2012 [1] η GAFI υιοθέτησε νέες συστάσεις.

2.3 Οι βασικές τροποποιήσεις που εισήχθησαν με τις νέες συστάσεις της GAFI είναι οι ακόλουθες:

2.3.1 Οι συστάσεις εξειδικεύουν περαιτέρω την έννοια της προσέγγισης βάσει κινδύνου την οποία πρέπει να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη και οι υπόχρεες οντότητες (εφεξής «οι επαγγελματίες») προκειμένου να αντιμετωπίσουν καλύτερα τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (εφεξής «ΝΕΠΔ/ΧΤ») με τους οποίους έρχονται αντιμέτωποι και να προσαρμόσουν τα συστήματα επαγρύπνησής τους, κάτι που θα τους επιτρέψει να κατανείμουν κατάλληλα τους πόρους τους, ανάλογα με το είδος των κινδύνων που εντοπίζονται.

2.3.2 Οι συστάσεις παρέχουν τις απαραίτητες διευκρινίσεις σε ό,τι αφορά τη φύση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στους επαγγελματίες. Διευκρινίζουν την εμβέλεια των υποχρεώσεων (i) διαφάνειας σχετικά με την ταυτότητα των πραγματικών δικαιούχων επιχειρήσεων και των δικαιούχων ηλεκτρονικών μεταφορών χρηματικών ποσών, καθώς και (ii) εντοπισμού των πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων τα οποία ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να διαφθαρούν, λόγω των καθηκόντων που ασκούν.

2.3.3 Με τις συστάσεις αφιερώνονται πιο αποτελεσματικοί τρόποι έρευνας των αρχών επιβολής του νόμου και των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και ενισχύονται οι ανταλλαγές πληροφοριών σε ό,τι αφορά την έρευνα, τον έλεγχο και την δίωξη σοβαρών εγκλημάτων.

2.4 Η GAFI πρόκειται να δρομολογήσει νέο κύκλο αμοιβαίας αξιολόγησης των μελών της το 2014 και θα εστιάσει ειδικότερα στην αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των νέων συστάσεών της.

3. **Η πρόταση της Επιτροπής**

3.1 Οι προτάσεις (i) της 4ης οδηγίας και (ii) του 2ου κανονισμού περί των πληροφοριών που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών εντάσσονται στην ενημέρωση του ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου και έχουν ως στόχο να αντικατοπτρίσουν τις τροποποιήσεις στις συστάσεις της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης.

3.2 Οι βασικές τροποποιήσεις που επιφέρουν στο ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο είναι οι ακόλουθες:

3.2.1 Εντάσσουν στον κατάλογο των επαγγελματιών (i) τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εμπορεύονται αγαθά, διενεργούν συναλλαγές σε μετρητά που ανέρχονται σε ποσό ίσο ή μεγαλύτερο από 7 500 ευρώ [2], (ii) τους παρόχους υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών και (iii) τους πράκτορες εκμίσθωσης.

3.2.2 Η ποινική φορολογική παράβαση αποτελεί σαφώς συναφή εγκληματική δραστηριότητα του εγκλήματος νομιμοποιήσεως εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

3.2.3 Η πρόταση οδηγίας ορίζει ότι η προσέγγιση βάσει κινδύνου πρέπει να εφαρμοστεί (τόσο στο υπερεθνικό και στο εθνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο κάθε επαγγελματία) ανάλογα με τον βαθμό επαγρύπνησης που θα συμπληρωθεί με έναν κατάλογο ελάχιστων παραγόντων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, ή με προσανατολισμούς που θα διαμορφωθούν από τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές.

3.2.4 Οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (η ΕΑΤ, η ΕΑΑΕΣ και η ΕΑΚΑΑ) καλούνται να προβούν σε εκτίμηση και να διατυπώσουν γνώμη σχετικά με τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τους οποίους αντιμετωπίζει η ΕΕ, καθώς και να καταρτίσουν ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα υπ' όψη των κρατών μελών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

[1] www.fatf-gafi.org

[2] Επί του παρόντος, το κατώφλι είναι 15 000 ευρώ.

3.2.5 Οι επαγγελματίες πρέπει να αποκτούν πληροφορίες σχετικά με τον δικό τους πραγματικό δικαιούχο και να θεωρήσουν τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα στην ημεδαπή, καθώς και εκείνα που εργάζονται για διεθνείς οργανισμούς, ως ιδιαιτέρως επικίνδυνη κατηγορία πελατών.

3.2.6 Η οδηγία περιλαμβάνει κατάλογο διοικητικών κυρώσεων για τις περιπτώσεις συστηματικής παραβίασης των βασικών απαιτήσεων της οδηγίας από επαγγελματίες.

3.3 Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις βασίζονται ιδίως στη μελέτη ([3]) σχετικά με την εφαρμογή της 3ης οδηγίας για τη ΝΕΠΔ/ΧΤ η οποία εκπονήθηκε από ανεξάρτητο γραφείο ελέγχου, καθώς και στις απόψεις που συνέλεξε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης την οποία δρομολόγησε.

3.4 Οι προτάσεις της οδηγίας και του κανονισμού προορίζονται να αντικαταστήσουν την τρέχουσα οδηγία και κανονισμό που πρόκειται να καταργηθούν.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι υπάρχει ανάγκη προσαρμογής του υφιστάμενου ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου για τη ΝΕΠΔ/ΧΤ στις τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε διεθνές επίπεδο. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση ότι το φαινόμενο της ΝΕΠΔ/ΧΤ πλήττει όλους τους τομείς της οικονομίας και ότι πρέπει να δοθεί (και να διατηρηθεί) ιδιαίτερη προσοχή στην αποτελεσματικότητα του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για εγκληματικούς σκοπούς.

4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη φιλοδοξία της Επιτροπής να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση πρότυπο σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επαναλαμβάνει την τοποθέτηση την οποία είχε ήδη διατυπώσει σε προηγούμενη γνωμοδότησή της, επικροτώντας «την περαιτέρω ανάπτυξη των κανόνων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, θεωρεί δε ότι αποτελεί το σύμβολο της ΕΕ όσον αφορά τη διασφάλιση υψηλών προτύπων εντιμότητας και χρηστής συμπεριφοράς των δημόσιων και ιδιωτικών πραγμάτων». Η οδηγία αποτελεί τόσο πρακτικό βήμα στη χρηματοοικονομική διαχείριση, όσο και τρόπο ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([4]).

4.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η μείωση του κατωφλιού από 15 000 ευρώ σε 7 500 ευρώ (ποσό από το οποίο και έπειτα οι έμποροι αγαθών πρέπει να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις της πρότασης οδηγίας) αποτελεί ένα επιπλέον βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, έτσι ώστε να προωθηθούν οι πληρωμές με τρόπο διαφορετικό των μετρητών. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει σε προηγούμενη γνωμοδότησή της ([5]) ότι τα μετρητά θεωρείται ότι διευκολύνουν την παραοικονομία και ότι οι πληρωμές με τρόπο διαφορετικό των μετρητών, είναι διαφανέστερες από φορολογική και οικονομική άποψη, αλλά και λιγότερο δαπανηρές για το σύνολο της κοινωνίας, εύχρηστες, ασφαλείς και καινοτόμες.

4.4 *Υποστήριξη «μικρών οντοτήτων»*

4.4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι οι πράκτορες εκμίσθωσης και οι διοργανωτές τυχερών παιγνίων υπόκεινται στις υποχρεώσεις καταπολέμησης της ΝΕΠΔ/ΧΤ, παρά το γεγονός ότι οι συστάσεις της GAFI δεν αφορούν αυτές τις οντότητες.

4.4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις διασαφηνίσεις που προστέθηκαν στην πρόταση, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αναλογικότητα σε ό,τι αφορά τις ΜΜΕ. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ικανότητα συμμόρφωσης των μικρών οντοτήτων προς τις υποχρεώσεις που περιλαμβάνονται στον προτεινόμενο κανονισμό, η ΕΟΚΕ συνιστά την παρέμβαση ενδιάμεσων οργάνων, όπως τα επαγγελματικά επιμελητήρια, οι αντιπροσωπευτικές ενώσεις ή ομοσπονδίες «μικρών οντοτήτων» σε εθνικό επίπεδο, και την παροχή σε αυτές εξουσιών προσανατολισμού, υποστήριξης και διαμεσολάβησης. Έχει θεμελιώδη σημασία οι «μικρές οντότητες» να υποστηριχθούν προκειμένου να μην γίνουν ο στόχος προτεραιότητας των εγκληματιών που εμπλέκονται σε δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

4.5 *Προσαρμογή στις απαιτήσεις αναγνώρισης της ψηφιακής εποχής*

4.5.1 Η απαίτηση αναγνώρισης των ατόμων πρέπει να γίνεται ενώ αυτά είναι παρόντα. Ελλείψει αυτού, οι επαγγελματίες πρέπει να εφαρμόζουν τα μέτρα αυξημένης επαγρύπνησης λόγω του κινδύνου που ενέχει μια συναλλαγή εξ αποστάσεως. Η ΕΟΚΕ διερωτάται κατά πόσον αυτό το επίπεδο απαιτήσεων είναι συνεπές με την τάση της κοινωνίας μας για πλήρη ψηφιοποίηση.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να θεσπίσει μέτρα που να επιτρέπουν το συμβιβασμό των υποχρεώσεων αναγνώρισης των πελατών, με την ολοένα αυξανόμενη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής και επικοινωνίας.

4.6 *Η ισορροπία μεταξύ προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*

4.6.1 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία του συμβιβασμού των συμφερόντων που σχετίζονται με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αφενός, και με την διαφύλαξη της ακεραιότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος μέσω της καταπολέμησης της ΝΕΠΔ/ΧΤ, αφετέρου.

([3]) http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

([4]) ΕΕ C 267 της 27ης Οκτωβρίου.2005, σ. 30-35.

([5]) ΕΕ C 351 της 15ης Νοεμβρίου 2012, σελ. 52.

4.6.2 Στο μέτρο που η έννοια καταπολέμησης της ΝΕΠΔ/ΧΤ βασίζεται στη συλλογή και την ανάλυση πληροφοριών (στις οποίες περιλαμβάνονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα) από ευρύ φάσμα επαγγελματιών, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι προτάσεις συνάδουν, σε γενικές γραμμές, με τις απαιτήσεις τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τους επαγγελματίες, προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία σε θέματα επί των οποίων φαίνεται εκ των προτέρων δύσκολο να επιτευχθεί συμβιβασμός.

4.6.3 Σε ό,τι αφορά την υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 39 της πρότασης οδηγίας, για διαγραφή των εγγράφων και πληροφοριών μετά την πάροδο διαστήματος 5 ή 10 ετών από τη λήξη της επιχειρηματικής σχέσης, η ΕΟΚΕ προτρέπει τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι η νομοθεσία τους προβλέπει περιπτώσεις (όπως ποινική διαδικασία, χρεοκοπία ή διαδοχή) στις οποίες αυτή η υποχρέωση δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται, προκειμένου να μην είναι αντίθετη προς το γενικό συμφέρον.

4.6.4 Η ΕΟΚΕ προτείνει η οδηγία να περιλάβει ρητά την υποχρέωση αυστηρής διαφύλαξης του απόρρητου χαρακτήρα των ατόμων που προβαίνουν σε δήλωση ύποπτης πράξης, εκτός αν τα εν λόγω άτομα έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους για την κοινοποίηση της ταυτότητάς τους, ή η κοινοποίηση είναι αναγκαία για τη διασφάλιση δίκαιης δίκης στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.

4.7 *Θεμελίωση της νομιμότητας παρέμβασης των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών*

4.7.1 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές θα συμμετάσχουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο στην ανάλυση των κινδύνων ΝΕΠΔ/ΧΤ και θα μπορούν να εκδώσουν κατευθυντήριες γραμμές ή νομοθετικές ρυθμίσεις υπ' όψη των κρατών μελών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Αν και η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της διαβούλευσης και της συνεργασίας με τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές σε ότι αφορά την καταπολέμηση της ΝΕΠΔ/ΧΤ, σημειώνει ωστόσο ότι αυτές έχουν περιορισμένες αρμοδιότητες εκπροσώπησης και χάραξης νομοθεσίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Εντούτοις, πολλοί επαγγελματίες που υπόκεινται σε υποχρεώσεις, δεν ανήκουν στον χρηματοπιστωτικό τομέα και ως εκ τούτου, δεν εκπροσωπούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, η ΕΟΚΕ προτείνει η Επιτροπή να αποτελέσει ενδιαφερόμενο φορέα σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε ό,τι αφορά την ανάλυση των κινδύνων και την χάραξη κατευθυντήριων γραμμών εξ ονόματος των επαγγελματιών που δεν ανήκουν στον χρηματοπιστωτικό τομέα αλλά υπόκεινται σε υποχρεώσεις καταπολέμησης της ΝΕΠΔ/ΧΤ.

4.7.2 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη για την ανάγκη εναρμονισμένων συστάσεων και ερμηνευτικών διατάξεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να επιτευχθεί μια πιο ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων σχετικά με την καταπολέμηση της ΝΕΠΔ/ΧΤ στα κράτη μέλη.

4.8 *Διοικητικές κυρώσεις*

4.8.1 Με τις προτάσεις καταρτίζεται κατάλογος διοικητικών κυρώσεων στη συνέχεια της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 8ης Δεκεμβρίου 2010 «*Ενίσχυση των καθεστώτων επιβολής κυρώσεων στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών*» ο οποίος κοινοποιήθηκε από την ΕΟΚΕ ([6]) και βρίσκεται και σε άλλες πρόσφατες προτάσεις της Επιτροπής ([7]).

4.8.2 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την ευρωπαϊκή εναρμόνιση των κυρώσεων που επιβάλλονται στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Είναι σαφές ότι η καταστολή της εγκληματικότητας δεν ελέγχει την εγκληματικότητα. Είναι λοιπόν αναγκαίο η πρόληψη της εγκληματικότητας να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αποτελεσματική και να μπορούν να οριστούν ποινές στους επαγγελματίες που δε σέβονται τις υποχρεώσεις για την καταπολέμηση της ΝΕΠΔ/ΧΤ, οι οποίες να είναι αποτρεπτικές και ανάλογες των ποσών που νομιμοποιούνται από παράνομες δραστηριότητες.

4.8.3 Η ΕΟΚΕ διερωτάται ωστόσο κατά πόσον ο χαρακτήρας των προβλεπόμενων κυρώσεων είναι αμιγώς «διοικητικός» και εκφράζει το φόβο ότι θα αμφισβητηθεί ενδεχομένως η αυστηρότητα των προτεινόμενων διοικητικών κυρώσεων, λαμβανομένης υπόψη της ιεραρχίας των κανόνων δικαίου και της αναλογικότητας των ποινικών κυρώσεων. Αν και αληθεύει ότι οι προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα και στοχεύουν στην εναρμόνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εξακολουθεί να ισχύει ότι οι ποινικές κυρώσεις για το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες διαφέρουν από τη μια χώρα στην άλλη. Επίσης, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν τη συνεκτική και ορθή εφαρμογή των κυρώσεων που επιβάλλονται στους επαγγελματίες σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους με τις υποχρεώσεις καταπολέμησης της ΝΕΠΔ/ΧΤ και των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση εγκλήματος νομιμοποιήσεως εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

4.8.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση η συμμόρφωση του καθεστώτος διοικητικών κυρώσεων προς τα άρθρα 6 παρ.1 και 7 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κάτι που ενέχει τον κίνδυνο ορισμένες διοικητικές κυρώσεις να χαρακτηριστούν ως «ποινές» οι οποίες θα μπορούν να επιβληθούν μόνο από ανεξάρτητα δικαστήρια, μετά από μια δίκαιη δίκη, προϋποθέσεις τις οποίες δεν πληρούν οι αρμόδιες διοικητικές αρχές. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να βρει τις κατάλληλες νομικές λύσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι το προτεινόμενο καθεστώς κυρώσεων δεν θα μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση.

4.8.5 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η θέσπιση – στην πρόταση – ελάχιστων κανόνων όσον αφορά την εφαρμογή διοικητικών μέτρων και κυρώσεων αποτελεί μια προσέγγιση που βελτιώνει την ανταπόκριση της ΕΕ στο σύνολό της.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επεκταθεί ο ορισμός της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο άρθρο 1, παρ. 4 της πρότασης οδηγίας, προκειμένου να στοχεύει σε «κάθε άλλη πράξη» εκτός των προβλεπόμενων παραβάσεων, σύμφωνα με το κείμενο της σύστασης επ' αριθ. 5 της GAFI.

([6]) ΕΕ C 248, της 25ης Αυγούστου 2011, σελ. 108.
([7]) COM(2011) 651 final, COM(2011) 656 final, COM(2011) 683 final.

5.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι στα παραρτήματα της πρότασης οδηγίας καταρτίζεται κατάλογος παραγόντων και στοιχείων κινδύνου που πρέπει να ελέγχουν οι επαγγελματίες στο πλαίσιο των υποχρεώσεών τους για την καταπολέμηση της ΝΕΠΔ/ΧΤ. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι κατάλογοι που προβλέπονται στα παραρτήματα δεν είναι εξαντλητικοί και ότι οι επαγγελματίες θα πρέπει επίσης να εξετάζουν – σύμφωνα με την προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο – άλλους παράγοντες που συνδέονται στενά με τις διαφορετικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε κράτος μέλος, καθώς και τις διαφορετικές περιστάσεις των συναλλαγών που πραγματοποιούν.

5.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το κλειδί για την επίλυση του προβλήματος της πειρατείας έγκειται στον εντοπισμό και την καταστολή των ενεχόμενων χρηματοπιστωτικών ροών. Θα πρέπει να καταρτισθεί στην ΕΕ μια μαύρη λίστα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που ενέχονται στη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων. Η Παγκόσμιος Τράπεζα, η Interpol και η Europol μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμηση της καταβολής λύτρων, τα οποία πρέπει να εντοπίζονται και να κατάσχονται, έτσι ώστε η πειρατεία να μην αποτελεί πλέον ελκυστική δραστηριότητα ([8]).

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([8]) ΕΕ C 76 της 14ης Μαρτίου 2013, σελ. 15.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών»

COM(2013) 71 final — 2013/0045 (CNS)

(2013/C 271/06)

Εισηγητής: **ο κ. PALMIERI**

Στις 28 Φεβρουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 113 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών

COM(2013) 71 final - 2013/0045 (CNS).

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 24 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και της 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 94 ψήφους υπέρ, 38 ψήφους κατά και 9 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) –σύμφωνα τόσο με τις απόψεις που εκφράστηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο [1] και την Επιτροπή των Περιφερειών [2] όσο και με τις δικές της προηγούμενες γνωμοδοτήσεις [3]– χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής για την καθιέρωση του πρώτου στον κόσμο περιφερειακού φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (ΦΧΣ).

1.2 Η ΕΟΚΕ, παρότι έχει επίγνωση ότι είχε ζητήσει την εφαρμογή ενός ΦΧΣ σε παγκόσμια κλίμακα, θεωρεί ωστόσο ότι η εφαρμογή του εν λόγω φόρου σε περιφερειακό επίπεδο (Ζώνη ΕΕ-11) –με τη συμμετοχή 11 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) [4]– θα μπορούσε να αποτελέσει εξαιρετική ευκαιρία προκειμένου να διευκολυνθεί μελλοντικά η καθιέρωσή του σε παγκόσμιο επίπεδο.

1.3 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σημασία που έχει η μέθοδος της ενισχυμένης συνεργασίας ως μέσο το οποίο είναι σε θέση να συνδράμει τα κράτη μέλη για την επίτευξη της ευρύτερης δυνατής συμφωνίας, σχετικά με ορισμένα θέματα που προβλέπονται από τις Συνθήκες [5], παρακάμπτοντας την υποχρέωση ομόφωνης απόφασης η οποία έχει συχνά οδηγήσει την ΕΕ σε πολιτικό και οικονομικό αδιέξοδο.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ένα από τα ισχυρά σημεία του ΦΧΣ έγκειται στο γεγονός ότι πρόκειται για φόρο με ευρεία φορολογητέα βάση και με δύο χαμηλούς συντελεστές, πράγμα το οποίο ελαχιστοποιεί τις αρνητικές συνέπειες των δυνητικών στρεβλώσεων. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η καθιέρωση του εν λόγω φόρου στην ΕΕ-11 θα διευκολύνει τη δημιουργία μιας ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς και θεωρεί, ως εκ τούτου, σκόπιμο να τεθεί ο ΦΧΣ σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2014, κρίνοντας ωστόσο μη ενδεδειγμένες τις παρεχόμενες δυνατότητες σταδιακής εφαρμογής του.

1.5 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, και προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η επίδραση του ΦΧΣ στην οικονομική μεγέθυνση, ενδείκνυται να διατεθούν τα έσοδα που θα προκύψουν από την εφαρμογή του για τη χρηματοδότηση ενός επενδυτικού προγράμματος σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ικανού να διασφαλίσει τη βραχυπρόθεσμη ανάκαμψη της οικονομίας και της απασχόλησης.

1.6 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι, προκειμένου να εξαλειφθεί ή έστω να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος μετεγκατάστασης των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, η Επιτροπή –στη νέα πρόταση για τον ΦΧΣ– συνδύασε την «αρχή της μόνιμης κατοικίας» ή «της εδαφικότητας» (η οποία προτεινόταν στην αρχική εκδοχή) με την «αρχή της έκδοσης», η οποία προτάθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και υποστηρίχθηκε σθεναρά από την ΕΟΚΕ στην προηγούμενη γνωμοδότησή της επί του θέματος [6]. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η σωρευτική εφαρμογή των εν λόγω αρχών θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των μη συμμετεχόντων κρατών μελών να υπόκεινται επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, στον φόρο. Κατά συνέπεια, και σύμφωνα με ό,τι προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη την εις βάθος διερεύνηση του θέματος αυτού και την έναρξη ενδεδειγμένων διαπραγματεύσεων με τις τρίτες χώρες προκειμένου να διευκολυνθεί η είσπραξη του ΦΧΣ.

---

[1] Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την καινοτόμο χρηματοδότηση σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο, 2010/2105 (INI).

[2] ΕΕ C 113 της 18.4.2012, σελ. 7–10.

[3] ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σελ. 81-89· ΕΕ C 248 της 25.8.2011, σελ. 64–67· ΕΕ C 248 της 25.8.2011, σελ. 75–80· ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σελ. 55–63.

[4] Βέλγιο, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Αυστρία, Πορτογαλία, Σλοβενία και Σλοβακία.

[5] Η χρήση της μεθόδου της ενισχυμένης συνεργασίας διέπεται από το άρθρο 20 της ΣΕΕ και από τα άρθρα. 326 έως 334 της ΣΛΕΕ.

[6] Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για ένα κοινό σύστημα φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών» (ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σελ. 55–63).

1.7 Η ΕΟΚΕ, ευθυγραμμιζόμενη με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θεωρεί σκόπιμο στις αρχές της μόνιμης κατοικίας και της έκδοσης να προστεθεί η «αρχή της μεταβίβασης της κυριότητας». Κατ' αυτό τον τρόπο μπορεί να καταστεί πραγματικά επικίνδυνη και δαπανηρή η μη καταβολή του ΦΧΣ, με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται έτσι η καλύτερη εφαρμογή του συγκεκριμένου φόρου.

1.8 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ των αλλαγών που επήλθαν από την Επιτροπή με στόχο τη βελτίωση της διαχείρισης του φόρου, σε συνδυασμό με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την προβλεπόμενη εξαίρεση των μεριδίων των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων (ΟΣΕΠ) και των οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων (ΟΕΕ) από τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται στην πρωτογενή αγορά προς όφελος της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων.

1.9 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η αξιολόγηση των μικροοικονομικών και μακροοικονομικών επιπτώσεων της εφαρμογής του ΦΧΣ προβλέπεται μόνον τρία έτη μετά την έναρξη ισχύος της υπό εξέταση ρύθμισης και αιτείται, ως εκ τούτου, τη διασφάλιση μιας διαδικασίας συνεχούς ελέγχου και επαλήθευσης (ετήσιας παρακολούθησης) εκ μέρους της Επιτροπής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα καταστεί δυνατή η άμεση αξιολόγηση των επιπτώσεων του ΦΧΣ, προκειμένου να μπορέσουν να προταθούν εγκαίρως ενδεχόμενες διορθωτικές ενέργειες σχετικά με την εφαρμογή του ΦΧΣ.

1.10 Η ΕΟΚΕ, η οποία είχε επικρίνει την ανεπαρκή τεκμηρίωση της αξιολόγησης που συνόδευε την αρχική πρόταση σχετικά με τον ΦΧΣ, επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή μερίμνησε για τη μερική αποκατάσταση αυτής της έλλειψης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, κατά την ποσοτική αξιολόγηση των επιπτώσεων των εν λόγω προτάσεων, η Επιτροπή οφείλει να βελτιώσει τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα υποδείγματα προσαρμόζοντάς τα δεόντως για την αξιολόγηση των υποθετικών εναλλακτικών λύσεων από πλευράς πολιτικής. Ειδικότερα, οι υπηρεσίες της Επιτροπής καλούνται να προσκομίζουν, στο μέτρο του δυνατού, εκτιμήσεις σχετικά με τα πραγματικά χαρακτηριστικά των υποβαλλόμενων προτάσεων.

1.11 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η μη εφαρμογή του ΦΧΣ –στο σύνολο των 27 κρατών μελών της ΕΕ– στερεί τον προϋπολογισμό της ΕΕ από έναν θεμελιώδη πυλώνα του συστήματος των ιδίων πόρων, ενός συστήματος που αναμένεται ότι θα κατορθώσει να διασφαλίσει την αναγκαία δημοσιονομική αυτονομία της ΕΕ, όπως αυτή αρχικά προβλεπόταν από το άρθρο 201 της Συνθήκης της Ρώμης.

1.12 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, κατά την εφαρμογή του ΦΧΣ, οι αρμόδιοι φορείς διαχείρισης πρέπει να έχουν ως μέλημα την ελαχιστοποίηση τόσο των κινδύνων φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής όσο και των σχετικών διοικητικών δαπανών, μέσω του αναγκαίου συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών.

1.13 Η ΕΟΚΕ, επισημαίνει εκ νέου την ανάγκη στενής παρακολούθησης των επιπτώσεων του εν λόγω φόρου στα συνταξιοδοτικά ταμεία και στους δικαιούχους μελλοντικούς συνταξιούχους, χωρίς ωστόσο να ζητά την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής του ΦΧΣ.

1.14 Στο πλαίσιο των συμβουλευτικών καθηκόντων της έναντι της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η ΕΟΚΕ, επιβεβαιώνει τη δέσμευσή της να αναλάβει τη συνεχή παρακολούθηση της διαδικασίας με την οποία η πρόταση της Επιτροπής θα μετουσιωθεί σε νομοθετική πράξη.

2. **Πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (ΦΧΣ)**

2.1 Η οδηγία που προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ([7]) αντικατοπτρίζει την προηγούμενη πρόταση που είχε υποβληθεί επί του θέματος τον Σεπτέμβριο του 2011 ([8]). Η πρόταση αυτή –για την οποία δεν επιτεύχθηκε ομόφωνη συμφωνία στο Συμβούλιο– κινητοποίησε ωστόσο 11 κράτη μέλη της ΕΕ να προβούν, στις 28 Σεπτεμβρίου 2012, στην υποβολή επίσημου αιτήματος προς την Επιτροπή για την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας με σκοπό την καθιέρωση ενός ΦΧΣ.

2.2 Η Επιτροπή, έπειτα από εκτίμηση της σκοπιμότητας του εν λόγω αιτήματος και κρίνοντας ότι η ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα του ΦΧΣ δεν θα επηρέαζε αρνητικά ούτε την εσωτερική αγορά ούτε τις υποχρεώσεις ή τα δικαιώματα και τις αρμοδιότητες των μη συμμετεχόντων κρατών μελών, έλαβε απόφαση έγκρισης, η οποία κοινοποιήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2012 και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN) τον Ιανουάριο του 2013.

2.3 Η πρόταση της Επιτροπής αντικατοπτρίζει βασικά την αρχική πρόταση, επιφέροντας ορισμένες αλλαγές με σκοπό: i) τη βελτίωση της νομικής σαφήνειας και ii) την ενίσχυση των νομοθετικών διατάξεων για την καταπολέμηση των καταχρήσεων και της φοροαποφυγής, σύμφωνα με το αίτημα των 11 προαναφερθέντων κρατών μελών.

2.3.1 Οι τρεις αρχικοί στόχοι επιβεβαιώνονται και εδραιώνονται ακόμη περισσότερο: i) ενίσχυση της ενιαίας αγοράς, εξαλείφοντας τις αποκλίνουσες εθνικές προσεγγίσεις για τη φορολόγηση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών· i) εξασφάλιση της δίκαιης συμβολής του χρηματοπιστωτικού τομέα στα δημόσια έσοδα, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση άλλων τομέων· iii) προσανατολισμός των επενδύσεων του χρηματοπιστωτικού συστήματος προς την πραγματική οικονομία.

2.3.2 Όπως και στην αρχική πρόταση, η φορολογητέα βάση είναι ευρεία και οι ελάχιστοι συντελεστές χαμηλοί: 0,1 % για τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές που αφορούν τις μετοχές, τα ομόλογα, τους τίτλους μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων, τα μέσα της χρηματαγοράς, τις συμφωνίες επαναγοράς και τις συμφωνίες δανεισμού τίτλων· και 0,01 % για τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές που σχετίζονται με συμβάσεις παραγώγων.

([7]) COM(2013) 71 final.
([8]) COM(2011) 594 final.

2.3.3 Για να διαφυλαχθεί η ομαλή ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας, ο φόρος δεν θα εφαρμόζεται: i) στις καθημερινές χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες των πολιτών και των επιχειρήσεων (δάνεια, πληρωμές, ασφαλίσεις, καταθέσεις κλπ.)· ii) στις παραδοσιακές επενδυτικές τραπεζικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της άντλησης κεφαλαίων ή στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο πράξεων αναδιάρθρωσης· iii) στις δραστηριότητες αναχρηματοδότησης, στη νομισματική πολιτική και στη διαχείριση του δημόσιου χρέους· iv) στις συναλλαγές της πρωτογενούς αγοράς των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων (ΟΣΕΠ) και των οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων (ΟΕΕ). Ως εκ τούτου, απαλλάσσονται οι δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, των κεντρικών τραπεζών, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (*European Financial Stability Facility*) και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (*European Stability Mechanism*), καθώς και οι συναλλαγές με την ΕΕ.

2.3.4 Στην πρόταση επιβεβαιώνεται η εφαρμογή της «αρχής της μόνιμης κατοικίας» ή «της εδαφικότητας», βάσει της οποίας, εάν το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που εμπλέκεται στη συναλλαγή είναι εγκατεστημένο στη ζώνη όπου επιβάλλεται ο ΦΧΣ ή ενεργεί για λογαριασμό ενός οργανισμού εγκατεστημένου σε αυτή τη ζώνη, η συναλλαγή υπόκειται σε φόρο ανεξάρτητα από τη γεωγραφική ζώνη στην οποία πραγματοποιήθηκε.

2.3.5 Για να αποθαρρυνθούν οι ενδεχόμενες προσπάθειες μετεγκατάστασης εκτός της ζώνης εφαρμογής του ΦΧΣ εισήχθη η «αρχή της έκδοσης», όπως ζητήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και υποστηρίχθηκε από την ΕΟΚΕ, βάσει της οποίας η συναλλαγή υπόκειται σε ΦΧΣ εάν το χρηματοπιστωτικό προϊόν που αποτελεί αντικείμενο της συναλλαγής έχει εκδοθεί από ένα από τα 11 κράτη μέλη που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία, ακόμη κι αν οι φορείς που πραγματοποίησαν τη συναλλαγή είναι εγκατεστημένοι εκτός της ζώνης εφαρμογής του ΦΧΣ, ανεξάρτητα δε από τον τόπο πραγματοποίησης της συναλλαγής.

2.3.6 Η ταυτόχρονη εφαρμογή των δύο αρχών («αρχής της μόνιμης κατοικίας» και «της αρχής της έκδοσης») εξαλείφει –ή έστω ελαχιστοποιεί– την τάση μετεγκατάστασης εκτός της ζώνης του ΦΧΣ με σκοπό την αποφυγή του φόρου. Στην πράξη, για να μπορέσει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα να αποφύγει την καταβολή του φόρου θα πρέπει να εγκαταλείψει τους πελάτες του που είναι εγκατεστημένοι στη ζώνη του ΦΧΣ στα 11 κράτη μέλη και να απέχει από οποιαδήποτε συναλλαγή με χρηματοπιστωτικά προϊόντα που έχουν εκδοθεί στη συγκεκριμένη ζώνη. Αξίζει να υπενθυμιστεί ότι η συγκεκριμένη ζώνη αντιπροσωπεύει τα 2/3 του ΑΕΠ της ΕΕ και το 90 % του ΑΕΠ της Ευρωζώνης, πράγμα το οποίο καθιστά ατελέσφορες οποιεσδήποτε στρατηγικές μη αλληλεπίδρασης με τη συγκεκριμένη αγορά, στο πλαίσιο της οποίας η καθιέρωση ομοιόμορφης φορολόγησης στις χρηματοπιστωτικές αγορές θα αποτελέσει ισχυρό παράγοντα για την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς.

2.3.7 Σύμφωνα με τους υπολογισμούς που πραγματοποίησε η Επιτροπή, τα φορολογικά έσοδα θα μπορούσαν να κυμαίνονται μεταξύ 30 και 35 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση. Πρόκειται για μερίδιο αγοράς της τάξεως του 60,0 % των εσόδων που είχαν προγενέστερα προβλεφθεί σε μια υποθετική περίπτωση επέκτασης του φόρου σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ (υπενθυμίζεται ότι η εκτίμηση αυτή αφορούσε ποσό ανερχόμενο σε 57 δισ. ευρώ). Τα παραγόμενα έσοδα υπολογίζονται σε 13 δισ. ευρώ από μετοχές και τίτλους και σε 21 δισ. ευρώ από παράγωγα.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ ενέκριναν την εφαρμογή διαφορετικών μορφών του ΦΧΣ, αυξάνοντας έτσι τους κινδύνους μιας φορολογικής διαφοροποίησης επιζήμιας για την εσωτερική αγορά (στενές φορολογικές βάσεις, διαφορετικές μορφές φορολογικής απαλλαγής). Η καθιέρωση ενός περιφερειακού ΦΧΣ θα διευκολύνει την υλοποίηση μιας πραγματικά ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς, χωρίς στρεβλώσεις του ανταγωνισμού οφειλόμενες σε αναποτελεσματικά φορολογικά συστήματα.

3.1.1 Γι' αυτό το λόγο, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο ΦΧΣ θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που προβλέπεται από την Επιτροπή, δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 2014, χωρίς να προβλεφθούν δυνατότητες σταδιακής εφαρμογής οι οποίες –λαμβανομένης υπόψη της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας στο επίπεδο των 11 κρατών μελών της ΕΕ– θα μπορούσαν να προκαλέσουν καθυστερήσεις και τεχνικά προβλήματα.

3.2 Η καθιέρωση ενός ΦΧΣ στο επίπεδο των 27 κρατών μελών της ΕΕ, παρότι επιθυμητή, δεν θεωρείται εφικτή διότι η επιβολή του εν λόγω φόρου μέσω της ενισχυμένης συνεργασίας –η οποία δεν συνεπάγεται δυσμενείς επιπτώσεις για τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη– αποτελεί την ακολουθητέα οδό για τη διασφάλιση της μελλοντικής εφαρμογής του σε ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα.

3.3 Η μη εφαρμογή του ΦΧΣ στα κράτη μέλη της ΕΕ, θα μπορούσε να προκαλέσει σε ορισμένες περιπτώσεις φαινόμενα διπλής φορολόγησης στο εσωτερικό των μη συμμετεχουσών χωρών. Πρόκειται για ζήτημα το οποίο επηρεάζει μικρό ποσοστό των συναλλαγών και μπορεί επομένως να αντιμετωπιστεί με τη σύναψη διμερών συμφωνιών συμψηφισμού.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η αρχική εκτίμηση των μακροπρόθεσμων (με ορίζοντα 40 ετών) μακροοικονομικών επιπτώσεων του ΦΧΣ στην ευρωπαϊκή οικονομία τροποποιήθηκε ριζικά από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, περνώντας από ένα αρχικά προβλεπόμενο αρνητικό πρόσημο περίπου της τάξεως του – 1,76 % σε μια ευνοϊκή εκτίμηση υπολογιζόμενη σε σχεδόν + 1,0 %.

4.1.1 Η εκτίμηση που συνόδευε την αρχική πρόταση τροποποιήθηκε με την προσθήκη της συνεκτίμησης τόσο της αναμενόμενης επίδρασης των πραγματικών φορολογικών συντελεστών όσο και των παραγόντων άμβλυνσης, πράγμα το οποίο συνέβαλε στη διαφοροποίηση του εκτιμώμενου ΑΕΠ από – 1,76 % σε – 0,53 % ([9]).

([9]) SEC(2011) 1102 final, Τόμος 1, σελ. 52.

4.1.2 Εν συνεχεία, η Επιτροπή τροποποίησε περαιτέρω την εκτίμηση αυτή, λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν συνεκτιμούσε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πρότασης και επιπλέον βασιζόταν σε ορισμένες εξωπραγματικές υποθέσεις εργασίας (σύμφωνα με τις οποίες π.χ. όλες οι νέες επενδύσεις των επιχειρήσεων θα χρηματοδοτούνταν με μέσα υποκείμενα στον ΦΧΣ). Με αυτή τη διόρθωση, ο πραγματικός μακροπρόθεσμος αντίκτυπος στο ΑΕΠ μειώθηκε ακόμη περισσότερο και υπολογίσθηκε σε – 0,28 %. Στο πλαίσιο αυτής της ανάλυσης, η Επιτροπή προέβη σε περαιτέρω εκτίμηση των επιπτώσεων, συνεκτιμώντας επίσης τις επιπτώσεις που σχετίζονται με τη χρήση των εσόδων από τον ΦΧΣ είτε ως εναλλακτική λύση έναντι άλλων μορφών φορολόγησης είτε ως οιονεί μέσο για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων. Με τη συγκεκριμένη αξιολόγηση και αναμένοντας υποθετικά έσοδα της τάξεως του 0,16 % του ΑΕΠ, η επίδραση του ΦΧΣ στο ΑΕΠ κατέστη θετική και κυμαινόμενη μεταξύ 0,2 % και 0,4 % ([10]).

4.1.3 Αυτή η τελευταία υπόθεση εξακολουθεί να θεωρείται, ωστόσο, δυσμενής διότι δεν συνεκτιμά στα συνολικά έσοδα την παράμετρο που απορρέει από τη φορολόγηση των παραγώγων· αντίθετα, η εν λόγω παράμετρος περιλαμβάνεται στην πρόταση της Επιτροπής και θα μπορούσε να διαφοροποιήσει τα συνολικά έσοδα από 0,16 % σε 0,4 % του ΑΕΠ, με συνακόλουθη θετική επίδραση του ΦΧΣ στο ΑΕΠ εκτιμώμενη σε 1 % ([11]).

4.2 Βάσει των αναλύσεων που διενεργήθηκαν από την Επιτροπή, η καθιέρωση του ΦΧΣ αναμένεται να αποδειχθεί ακόμη εποικοδομητικότερη για την οικονομία της ΕΕ σε περίπτωση χρησιμοποίησης –τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο– των εσόδων που θα προκύψουν από τον συγκεκριμένο φόρο για τη χρηματοδότηση ενός προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, ικανού να διασφαλίσει την τόνωση της οικονομικής μεγέθυνσης και της απασχόλησης.

4.3 Κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας, η οποία συνέπεσε με την κρίση, η ΕΟΚΕ εκπόνησε μια σειρά γνωμοδοτήσεων στις οποίες υπογράμμιζε την ανάγκη εξισορρόπησης των ευρωπαϊκών μακροοικονομικών πολιτικών με μέλημα την προώθηση επενδυτικών πολιτικών προς όφελος της ανάπτυξης και της απασχόλησης ([12]). Εάν εισακουόταν η σύσταση της ΕΟΚΕ, τα έσοδα που θα προέκυπταν από την εφαρμογή του ΦΧΣ θα μπορούσαν να έχουν τη μέγιστη δυνατή επίδραση μέσω της χρήσης τους για τη χρηματοδότηση ενός εκτεταμένου επενδυτικού προγράμματος σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένα από τα ισχυρά σημεία του ΦΧΣ έγκειται στο γεγονός ότι πρόκειται για φόρο με ευρεία φορολογητέα βάση και με δύο χαμηλούς συντελεστές. Το χαρακτηριστικό αυτό θα ήταν σε θέση να ελαχιστοποιήσει τις αρνητικές φορολογικές συνέπειες, οι οποίες –με τη συρρίκνωση της ζώνης εφαρμογής του εν λόγω φόρου σε συνδυασμό με την αύξηση των συντελεστών– θα μπορούσαν να προκαλέσουν σοβαρές στρεβλώσεις στην αγορά. Γι' αυτό το λόγο, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να περιοριστούν στο ελάχιστο τόσο οι εξαιρέσεις από τη φορολογητέα βάση όσο και οι εξαιρέσεις των υποκειμένων στον φόρο, αφενός, και παροτρύνει τα 11 συμμετέχοντα κράτη μέλη να κινήσουν μια διαδικασία ικανή να συμβάλει στην υλοποίηση μιας πραγματικής ενιαίας αγοράς με την εφαρμογή των προτεινόμενων φορολογικών συντελεστών, αφετέρου.

4.5 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη την προσθήκη στην πρόταση οδηγίας της «αρχής της μεταβίβασης της κυριότητας» με βάση την οποία μία χρηματοπιστωτική συναλλαγή για την οποία δεν έχει εισπραχθεί ΦΧΣ δεν θεωρείται νομικά εκτελεστή και δεν συνεπάγεται μεταβίβαση του νόμιμου τίτλου του χρηματοπιστωτικού μέσου που αποτελεί αντικείμενο της εν λόγω συναλλαγής.

4.6 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της υπόθεσης εργασίας που προκρίνει την εξαίρεση των μεριδίων των ΟΣΕΠ και των ΟΕΕ από τη φορολογητέα βάση, αφενός, διότι πρόκειται για μέσα που συνδέονται άμεσα με τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και, αφετέρου, με σκοπό τη συμμόρφωση προς τις υποδείξεις που περιλαμβάνονται στην οδηγία 2008/7/ΕΚ. Επισημαίνεται ότι η εκτιμώμενη απώλεια εσόδων λόγω αυτής της εξαίρεσης υπολογίζεται σε 4 δισ. ευρώ.

4.7 Η ΕΟΚΕ, παρότι συνεκτιμά την ανάγκη διατήρησης υπό έλεγχο της ενδεχόμενης άσκησης πιέσεων στα επιτόκια δανεισμού του Δημοσίου, συμφωνεί ωστόσο με την πρόταση για τη διατήρηση της εξαίρεσης των τίτλων του Δημοσίου που εκδίδονται στην πρωτογενή αγορά, καθώς και για τη φορολόγηση των συναλλαγών που πραγματοποιούνται με τίτλους του Δημοσίου στη δευτερογενή αγορά· σε αυτό το πλαίσιο κρίνεται σκόπιμη η παροχή εξαίρεσης στη δευτερογενή αγορά μόνο στα ιδρύματα στα οποία έχει ανατεθεί από τις δημόσιες αρχές να προβαίνουν σε συναλλαγές σχετικές με τη διαχείριση του δημόσιου χρέους.

4.8 Όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά ταμεία, η ΕΟΚΕ έχει ήδη τονίσει την ανάγκη να αποτελέσουν οι επιπτώσεις του ΦΧΣ στα συνταξιοδοτικά ταμεία αντικείμενο ενδεδειγμένης παρακολούθησης. Η εξαίρεση των μεριδίων των ΟΣΕΠ και των ΟΕΕ από τη φορολογητέα βάση, όπως και η απαλλαγή των τίτλων του Δημοσίου από την υποχρέωση καταβολής φόρου στην πρωτογενή αγορά, αποτελούν αναμφίβολα θετικό στοιχείο για τα συνταξιοδοτικά ταμεία λόγω της δομής του χαρτοφυλακίου τους.

4.9 Η ΕΟΚΕ, επισημαίνει εκ νέου την ανάγκη στενής παρακολούθησης των επιπτώσεων του εν λόγω φόρου στα συνταξιοδοτικά ταμεία και στους δικαιούχους μελλοντικούς συνταξιούχους, αλλά δεν ζητά την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής του ΦΧΣ.

([10]) CE, 2012, Τεχνικό δελτίο: Μακροοικονομικές επιπτώσεις.

([11]) Αξιολόγηση που διενεργήθηκε με βάση την ανάλυση που δημοσιεύθηκε στην Τριμηνιαία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη ζώνη του ευρώ, 2012, Τόμος 11 αριθ. 3 (2012).

([12]) Ενδεικτικά αναφέρονται μόνον ορισμένες εξ αυτών: ΕΕ C 133, της 9.5.2013, σ. 44, ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σελ. 60–71· ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σελ. 45-51· ΕΕ C 248 της 25.8.2011, σελ. 8-15· ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σελ. 10-16.

4.10 Χωρίς να επηρεάζει αρνητικά τη ρευστότητα του συστήματος, η εφαρμογή του ΦΧΣ ενθαρρύνει τις επενδύσεις των συνταξιοδοτικών ταμείων βάσει μακροπρόθεσμων στρατηγικών, περιορίζοντας τους αποσταθεροποιητικούς παράγοντες, όπως είναι π.χ. οι χρηματοπιστωτικές συναλλαγές υψηλής συχνότητας ([13]).

4.11 Κατά την εφαρμογή του νέου φόρου, θα πρέπει να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στις διοικητικές διαδικασίες διαχείρισης για την ελαχιστοποίηση τόσο των κινδύνων φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής όσο και των διοικητικών δαπανών που επιβαρύνουν τα κράτη μέλη και τους υπόχρεους για την καταβολή του φόρου. Προς το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει –κατά την επεξεργασία των εκτελεστικών πράξεων που σχετίζονται με τις διαδικασίες καταβολής του φόρου και ελέγχου της συμμόρφωσης– να μεριμνούν για την ελαχιστοποίηση των διοικητικών δαπανών, παρακολουθώντας την εξέλιξή τους εκ του σύνεγγυς. Λόγω των επιπτώσεων της παρούσας πρότασης, η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να προτείνει μεθόδους διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων των μη συμμετεχόντων κρατών μελών, αφενός, και των κρατών μελών δικαιούχων του φόρου, αφετέρου.

4.12 Η ΕΟΚΕ –η οποία είχε επικρίνει την ανεπαρκή τεκμηρίωση της αξιολόγησης που συνόδευε την αρχική πρόταση σχετικά με τον ΦΧΣ– επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή μερίμνησε για τη μερική αποκατάσταση αυτής της έλλειψης, με τη βοήθεια των επτά επεξηγηματικών σημειώσεων της εκτίμησης αντικτύπου που περιελάμβανε η προηγούμενη πρόταση ([14]), στις οποίες πρέπει να προστεθεί η εκτίμηση αντικτύπου που συνοδεύει την παρούσα πρόταση ([15]). Εντούτοις, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη αναλυτικής τεκμηρίωσης όσον αφορά την παρούσα κατάσταση φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών αγορών, και τα έσοδα των διαφόρων χωρών και κυρίως των κρατών μελών της ΕΕ-11. Ειδικότερα, κρίνεται σκόπιμη η ευρύτερη αξιολόγηση των δυνητικών επιπτώσεων για τους αποταμιευτές και τους μελλοντικούς συνταξιούχους, με συνεκτίμηση των διαφόρων υποθετικών περιπτώσεων μετακύλισης του συγκεκριμένου φόρου.

4.13 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, κατά την ποσοτική αξιολόγηση των επιπτώσεων των εν λόγω προτάσεων, η Επιτροπή οφείλει να βελτιώσει τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα υποδείγματα προσαρμόζοντάς τα δεόντως για την αξιολόγηση των υποθετικών εναλλακτικών λύσεων από πλευράς πολιτικής. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς τις υπηρεσίες της Επιτροπής να προσκομίζουν, στο μέτρο του δυνατού, εκτιμήσεις σχετικά με τα πραγματικά χαρακτηριστικά των υποβαλλόμενων προτάσεων.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([13]) *Network for Sustainable Financial Markets* (Δίκτυο βιώσιμων χρηματοπιστωτικών αγορών), 2012, *No Exemption – The Financial Transaction Tax and Pension Funds* (Καμία εξαίρεση - Ο φόρος επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και τα συνταξιοδοτικά ταμεία) Δεκέμβριος. DIW, 2012, *Financial Transaction Tax Contributes to More Sustainability in Financial Markets* (Ο φόρος επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών συμβάλλει στη βελτίωση της βιωσιμότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών). Discussion Papers (Έγγραφα συζήτησης) 1198.

([14]) Οι οποίες δημοσιεύθηκαν στον σχετικό ιστότοπο στις 4 Μαΐου 2012.
([15]) Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2013) 28 final.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία, η οποία έλαβε τουλάχιστον το ένα τέταρτο των ψήφων, απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια της συζήτησης (Άρθρο 54(3) του Εσωτερικού Κανονισμού):

Νέο σημείο 4.7

Να προστεθεί νέο σημείο μετά το σημείο 4.6:

4.7 *Δεδομένων των αντιφατικών ευρημάτων που προκύπτουν από τις μελέτες για τις συνέπειες της εισαγωγής ΦΧΣ, η ΕΟΚΕ συνιστά την προσεκτική παρακολούθηση του αντικτύπου σε χώρες που έχουν ήδη λάβει αυτό το μέτρο, το συνυπολογισμό του αντικτύπου της μειωμένης ρευστότητας στις διακυμάνσεις της αγοράς όσον αφορά το κόστος συγκεκριμένων προϊόντων που χρησιμοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών ασφάλισης και στα συνταξιοδοτικά συστήματα και τη ρεαλιστική αξιολόγηση του κατά πόσον επιτυγχάνεται η δέουσα ισορροπία μεταξύ των πραγματικών φορολογικών εσόδων που συλλέγονται και του αυξημένου κόστους των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους αποταμιευτές σε περίοδο κρίσης. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, τα αποτελέσματα αυτής της παρακολούθησης πρέπει να αναλυθούν σχολαστικά και τα μελλοντικά βήματα πρέπει να προσαρμοστούν ταχύτατα, εάν χρειαστεί, στα νέα ευρήματα.*

Ψηφοφορία

Υπέρ: 64

Κατά: 94

Αποχές: 25

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου (αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου)»

COM(2013) 42 final — 2013/0023 (COD)

(2013/C 271/07)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. DE LAMAZE**

Στις 20 Φεβρουαρίου 2013 και 12 Μαρτίου 2013 αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου, και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου»

COM(2013) 42 final - 2013/0023 (COD).

Στις 19 Μαρτίου 2013, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανάθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε κατά τη διάρκεια της 490ής συνόδου ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου 2013) να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. DE LAMAZE, και υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 130 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 3 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με τα επιχειρήματα της Επιτροπής για την αιτιολόγηση της υπό εξέταση πρότασης. Λόγω της απουσίας επιστημονικών δεδομένων για τη στήριξη του ισχυρισμού ότι οι διαφορές στις κυρώσεις για παραχάραξη και κιβδηλεία τροφοδοτούν το φαινόμενο της άγρας δικαστηρίου (forum shopping) από τους παραχαράκτες, η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί πλήρως αιτιολογημένη την αναθεώρηση της απόφασης-πλαίσιο του 2000, προκειμένου να καθοριστούν ελάχιστες ποινές στην ΕΕ, των οποίων η αποτρεπτική ισχύς θεωρεί ότι είναι αμφίβολη.

1.2 Με το πρόσχημα των ελάχιστων κανόνων, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρόταση οδηγίας θεσπίζει, στην πράξη, ένα πλήρες κατασταλτικό οπλοστάσιο για την καταπολέμηση της παραχάραξης και κιβδηλείας· τούτο φαίνεται να υπερβαίνει τα όρια που θέτει το άρθρο 83 παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ), ιδίως όσον αφορά ζητήματα δικαιοδοσίας και διαδικασίας.

1.3 Ενώ αμφισβητεί τη σκοπιμότητα μιας τέτοιας κατασταλτικής προσέγγισης η οποία, εξ ορισμού, ενδέχεται να θίξει τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, η ΕΟΚΕ έχει, παραδόξως, αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητά της, δεδομένου ότι, παρά τον ορισμό ελάχιστης ποινής, η επιβολή της θα επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες, σύμφωνα με τις νομικές παραδόσεις των κρατών μελών και τη διακριτική ευχέρεια του δικαστή.

1.4 Σε γενικές γραμμές, η ΕΟΚΕ επικρίνει την πρόταση οδηγίας διότι δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη, όπως απαιτεί το άρθρο 82 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, τις διαφορές των νομικών παραδόσεων και συστημάτων, κυρίως όσον αφορά τον αντίκτυπο των διατάξεων στα ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες.

1.5 Ως θεσμικό όργανο που εκπροσωπεί την ευρωπαϊκή κοινωνία πολιτών, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι δράστες ενδέχεται να είναι άτομα καλής πίστης, τα οποία έλαβαν εν αγνοία τους παραχαραγμένα νομίσματα και αναγκάζονται να τα χρησιμοποιήσουν. Επισημαίνοντας τον κίνδυνο επιβολής δυσανάλογων μέτρων σε άτομα που από θύματα μετατρέπονται σε «παραβάτες παρά τη θέλησή τους», η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, εκτός από την ίδια την πράξη, και η πρόθεση αποτελεί σημαντικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, αλλά τούτο δεν τονίζεται επαρκώς στο προοίμιο της πρότασης.

1.6 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί διότι, όσον αφορά τη διαδικασία, η πρόταση δεν προβλέπει, όπως στον ορισμό των κυρώσεων, διαβάθμιση των μέσων που χρησιμοποιούνται από τις ερευνητικές υπηρεσίες, κατ' αναλογία με τη σοβαρότητα του αδικήματος. Επίσης, πρέπει να διευκρινιστεί στην πρόταση οδηγίας ότι η χρήση των ερευνητικών μέσων που εφαρμόζονται για το οργανωμένο έγκλημα θα περιορίζεται στα πιο σοβαρά αδικήματα.

2. **Περιεχόμενο της πρότασης**

2.1 Η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας ενισχύει το υφιστάμενο πλαίσιο και επιδιώκει την ποινική δίωξη της παραχάραξης και της κιβδηλείας, είτε πρόκειται για το ευρώ, είτε για άλλα νομίσματα. Με την πρόταση επιδιώκεται να συμπληρωθούν, στην επικράτεια της ΕΕ οι διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης του 1929, στην οποία υποχρεούνται να προσχωρήσουν τα κράτη μέλη· επίσης, με την πρόταση αντικαθίσταται η απόφαση-πλαίσιο 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου, η οποία είχε ήδη τροποποιηθεί το 2001 (2001/888/ΔΕΥ) και προστίθενται ορισμένες σημαντικές διατάξεις.

2.2 Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η καταπολέμηση του φαινομένου που καλείται forum shopping (άγρα δικαστηρίου), μια τακτική που φαίνεται ότι ακολουθούν, σύμφωνα με την έκθεση αντικτύπου, τα εγκληματικά δίκτυα που αναζητούν τη λιγότερη αυστηρή νομοθεσία. Συνεπώς και με βάση το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, με την πρόταση θεσπίζεται ελάχιστη κοινή ποινή έξι μηνών φυλάκισης για την παραγωγή και τη διανομή πλαστών νομισμάτων (από το ποσό των 10 000 ευρώ). Παράλληλα, η μέγιστη ποινή τουλάχιστον οκταετούς φυλάκισης που προβλέπεται ήδη για την παραγωγή επεκτείνεται και στη διανομή (από το ποσό των 5 000 ευρώ).

2.3 Όταν διαπράττονται σοβαρές παραβάσεις προς το συμφέρον νομικών προσώπων ή επ' ωφελεία τους, τούτα τιμωρούνται με κυρώσεις όπως στέρηση πλεονεκτήματος ή δημόσιας ενίσχυσης ή ακόμη και διάλυση.

2.4 Όσον αφορά το δικονομικό δίκαιο, η υπό εξέταση πρόταση καθιστά αυστηρότερο το υφιστάμενο πλαίσιο. Οι ερευνητικές και διωκτικές υπηρεσίες θα μπορούν να προσφεύγουν στα ερευνητικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικότητας. Επίσης, κατά τη διαδικασία, οι δικαστικές αρχές θα οφείλουν να διαβιβάζουν δείγματα κατασχεθέντων παραχαραγμένων νομισμάτων για τεχνική ανάλυση, προκειμένου να καθίσταται δυνατός ο εντοπισμός περαιτέρω προϊόντων παραχάραξης και κιβδηλείας που έχουν τεθεί σε κυκλοφορία.

2.5 Τέλος, η πρόταση προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος του οποίου νόμισμα είναι το ευρώ θα πρέπει να ασκεί καθολική δικαιοδοσία για αξιόποινες πράξεις που σχετίζονται με το ευρώ και διαπράττονται εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε ο δράστης βρίσκεται στο έδαφός του είτε τα παραχαραγμένα ευρώ που σχετίζονται με την αξιόποινη πράξη εντοπίζονται στο εν λόγω κράτος μέλος.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Αν και αναγνωρίζει ότι η παραχάραξη του ευρώ με μέσα ολοένα πιο σύνθετα και τελειοποιημένα αποτελεί ανησυχητικό φαινόμενο το οποίο πρέπει να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά, η ΕΟΚΕ διατηρεί σοβαρές επιφυλάξεις τόσο για το περιεχόμενο όσο και για τις βάσεις της υπό εξέτασης πρωτοβουλίας.

3.2 Υπογραμμίζοντας την έλλειψη επιστημονικών δεδομένων στη μελέτη αντικτύπου, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να πεισθεί από το επιχείρημα της άγρας δικαστηρίου (forum shopping), στο οποίο βασίζεται η Επιτροπή για να εκπονήσει την πρότασή της. Δεν πιστεύει ούτε ότι οι διαφορές σε επίπεδο καταστολής στην ΕΕ αιτιολογούν με οποιονδήποτε τρόπο την αύξηση των πλαστών νομισμάτων, ούτε ότι η εθνική ποινική νομοθεσία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιλογή του τόπου δράσης των παραχαρακτών. Άλλοι παράγοντες, πρακτικοί ή οργανωτικοί, πρέπει να ληφθούν υπόψη για να κατανοηθεί η επιλογή του τόπου της δραστηριότητας παραχάραξης.

3.3 Επίσης, λόγω απουσίας λεπτομερούς ανάλυσης που να στηρίζει τον ισχυρισμό ότι οι διαφορές βαθμού καταστολής στο εσωτερικό της ΕΕ υπονομεύουν τη διασυνοριακή συνεργασία των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών καθώς και την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης της παραχάραξης σε τρίτες χώρες, η ΕΟΚΕ διερωτάται για τους λόγους που οδήγησαν στην υποβολή αυτής της πρότασης.

3.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να τονίσει ότι τα μέτρα που διατυπώνονται με βάση τα επιχειρήματα αυτά δημιουργούν ένα ιδιαίτερα βαρύ κατασταλτικό μηχανισμό. Εκτός από τον καθορισμό όλων των αδικημάτων παραχάραξης και τη θέσπιση ελάχιστων αλλά και μέγιστων ποινών για το αδίκημα της διανομής, η πρόταση οδηγίας ασχολείται και με πτυχές δικαιοδοσίας και διαδικασίας.

3.5 Η ΕΟΚΕ διερωτάται, ειδικότερα, όσον αφορά την ενσωμάτωση των διατάξεων για τη δικαιοδοσία και τη διαδικασία, οι οποίες υπερβαίνουν αυτά που αναφέρονται στην αιτιολογική έκθεση και τα όσα ορίζει το άρθρο 83 παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και, συγκεκριμένα, τη θέσπιση «ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό αξιόποινων πράξεων και κυρώσεων». Και για τον πρόσθετο λόγο ότι οι διατάξεις αυτές προβλέπουν την εφαρμογή έκτακτων μέτρων, έχουν εξαιρετικά εκτεταμένη κατασταλτική εμβέλεια και οδηγούν στη δημιουργία μιας περίπτωσης διεθνούς δικαιοδοσίας, που εξ ορισμού παρεκκλίνει από γενικές λύσεις, για αδικήματα παραχάραξης και κιβδηλείας του ευρώ, και στην εφαρμογή ερευνητικών μέσων που χρησιμοποιούνται στο οργανωμένο έγκλημα.

3.6 Το τελευταίο ζήτημα είναι και το πλέον ακανθώδες για την ΕΟΚΕ. Πράγματι, δεν πραγματοποιείται καμία διάκριση ανάλογα με τη σοβαρότητα των αδικημάτων που ορίζονται στην πρόταση οδηγίας για να αιτιολογηθεί η χρήση ερευνητικών μέσων που χρησιμοποιούνται για το οργανωμένο έγκλημα. Μια τέτοια διάταξη φαίνεται να ενέχει τον κίνδυνο σοβαρής παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας και παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων [1].

3.7 Προς αποφυγή καταχρήσεων, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στον ευρωπαίο νομοθέτη την ανάγκη να συνεκτιμηθούν όλα τα κράτη μέλη και η σχετικά πρόσφατη δημοκρατική παράδοση και ευαισθησία τους στον σεβασμό των ατομικών ελευθεριών.

3.8 Γενικότερα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου απαιτεί την παράλληλη ενίσχυση των υπερασπιστικών δικαιωμάτων, ιδίως στο πλαίσιο της Eurojust και της Europol, προκειμένου να τηρείται η απαίτηση της συμμόρφωσης στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες (άρθρο 67 παράγραφος 1 και άρθρο 83 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ).

[1] Όπως στην περίπτωση του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως (βλ. συγκεκριμένα, D. Rebut, Droit pénal international, Dalloz, coll. «Précis», 2012, nº 516, p. 311)

3.9 Ως θεσμικό όργανο που εκπροσωπεί την ευρωπαϊκή κοινωνία πολιτών, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι δράστες ενδέχεται να είναι άτομα καλής πίστης, τα οποία έλαβαν εν αγνοία τους παραχαραγμένα νομίσματα και αναγκάζονται να τα χρησιμοποιήσουν. Επισημαίνοντας τον κίνδυνο ότι θα πρέπει να επιβληθούν δυσανάλογα μέτρα σε άτομα που από θύματα μετατρέπονται σε «παραβάτες παρά τη θέλησή τους», η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι εκτός από την πράξη, η πρόθεση αποτελεί σημαντικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, και τούτο δεν τονίζεται επαρκώς στο προοίμιο της πρότασης.

3.10 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η διαβάθμιση των κυρώσεων που προβλέπεται από την υπό εξέταση πρόταση με βάση το κατασχεθέν ποσό (άρθρο 5 παράγραφος 2, ειδικότερα) επιτρέπει εν μέρει να λαμβάνονται υπόψη αυτές οι περιπτώσεις. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση οδηγίας δεν προφυλάσσει από τον κίνδυνο σοβαρών παραβιάσεων των ατομικών ελευθεριών. Πράγματι, δεν φαίνεται να αντικατοπτρίζεται η ποικιλομορφία των παραδόσεων και των νομικών συστημάτων που ισχύουν εντός της ΕΕ και, ειδικότερα, η ιδιαιτερότητα των ανακριτικών συστημάτων, βάσει των οποίων ένα άτομο που αντιμετωπίζει κατηγορίες ακόμη και για ήσσονος σημασίας αδικήματα, μπορεί να κρατηθεί από την αστυνομία για σημαντικό διάστημα πριν να προσαχθεί στον δικαστή.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 Αν και η διάταξη που ορίζει ελάχιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών (άρθρο 5 παράγραφος 4 της πρότασης) αποτελεί το σημαντικότερο μέτρο κατά της άγρας δικαστηρίου (forum shopping), η ΕΟΚΕ διερωτάται για τη χρησιμότητά της στο μέτρο που μια οδηγία, που απευθύνεται εξ ορισμού στον νομοθέτη και όχι στον δικαστή, δεν μπορεί να απαιτεί την επιβολή της ποινής αυτής στην πράξη. Σχετικά, η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι η αιτιολογική έκθεση υπενθυμίζει τις αρχές του αναγκαίου ατομικού χαρακτήρα της ποινής – μια θεμελιώδη αρχή του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης- καθώς και την απόλυτα ελεύθερη διακριτική ευχέρεια του δικαστή.

4.2 Επίσης, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να προσθέσει ότι ο ορισμός ελάχιστων κυρώσεων, ακόμη και μη υποχρεωτικών, αντίκειται στη νομική παράδοση ορισμένων κρατών μελών που δεν προβλέπουν ελάχιστη ποινή, εκτός εάν η επιβολή ποινής είναι υποχρεωτική.

4.3 Το άρθρο 9 της πρότασης να τροποποιηθεί ως εξής: «Για τις σοβαρότερες αξιόποινες πράξεις παραχάραξης και κιβδηλείας που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διατίθενται στα άτομα, στις μονάδες ή στις υπηρεσίες με αρμοδιότητα διερεύνησης ή δίωξης, αποτελεσματικά ερευνητικά μέσα, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται στο οργανωμένο έγκλημα ή σε άλλες υποθέσεις σοβαρής εγκληματικότητας.»

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση — Θέσπιση μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας»

COM(2013) 165 final

και «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση — Εκ των προτέρων συντονισμός των σχεδίων για μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής»

COM(2013) 166 final

(2013/C 271/08)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. CROUGHAN**

Στις 14 Μαΐου 2013 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Θέσπιση μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας

COM(2013) 165 final

και την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Εκ των προτέρων συντονισμός των σχεδίων για μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής

COM(2013) 166 final.

Στις 16 Απριλίου 2013, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. CROUGHAN και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 152 ψήφους υπέρ, 8 ψήφους κατά και 12 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ επιφυλάσσει συγκρατημένη υποδοχή στις δύο υπό εξέταση ανακοινώσεις της Επιτροπής: «*Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Θέσπιση μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας*» ([1]) και «*Προς μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση - Εκ των προτέρων συντονισμός των σχεδίων για μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής*» ([2]), με τις οποίες συνεχίζεται η συζήτηση σχετικά με δύο θέματα που θίγονται στο «*Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση: Έναρξη συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο*» ([3]), το οποίο αποσκοπεί στην ολοκλήρωση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της διότι οι προαναφερθείσες ανακοινώσεις παρέχουν ελάχιστα πρόσθετα στοιχεία ως προς τις έννοιες που σκιαγραφούνται ήδη στο σχέδιο στρατηγικής, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η πραγματοποίηση αξιολόγησης.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι περιπλέκεται ακόμη περισσότερο το υπερπλήρες φάσμα των ήδη υφιστάμενων μέσων οικονομικής διακυβέρνησης –το οποίο περιλαμβάνει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ), το δημοσιονομικό σύμφωνο, τη «δέσμη των έξι μέτρων», τη «δέσμη των δύο μέτρων», τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης (ΕΕΑ), τις Εκθέσεις σχετικά με τον Μηχανισμό Επαγρύπνησης (ΕΜΕ), τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ), τα Προγράμματα Σταθερότητας και Σύγκλισης (ΠΣΣ), τις ειδικές συστάσεις ανά χώρα (ΣΑΧ), τα προγράμματα στο πλαίσιο της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ), τη Διαδικασία Μακροοικονομικών Ανισορροπιών (ΔΜΑ) κλπ.– με σχετικά ελάχιστη προστιθέμενη αξία.

1.4 Παρότι αναγνωρίζει ότι οι εν λόγω δύο προτάσεις θα μπορούσαν να βοηθήσουν τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, η ΕΟΚΕ ανησυχεί ότι η επίδρασή τους στην αποκατάσταση της οικονομικής ανάπτυξης και της δημοσιονομικής ικανότητας στις πλέον μειονεκτούσες περιοχές ενδέχεται να παρεμποδιστεί ή να καθυστερήσει εξαιτίας της επικέντρωσης των προσπαθειών στην επίδειξη τα μέτρα που λαμβάνονται να αποβαίνουν **επίσης** προς όφελος της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της.

1.5 Η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις ως προς την απαιτούμενη σύμφωνη γνώμη των κρατών μελών έναντι της θέσπισης ενός νέου χρηματοδοτικού μηχανισμού για τη χρηματοδότηση του ΜΣΑ και θεωρεί ότι δεν καθίσταται σαφές με ποιόν ακριβώς τρόπο προσδίδεται πρόσθετη αξία στα ήδη υφιστάμενα διαρθρωτικά ταμεία.

([1]) COM(2013) 165 final
([2]) COM(2013) 166 final
([3]) COM(2012) 777 final

1.6 Η ΕΟΚΕ διερωτάται πόσο πιο ουσιαστικό μπορεί να καταστεί το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο μέσω του προτεινόμενου εκ των προτέρων συντονισμού και πόσος επιπρόσθετος γραφειοκρατικός φόρτος ενδέχεται να προκληθεί.

1.7 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί μήπως τα φίλτρα που χρησιμοποιούνται για τον εκ των προτέρων συντονισμό έχουν επιπτώσεις σε ένα κράτος μέλος το οποίο λαμβάνει μεταρρυθμιστικά μέτρα επειδή τα μέτρα αυτά διαφοροποιούν τη σχετική ανταγωνιστικότητα σε κάποιο άλλο κράτος μέλος.

1.8 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα δευτερογενή αποτελέσματα μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών δεν έχουν καμία θέση στο πλαίσιο του εκ των προτέρων συντονισμού και ότι, αντιθέτως, κάθε προσπάθεια που καταβάλλεται θα πρέπει να αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση μιας τραπεζικής ένωσης.

1.9 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι προτάσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ΟΝΕ έχουν καίρια σημασία για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης· η ΕΟΚΕ επιθυμεί, συνεπώς, να δώσει συνέχεια στο διάλογο και να υποβάλει προτάσεις σε μεταγενέστερη ημερομηνία, στο φως των νέων εξελίξεων.

2. **Θέσπιση μέσου σύγκλισης και ανταγωνιστικότητας (ΜΣΑ)**

2.1 *Ιστορικό:* Στην παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή προτείνει αμοιβαία συμφωνημένες συμβατικές ρυθμίσεις, σε συνδυασμό με έναν μηχανισμό αλληλεγγύης, με σκοπό να τεθούν στη διάθεση των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ που βρίσκονται υπό πίεση και χρειάζονται εθνικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης, η μη εφαρμογή των οποίων θα είχε δευτερογενείς επιπτώσεις στα άλλα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Πρόκειται για ειδικό σύστημα χρηματοδοτικής στήριξης, το οποίο προβλέπεται να χρηματοδοτηθεί αρχικά από το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) και τελικά από ένα νέο ταμείο/χρηματοδοτικό μηχανισμό βασισμένο στο Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ), το οποίο θα συμβάλει στην απόκτηση δημοσιονομικής ικανότητας.

2.2 Η ΕΟΚΕ δυσκολεύεται να αποφανθεί σχετικά με τα πλεονεκτήματα του προτεινόμενου ΜΣΑ χωρίς κανέναν ποσοτικό προσδιορισμό του μεγέθους του και χωρίς καμία εκτίμηση σχετικά με το εάν και κατά πόσον ο εν λόγω μηχανισμός θα είναι αποδεκτός από τα κράτη μέλη. Η πρόταση χρηματοδότησης του προαναφερθέντος μηχανισμού, σε ένα πρώτο στάδιο, από το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο, δημιουργεί την εντύπωση ότι θα έχει περιορισμένους πόρους και ελάχιστη επίδραση.

2.3 Λόγω των σημαντικών δυσκολιών που παρατηρήθηκαν κατά τις διαπραγματεύσεις σχετικά με το ΠΔΠ για την περίοδο 2014-2020, η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις ως προς την απαιτούμενη σύμφωνη γνώμη των κρατών μελών έναντι της επιδιωκόμενης θέσπισης ενός νέου χρηματοδοτικού μηχανισμού με σκοπό την απόκτηση μεγαλύτερης δημοσιονομικής ικανότητας βάσει του ΑΕΕ για τη χρηματοδότηση του ΜΣΑ.

2.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τα πλεονεκτήματα ενός αμοιβαία επωφελούς και επισπευστικού μέσου σύγκλισης, αλλά αμφισβητεί την αναγκαιότητα θέσπισης ενός νέου μέσου –δηλαδή εν προκειμένω του ΜΣΑ– εφόσον δεν καθίσταται σαφές με ποιόν ακριβώς τρόπο θα προσέδιδε πρόσθετη αξία στην ήδη παρεχόμενη στήριξη από τα διαρθρωτικά ταμεία, όπως το Ταμείο Συνοχής ή το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

2.5 Η συμβατική φύση του προτεινόμενου μέσου μοιάζει να διαφέρει ελάχιστα από την ήδη υφιστάμενη συμβατική φύση της εκταμίευσης των διαρθρωτικών ταμείων. Η παράθεση ορισμένων συγκεκριμένων παραδειγμάτων θεωρείται αναγκαία όσον αφορά τόσο το είδος των προτιμητέων σχεδίων με δευτερογενείς επιπτώσεις όσο και τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να διαφέρουν από τα σχέδια που χρηματοδοτούνται ήδη από άλλα ταμεία. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ότι τυχόν αδυναμία υλοποίησης επιλεγμένων σχεδίων βάσει του ΜΣΑ ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στη χρηματοδότηση σχεδίων που υπάγονται στα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Κρίνεται σημαντικό το προτεινόμενο μέσο να μπορέσει να προσδώσει αποδεδειγμένη πρόσθετη αξία, χωρίς ωστόσο να προκαλέσει επιπλέον γραφειοκρατικό φόρτο.

2.6 Το ΜΣΑ προβλέπεται ως μέσο για τη ζώνη του ευρώ, όπου η επίτευξη μεγαλύτερης οικονομικής σύγκλισης είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της. Λαμβανομένου υπόψη του πιθανώς περιορισμένου μεγέθους του μέσου αυτού, η ΕΟΚΕ προτείνει να προορίζεται αποκλειστικά για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη σχεδίων με ιδιαίτερα θετικό διασυνοριακό αντίκτυπο. Ειδικότερα, το ΜΣΑ θεωρείται αναγκαίο να επικεντρωθεί στις χώρες των οποίων οι οικονομικές ανισορροπίες κρίνονται εξαιρετικά επικίνδυνες για τη λειτουργία της ζώνης του ευρώ. Δεν καθίσταται σαφές για ποιο λόγο τα κράτη μέλη στα οποία εφαρμόζεται πρόγραμμα διαρθρωτικής προσαρμογής θα πρέπει να αποκλείονται από αυτή τη μορφή της στήριξης, δεδομένου ότι τα συγκεκριμένα κράτη μέλη έχουν, αποδεδειγμένα, μεγαλύτερη ανάγκη οικονομικής βοήθειας.

2.7 Σε περίπτωση που, αφενός, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο λειτουργήσει όπως προβλέπεται και, αφετέρου, οι ειδικές συστάσεις ανά χώρα αποτελέσουν όντως αντικείμενο συζήτησης στα εθνικά κοινοβούλια, τότε πρέπει να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα ούτως ώστε οι εθνικές κυβερνήσεις που προβαίνουν στην υπογραφή συμβατικής συμφωνίας βάσει του επί του παρόντος προτεινόμενου ΜΣΑ να θέτουν προηγουμένως την εν λόγω συμφωνία προς συζήτηση στο εθνικό τους κοινοβούλιο, σύμφωνα με την ισχύουσα πρακτική στο εκάστοτε κράτος μέλος, ακριβώς όπως μπορεί να τεθεί προς συζήτηση και οποιοδήποτε πρόγραμμα των διαρθρωτικών ταμείων. Η Επιτροπή θα μπορούσε να κληθεί να συζητήσει ή να λάβει το λόγο ενώπιον εθνικών/τοπικών οργάνων. Κρίνεται σκόπιμη η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών (ιδίως δε των κοινωνικών εταίρων) στις συζητήσεις, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση άλλων κοινών ενωσιακών/εθνικών κυβερνητικών σχεδίων. Πρέπει δε να προβλεφθεί επαρκές χρονικό διάστημα για τη συμμετοχή των κοινοβουλίων και της κοινωνίας των πολιτών (ιδίως των κοινωνικών εταίρων).

3. **Εκ των προτέρων συντονισμός των σχεδίων για μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής**

3.1 *Ιστορικό:* Με την παρούσα ανακοίνωση η Επιτροπή μας πληροφορεί ότι η έννοια του εκ των προτέρων συντονισμού των σχεδίων για μείζονες μεταρρυθμίσεις οικονομικής πολιτικής θεσπίστηκε από τη Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση (ΣΣΣΔ) στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Το τρέχον πλαίσιο οικονομικής εποπτείας της ΕΕ περιλαμβάνει διαδικασία για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, **χωρίς ωστόσο να προβλέπει δομημένη εκ των προτέρων συζήτηση και συντονισμό των σχεδίων μειζόνων οικονομικών μεταρρυθμίσεων**. Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί συνεισφορά στον διάλογο που διεξάγεται επί του παρόντος μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών –και συγκεκριμένα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, των κρατών μελών και των εθνικών κοινοβουλίων– όσον αφορά τους τρόπους υλοποίησης του εκ των προτέρων συντονισμού.

3.2 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, κάθε εποικοδομητική βελτίωση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής είναι γενικώς επιθυμητή και, ειδικώς στη ζώνη του ευρώ, απολύτως αναγκαία. Ως εκ τούτου η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση, αναγνωρίζοντας συγχρόνως ότι ο συντονισμός των πολιτικών των μεμονωμένων κρατών μελών πόρρω απέχει από μια ουσιαστική οικονομική διακυβέρνηση. Ένα πρόβλημα που ανακύπτει σχετικά με την αξιολόγηση των προτάσεων αφορά το γεγονός ότι στην ανακοίνωση δεν διευκρινίζεται επαρκώς τι συνιστά «μείζονα μεταρρύθμιση της οικονομικής πολιτικής», ούτε τι θεωρείται σημαντικό και τι ήσσονος σημασίας. Μεταξύ των βασικών μεταρρυθμίσεων που απαριθμούνται προς εξέταση περιλαμβάνονται σχεδόν όλες οι πτυχές της ενιαίας αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοπιστωτικής και της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

3.3 Η ΕΟΚΕ διερωτάται πώς ακριβώς αυτή η νέα πρωτοβουλία, η οποία αποσκοπεί στον συντονισμό των μείζονος σημασίας οικονομικών μεταρρυθμίσεων, θα μπορέσει να διαφοροποιηθεί **ουσιαστικά** από τη συνιστώσα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου που σχετίζεται με τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και τις ειδικές συστάσεις ανά χώρα (ΣΑΧ). Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία θα πρέπει να προσδώσει αποδεδειγμένη πρόσθετη αξία στο ήδη υπερφορτωμένο χρονοδιάγραμμα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Από την άποψη της διαφάνειας και της απλότητας, θα ήταν επίσης σημαντικό να μην προστεθεί καμία άλλη στιβάδα εποπτείας κλπ. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η εν λόγω διαδικασία οφείλει να ενσωματωθεί στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και στα ΕΠΜ, στα οποία χρειάζεται να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση· ο εκ των προτέρων συντονισμός θα μπορούσε να αποτελέσει απτή μέθοδο προς το σκοπό αυτό.

3.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι μπορεί να αποδειχθεί πρόσφορο –στο πλαίσιο της παρούσας νέας πρότασης– να έχουν η Επιτροπή και το Συμβούλιο τη δυνατότητα, αφού συμφωνηθούν με ένα κράτος μέλος οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις που το αφορούν, να προτείνουν τροποποιήσεις στα σχέδια μεταρρυθμίσεων του εν λόγω κράτους μέλους, εφόσον κριθεί ότι η εφαρμογή τους θα είχε αρνητικό αντίκτυπο στη λειτουργία της ΟΝΕ ή σε άλλα κράτη μέλη. Ωστόσο, **για λόγους δημοκρατικής νομιμότητας**, οι εθνικές εξουσίες λήψης αποφάσεων γίνονται σεβαστές κατά την εν λόγω διαδικασία και **η απόφαση σχετικά με το εκάστοτε σχέδιο μεταρρυθμίσεων εναπόκειται στο ίδιο το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος**. Πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων και της κοινωνίας των πολιτών (ιδίως των κοινωνικών εταίρων) στις διαβουλεύσεις, καθώς και ο απαραίτητος χρόνος. Επίσης, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι τα εθνικά κοινοβούλια υιοθετούν την τελική απόφαση σχετικά με την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί μήπως η μνεία στη δημοκρατική νομιμότητα είναι περισσότερο φαινομενική παρά ουσιαστική, δεδομένου ότι –σε κάποιο άλλο σημείο της διαδικασίας υπερβολικών ανισορροπιών (ΔΥΑ)– προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων, σε περίπτωση που το Συμβούλιο διαπιστώσει ότι ένα κράτος μέλος δεν έχει λάβει τα συνιστώμενα διορθωτικά μέτρα.

3.5 Στόχος του εκ των προτέρων συντονισμού είναι η μεγιστοποίηση των θετικών δευτερογενών επιπτώσεων των σχεδίων μειζόνων οικονομικών μεταρρυθμίσεων ενός κράτους μέλους σε άλλα κράτη μέλη και η ελαχιστοποίηση των αντίστοιχων αρνητικών επιπτώσεών τους. Προς το σκοπό αυτό, και βάσει συνεκτίμησης των κύριων διαύλων μέσω των οποίων μεταδίδονται οι δευτερογενείς επιπτώσεις, προτείνεται ένα σύστημα τριών φίλτρων το οποίο κατά την ΕΟΚΕ εγείρει ορισμένες ανησυχίες.

3.6 Το πρώτο φίλτρο αφορά το εμπόριο και την ανταγωνιστικότητα. Όταν ένα κράτος μέλος λαμβάνει επιτυχημένα μεταρρυθμιστικά μέτρα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής του θέσης, το ενδεχόμενο η βελτίωση αυτή της ανταγωνιστικότητάς του να αποβεί εις βάρος άλλων κρατών μελών δεν μπορεί να αποκλειστεί. Απαιτείται να εκτεθεί λεπτομερώς στην ανακοίνωση υπό ποίες προϋποθέσεις η Επιτροπή δύναται να παρέμβει προκειμένου να αποτρέψει ένα κράτος μέλος από την υιοθέτηση τέτοιου είδους μέτρων. Επίσης, τίθενται τα ακόλουθα δύο ερωτήματα: πρώτον, «Η προσέγγιση αυτή είναι αποκλειστικά μονομερής;» και, δεύτερον, «Η Επιτροπή δύναται να απευθύνει συστάσεις προς ένα κράτος μέλος το οποίο έλαβε κατά το παρελθόν μέτρα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του τα οποία οδήγησαν στη δημιουργία σημαντικών πλεονασμάτων που αποδεικνύονται, επί του παρόντος, επιζήμια για τη ζώνη του ευρώ;»

3.7 Το δεύτερο φίλτρο αφορά τα δευτερογενή αποτελέσματα μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών τα οποία δεν έχουν, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, καμία θέση σε αυτό το πλαίσιο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η χρήση όλων των διαθέσιμων πόρων με σκοπό τη –σύμφωνη με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα– υλοποίηση μιας εύρυθμης τραπεζικής ένωσης θα ήταν πολύ αποτελεσματικότερη.

3.8 Το τρίτο φίλτρο, το οποίο αφορά τις παραμέτρους πολιτικής οικονομίας και τις «εσωτερικές αντιδράσεις απέναντι στις μεταρρυθμίσεις» χρήζει εξηγήσεων. Οι αναμενόμενες «αμοιβαία μάθηση» και «ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών» –μολονότι αφ' εαυτές πολύτιμες– κινδυνεύουν να αποδειχθούν εξίσου αναποτελεσματικές με το πρόγραμμα της Λισαβόνας.

3.9 Η ΕΟΚΕ διατυπώνει επιφυλάξεις ως προς τη σκοπιμότητα συμπερίληψης, στις μεταρρυθμίσεις που καλύπτονται από εκ των προτέρων συντονισμό, και ορισμένων τομέων στους οποίους η ΕΕ δεν διαθέτει αρμοδιότητα. Το επιχείρημα που προτάσσεται για την υποστήριξη αυτής της προσέγγισης, σύμφωνα με το οποίο η σχετική απόφαση εναπόκειται πλήρως στο εκάστοτε κράτος μέλος, θεωρείται ανυπόστατο υπό το πρίσμα των προαναφερθεισών διαδικασιών ΔΥΑ.

3.10 Θα ήταν σκόπιμο, στο πλαίσιο του εκ των προτέρων συντονισμού, να προβλεφθεί μία κοινωνική διάσταση, ιδιαίτερα μάλιστα προσανατολισμένη στον αντίκτυπο των μειζόνων οικονομικών μεταρρυθμίσεων στο επίπεδο της ανεργίας.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Προς ένα ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση»

COM(2012) 596 final

(2013/C 271/09)

Εισηγήτρια: **η κ. Daniela RONDINELLI**

Στις 19 Δεκεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Προς ένα ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση

COM(2012) 596 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 122 ψήφους υπέρ και 4 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει και επαναλαμβάνει όσα διατύπωσε στη γνωμοδότησή της ([1]) σχετικά με την Πράσινη Βίβλο για τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση στην εσωτερική αγορά ([2]) και εκφράζει τη λύπη της που η Επιτροπή έχει λάβει υπόψη της μόνον ορισμένα από τα συμπεράσματα της γνωμοδότησης. Ειδικότερα, τονίζει ότι η καταπολέμηση των παράνομων τυχερών παιχνιδιών, τα οποία αποτελούν την πρώτη απειλή σε όρους προστασίας των καταναλωτών, δεν αποτελούν την κατεξοχήν προτεραιότητα της ανακοίνωσης.

1.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει –μεταξύ των προτεραιοτήτων που περιλαμβάνει η ανακοίνωση– τις δυνατότητες δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και προστασίας των υφιστάμενων θέσεων στον τομέα, την ποιότητα των θέσεων αυτών, καθώς και τις ενδεχόμενες απώλειες θέσεων εργασίας στον παραδοσιακό κλάδο των τυχερών παιχνιδιών προς όφελος του κλάδου των τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση.

1.3 Τα τυχερά παιχνίδια επιτρέπουν την αύξηση των φορολογικών εσόδων των κρατών μελών. Με την χρηματοδότηση κοινωφελών σκοπών, μέσω των εθνικών λαχείων και των καζίνο, υποστηρίζονται φιλανθρωπικές, κοινωνικές και αθλητικές δραστηριότητες, προωθείται ο τουρισμός και καθίσταται δυνατή η προστασία της πολιτιστικής, καλλιτεχνικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οποιαδήποτε δράση αναλαμβάνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα των παιχνιδιών πρέπει να συμμορφώνεται προς ένα ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο που επιτρέπει στους πολίτες να διασκεδάζουν με υγιεινό και ισορροπημένο τρόπο.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη βαθειά ανησυχία της σχετικά με τους σοβαρούς κινδύνους που συνεπάγονται τα τυχερά παιχνίδια για τη δημόσια υγεία. Επιβεβαιώνει, στο πλαίσιο αυτό, το αίτημα που υπέβαλε στην Επιτροπή να προβλεφθούν δράσεις έρευνας και παρακολούθηση σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ σχετικά με τους εθισμούς και τις ασθένειες που συνδέονται με τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση, και καλεί τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν μέρος των φόρων που επιβάλλονται σε αυτά για τη χρηματοδότηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης, καθώς και προληπτικές και θεραπευτικές αγωγές για την αντιμετώπιση των παθολογιών του παίκτη.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόφαση της Επιτροπής να αναπτύξει μια καλύτερη διοικητική συνεργασία και να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και των ρυθμιστικών αρχών.

1.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ως προς τον στόχο κάθε κράτος μέλος να έχει τη δική του κανονιστική αρχή η οποία θα διαθέτει ειδικές δεξιότητες και θα εξασφαλίζει την στενή συνεργασία με τις αντίστοιχες αρχές σε άλλα κράτη.

1.7 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο να αναζητηθεί μία ισορροπία μεταξύ του προηγμένου τεχνολογικά –και κατ' επέκταση διακρατικού– χαρακτήρα του τομέα και των συνακόλουθων κινδύνων που άπτονται της δημόσιας και της κοινωνικής τάξης, της νομιμότητας, της διαφάνειας και της υγείας των πολιτών, μέσω πιο δεσμευτικών πρωτοβουλιών από τις συστάσεις που προτείνει η Επιτροπή.

1.8 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι σήμερα δεν κρίνεται σκόπιμο να υιοθετηθεί ειδική νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα των τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση. Ενώ υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες που προτείνει η Επιτροπή για μία αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι σε

([1]) ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 85.
([2]) COM(2011) 128 final.

ορισμένους τομείς στους οποίους η Επιτροπή διαθέτει συντρέχουσες αρμοδιότητες, θα παρέμβει με πιο αποτελεσματικές κανονιστικές πράξεις –κατά προτίμηση με τη μορφή οδηγιών– για την προστασία των καταναλωτών και των πλέον ευάλωτων ομάδων, την πάταξη των παράνομων επιχειρήσεων και την αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Με τον τρόπο αυτό, θα καθιερωθεί ένα ελάχιστο σύνολο κανόνων για την προστασία των καταναλωτών. Τα κράτη μέλη πρέπει να εξακολουθήσουν να έχουν το δικαίωμα να καθορίζουν –όποτε το επιθυμούν– υψηλότερα πρότυπα προστασίας των καταναλωτών για την εθνική αγορά τους ή να εξακολουθούν να εφαρμόζουν τα ήδη υπάρχοντα ευνοϊκότερα πρότυπα ([3]).

Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να λάβουν μέτρα, τηρώντας την αρχή της επικουρικότητας, ως προς τα ακόλουθα θέματα:

— προστασία των καταναλωτών και της υγείας και της ασφάλειας των πολιτών, ιδίως των ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων·

— υπεύθυνη διαφήμιση·

— μέτρα καταπολέμησης της νοθείας όσον αφορά τα στοιχήματα σε αθλητικές εκδηλώσεις·

— εγγυήσεις της νομιμότητας και της διαφάνειας των παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση που απορρέουν από τη δέσμευση των κρατών μελών να θεσπίσουν κατάλληλες ρυθμίσεις οι οποίες θα προβλέπουν –σε περίπτωση παράβασης– κυρώσεις όπως κατασχέσεις ή φραγή, οριστική παύση λειτουργίας και απόσυρση των παράνομων δικτυακών τόπων.

1.9 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή αποδέχθηκε το αίτημά της να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας σχετικά με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ώστε να μπορέσουν να συμπεριληφθούν σε αυτό όλα τα είδη τυχερών παιχνιδιών ([4]).

1.10 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να εξετάσει τις δυνατότητες που παρέχει ο κανονισμός ΙΜΙ ([5]) και ελπίζει ότι με τον τρόπο αυτό θα βελτιωθεί η διοικητική συνεργασία μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρμόδιων εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών.

1.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εξέταση εκ μέρους της Επιτροπής των δυνατοτήτων ανταλλαγής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των κρατών μελών αποτελεί θετικό στοιχείο, καθώς η τεράστια ποσότητα δεδομένων που καταχωρίζουν οι φορείς θα μπορεί να κοινοποιείται, με αποτέλεσμα να είναι πλέον δυνατή η διασταύρωση των δεδομένων αυτών με άλλα δεδομένα, πράγμα που θα διευκολύνει την διεξαγωγή ελέγχων εκ μέρους των αρμοδίων αρχών.

1.12 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με τις ρυθμιστικές αρχές, να ξεκινήσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των καταναλωτών, ώστε να προωθηθεί η ζήτηση νόμιμων παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση. Η δράση αυτή θα πρέπει να συμπληρωθεί με μέτρα για την πάταξη των παράνομων επιχειρήσεων, καθώς και με τη δημοσίευση «μαύρων» και/ή «λευκών λιστών» εκ μέρους των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, ώστε να είναι πλέον σε θέση οι καταναλωτές να κάνουν ευκολότερα τη διάκριση –χάρη στη χρήση, στην αρχική ιστοσελίδα (homepage) της επιχείρησης τυχερών παιχνιδιών, του λογότυπου των εθνικών ρυθμιστικών αρχών– ανάμεσα στους εγκεκριμένους και στους παράνομους δικτυακούς τόπους.

1.13 Για να εξασφαλιστεί η προστασία των καταναλωτών, η ΕΟΚΕ ζητά τα λογισμικά που χρησιμοποιούνται για τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση να διαθέτουν μια ελάχιστη κοινή πιστοποίηση της ΕΕ από εξειδικευμένους εξωτερικούς φορείς που υιοθετούν τις ίδιες παραμέτρους και πρότυπα. Καλεί, αφενός, την Επιτροπή να θεσπίσει, από κοινού με τα κράτη μέλη, ένα ελάχιστο ευρωπαϊκό πρότυπο για τις πλατφόρμες υπολογιστών των τυχερών παιχνιδιών και, αφετέρου, τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν μέτρα ώστε να προστατεύονται τα δεδομένα των παικτών και να γίνεται χρήση μόνον των μέσων πληρωμής εκείνων που προσφέρουν καλύτερες εγγυήσεις ασφαλείας και ανιχνευσιμότητας των συναλλαγών που συνδέονται με τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση.

1.14 Η ΕΟΚΕ κρίνει πολύ θετική την πρωτοβουλία της Επιτροπής να προβεί στη σύσταση ομάδας εμπειρογνωμόνων για τα παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών στον τομέα του ηλεκτρονικού εγκλήματος, διότι αποτελεί –αν και ακόμη σε εμβρυακό στάδιο– ένα χρήσιμο εργαλείο για την ανάπτυξη αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η ομάδα αυτή θα μετασχηματιστεί από ανεπίσημο όργανο σε όργανο με σαφείς αρμοδιότητες και καθήκοντα.

1.15 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι είναι αναγκαίο τα κράτη μέλη να προβλέψουν την κατάλληλη κατάρτιση των δικαστών επί θεμάτων που συνδέονται με την απάτη και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

1.16 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προβεί σε επικαιροποίηση και αναθεώρηση των κανόνων στους τομείς δράσης που προσδιορίζονται στην ανακοίνωση, αφού λάβει υπόψη τα εξής: α) την επιτευχθείσα πρόοδο ως προς την εφαρμογή των κανόνων αυτών εκ μέρους των κρατών μελών, β) ποιους κανόνες και πώς τους έθεσαν σε εφαρμογή τα κράτη μέλη και γ) τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί σε εθνικό επίπεδο.

1.17 Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να δώσουν στην Επιτροπή την εντολή να διαπραγματευθεί και να υποστηρίξει ενεργά το σχέδιο διεθνούς σύμβασης για την προστασία και την προώθηση της ακεραιότητας των αθλητικών οργανώσεων, ζήτημα για το οποίο προβλέπεται να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης.

([3]) Βλ. ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 85 (συμπεράσματα: σημεία 1.3 και 1.6).
([4]) COM(2013) 45 final.
([5]) Σύστημα πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Η ανακοίνωση συνδυάζει την ανάγκη τήρησης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών με την προστασία συγκεκριμένων κατηγοριών.

2.2 Η χρήση τηλεματικών εργαλείων με άμεση πρόσβαση στο δίκτυο οδήγησε σε απότομη αύξηση της χρήσης των τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση, ενός τομέα που αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς. Στην ΕΕ, το 2011 το σύνολο των εσόδων των επιχειρήσεων τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση, στις 27 χώρες, ανερχόταν σε 9,3 δισ. ευρώ, ποσό που ισοδυναμούσε με το 10,9 % της ευρωπαϊκής αγοράς τυχερών παιχνιδιών, το δε ποσό αυτό αναμένεται να ανέλθει το 2015 στα 13 δισ. ευρώ.

2.3 Χάρη στο διαδίκτυο, ένας Ευρωπαίος πολίτης μπορεί όντως να έχει πρόσβαση και να βρεθεί εκτεθειμένος, στο κράτος μόνιμης κατοικίας του, σε παράνομες υπηρεσίες που παρέχουν επιχειρήσεις με άδεια λειτουργίας σε άλλο κράτος, είτε αυτό είναι μέλος της ΕΕ είτε όχι. Η κατάσταση αυτή, που έχει εξωεδαφικό και διεθνή χαρακτήρα, δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από τα μεμονωμένα κράτη, παρά απαιτείται μια ολοκληρωμένη παρέμβαση, καθώς και εντατικότερη συνεργασία. Είναι σημαντικό να υιοθετηθεί –ως εγγύηση για τους πολίτες και τους καταναλωτές– ένας κοινός ορισμός των παράνομων τυχερών παιχνιδιών. Υπενθυμίζεται ότι είναι παράνομη η μη εγκεκριμένη προσφορά υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών στη μόνιμη χώρα κατοικίας ενός παίκτη ή η προσφορά τους δίχως την κατοχή της απαιτούμενης εθνικής άδειας λειτουργίας, είτε οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από φορέα με έδρα ή με άδεια λειτουργίας σε χώρα της ΕΕ είτε από φορέα τρίτης χώρας ([6]). Εξίσου παράνομος είναι ο φορέας παροχής υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών που δεν υπόκειται σε κανέναν έλεγχο ή ρύθμιση.

2.4 Όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ «μη εγκεκριμένων» και «παράνομων» παρόχων υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στην υποσημείωση 15 της ανακοίνωσης.

2.5 Είναι θετική η πρόθεση της Επιτροπής να προβεί στη σύσταση ομάδας εμπειρογνωμόνων για τα τυχερά παιχνίδια με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών, τη μελέτη των προβλημάτων της αθέμιτης και παράνομης χρήσης των τυχερών παιχνιδιών, την ειδική και επίκαιρη κατάρτιση του δικαστικού σώματος, την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών και την αύξηση της προσφοράς νομίμων παιχνιδιών.

2.6 Αυτές οι ενέργειες αποτελούν ένα χρήσιμο πρώτο βήμα για την καταπολέμηση των παρόχων που λειτουργούν παράνομα και προωθούν την απάτη, την εγκληματικότητα και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

([6]) Τα συμπεράσματα της Ισπανικής Προεδρίας του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2010 (9495/10) ορίζουν ότι παράνομα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση θεωρούνται εκείνα που προσφέρονται χωρίς άδεια ή χωρίς την τήρηση της νομοθεσίας της χώρας στην οποία παρέχονται και, κατά συνέπεια, οι φορείς εκμετάλλευσης τυχερών παιχνιδιών οφείλουν να συμμορφώνονται προς την νομοθεσία που ισχύει στη χώρα στην οποία ασκούν δραστηριότητα.

3. **Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής**

3.1 Η ανακοίνωση αναδεικνύει την ποικιλομορφία των εθνικών νομοθεσιών και προτείνει δράσεις όπως εθνικά και ενωσιακά μέτρα προτεραιότητας και δράσεις συνεργασίας μεταξύ των κρατών, επισημαίνοντας δυνητικές λύσεις και συστάσεις, όπως ο συντονισμός και η διοικητική ολοκλήρωση των κρατών.

3.2 Πρωταρχικός στόχος είναι η εγγύηση της τήρησης και της εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στις εθνικές διατάξεις, με άμεσες δράσεις και συστάσεις προς τα κράτη μέλη. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή:

— θα διευκολύνει τη διοικητική συνεργασία και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών τυχερών παιχνιδιών των κρατών μελών·

— θα εξετάσει δυνητικές διαδικασίες παρεμπόδισης της πρόσβασης σε παράνομους δικτυακούς τόπους·

— θα προωθήσει τη νόμιμη αγορά τυχερών παιχνιδιών, αναπτύσσοντας διάλογο με τις τρίτες χώρες·

— θα προστατεύσει τους καταναλωτές, ιδίως δε τους ανηλίκους και τις ευπαθείς ομάδες, εποπτεύοντας τα μέσα ελέγχου της πρόσβασης στο διαδίκτυο·

— θα μελετήσει τις επιπτώσεις της εξάρτησης από τα τυχερά παιχνίδια σε ευρωπαϊκό επίπεδο·

— θα αξιολογήσει τις επιδόσεις της αγοράς υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών·

— θα υιοθετήσει συστάσεις ορθών πρακτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση του παράνομου στοιχήματος.

3.3 Η Επιτροπή τονίζει πως είναι προς το συμφέρον των κρατών μελών η υλοποίηση αποτελεσματικής πολιτικής καταπολέμησης της απάτης και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και προστασίας της ακεραιότητας του αθλητισμού απέναντι σε φαινόμενα στημένων αγώνων, μέσω της ανταλλαγής εμπειριών στον τομέα της εγκληματικότητας και των δικτύων πληροφορικής.

4. **Παρατηρήσεις**

4.1 *Συμμόρφωση των εθνικών κανονιστικών πλαισίων με το δίκαιο της ΕΕ*

4.1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ανησυχία της για την αυξανόμενη διάδοση των τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση και τη γεωμετρική αύξηση των προσφερόμενων παιχνιδιών, με ολοένα ευρύτερο κοινό και βαρύτατες επιπτώσεις στα εισοδήματα των οικογενειών. Κρίνεται κατά συνέπεια αναγκαία η δημιουργία αποτελεσματικού αναχώματος απέναντι στα διάφορα είδη διαφήμισης, ιδίως όσον αφορά την τηλεόραση, το διαδίκτυο και τα μέσα μεταφοράς.

4.1.2 Η παροχή και χρήση διασυνοριακών υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών αποτελεί οικονομική δραστηριότητα που υπάγεται στις διατάξεις της ελεύθερης κυκλοφορίας που προβλέπεται στην εσωτερική αγορά (άρθρο 56 ΣΛΕΕ). Ωστόσο, το άρθρο 52 παρ. 1 της ΣΛΕΕ θέτει περιορισμούς στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών που εγγυάται το άρθρο 56 για λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας ή υγείας.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει πως τα κράτη μέλη έχουν την κύρια αρμοδιότητα οργάνωσης και ρύθμισης των τυχερών παιχνιδιών στην επικράτειά τους. Τα παιχνίδια αποτελούν δυνητικά πολύ επικίνδυνη δραστηριότητα για τους καταναλωτές και ταυτόχρονα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εγκληματικές δραστηριότητες, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εάν δεν υπάρξει ικανή ρύθμιση ή εάν η τελευταία δεν εφαρμοστεί αυστηρά. Σε αυτό το πλαίσιο, παρά την ένταξη των τυχερών παιχνιδιών στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών με την έννοια του άρθρου 46 ΕΚ ([7]), οι διαφορές μεταξύ των εθνικών διατάξεων δεν καθιστούν εφικτή την κανονιστική παρέμβαση της ΕΕ στα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση. Η ΕΟΚΕ, παρότι στηρίζει τις πρωτοβουλίες που προτείνει η Επιτροπή όσον αφορά την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, φρονεί ότι για συγκεκριμένα ζητήματα (πβλ. σημείο 1.8) απαιτείται η παρέμβαση με αποτελεσματικότερα μέσα, κατά προτίμηση οδηγίες, για την προστασία των καταναλωτών και των πιο ευπαθών κατηγοριών, την καταπολέμηση των παράνομων παρόχων τυχερών παιχνιδιών και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

4.1.4 Σύμφωνα με την πλούσια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι περιορισμοί στις δραστηριότητες τυχερών παιχνιδιών επιτρέπονται για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, όπως π.χ. η προστασία των καταναλωτών, η πρόληψη της απάτης, η μη ενθάρρυνση της εκ μέρους των πολιτών σπατάλης χρημάτων που συνδέεται με τα παίγνια ([8]). Τα κράτη μέλη μπορούν να περιστείλουν ή να περιορίσουν την παροχή πέραν των εθνικών συνόρων υπηρεσιών του συνόλου ή ορισμένων τύπων τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση για λόγους που συνδέονται άμεσα με στόχους προάσπισης του δημόσιου συμφέροντος έναντι των τυχερών παιχνιδιών ([9]).

4.1.5 Οι υπηρεσίες τυχερών παιχνιδιών δεν υπόκεινται σε ενιαίους κανόνες στην ΕΕ, ενώ οι εθνικές νομοθεσίες διαφέρουν σημαντικά λόγω των πολιτιστικών, κοινωνικών και ιστορικών ιδιαιτεροτήτων κάθε χώρας. Ορισμένα κράτη μέλη απαγορεύουν τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση, άλλα επιτρέπουν ορισμένα μόνο παιχνίδια, άλλα έχουν μονοπωλιακό καθεστώς με ένα μόνο δημόσιο ή ιδιωτικό πάροχο. Ελλείψει επίκαιρων δεδομένων για τα διαφορετικά εθνικά καθεστώτα ([10]), η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προβεί σε χαρτογράφηση (*mapping exercise*) των κρατών μελών.

4.1.6 Όπως έχει γίνει σαφές από τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη που επιλέγουν την ελεγχόμενη απελευθέρωση του κλάδου μπορούν νόμιμα να εγκαθιδρύσουν σύστημα δικαιόχρησης –προηγούμενη διοικητική έγκριση– που θα βασίζεται σε αντικειμενικά, διαφανή κριτήρια χωρίς διακρίσεις βάσει της εθνικότητας ([11]).

4.1.7 Στα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση δεν υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ καταναλωτή και παρόχου, πράγμα που ενισχύει τον κίνδυνο απάτης των παρόχων σε βάρος των καταναλωτών ([12]). Η διαθέσιμη προσφορά παρανόμων και άρα ανεξέλεγκτων παιχνιδιών αποτελεί σοβαρή απειλή για τους καταναλωτές. Κατά συνέπεια, η αυστηρή εφαρμογή των μέτρων καταπολέμησης των παρανόμων παρόχων από τα κράτη μέλη παρέχει τις κύριες εγγυήσεις και αποτελεί το καλύτερο μέσο προστασίας των καταναλωτών.

4.1.8 Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να θέσουν τους στόχους της πολιτικής τους για τα τυχερά παιχνίδια και να καθορίσουν το επίπεδο προστασίας. Οι περιορισμοί που αυτά συνεπάγονται πρέπει ωστόσο να πληρούν τις προϋποθέσεις της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πρέπει να είναι αναλογικοί, μη διακριτικοί και να εντάσσονται στο πλαίσιο πολιτικής που θα εφαρμόζεται συστηματικά και με συνέπεια.

4.1.9 Δεδομένης της πολυμορφίας της νομοθεσίας των επιμέρους κρατών μελών και καθώς σήμερα είναι αδύνατη η ρύθμιση των παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση σε επίπεδο ΕΕ, είναι αναγκαία η σύγκλιση των διατάξεων και η παροχή στήριξης στα κράτη μέλη για να μπορούν να επιβάλλουν τους ισχύοντες νόμους, ώστε να διασφαλιστεί μεγαλύτερη νομική ασφάλεια στο πλαίσιο της προστασίας των καταναλωτών, των ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων, της διαφήμισης και της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών καταπολέμησης των παρανόμων παρόχων.

([7]) Απόφαση 19.7.2012 υπόθεση C-470/11, SIA Garkalns, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη, σημείο 24· Απόφαση 8.9.2010 υπόθεση C-316/07, C-358/07 έως C-360/07, C-409/07 και C-410/07, Stoß κ.ά..

([8]) Απόφαση 19.7.2012 υπόθεση C-470/11, SIA Garkalns cit, σημείο 39· απόφαση 8.9.2010 υπόθεση C-46/08 Carmen Media Group, σημείο 55.

([9]) Βλ. τις υποθέσεις Liga Portuguesa de Futebol C-42/07 ή Anomar C-6/01.

([10]) Μελέτη για τα τυχερά παιχνίδια στην εσωτερική αγορά της ΕΕ του Ελβετικού ινστιτούτου συγκριτικού δικαίου (2006) http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/gambling/study1_en.pdf

([11]) Απόφαση 24.1.2013 υποθέσεις C-186/11 και C-209/11 Stanleybet International LTD κ.ά., σημείο 47.

([12]) Απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2009 υπόθεση C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional κ.ά..

4.1.10 Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η ΕΕ πρέπει να παρέμβει όταν η δράση της είναι βελτιωτική και προσδίδει αξία στα κανονιστικά συστήματα των κρατών μελών. Δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων του τομέα και των αλλαγών στη χρήση του διαδικτύου, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι αυτή η δράση της ΕΕ θα πρέπει να επικεντρωθεί στη διαρκή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και στην προώθηση βέλτιστων πρακτικών καταπολέμησης των παρανόμων παρόχων, για την οποία απαιτείται δράση σε διεθνές επίπεδο.

4.2 *Διοικητική συνεργασία και αποτελεσματική επιβολή του νόμου*

4.2.1 Η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει τον έλεγχο, τη διοικητική συνεργασία και την πραγματική εφαρμογή του νόμου για τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση, ενώ τα κράτη πρέπει να συνεργαστούν προς τούτο.

4.2.2 Είναι σημαντική η επεξεργασία και η ανταλλαγή των προσωπικών δεδομένων που καταγράφουν οι πάροχοι προκειμένου να διευκολυνθούν οι έλεγχοι, με εγγύηση της προστασίας των δεδομένων. Πρέπει να προωθηθεί η διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών ως προς την ανταλλαγή γενικών πληροφοριών και τη χρήση βέλτιστων πρακτικών, για να ενισχυθεί η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών που θα δημιουργήσει αμοιβαία εμπιστοσύνη και ενδιαφέρον.

4.2.3 Η πιστοποίηση των δικτυακών τόπων τυχερών παιχνιδιών εξ αποστάσεως σε εθνικό επίπεδο εξασφαλίζει την εποπτεία της αγοράς τυχερών παιχνιδιών. Είναι σημαντική η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και η εγκαθίδρυση σε κάθε κράτος ρυθμιστικής αρχής για τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση, με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και η οποία θα εγγυάται το στενό συντονισμό σε επίπεδο ΕΕ.

4.2.4 Πρέπει επίσης να ενισχυθεί η συνοχή των εθνικών πολιτικών με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και νομολογία και η διαφάνεια και μη διακριτική μεταχείριση στα συστήματα αδειοδότησης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, πρέπει να υπάρχει παρέμβαση με διαδικασίες επί παραβάσει.

4.2.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα που έχουν υιοθετήσει μέχρι σήμερα τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση του προβλήματος των τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση που παρέχουν φορείς χωρίς άδεια λειτουργίας, δηλ. από παράνομους παρόχους, δεν επαρκούν για την καταπολέμηση του φαινομένου. Για αυτό το λόγο συνιστά τον καθορισμό εθνικού κανονιστικού πλαισίου αρχών που θα εγγυάται τη νομιμότητα και τη διαφάνεια των δικτυακών τόπων, και το οποίο θα προβλέπει: τον εντοπισμό παρανόμων δικτυακών τόπων και την καταχώρισή τους σε «μαύρη λίστα»· τον εντοπισμό δικτυακών τόπων που κατέχουν άδεια δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους και την καταχώρησή τους σε «λευκή λίστα»· την παρεμπόδιση της πρόσβασης, την παύση λειτουργίας, την κατάσχεση και την εξάλειψη των παρανόμων δικτυακών τόπων ([13])· την παρεμπόδιση των χρηματικών ροών από και προς αυτούς τους δικτυακούς τόπους· την απαγόρευση της εμπορικής επικοινωνίας και της διαφήμισης των παράνομων παιχνιδιών.

4.3 *Θέματα καταναλωτών*

4.3.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η έκκλησή της προς την Επιτροπή και τα κράτη μέλη για αποφασιστικά μέτρα προκειμένου να καταπολεμηθούν αποτελεσματικά οι παράνομοι πάροχοι, που αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για τους καταναλωτές, δεν απαντήθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής. Ζητά, κατά συνέπεια, να υιοθετηθούν το συντομότερο δυνατό αποφασιστικά μέτρα για την υλοποίηση των βέλτιστων πρακτικών πρόληψης και καταπολέμησης των παράνομων παιχνιδιών.

4.3.2 Η Επιτροπή προβλέπει την υιοθέτηση σύστασης για την προστασία των καταναλωτών και για την προώθηση των υπεύθυνων τυχερών παιχνιδιών το 2013 και εντοπίζει τέσσερεις τομείς παρέμβασης: απομάκρυνση των καταναλωτών από τα μη ρυθμισμένα και δυνητικά επιβλαβή παιχνίδια· προστασία των ανηλίκων από την πρόσβαση στους εν λόγω δικτυακούς τόπους· προστασία των άλλων ευπαθών ομάδων και πρόληψη της ανάπτυξης παθολογιών που σχετίζονται με τα τυχερά παιχνίδια. Όσον αφορά την εν λόγω σύσταση, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει σε αυτήν τις βέλτιστες πρακτικές καταπολέμησης και πρόληψης των τυχερών παιχνιδιών μετά από αξιολόγηση σε επίπεδο κάθε κράτους μέλους των πιο βλαβερών για τους καταναλωτές παιχνιδιών.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την έμφαση που δίνει η ανακοίνωση στην προστασία των καταναλωτών και στις ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων πτυχών όπως η διαφήμιση και ο εθισμός στα τυχερά παιχνίδια. Σε αυτό το πλαίσιο εμμένει στην ανάγκη υιοθέτησης μέτρων με αυξημένο επίπεδο προστασίας, ενώ διαπιστώνει ότι τα μέσα που προβλέπονται είναι υπερβολικά ισχνά και συνεπώς προτείνει την υιοθέτηση πιο δεσμευτικών μέτρων. Η προσφορά παράνομων παιχνιδιών, εκ φύσεως ανεξέλεγκτη και επικίνδυνη, αποτελεί τη μεγαλύτερη απειλή για τους καταναλωτές και απαιτεί την υιοθέτηση σε κάθε κράτος μέλος ικανών μέτρων για την καταπολέμηση των παράνομων παρόχων που δεν τηρούν την εθνική νομοθεσία, πράγμα που αποτελεί την πρώτη και κύρια εγγύηση της προστασίας των καταναλωτών.

4.3.4 Η δράση της Επιτροπής πρέπει να έχει ως βασικό στόχο την εγγύηση της πλήρους άσκησης των εξουσιών και αρμοδιοτήτων των κρατών μελών μέσω της θέσπισης σε όλη την ΕΕ και για όλους τους εξουσιοδοτημένους παρόχους υπηρεσιών αυτού του είδους κανονιστικού πλαισίου το οποίο θα αποτρέπει τα προβληματικά τυχερά παιχνίδια και θα προβλέπει τη θέσπιση ορίων ηλικίας για την πρόσβαση σε οποιοδήποτε παιχνίδι, την απαγόρευση των παιχνιδιών επί πιστώσει για τα πιο επικίνδυνα είδη παιχνιδιών και στοιχημάτων – καζίνο σε απευθείας σύνδεση, στοιχήματα επί τιμών και δεικτών (spread betting) και «χρηματιστήρια στοιχημάτων» (betting exchange) – και των διαφημίσεων που απευθύνονται σε ανηλίκους και ευπαθείς ομάδες.

([13]) COM(2010) 673 final, Βρυξέλλες, 22 Νοεμβρίου 2010, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο – Η στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ στην πράξη: πέντε βήματα για μια ασφαλέστερη Ευρώπη.

4.3.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να παρέμβουν στην επικράτειά τους αποτελεσματικά και αποφασιστικά ενάντια στα παράνομα τυχερά παιχνίδια. Καλεί τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μέτρα όπως η «μαύρη λίστα» και η παρεμπόδιση της πρόσβασης σε παράνομους δικτυακούς τόπους, ο καθορισμός ασφαλών και ανιχνεύσιμων τρόπων πληρωμής, μέτρα παρεμπόδισης χρηματοοικονομικών συναλλαγών, καθώς και η πλήρης απαγόρευση της παράνομης διαφήμισης. Προς τούτο πρέπει να επισημανθεί ότι η αποτελεσματικότητα αυτών των μέτρων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συντονισμένη δράση τους που ενισχύει την επίδρασή τους στην καταπολέμηση των παράνομων παρόχων.

4.3.6 Κρίνεται σκόπιμη η θέσπιση σε κάθε κράτος μέλος ρυθμιστικής αρχής που θα διαθέτει τις ειδικές αρμοδιότητες για τον έλεγχο και την εξασφάλιση της εφαρμογής των ευρωπαϊκών και εθνικών κανόνων για την προστασία των καταναλωτών και την καταπολέμηση των παράνομων παιχνιδιών. Η ύπαρξη εθνικών ρυθμιστικών αρχών αποτελεί προϋπόθεση για αποτελεσματικό συντονισμό και διοικητική συνεργασία. Τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνήσουν ώστε το ρυθμιστικό τους σύστημα, το οποίο θα διαμορφωθεί βάσει των εθνικών τους ιδιαιτεροτήτων και του κανονιστικού τους πλαισίου, να είναι σε θέση να εγγυηθεί την εφαρμογή των ρυθμίσεων. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι κάθε κράτος μέλος θα εκχωρήσει στη ρυθμιστική του αρχή την αρμοδιότητα του καθορισμού κριτηρίων για την χορήγηση αδειών στο πλαίσιο της εν λόγω αγοράς.

4.3.7 Οι καταναλωτές της ΕΕ πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνουν, σε κάθε κράτος μέλος, τους παράνομους από τους νόμιμους δικτυακούς τόπους και να μπορούν να προβαίνουν σε καταγγελία. Προς τούτο η ΕΟΚΕ συνιστά κάθε κράτος μέλος να απαιτεί από όλους τους φορείς που διαθέτουν άδεια παροχής υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών σε απευθείας σύνδεση να εισάγουν σε εμφανή θέση στον δικτυακό τόπο τους τον αριθμό έγκρισης και το λογότυπο της εθνικής ρυθμιστικής αρχής έτσι ώστε να καταδεικνύεται ότι ο πάροχος διαθέτει άδεια λειτουργίας στο εν λόγω κράτος μέλος.

4.3.8 Η ΕΟΚΕ ζητά την υιοθέτηση της ευρύτερης δυνατής κανονιστικής εγγύησης για την προστασία των ανηλίκων, η οποία θα προβλέπει κατάλληλα μέσα πιστοποίησης της ηλικίας και θα διασφαλίζει τον αποτελεσματικό έλεγχό της από τους παρόχους. Οι γονείς πρέπει να ευαισθητοποιηθούν για τους κινδύνους της χρήσης του διαδικτύου και για τα οικιακά φίλτρα προγραμμάτων. Πρέπει να θεσπιστούν ικανές εγγυήσεις για την προστασία των ευπαθών ατόμων που περνούν πολύ χρόνο στο σπίτι: συνταξιούχους, νοικοκυρές και ανέργους.

4.3.9 Η τρέχουσα κρίση ωθεί ολοένα περισσότερα άτομα στα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση με την αυταπάτη της επίλυσης των οικονομικών προβλημάτων μέσω του εύκολου κέρδους, πράγμα το οποίο ενέχει μείζονα κίνδυνο για την ψυχική ισορροπία καθώς οδηγεί στην εξάρτηση και σε ψυχαναγκαστικές συμπεριφορές. Για την αντιμετώπιση αυτών των παθολογιών, η ΕΟΚΕ συνιστά τη χρήση μέρους των εσόδων από τη φορολόγηση των τυχερών παιχνιδιών σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης και προληπτικές και θεραπευτικές δράσεις κατά της εξάρτησης από τα τυχερά παιχνίδια.

4.3.10 Είναι θετική η πρόθεση της Επιτροπής να εκπονήσει σύσταση, παρότι θα ήταν θεμιτή πιο αποφασιστική και δεσμευτική παρέμβαση, σχετικά με την υπεύθυνη διαφήμιση τυχερών παιχνιδιών που θα ενσωματωθεί στην οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές προκειμένου να παρέχεται ορθή ενημέρωση στους καταναλωτές. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στην εν λόγω δράση πρέπει να συμπεριληφθούν τα μέτρα κατά των παράνομων παρόχων, όπως η απαγόρευση της διαφήμισης παρόχων τυχερών παιχνιδιών που δεν διαθέτουν άδεια λειτουργίας εκδοθείσα από την εθνική ρυθμιστική αρχή της χώρας διαμονής του καταναλωτή.

4.3.11 Είναι ανάγκη να βρεθεί η ορθή ισορροπία μεταξύ της απαίτησης ελεγχόμενης επέκτασης των εξουσιοδοτημένων τυχερών παιχνιδιών –προκειμένου να καταστεί ελκυστικότερη στο κοινό η προσφορά τυχερών παιχνιδιών δια της νόμιμης οδού– και της ανάγκης για το μέγιστο δυνατό περιορισμό της εξάρτησης από αυτά τα παιχνίδια.

4.3.12 Η διαφήμιση πρέπει να καταστεί πιο υπεύθυνη και να ρυθμιστεί περαιτέρω, ιδίως όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων, όχι μόνο γιατί είναι ιδιαίτερα βλαβερή για την υγεία και δη την ψυχική υγεία αλλά και επειδή λειτουργεί στρεβλωτικά και παραπλανητικά, καθότι δημιουργεί στο κοινό την εντύπωση ότι η ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση είναι «φυσιολογική» και άρα νομιμοποιεί μη υγιείς κοινωνικές συμπεριφορές.

4.3.13 Με την επιφύλαξη του προγράμματος Alice Rap [14], η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι δεν υφίστανται ακόμη διασταυρωμένα δεδομένα για την έκταση και την ποικιλία των παθολογιών που σχετίζονται με τα τυχερά παιχνίδια. Καθίσταται εμφανής η ανάγκη διαρκούς και αδιάκοπης παρακολούθησης του φαινομένου της εξάρτησης και των συναφών παθολογιών προκειμένου να συγκεντρωθούν ικανοποιητικά στοιχεία που θα επιτρέψουν στον εθνικό ή Ενωσιακό νομοθέτη την υιοθέτηση αποτελεσματικών μέτρων για την καταπολέμηση και την πρόληψη αυτού του προβλήματος.

4.4 *Πρόληψη της απάτης και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*

4.4.1 Τα προβλήματα που συνδέονται με την αναγνώριση των φορέων που δραστηριοποιούνται στα τυχερά παιχνίδια εξ αποστάσεως και εμφανίζουν σημαντικές απώλειες ή σημαντικά κέρδη, πράγμα που θα μπορούσε να αποκρύπτει δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω της προληπτικής ταυτοποίησης των ατόμων και της δημιουργίας ειδικού λογαριασμού για κάθε μεμονωμένο παίκτη.

4.4.2 Η κατάχρηση ταυτότητας αποτελεί ευρύ πρόβλημα που δε συνδέεται μόνο με τα διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια, αλλά με ολόκληρο το σύστημα επεξεργασίας και ανταλλαγής δεδομένων που διέπει τον κόσμο του διαδικτύου και της τηλεματικής.

[14] Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe, Reframing Addictions Project («Εξάρτηση και τρόπος ζωής στη σύγχρονη Ευρώπη», Πρόγραμμα ανακαθορισμού των εξαρτήσεων).

4.4.3 Οι μηχανισμοί απόδοσης τυχαίων αριθμών (*Random Number Generator*) πρέπει να υπόκεινται σε ενδελεχή πιστοποίηση προκειμένου να πληρούν την αρχή του αβέβαιου και παράλληλα να εγγυώνται ότι η πιστοποιημένη έκβαση είναι η μόνη δυνατή και δεν είναι δυνατή η χειραγώγησή τους. Αυτό επιτρέπει την προστασία του παίκτη και την τήρηση των προδιαγραφών που θεσπίζουν τα κράτη για τα κέρδη.

4.4.4 Για τη διασφάλιση μεγαλύτερης ασφάλειας του λογισμικού που χρησιμοποιείται στα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση, προτείνεται ελάχιστη κοινή πιστοποίηση σε επίπεδο ΕΕ από ειδικές εξωτερικές αρχές με την υιοθέτηση ίδιων παραμέτρων και προδιαγραφών, η οποία θα επιτρέψει επίσης τον εντοπισμό και την παρεμπόδιση των παράνομων υπεράκτιων τυχερών παιχνιδιών.

4.4.5 Ένας τρόπος προστασίας της πρόσβασης στα τυχερά παιχνίδια θα μπορούσε να είναι η αναγνώριση των διευθύνσεων IP (*Internet Protocol Address*). Πράγματι, είναι τεχνικά δυνατή η παρεμπόδιση της πρόσβασης των χρηστών σε υπηρεσία τυχερών παιχνιδιών ενός κράτους μέσω συστημάτων IP άλλων κρατών.

4.4.6 Δεδομένου ότι τα τυχερά παιχνίδια σε απευθείας σύνδεση είναι ευάλωτα απέναντι στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την απάτη, είναι σκόπιμο το πλήθος των ροών και των δεδομένων που καταγράφονται από τους παρόχους να είναι στη διάθεση των θεματοφυλάκων της δημόσιας τάξης, προκειμένου να διασταυρωθούν με άλλα δεδομένα και να διευκολυνθούν οι έλεγχοι.

4.5 *Αθλητισμός και στημένοι αγώνες*

4.5.1 Τα στοιχήματα που σχετίζονται με στημένους αγώνες αποτελούν ειδική απάτη που αντιβαίνει τα συμφέροντα των αθλητικών συλλόγων, των φιλάθλων, των καταναλωτών και των παρόχων νόμιμων τυχερών παιχνιδιών.

4.5.2 Η Επιτροπή συμμερίζεται την πρόταση της ΕΟΚΕ που κρίνει απαραίτητο τον καθορισμό πλαισίου συντονισμού των προσπαθειών όλων των ενδιαφερομένων μερών για την συνολική αντιμετώπιση του προβλήματος και την αποτροπή αλληλεπικαλυπτόμενων πόρων και τονίζει την ανάγκη μεγαλύτερης συνεργασίας μεταξύ των φορέων στοιχημάτων, των αθλητικών οργανισμών και των αρμοδίων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών και διεθνών ρυθμιστικών αρχών των τυχερών παιχνιδιών.

4.5.3 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την πρόταση θέσπισης συστήματος που δε θα περιορίζεται στην απλή συλλογή των καταγγελιών για ύποπτους αθλητικούς αγώνες, αλλά θα περιλαμβάνει επίσης προληπτικά, εκπαιδευτικά και καταναγκαστικά μέτρα για την αποτελεσματική καταπολέμηση του φαινομένου.

4.5.4 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να υιοθετήσει εντός του 2014 σύσταση για τις ορθές πρακτικές στην πρόληψη και καταπολέμηση των στοιχημάτων που σχετίζονται με στημένους αγώνες, παρότι δεν θεωρεί επαρκές το κανονιστικό μέσο που επελέγη. Οι στημένοι αγώνες παραβιάζουν την αρχή της ισότητας των αθλητικών αγώνων και αποτελούν αδίκημα σε όλα τα κράτη μέλη, ωστόσο παρατηρείται αύξηση των αθέμιτων ή ύποπτων δραστηριοτήτων. Κατά συνέπεια πρέπει να υπάρξει πιο αποφασιστική παρέμβαση στην καταπολέμηση των στημένων αγώνων με τη συνδρομή των μέσων, των αρμοδιοτήτων και των πόρων των κρατών μελών, μέσω της σύμπραξης των κρατών μελών και της ΕΕ.

4.5.5 Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη που δεν το έχουν ήδη πράξει να αντιμετωπίζουν την διαφθορά στον αθλητισμό, τους στημένους αγώνες και τη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων στον αθλητισμό ως αδικήματα, με τις ανάλογες κυρώσεις· καλεί δε την Επιτροπή να συμφωνήσει με τα κράτη μέλη κοινό ορισμό αυτών των ποινικών αδικημάτων.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: Μια νέα ευρωπαϊκή προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα»

COM(2012) 742 final

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας»

COM(2012) 744 final — 2012/0360 (COD)

(2013/C 271/10)

Εισηγητής: **ο κ. Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

Στις 12 Δεκεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — Μια νέα ευρωπαϊκή προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα»

COM(2012) 742 τελικό.

Στις 15 Ιανουαρίου 2013 και στις 5 Φεβρουαρίου 2013 αντίστοιχα, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας»

COM(2012) 744 τελικό — 2012/0360 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Εσωτερική αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 130 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 *Γενικά συμπεράσματα*

1.1.1 Η Ευρώπη διέρχεται μείζονα οικονομική και κοινωνική κρίση, οι επιπτώσεις της οποίας πλήττουν όλες τις βαθμίδες της κοινωνίας.

1.1.2 Η διευκόλυνση της επιβίωσης των επιχειρήσεων συγκαταλέγεται μεταξύ των μέτρων που έχει προσδιορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την άρση του αδιεξόδου. Πράγματι, οι πτωχεύσεις έχουν συνέπειες οι οποίες εκτείνονται πέραν των αρνητικών επιπτώσεων για τις πληττόμενες επιχειρήσεις και έχουν συνολικό αντίκτυπο στην οικονομία των κρατών μελών, ιδίως στον πολίτη υπό την ιδιότητά του ως φορολογουμένου, μισθωτού και εργοδότη.

1.1.3 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τους στόχους που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, παρότι είναι της άποψης ότι η «δεύτερη ευκαιρία» που αναφέρεται στην εν λόγω ανακοίνωση θα πρέπει να δίδεται σε επιχειρηματίες που έχουν διδαχθεί από προηγούμενη αποτυχία τους και είναι σε θέση να ανακάμψουν βάσει αναθεωρημένου επιχειρηματικού σχεδίου.

1.1.4 Τάσσεται επίσης υπέρ της πρότασης κανονισμού, εκφράζοντας ωστόσο τη λύπη της για το γεγονός ότι στερείται φιλοδοξίας.

1.1.5 Πράγματι, απαιτούνται ακόμα πολλές αναλύσεις και απτά μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών, λαμβάνοντας συγχρόνως μέριμνα για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των συμφερόντων των επιχειρηματιών και των μισθωτών εργαζομένων, την προώθηση της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων, την παρεμπόδιση της αναζήτησης του ευνοϊκότερου εθνικού δικαίου («forum shopping») και τη βελτίωση του συντονισμού των διαδικασιών αφερεγγυότητας των ομίλων εταιρειών.

1.2 *Συστάσεις σχετικά με την ανακοίνωση*

1.2.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα θέματα προβληματισμού ενόψει της ουσιαστικής εναρμόνισης του δικαίου περί αφερεγγυότητας των επιχειρήσεων παρουσιάζουν ενδιαφέρον, παρότι εκφράζει τη λύπη της για την έλλειψη αποτελεσματικής απάντησης στην οικονομική και κοινωνική κρίση με την οποία έρχονται αντιμέτωπες οι επιχειρήσεις και οι πολίτες της Ευρώπης.

1.2.2 Διάκειται πιο ευνοϊκά στην έννοια του *«νέου επιχειρηματικού ξεκινήματος»* (*Fresh start*), κατά τη βασική έννοια του αμερικανικού δικαίου αφερεγγυότητας, από ό,τι στην έννοια της «δεύτερης ευκαιρίας» που προτάσσει η Επιτροπή. Ως εκ τούτου, καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο εισαγωγής της έννοιας αυτής στο ευρωπαϊκό δίκαιο αφερεγγυότητας.

1.2.3 Θεωρεί επίσης ότι είναι σκόπιμη η καλύτερη προστασία των εργαζομένων και η αναγνώρισή τους ως προνομιούχων πιστωτών.

1.2.4 Αντικείμενο προβληματισμού πρέπει να αποτελέσει επίσης η ακατάλληλη στήριξη στις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, η δε ΕΟΚΕ υπογραμμίζει εν προκειμένω ότι η ευθύνη αυτή μπορεί να αφορά και άλλα πρόσωπα πλην των τραπεζών. Καλεί συνεπώς την Επιτροπή να εξετάσει αυτές τις παραμέτρους στην πραγματική τους έκταση.

1.2.5 Εκτιμά ότι η ποινικοποίηση του δικαίου αφερεγγυότητας είναι απευκταία, διότι ενδέχεται να αυξήσει τη «δικαστικοποίηση» των διαδικασιών αφερεγγυότητας και να παρατείνει τις προθεσμίες εξέτασης.

1.2.6 Φρονεί ότι η συστηματική προσφυγή ενώπιον των δικαστηρίων δεν συνιστά την καλύτερη λύση. Καλεί την Επιτροπή να εξετάσει την πιθανότητα δημιουργίας νέων δικαστικών αρχών, οι οποίες θα συνδέονται, για παράδειγμα, με τον τομέα της οικονομίας, και των οποίων η πολυτομεακή σύνθεση (οικονομική, χρηματοπιστωτική, νομική) θα είναι η πλέον κατάλληλη για να κατανοούν την κατάσταση και να ενεργούν άμεσα, ώστε να συνδράμουν τις επιχειρήσεις να υπερβαίνουν τις χρηματοοικονομικές δυσκολίες τους.

1.2.7 Τέλος, καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τις προτάσεις σχετικά με την εναρμόνιση του καθεστώτος του συνδίκου, όπως αυτές απορρέουν από το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 11ης Οκτωβρίου 2011 ([1]).

1.3 *Συστάσεις σχετικά με την πρόταση κανονισμού*

1.3.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πρότασης κανονισμού, παρά το γεγονός ότι αυτή περιορίζεται σε διαδικαστικούς κανόνες και δεν αποβλέπει στην εναρμόνιση των εφαρμοστέων εθνικών δικαίων σε περιπτώσεις αφερεγγυότητας επιχειρήσεων.

1.3.2 Επικροτεί την υποχρέωση που επιβάλλεται στα κράτη μέλη να βελτιώσουν τους κανόνες δημοσιότητας δημοσιεύοντας, μέσω ηλεκτρονικού μητρώου, τις σχετικές δικαστικές αποφάσεις σε διασυνοριακές υποθέσεις αφερεγγυότητας και προβλέποντας τη διασύνδεση των εθνικών μητρώων αφερεγγυότητας.

1.3.3 Καλεί, ωστόσο, την Επιτροπή, να μεριμνήσει ώστε οι δαπάνες, το κόστος και οι προθεσμίες των μεταφράσεων να μην επιβραδύνουν τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, διότι η ταχύτητα αποτελεί εγγύηση για την επιτυχή τους έκβαση.

1.3.4 Υποστηρίζει την ενσωμάτωση διαδικασιών αστικού δικαίου σε περιπτώσεις υπερχρέωσης, πλην όμως, η προσθήκη αυτή δεν θα πρέπει να αποβαίνει εις βάρος των ιδιωτών οφειλετών. Πράγματι, οιαδήποτε νομοθεσία σχεδιάζεται για τις επιχειρήσεις και προορίζεται για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του εμπορίου παρέχει εξ ορισμού μικρότερο βαθμό προστασίας από ό,τι η νομοθεσία για τους καταναλωτές. Συνιστά στην Επιτροπή να επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα αυτό.

1.3.5 Τέλος, καλεί την Επιτροπή να μεριμνήσει ώστε κατά την προσφυγή στη διαδικασία εξουσιοδότησης για την τροποποίηση των παραρτημάτων του κανονισμού να ληφθεί υπόψη το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ και η συμβολή της συναφούς νομολογίας όσον αφορά την έννοια των «βασικών μέτρων».

([1]) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15.11.2011 – 2011/2006 (INI).

2. **Εισαγωγή**

2.1 *Ο στόχος της «δέσμης μέτρων για την αφερεγγυότητα»*

2.1.1 Οι πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στην εν λόγω δέσμη νομοθετικών μέτρων εντάσσονται στο πλαίσιο της απάντησης της ΕΕ στην οικονομική και κοινωνική κρίση που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και οι πολίτες της Ευρώπης. Ο δεδηλωμένος στόχος είναι η διευκόλυνση της επιβίωσης των επιχειρήσεων και η παροχή δεύτερης ευκαιρίας στους επιχειρηματίες που έχουν περιέλθει σε κατάσταση αφερεγγυότητας.

2.1.2 Η μέθοδος που επέλεξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνίσταται στην τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 ([2]) του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000, γνωστού ως «κανονισμού περί αφερεγγυότητας», ο οποίος αφορά κατά κύριο λόγο τις διατάξεις του διεθνούς ιδιωτικού δικαίου που διέπουν τις διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας, και την έναρξη διαβούλευσης βάσει της ανακοίνωσης με τίτλο: «Μια νέα ευρωπαϊκή προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα».

2.1.3 Η ΕΟΚΕ αποφάσισε να διατυπώσει τη θέση της σχετικά με τα δύο κείμενα, εκδίδοντας μία ενιαία γνωμοδότηση.

2.2 *Η πρόταση κανονισμού* ([3])

2.2.1 Η Επιτροπή, με αφετηρία τη διαπίστωση ότι ο «κανονισμός περί αφερεγγυότητας» της 29ης Μαΐου 2000 δεν είναι πλέον επίκαιρος και παρουσιάζει πέντε μείζονα μειονεκτήματα, προτείνει την αναθεώρηση του εν λόγω κειμένου ([4]).

2.3 *Η ανακοίνωση*

2.3.1 Διαπιστώνει, ορθώς, ότι η πρόταση κανονισμού της 12ης Δεκεμβρίου 2012 περιορίζεται στην επικαιροποίηση του «κανονισμού περί αφερεγγυότητας» της 29ης Μαΐου 2000, δεδομένου ότι πραγματεύεται μόνο την αναγνώριση και τον συντονισμό των διαδικαστικών κανόνων που εφαρμόζονται σε εθνικές υποθέσεις αφερεγγυότητας, και τούτο χωρίς την εναρμόνιση των εθνικών δικαίων που διέπουν τις περιπτώσεις αφερεγγυότητας των επιχειρήσεων.

2.3.2 Επιχειρεί να αντισταθμίσει αυτήν την έλλειψη προτείνοντας πεδία προβληματισμού για την ουσιαστική εναρμόνιση του δικαίου περί αφερεγγυότητας των επιχειρήσεων, υπό την προϋπόθεση ότι εξετάζονται αποκλειστικά και μόνο διασυνοριακές υποθέσεις αφερεγγυότητας.

([2]) ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 1 και ΕΕ C 75 της 15.3.2000, σ. 1.

([3]) COM(2012) 744 τελικό της 12.12.2012.

([4]) — υπερβολικά περιορισμένο πεδίο εφαρμογής·
— συνέχιση του προβλήματος του «forum shopping» λόγω μη συνεκτικής εφαρμογής της έννοιας του «κέντρου των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη»·
— απουσία συντονισμού μεταξύ κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας·
— ανεπαρκής δημοσιότητα των διαδικασιών αφερεγγυότητας·
— νομικό κενό όσον αφορά την αφερεγγυότητα των πολυεθνικών ομίλων·
— η Επιτροπή χρησιμοποιεί ως βάση τις 134 απαντήσεις που δόθηκαν στο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης που ξεκίνησε στις 29 Μαρτίου 2012, τα συμπεράσματα μελέτης συγκριτικού δικαίου που εκπονήθηκε από τα πανεπιστήμια της Χαϊδελβέργης και της Βιέννης, καθώς και μια ανάλυση επιπτώσεων όπου αξιολογούνται διαφορετικά σενάρια σχετικά με τις επιλογές μεταρρύθμισης, προκειμένου να προτείνει την κάλυψη των ανωτέρω πέντε κενών, στο πλαίσιο πρότασης «κανονισμού του Συμβουλίου περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας».

3. **Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την ανακοίνωση**

3.1 *Το σκεπτικό της νέας προσέγγισης*

3.1.1 Βασίζεται στην ανάγκη να δοθεί μια δεύτερη ευκαιρία στους επιχειρηματίες και να διατηρηθούν οι θέσεις εργασίας.

3.1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί, από την πλευρά της, ότι οι πτωχεύσεις επιχειρήσεων, όπως άλλωστε και η ίδρυση επιχειρήσεων, αποτελούν μέρος του κύκλου της οικονομικής ζωής και της δυναμικής της αγοράς. Ως εκ τούτου, θα ήταν λάθος να χαρακτηριστούν υπό αυτό το πρίσμα ως δεινά που θα πρέπει να αποφεύγονται με οποιοδήποτε τίμημα.

3.1.3 Με το σκεπτικό αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η «δεύτερη ευκαιρία» στην οποία αναφέρεται η Επιτροπή θα πρέπει να δίδεται στους επιχειρηματίες που έχουν διδαχθεί από την προηγούμενη αποτυχία τους και είναι σε θέση να ανακάμψουν βάσει αναθεωρημένου επιχειρηματικού σχεδίου.

3.1.4 Υπογραμμίζει επίσης ότι οι πτωχεύσεις επιχειρήσεων ενδέχεται να οφείλονται σε ενδογενή αίτια, όπως η κακή διαχείριση, αλλά και σε εξωγενή αίτια οφειλόμενα σε κανονιστικές διατάξεις που είναι τόσο υπερβολικές όσο και ακατάλληλες. Εν προκειμένω, ευθύνη για τις πτωχεύσεις έχει εν μέρει και το κράτος, υπό την ιδιότητά του ως νομοθέτη, αλλά και ως αναθέτουσας αρχής στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων ([5]).

3.1.5 Η ΕΟΚΕ είναι διάκειται πιο ευνοϊκά στην έννοια του *«νέου επιχειρηματικού ξεκινήματος»* (*Fresh start*), κατά τη βασική έννοια του αμερικανικού δικαίου αφερεγγυότητας ([6]), από ό,τι στην έννοια της «δεύτερης ευκαιρίας» που προτάσσει η Επιτροπή. Το «νέο επιχειρηματικό ξεκίνημα» (*Fresh start*), έννοια κυρίως πολιτισμική και όχι νομική, προϋποθέτει ότι ο οφειλέτης απαλλάσσεται, υπό ορισμένους όρους, από την προσωπική ευθύνη των χρεών του. Κατά συνέπεια, παρακάμπτεται το στάδιο της δικαστικής απόφασης με την οποία κηρύσσεται η πτώχευση της επιχείρησης και ο οφειλέτης μπορεί να ξεκινήσει νέο επιχειρηματικό σχέδιο, χωρίς να έχει χαρακτηριστεί ως «πτωχεύσας».

3.1.6 Η ανακοίνωση αφήνει να εννοηθεί, αντιθέτως, ότι η «δεύτερη ευκαιρία» συνίσταται σε συνέχιση της δραστηριότητας. Πλην όμως, θα ήταν, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, αντιπαραγωγικό να διατηρούνται ως έχουν επιχειρήσεις στον οικονομικό ιστό, δίδοντάς τους «δεύτερη ευκαιρία», ενώ η εμπειρία έχει δείξει ότι το επιλεγμένο μοντέλο δεν είναι βιώσιμο.

3.1.7 Η εν λόγω προσέγγιση θα πλήξει την εμπιστοσύνη των πιστωτών και των προμηθευτών και, *εντέλει*, θα βλάψει τον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των οικονομικών φορέων.

3.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της αμερικανικής προσέγγισης του δικαίου αφερεγγυότητας και είναι μάλιστα της άποψης ότι η αξιολόγηση του *«νέου επιχειρηματικού ξεκινήματος»* (*Fresh Start*) θα πρέπει να διενεργείται πριν από την προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου.

([5]) Για παράδειγμα, διατάξεις σχετικές με την ασφάλεια ή το περιβάλλον, οι οποίες παρότι είναι θεμιτές ως προς το πνεύμα τους, ενδέχεται όμως να έχουν δυσμενή αντίκτυπο στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Οι προθεσμίες πληρωμής που εφαρμόζονται στην πράξη από τον αγοραστή του δημόσιου τομέα, στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων, συντείνουν επίσης στις δυσκολίες με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες οι επιχειρήσεις.

([6]) Thomas H. Jackson, «The Fresh-Start Policy in Bankruptcy Law», Νομική Επιθεώρηση *Harv. L. Rev.*, τεύχος 98, 1985, σ. 1393. Charles Jordan Tabb, «The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy: Collateral Conversions and the Dischargeability Debate», Νομική Επιθεώρηση *Geo. Wash. L. Rev.*, τεύχος 59, 1990, σ. 56.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με την ανακοίνωση**

4.1 *Ο στόχος της αποτελεσματικής εναρμόνισης*

4.1.1 Η ανομοιογένεια των εθνικών νομοθεσιών περί αφερεγγυότητας συνιστά, ιδίως για τις εταιρείες που ασκούν διασυνοριακές δραστηριότητες, πηγή ανταγωνιστικών μειονεκτημάτων, τα οποία ενδέχεται να εμποδίζουν την οικονομική ανάκαμψη.

4.1.2 Αποτελεί κίνητρο για «forum shopping», με τελικό αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της εσωτερικής αγοράς.

4.1.3 Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ συντάσσεται με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ([7]) το οποίο είχε απευθύνει έκκληση για εναρμόνιση ορισμένων τομέων του πτωχευτικού δικαίου.

4.1.4 Ζητεί επίσης από την Επιτροπή να υποβάλει, βάσει του άρθρου 50, του άρθρου 81 παράγραφος 2 ή του άρθρου 114 της ΣΛΕΕ, μία ή περισσότερες νομοθετικές προτάσεις για τη χάραξη ενός πραγματικού ευρωπαϊκού πλαισίου για την αφερεγγυότητα των επιχειρήσεων, χωρίς να περιορίζεται σε απλές διαδικαστικές διατάξεις του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

4.1.5 Πράγματι, οι υποθέσεις αφερεγγυότητας έχουν συνέπειες οι οποίες εκτείνονται πέραν των αρνητικών επιπτώσεων για τις πληττόμενες επιχειρήσεις, έχουν συνολικό αντίκτυπο στην οικονομία των κρατών μελών, και ειδικότερα στον πολίτη υπό την ιδιότητά του ως φορολογουμένου, μισθωτού εργαζόμενου και εργοδότη.

4.2 *Προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών*

4.2.1 Αρχικά, οι συλλογικές διαδικασίες αφερεγγυότητας εξυπηρετούσαν αποκλειστικά την ικανοποίηση των πιστωτών, αλλά σταδιακά εξελίχθηκαν, με αποτέλεσμα να αποσκοπούν στη βιωσιμότητα της επιχείρησης, τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και την εκκαθάριση των υποχρεώσεων. Πιο πρόσφατα, η νομοθετική τάση στην Ευρώπη συνίσταται στην πρόληψη των προβλημάτων της επιχείρησης πριν από την παύση πληρωμών.

4.2.2 Η έναρξη συλλογικής διαδικασίας κατά του οφειλέτη αποτελεί εξαιρετικά δυσάρεστο γεγονός για τον πιστωτή, ο οποίος δεν γνωρίζει εάν θα μπορέσει να εισπράξει τα οφειλόμενα ποσά. Η πρώτη απογοήτευση οφείλεται στο ότι, συχνά, η έναρξη συλλογικής διαδικασίας απαγορεύει τη δίωξη του οφειλέτη για οιαδήποτε απαίτηση έχει προκύψει πριν από τη δικαστική απόφαση έναρξης της διαδικασίας και αναστέλλει τις τρέχουσες διώξεις. Κατά συνέπεια, κάθε πιστωτής οφείλει να αναγγείλει τις απαιτήσεις του εντός της νόμιμης προθεσμίας ([8]).

4.2.3 Η δεύτερη απογοήτευση του πιστωτή προκύπτει σε περίπτωση ανεπάρκειας περιουσιακών στοιχείων· στην πράξη, προτείνεται συχνά κατά τη διάρκεια της συλλογικής διαδικασίας να επιλέξουν είτε την άμεση πληρωμή τους, εφόσον παραιτηθούν από ένα διόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό των απαιτήσεών τους, είτε την ανακατανομή του χρέους για ένα δεδομένο χρονικό διάστημα.

([7]) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15.11.2011 – 2011/2006 (INI).

([8]) Οι απαιτήσεις που θα πρέπει να δηλωθούν δεν είναι μόνο οι ληξιπρόθεσμες ή εκείνες που πρόκειται να λήξουν πριν από τη έκδοση δικαστικής απόφασης αλλά και εκείνες που θα δημιουργηθούν μεταγενέστερα, εφόσον αντιστοιχούν σε παροχές πριν από την ημερομηνία της δικαστικής απόφασης έναρξης της διαδικασίας ή αναγκαίες για τη συνέχιση της διαδικασίας.

4.2.4 Κατά συνέπεια, η ιδανική λύση για τον πιστωτή είναι η πρόληψη οιασδήποτε κατάστασης αφερεγγυότητας, για παράδειγμα με την εξασφάλιση ορισμένων πράξεων κατά τη σύναψη της σύμβασης, την απαίτηση παροχής εγγυήσεων μέσω τρίτων ([9]) ή την απαίτηση εγγυήσεων, ενέγγυων ή ενυπόθηκων εξασφαλίσεων επί των στοιχείων ενεργητικού της επιχείρησης ([10]).

4.3 *Καλύτερη αντιμετώπιση της κατάστασης των μισθωτών εργαζομένων κατά τις διαδικασίες αφερεγγυότητας*

4.3.1 Οι μισθωτοί εργαζόμενοι βρίσκονται στο στόχαστρο σε περίπτωση πτώχευσης της επιχείρησης στην οποία απασχολούνται. Δεν προηγείται πάντα διακανονισμός για την καταβολή των μισθών τους πριν από την υποβολή της αίτησης κήρυξης πτώχευσης και η προσωπική οικονομική τους κατάσταση είναι δυσχερής κατά τη διάρκεια αυτής της προβληματικής περιόδου.

4.3.2 Η έναρξη συλλογικής διαδικασίας συνεπάγεται συχνά την εκλογή εκπροσώπου των εργαζομένων, η αποστολή του οποίου συνίσταται στον έλεγχο των πληροφοριών σχετικά με τις μισθολογικές απαιτήσεις. Εκτός από τους συνήθεις φορείς εκπροσώπησης των εργαζομένων στο εσωτερικό μιας επιχείρησης, λειτουργεί και ως σύνδεσμος ενημέρωσης μεταξύ του προσωπικού, του δικαστηρίου και των συμμετεχόντων στη διαδικασία.

4.3.3 Τα ποσά που οφείλονται στους εργαζόμενους πριν από την έναρξη της συλλογικής διαδικασίας πρέπει να εγγράφονται στις υποχρεώσεις της επιχείρησης. Ωστόσο, αυτό το μέτρο γενικού χαρακτήρα μετριάζεται στην πραγματικότητα κατά πολύ λόγω των αποκλίσεων μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών και πρακτικών. Επομένως, η έλλειψη εναρμόνισης σχετικά με την κατάταξη των πιστωτών καθιστά το ζήτημα των συλλογικών διαδικασιών υπερβολικά αβέβαιο για τους εργαζόμενους.

4.3.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι σκόπιμη η καλύτερη προστασία των μισθωτών εργαζομένων και η αναγνώρισή τους ως προνομιούχων πιστωτών, φρονεί δε εν προκειμένω ότι θα ήταν χρήσιμη η εναρμόνιση της προστασίας τους.

4.4 *Πρόληψη της ακατάλληλης στήριξης προβληματικών επιχειρήσεων*

4.4.1 Οι εμπορικές πρακτικές ορισμένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών μπορεί και οδηγήσουν στην στήριξη επιχειρήσεων των οποίων η κατάσταση έχει πληγεί ανεπανόρθωτα. Δημιουργούν έτσι μια φαινομενική φερεγγυότητα που βλάπτει τον υγιή ανταγωνισμό στην αγορά και αμαυρώνει την εικόνα του τραπεζικού τομέα.

4.4.2 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η ευθύνη για την παροχή καταχρηστικής στήριξης μπορεί να αφορά και άλλα πρόσωπα πλην των τραπεζών συμπεριλαμβανομένου και του κράτους, Επίσης: ορισμένα εθνικά δικαστήρια εκτιμούν ότι ορισμένοι προμηθευτές ή πελάτες της επιχείρησης ενδέχεται επίσης να φέρουν ευθύνη, διότι, λόγω της στάσης τους, παρέχουν καταχρηστική στήριξη στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης, η οποία γνωρίζουν ότι είναι ανεπανόρθωτα επισφαλής.

4.4.3 Οι ανωτέρω παράμετροι θα πρέπει να ληφθούν εξίσου υπόψη, στην πραγματική τους έκταση, ενόψει της εναρμόνισης του δικαίου αφερεγγυότητας.

4.5 *Η ειδική περίπτωση των δόλιων πτωχεύσεων*

4.5.1 Στην πλειονότητά τους, οι πτωχεύσεις επιχειρήσεων οφείλονται σε αντικειμενικούς λόγους και δεν αφορούν τυχόν δόλια συμπεριφορά των διαχειριστών τους.

4.5.2 Εντούτοις, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί το φαινόμενο των δόλιων πτωχεύσεων. Σχετική αναφορά κάνει άλλωστε και η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της ([11]), προτείνοντας να γίνεται διάκριση μεταξύ των έντιμων και των ανέντιμων πτωχεύσεων. Κατά την άποψή της, η ηθελημένη ή ανεύθυνη μη συμμόρφωση προς τις νομικές υποχρεώσεις του οφειλέτη υπόκειται σε αστικές, ακόμα δε και σε ποινικές κυρώσεις. Σε αυτήν την περίπτωση, θα πρέπει να επισπεύδεται η διαδικασία εκκαθάρισης για έντιμες πτωχεύσεις.

4.5.3 Από την πλευρά της, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι ενδείκνυται η εναρμόνιση της περιόδου πτωχευτικής αποκατάστασης, καθώς και η ευλόγως σύντομη διάρκειά της, ιδίως προς όφελος των εργαζομένων, αλλά διατηρεί επιφυλάξεις ως προς τη διάκριση των διαδικασιών εκκαθάρισης σε συνάρτηση με την εντιμότητα των διαχειριστών, διότι το κριτήριο αυτό αναμένεται να αυξήσει τη "δικαστικοποίηση" των διαδικασιών αφερεγγυότητας, προσδίδοντάς τους ποινικό χαρακτήρα και παρατείνοντας τις προθεσμίες εξέτασης.

4.5.4 Η εν λόγω ποινικοποίηση του πτωχευτικού δικαίου είναι απευκταία. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η εκτίμηση του δόλιου χαρακτήρα της πτώχευσης πρέπει να διενεργείται στο πλαίσιο διαδικασίας χωριστής από τη διαδικασία αφερεγγυότητας.

5. **Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση κανονισμού**

5.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού με τη συμπερίληψη των υβριδικών διαδικασιών, των προ-πτωχευτικών διαδικασιών, των διαδικασιών απαλλαγής από χρέη, καθώς και των διαδικασιών σχετικά με τα φυσικά πρόσωπα.

5.2 Επικροτεί επίσης τη διευκρίνιση των όρων ανατροπής του τεκμηρίου ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων (ΚΚΣ) βρίσκεται στον τόπο της καταστατικής έδρας.

5.3 Εξίσου θετική είναι και η βελτίωση του διαδικαστικού πλαισίου για τον καθορισμό του πεδίου παρέμβασης των αρμόδιων δικαστηρίων, τα οποία έχουν δικαιοδοσία για αγωγές που απορρέουν άμεσα από τις διαδικασίες αφερεγγυότητας και έχουν στενή σχέση με αυτές, όπως οι αγωγές διάρρηξης.

5.4 Το γεγονός ότι η δευτερεύουσα διαδικασία δεν απαιτείται πλέον να είναι διαδικασία εκκαθάρισης και ότι μπορεί να απορριφθεί η αίτηση έναρξής της αν αυτό δεν είναι απαραίτητο για την προστασία των συμφερόντων των τοπικών πιστωτών, συμβάλλει επίσης στη βελτίωση του κανονισμού, όπως και η επέκταση της συνεργασίας μεταξύ κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας.

5.5 Η υποχρέωση των κρατών μελών να βελτιώσουν τους κανόνες δημοσιότητας, δημοσιεύοντας τις σχετικές δικαστικές αποφάσεις σε διασυνοριακές υποθέσεις αφερεγγυότητας σε ηλεκτρονικό μητρώο προσπελάσιμο από το κοινό, και η πρόβλεψη της διασύνδεσης των εθνικών μητρώων αφερεγγυότητας αποτελούν ενδιαφέρουσες προτάσεις.

5.6 Η ΕΟΚΕ διατηρεί, ωστόσο, επιφυλάξεις όσον αφορά τις δαπάνες, το κόστος και τις προθεσμίες των μεταφράσεων και υπενθυμίζει ότι η ταχύτητα αποτελεί εγγύηση για την επιτυχή έκβαση της διαδικασίας.

5.7 Τέλος, εκφράζει την ικανοποίησή της για την υποχρέωση των δικαστηρίων και των συνδίκων να συνεργάζονται στο πλαίσιο των διαδικασιών αφερεγγυότητας που αφορούν τα μέλη του ίδιου ομίλου εταιρειών, διότι παρέχει στους συνδίκους τα μέσα να επιτελούν αποδοτικότερα το έργο τους.

([9]) Μέσω τράπεζας ή μέσω του διαχειριστή.
([10]) Ακίνητα, φήμη και πελατεία, εμπορικά σήματα κ.λπ.
([11]) Σημείο 3.1: Δεύτερη ευκαιρία για τους επιχειρηματίες στις έντιμες πτωχεύσεις. COM(2012) 742 τελικό.

6. **Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση κανονισμού**

6.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τον προβληματισμό της σχετικά με τον συντονισμό μεταξύ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1215/2012 ([12]), ο οποίος θεσπίστηκε προς αντικατάσταση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 για τη διεθνή δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων και τα αποτελέσματα των δικαστικών αποφάσεων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος είναι γνωστός και ως «κανονισμός Βρυξελλών Ι». Διερωτάται εάν η αιτιολογική σκέψη 6 που περιλαμβάνεται στην πρόταση «κανονισμού περί αφερεγγυότητας» διευκρινίζει επαρκώς το κριτήριο της κατανομής των αρμοδιοτήτων που απορρέει από τη νομολογία Gourdain ([13]). Πράγματι, η συγκεκριμένη νομολογία φαίνεται να παρέχει περιοριστική ερμηνεία, ενώ ορισμένες αγωγές που ασκούνται δυνάμει του «κανονισμού Βρυξέλλες Ι» είναι καθοριστικής σημασίας για τη διαδικασία αφερεγγυότητας. Για παράδειγμα, η προσθήκη ή μη ρήτρας επιφύλαξης επίσης κυριότητας αποτελεί στοιχείο αποφασιστικής σημασίας για τον καθορισμό της έκτασης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Η πρόκληση εν προκειμένω είναι σημαντική σε συνάρτηση με τον δεδηλωμένο στόχο της διάσωσης των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα, δεδομένου ότι η αναδιάρθρωση των περιουσιακών στοιχείων συνιστά αποφασιστικό παράγοντα για την επιτυχή ανάκαμψη των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες.

6.2 Όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ των συνδίκων, η Επιτροπή θα μπορούσε να είχε προτείνει την τροποποίηση του άρθρου 31, προάγοντας περισσότερο την υιοθέτηση κοινής δήλωσης προθέσεων μεταξύ των συνδίκων. Πράγματι, η διαφοροποίηση του καθεστώτος των συνδίκων στα κράτη μέλη αποτελεί φραγμό στην επαγγελματική τους συνεργασία.

6.3 Όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των συνδίκων και των δικαστηρίων, οι σχετικές πληροφορίες θα πρέπει να αφορούν κατά προτεραιότητα την απογραφή, το παθητικό του οφειλέτη, την υποβολή και την επαλήθευση των απαιτήσεων, καθώς και τον συντονισμένο συλλογικό διακανονισμό των χρεών προς τους πιστωτές που περιλαμβάνονται στα υπό διαπραγμάτευση σχέδια.

6.4 Τέλος, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο προσφυγής στη διαδικασία εξουσιοδότησης για την τροποποίηση των παραρτημάτων του κανονισμού, παρότι το ζητούμενο φαίνεται να είναι βασικά μέτρα, όπως η έννοια της συλλογικής διαδικασίας ή ο κατάλογος των προσώπων που ενεργούν με την ιδιότητα του συνδίκου.

7. **Ειδικές παρατηρήσεις όσον αφορά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου αφερεγγυότητας**

7.1 Κρίνεται αναγκαία η εναρμόνιση των κριτηρίων αφερεγγυότητας. Πράγματι, σε ορισμένα κράτη μέλη η διαδικασία αφερεγγυότητας προβλέπεται μόνον εφόσον ο οφειλέτης αποδειχθεί αφερέγγυος, ενώ σε άλλα κράτη μέλη θεωρείται επαρκές κριτήριο η «πιθανότητα» αφερεγγυότητας «στο εγγύς μέλλον».

7.2 Οι αποκλίσεις αυτές ευνοούν την πρακτική του «*forum shopping*» και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να εξαλειφθούν.

7.3 Η εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με την αναγγελία των απαιτήσεων υπαγορεύεται επίσης από την επιτακτική ανάγκη της ασφάλειας δικαίου.

8. **Ενσωμάτωση των αστικών διαδικασιών υπερχρέωσης**

8.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της συγκεκριμένης πρότασης της Επιτροπής με τη μορφή νέας αιτιολογικής σκέψης 9 ([14]).

8.2 Οι αιτιολογικές σκέψεις 9 και 10 του «κανονισμού περί αφερεγγυότητας» της 29ης Μαΐου 2000 παρέχουν προς τον σκοπό αυτόν το κατάλληλο έρεισμα ([15]).

8.3 Εντούτοις, η εν λόγω προσθήκη δεν θα πρέπει να αποβαίνει εις βάρος των ιδιωτών οφειλετών. Πράγματι, οιαδήποτε νομοθεσία σχεδιάζεται για τις επιχειρήσεις και προορίζεται για την ικανοποίηση των εμπορικών απαιτήσεων παρέχει εξ ορισμού μικρότερο βαθμό προστασίας από ό,τι η νομοθεσία για τους καταναλωτές. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα αυτό.

8.4 Καλεί επίσης την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο εναρμόνισης της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας των ιδιωτών, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα των καταναλωτών.

9. **Εναρμόνιση του καθεστώτος και των προσόντων των συνδίκων**

9.1 Οι εθνικές αποκλίσεις όσον αφορά το καθεστώς και τα προσόντα των συνδίκων επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, διότι περιπλέκουν τις διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας ([16]).

9.2 Προς το συμφέρον των επιχειρήσεων και χάριν της οικονομικής ανάκαμψης, είναι σκόπιμο να διασφαλιστεί άμεσα η εναρμόνιση των γενικών πτυχών σχετικά με τις απαιτήσεις για τα προσόντα και το έργο του συνδίκου. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συντάσσεται με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ([17]) για τη διατύπωση συστάσεων σχετικά με τα ακόλουθα θέματα προβληματισμού:

— ο σύνδικος πρέπει να έχει λάβει άδεια από μια αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους ή να έχει διοριστεί από αρμόδιο δικαστήριο κράτους μέλους, να απολαύει καλής φήμης και να διαθέτει το κατάλληλο επίπεδο εκπαίδευσης που απαιτείται για την άσκηση των καθηκόντων του·

— πρέπει να διαθέτει ικανότητα και προσόντα προκειμένου να αξιολογεί την κατάσταση του οφειλέτη και να αναλαμβάνει καθήκοντα διαχείρισης της εταιρείας·

— πρέπει, ως εναλλακτική δυνατότητα προς τη μεταβίβαση των απαιτήσεων, να μπορεί να ανακτήσει, με κατάλληλες διαδικασίες και κατά προτεραιότητα, τα ποσά που οφείλονται στην επιχείρηση πριν από την ικανοποίηση των πιστωτών·

— πρέπει να είναι ανεξάρτητος από πιστωτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στη διαδικασία αφερεγγυότητας·

— σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, πρέπει να παραιτείται από τα καθήκοντά του.

([12]) Η εφαρμογή του κανονισμού μετατέθηκε στις 10 Ιανουαρίου 2015, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στα κράτη μέλη να προσαρμόσουν τους οικείους διαδικαστικούς κανόνες, λόγω της κατάργησης της κήρυξης εκτελεστότητας.

([13]) ΔΕΚ, απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 1979 στην υπόθεση *Gourdain κατά Nadler*.

([14]) Αιτιολογική σκέψη 9: «Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται στις διαδικασίες αφερεγγυότητας […], ανεξάρτητα από το αν ο οφειλέτης είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, έμπορος ή ιδιώτης».

([15]) Επιπλέον, στις νομοθεσίες ορισμένων κρατών μελών προβλέπονται ήδη σχετικές διατάξεις. Στο Βέλγιο, η διαδικασία συλλογικού διακανονισμού των χρεών αφορά επίσης τις εφαρμοστέες διαδικασίες για τους καταναλωτές (νόμος της 5ης Ιουλίου 1988). Στη Γερμανία δεν γίνεται διάκριση μεταξύ των εφαρμοστέων διαδικασιών για τους εμπόρους και των εφαρμοστέων διαδικασιών για τους ιδιώτες (νόμος της 5ης Οκτωβρίου 1994).

([16]) Στην πραγματικότητα, ο σύνδικος μπορεί να είναι ένας υπάλληλος ή ένας ιδιώτης αναγνωρισμένος από το κράτος, τον οποίο ορίζει το δικαστήριο αλλά αμοίβεται από τους πιστωτές.

([17]) Έκθεση της 11ης Οκτωβρίου 2011 με συστάσεις προς τη Επιτροπή σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας στο πλαίσιο του εταιρικού δικαίου της ΕΕ (2011/2006(INI)).

9.3 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα πρέπει να προχωρήσει πέρα από τις διατάξεις που προβλέπονται στο άρθρο 31 της πρότασης κανονισμού, το οποίο περιορίζεται στην επικύρωση της πρακτικής, και να αναφερθεί στη συνεργασία μεταξύ του συνδίκου της κύριας διαδικασίας και του συνδίκου της δευτερεύουσας διαδικασίας.

10. **Θέσπιση διαδικασιών εξωδικαστικών συμβιβασμών για την αποτελεσματική στήριξη και πλαισίωση των επιχειρήσεων**

10.1 Η προώθηση των διαδικασιών με διαπραγμάτευση αναμένεται να παράσχει τη δυνατότητα αύξησης της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας των σχεδίων αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων.

10.2 Η μέση διάρκειά τους και το ποσοστό επιτυχίας που διαπιστώνεται εν γένει στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνηγορούν υπέρ της υιοθέτησης της εν λόγω προσέγγισης.

10.3 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η συστηματική προσφυγή ενώπιον των δικαστηρίων δεν συνιστά απαραιτήτως την καλύτερη λύση.

Τάσσεται συνεπώς υπέρ της ιδέας περί δημιουργίας νέων δικαστικών αρχών, οι οποίες θα συνδέονται, για παράδειγμα, με τον τομέα της οικονομίας, και των οποίων η πολυτομεακή σύνθεση (οικονομική, χρηματοπιστωτική, νομική) θα είναι η πλέον κατάλληλη ώστε να ενεργούν άμεσα, προκειμένου να συνδράμουν τις επιχειρήσεις να υπερβούν τις χρηματοοικονομικές δυσκολίες τους.

10.4 Το καθεστώς αυτό εφαρμόζεται ήδη σε αρκετές χώρες και η χρήση του θα μπορούσε να επεκταθεί σε όλα τα κράτη μέλη.

10.5 Τέλος, θα ήταν χρήσιμο η Επιτροπή να δημοσιεύει σε περιοδική βάση στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις υποθέσεις αφερεγγυότητας που έχουν υπαχθεί στον «κανονισμό περί αφερεγγυότητας», ούτως ώστε να είναι εφικτή η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος που θεσπίζει ο κανονισμός.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για την προστασία των επιχειρήσεων από τις παραπλανητικές πρακτικές μάρκετινγκ και την εξασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής του νόμου — Αναθεώρηση της οδηγίας 2006/114/ΕΚ για την παραπλανητική και τη συγκριτική διαφήμιση»

COM(2012) 702 final

(2013/C 271/11)

Εισηγητής: **ο κ. Jorge PEGADO LIZ**

Στις 19 Φεβρουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για την προστασία των επιχειρήσεων από τις παραπλανητικές πρακτικές μάρκετινγκ και την εξασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής του νόμου Αναθεώρηση της οδηγίας 2006/114/ΕΚ για την παραπλανητική και τη συγκριτική διαφήμιση

COM(2012) 702 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 129 ψήφους υπέρ και 8 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την εν λόγω ανακοίνωση και τις προτάσεις της και κρίνει ότι αξίζει ιδιαίτερης προσοχής και προβληματισμού.

1.2 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την Επιτροπή προς την κατεύθυνση αυστηρότερης ρύθμισης με στόχο την αποτελεσματική απαγόρευση και την παραδειγματική και αποτρεπτική τιμωρία ορισμένων επιθετικών πρακτικών πωλήσεων τις οποίες ακολουθούν οι εταιρίες έκδοσης καταλόγων.

1.3 Δεδομένης της εμφανώς επείγουσας ανάγκης άμεσης τοποθέτησης επί του ζητήματος, καθώς και της εκτιμώμενης σημασίας και σοβαρότητας των εν λόγω πρακτικών από οικονομική σκοπιά σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ΕΟΚΕ αποδέχεται την άμεση ανάληψη δράσης από την Επιτροπή με νομοθετική πρόταση που θα επικεντρώνεται αποκλειστικά σε αυτό το ζήτημα και θα βασίζεται σε μελέτη αντικτύπου.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά πως προς τούτο θα πρέπει να υιοθετηθεί κανονισμός-πλαίσιο, που να αναπτυχθεί ενδεχομένως περαιτέρω μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, πράγμα που θα αποτελέσει εγγύηση πιο ομοιόμορφης και αποτελεσματικής εφαρμογής στο επίπεδο των κρατών μελών.

1.5 Δεδομένης της φύσης του ζητήματος, η ΕΟΚΕ εκτιμά πως η νομική βάση δεν μπορεί να περιορίζεται στις διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς - ούτε να τις εξαιρεί - και πως το πεδίο εφαρμογής δεν πρέπει να περιορίζεται στις διασυνοριακές συναλλαγές.

1.6 Παράλληλα, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ανάγκη να ληφθεί υπόψη ο διευρωπαϊκός χαρακτήρας πολλών τέτοιων πρακτικών και να ζητηθεί συντονισμένη δράση σε διεθνές επίπεδο.

1.7 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ φρονεί πως ο καλύτερος τρόπος επίτευξης μιας συνεπούς και συνεκτικής ρύθμισης για την απαγόρευση των παραπλανητικών τεχνικών μάρκετινγκ θα ήταν η ταυτόχρονη αναθεώρηση των οδηγιών 2006/114/ΕΚ και 2005/29/ΕΚ, τόσο για σχέσεις B2B (μεταξύ επιχειρήσεων) όσο και B2C (επιχειρήσεων-πελατών), με προστασία των ιδιαιτεροτήτων κάθε είδους σχέσης σε ένα κοινό πρότυπο. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δρομολογήσει άμεσα μια τέτοια διαδικασία.

1.8 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή να αναπτύξει και να εφαρμόσει τα συμπληρωματικά μέτρα που αφορούν την καλύτερη ενημέρωση και διαφήμιση, την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των διοικητικών αρχών, τις πλατφόρμες δημοσίου-ιδιωτικού τομέα και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των φορέων και την τελειοποίηση των μηχανισμών άμεσης ανταπόκρισης για τον τερματισμό των πρακτικών και την αποζημίωση των βλαβών που προκάλεσαν, καθώς και την άμεση θέσπιση ευρωπαϊκού δικαστικού συστήματος συλλογικών αγωγών, η οποία έχει ανακοινωθεί εδώ και πάνω από 30 χρόνια και συνεχώς αναβάλλεται.

1.9 Η ΕΟΚΕ δηλώνει πρόθυμη να συμβάλει με μέλη της στις μελλοντικές σχετικές εργασίες, στις οποίες εκτιμά πως μπορεί να συνεισφέρει χάρη στην εμπειρία των μελών της που εκπροσωπούν την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και διαθέτουν ειδική εμπειρογνωσία από τις τρεις ομάδες συμφερόντων που τη συνθέτουν.

2. **Ιστορικό και κοινωνικοοικονομικές πτυχές της πρότασης**

2.1 Στον τομέα της εμπορικής επικοινωνίας μεταξύ επιχειρήσεων, υφίστανται θεμελιώδεις κανόνες που πρέπει να τηρούνται οπωσδήποτε για την αποτροπή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και τη λειτουργία της αγοράς. Εάν αυτοί δεν τηρούνται εθελοντικά πρέπει να διατάσσεται και να επιβάλλεται η τήρησή τους.

2.2 Δια της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή σχεδίασε σύνολο μέτρων που αποσκοπούν στην καταπολέμηση ορισμένων παραπλανητικών τεχνικών μάρκετινγκ των διαφημιστικών εταιριών και συγκεκριμένα των εταιριών έκδοσης καταλόγων.

2.3 Στόχος είναι η εξασφάλιση καλύτερης προστασίας των επιχειρήσεων, ιδίως δε των ΜμΕ, σε σχέση με την πρακτική που συνίσταται στο αίτημα εισαγωγής ή επικαιροποίησης των στοιχείων μιας εταιρίας σε κατάλογο (χωρίς σχετική επιθυμία ή αίτηση της εταιρίας), φαινομενικά δωρεάν, και τη μεταγενέστερη επιβολή ετησίων τελών που δεν είχαν συζητηθεί ή συμφωνηθεί μέχρι τότε.

2.4 Η Επιτροπή, κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης, ανακοινώνει την πρόθεσή της να ενισχύσει την Οδηγία 2006/114/ΕΚ σχετικά με την παραπλανητική και συγκριτική διαφήμιση, απαγορεύοντας ρητά πρακτικές όπως η απόκρυψη της εμπορικής πρόθεσης μιας διαφημιστικής ανακοίνωσης και, παράλληλα, ενισχύοντας την εφαρμογή των κανονισμών σε διασυνοριακές υποθέσεις.

2.5 Σύμφωνα με την ανακοίνωση, διαπιστώνεται επίσης:

α) απουσία κατάλληλων εκστρατειών ενημέρωσης σχετικά με αυτές τις πρακτικές·

β) έλλειψη γνώσεων σχετικά με τους κατάλληλους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών, οι οποίοι σήμερα είναι αναποτελεσματικοί, χρονοβόροι και δαπανηροί και δεν εγγυώνται την κατάλληλη και έγκαιρη αποζημίωση για την προκληθείσα βλάβη·

γ) απουσία κεντρικού δικτύου συνεργασίας μεταξύ των διοικητικών αρχών που να επιβλέπει τις καταγγελίες των επαγγελματιών.

2.6 Κατά την Επιτροπή, η οικονομική βλάβη που προκαλείται από αυτήν την κατάσταση κυμαίνεται μεταξύ 1 000 και 5 000 ευρώ ανά έτος και ανά θιγείσα επιχείρηση.

3. **Παρατηρήσεις επί της ανακοίνωσης**

3.1 *Ουσιαστικές πτυχές*

3.1.1 Όπως έχει αναφερθεί σε παλαιότερη γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η εμπορική επικοινωνία εν γένει και η διαφήμιση ειδικότερα, σε όλες τις μορφές της, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, τον οποίο συνοψίζει εύστοχα η Διεθνής Ένωση Διαφημιστών (International Advertising Association – IAA), και όπου ξεχωρίζουν, κυρίως, τα εξής στοιχεία: διάδοση της καινοτομίας, πρόκληση της δημιουργικότητας και προσφορά ψυχαγωγίας, κίνητρο για ανταγωνισμό, αύξηση των δυνατοτήτων επιλογής [1].

3.1.1.1 Ωστόσο, παρότι όντως ορισμένες διαφημιστικές εταιρίες χρησιμοποιούν υπεκφυγές κατά την παρουσίαση των προϊόντων και την προσέλκυση πελατών, είναι σημαντικό η Επιτροπή να συνειδητοποιήσει πως, παρά το γεγονός ότι πολλές καταγγελίες για παραπλανητικές πρακτικές αφορούν εταιρίες αυτού του κλάδου, τούτο δεν σημαίνει ότι, ακόμα και στην περίπτωση των καταλόγων, δεν πρόκειται για νόμιμη δραστηριότητα ουσιαστικής σημασίας για την οικονομική ζωή των επιχειρήσεων που τη χρησιμοποιούν για να προβάλλουν τη δραστηριότητά τους.

3.1.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία και τη σκοπιμότητα της παρούσας ανακοίνωσης, παρότι αυτή επικεντρώνεται πρωτίστως στα προβλήματα της προσέλκυσης πελατών από εταιρίες έκδοσης καταλόγων.

3.1.3 Επισημαίνει την ορθή προσέγγιση της Επιτροπής, η οποία τονίζει το διασυνοριακό χαρακτήρα του προβλήματος και επιδιώκει να εξασφαλίσει όχι μόνο την κατάλληλη ρύθμιση αλλά και την αποτελεσματική εφαρμογή της, με παρακολούθηση, έλεγχο και κυρώσεις για τις πρακτικές αυτές.

3.1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το ότι δεν προηγήθηκε της γνωμοδότησης πραγματική μελέτη αντικτύπου που να επιτρέπει τη στιβαρότερη αιτιολόγηση των προτεινόμενων λύσεων, το κόστος και τα οφέλη των οποίων δεν προσδιορίζονται και δεν αποτιμώνται με σαφήνεια.

3.1.4.1 Η μελέτη αντικτύπου που προανήγγειλε η Επιτροπή στη συνεδρίασή της με τα ενδιαφερόμενα μέρη την 1η Μαρτίου 2013 φαίνεται να αποτελεί καθυστερημένη και, παρότι δεν είναι ακόμη γνωστό το εύρος και το πλήρες περιεχόμενό της, ανεπαρκή βάση για τεκμηριωμένη επιλογή.

3.1.5 Από καθαρά ερμηνευτική νομική σκοπιά, αλλά και υπό το πρίσμα της αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης προστασίας, η ΕΟΚΕ διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ορθή πλαισίωση του φαινομένου που απασχολεί πρωτίστως την Επιτροπή στην υπό επανεξέταση οδηγία.

3.1.5.1 Η αναλυθείσα πρακτική, που αποτελεί εμπορική επικοινωνία με την ευρύτερη έννοια, δεν αποτελεί διαφημιστική πρακτική, αλλά μια επιθετική και παραπλανητική πρακτική πωλήσεων, που εντάσσεται μάλλον στο ευρύτερο πλαίσιο των αθέμιτων ή καταχρηστικών εμπορικών πρακτικών και άπτεται του ποινικού δικαίου.

[1] ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 6.

3.1.5.2 Πράγματι, η έννοια της διαφήμισης εξαιρεί από το εύρος της κάθε είδος επικοινωνίας όπου δεν υφίσταται ή δεν προκύπτει σκοπός προώθησης συγκεκριμένων αγαθών ή υπηρεσιών, καθώς και κάθε επικοινωνία στο πλαίσιο εμπορικής σχέσης που δεν αποσκοπεί στην παροχή νέων αγαθών ή υπηρεσιών.

3.1.5.3 Παράλληλα, σύμφωνα με την Οδηγία 2005/29/ΕΚ, μια εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική όταν περιλαμβάνει εσφαλμένες πληροφορίες και είναι επομένως αναληθής ή, όταν, με οποιονδήποτε τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της συνολικής παρουσίασής της, εξαπατά ή ενδέχεται να εξαπατήσει τον μέσο καταναλωτή, ακόμα και εάν οι πληροφορίες είναι, αντικειμενικά, ορθές όσον αφορά ένα ή περισσότερα στοιχεία και, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, τον οδηγεί ή ενδέχεται να τον οδηγήσει σε απόφαση συναλλαγής την οποία, διαφορετικά, δεν θα ελάμβανε. Με άλλα λόγια, η παραπλανητική εμπορική πρακτική δεν περιορίζεται στην προώθηση προϊόντων, αλλά μπορεί να αφορά περιπτώσεις όπου δεν προκύπτει σκοπός προώθησης προϊόντος ή επικοινωνία στο πλαίσιο εμπορικής σχέσης.

3.1.6 Επίσης, στην Πράσινη βίβλο για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στην αλυσίδα εφοδιασμού από επιχείρηση σε επιχείρηση τροφίμων και άλλων καταναλωτικών προϊόντων στην Ευρώπη ([2]), η Επιτροπή προειδοποιεί, ορθώς, για τον κίνδυνο αντικρουόμενων και αλληλεπικαλυπτόμενων δράσεων της ΕΕ, με τους ίδιους αποδέκτες και ασυνάρτητα μεταξύ τους συστήματα, πράγμα που θα δημιουργήσει μεγαλύτερη σύγχυση κατά τη μεταφορά σχετικών νομικών πράξεων στο δίκαιο των κρατών μελών ([3]).

3.1.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει ακόμη υποβάλει προς συζήτηση τις διάφορες δυνητικές επιλογές, οι οποίες δεν αποτέλεσαν ούτε καν αντικείμενο δημόσιας διαβούλευσης, καθώς επελέγη αντ' αυτού μια λύση που μπορεί να αποδειχθεί λιγότερο επωφελής για τις επιχειρήσεις, και συγκεκριμένα τις ΜμΕ. Καθώς η Επιτροπή φέρεται να έχει ήδη αποφασίσει ποια επιλογή θα προκρίνει τον προσεχή Οκτώβριο, όπως ανακοινώθηκε, φαίνεται κάπως ανώφελη η υποβολή μελέτης αντικτύπου με 5 επιλογές, καθότι η επιλογή έχει ήδη γίνει εξαρχής.

3.1.8 Δεδομένης της εμφανώς επείγουσας ανάγκης για άμεση τοποθέτηση επί του κεντρικού ζητήματος των καταλόγων, όπως έχει εκφραστεί σε παλαιότερες μελέτες και ψηφίσματα του ΕΚ, καθώς και της εκτιμώμενης σημασίας και σοβαρότητας των εν λόγω πρακτικών από οικονομική σκοπιά σε ευρωπαϊκό επίπεδο ([4]), η ΕΟΚΕ αποδέχεται την άμεση ανάληψη δράσης από την Επιτροπή με νομοθετική πρόταση που θα επικεντρώνεται αποκλειστικά σε αυτό το ζήτημα, προκειμένου να αποτραπούν φαινόμενα επιχειρήσεων που υφίστανται συνεχή ψυχολογική παρενόχληση λόγω της απειλής δικαστικής προσφυγής σε δικαιοδοσία άλλου κράτους, με αυξανόμενα «διοικητικά έξοδα» και συνεχή τηλεφωνική όχληση από εισπρακτικές εταιρίες, που λαμβάνει σχεδόν τη μορφή απειλών.

3.1.8.1 Εξ άλλου, στο φάσμα της ρύθμισης δεν πρέπει να υπάγονται μόνο οι ΜμΕ αλλά και οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι βιβλιοθήκες και τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, ακόμα και ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες που έχουν πέσει θύματα αυτών των πρακτικών. Προς τούτο, θα πρέπει να διευρυνθεί η έννοια του «εμπόρου» προκειμένου να περιλαμβάνει όλους όσοι ενδέχεται να πέσουν θύματα τέτοιων πρακτικών και οι οποίοι δεν καλύπτονται από άλλα νομοθετικά μέσα.

3.1.9 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκτιμά πως η συνεπέστερη προσέγγιση θα συνίστατο στην επέκταση του φάσματος της έννοιας των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, όσον αφορά τις παραπλανητικές και επιθετικές πρακτικές, καθώς και τον αντίστοιχο «Μαύρο κατάλογο» που παρατίθεται στην Οδηγία 2005/29/ΕΚ, ώστε να περιλαμβάνει τις σχέσεις μεταξύ εταιριών.

3.1.10 Η επέκταση του πεδίου της οδηγίας θα συνέβαλε και στη διασφάλιση μεγαλύτερης εναρμόνισης, καθώς τα κράτη μέλη δεν θα αναγκασθούν να θεσπίσουν νέα μέτρα ή νομικές πράξεις για τη μεταφορά της οδηγίας στο δίκαιό τους, περιοριζόμενα απλά στην επέκταση του πεδίου εφαρμογής των υφιστάμενων δικών τους πράξεων αναφορικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, πράγμα που θα εξασφάλιζε τη σωστή εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ ([5]).

3.1.11 Εξάλλου, η απλή τροποποίηση της Οδηγίας 2006/114/ΕΚ με τον ασαφή τρόπο που προτείνεται από την Επιτροπή δεν εγγυάται την προστασία των ΜμΕ στις περιπτώσεις που καλύπτει η ανακοίνωση. Πράγματι, εκτός του ότι αυτές οι πρακτικές συνιστούν επιθετικές και όχι παραπλανητικές ενέργειες, σύμφωνα με τους ορισμούς της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ, πηγάζουν από πρότερη εμπορική σχέση και, επομένως, δεν εντάσσονται στο πλαίσιο της διαφήμισης.

3.1.12 Υπό αυτή την έννοια, και με την επιφύλαξη όσων αναφέρονται στο σημείο 3.1.8, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πως η Επιτροπή θα πρέπει, στο άμεσο μέλλον, να μεριμνήσει για μια οριζόντια προσέγγιση που να επιτυγχάνει μεγαλύτερη συνοχή των κανόνων περί θεμιτού ανταγωνισμού και πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, και θα εγγυάται την ομοιόμορφη προστασία όλων των εμπορικών πρακτικών, είτε στο λιανεμπόριο είτε στο σύνολο των συμβατικών σχέσεων μεταξύ των επαγγελματιών, υπό το πρίσμα του Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για μια αποδοτικότερη και πιο δίκαιη αγορά λιανικού εμπορίου.

([2]) COM(2013) 37 final.

([3]) Υπενθυμίζονται επίσης τα προβλήματα που προέκυψαν κατά τη μεταφορά της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ, τα οποία αναγνώρισε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (βλ. *State of play of the Implementation of the provisions on advertising in the unfair comercial practices legislation*, IP/A/IMCO/ST/2010-04, ΕΚ 440.288).

([4]) Βλ. τα στοιχεία που παρείχε η Πλατφόρμα Fraude Helpdesk.nl των Κάτω Χωρών.

([5]) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ήδη αναφέρει, στο Ψήφισμά του για τις Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και την παραπλανητική διαφήμιση, πως έχει παρατηρήσει με ανησυχία πως διάφορα κράτη μέλη έχουν εξαιρέσει τον Μαύρο κατάλογο του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ από τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο, πράγμα που προκαλεί μεγαλύτερη σύγχυση στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις.

3.1.13 Τονίζει την ανάγκη μεγαλύτερου συντονισμού μεταξύ των ΓΔ JUST, COMP, MARKT και ENTR όσον αφορά τις προς ανάληψη δράσεις στο πλαίσιο των μελλοντικών πολιτικών και νομοθετικών προτάσεων, όπως αυτές διαμορφώνονται βάσει των πολιτικών προτεραιοτήτων της *Small Business Act*.

3.1.14 Με την επιφύλαξη όσων προαναφέρθηκαν και της διαφορετικής απόφασης της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη συγκεκριμένου ορισμού της έννοιας των «σοβαρότερων» εμπορικών πρακτικών και κατάλληλης διευκρίνισης του περιεχομένου της προκειμένου να καταστεί σαφές ποιες είναι οι εμπορικές πρακτικές που με αυτό το σκεπτικό χρήζουν μεγαλύτερης προστασίας από ό,τι οι υπόλοιπες.

3.1.15 Ομοίως, η ΕΟΚΕ θα εκτιμούσε την παροχή από την Επιτροπή ακριβέστερης ένδειξης του συνόλου των περιπτώσεων που πρέπει να συμπεριληφθούν στον «μαύρο κατάλογο», με την ύπαρξη του οποίου συμφωνεί πλήρως, στον βαθμό που ο κατάλογος των πρακτικών που πρέπει να θεωρούνται απολύτως παράνομες είναι κατά το δυνατόν ακριβής και εξαντλητικός ([6]) και για την κατάρτισή του η Επιτροπή έτυχε σημαντικής στήριξης μέσω των απαντήσεων στην έρευνά της και των παρεμβάσεων διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων κατά τη συνάντηση της 1ης Μαρτίου 2013.

3.1.16 Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να εξετάσει τη σκοπιμότητα της κατάρτισης «γκρίζου καταλόγου» πρακτικών που θα θεωρούνται παράνομες υπό συγκεκριμένες συνθήκες που θα αποφασίζονται κατά περίπτωση από τον δικαστή.

3.1.17 Παράλληλα, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, πέραν των καταλόγων, είναι αναγκαία η ενίσχυση και διευκρίνιση των εννοιών της παραπλανητικής διαφήμισης ή της παράνομης συγκριτικής διαφήμισης προκειμένου να επιτευχθεί η ομοιόμορφη μεταχείρισή τους σε ευρύ νομικό πλαίσιο που θα εγγυάται ότι τυχόν νέες αθέμιτες πρακτικές θα καλύπτονται από την αναθεωρημένη νομοθεσία.

3.1.18 Η ΕΟΚΕ, με την επιφύλαξη όσων αναφέρθηκαν στο σημείο 3.1.8., είναι της γνώμης ότι το νομικό πλαίσιο της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ θα πρέπει να διευρυνθεί, ιδίως όσον αφορά την εξομοίωση ή την επέκταση, την οποία προκρίνει της υφιστάμενης προστασίας των καταναλωτών σε ορισμένες πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, υπό ακριβείς και αυστηρούς όρους, εφόσον πρόκειται για παρόμοια περίπτωση, όπως συμβαίνει ήδη στο νομικό πλαίσιο ορισμένων κρατών μελών και όπως ζητείται δικαίως από τις ενώσεις και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις αυτών των εταιριών ([7]).

3.1.19 Η ΕΟΚΕ εκτιμά πως πρόκειται για δύο διαφορετικές πτυχές της ίδιας κοινής πραγματικότητας, και πως είναι καθ' όλα σκόπιμη η ταυτόχρονη και παράλληλη αναθεώρηση των Οδηγιών 2005/29/ΕΚ και 2006/114/ΕΚ, δεδομένης της διασύνδεσης και της συμπληρωματικότητάς τους ([8]), με βάση την πρόσφατη αξιολόγηση της τελευταίας ([9]).

3.1.20 Η φύση αυτών των πρακτικών και ο τρόπος λειτουργίας των καταχρηστικών εταιριών αναδεικνύουν την ανάγκη δικαστικού μηχανισμού για τις συλλογικές αγωγές ο οποίος να είναι σε θέση να εγγυηθεί την κατάλληλη αντίδραση και την αυξημένη προστασία των επαγγελματιών στην επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν, όχι μόνο για την αποτροπή αυτών των πρακτικών ([10]) αλλά και για την εξασφάλιση ικανής αποζημίωσης για τη βλάβη που προκλήθηκε.

3.2 *Τυπικές πτυχές*

3.2.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί πως η Επιτροπή πρέπει να διευκρινίσει τη νομική βάση στην οποία θεμελιώνονται τα προς υιοθέτηση μέτρα και ειδικότερα κατά πόσο αποσκοπούν αποκλειστικά στη στήριξη της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς ή και αλλού.

3.2.2 Ομοίως, η ΕΟΚΕ εκτιμά πως το καταλληλότερο νομικό μέσο προς τούτο είναι ο κανονισμός, προκειμένου να διασφαλιστεί μεγαλύτερη νομική ασφάλεια και αποτελεσματικότερη εναρμόνιση.

([6]) Εν είδει παραδείγματος, αναφέρονται οι ακόλουθες πρακτικές:
α) Πρακτικές στο πλαίσιο των διαδικτυακών συναλλαγών όπου οι πληροφορίες για τη συναλλαγή δεν διαβιβάζονται με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους ενδιαφερομένους, πράγμα που οδηγεί σε διακριτική μεταχείριση ορισμένων εξ αυτών.
β) Πρακτικές στο πλαίσιο διαδικτυακών δημοπρασιών και πωλήσεων (e-bay). Έχει επανειλημμένα παρατηρηθεί πως σε αυτό το πλαίσιο συχνά ενδείκνυται η εγγραφή των καταναλωτών, καθώς έτσι εξασφαλίζουν καλύτερο πλαίσιο εγγυήσεων.
γ) Πρακτικές που αφορούν την παρουσίαση πιστοποιημένων προϊόντων που δεν διαθέτουν καμία πιστοποίηση·
δ) Πρακτικές όπου οι επιχειρήσεις ισχυρίζονται πως ανήκουν σε δημόσια αρχή, υποχρεώνοντας τον επαγγελματία να εγγραφεί σε συγκεκριμένη υπηρεσία ή να αποκτήσει συγκεκριμένο προϊόν, προκειμένου να πληροί υποτιθέμενους φορολογικούς κανόνες ή κανόνες ασφαλείας.
ε) Πρακτικές που περιλαμβάνουν την αγορά αγαθών στη διασυνοριακή αγορά και την εκ των υστέρων ενημέρωση του αγοραστή ότι η εξυπηρέτηση μετά την πώληση παρέχεται μόνο στη χώρα προέλευσης του προϊόντος.
στ) Πρακτικές που περιλαμβάνουν τη δημιουργία ιστοτόπων σύγκρισης που αποσκοπούν, ουσιαστικά, στο να κατευθύνουν τον επαγγελματία να αγοράσει συγκεκριμένο προϊόν, παρουσιάζοντάς το ως το καταλληλότερο προϊόν για το εμπορικό του προφίλ. Στην πραγματικότητα, σε ορισμένες από αυτές τις υπηρεσίες σύγκρισης, ιδίως στον χρηματοπιστωτικό τομέα, δεν παρέχεται καμία ενημέρωση σχετικά με τη φύση του ιστοτόπου και το μοντέλο χρηματοδότησής του.
ζ) Πρακτικές «κεκαλυμμένης διαφήμισης» στο ψηφιακό πλαίσιο και συγκεκριμένα μέσω σχολίων σε ιστοτόπους κοινωνικής δικτύωσης από καταναλωτές/επιχειρήσεις (συνήθως από συνεργάτες της εταιρίας που αμείβονται από αυτήν) προκειμένου να προσελκύσουν επαγγελματίες στην εν λόγω εταιρία.
η) Πρακτικές που αφορούν την εκμετάλλευση συγκριτικών δοκιμών οι οποίες είτε είναι παρωχημένες είτε δεν υφίστανται καν.
θ) Πρακτικές που περιλαμβάνουν τη σιωπηρή συγκατάθεση του επαγγελματία στην απόκτηση συγκεκριμένου προϊόντος ή την εγγραφή σε συγκεκριμένη υπηρεσία.

([7]) Αυτή η λύση συνάδει με την Επιλογή 5 της υπό κατάρτιση μελέτης αντικτύπου.

([8]) Η Αυστρία αποτελεί παράδειγμα ευθυγράμμισης των οδηγιών 2006/114/ΕΚ και 2005/29/ΕΚ, καθώς κατά τη μεταφορά τους αντικατέστησε την έκφραση «καταναλωτής» από την έκφραση «αποδέκτης των εμπορικών πρακτικών», εξασφαλίζοντας έτσι με σαφήνεια την εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ στις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών (βλ. IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288 που αναφέρθηκε στην ανωτέρω υποσημείωση 3).

([9]) COM(2013) 138 final της 14.3.2013.

([10]) Για αυτό, είναι απολύτως απαραίτητη η προσθήκη του μελλοντικού νομοθετικού μέσου στον κατάλογο του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/22/ΕΚ.

4. **Ανάλυση της μεθοδολογίας**

4.1 Όσον αφορά το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τα στάδια που όρισε η Επιτροπή, και συγκεκριμένα την άμεση συγκρότηση ενός ad hoc δικτύου αρχών για την ενίσχυση της εφαρμογής της Οδηγίας για την παραπλανητική και τη συγκριτική διαφήμιση και για την ανταλλαγή πληροφοριών.

4.2 Επικροτεί επίσης τη θέσπιση διαδικασίας συνεργασίας για την επιβολή του νόμου, στα πρότυπα όσων προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Οκτωβρίου 2004 σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών, και την εισαγωγή κατ' αυτόν τον τρόπο υποχρεώσεων αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των κρατών μελών για το ζήτημα, καθώς και μέτρων προσδιορισμού των αρμόδιων αρχών για την εκτέλεση της νομοθεσίας, υπό την επιφύλαξη λύσεων με πλατφόρμες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, στα πρότυπα όσων λαμβάνουν χώρα στις Κάτω Χώρες, και της διεύρυνσης της συνεργασίας με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των φορέων.

4.3 Προτείνει επίσης, όπως και στο πλαίσιο της προστασίας των καταναλωτών ([11]) και της επίλυσης διαφορών, τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου στήριξης των ΜμΕ για την επίλυση διασυνοριακών διαφορών, το οποίο θα κατευθύνει προς στους καταλληλότερους νομικούς μηχανισμούς τις επιχειρήσεις που έπεσαν θύματα απάτης.

4.4 Φρονεί δε πως πρέπει να προωθηθούν δράσεις κατάρτισης και ενημέρωσης, καθώς και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, για όλες τις επιχειρήσεις προκειμένου να γνωρίζουν τους σχετικούς κινδύνους.

4.5 Παράλληλα, δεδομένου ότι η πλειονότητα των παραπλανητικών πρακτικών λαμβάνει χώρα σε ψηφιακό περιβάλλον, η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαία την προώθηση στιβαρότερου και καταλληλότερου πλαισίου προστασίας των ΜμΕ, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών που υιοθετήθηκαν από τους ενδιάμεσους διαδικτυακούς παρόχους και των συμβατικών σχέσεων σε πλατφόρμες όπως το e-bay ή πλατφόρμες που αφορούν ειδικά εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επαγγελματιών.

4.6 Τονίζει πως η Επιτροπή πρέπει να λάβει υπόψη τη διεθνή διάσταση αυτών των πρακτικών στο πλαίσιο της εκπροσώπησής της στον ΟΟΣΑ ([12]). Η ΕΕ και τα κράτη μέλη καλούνται να συζητήσουν με τον ΟΟΣΑ το θέμα της επέκτασης των «Κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία των καταναλωτών από παραπλανητικές εμπορικές πρακτικές διασυνοριακού χαρακτήρα», ώστε να συμπεριληφθούν στο B2B.

Η ΕΟΚΕ προτείνει να οργανωθεί από την EUROPOL ένα πρόγραμμα έρευνας για την εμπορική απάτη μέσω ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην ΕΕ: η διάσταση των οικονομικών ζημιών και ο αριθμός των θυμάτων, ο ρόλος των ισχυρότερων διασυνοριακών φορέων και η πιθανή χρησιμοποίηση των κερδών για τη χρηματοδότηση άλλων μη νόμιμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή πράξεων.

4.7 Τέλος, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ανάγκη η Επιτροπή να εξασφαλίσει τα κονδύλια που απαιτούνται για την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων.

4.8 Όσον αφορά τις μελλοντικές εργασίες, η ΕΟΚΕ δηλώνει ρητά πρόθυμη να συμβάλει με μέλη της σε αυτές, εκτιμώντας πως μπορεί να συνεισφέρει με την εμπειρία των μελών της που εκπροσωπούν την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και διαθέτουν ιδιαίτερη εμπειρογνωσία από τις τρεις ομάδες συμφερόντων που τη συνθέτουν.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([11]) http://ec.europa.eu/consumers/ecc/contact_en.htm

([12]) Η διεθνής διάσταση εμφαίνεται από τη Διεθνή ομάδα εργασίας για την εμπορική απάτη μέσω ηλεκτρονικών επικοινωνιών (IMMFWG), ανεξάρτητο δίκτυο αποτελούμενο από οργανισμούς επιβολής του νόμου, ρυθμίσεως και προστασίας των καταναλωτών από επτά χώρες (Αυστραλία, Βέλγιο, Καναδά, Ολλανδία, Νιγηρία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες), καθώς και από την Ευρωπόλ. Επιδιώκει να διευκολύνει την πολυεθνική ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων, τον συντονισμό των διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών για τον εντοπισμό, την αποδιοργάνωση και τη σύλληψη όσων επιδίδονται σε εμπορική απάτη μέσω ηλεκτρονικών επικοινωνιών, την ευαισθητοποίηση του κοινού και την υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων για την ενημέρωσή τους σχετικά με τα συστήματα εμπορικής απάτης μέσω ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Βλ. «Mass-marketing fraud: a threat assessment», IMMFWG, Ιούνιος 2010.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την κατάσταση της τελωνειακής ένωσης»

COM(2012) 791 final

(2013/C 271/12)

Εισηγητής: **Jan SIMONS**

Στις 21 Δεκεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την κατάσταση της τελωνειακής ένωσης

COM(2012) 791 final

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία Αγορά, Παραγωγή και Κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 139 ψήφους υπέρ και 7 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί σε γενικές γραμμές με την ανακοίνωση της Επιτροπής· υποστηρίζει όντως μια ισχυρή τελωνειακή ένωση που μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ανταγωνιστικότητα και την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, κατά την εκπόνηση ενός σχεδίου δράσης, να λάβει πλήρως υπόψη τις έρευνες και τις εσωτερικές και εξωτερικές αξιολογήσεις της λειτουργίας της τελωνειακής ένωσης που έχουν πραγματοποιηθεί κατά τα τελευταία τρία χρόνια.

1.3 Η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη αξία σε μια τελωνειακή πολιτική που υλοποιείται με βάση ενιαίες, διαφανείς, αποτελεσματικές, αποδοτικές και απλοποιημένες διαδικασίες, ώστε να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντιμετωπίσει τους ανταγωνιστές της στον παγκόσμιο χώρο και να κατοχυρωθούν η προστασία των δικαιωμάτων και η ασφάλεια της βιομηχανίας και των ευρωπαίων καταναλωτών, καθώς και η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτό δεν πρέπει να δέσει τα χέρια των κρατών μελών, όταν πρόκειται για την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας, έτσι ώστε να μπορούν να συνεκτιμούν τη ροή των εμπορευματικών συναλλαγών τους.

1.4 Με δεδομένη τη μεγάλη σημασία που αποδίδει η ανακοίνωση της Επιτροπής στη διευκόλυνση του εμπορίου, είναι σημαντικό οι εκτελεστικές ικανότητες των τελωνειακών υπηρεσιών να μπορούν να προσαρμοστούν στις εθνικές εμπορικές ροές, ιδιαιτέρως για την αύξηση της αποτελεσματικότητας, με σκοπό την καλύτερη δυνατή διευκόλυνση των επιχειρήσεων. Στοιχεία που μπορούν να αποβούν επωφελή για το μέλλον είναι μια μορφή εναρμόνισης με βάση τις «βέλτιστες πρακτικές» και μια προσέγγιση που στηρίζεται στα συστήματα.

1.5 Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε η ανακοίνωση να παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις συγκεκριμένες βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δράσεις. Προτεραιότητες ορίζονται μόνο για το 2013. Ευτυχώς, για τα επόμενα έτη, γίνεται αναφορά στο σχέδιο που πρόκειται να καταρτιστεί και να δημοσιευθεί το 2014.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο γεγονός ότι χρειάζονται επενδύσεις για να επιτραπεί στις τελωνειακές υπηρεσίες να αντιμετωπίσουν την απάτη και την εγκληματικότητα με πιο αποδοτικό τρόπο και για να περιοριστεί η καθυστέρηση των εμπορικών ροών.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Το τρίτο μέρος της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μία από τις συνθήκες της Λισσαβώνας, με τα αρχικά ΣΛΕΕ) σχετικά με τις πολιτικές και τις εσωτερικές δράσεις της Ένωσης, περιλαμβάνει δύο σχετικά σύντομα άρθρα που έχουν συνταχθεί με πολύ γενικούς όρους (άρθρα 26 και 27 ΣΛΕΕ) και αφορούν την εσωτερική αγορά, η οποία ορίζεται ως ένας χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης.

2.2 Το θέμα αυτό δεν συμπεριλήφθηκε στις Ευρωπαϊκές Συνθήκες παρά μόνον το 1986, με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, (άρθρο 8Α της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Συνθήκη ΕΟΚ), όπου η ενιαία αγορά έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί την 1η Ιανουαρίου 1993. Αυτό - δυστυχώς - δεν έχει ακόμη συμβεί.

2.3 Ευτυχώς, τα πράγματα προχώρησαν πολύ πιο γρήγορα και πολύ διαφορετικά με την τελωνειακή ένωση, απαραίτητη προϋπόθεση και βασική συνιστώσα της εσωτερικής αγοράς, η οποία μετά από το επιτυχές παράδειγμα της συνεργασίας των χωρών Μπενελούξ είχε συμπεριληφθεί στην αρχική Συνθήκη ΕΟΚ (Συνθήκη της Ρώμης) το 1958.

2.4 Σε περίπου είκοσι πολύ λεπτομερή άρθρα, η Συνθήκη αυτή χαράζει την πορεία της δράσης και το απαιτούμενο χρονοδιάγραμμα προκειμένου, εντός δεκαπέντε ετών -μέγιστη διάρκεια που προβλέπεται για τη μεταβατική περίοδο (άρθρο 8, παράγραφος5)- να «απαγορευτούν, μεταξύ των κρατών μελών, οι τελωνειακοί δασμοί για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές και όλες οι φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος στις συναλλαγές εμπορευμάτων» και να καθιερωθεί «κοινό δασμολόγιο στις σχέσεις τους με τρίτες χώρες».

2.5 Αυτά δεν αναφέρονται μόνο στη Συνθήκη της Ρώμης (άρθρο 9 της Συνθήκης ΕΟΚ), αλλά επίσης, και πάνω από πενήντα χρόνια αργότερα, στη Συνθήκη της Λισαβόνας (άρθρο 28 της ΣΛΕΕ). Επειδή όμως όλες αυτές οι διατάξεις είχαν ήδη τεθεί σε εφαρμογή -κατάργηση των δασμών στα εθνικά σύνορα το 1968 και στη συνέχεια μια σειρά τελωνειακών κανόνων και των κανόνων σχετικά με την προέλευση, με αποκορύφωμα το κοινοτικό τελωνειακό κώδικα του 1992 και το κοινό δασμολόγιο του 1987- αντί να συμπεριλάβει τα είκοσι λεπτομερή άρθρα που περιέχονται στη Συνθήκη της Ρώμης, η Συνθήκη της Λισαβόνας αρκείται σε τρία σύντομα άρθρα για την τελωνειακή ένωση (άρθρα 30-32 ΣΛΕΕ).

2.6 Εκτός από τις νομικές βάσεις που αναφέρονται ανωτέρω, υπάρχουν νομικά μέσα σε συγκεκριμένους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, τις πρόδρομες ουσίες των ναρκωτικών, τα πολιτιστικά αγαθά, τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων, την εποπτεία της αγοράς, και τη νομοθεσία περί προστασίας προσώπων και του περιβάλλοντος, που επιτρέπουν στις τελωνειακές υπηρεσίες να εφαρμόζουν αυτούς τους κανόνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.7 Σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΣΛΕΕ, η τελωνειακή ένωση εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 (1) της ΣΛΕΕ. Η ευθύνη για την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας εμπίπτει στα κράτη μέλη (υπενθυμίζεται ότι η ενιαία αγορά αποτελεί συντρέχουσα αρμοδιότητα μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 (2) της ΣΛΕΕ).

2.8 Η προστιθέμενη αξία της τελωνειακής ένωσης καθίσταται εμφανής, μεταξύ άλλων, από τα ακόλουθα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: 17 % του παγκόσμιου εμπορίου (3 300 δισ. ευρώ ετησίως) διεκπεραιώνεται από τα τελωνεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. **Η ανακοίνωση της Επιτροπής**

3.1 Στις 21 Δεκεμβρίου 2012, η Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωσή της σχετικά με την κατάσταση της τελωνειακής ένωσης, διότι, στο μέσο της θητείας της, επιθυμεί να αξιολογήσει την τρέχουσα κατάσταση, να εξετάσει ποιοι από τους στόχους έχουν επιτευχθεί και ποιες είναι οι προκλήσεις για το μέλλον.

Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή δηλώνει ότι ο στόχος της ανακοίνωσης είναι:

— να υπογραμμιστεί η προστιθέμενη αξία και η θεμελιώδης σημασία των υπηρεσιών που προσφέρει η τελωνειακή ένωση ως βάση για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλεια της ενιαίας αγοράς και της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

— να αναγνωριστεί ότι η τελωνειακή ένωση αντιμετωπίζει προκλήσεις που απαιτούν μια ευρωπαϊκή απάντηση, και

— να χαραχτεί ένα σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και για την προώθηση μιας πιο αποδοτικής, ισχυρής και ενιαίας τελωνειακής ένωσης έως το 2020.

3.2 Στο πλαίσιο αυτών των στόχων, η Επιτροπή θεωρεί την ανακοίνωση ως αφετηρία για μια συζήτηση γύρω από τρία σημαντικά σημεία:

— την ολοκλήρωση του εκσυγχρονισμού που ξεκίνησε το 2003, με την οριστικοποίηση και έγκριση του νέου κοινοτικού τελωνειακού κώδικα και των σχετικών κατ 'εξουσιοδότηση και εκτελεστικών μέτρων, και με τη διασφάλιση της στοχοθετημένης εφαρμογής τους από τα κράτη μέλη·

— τον εντοπισμό και την κάλυψη ενδεχόμενων κενών και τον καθορισμό των προτεραιοτήτων που πρέπει να τηρηθούν. Η Επιτροπή διενήργησε εσωτερική αυτο-αξιολόγηση στον τομέα αυτό πριν από μερικά χρόνια και σύντομα θα δημοσιευτεί εξωτερική αξιολόγηση της λειτουργίας της τελωνειακής ένωσης·

— την τροποποίηση της δομής *διακυβέρνησης*, με στόχο να καταστεί η τελωνειακή ένωση πιο αποδοτική και αποτελεσματική. Η Επιτροπή σχεδιάζει να δημοσιεύσει σχετικό υπόδειγμα το 2014.

3.3 Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

— Να μεριμνήσουν πάραυτα για τον εκσυγχρονισμό της τελωνειακής ένωσης,

— να συζητήσουν με τα ενδιαφερόμενα μέρη, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των πρόσφατων εσωτερικών και εξωτερικών αξιολογήσεων και αναλύσεων σε ό,τι αφορά τις ελλείψεις, για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων της τελωνειακής ένωσης

— να επιφέρουν μεταρρυθμίσεις στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των κρατών μελών και της Επιτροπής σε ό,τι αφορά τη γενική λειτουργική διαχείριση της τελωνειακής ένωσης. Ένα από τα επόμενα βήματα θα πρέπει να είναι η εκπόνηση ενός υποδείγματος μεταρρυθμίσεων που πρέπει να αρχίσουν το 2014.

3.4 Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα κράτη μέλη δεν είναι πλέον σε θέση να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης από μόνα τους. Θεωρεί ότι η παγκοσμιοποίηση απαιτεί μεγαλύτερη ευρωπαϊκή ενότητα, γεγονός που επιβάλλει περισσότερη ολοκλήρωση.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά το γεγονός ότι η Επιτροπή προβαίνει στη δημοσίευση της εν λόγω ανακοίνωσης σχετικά με την κατάσταση των πραγμάτων στα μέσα της θητείας της. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της τελωνειακής ένωσης της ΕΕ, ιδίως για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλεια της εσωτερικής αγοράς.

4.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι υπάρχουν εξωτερικές και εσωτερικές προκλήσεις τις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αντιμετωπίσει.

4.2.1 Οι εξωτερικές προκλήσεις περιλαμβάνουν τις αυξανόμενες εμπορικές ροές, νέες και πολύπλοκες αλυσίδες εφοδιασμού, τη μεταβαλλόμενη πίεση του ανταγωνισμού, την αύξηση της εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων της απάτης και της τρομοκρατίας, καθώς και τις προσδοκίες των άλλων υπηρεσιών, αρμόδιων για την επιβολή της νομοθεσίας, για τις οποίες οι τελωνειακές υπηρεσίες επιτελούν συγκεκριμένα καθήκοντα.

4.2.2 Όσον αφορά τις εσωτερικές προκλήσεις, η ΕΟΚΕ σημειώνει τις ανεπάρκειες και αδυναμίες που προκύπτουν από τις διαφορές στην εφαρμογή των διατάξεων από τα 27 κράτη μέλη, επειδή κάθε κράτος μέλος, για παράδειγμα, αναπτύσσει τα δικά του συστήματα αυτοματοποίησης, χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους εργασίας, και επειδή υπάρχουν σημαντικές διαφορές στα επίπεδα εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα τη μη ομοιόμορφη εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από τη συνεχιζόμενη οικονομική κρίση.

4.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο η τελωνειακή πολιτική να εφαρμοστεί βάσει ενιαίων, διαφανών, αποτελεσματικών, αποδοτικών και απλουστευμένων διαδικασιών, ώστε να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντιμετωπίσει τους παγκόσμιους ανταγωνιστές της και να κατοχυρωθούν η προστασία των δικαιωμάτων και η ασφάλεια των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και των καταναλωτών, αλλά και η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.

4.4 Σε πρόσφατη γνωμοδότησή της [1] η ΕΟΚΕ υπέβαλε ήδη σύσταση σχετικά με το θέμα αυτό και, δεδομένης της σημασίας της, την επαναλαμβάνει μετ' επιτάσεως παραπάνω.

4.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης, και με την ίδια έμφαση, ότι αυτό δεν πρέπει να δέσει τα χέρια των κρατών μελών όταν πρόκειται για την εφαρμογή των κανόνων της τελωνειακής πολιτικής, ώστε να μπορούν να συνεκτιμούν τη ροή των εμπορικών συναλλαγών. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα κράτη μέλη έχουν αυξήσει τους μηχανισμούς διευκόλυνσης του εμπορίου: διεκπεραίωση διατυπώσεων χωρίς χαρτιά, απλοποίηση των διαδικασιών, εφαρμογή του καθεστώτος εγκεκριμένου φορέως.

4.6 Η εναρμόνιση πρέπει να βασιστεί στις βέλτιστες πρακτικές και όχι στον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

4.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης σκόπιμο, εάν αυτό που επιδιώκεται ένας οικονομικά αποδοτικός και προσανατολισμένος στο αποτέλεσμα τρόπος εργασίας, -και ως προς τα έσοδα, όσον αφορά την οικονομική πτυχή,- αλλά και η επίτευξη πραγματικής προόδου, οι έλεγχοι να μην έχουν περιστασιακό χαρακτήρα (ανά συναλλαγή) αλλά να στηρίζονται στα συστήματα με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων.

4.8 Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου ανταγωνιστικότητας της 10ης και 11ης Δεκεμβρίου 2012 υπογραμμίζεται η ανάγκη «*για την περαιτέρω προώθηση της ομοιόμορφης εφαρμογής της τελωνειακής νομοθεσίας και σύγχρονων και εναρμονισμένων προσεγγίσεων για τους τελωνειακούς ελέγχους, επιτρέποντας ταυτόχρονα, ανάλογα με την περίπτωση και λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις και τα κράτη μέλη, ευελιξία για εθνικές λύσεις*» [2].

4.9 Το Συμβούλιο τονίζει, επίσης, την ανάγκη «*για ενίσχυση της συνεργασίας με άλλους φορείς τόσο σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο στους τομείς της ασφάλειας, της υγείας, της προστασίας και του περιβάλλοντος, καθώς και με τους διεθνείς εταίρους, με παράλληλο σεβασμό προς την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών σε αυτόν τον τομέα*» [3].

4.10 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται επίσης την άποψη της Επιτροπής ότι η τελωνειακή ένωση δεν μπορεί να προοδεύσει παρά μόνον αν δημιουργηθεί ένας μηχανισμός για τη μέτρηση και την αξιολόγηση της απόδοσής της.

4.11 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, επίσης, ότι εκτός από τις ίδιες τις τελωνειακές διαδικασίες, μπορεί να υπάρχουν και άλλα εμπόδια που δεν επιτρέπουν την ταχεία διεκπεραίωση περιπτώσεων, όπως οι ανεπαρκείς υποδομές στα εξωτερικά σύνορα. Στο μέτρο που εμπλέκονται και τρίτες ώρες, το πρόβλημα αυτό πρέπει καταρχάς να λυθεί από κοινού.

[1] ΕΕ C 229, 31.7.2012, σ.σ. 68-71.

[2] *Συμπεράσματα σχετικά με την πρόοδο της στρατηγικής για την ανάπτυξη της τελωνειακής ένωσης, 3208η συνεδρίαση του Συμβουλίου ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, Βρυξέλλες*, 10-11 Δεκεμβρίου 2012.

[3] Ο.π.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ανησυχία την αυξανόμενη διαφορά μεταξύ του συνεχώς αυξανόμενου φόρτου εργασίας και της συνεχούς μείωσης του αριθμού των τελωνειακών υπαλλήλων. Παρά το γεγονός ότι πολλά καθήκοντα έχουν πλέον αυτοματοποιηθεί, ο φόρτος εργασίας των τελωνειακών υπαλλήλων είναι μεγαλύτερος από ποτέ. Πρέπει να δοθεί πολύ μεγαλύτερη προσοχή στο θέμα αυτό, σημαντικές πτυχές του οποίου είναι και η εκπαίδευση και επιμόρφωση.

5.2 Σε τελευταία ανάλυση, η ΕΟΚΕ σκέφτεται το ενδεχόμενο δημιουργίας μίας ευρωπαϊκής ανώτερης σχολής κατάρτισης τελωνειακών, η οποία θα φέρει τους τελωνειακούς υπαλλήλους από τα κράτη μέλη στο αναγκαίο και επιθυμητό επίπεδο.

5.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την ασφάλεια της εφοδιαστικής αλυσίδας και τη διαχείριση κινδύνων ιδιαίτερα σημαντικές για την τελωνειακή ένωση. Πρόκειται δε να γνωμοδοτήσει σύντομα επί της σχετικής ανακοίνωσης της Επιτροπής που δημοσιεύτηκε πρόσφατα (COM(2012) 793 τελικό, INT/681 εισηγητής: ο κ. Pezzini).

5.4 Ομοίως, η ΕΟΚΕ αναμένει με ανυπομονησία τις προτάσεις της Επιτροπής για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τις διαφορετικές προσεγγίσεις για την παραβίαση της τελωνειακής νομοθεσίας της ΕΕ και την εφαρμογή των κυρώσεων, ακόμη και αν επρόκειτο μόνο για την αρχή της ισότητας. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι για τα κράτη μέλη, η τροποποίηση των μηχανισμών επιβολής κυρώσεων εντός της δικής τους τελωνειακής και ποινικής νομοθεσίας, είναι ένα ευαίσθητο θέμα.

5.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά ως πρώτο βήμα την εκατέρωθεν προσέγγιση των διαφόρων ειδών παραβάσεων, όπως συμβαίνει στις οδικές μεταφορές ([4]).

5.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να δημιουργηθούν πρότυπα διαδικασιών που θα περιληφθούν στη μελλοντική νομοθεσία με σκοπό τη διευκόλυνση της εφαρμογής από τα τελωνεία των νόμων για την επιβολή απαγορεύσεων και περιορισμών επί των εισαγόμενων και εξαγόμενων προϊόντων.

5.7 Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε η ανακοίνωση της Επιτροπής να ήταν κάπως πιο συγκεκριμένη σχετικά με τον αντίκτυπο των προτάσεών της όσον αφορά το ρυθμιστικό και διοικητικό φόρτο.

5.8 Η καλύτερη εκπλήρωση της αποστολής των τελωνειακών αρχών έχει πρωταρχική σημασία. Θα πρέπει επομένως να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών, να ενισχυθούν οι εξουσίες των υπαλλήλων τους και να χαραχθεί μια πραγματικά ευρωπαϊκή στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης. Υπάρχουν επίσης περιστάσεις στις οποίες μπορεί να είναι σκόπιμη η μετάθεση καθηκόντων και εργασιών από κάθε κράτος μέλος σε κοινούς θεσμούς, που συνδέονται ενδεχομένως με την Επιτροπή ή τα κράτη μέλη από κοινού, εφόσον π.χ. θα μπορούσε να επιτευχθεί σημαντική εξοικονόμηση πόρων και/ή προκειμένου να διευκολυνθεί η εκτέλεση καθηκόντων των τελωνειακών αρχών.

5.9 Η ΕΟΚΕ περίμενε επίσης να υπάρχουν περισσότερες πληροφορίες στην ανακοίνωση. Δυστυχώς, αυτό δεν συνέβη, γεγονός που καθιστά δύσκολη την ορθή αξιολόγηση της ανακοίνωσης. Ευτυχώς, όπως αναφέρθηκε ρητά από τους εκπροσώπους της Επιτροπής, οι επικείμενες νομοθετικές προτάσεις θα συνοδεύονται από *αξιολόγηση του αντίκτυπου*.

5.10 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την ανησυχία της Επιτροπής ότι έχουμε φτάσει στα όρια της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας με τη σημερινή διαχείριση της τελωνειακής ένωσης, και συγκεκριμένα σε σχέση με τις κοινές διαδικασίες. Πιστεύει ότι οι τελωνειακές υπηρεσίες πρέπει να διαθέτουν ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης, προκειμένου να συνεχίσουν να εργάζονται με τρόπο αποτελεσματικό και οικονομικά αποδοτικό.

5.11 Η ΕΟΚΕ σημειώνει, επιπλέον, ότι ακόμη και στην τρέχουσα οικονομική κρίση, οι τελωνειακές υπηρεσίες πρέπει να διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους, για την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων, για παράδειγμα, προκειμένου να μπορούν να καταπολεμήσουν αποτελεσματικά την απάτη και την εγκληματικότητα.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([4]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1071/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων όσον αφορά τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την άσκηση του επαγγέλματος του οδικού μεταφορέα και για την κατάργηση της οδηγίας 96/26/ΕΚ του Συμβουλίου.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Σχέδιο δράσης: Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο και εταιρική διακυβέρνηση — Ένα σύγχρονο νομικό πλαίσιο για πιο ενεργό συμμετοχή των μετόχων και βιώσιμες εταιρείες»

COM(2012) 740 final

(2013/C 271/13)

Εισηγητής: **ο κ. DE LAMAZE**

Στις 19 Φεβρουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Σχέδιο δράσης: Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο και εταιρική διακυβέρνηση – ένα σύγχρονο νομικό πλαίσιο για πιο ενεργό συμμετοχή των μετόχων και βιώσιμες εταιρείες

COM(2012) 740 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 135 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 11αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά τους κύριους προσανατολισμούς του σχεδίου δράσης σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση.

1.2 Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί για τον κίνδυνο αύξησης του κόστους κανονιστικής συμμόρφωσης για τις εισηγμένες εταιρείες και υπενθυμίζει τη ζωτική ανάγκη των επιχειρήσεων για ανοικτές χρηματοπιστωτικές αγορές. Η σωστή ισορροπία μεταξύ νομοθετικών μέτρων και μη δεσμευτικών νομικών προτύπων – συστάσεις και κώδικες διακυβέρνησης - θα εξαρτηθεί από τις λεπτομέρειες εφαρμογής της κάθε εξαγγελθείσας πρωτοβουλίας.

1.3 Ειδικότερα, όσον αφορά το καινοτόμο μέτρο της υποχρέωσης της εταιρικής διαφάνειας ως προς τις πολιτικές αποδοχών, η ΕΟΚΕ αναμένει από την Επιτροπή να ορίσει λογικές απαιτήσεις, έτσι ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο η ανάπτυξη των επιχειρήσεων λόγω της αύξησης του λειτουργικού κόστους. Επίσης, εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι αυτοί οι νέοι κανόνες θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη διαφύλαξη του «εμπορικού απορρήτου».

1.4 Όσον αφορά το ουσιαστικό ζήτημα της ψηφοφορίας των μετόχων για την πολιτική αποδοχών, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η επιδίωξη ευρωπαϊκής εναρμόνισης δεν πρέπει να υπερβεί τη δυνατότητα συμβουλευτικής ψήφου διότι, διαφορετικά, θα θέσει σε κίνδυνο τα θεμέλια του εταιρικού δικαίου.

1.5 Στο πλαίσιο της εξαγγελθείσας μελέτης αντικτύπου, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει προσεκτικά τη χρησιμότητα κάθε πρωτοβουλίας, ειδικά για τις ΜΜΕ.

1.6 Ως συμπλήρωμα των πρωτοβουλιών που εξαγγέλθηκαν, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, για λόγους αποτελεσματικής λειτουργίας της επιχείρησης, ιδίως σε περιόδους κρίσης, πρέπει να τονιστεί η ανάγκη ενίσχυσης της συμμετοχής των εργαζομένων.

1.7 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ ζητεί να ενισχυθεί η κατάρτιση των διοικητικών υπαλλήλων και τονίζει ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανταλλαγή ορθών πρακτικών στον τομέα αυτό.

1.8 Όσον αφορά το εταιρικό δίκαιο, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να επαναπροσδιοριστούν τόσο οι προτεραιότητες για το σχέδιο της ευρωπαϊκής ιδιωτικής εταιρείας όσο και τα μέτρα για τη διευκόλυνση της μεταφοράς έδρας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε κάθε περίπτωση, η συμμετοχή των εργαζομένων πρέπει να προστατεύεται και να ενισχύεται, ιδίως με βάση την ειδική διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, η οποία προβλέπεται από τις ευρωπαϊκές Συνθήκες.

1.9 Η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με την ιδέα της αναγνώρισης της έννοιας «συμφέρον του ομίλου» η οποία τελικά θα υπονομεύσει την αρχή της ανεξαρτησίας των νομικών προσώπων, ιδίως των μη ευρωπαϊκών, στο πλαίσιο εταιρικών ομίλων. Επιπλέον, εκφράζει την ανησυχία της για μια λογική που δίνει προτεραιότητα στα συμφέροντα του ομίλου εις βάρος των συμφερόντων της θυγατρικής, η οποία θα μπορούσε να θυσιαστεί χάριν της πρώτης.

2. **Περιεχόμενο της ανακοίνωσης**

2.1 Μετά την ανακοίνωσή της «Ευρώπη 2020», με την οποία ζητούσε τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στην Ευρώπη, η Επιτροπή προτείνει στο εν λόγω σχέδιο δράσης πρωτοβουλίες για την ενίσχυση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης στην ΕΕ, με βάση δύο κατευθυντήριες γραμμές:

— μεγαλύτερη διαφάνεια τόσο έναντι των μετόχων και του κοινού όσο και όσον αφορά την ίδια την εταιρεία: δημοσίευση, πρώτον, της πολιτικής για την πολυμορφία των διοικητικών συμβουλίων και την εποπτεία και, δεύτερον, της πολιτικής για τη διαχείριση των μη χρηματοοικονομικών κινδύνων (στρατηγικοί, λειτουργικοί κίνδυνοι, κίνδυνοι συμμόρφωσης …), βελτίωση των εξηγήσεων που παρέχουν οι εταιρείες για τη μη συμμόρφωση στις συστάσεις βάσει των κωδίκων εταιρικής διακυβέρνησης, διαφάνεια των πολιτικών ψήφου που εφαρμόζουν οι θεσμικοί επενδυτές, εξακρίβωση των στοιχείων των μετόχων,

— μεγαλύτερη συμμετοχή των μετόχων: εποπτεία της πολιτικής αποδοχών από τους μετόχους, εποπτεία των συναλλαγών συνδεδεμένων μερών από τους μετόχους, ρυθμίσεις σχετικά με τους πληρεξούσιους συμβούλους, διευκρίνιση της έννοιας «των προσώπων που ενεργούν σε συνεννόηση», ενθάρρυνση της συμμετοχής των εργαζομένων στο μετοχικό κεφάλαιο.

2.2 Παράλληλα, ανακοινώνονται διάφορες πρωτοβουλίες στον τομέα του εταιρικού δικαίου, οι οποίες αφορούν εξ ορισμού, εκτός από τις εισηγμένες εταιρείες, όλες τις ανώνυμες εταιρείες: διευκόλυνση των διασυνοριακών συναλλαγών (διασυνοριακές συγχωνεύσεις και διασπάσεις, και ενδεχομένως μεταφορά έδρας), εξέταση της συνέχειας που πρέπει να δοθεί στο προτεινόμενο καταστατικό της ευρωπαϊκής ιδιωτικής εταιρείας (SPE), ενημερωτική εκστρατεία σχετικά με το καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρίας (SE) και της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE), στοχευμένα μέτρα για τους ομίλους εταιρειών (αναγνώριση της έννοιας του «συμφέροντος του ομίλου»), κωδικοποίηση του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου. Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες θα αποτελέσουν αντικείμενο εκ των προτέρων ανάλυσης επιπτώσεων και θα μπορούσαν να τροποποιηθούν ανάλογα.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Σε γενικές γραμμές, η ΕΟΚΕ επικροτεί τα μέτρα που εξαγγέλονται στο υπό εξέταση σχέδιο δράσης το οποίο, όσον αφορά την εταιρική διακυβέρνηση, προσανατολίζεται (με μία εξαίρεση που εξετάζεται στη συνέχεια), προς την παγίωση και όχι προς τη ριζική αναθεώρηση του ισχύοντος πλαισίου.

3.2 Από το σχέδιο δράσης διαφαίνεται η επιδίωξη ισορροπίας μεταξύ νομοθετικών μέτρων και μη δεσμευτικών νομικών προτύπων (συστάσεις και κώδικες διακυβέρνησης). Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οποιαδήποτε πρόσθετη υποχρέωση διαφάνειας, ιδίως όσον αφορά τις πολιτικές αποδοχών, θα έχει αντίκτυπο στο λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων.

3.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι, αν και το σχέδιο δράσης επιδιώκει τη βελτίωση της συμμετοχής των μετόχων, δεν επιδιώκει συμπληρωματικά και την ενίσχυση της συμμετοχής των εργαζομένων, ζήτημα που είχε η ίδια τονίσει στην γνωμοδότησή της για την Πράσινη Βίβλο του 2011 ([1]). Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, μάλιστα, ότι η συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων αναγνωρίζεται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη και στην απόδοση της επιχείρησης.

3.4 Πέρα από το σχέδιο δράσης, αναγνωρίζει ότι η έννοια της συμμετοχής των εργαζομένων πρέπει να διευκρινιστεί, συγκεκριμένα, τόσο ως προς το περιεχόμενό της όσο και τα ακριβή όριά της, δεδομένου ότι οι βάσεις του εταιρικού δικαίου θα μπορούσαν να τροποποιηθούν ([2]). Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μια προσέγγιση πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών, η οποία να αντιστοιχεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην αναζήτηση μακροπρόθεσμης ανάπτυξης καθώς και μια δέσμευση έναντι των εργαζομένων και του περιβάλλοντός τους. Αυτό το είδος προσέγγισης απαιτεί σοβαρό κοινωνικό διάλογο και κλίμα εμπιστοσύνης που να βασίζεται σε σαφείς κανόνες σχετικά με την ενημέρωση, διαβούλευση και συμμετοχή, εφόσον προβλέπονται. Σχετικά, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενθαρρυνθεί η εξερεύνηση νέων μεθόδων, όπως η έννοια της αειφόρου επιχείρησης (sustainable company) ([3]).

3.5 Στη γνωμοδότησή της για στην Πράσινη Βίβλο του 2011, η ΕΟΚΕ υποστήριξε ότι η καλή εταιρική διακυβέρνηση εξαρτάται από τα προσόντα -ιδίως νομικά και οικονομικά- των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Επίσης, τόνισε την ανάγκη να προσαρμοστεί η κατάρτιση των μελών ανάλογα με τον τύπο της επιχείρησης, και ιδίως του μεγέθους της, και ενθάρρυνε κάθε πρωτοβουλία προώθησης της ανταλλαγής σχετικών ορθών πρακτικών. Η πτυχή αυτή πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο προσεχούς σύστασης της Επιτροπής. Για λόγους διαφάνειας και ασφάλειας δικαίου, ιδίως για τις ΜΜΕ και τους υπαλλήλους τους, τα μέτρα για τη συμπλήρωση του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου πρέπει να εξαλείφουν τα ενδεχόμενα αναζήτησης ευνοϊκότερων καθεστώτων, δηλ. δεν πρέπει να επιτρέπουν την εγγραφή εκ του μηδενός ευρωπαϊκών νομικών οντοτήτων ή το διαχωρισμό μεταξύ διοικητικής και καταστατικής έδρας της επιχείρησης.

3.6 *Εταιρική διακυβέρνηση*

3.6.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει ότι η εταιρική διακυβέρνηση ανταποκρίνεται στην ανάγκη να διασφαλιστεί η επιβίωση και η ευημερία ([4]) της επιχείρησης μέσω της δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των διαφόρων φορέων ([5]). Όπως και στο ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο, οι πρωτοβουλίες όσον αφορά τη διακυβέρνηση πρέπει να συμβάλλουν στη διευκόλυνση της επιβίωσης και της λειτουργίας των επιχειρήσεων, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητά τους.

([1]) ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σελ. 91.
([2]) Το εταιρικό δίκαιο βασίζεται στις σχέσεις μετόχων, διοικητικού συμβουλίου, και εκτελεστικού.
([3]) ΕΕ C 161 της 6 Ιουνίου 2013, σελ. 35.
([4]) ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σελ. 13.
([5]) Διοίκηση, εκπροσώπηση των εργαζομένων, επενδυτές, τοπικές αρχές

3.6.2 Παρατηρώντας τη μείωση του αριθμού των εισαγωγών στο χρηματιστήριο και την αύξηση του αριθμού των αποχωρήσεων, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι επιχειρήσεις και ιδίως οι ΜΜΕ, έχουν ζωτική ανάγκη πρόσβασης στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Οι τρέχουσες δυσκολίες χρηματοδότησης πολλών από αυτές εμποδίζουν σημαντικά την ανάπτυξή τους. Για να διασφαλιστεί μια ανοιχτή χρηματοπιστωτική αγορά, η ΕΟΚΕ θεωρεί καίριο να μην περιπλακούν περισσότερο οι ήδη πολύ μεγάλες υποχρεώσεις που συνδέονται με την εταιρική διακυβέρνηση των εισηγμένων εταιρειών, ιδίως των ΜΜΕ, διότι, σε αντίθετη περίπτωση, θα αποθαρρυνόταν ακόμη περισσότερο η εισαγωγή στο χρηματιστήριο. Εξάλλου, επισημαίνει, τον κίνδυνο όξυνσης της ασυμμετρίας του ανταγωνισμού μεταξύ των εισηγμένων και των μη εισηγμένων εταιρειών, διότι οι τελευταίες δεν υπόκεινται στις ίδιες απαιτήσεις διαφάνειας με τις πρώτες, ενώ παράλληλα είναι αυτές που επωφελούνται από τις πληροφορίες που δημοσιεύουν οι εισηγμένες εταιρείες.

3.6.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι η ανησυχία της Επιτροπής για συνθεώρηση της ιδιαιτερότητας των ΜΜΕ -ως προς το μέγεθος, αλλά και τα μετοχικά μερίδια- είναι πολύ γενικόλογη, χωρίς αναλύσεις και συγκεκριμένες προτάσεις για κάθε εξαγγελθείσα πρωτοβουλία.

3.6.4 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να τροποποιηθεί ο ευρωπαϊκός ορισμός των ΜΜΕ, προκειμένου να ληφθούν καλύτερα υπόψη τα χαρακτηριστικά των μικρών και μεσαίων αξιών.

3.6.5 Αντί κανονιστικής προσέγγισης, η ΕΟΚΕ συνιστά, στο μέτρο του δυνατού, μια προσέγγιση που να καθορίζει τις αρχές, και στη συνέχεια, να αναθέτει στα κράτη να τις προσαρμόζουν στις εθνικές ιδιαιτερότητες. Ήδη από το 2003 ([6]), η Επιτροπή υπογράμμιζε την αξιοσημείωτη σύγκλιση των εθνικών κωδίκων εταιρικής διακυβέρνησης. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι η Επιτροπή φαίνεται να ακολουθεί αυτή την προσέγγιση στα βασικά σημεία του υπό εξέταση σχεδίου δράσης, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση των εξηγήσεων που παρέχουν οι εταιρείες οι οποίες αποκλίνουν από τον κώδικα.

3.6.6 Όσον αφορά τον γενικό στόχο της διαφάνειας, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής για γενίκευση στην ΕΕ των κανόνων που ισχύουν σε ορισμένα κράτη μέλη, ιδίως εκείνων που προάγουν την μακροπρόθεσμη απόδοση των επιχειρήσεων. Η δυσκολία έγκειται στην εξεύρεση της σωστής ισορροπίας μεταξύ των νόμιμων απαιτήσεων διαφάνειας και της ανάγκης να μην εμποδίζεται η ανάπτυξή τους από υπερβολικό διοικητικό κόστος και από την αποκάλυψη στους ανταγωνιστές εμπιστευτικών πληροφοριών.

3.6.7 Η ΕΟΚΕ, θεωρώντας ότι η απαίτηση για «συμμόρφωση ή αιτιολόγηση» αποτελεί το θεμέλιο των αρχών της διακυβέρνησης, συμφωνεί με τη διαπίστωση ότι απαιτείται αυστηρότερη εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής και εκφράζει την ικανοποίησή για τη σχετική πρωτοβουλία της Επιτροπής.

3.6.8 Η ΕΟΚΕ σημειώνει τη βούληση της Επιτροπής να ενισχύσει τον ρόλο των μετόχων, προκειμένου να εξευρεθεί ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ των διαφόρων αρχών. Κατανοεί επίσης ότι η διεύρυνση των δικαιωμάτων συμμετοχής των μετόχων περιλαμβάνει και υποχρεώσεις τις οποίες οφείλουν να τηρούν.

3.6.9 Θεωρώντας αναγκαία την προώθηση του διαλόγου μεταξύ εκδοτών και μετόχων, η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην πρωτοβουλία για την καλύτερη γνωριμία των επιχειρήσεων με τους μετόχους τους, διότι τούτο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση. Η μελλοντική ευρωπαϊκή πράξη στον τομέα αυτό θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διαφορές στη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

3.6.10 Η ΕΟΚΕ στηρίζει επίσης την πρόταση να υποχρεούνται οι θεσμικοί επενδυτές να δημοσιοποιούν τις πολιτικές ψήφου και τη δέσμευσή τους, και ιδίως τον επενδυτικό τους ορίζοντα στις εταιρείες των οποίων αποκτούν τίτλους.

3.6.11 Όσον αφορά το σημαντικό θέμα της ψηφοφορίας των μετόχων για την πολιτική αποδοχών και την έκθεση αποδοχών, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αναζήτηση ευρωπαϊκής εναρμόνισης δεν μπορεί να υπερβαίνει τη συμβουλευτική ψήφο.

3.7 *Εταιρικό δίκαιο*

3.7.1 Μεταξύ των διαφόρων πρωτοβουλιών που ανακοινώθηκαν, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μια διαφορετική ιεράρχηση των προτεραιοτήτων από εκείνη της Επιτροπής.

3.7.2 Σε αντίθεση με την Επιτροπή, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να συνεχιστούν οι προσπάθειες για το σχέδιο SPE και την εξεύρεση συναινετικής λύσης.

3.7.3 Για την ΕΟΚΕ, αποτελεί επίσης προτεραιότητα η διευκόλυνση της μεταφοράς έδρας στο εσωτερικό της ΕΕ και ότι η αναμενόμενη σχετική πρωτοβουλία θα πρέπει να συνεχίσει να διασφαλίζει και να ενισχύει τις προϋποθέσεις ενεργού συμμετοχής των εργαζομένων.

([6]) Βλ. Ανακοίνωση «*Εκσυγχρονισμός του εταιρικού δικαίου και ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης στηνΕυρωπαϊκή Ένωση - ένα πρόγραμμα για την επίτευξη προόδου*», COM(2003) 284 final.

4. **Επιμέρους παρατηρήσεις**

4.1 *Εταιρική διακυβέρνηση*

4.1.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη βελτίωσης των εξηγήσεων που υποχρεούνται να παρέχουν οι επιχειρήσεις όταν αποκλίνουν από τους κώδικες διακυβέρνησης. Οι εξηγήσεις αυτές αποτελούν μερικές φορές ασκήσεις ρητορικής, ενώ θα έπρεπε να είναι εμπεριστατωμένες και να αναφέρουν, όπου συντρέχει λόγος, την εναλλακτική λύση που εφαρμόστηκε.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Επιτροπή αφήνει την ευθύνη στα κράτη μέλη τα οποία, με τους εθνικούς κώδικες, θα καθορίσουν τους τρόπους βελτίωσης των εκθέσεων εταιρικής διακυβέρνησης.

4.1.3 Όπως επισημάνθηκε ήδη ([7]), η ποιότητα των εξηγήσεων που παρέχει μια εταιρεία αφορά, κυρίως, το δικό της συμφέρον, διότι υπόκειται στους κανόνες της αγοράς, σε περίπτωση ανεπαρκών εξηγήσεων.

4.1.4 Στον βαθμό που η Επιτροπή θα ήθελε να ελέγχει -ή να πιστοποιεί- την ποιότητα των πληροφοριών για τη διακυβέρνηση που διατίθενται στις αγορές, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διευκρινίσει ότι διαφωνεί με μια δεσμευτική προσέγγιση. Εξάλλου, τονίζει τις τεχνικές δυσχέρειες που θα αντιμετώπιζε ένα τέτοιο εγχείρημα το οποίο προϋποθέτει τον καθορισμό ενιαίων κριτηρίων σε επίπεδο ΕΕ και για όλες τις επιχειρήσεις (όπως και στην περίπτωση της οδηγίας για τον υποχρεωτικό έλεγχο των λογαριασμών όπου προβλέπεται η θέσπιση επιτροπής λογιστικού ελέγχου).

4.1.5 Ένα μέτρο που θα μπορούσε να επιβαρύνει περισσότερο τον διοικητικό φόρτο των επιχειρήσεων αφορά τις απαιτήσεις διαφάνειας ως προς τις μισθολογικές πολιτικές και τις συγκεκριμένες αποδοχές των διοικητικών στελεχών· το ζήτημα αυτό αφορά μέχρι στιγμής τις διάφορες συστάσεις και κώδικες διακυβέρνησης σε εθνικό επίπεδο, αλλά η Επιτροπή, στο σχέδιο δράσης της, προβλέπει τη θέσπιση δεσμευτικού μέσου σε επίπεδο ΕΕ. Η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να δεχθεί ένα τέτοιο μέτρο μόνο στον βαθμό που η πρακτική εφαρμογή του δεν επιβαρύνει σημαντικά το κανονιστικό κόστος των επιχειρήσεων, το οποίο πρέπει να εκτιμηθεί προσεκτικά στην προκαταρκτική μελέτη επιπτώσεων. Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί για τον κίνδυνο που διατρέχει το εμπορικό απόρρητο από μια δημοσιοποίηση των κριτηρίων που διέπουν τις μεταβλητές συνιστώσες των αμοιβών των εκτελεστικών διευθυντών. Όσον αφορά το ύψος των ποσών, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διαβίβασης στους μετόχους σαφών και λεπτομερών πληροφοριών όσον αφορά τόσο τον υπολογισμό τους όσο και τα κριτήρια με τα οποία αυτά καθορίζονται.

4.1.6 Ένα από τα πιο περίπλοκα ζητήματα, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, αφορά την ιδέα να δοθεί στους μετόχους το δικαίωμα ψήφου σχετικά με τη μισθολογική πολιτική και την έκθεση αποδοχών. Το ζήτημα απαιτεί εξαιρετική προσοχή. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή είναι σχετικά ασαφής και δεν προσδιορίζει εάν το αποτέλεσμα αυτής της ψηφοφορίας θα έχει συμβουλευτικό ή δεσμευτικό χαρακτήρα.

4.1.7 Πέρα από τις νομικές και πρακτικές δυσκολίες υλοποίησης, μια δεσμευτική ψηφοφορία συνεπάγεται μεταφορά αρμοδιοτήτων του διοικητικού επιπέδου στους μετόχους. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να στηρίξει έναν τέτοιο προσανατολισμό που θα τροποποιούσε ριζικά το εταιρικό δίκαιο, αν και θεωρεί ότι κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να μπορεί να προσδιορίζει το συμβουλευτικό ή δεσμευτικό χαρακτήρα της ψήφου.

4.1.8 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη αποφανθεί για το θέμα αυτό προτείνοντας μια ψήφο έγκρισης και διευκρινίζοντας, επίσης, ότι το ψήφισμα σχετικά με τη μισθολογική πολιτική που προτείνεται στους μετόχους κατά τη γενική τους συνέλευση υπόκειται σε πρότερη συζήτηση και έγκριση από το διοικητικό συμβούλιο συνολικά, όπως ισχύει ήδη στη Γερμανία ([8]).

4.1.9 Όσον αφορά τις μεταβλητές συνιστώσες των αμοιβών των εκτελεστικών στελεχών, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η έγκριση, κατά τη γενική συνέλευση, από τους μετόχους πρέπει να αφορά το σύστημα και τους κανόνες που εφαρμόζονται (προκαθορισμένα και μετρήσιμα κριτήρια απόδοσης), καθώς και το ίδιο το ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων ([9]).

4.1.10 Όσον αφορά τη δραστηριότητα των πληρεξουσίων συμβούλων, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη αυστηρότερης εποπτείας. Ειδικότερα, συνιστά να υπόκεινται οι σύμβουλοι αυτοί στις κάτωθι υποχρεώσεις: δημοσιοποίηση της πολιτικής ψήφου τους (με αιτιολόγηση των συστάσεών τους), διάδοση του σχεδίου έκθεσή τους στην εταιρεία πριν τη διαβίβασή τους στους επενδυτές (έτσι ώστε η εταιρεία να μπορεί να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της), ενημέρωση ως προς τις συγκρούσεις συμφερόντων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις δραστηριότητές τους, ιδίως τις σχέσεις τους με την εταιρεία και τους μετόχους της, καθώς και τα μέτρα που εφαρμόζουν για την πρόληψη τέτοιων συγκρούσεων.

([7]) ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σελ. 91.

([8]) ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σελ. 91

([9]) Σύμφωνα με τη σχετική Σύσταση της Επιτροπής του 2004.

4.2 *Εταιρικό δίκαιο*

4.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να δοθεί συνέχεια στο σχέδιο για την ευρωπαϊκή ιδιωτική εταιρεία (SPE), η υλοποίηση του οποίου πρέπει να συμμορφώνεται με τις διατάξεις της Συνθήκης, καθώς και με το εφαρμοζόμενο εταιρικό δίκαιο. Πέρα από την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών, ένα ενιαίο μέσο όπως η SPE θα μπορούσε, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να έχει καταλυτική σημασία για τις διασυνοριακές δραστηριότητες των ΜΜΕ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων στην SPE, σύμφωνα με τους ίδιους κανόνες που ισχύουν για την SE και την SCE, αποτελεί απαίτηση που δεν είναι δυνατόν να τεθεί υπό αμφισβήτηση χωρίς τροποποίηση του σχεδίου. Συνεπώς, αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για τη συμφωνία που επιδιώκει η ΕΟΚΕ στο ζήτημα αυτό.

4.2.2 Ακόμη, όσον αφορά το ζήτημα των ευρωπαϊκών κανόνων που πρέπει να θεσπιστούν προκειμένου να διευκολυνθεί η μεταφορά έδρας μεταξύ κρατών μελών, η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε μεγαλύτερη αποφασιστικότητα από την Επιτροπή που αναγνωρίζει και η ίδια τις πραγματικές ανάγκες στον τομέα αυτό. Η ΕΟΚΕ ζητεί να υπάρξει σχετική πρωτοβουλία η οποία θα πρέπει να συνεχίσει να διασφαλίζει και να ενισχύει τις προϋποθέσεις συμμετοχής των εργαζομένων. Οι εργαζόμενοι πρέπει να ενημερώνονται και να συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις σχετικά με την προτεινόμενη μεταφορά, σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 2002/14/ΕΚ και της οδηγίας για τις ευρωπαϊκές επιτροπές επιχείρησης.

4.2.3 Αντίθετα, η ΕΟΚΕ είναι πολύ επιφυλακτική έναντι οποιασδήποτε ενωσιακής πρωτοβουλίας προς την κατεύθυνση μιας αναγνώρισης της έννοιας του «συμφέροντος του ομίλου», διότι η αναγνώριση αυτή, τελικά, θα υπονομεύσει την αρχή της ανεξαρτησίας των νομικών προσώπων, ιδίως των μη ευρωπαϊκών, στο πλαίσιο εταιρικών ομίλων. Παρά την προσεκτική και συγκρατημένη στάση της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ ανησυχεί, ακόμη, για μια λογική που δίνει προτεραιότητα στα συμφέροντα του ομίλου εις βάρος των συμφερόντων της θυγατρικής, η οποία θα μπορούσε να θυσιαστεί χάριν της πρώτης. Εν πάση περιπτώσει, εάν η Επιτροπή διατηρήσει τον προσανατολισμό αυτό, τούτο θα σήμαινε ότι πρέπει πρώτα να διατυπωθεί πρώτα ένας κοινός νομικός ορισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο της έννοιας του «ομίλου επιχειρήσεων», ένα έργο ιδιαίτερα ευαίσθητο και δύσκολο εξαιτίας των διαφορετικών προσεγγίσεων των κρατών μελών στο ζήτημα αυτό.

4.2.4 Δεδομένης της εμβέλειας του σχεδίου δράσης, η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί προτεραιότητα, μέχρι το τέλος του έτους, την κωδικοποίηση του εταιρικού δικαίου στην ΕΕ, ένα έργο εξαιρετικά χρονοβόρο.

4.2.5 Η ΕΟΚΕ, επίσης, αμφιβάλλει εάν το νομοθετικό πλαίσιο θα παραμείνει σταθερό δεδομένου ότι η Επιτροπή προτίθεται να καλύψει τα νομικά κενά και τις ακούσιες επικαλύψεις οδηγιών.

4.2.6 Τέλος, η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη δυσκολία μιας τέτοιας προσπάθειας στο μέτρο που οι σχετικές οδηγίες, οι οποίες περιλαμβάνουν διάφορες επιλογές, ως επί το πλείστον έχουν ήδη μεταφερθεί στις εθνικές νομοθεσίες.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Πρόγραμμα δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020 — Επιστροφή του επιχειρηματικού πνεύματος στην Ευρώπη»

COM(2012) 795 final

(2013/C 271/14)

Εισηγητής: **ο κ. Gonçalo LOBO XAVIER**

Συνεισηγητής: **ο κ. Ronny LANNOO**

Στις 18 Μαρτίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής: Πρόγραμμα δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020 – Επιστροφή του επιχειρηματικού πνεύματος στην Ευρώπη

COM(2012) 795 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 61 ψήφους υπέρ, 8 κατά και 13 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η Ευρώπη αντιμετωπίζει τεράστιες προκλήσεις και κανένα κράτος μέλος δεν μπορεί να μην συμβάλει με κριτικό πνεύμα στην επίλυση των προβλημάτων που έφερε στο φως η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Ένα από τα κυριότερα προβλήματα, η ανεργία, όποιο κι εάν είναι το ποσοστό της και ανεξάρτητα από τα τμήματα της κοινωνίας που πλήττει, απαιτεί κοινές και συντονισμένες προσπάθειες των κρατών μελών, οι οποίες πρέπει να διέπονται από μια ενιαία στρατηγική, με διαφοροποιημένες εφαρμογές ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες της εκάστοτε χώρας.

1.2 Μέσα στα πλαίσια αυτά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει το «πρόγραμμα δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020», ως τρόπο προώθησης ενός πνεύματος επιχειρηματικότητας και καινοτομίας που να καθιστά δυνατή την ανάκαμψη των οικονομιών και τη δημιουργία ενός πραγματικού «ευρωπαϊκού επιχειρηματικού πνεύματος», ικανού να κινητοποιήσει την κοινωνία για την επίτευξη στόχων που αφορούν όλους.

1.3 Η παρούσα γνωμοδότηση μελετά την προστιθέμενη αξία που προσφέρει το «πρόγραμμα δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020», μια ρεαλιστική συμβιβαστική λύση για μια νέα ώθηση στο επιχειρηματικό και δραστήριο πνεύμα, ως ένας πραγματικά ευρωπαϊκός μηχανισμός για τη συμβολή στην έξοδο από την κρίση, ο οποίος επικεντρώνεται στην επένδυση σε βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ειδικές δράσεις και διαρθρωμένες πολιτικές, επαρκώς αποτελεσματικές ώστε να μεταβάλουν την τρέχουσα κατάσταση, χάρη στην ενίσχυση και την προώθηση μιας δραστήριας στάσης που να κινητοποιεί την κοινωνία σχετικά με θέματα καινοτομίας και οικονομικής ανάπτυξης. Αυτή η επιχειρηματική πολιτική πρέπει να τονώνει τη δημιουργία όλων των ειδών επιχειρήσεων. Πρέπει επίσης να ενισχύει την ανάδυση αυτοαπασχολούμενων, τεχνητών, ελεύθερων επαγγελμάτων, οικογενειακών επιχειρήσεων, συνεταιρισμών ή κοινωνικών επιχειρήσεων.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η επιχειρηματικότητα πρέπει να γίνεται αντιληπτή από την κοινωνία όχι ως κάτι που μπορεί να λύσει όλα τα προβλήματα, αλλά μάλλον ως συνδρομή στην αναγκαία αλλαγή συμπεριφοράς για τη δημιουργία ενός πνεύματος καινοτομίας, αναζήτησης γνώσης και επιχειρηματικών ευκαιριών, με στόχο τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία σε όλα τα είδη επιχειρήσεων.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία μήπως το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπονομεύσει την εφαρμογή του προγράμματος δράσης «Επιχειρηματικότητα 2020», υποβιβάζοντάς το σε απλή διακήρυξη καλών προθέσεων, χωρίς οικονομικό αντίκρισμα.

1.6 Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί και καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να μελετήσει κατά πόσον είναι αναγκαίο να διατεθούν οι απαραίτητοι για την εκτέλεση του προγράμματος πόροι, κατά τρόπο ουσιαστικό και βιώσιμο, και υπενθυμίζει ότι τα διαρθρωτικά ταμεία μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο συγκεκριμένο θέμα.

1.7 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι διάφοροι παράγοντες που δραστηριοποιούνται επιτόπου, ανεξαρτήτως προέλευσης (ιδιωτικής ή δημόσιας) και τομέα δραστηριότητας, απαιτείται να αποκτήσουν τα μέσα ώστε να διαδίδουν τις βέλτιστες πρακτικές επιχειρηματικότητας.

1.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά να αναλάβουν την εφαρμογή του προγράμματος δράσης «Επιχειρηματικότητα 2020» η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη, σε στενή συνεργασία με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ΜμΕ, δεδομένης της εμβέλειας και της σημασίας τους στον ευρωπαϊκό χώρο.

1.9 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι οι πολιτικές προώθησης της επιχειρηματικότητας πρέπει να συντονίζονται με τις εκπαιδευτικές πολιτικές, με τη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας για τη διάδοση της έννοιας αυτής από τα πρώτα ήδη σχολικά χρόνια. Ζητεί, επίσης, τον συντονισμό αυτών των δράσεων τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αρμονική εφαρμογή τους.

1.10 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι, όπως και για άλλες ανάλογες εκδηλώσεις, η Επιτροπή θα πρέπει να ανακηρύξει ένα από τα προσεχή δύο έτη «ευρωπαϊκό έτος επιχειρηματικότητας» και να προωθήσει κοινές πρωτοβουλίες, ώστε να δώσει μια ώθηση στην έννοια της ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας. Η πρόταση αυτή δεν έρχεται σε αντίφαση με την εφαρμογή της «Ημέρας Επιχειρηματικότητας της ΕΕ» που αναφέρεται στην ανακοίνωση.

1.11 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να θεσπίσει ένα τέταρτο άξονα παρέμβασης για την ενίσχυση των δραστηριοτήτων εποπτείας, καθοδήγησης και υποστήριξης που παρέχονται στις επιχειρήσεις, ιδίως τις μικρότερες επιχειρήσεις, μέσω ενδιάμεσων οργανισμών.

1.12 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να αξιοποιήσουν την εμπειρία πολλών κρατών μελών για την ανάπτυξη και τη δημιουργία συστημάτων υποστήριξης των ηλικιωμένων που θέλουν να ξεκινήσουν μια ανεξάρτητη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της συνταξιοδότησής τους, και να απλουστεύσουν το πλαίσιο για τις δραστηριότητές τους.

2. **Η πρόταση της Επιτροπής**

2.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι τρεις προτεινόμενοι τομείς άμεσης παρέμβασης, που αποβλέπουν στην αειφόρο δημιουργία μιας νοοτροπίας επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη, είναι σωστοί, αλλά πρέπει να συνοδεύονται από ειδικά μέτρα, τα οποία θα εφαρμόζονται τοπικά, με «ευρωπαϊκή» οπτική και με προσανατολισμό προς τις παγκόσμιες αγορές. Η ΕΟΚΕ κρίνει κατάλληλες σε θεωρητικό επίπεδο τις προς ανάπτυξη δράσεις, εφιστά όμως την προσοχή της Επιτροπής στην ανάγκη της οικονομικής τους βιωσιμότητας.

Οι τομείς άμεσης παρέμβασης προσδιορίζονται ορθά:

(α) Επιχειρηματική εκπαίδευση και κατάρτιση για τη στήριξη της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης.

(β) Διαμόρφωση γενικών συνθηκών που να ευνοούν τους επιχειρηματίες μέσω της άρσης των υφιστάμενων διαρθρωτικών φραγμών και της στήριξής τους σε κρίσιμα στάδια του κύκλου ζωής της επιχείρησης, χωρίς να παραβλέπεται η σημασία της χρηματοδότησης στην όλη διαδικασία.

(γ) Ενδυνάμωση της επιχειρηματικής νοοτροπίας στην Ευρώπη: γαλούχηση της νέας γενιάς επιχειρηματιών.

Με άλλα λόγια, παρέμβαση στην προετοιμασία και την κατάρτιση των ατόμων· διευκόλυνση των προϋποθέσεων που ευνοούν την επιχειρηματικότητα· προώθηση της έννοιας της επιχειρηματικότητας με βάση τις συνθήκες που θα έχουν στο μεταξύ διαμορφωθεί.

Επαναλαμβάνουμε ότι, σε θεωρητικό επίπεδο, η προσέγγιση είναι σωστή, αλλά ότι απαιτεί από κοινού δέσμευση των κρατών μελών και αποσαφήνιση ως προς την οικονομική βιωσιμότητα του προγράμματος.

3. **Γενικές παρατηρήσεις και σχόλια**

3.1 Η επιχειρηματικότητα ήδη έχει εντοπιστεί και αναγνωριστεί ως διακριτικό χαρακτηριστικό των ανεπτυγμένων κοινωνιών, που πρέπει να αποτελεί εποικοδομητικό στοιχείο για την επικρατούσα νοοτροπία ([1]).

3.2 Η αλλαγή συμπεριφοράς της ευρωπαϊκής κοινωνίας απέναντι στην επιχειρηματικότητα επιτυγχάνεται χάρη στη διάδοση των ορθών πρακτικών και των δοκιμασμένων επιτυχών εγχειρημάτων, σε συνδυασμό με θεμελιώδεις έννοιες που αναφέρονται στο επιχειρηματικό πνεύμα, με συνεκτίμηση του γεγονότος ότι η επένδυση πρέπει να επικεντρώνεται στην αξιοποίηση του πλουσιότατου ανθρώπινου κεφαλαίου της Ευρώπης. Οι πόροι του ΠΔΠ θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την εν λόγω ανάγκη προώθησης και διάδοσης των δοκιμασμένων ορθών πρακτικών, με τη βοήθεια των οργανώσεων και εκπροσώπων των ΜμΕ στα διάφορα κράτη μέλη.

3.3 Για την απαραίτητη αλλαγή συμπεριφοράς, είναι σημαντικά κάποια στοιχεία, που όμως δεν προβάλλονται δεόντως στην ανακοίνωση. Ένα παράδειγμα είναι τα ζητήματα της διανοητικής ιδιοκτησίας και των δικαιωμάτων δημιουργού. Η ΕΟΚΕ ζητά, λοιπόν, από την Επιτροπή να συμπεριλάβει τις πτυχές αυτές κατά τη χάραξη των προς ανάπτυξη προγραμματικών δράσεων, γιατί είναι καθοριστικές για την επίτευξη των γενικών στόχων της ανακοίνωσης ([2]). Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για σθεναρή τοποθέτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών απέναντι στους φορείς οργάνωσης του παγκόσμιου εμπορίου στους τομείς αυτούς.

3.4 Παρά τις καλές προθέσεις της, η ανακοίνωση είναι κάπως ασαφής ως προς τον τρόπο εκτέλεσης και παρακολούθησης των πολιτικών που καλούνται να αναπτύξουν τα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι πολλές από τις πολιτικές αυτές θα καταστούν αποτελεσματικές μόνον εάν τα κράτη μέλη αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία αλλαγής νοοτροπίας, πράγμα που μας φαίνεται δύσκολο στην παρούσα κατάσταση της οικονομίας, εάν δεν υπάρξει προσφυγή σε χρηματοδοτικά μέσα προερχόμενα από ευρωπαϊκά προγράμματα. Η ΕΟΚΕ προσθέτει, επιπλέον, ότι όσο πιο ενεργά συμμετάσχουν οι διάφοροι εκπρόσωποι των ΜμΕ, τόσο πιο αποδοτική θα είναι η εφαρμογή του προγράμματος δράσης «Επιχειρηματικότητα 2020», καθώς θα εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των κατάλληλων φορέων για τα ζητήματα που πρέπει να εξεταστούν και για την αναγκαία αλλαγή νοοτροπίας.

([1]) ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σ. 45.

([2]) ΕΕ C 68 της 6.3.2012, σ. 28. «*Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) πρέπει να διατηρήσουν τον παραδοσιακό ρόλο τους για την προώθηση της καινοτομίας και της γνώσης.*»

3.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τη απουσία ειδικού προϋπολογισμού για την εφαρμογή των δράσεων του προγράμματος και, συνεπώς, αμφισβητεί την αποτελεσματικότητά του, εφόσον δεν υπάρχει εφαρμόσιμος δημοσιονομικός σχεδιασμός που να ανταποκρίνεται στις προτεινόμενες δράσεις. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι τα διαρθρωτικά ταμεία μπορούν να αναλάβουν καίριο ρόλο στο σύστημα αυτό και καλεί, επομένως, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να προβούν σε κατάλληλη προσφυγή στα Ταμεία αυτά για την προώθηση της επιχειρηματικότητας σύμφωνα με το προσεχές ενωσιακό πλαίσιο αναφοράς. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δράσεων θα πρέπει να συνεκτιμηθούν στην εφαρμογή των διαρθρωτικών ταμείων.

3.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι, όπως και για άλλες ανάλογες εκδηλώσεις, η Επιτροπή θα πρέπει να ανακηρύξει ένα από τα προσεχή δύο έτη «ευρωπαϊκό έτος επιχειρηματικότητας» και να προωθήσει κατάλληλες κοινές πρωτοβουλίες για την προώθηση της έννοιας της ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας.

3.7 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις προσπάθειες που έχει καταβάλει η Επιτροπή για να προωθήσει την εξάλειψη της γραφειοκρατίας κατά τη σύσταση και την ανάπτυξη επιχειρήσεων και ζητά από τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν κοινά μέτρα που να προστατεύουν την ευρωπαϊκή αγορά από τον αθέμιτο ανταγωνισμό εκ μέρους άλλων χωρών ή περιοχών του κόσμου.

3.8 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα κράτη μέλη, στα προγράμματα προώθησης της επιχειρηματικότητας, πρέπει να προβλέψουν τη θέσπιση ειδικών μέτρων στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, τα οποία να εξασφαλίζουν στους επιχειρηματίες ανάλογα επίπεδα προστασίας με αυτά των εργαζομένων γενικά, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της ασφάλειας για όσους χρησιμοποιούν τον «κίνδυνο» ως μοχλό επιτυχίας των εγχειρημάτων τους.

3.9 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της σύστασης εικονικής ομάδας «πρέσβεων της επιχειρηματικότητας», η οποία θα αξιοποιεί πραγματικές περιπτώσεις επιτυχών εγχειρημάτων για τη βελτίωση της εικόνας του επιχειρηματία, ώστε να μεταβληθεί θετικά η αντίληψη της κοινωνίας για το θέμα αυτό. Οι ομάδες αυτές θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη διάδοση των αξιών της επιχειρηματικότητας και την προώθηση κοινών πρωτοβουλιών. Η Επιτροπή έχει ήδη κάνει το πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση, εκδίδοντας κάθε χρόνο, κατά την ευρωπαϊκή εβδομάδα των ΜμΕ, το φυλλάδιο «Secret of Success» που περιλαμβάνει τους επιχειρηματίες-πρεσβευτές σε κάθε κράτος μέλος. Το ίδιο ισχύει και για την πρωτοβουλία «Start up Europe» στο πλαίσιο του ψηφιακού θεματολογίου.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 *Προώθηση της επιχειρηματικότητας και εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα*

4.1.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί και τονίζει ότι η επένδυση στην προώθηση και τη μάθηση της επιχειρηματικότητας είναι καθοριστική για την επίτευξη των προτεινόμενων στόχων πολιτισμικής αλλαγής στην κοινωνία. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η προώθηση αυτή έχει μεγάλη σημασία να γίνεται ήδη από τα πρώτα σχολικά χρόνια. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η έννοια της επιχειρηματικότητας εντάσσεται σε ποικίλους τομείς της κοινωνίας και σε διάφορες φάσεις της ζωής των πολιτών. Επομένως, η επιχειρηματικότητα θα πρέπει να προωθείται υπό την ευρεία αυτή έννοια. Η κοινωνία πολιτών είναι εκ φύσεως κοιτίδα κοινωνικής επιχειρηματικότητας, με καίρια σημασία για την ανάπτυξη της γενικής έννοιας της επιχειρηματικότητας. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αναγνωριστεί και να υποστηριχθεί η γενική αυτή έννοια.

4.1.2 Υπάρχει ένα αξιοσημείωτο σύνολο ορθών πρακτικών, σε όλα τα κράτη μέλη, που μπορούν και πρέπει να διαδοθούν και να εφαρμοστούν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της εκάστοτε χώρας. Η σωστή διάδοση και προώθηση των πρωτοβουλιών αυτών μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την αντίληψη σχετικά με τη σημασία της επιχειρηματικότητας και του επιχειρηματικού πνεύματος. Είναι σημαντικό το ΠΔΠ να διαθέσει επαρκείς πόρους ώστε οι αρχές και οι διάφοροι εκπρόσωποι των ΜμΕ να διαδίδουν και να προωθούν τις ορθές αυτές πρακτικές.

4.1.3 Σε θεωρητικό επίπεδο, η διευκόλυνση της προώθησης ορθών πρακτικών στους τομείς αυτούς αντιμετωπίζονται θετικά από την ΕΟΚΕ, εφιστάται όμως η προσοχή στην ανάγκη να συνεκτιμώνται πάντοτε οι ιδιαιτερότητες του εκάστοτε κράτους μέλους και να προσαρμόζονται τα μέτρα σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του.

4.1.4 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι δυνατότητες που ήδη προσφέρει το Ευρωπαϊκό Επιχειρηματικό Δίκτυο (Enterprise Europe Network – EEN) μπορούν να αξιοποιηθούν για την προώθηση και την ενημέρωση των κρατών μελών σχετικά με το σχέδιο δράσης. Προκειμένου να ενισχυθεί το έργο αυτό, θα πρέπει να προωθηθεί η συνεργασία του ΕΕΝ με τις διάφορες οργανώσεις που συμμετέχουν στη διαδικασία προώθησης της επιχειρηματικότητας, ιδιαιτέρως δε εκείνες που συνδέονται με τις ΜμΕ. Ας ληφθεί υπόψη ότι ο δυναμισμός του δικτύου ΕΕΝ παρουσιάζει διακυμάνσεις ανάλογα με τα κράτη.

4.2 *Προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος*

4.2.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις πολιτικές κινητοποίησης της κοινωνίας σχετικά με την επιχειρηματικότητα με βάση πρότυπα επιτυχίας και περιπτώσεις που έχουν ήδη δοκιμαστεί επιτυχώς. Οι ορθές πρακτικές πρέπει να αναπαράγονται από την κοινωνία και αυτό συνιστά έναν αποτελεσματικό τρόπο για τη δημιουργία θετικής αντίληψης της επιχειρηματικότητας και για την τόνωση της αυτοπεποίθησης των διαφόρων ομάδων στόχων.

4.2.2 Ωστόσο, είναι απόλυτα αναγκαίο να εμφυσηθεί η νοοτροπία της επιχειρηματικότητας στους νέους από πολύ νωρίς, όπως αναφέρεται παραπάνω. Υπάρχει μια σχέση αιτίου-αποτελέσματος στις ομάδες στόχους στις οποίες απευθύνεται η προώθηση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. Οι νέοι ανταποκρίνονται θετικά στα ερεθίσματα της προώθησης κατάλληλου πνεύματος και περιβάλλοντος ώστε να «δημιουργήσουν κάτι» με δική τους πρωτοβουλία και ευθύνη και ενθουσιάζονται με τα επιτεύγματα που είναι πραγματικά δικά τους. Όσο πιο νωρίς συμμετάσχουν οι νέοι σε εγχειρήματα όπου μπορούν να μάθουν στην πράξη να αναπτύσσουν την επιχειρηματικότητά τους και να αποτελούν καλό παράδειγμα

επιχειρηματικού πνεύματος και συνεργασίας μεταξύ ατόμων που μοιράζονται κοινούς στόχους και αξίες, τόσο καλύτερα θα είναι τα αποτελέσματα στο μέλλον. Γι' αυτό ακριβώς ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την αλλαγή συμπεριφοράς και, επομένως, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πρωτοβουλίες που συνδράμουν την εκπαιδευτική κοινότητα στη διάδοση και την προώθηση της έννοιας αυτής. Ένα επιτυχές παράδειγμα για την προώθηση της επιχειρηματικότητας με συμμετοχή των εκπαιδευτικών είναι το «F1 in Schools» ([3]). Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει επίσης τα συμπεράσματα της έκθεσης «Entrepreneurship in education» (επιχειρηματικότητα στην εκπαίδευση), όπου παρουσιάζεται γενική επισκόπηση των διαφόρων στρατηγικών που εφαρμόζονται στην Ευρώπη για την προώθηση της εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα ([4]).

4.2.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι δεν υπάρχει ένα ενιαίο πρότυπο επιχειρηματικότητας, αλλά μια σειρά από νοοτροπίες που ποικίλλουν ανάλογα με το μέγεθος, τη φύση και τον τομέα δραστηριότητας. Οι δράσεις προώθησης θα πρέπει συνεπώς να αφορούν όλους τους τύπους των επιχειρήσεων και να μην προκρίνουν ένα πρότυπο που θα πρέπει να προσιδιάζει σε όλες τις περιπτώσεις. Θα πρέπει επίσης να στοχεύουν τους εταίρους της επιχείρησης, δηλαδή τις τράπεζες, τις δημόσιες αρχές και τα μέσα ενημέρωσης, ώστε αυτές οι πολιτισμικές διαφορές να λαμβάνονται υπόψη στις πληροφορίες που παρέχουν και τις πολιτικές που επιλέγουν.

4.2.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα κράτη μέλη ότι πρέπει να προστατεύσουν και να διατηρήσουν την ποικιλία και την πολυμορφία των επιχειρήσεων με στόχο την πλήρη αναβάθμιση και υλοποίηση της ενιαίας αγοράς και του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και τους συνιστά να το πράξουν. Όλοι οι τύποι επιχειρήσεων αντικατοπτρίζουν μια πτυχή της ευρωπαϊκής ιστορίας και καθένας τους είναι φορέας της συλλογικής μνήμης και «των πολιτισμών μας» ([5]). Επίσης, με στόχο την πλήρη μορφοποίηση και προώθηση της ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας, η ποικιλία και ο πλουραλισμός των τύπων επιχειρήσεων πρέπει να διευκρινιστούν και να αξιοποιηθούν σε ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης.

4.3 *Προώθηση ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος*

4.3.1 Η ανάγκη να καταστεί σαφές σε όλους ότι η δημιουργία επιχειρήσεων προκύπτει από την προσπάθεια μιας κοινότητας που αναγνωρίζει, εκτιμά και είναι διατεθειμένη να αποδεχθεί την προστιθέμενη αξία που παράγει ο επιχειρηματίας, φαίνεται προφανής. Στην παρούσα κατάσταση των οικονομιών, είναι ακόμη πιο καίριο ο ρόλος των επιχειρηματιών να εκλαμβάνεται θετικά από όλους.

4.3.2 Αφού γίνει η σωστή προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος, επίσης αναγκαίο είναι να δημιουργηθούν συνθήκες πραγματικά βιώσιμες και σταθερές, κυρίως από νομοθετική άποψη, για όσους επιθυμούν να επενδύσουν και να διακινδυνεύσουν την ανάπτυξη μιας ιδέας, μιας έννοιας, μιας επιχείρησης.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι είναι όντως απαραίτητο να προωθηθεί η δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή να διευκολυνθεί η μετατροπή εκείνων που κινδυνεύουν να κλείσουν. Ωστόσο, εξίσου σημαντική είναι η στήριξη των υφιστάμενων επιχειρήσεων. Μεταξύ εκκίνησης και παύσης της λειτουργίας, υπάρχει το σύνολο του κύκλου ζωής μιας επιχείρησης που απαιτεί συγκεκριμένες πολιτικές που να συνδυάζουν τη βελτίωση της νομοθεσίας, με σκοπό τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την αειφόρο οικονομική δραστηριότητα, με την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα εντός της ενιαίας αγοράς, αλλά και στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.

4.3.4 Με λίγα λόγια, τα κράτη μέλη πρέπει να εναρμονίσουν κατά τρόπο εποικοδομητικό τις προϋποθέσεις δημιουργίας βέλτιστων συνθηκών για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και των επιχειρηματικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη όλη την ποικιλία των μορφών επιχειρηματικής δομής. Για μία ακόμη φορά, τα επιτυχή παραδείγματα, όπως είναι οι διάφορες μορφές συλλογικής συμμετοχής στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων ή η συμμετοχή σε συνεταιρισμούς, μπορούν να χρησιμεύσουν ως έμβλημα για τις αλλαγές που θα προωθήσουν τα κράτη μέλη ([6]).

4.3.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η πληροφόρηση σχετικά με τις προϋποθέσεις δημιουργίας επιχειρήσεων πρέπει να καταστεί σαφέστερη και να εναρμονιστεί μεταξύ των κρατών μελών, ούτως ώστε οι ισότιμες συνθήκες να αποτελέσουν παράγοντα τόνωσης του επιχειρηματικού πνεύματος. Πρέπει επίσης να εξασφαλιστεί πρόσβαση σε υπηρεσίες στήριξης με τη συνεκτίμηση των διαφόρων ειδών επιχειρήσεων.

4.3.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι το ζήτημα της χρηματοδότησης αποτελεί ζήτημα ευρωπαϊκού επιπέδου, που πρέπει να αντιμετωπιστεί πολύ προσεκτικά από όλα τα κράτη μέλη. Η οικονομική ρευστότητα είναι περιορισμένη και, στις συνθήκες αυτές, εκείνοι που πλήττονται περισσότερο είναι οι μικροί επιχειρηματίες που επιθυμούν να ξεκινήσουν ένα συγκεκριμένο εγχείρημα. Επομένως, αποτελεί επιτακτική ανάγκη να ενισχυθούν οι μηχανισμοί χρηματοδότησης που υποστηρίζουν τέτοιου είδους πρωτοβουλίες, όπως είναι, για παράδειγμα, τα συστήματα αμοιβαίων εγγυήσεων ή οι επιδοτούμενες πιστώσεις, καίριοι μηχανισμοί για τους μικρούς επιχειρηματίες που δεν επιτυγχάνουν χρηματοδότηση στις «παραδοσιακές» αγορές ([7]).

4.3.7 Η ΕΟΚΕ, λοιπόν, επικροτεί την ιδέα της ενίσχυσης των μηχανισμών στήριξης των καινοτόμων εγχειρημάτων με επίπεδο κινδύνου ευθέως ανάλογο με τον βαθμό καινοτομίας που περιλαμβάνουν. Επομένως, κρίνει επίσης σκόπιμη την επιλογή της ενίσχυσης της χρηματοδοτικής στήριξης για τη δοκιμή, την επίδειξη και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών, με δεδομένο το πολλαπλασιαστικό τους αποτέλεσμα στην κοινωνία.

4.3.8 Σε μια εποχή ιδιαίτερα πολύπλοκη για τις επιχειρήσεις, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πολιτική διευκόλυνσης της μεταβίβασης επιχειρήσεων, δεδομένου ότι η μεταβίβαση πρέπει να θεωρείται ως ευκαιρία αναθέρμανσης κλάδων της οικονομίας που μπορούν να τονώσουν την αγορά εργασίας.

([3]) http://www.f1inschools.com
([4]) http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf
([5]) ΕΕ C 318 της 23.12.2009, σ. 22.
([6]) ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 24.
([7]) ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σ. 125 και ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 45.

4.3.9 Εξίσου σημαντική για το θέμα αυτό είναι η ποιότητα της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά το πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς. Χρειάζεται ακόμη σημαντικό έργο εκ μέρους των κρατών μελών, αλλά η πορεία δεν είναι πλέον αναστρέψιμη.

4.4 Άρνηση του στιγματισμού της «αποτυχίας»: η αποτυχία δεν μπορεί να είναι το τέλος μιας πορείας· μπορεί και πρέπει να αντιμετωπίζεται ως φάση της ανάπτυξης, αρκεί να αντληθούν τα δέοντα συμπεράσματα.

4.4.1 Γίνεται πολύς λόγος για την «αμερικανική» ή «αγγλοσαξονική» νοοτροπία απέναντι στην αποτυχία και τις «δεύτερες ευκαιρίες». Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να υπάρξει προσπάθεια της κοινωνίας εν γένει ώστε να αντιμετωπίζονται οι επιχειρηματίες με διαφορετικό τρόπο, όσον αφορά την ικανότητά τους να υπερβούν τις πρώτες αποτυχίες. Η ΕΟΚΕ, λοιπόν, εφιστά την προσοχή στην ανάγκη δημιουργίας μηχανισμών που να επιτρέπουν σε όποιον έχει επιχειρηματικό πνεύμα και επιθυμεί πραγματικά να δημιουργήσει κάτι καινούριο, να επιμένει στις επιλογές του. Η «αποτυχία» μιας πρώτης δημιουργικής προσπάθειας μπορεί και πρέπει να αντιμετωπίζεται, ιδίως μάλιστα από το χρηματοπιστωτικό σύστημα, ως ευκαιρία βελτίωσης και απόκτησης ικανοτήτων για νέα επιχειρηματικά σχέδια· δεν πρέπει να θεωρείται το τέλος μιας πορείας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει, ακόμη, ότι η υπερβολή στην προώθηση μιας συγκεκριμένης νοοτροπίας μπορεί επίσης να είναι αντιπαραγωγική και ότι πρέπει πάντοτε να επικρατεί η λογική και η ισορροπία.

4.5 *Ενίσχυση της στήριξης προς τις ΜμΕ και άλλους εκπροσώπους*

4.5.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι οι κανόνες για τις επιχειρήσεις πρέπει να είναι απλοί και σαφείς για όλους όσοι επιχειρούν να έχουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία σύστασης και ανάπτυξής τους. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την προσπάθεια της Επιτροπής και των κρατών μελών για ελαχιστοποίηση όλων των γραφειοκρατικών διατυπώσεων που συνδέονται με τη σύσταση και τον εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων. Η δημιουργία μιας επιχείρησης, είτε είναι βιομηχανικής φύσεως είτε επιχείρηση υπηρεσιών ή τεχνολογική, πρέπει να συνίσταται σε μια διαδικασία απλή, ταχεία, αλλά παράλληλα επαρκώς συγκροτημένη ώστε να αποτρέπονται υπερβολές ή παρανοήσεις, είτε για εκείνον που ιδρύει την επιχείρηση είτε για τις ρυθμιστικές αρχές.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αναγγελία της Επιτροπής σχετικά με τη σύσταση ομάδας εργασίας για τη μελέτη των ιδιαίτερων αναγκών των επιχειρηματιών που λειτουργούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες σε σχέση με ζητήματα όπως η διοικητική απλούστευση, η διεθνοποίηση ή η πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, ακόμη, ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η αρχή της επικουρικότητας και ο ιδιαίτερος ρόλος των ελεύθερων επαγγελματιών σε πολλά κράτη μέλη, και να ενθαρρυνθεί η εκπόνηση ενός «Ευρωπαϊκού Χάρτη των ελευθέρων επαγγελμάτων», ανάλογου με τον «Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις».

4.5.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ύπαρξη μηχανισμών παροχής συμβουλών και συνδρομής στις επιχειρήσεις, εφιστά όμως την προσοχή στην ανάγκη συγκρότησης διακλαδικών ομάδων, που να γνωρίζουν την αγορά και τις ιδιαιτερότητές της. Ως εκ τούτου, υπενθυμίζει τη δυνατότητα αξιοποίησης της εμπειρίας που έχουν συγκεντρώσει πρώην επιχειρηματίες ή πιο πεπειραμένοι επιχειρηματίες που να προτίθενται να βοηθήσουν τους «νέους» επιχειρηματίες με τη μετάδοση της γνώσης τους, με τη δημιουργία ενός γόνιμου διαλόγου μεταξύ γενεών. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό οι δραστηριότητες αυτές να μην εναπόκεινται αποκλειστικά στον εθελοντισμό, αλλά να στηρίζονται σε κίνητρα που θα επιτρέπουν σε μέντορες και επιχειρηματίες να μοιράζονται τα οφέλη από τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας. Αυτός είναι και ένας τρόπος να ενταχθούν άτομα που έχουν ακόμη τη δυνατότητα να βοηθήσουν την κοινωνία, αλλά δεν είναι πλέον πλήρως ενεργά στην αγορά εργασίας.

4.5.4 Πρέπει να προαχθούν τα δίκτυα συνεργασίας μεταξύ των ΜμΕ, δεδομένου ότι δίνουν σημαντική ώθηση στη βιωσιμότητα αυτών χάρη στις οικονομίες κλίμακας (επιμερισμός του κόστους για το μάρκετινγκ, συλλογικές αγορές ή άλλες υπηρεσίες, συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων που παράγουν συμπληρωματικά προϊόντα ή υπηρεσίες, ευκαιρίες για καινοτομία και διεθνοποίηση).

4.5.5 Εκτός από τις προσπάθειες για την άρση της γραφειοκρατίας και τη στήριξη των επιχειρηματιών, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον ζωτικό συμβουλευτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι οργανώσεις των επιχειρήσεων (συνοδεία και καθοδήγηση). Χωρίς αυτές τις δραστηριότητες, οι ΜμΕ, και ιδίως οι μικροεπιχειρήσεις, δεν θα μπορούσαν από μόνες τους να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την ΕΕ, να καινοτομήσουν, να αναπτύξουν την ανταγωνιστικότητά τους και να εφαρμόσουν τα μέτρα προτεραιότητας στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020, ακόμη κι αν δεν τις αφορά άμεσα. Η ΕΟΚΕ λυπάται που στο σχέδιο δράσης δεν αναφέρεται η ανάγκη να ενισχυθούν οι δραστηριότητες εποπτείας και καθοδήγησης των επιχειρηματικών οργανώσεων. Απευθύνει δε έκκληση για τη θέσπιση ενός τέταρτου άξονα παρέμβασης με στόχο την ενίσχυση αυτών των δράσεων μέσω της στήριξης ενδιάμεσων οργανισμών. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να στοχεύουν ειδικότερα τις μικρότερες επιχειρήσεις.

4.6 *Στήριξη προς συγκεκριμένες ομάδες*

4.6.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάπτυξη ειδικών προσπαθειών για την κινητοποίηση ομάδων της κοινωνίας που είναι όλο και πιο σημαντικές, στην κοινή προσπάθεια υλοποίησης στόχων αυτής της φύσεως.

4.6.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις πολιτικές κινητοποίησης των ομάδων που αναφέρονται στο πρόγραμμα δράσης (άνεργοι, γυναίκες, ηλικιωμένοι, νέοι, άτομα με αναπηρία και μετανάστες) σχετικά με τα ζητήματα της επιχειρηματικότητας, της σύστασης επιχειρήσεων και της αξίας για την κοινωνία. Η προώθηση και διάδοση των δοκιμασμένων ορθών πρακτικών από τις ομάδες αυτές μπορεί να συμβάλει σε μια πιο πλήρη προσέγγιση και στην εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον εντοπισμό των ομάδων αυτών ως ομάδων που μπορούν να κινητοποιήσουν την κοινωνία σχετικά με τα συγκεκριμένα ζητήματα και υποστηρίζει τις πολιτικές προώθησης των αξιών της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας στις ομάδες αυτές, ώστε να τονωθεί η συμμετοχή τους στην ευρωπαϊκή αυτή πρόκληση

4.6.3 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή των θεσμικών οργάνων της ΕΕ στην αυξανόμενη τάση των συνταξιούχων να επιδίδονται ή να επανέρχονται σε νέες ανεξάρτητες δραστηριότητες. Η τάση αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση του προσδόκιμου ζωής, τη βελτίωση της υγείας και την ανάγκη συμπλήρωσης των συντάξεων που πλήττονται από την κρίση. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να αξιοποιήσουν την εμπειρία πολλών κρατών μελών ως προς την ανάπτυξη και τη δημιουργία συστημάτων υποστήριξης των ηλικιωμένων που επιθυμούν να ξεκινήσουν μια ανάλογη δραστηριότητα, και να απλουστεύσουν το πλαίσιο για τις δραστηριότητές τους.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ασφάλεια των καταναλωτικών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 87/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2001/95/ΕΚ»

COM(2013) 78 final — 2013/0049 (COD)

(2013/C 271/15)

Γενικός εισηγητής: ο κ. **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Στις 25 Φεβρουαρίου 2013 και στις 12 Μαρτίου 2013 αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ασφάλεια των καταναλωτικών προϊόντων και την κατάργηση των οδηγιών 87/357/ΕΟΚ και 2001/95/ΕΚ του Συμβουλίου

COM(2013) 78 final - 2013/0049 (COD).

Στις 12 Φεβρουαρίου 2013, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER και υιοθέτησε με 120 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Συμπεράσματα και Συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως προς την ανάγκη θέσπισης νομικού πλαισίου για την αυξημένη προστασία των καταναλωτών, το οποίο θα ορίζει ότι τα καταναλωτικά προϊόντα πρέπει να είναι ασφαλή.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το πλέον ενδεδειγμένο νομοθετικό μέσο για την ενοποίηση των υφιστάμενων οικείων νομικών κειμένων είναι ο κανονισμός, μέσω της προσαρμογής των κειμένων αυτών στο νέο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη διάθεση των προϊόντων στην αγορά. Με τον υπό εξέταση κανονισμό θεσπίζονται κοινό επίπεδο και κριτήρια ασφάλειας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

1.3 Καθότι ο κανονισμός συνιστά το μόνο μέσο που επιτρέπει την ομοιόμορφη λήψη μέτρων με τον ίδιο βαθμό επικινδυνότητας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, είναι ευτυχές το γεγονός ότι η σχετική πρόταση διατυπώνεται με όρους που μπορούν να ερμηνευτούν στο ίδιο πνεύμα σε όλα τα κράτη μέλη.

1.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, δεδομένης της σημασίας της τυποποίησης για την κατοχύρωση της ασφάλειας των προϊόντων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να ενισχύσει τη συμμετοχή των πολιτών στην εκπροσώπηση των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) και σε άλλες παρεμφερείς οργανώσεις.

1.5 Με την προοπτική της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η πρόταση κανονισμού αποτελεί σημαντικότατο μέτρο προστασίας των καταναλωτών μέσω του περιορισμού των κινδύνων πρόκλησης βλάβης ή θανάτου, αποκαθιστώντας την εμπιστοσύνη τους. Επίσης η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη την ύπαρξης διαφάνειας και φερεγγυότητας στις εμπορικές συναλλαγές, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αφαιρείται το αθέμιτο πλεονέκτημα από όσους αποπειρώνται να παράγουν και να πωλούν επικίνδυνα προϊόντα έναντι όσων ανταγωνιστών τους επωμίζονται το κόστος της διασφάλισης της ποιότητας των δικών τους προϊόντων.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Η προστασία των καταναλωτών σημαίνει ότι τα διατιθέμενα αγαθά και οι υπηρεσίες πρέπει να είναι τέτοια ώστε, υπό τις συνήθεις ή ευλόγως προβλεπόμενες συνθήκες χρήσης τους, να μην παρουσιάζουν κανέναν κίνδυνο για την ασφάλεια των καταναλωτών· σε περίπτωση δε που τελικά αποδεικνύονται επικίνδυνα, πρέπει να μπορούν να αποσύρονται εύκολα και ταχύτατα από την αγορά. Αυτή η παράμετρος αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες της ευρωπαϊκής πολιτικής προστασίας των καταναλωτών ήδη από το 1975 και το συναφές προκαταρκτικό πρόγραμμα ([1]). Απόρροια του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 1986 ([2]) σχετικά με τον μελλοντικό προσανατολισμό της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για την προστασία και την προαγωγή των συμφερόντων των καταναλωτών ήταν η λεγόμενη «νέα έμφαση» στο θέμα της τεχνικής εναρμόνισης και τυποποίησης ([3]).

2.2 Η πρώτη σχετική με τη γενική ασφάλεια των προϊόντων οδηγία (ψηφίστηκε το 1992 ([4])), αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2001/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 2001 ([5]), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 15 Ιανουαρίου 2002 με προθεσμία μεταφοράς της στην οικεία εθνική νομοθεσία των κρατών μελών την 15η Ιανουαρίου 2004. Εκείνη την εποχή η ΕΟΚΕ είχε διατυπώσει τις θέσεις της ([6]) για το ζήτημα τασσόμενη μεν υπέρ της προσέγγισης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά διατυπώνοντας ορισμένες επιφυλάξεις ως προς κάποια σημεία.

([1]) Ψήφισμα του Συμβουλίου της 14ης Απριλίου 1975, περί προκαταρκτικού προγράμματος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για πολιτική προστασίας και ενημερώσεως των καταναλωτών. ΕΕ C 92 της 25.4.1975, σ. 1.
([2]) ΕΕ C 167 της 5.7.1986, σ. 1.
([3]) Βάσει του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1985, ΕΕ C 136 της 4.6.1985, σ. 1.
([4]) ΕΕ L 228 της 11.8.1992, σ. 24.
([5]) ΕΕ L 11 της 15.1.2002, σ. 4.
([6]) ΕΕ C 367 της 20.12.2000, σ. 34.

2.3 Με τη δημιουργία του *Συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τα μη εδώδιμα επικίνδυνα προϊόντα* (RAPEX) καθιερώθηκε η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών για τη λήψη μέτρων από τις δεύτερες και τους οικονομικούς φορείς αναφορικά με τα ιδιαίτερα επικίνδυνα προϊόντα για την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών, στην προσπάθεια αντιμετώπισης των λεγόμενων καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το 2004 ([7]) συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ομαλή λειτουργία της RAPEX.

2.4 Μολονότι τα 27 κράτη μέλη έχουν μεταφέρει την οδηγία στην εθνική τους νομοθεσία, οι διατάξεις εφαρμογής της δεν είναι παντού οι ίδιες. Μεταξύ άλλων, διαπιστώνονται αποκλίσεις ως προς τα εξής:

— τα σημεία που διαλαμβάνει το άρθρο 3 της οδηγίας και αφορούν την αξιολόγηση της ασφάλειας,

— ως προς την ιχνηλασιμότητα, σε ορισμένα κράτη μέλη είναι υποχρεωτική η αναγραφή στο προϊόν ή στη συσκευασία του τύπου και των χαρακτηριστικών του (ενίοτε δε και των στοιχείων εισαγωγέα), ενώ σε άλλα παραμένει προαιρετική,

— σε ορισμένα κράτη μέλη ο παραγωγός υποχρεούται να κοινοποιεί τυχόν κινδύνους εν γνώσει του, αλλά η κοινοποίηση είναι προαιρετική όταν *θα έπρεπε να γνωρίζει* τον κίνδυνο δεδομένων των διαθέσιμων πληροφοριών.

3. **Η πρόταση της Επιτροπής**

3.1 Η παρούσα πρόταση κανονισμού εντάσσεται στη «δέσμη μέτρων για την ασφάλεια των προϊόντων και την εποπτεία της αγοράς», η οποία περιλαμβάνει επίσης μια πρόταση κανονισμού για την εποπτεία της ενιαίας αγοράς και ένα πολυετές σχέδιο δράσης για την εποπτεία της αγοράς που καλύπτει την περίοδο 2013-2015.

3.2 Η πρόταση κανονισμού έχει ως στόχο να συμπληρώσει το θεσπισμένο τα τελευταία έτη νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει την ασφάλεια και την εμπορία των καταναλωτικών προϊόντων. Η πρόταση κανονισμού διαλαμβάνει τα μη εδώδιμα προϊόντα μεταποίησης με εξαίρεση ορισμένα προϊόντα όπως τα αντικείμενα αρχαιολογικής αξίας. Στο εν λόγω έγγραφο διατυπώνεται η απαίτηση τα καταναλωτικά προϊόντα να είναι «ασφαλή»· προς τούτο προβλέπει ορισμένες υποχρεώσεις των οικονομικών φορέων και περιλαμβάνει διατάξεις για την καθιέρωση προτύπων υποστηρικτικά προς τη γενική απαίτηση ασφάλειας. Ως νομική βάση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, η οποία ισχύει και για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, με βάση τις συναρμοδιότητες της ΕΕ και των κρατών μελών.

3.3 Υποβάλλοντας πρόταση κανονισμού αντί οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλάζει νομοθετικό μέσο με σκοπό να θεσπίσει το ίδιο επίπεδο ασφάλειας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και να εναρμονιστεί η οικεία νομοθεσία, μέσω μιας δέσμης κοινών κριτηρίων και χωρίς να θίγεται η τομεακή νομοθεσία. Η πρόταση κανονισμού περιέχει σαφείς και λεπτομερείς κανόνες εφαρμοστέους ενιαία και ταυτόχρονα σε όλη την επικράτεια της ΕΕ.

3.4 Επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών, εξορθολογίζοντας και απλοποιώντας τη λειτουργία του συστήματος ασφάλειας και την αλληλεπίδρασή του με άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ.

3.5 Η πρόταση αποσκοπεί επίσης στην κατάργηση των οδηγιών 87/357/ΕΟΚ και 2001/95/ΕΚ του Συμβουλίου, το περιεχόμενο των οποίων διαλαμβάνουν οι δύο υπό κατάρτιση προτάσεις κανονισμού. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι διατάξεις που αφορούν την εποπτεία της αγοράς και το σύστημα RAPEX –οι οποίες προς το παρόν περιέχονται στη οδηγία για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων– έχουν ενσωματωθεί στην πρόταση του νέου κανονισμού για την εποπτεία της ενιαίας αγοράς. Στον νέο κανονισμό συγκεντρώνονται όλες οι οικείες διατάξεις σε ένα και μοναδικό νομοθετικό μέσο και το RAPEX καθίσταται το κατ' εξοχήν σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης σχετικά με τα προϊόντα που παρουσιάζουν κίνδυνο.

3.6 Επιπλέον, η πρόταση καθορίζει τις στοιχειώδεις υποχρεώσεις των άμεσα ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων (κατασκευαστές, εισαγωγείς, διανομείς) που δραστηριοποιούνται στην αλυσίδα εφοδιασμού των καταναλωτικών προϊόντων, εφόσον δεν υπόκεινται στις αντίστοιχες απαιτήσεις που προβλέπονται από την τομεακή εναρμονιστική νομοθεσία της ΕΕ. Επομένως, η εφαρμογή της περιορίζεται σε καταστάσεις που δεν ρυθμίζονται σε τομεακό επίπεδο ή επικουρικά ως προς αυτό.

3.7 Βασική γενική αρχή είναι ότι όλα τα μη εδώδιμα καταναλωτικά προϊόντα πρέπει να είναι ασφαλή προς εμπορία ή διάθεση στην αγορά της ΕΕ. Οι πιο λεπτομερείς υποχρεώσεις σχετικά με τους οικονομικούς φορείς εφαρμόζονται μόνο στις επιχειρήσεις που δεν υπόκεινται στις αντίστοιχες υποχρεώσεις και οι οποίες καθορίζονται στην εναρμονιστική νομοθεσία που καλύπτει έναν συγκεκριμένο τομέα προϊόντων.

3.8 Η πρόταση έχει απλοποιηθεί χάρη στη σαφή σύζευξή της με την τομεακή νομοθεσία και την απλοποίηση των κανόνων. Τα καταναλωτικά προϊόντα που συμμορφώνονται με την τομεακή εναρμονιστική νομοθεσία της ΕΕ, η οποία έχει στόχο τη διασφάλιση της υγείας και την ασφάλεια των προσώπων, τεκμαίρεται ότι είναι ασφαλή και βάσει του παρόντος κανονισμού.

3.9 Συν τοις άλλοις, έχει επικαιροποιηθεί το τμήμα των ορισμών και έχει ευθυγραμμιστεί με το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την εμπορία των προϊόντων. Επίσης, η διαδικασία για τον εντοπισμό των υφιστάμενων ευρωπαϊκών προτύπων ή την αίτηση καθιέρωσης νέων ευρωπαϊκών προτύπων που θα έδιναν τη δυνατότητα να τεκμαίρεται ότι ένα προϊόν είναι ασφαλές έχει απλουστευτεί σημαντικά και έχει ευθυγραμμιστεί με τον κανονισμό, ο οποίος θεσπίζει ένα νέο γενικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή τυποποίηση.

([7]) Απόφαση 2004/418/Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ L 151 της 30.4.2004, σ. 84).

3.10 Οι υποχρεώσεις των οικονομικών φορέων αφορούν, μεταξύ άλλων, θέματα που σχετίζονται με την επισήμανση, την ταυτοποίηση του προϊόντος, τις διορθωτικές ενέργειες που πρέπει να αναλαμβάνονται σε περίπτωση μη ασφαλών προϊόντων και την ενημέρωση των αρμόδιων αρχών.

3.10.1 Η πρόταση απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να είναι σε θέση να ταυτοποιούν τους προμηθευτές τους και τους πελάτες αυτών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εξουσιοδοτηθεί να θεσπίζει μέτρα που να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να καθιερώνουν ή να προσχωρούν σε ηλεκτρονικό σύστημα ιχνηλασιμότητας.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της θέσπισης νομοθετικής πράξης για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών (ιδίως όσον αφορά τα καταναλωτικά προϊόντα) και θεωρεί ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορεί να συμβάλει σε αυτό, εφόσον μάλιστα ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις που διατυπώνονται στην παρούσα γνωμοδότηση για λόγους διασάφησης της πρότασης κανονισμού.

4.2 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η πλήρης ανάπτυξη της αιτιολογικής έκθεσης δεν έχει συμπεριληφθεί εν συνεχεία στο σώμα του κειμένου της πρότασης. Έτσι, στις εισαγωγικές σκέψεις θίγονται ζητήματα τα οποία παραλείπονται στο σώμα κειμένου (π.χ. η εφαρμογή του κανονισμού σε όλα τα είδη πωλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των εξ αποστάσεως). Συνεπώς, δεδομένου του νομικού μέσου που μετέρχεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή –το οποίο προϋποθέτει την εκ των προτέρων θέσπιση ενιαίων κριτηρίων, έτσι ώστε να τύχει ομοιόμορφης ερμηνείας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ–, κρίνεται σκόπιμο να γίνει τουλάχιστον μια συνοπτική σχετική αναφορά στο σώμα της πρότασης κανονισμού.

4.2.1 Κατά την ΕΟΚΕ, η επιλογή του κανονισμού είναι ενδεδειγμένη και συμμετρική καθότι συνιστά το μόνο μέσο που επιτρέπει την ομοιόμορφη λήψη μέτρων με τον ίδιο βαθμό επικινδυνότητας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Αποτελεί δε το κατάλληλο μέσο για την κατάργηση των οδηγιών 87/357/ΕΟΚ και 2001/95/Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εφόσον βεβαίως διατηρείται το επίπεδο προστασίας που αμφότερες προβλέπουν ως προς το απαιτούμενο επίπεδο ασφάλειας.

4.2.2 Κατ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η ασφάλεια δικαίου προκειμένου για την αγορά και τους καταναλωτές και, σε συνδυασμό με την απλοποίηση των μέτρων, συνεπάγεται μείωση του οικονομικού κόστους υιοθέτησης του κανονισμού και την ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεών του από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

4.2.3 Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι η πρόταση κανονισμού περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της έναντι της τομεακής νομοθεσίας της ΕΕ. Γι' αυτόν τον λόγο θα ήταν σκόπιμο να τονιστεί στο άρθρο 1 ο γενικός και διατομεακός χαρακτήρας του κανονισμού σε σχέση με την υπόλοιπη τομεακή νομοθεσία που ρυθμίζει την ασφάλεια των καταναλωτικών προϊόντων.

4.3 Ομοίως με τη σχετική οδηγία, η πρόταση κανονισμού περιέχει την απαίτηση *ασφάλειας* των καταναλωτικών προϊόντων. Προβλέπει ορισμένες υποχρεώσεις των οικονομικών φορέων και περιλαμβάνει διατάξεις για την ανάπτυξη προτύπων προς υποστήριξη της γενικής απαίτησης ασφάλειας. Εντούτοις, στο σώμα κειμένου δεν αναφέρεται η «αρχή της προφύλαξης», η οποία πρέπει να διέπει την ασφάλεια των προϊόντων και ως εκ τούτου πρέπει να συμπεριληφθεί ρητά σε αυτό.

4.4 *Οι ορισμοί της πρότασης κανονισμού*

4.4.1 Όσον αφορά τους ορισμούς της πρότασης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ορισμένοι χρήζουν αναθεώρησης καθότι για διάφορους λόγους (ορολογίας, μετάφρασης ή διαφορετικής νομικής παράδοσης από το ένα κράτος μέλος στο άλλο) ενδέχεται στο μέλλον να ανακύψουν προβλήματα στην εφαρμογή του κανονισμού.

4.4.2 Ο ορισμός του «ασφαλούς προϊόντος» κρίνεται κατάλληλος και περιέχει διάφορες παραμέτρους που επιτρέπουν την αξιολόγηση της ασφάλειάς του σε συνάρτηση με τις πληροφορίες τις οποίες θα πρέπει να γνωρίζει ο καταναλωτής (διάρκεια, φύση και σύνθεση του προϊόντος). Ωστόσο, ο όρος «προϊόν» θα πρέπει να συμπληρωθεί από τον προσδιορισμό «μεταποίησης».

4.4.3 Αντιστοίχως, η φράση «υπό τις συνήθεις ή ευλόγως προβλέψιμες» επιδέχεται παρερμηνείες καθότι αφ' ενός μεν το κριτήριο του «εύλογου» μπορεί να εφαρμοστεί κατ' επέκταση σε οποιοδήποτε –ακόμα και μη ασφαλές– προϊόν αρκεί να χρησιμοποιείται καταλλήλως.

4.4.4 Αφ' ετέρου δε το επίθετο «normal» (στα ισπανικά) θα μπορούσε ίσως να αντικατασταθεί από το επίθετο «habitual» ή τουλάχιστον το αμφίσημο αυτό επίθετο θα μπορούσε να προσδιορίζει τον καταναλωτή στον οποίο απευθύνεται το προϊόν (*). Προς τούτο προτείνουμε την αντικατάσταση του εν λόγω όρου με τη φράση «μη ασφαλές προϊόν» διότι έτσι εναρμονίζεται η έννοια αυτή με εκείνη που περιέχεται στην οδηγία για την αστική ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων [8]· ως προς αυτή την έννοια συνίσταται η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου των κρατών μελών, μολονότι η έννοια του πεδίου στο συγκεκριμένο πεδίο είναι ακόμα πιο ευρεία.

4.4.5 Ως προς τον όρο «εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος» παρατηρούμε ότι η αναφορά στην *εντολή* ενδέχεται στο μέλλον να οδηγήσει σε αντιδικίες σε όσα κράτη μέλη απαιτείται η υπογραφή προσυμφώνου εντολής. Επομένως αντιπροτείνουμε τον όρο «εγγράφως ορισμένος εντολοδόχος», χάρη στον οποίο αφ' ενός μεν παρέχεται σε κάθε κράτος μέλος η διακριτική ευχέρεια να επιλέγει τον τύπο σύμβασης που αντιστοιχεί περισσότερο στην εσωτερική του έννομη τάξη, αφ' ετέρου δε προλαμβάνονται τυχόν μελλοντικά προβλήματα συμβατικής φύσης.

(*) Σ.τ.μ. Η παρατήρηση αυτή δεν αφορά την ελληνική απόδοση της πρότασης κανονισμού

[8] ΕΕ L 210 της 7.8.1985, σ. 29.

4.4.6 Τέλος, ως προς τον ορισμό του «σοβαρού κινδύνου», θα ήταν προτιμότερο να επεκταθεί σε οποιαδήποτε «έκθεση σε κίνδυνο, ενδεχόμενο ή απειλή» έτσι ώστε να κατοχυρώνεται καλύτερα η προστασία του καταναλωτή· με άλλα λόγια, συνίσταται να συνδεθεί ο «σοβαρός κίνδυνος» με την ανάγκη άμεσης λήψης μέτρων αφ' ης στιγμής διαπιστώνεται ο κίνδυνος.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1 Οι συντάκτες της εν λόγω πρότασης κανονισμού αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην ανάγκη εναρμόνισης και απλοποίησης των απαιτήσεων που βαραίνουν τους οικονομικούς φορείς, στοιχείο που βρίσκει απολύτως σύμφωνη την ΕΟΚΕ, δεδομένης της σύγχυσης που επικρατεί τόσο για τους φορείς αυτούς όσο και για τις εθνικές αρχές.

5.2 Στο άρθρο 4 πρέπει να προστεθεί η φράση «υπό τους όρους που καθορίζονται εν συνεχεία στον παρόντα κανονισμό», καθότι ενδέχεται η έννοια της ασφάλειας να μην αντιστοιχεί με τις ισχύουσες διατάξεις σε ορισμένες τομεακές νομοθεσίες.

5.3 Πρέπει επίσης να διασαφηνιστεί στο σώμα κειμένου το πεδίο εφαρμογής της πρότασης αναφορικά με τη συμπερίληψη των υπηρεσιών στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλει πλήρη πρόταση με θέμα την ασφάλεια των υπηρεσιών στην ΕΕ.

5.4 Όσον αφορά τη μνεία στους «ευάλωτους καταναλωτές» (άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο δ), πρέπει να διευκρινιστεί εάν ένας καταναλωτής θεωρείται ευάλωτος με γενικά κριτήρια (ηλικία, υγεία κ.λπ.) ή έχει να κάνει με τα χαρακτηριστικά του προϊόντος (ανεπαρκής γνώση). Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, για λόγους μεγαλύτερης συνάφειας με το Ενωσιακό Δίκαιο, πρέπει να χρησιμοποιούνται αυτόνομοι και παγιωμένοι όροι που του εν λόγω Δικαίου αντί να ορίζονται κάθε φορά έννοιες των οποίων η σημασία ποικίλλει από τη μία νομοθετική πρόταση στην άλλη.

5.5 Το άρθρο 6 παράγραφος 2 στοιχείο η) αναφέρεται στην «ασφάλεια την οποία δικαιούνται ευλόγως να προσδοκούν οι καταναλωτές». Το επίρρημα «ευλόγως» πρέπει να συγκεκριμενοποιείται στο σώμα κειμένου για λόγους μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου με την προσθήκη μιας φράσης όπως «ως προς τον τύπο, τη σύνθεση ή τη χρήση για την οποία προορίζεται το προϊόν».

5.6 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι καταναλωτές έχουν δικαίωμα στη σαφή και συγκεκριμένη ενημέρωση αναφορικά με την προέλευση των προϊόντων, στα οποία θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να αναγράφονται η συγκεκριμένη προέλευσή τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενωσιακού Δικαίου.

5.7 Επιπλέον, πρέπει να αναδιατυπωθεί η εν λόγω διάταξη υπό την έννοια ότι οι κατασκευαστές και εισαγωγείς πρέπει να «μεριμνούν» για την τήρηση των απαιτήσεών της.

5.8 *Υποχρεώσεις των κατασκευαστών και των υπολοίπων φορέων*

5.8.1 Η πρόταση κανονισμού προβλέπει προσφυώς έναν κανόνα σχετικό με την κατάρτιση των εγγράφων τεκμηρίωσης που οφείλουν να διαθέτουν οι κατασκευαστές και τα βήματα που πρέπει να ακολουθούν προκειμένου για την ασφάλεια των καταναλωτών.

5.8.2 Αυτές οι συγκεκριμένες απαιτήσεις συνίστανται σε δειγματοληπτικές δοκιμές στα προϊόντα που έχουν διατεθεί στην αγορά, τη διερεύνηση σχετικών καταγγελιών, την τήρηση αρχείου για τις καταγγελίες, τα μη συμμορφούμενα προϊόντα και τις ανακλήσεις προϊόντων, καθώς και την ενημέρωση των διανομέων για κάθε σχετική έρευνα.

5.8.3 Εντούτοις, στην πρόταση κανονισμού δεν διασαφηνίζεται με ποιον τρόπο θα γίνονται αυτές οι ενέργειες· θα εμπίπτει άραγε η ρύθμισή τους στη δικαιοδοσία του κάθε κράτους μέλους (π.χ. η τήρηση ειδικού αρχείου) ή, όπως θα ήταν άλλωστε πιο πρακτικό, οι ενέργειες αυτές θα εναρμονιστούν με σκοπό τη διατήρηση του συστήματος έγκαιρης ειδοποίησης της αγοράς, έτσι ώστε να υπάρχουν τα χρονικά περιθώρια λήψης δραστικών μέτρων πριν προκληθεί κάποια ζημία;

5.9 *Τεχνική τεκμηρίωση*

5.9.1 Η υποχρέωση ενημέρωσης των καταναλωτών πρέπει να αφορά αποκλειστικά όσα ζητήματα άπτονται της χρήσης και του τύπου των προϊόντων και να μην επεκτείνεται στην «τεχνική τεκμηρίωση», η οποία ενδέχεται να περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με εμπορικά μυστικά ή λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες των κατασκευαστών, τα οποία θα πρέπει να βρίσκονται στη διάθεση των αρχών, με σαφείς κανόνες που απουσιάζουν από την πρόταση κανονισμού.

5.9.2 Από το κείμενο της πρότασης συνάγεται ότι την ευθύνη για τυχόν ζημίες που έχει προκαλέσει ένα μη ασφαλές προϊόν φέρει ο κατασκευαστής του· ωστόσο, θα ήταν ορθότερο να ορίζεται ότι η εν λόγω βεβαίωση θα έχει δεκαετή ισχύ. Για λόγους μεγαλύτερης σαφήνειας θα ήταν σκόπιμο στο άρθρο 8 παράγραφος 6 να αντικατασταθεί η φράση «Οι κατασκευαστές εξασφαλίζουν» από τη φράση «Οι κατασκευαστές φέρουν την ευθύνη», διατύπωση πιο συναφής με την υποχρέωση που περιγράφεται. Η ίδια αλλαγή πρέπει να γίνει –με τις απαραίτητες τροποποιήσεις– στην αναφορά στους εισαγωγείς και στην ευθύνη τους, καθώς και στην απαίτηση τήρησης τεχνικής τεκμηρίωσης για μια δεκαετία, ομοίως με τους υπόλοιπους οικονομικούς φορείς.

5.9.3 Προκειμένου να μπορεί ο καταναλωτής να ασκεί χωρίς προσκόμματα το δικαίωμά του να ενημερώνονται για το εκάστοτε προϊόν, θα ήταν προτιμότερο στο άρθρο 8 παράγραφος 7 –το οποίο προβλέπει ότι η «διεύθυνση (της εταιρείας) πρέπει να υποδεικνύει ένα μοναδικό σημείο στο οποίο μπορεί κάποιος να έρθει σε επαφή με τον κατασκευαστή»– να ορίζεται ότι ο τρόπος της εν λόγω επικοινωνίας δεν πρέπει να είναι ακριβός για τον καταναλωτή, έτσι ώστε αυτός να μην επιβαρύνεται έμμεσα.

5.10 Όσον αφορά τα προϊόντα που «δεν εμφανίζονται υπό την πραγματική τους μορφή», η ΕΟΚΕ ζητά να προβλεφθεί το ύψιστο επίπεδο ασφάλειας, και δη για τα προϊόντα υπό μορφή παιχνιδιών, στα οποία πρέπει να εφαρμόζονται οι οικείες διατάξεις της οδηγίας για την ασφάλεια των παιχνιδιών προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας των ανηλίκων.

5.11 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων καθ' όλη την αλυσίδα εφοδιασμού καθότι κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ευκολότερος ο εντοπισμός των οικονομικών φορέων και η λήψη διορθωτικών μέτρων κατά των μη ασφαλών προϊόντων, είτε πρόκειται για ανακλήσεις είτε για αποσύρσεις.

5.12 Ως προς την ενωσιακή νομοθεσία που προβλέπει το τεκμήριο συμμόρφωσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι με την παρούσα πρόταση αναβαθμίζεται η λειτουργία τους σημερινού συστήματος. Εντούτοις για λόγους ενίσχυσης της ασφάλειας δικαίου, πρέπει να διευκρινιστούν οι μεταβατικές διατάξεις και το τεκμήριο συμμόρφωσης.

5.12.1 Δεδομένης της σημασίας της τυποποίησης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να δοθούν στους καθ' ύλην αρμόδιους οργανισμούς της ΕΕ τα απαραίτητα μέσα για την αύξηση της παραγωγικότητάς τους και τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας. Επίσης, πρέπει να εκπροσωπούνται πιο αποτελεσματικά σε αυτούς οι καταναλωτές.

5.13 Κατ' αρχήν, οι διατάξεις που διέπουν τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις φαίνονται εύλογες, αλλά δεν είναι λογικό να χορηγείται η εξουσιοδότηση επ' αόριστον. Εξάλλου, οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις δεν πρέπει να εφαρμόζονται σε καίρια ζητήματα, αλλά να περιορίζονται στα όρια της αρχικής πράξης. Συνεπώς, κρίνεται σκόπιμη η επιλογή κατ' εξουσιοδότηση πράξεων στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο α) της πρότασης, σε αντίθεση με αυτές του επόμενου στοιχείου β), οι οποίες είναι πιο αμφισβητήσιμες.

5.14 Όσον αφορά τις κυρώσεις, η ΕΟΚΕ προκρίνει την εναρμόνιση των τύπων παράβασης και των αντίστοιχων προβλεπόμενων κυρώσεων ([9]), ειδάλλως η απλή και γενικόλογη μνεία ότι οι «κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές» ενδέχεται να οδηγήσει σε στρεβλή λειτουργία της αγοράς.

5.14.1 Τέλος κατά την ΕΟΚΕ, η συμμόρφωση με τις διατάξεις της πρότασης κανονισμού προς γενικό όφελος των καταναλωτών, προϋποθέτει ότι τα κράτη μέλη θα διαθέτουν κατάλληλα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα και λοιπά μέσα προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών αρχών.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([9]) Για παράδειγμα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1071/2009 ΕΕ L 300 της 14.11.2009, σ. 51.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εποπτεία της αγοράς προϊόντων και για την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 89/686/ΕΟΚ και 93/15/ΕΟΚ, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 94/9/ΕΚ, 94/25/ΕΚ, 95/16/ΕΚ, 97/23/ΕΚ, 1999/5/ΕΚ, 2000/9/ΕΚ, 2000/14/ΕΚ, 2001/95/ΕΚ, 2004/108/ΕΚ, 2006/42/ΕΚ, 2006/95/ΕΚ, 2007/23/ΕΚ, 2008/57/ΕΚ, 2009/48/ΕΚ, 2009/105/ΕΚ, 2009/142/ΕΚ, 2011/65/ΕΕ και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 305/2011, (ΕΚ) αριθ. 764/2008 και (ΕΚ) αριθ. 765/2008»

COM(2013) 75 final — 2013/0048 (COD)

(2013/C 271/16)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. Jacques LEMERCIER**

Στις 8 και 12 Μαρτίου 2013 αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εποπτεία της αγοράς προϊόντων και για την τροποποίηση των οδηγιών 89/686/ΕΟΚ και 93/15/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 94/9/ΕΚ, 94/25/ΕΚ, 95/16/ΕΚ, 97/23/ΕΚ, 1999/5/ΕΚ, 2000/9/ΕΚ, 2000/14/ΕΚ, 2001/95/ΕΚ, 2004/108/ΕΚ, 2006/42/ΕΚ, 2006/95/ΕΚ, 2007/23/ΕΚ, 2008/57/ΕΚ, 2009/48/ΕΚ, 2009/105/ΕΚ, 2009/142/ΕΚ, 2011/65/ΕΕ, του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 305/2011, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 764/2008 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 765/2008»

COM(2013) 75 final — 2013/0048 (COD).

Στις 12 Φεβρουαρίου 2013, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Jacques LEMERCIER και υιοθέτησε με 116 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις διατάξεις του προτεινόμενου κανονισμού. Οι ισχύουσες διατάξεις για την εποπτεία της αγοράς και τον έλεγχο των προϊόντων είναι υπερβολικά διάσπαρτες σε πολλά κείμενα, σε διαφορετικά περιεχόμενα, πράγμα το οποίο δυσχεραίνει αδικαιολόγητα το έργο των εποπτικών αρχών και των κατασκευαστών, καθώς και των ενώσεων των καταναλωτών και των οργανώσεων των εργαζομένων. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την κατάργηση των προηγούμενων κάθετων διατάξεων προκειμένου να ομαδοποιηθούν σε έναν οριζόντιο, ενιαίο και ενισχυμένο κανονισμό.

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη νομική βάση, κρίνει εντούτοις απαραίτητο να γίνει επίσης αναφορά στο άρθρο 12 της ΣΛΕΕ στο οποίο διευκρινίζεται ότι η προστασία των καταναλωτών αποτελεί εγκάρσια πολιτική η οποία πρέπει να «λαμβάνεται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή άλλων πολιτικών και δραστηριοτήτων της Ένωσης».

1.3 Το προτεινόμενο μέσο είναι ο κανονισμός. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι η πλέον ενδεδειγμένη μορφή για τη διευκόλυνση της συνεργασίας και των ανταλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεωρεί ότι η δέσμη μέτρων που προτείνει η Επιτροπή πληροί τις απαιτήσεις της αναλογικότητας και της επικουρικότητας, που ορίζουν οι Συνθήκες. Τα κράτη μέλη διατηρούν την πλήρη ευθύνη της εποπτείας των εθνικών αγορών τους και των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, οφείλουν δε να εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση των σχετικών δράσεων.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη δήλωση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία τα προϊόντα που κυκλοφορούν στην Ένωση πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις που εγγυώνται υψηλό επίπεδο προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, όπως είναι η υγεία και η ασφάλεια γενικά, η υγεία και η ασφάλεια στον χώρο εργασίας, η προστασία των καταναλωτών, η προστασία του περιβάλλοντος και η δημόσια ασφάλεια.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η τήρηση του απορρήτου των μυστικών της παραγωγής ή του εμπορικού απορρήτου δεν πρέπει να παρακωλύει την κοινοποίηση προειδοποιήσεων όταν κρίνεται ότι ένα από τα συστατικά ενός προϊόντος ενδέχεται να έχει αντίκτυπο στην υγεία ή στην ασφάλεια των χρηστών. Συνεπώς, η αδιάλειπτη χρήση του συστήματος RAPEX, το οποίο έχει θεσπιστεί για την προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος έναντι των ιδιωτικών συμφερόντων, θα πρέπει να συνεχίσει να εξασφαλίζεται από τις αρχές εποπτείας και ελέγχου.

1.6 Τα άτομα που είναι μέλη ή εργαζόμενοι των αρχών εποπτείας και των τελωνείων θα πρέπει να διαθέτουν όλα τα απαραίτητα εχέγγυα τιμιότητας και ανεξαρτησίας και να προστατεύονται από πιθανές απόπειρες άσκησης πίεσης ή διαφθοράς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Τα άτομα που αναφέρουν ελαττώματα ή κινδύνους που συνδέονται με ένα προϊόν θα πρέπει να προστατεύονται, κυρίως μάλιστα έναντι διώξεων, ενώ πρέπει να τηρείται το απόρρητο της ταυτότητάς τους.

1.7 Η ΕΟΚΕ ζητά να συμπεριληφθεί στον προτεινόμενο κανονισμό η νομική βάση για μια πανευρωπαϊκή βάση δεδομένων για τους τραυματισμούς (IDB), η οποία θα πρέπει να θεωρείται ως ένας τρίτος πυλώνας του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών για την εποπτεία της αγοράς της ΕΕ που θα συμπληρώνει το RAPEX και το ICSMS.

1.8 Τέλος, η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη επιθυμία να συμπεριληφθεί στους αποδέκτες των περιοδικών εκθέσεων που η Επιτροπή θα καταρτίζει ανά πενταετία για την παρακολούθηση της εφαρμογής του κανονισμού.

2. **Εισαγωγή: οι προτάσεις της Επιτροπής**

2.1 Η καλύτερη νομοθεσία για την ασφάλεια των προϊόντων και η εναρμόνιση των κανόνων στην εσωτερική αγορά δεν αρκούν για να παρέχουν απόλυτες εγγυήσεις ασφάλειας στους καταναλωτές για τα προϊόντα κατανάλωσης και στους εργαζόμενους για τα προϊόντα που προορίζονται για επαγγελματική χρήση.

2.2 Όπως προκύπτει από τα πρόσφατα σκάνδαλα, οι απάτες για την αύξηση των κερδών ή τη μείωση του κόστους παραγωγής παραμένουν επίκαιρες στην Ευρώπη· επίσης, τα εισαγόμενα προϊόντα δεν πληρούν πάντοτε τα ευρωπαϊκά πρότυπα και ανταγωνίζονται με αθέμιτο τρόπο τα προϊόντα ευρωπαϊκής προέλευσης.

2.3 Η εποπτεία της αγοράς, όπως ο έλεγχος της συμμόρφωσης των προϊόντων, είναι απαραίτητη και απαιτεί εξειδικευμένες υπηρεσίες και προσωπικό (τελωνεία, τεχνικές υπηρεσίες, επιθεωρήσεις, κλπ) που να λειτουργούν στο έδαφος κάθε κράτους μέλους.

2.4 Η οδηγία 2001/95/ΕΚ «για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων», «ΟΓΑΠ» η μεταφορά της οποίας έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί το 2004 και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 765/2008 «για τη διαπίστευση και εποπτεία της αγοράς» που τέθηκε σε ισχύ το 2010, καθώς και οι τομεακές οδηγίες και αποφάσεις εναρμόνισης συνέβαλαν στο να σημειωθεί σαφής πρόοδος. Ωστόσο, οι διατάξεις σχετικά με την εποπτεία της αγοράς είναι διάσπαρτες και επικαλύπτονται, πράγμα που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση μεταξύ των πραγματικών κανόνων εποπτείας και των υποχρεώσεων των οικονομικών φορέων, περιπλέκοντας το έργο τους καθώς και το έργο των νομοθετών και των εθνικών υπαλλήλων.

2.5 Η Επιτροπή προτείνει να αποσαφηνιστεί το κανονιστικό πλαίσιο εποπτείας της αγοράς με τη συγκέντρωση των ορθών από αυτές τις διατάξεις σε ένα ενιαίο νομικό μέσο που να εφαρμόζεται οριζόντια σε όλους τους τομείς. Ο νέος κανονισμός για την εποπτεία της αγοράς των προϊόντων θα συνοδεύεται από ένα πολυετές σχέδιο δράσης για την εποπτεία της αγοράς που καλύπτει την περίοδο 2013-2015.

2.6 Πρόκειται για μείζονα πράξη της Ευρωπαϊκής Ατζέντας του Καταναλωτή και της Πράξης για την Ενιαία Αγορά Ι και ΙΙ. Ανταποκρίνεται επίσης στις απαιτήσεις του Νέου Νομοθετικού Πλαισίου.

2.7 Πρέπει να προσδιοριστεί, με τους ίδιους όρους σε κάθε χώρα, εάν τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από τρίτες χώρες, είναι ασφαλή και μπορούν να διατεθούν στην ενιαία αγορά ή να αποσυρθούν και να απαγορευθούν εάν είναι επικίνδυνα ή δεν διέπονται από την ενωσιακή νομοθεσία.

2.8 Ωστόσο, η εποπτεία της αγοράς και οι έλεγχοι συμμόρφωσης δεν είναι αρκετά αποτελεσματικοί και μεγάλος αριθμός προϊόντων που δεν καλύπτονται από την ενωσιακή νομοθεσία εξαπλώνονται στην αγορά, κυρίως λόγω της έλλειψης συντονισμού μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών, και της ποιότητας και της αξιοπιστίας των πληροφοριών που ανταλλάσσονται.

2.9 Εναπόκειται συνεπώς στην ΕΕ να αναλάβει δράση για να εξασφαλίσει αποτελεσματικό συντονισμό των δράσεων και καλύτερη διασυνοριακή εποπτεία της αγοράς για την προστασία των πολιτών. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι αυτό δικαίωμα δράσης προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 114 (λειτουργία της ενιαίας αγοράς), 168 § 1 (προστασία της υγείας) και 169 § 1 (προστασία των καταναλωτών) της ΣΛΕΕ. Ενδείκνυται επίσης να απλοποιηθεί το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο και να αρθούν οι υφιστάμενες ασάφειές του.

2.10 Απαιτούνται επίσης η απλούστευση της διαδικασίας RAPEX, η θέσπιση ενός κανονισμού για την ασφάλεια των προϊόντων ο οποίος να αντικαθιστά την ΟΓΑΠ και ένας νέος κανονισμός για την εποπτεία που να αντικαθιστά τις διάσπαρτες σήμερα διατάξεις σε πολλά κείμενα διαφορετικού επιπέδου.

2.11 Η βελτίωση του συντονισμού και της αποτελεσματικότητας των δράσεων εποπτείας και ελέγχου θα πρέπει να πραγματοποιείται όχι μόνον μέσω της κανονικής διαδικασίας αξιολόγησης της νομοθεσίας, αλλά και μέσω ερευνών του «Ευρωβαρομέτρου» σχετικά με την αντίληψη των καταναλωτών, με τα συστήματα ενημέρωσης GRAS-RAPEX (Σύστημα ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών της Ένωσης) και ICSMS (Σύστημα πληροφόρησης και επικοινωνίας για την εποπτεία της αγοράς) και με την κατάρτιση δεικτών παρακολούθησης από ομοτίμους. Οι διαδικασίες κοινοποίησης από τα κράτη θα εξορθολογιστούν, με ενιαίο σύστημα κοινοποίησης για όλα τα προϊόντα.

2.12 Οι έλεγχοι στα σύνορα θα ενισχυθούν και η κυκλοφορία κάθε προϊόντος που ενδέχεται να παρουσιάζει κίνδυνο θα ανασταλεί μέχρι τον περαιτέρω προσδιορισμό του καθεστώτος του από την εποπτική αρχή.

2.13 Το σύστημα κοινοποίησης RAPEX για τα προϊόντα που παρουσιάζουν κίνδυνο θα βελτιωθεί όσον αφορά τις προθεσμίες κοινοποίησης και τη συνάφεια των πληροφοριών σχετικά με τους κινδύνους του προϊόντος που κοινοποιείται.

2.14 Η Επιτροπή θα μπορεί να αποφασίζει τα κατάλληλα περιοριστικά μέτρα για τα επικίνδυνα προϊόντα, τα οποία θα εφαρμόζονται άμεσα, όταν τα συνήθη μέτρα έκτακτης ανάγκης αποδεικνύονται ανεπαρκή ή ακατάλληλα.

2.15 Το Πολυετές Σχέδιο Δράσης (ΠΣΔ) για την εποπτεία της αγοράς προβλέπεται από την Πράξη για την Ενιαία Αγορά. Το σχέδιο αυτό θα πρέπει να καλύπτει τους τομείς όπου ο συντονισμός από την Επιτροπή θα μπορούσε να προσφέρει πραγματική προστιθέμενη αξία και σημαντικές βελτιώσεις.

2.16 Το ΠΣΔ είναι το κύριο εργαλείο δράσης σε ενωσιακό επίπεδο· θα συμβάλει στην ενίσχυση της επικοινωνίας και της συνεργασίας. Τα μέσα της πληροφορικής θα καταστήσουν δυνατή την εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές μέσω ερευνών και μελετών που αποθηκεύονται στο σύστημα. Θα εντοπίζονται οι ανάγκες και στο πλαίσιο αυτό θα παρέχονται εργαλεία κατάρτισης, τεχνική συνδρομή και συμβουλές.

2.17 Η Επιτροπή θα αναπτύξει μια κοινή προσέγγιση όσον αφορά τους τεχνικούς ελέγχους και τους ελέγχους τεκμηρίωσης καθώς και τις εργαστηριακές δοκιμές. Ο ενισχυμένος συντονισμός κοινών δράσεων και προγραμμάτων, θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της εποπτείας.

2.18 Η συγκέντρωση των πόρων θα συμβάλει στη συνέργεια και στην αποφυγή επικαλύψεων. Τα στοιχεία που συλλέγονται κατά τη διάρκεια των εργασιών των εθνικών αρχών θα παραμένουν στις βάσεις δεδομένων του ICSMS που διαχειρίζεται η Επιτροπή, η οποία θα παρέχει τα αναγκαία μέσα και την απαραίτητη κατάρτιση για τη χρησιμοποίηση του συνόλου του δυναμικού αυτής της βάσης δεδομένων.

2.19 Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να ενημερώνονται και να ζητείται η γνώμη τους τακτικά και με ευέλικτο τρόπο.

2.20 Η έκθεση που εκπονεί η Επιτροπή σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 καθιστά δυνατή την ενημέρωση των θεσμικών οργάνων και των ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και την αξιολόγηση των δράσεων διαπίστευσης, εποπτείας και ελέγχου της αγοράς, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο χρηματοδότησης από την ΕΕ.

2.21 Τα μέσα και οι αρμοδιότητες των τελωνείων και οι έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου για τα προϊόντα που εισάγονται θα πρέπει να ενισχυθούν, πράγμα που απαιτεί την διάθεση πρόσθετων πόρων, κυρίως σε ό,τι αφορά την κατάρτιση και τα τεχνικά εργαλεία.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία ενίσχυσης της εποπτείας και των ελέγχων της ασφάλειας των προϊόντων στην αγορά, είτε αυτά προέρχονται από την ΕΕ, είτε από χώρα του ΕΟΧ είτε από τρίτες χώρες. Επιτυγχάνοντας καλύτερη ασφάλεια των προϊόντων, η πρωτοβουλία αποτελεί βασική δράση της Πράξης για την Ενιαία Αγορά και ανταποκρίνεται στη νέα προσέγγιση.

3.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι διαδικασίες ενημέρωσης και διαβούλευσης των οικονομικών και κοινωνικών φορέων παραμένουν πολύ ασαφείς. Θα μπορούσε να καθοριστεί καλύτερα ένα ευέλικτο και κατάλληλο πλαίσιο σε διαφορετικά επίπεδα, χωρίς να παραλύσουν ή να καταστούν ακόμη πιο πολύπλοκες οι γραφειοκρατικές διαδικασίες.

3.2.1 Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις αναμένουν πολλές νομικές και τεχνικές πληροφορίες που θα τους επιτρέψουν να έχουν την απαραίτητη ασφάλεια δικαίου για τις αποφάσεις επενδύσεων στην παραγωγή ή την εμπορία των προϊόντων. Πρέπει να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που συγκεντρώνονται από τα διάφορα συστήματα εποπτείας και ελέγχου για τα προϊόντα που υποβάλλουν προς έλεγχο ή προς αξιολόγηση της συμμόρφωσης.

3.2.2 Οι καταναλωτές και οι εργαζόμενοι δικαιολογημένα επιθυμούν να έχουν εγγυήσεις όσον την ασφάλεια των προϊόντων στην αγορά, τα οποία πρέπει να χρησιμοποιούν στην εργασία τους ή για προσωπική τους κατανάλωση. Έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τις δράσεις που υλοποιούνται για τον σκοπό αυτό σε εθνικό, ενωσιακό ή τομεακό επίπεδο προκειμένου να μην τίθεται σε κίνδυνο η υγεία και η ασφάλειά τους.

3.2.3 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η εμπιστοσύνη στην ασφάλεια των προϊόντων είναι βασική για την εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, πράγμα που έχει θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

3.3 Εκτιμά ότι η εποπτεία και οι έλεγχοι, ιδιαίτερα στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, είναι πρωτίστως ευθύνη των κρατών μελών, η δε ΕΕ εξασφαλίζει τον συντονισμό και τα αναγκαία μέτρα για μια αποτελεσματική κοινή δράση, καθώς και για την τυποποίηση των προϊόντων. Η εποπτεία αυτή και οι έλεγχοι έχουν αντίκτυπο στις επιχειρήσεις και σημαντικό κόστος τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τους οικονομικούς φορείς σε ό,τι αφορά τη συμμόρφωση (τυποποίηση, σήμα CE). Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να λάβουν δεόντως υπόψη στις δραστηριότητές τους τον διοικητικό φόρτο για τις επιχειρήσεις, ιδίως για τις ΜΜΕ, προκειμένου να αποφευχθεί η επιβάρυνση της οικονομικής τους κατάστασης σε μια περίοδο κρίσης και υψηλής ανεργίας.

3.4 Η ελεύθερη κυκλοφορία των μη εδώδιμων προϊόντων που είναι ο στόχος του παρόντος σχεδίου κανονισμού δεν μπορεί να πάσχει από χαλαρότητα ή από ανεπάρκεια του κανονιστικού πλαισίου όσον αφορά τον αριθμό και την ποιότητα των μέσων και των ελέγχων. Θα πρέπει συνεπώς τα κράτη μέλη και η Επιτροπή να διαθέσουν επαρκείς πόρους στην εφαρμογή των μέσων εποπτείας και ελέγχου προκειμένου να εξασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητά τους. Αν και αναγνωρίζει ότι οι προϋπολογισμοί υφίστανται σήμερα περιορισμούς, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα δημόσια συμφέροντα που διακυβεύονται απαιτούν να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλιστεί η υγεία και η ασφάλεια των καταναλωτών, καθώς και η προστασία του περιβάλλοντος από ελαττωματικά ή επικίνδυνα προϊόντα. Η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς είναι απαραίτητη για την οικονομική ανάκαμψη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

3.4.1 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ισχύον σύστημα εποπτείας και ελέγχου της αγοράς έχει σοβαρές ελλείψεις ή αδυναμίες. Πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών, της Επιτροπής και των ενδιαφερόμενων φορέων. Η διοργάνωση τακτικών διαβουλεύσεων καθίσταται απαραίτητη. Με πρωτοβουλία των οργανώσεων των καταναλωτών και των εργαζομένων - με την εγγύηση της ασυλίας τους – πρέπει να θεσπιστεί η άσκηση του δικαιώματος προειδοποίησης σε σχέση με ορισμένα προϊόντα. Οι αρμόδιοι φορείς, εποπτικές αρχές, τεχνικοί οργανισμοί πιστοποίησης, τελωνειακές υπηρεσίες, υπηρεσίες καταπολέμησης της απάτης, θα πρέπει να συνεργάζονται και να παρέχουν τις πληροφορίες που συλλέγονται, προκειμένου να αποφεύγονται οι επικαλύψεις και η σπατάλη των διαθέσιμων πόρων, και να ενισχύεται συνεχώς η αποτελεσματικότητα των ελέγχων που πραγματοποιούνται.

3.5 Η αποτελεσματικότητα του συστήματος ταχείας ανταλλαγής της πληροφοριών της Ένωσης (RAPEX), εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την ταχύτητα της αποστολής κοινοποιήσεων και τις κατάλληλες τεχνικές πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα που παρουσιάζουν κίνδυνο. Οι κατευθυντήριες γραμμές που έχουν καθοριστεί για τη διαχείριση του RAPEX θα πρέπει να επικαιροποιούνται συνεχώς και να είναι επαρκώς σαφείς ώστε να μην υπάρχει καμία αμφιβολία σχετικά με τη φύση και την έκταση των προς κοινοποίηση πληροφοριών· στο πλαίσιο αυτών των κατευθυντήριων γραμμών πρέπει να θεσπιστούν κριτήρια για τον εντοπισμό των σοβαρών κινδύνων, καθώς και να οριστούν σαφώς τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν όπως η προσωρινή αναστολή, η απαίτηση τεχνικών τροποποιήσεων ή απλώς η πλήρης απαγόρευση.

3.6 Ακόμη και οι μέτριοι κίνδυνοι ή οι κίνδυνοι που δεν έχουν επιβεβαιωθεί επιστημονικά θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο κοινοποίησης στο RAPEX, προκειμένου να προβλεφθεί η εφαρμογή μέτρων, όπως η προσωρινή αναστολή, σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης, ή άλλα κατάλληλα μέτρα όπως πρόσθετες απαιτήσεις ενημέρωσης των καταναλωτών ή προειδοποίηση των χρηστών, μέτρα που θα προστεθούν στις συνήθεις απαιτήσεις σήμανσης των προϊόντων.

3.7 Όταν, σε περίπτωση αποδεδειγμένων κινδύνων, η Επιτροπή προτίθεται να υιοθετήσει εκτελεστικές πράξεις σχετικά με ένα προϊόν ή μια κατηγορία προϊόντων, προκειμένου να θεσπιστούν ενιαίοι όροι για τον έλεγχο αυτών των προϊόντων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να έχουν ενημερωθεί οι οργανώσεις των καταναλωτών και οι οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων και οι απόψεις τους να λαμβάνονται υπόψη στο μέτρο του δυνατού. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι οργανώσεις αυτές μπορούν γρήγορα να μεταφέρουν στα μέλη τους τα μέτρα που λαμβάνει η Επιτροπή, πράγμα το οποίο θα βοηθήσει σημαντικά στην κατανόηση και την ταχεία εφαρμογή τους.

3.8 Όσον αφορά το νεοσυσταθέν από τον κανονισμό Φόρουμ της Επιτροπής και των κρατών μελών, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών θα κληθούν να συμμετάσχουν συμβουλευτικά στα επιμέρους τομεακά όργανα που θα μπορούσε να δημιουργήσει το Φόρουμ. Πιστεύει ότι, παρά τον συμβουλευτικό τους χαρακτήρα, οι γνώμες και οι προτάσεις των οργανώσεων αυτών θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη και να συνεκτιμώνται, στο μέτρο του δυνατού, δεδομένου του ενεργού ρόλου που διαδραματίζουν σε σχέση με τους καταναλωτές και τα οικονομικά και κοινωνικά περιβάλλοντα που εκπροσωπούν.

3.9 Το αυτό θα πρέπει να ισχύει όταν, έναντι ορισμένων κινδύνων, οι εποπτικές αρχές ενός κράτους μέλους προειδοποιούν σχετικά με τους κινδύνους που παρουσιάζουν ορισμένα προϊόντα και ενδεχομένως προτείνουν τα μέσα προφύλαξης· οι εν λόγω εποπτικές αρχές θα πρέπει να συνεργάζονται με τους οικονομικούς φορείς, προκειμένου να εξαλειφθούν οι κίνδυνοι που παρουσιάζουν ορισμένα προϊόντα, αλλά και με τις αρμόδιες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίες μπορούν να μεταφέρουν τις γνώσεις και τις πληροφορίες τους στα μέλη τους.

3.10 Τέλος, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η υπό μελέτη πρόταση ικανοποιεί στο σύνολό της, τις απαιτήσεις του νέου νομοθετικού πλαισίου (νέα προσέγγιση) και τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Επίσης, επικροτεί τη νομική βάση επί της οποίας οι αρμόδιες Γενικές Διευθύνσεις στηρίζουν την πρότασή τους. Η ΕΟΚΕ αναφέρεται επίσης στο άρθρο 12 της ΣΛΕΕ το οποίο ορίζει ότι η προστασία του καταναλωτή πρέπει να «λαμβάνεται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή άλλων πολιτικών και δραστηριοτήτων της Ένωσης».

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να ανησυχεί για τις ενδεχόμενες διαφορές ερμηνείας των κανονισμών από χώρα σε χώρα· η δράση της Ένωσης πρέπει να αποσκοπεί στο να καταστούν οι ερμηνείες και οι πρακτικές πραγματικά ομοιόμορφες για την ασφάλεια δικαίου των οικονομικών φορέων και την ασφάλεια των χρηστών.

4.2 Εκφράζει επίσης την ανησυχία της για την εφαρμογή των διατάξεων περί εμπιστευτικότητας που θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν την καλύτερη ενημέρωση όσον αφορά τα επικίνδυνα συστατικά ή προϊόντα τα οποία ενδέχεται να επηρεάσουν την υγεία, την ασφάλεια των προσώπων και την ποιότητα του περιβάλλοντος, για παράδειγμα σε ό,τι αφορά το κατασκευαστικό απόρρητο. Τα δημόσια συμφέροντα που διακυβεύονται είναι γενικά ανώτερα από τα ιδιωτικά συμφέροντα τα οποία θα προστατεύονταν καταχρηστικά από μια πολύ αυστηρή ερμηνεία της έννοιας της εμπιστευτικότητας. Οι πληροφορίες πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να κυκλοφορούν μεταξύ των κρατών μελών και των οργάνων της Ένωσης που είναι αρμόδια για το σύστημα εποπτείας και ελέγχου. Πρέπει, ωστόσο, να γίνονται σεβαστά τα προσωπικά δεδομένα που προστατεύονται από τον νόμο χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο οι τρέχουσες έρευνες.

4.3 Όπως απαιτείται από τον κανονισμό, οι αρχές δημοσιεύουν σε έναν ειδικό δικτυακό τόπο πληροφορίες σχετικά με τα επικίνδυνα προϊόντα και τους κινδύνους που παρουσιάζουν, τα πιθανά προληπτικά μέτρα, τις αποφάσεις για τους οικονομικούς φορείς. Η ΕΟΚΕ ζητεί η δημοσίευση αυτή να μην παρεμποδίζεται από την υπερβολικά αυστηρή ερμηνεία της έννοιας της εμπιστευτικότητας όσον αφορά το εμπορικό απόρρητο, όταν διακυβεύονται η υγεία και η ασφάλεια των χρηστών· αυτή εξάλλου είναι η πρακτική που ακολουθεί η Επιτροπή ως προς τη διαχείριση του συστήματος RAPEX, πρακτική η οποία πρέπει να διατηρηθεί.

4.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη για ανεξαρτησία και διαφάνεια των οργάνων εποπτείας και ελέγχου. Οι υπάλληλοι των εν λόγω οργάνων πρέπει να προστατεύονται από κάθε παρέμβαση και από κάθε απόπειρα διαφθοράς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Πρέπει να είναι αμερόληπτοι και να συγκεντρώνουν όλες τις καταγγελίες των καταναλωτών και των χρηστών ή των οργανώσεών τους, και ενδεχομένως να δίνουν συνέχεια σε αυτές τις καταγγελίες. Τα εργαστήρια ελέγχου πρέπει επίσης να λειτουργούν ανεξάρτητα, όπως και οι φορείς έκδοσης κανονιστικών σημάτων, που είναι απαραίτητα για την επιλογή των φορέων λήψεως αποφάσεων των επιχειρήσεων και των καταναλωτών.

4.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο προτεινόμενος κανονισμός θα πρέπει να περιέχει επίσης διατάξεις για τη θέσπιση πανευρωπαϊκής βάσης δεδομένων για τους τραυματισμούς (IDB), η οποία θα καλύπτει όλα τα είδη τραυματισμών. Η εν λόγω βάση δεδομένων:

— θα βοηθήσει τις αρχές εποπτείας της αγοράς να λαμβάνουν αποφάσεις στηριζόμενες σε καλύτερη αξιολόγηση του κινδύνου,

— θα παρέχει μια βάση για την ανάληψη προληπτικών δράσεων και εκστρατειών ευαισθητοποίησης του κοινού. Θα επιτρέψει στους οργανισμούς τυποποίησης να αναπτύξουν καλύτερες προδιαγραφές προϊόντων,

— θα βοηθήσει τους κατασκευαστές να προσαρμόσουν το σχέδιο της ασφάλειας σε νέα προϊόντα, και

— θα καταστήσει δυνατή την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προληπτικών μέτρων και τον ορισμό προτεραιοτήτων κατά τη χάραξη πολιτικής.

4.5.1 Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά τα ακόλουθα:

— να συμπεριληφθεί στην πρόταση μια διάταξη από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 με την οποία καλούνται τα κράτη μέλη να παρακολουθούν τα ατυχήματα και τις βλάβες στην υγεία που υπάρχει υπόνοια ότι προκλήθηκαν από αυτά τα προϊόντα, και

— να θεσπιστεί νομική βάση για την IDB όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποστηρίζει τον συντονισμό της συλλογής δεδομένων από τα κράτη μέλη και την ομαλή λειτουργία της IDB.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή — συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)»

COM(2013) 83 final

(2013/C 271/17)

Εισηγητής: **ο κ. Oliver RÖPKE**

Στις 18 Μαρτίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή - συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)

COM(2013) 83 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 23 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 160 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 11 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις που προτείνει η Επιτροπή και τη συνακόλουθη αλλαγή προτύπου, με την οποία οι κοινωνικές επενδύσεις δεν αντιμετωπίζονται μονομερώς ως παράγοντας κόστους, αλλά ως επενδύσεις στο μέλλον, στην ανάπτυξη και την απασχόληση, που συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «ΕΕ-2020» και συνιστούν θεμελιώδες στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου.

1.2 Εύστοχες κοινωνικές επενδύσεις δεν επιφέρουν μόνον πρόοδο στην κοινωνία και στον κοινωνικό τομέα, αλλά αυξάνουν και την ανταγωνιστικότητα. Ιδιαίτερα σε αυτήν την περίοδο πρωτοφανών και δραματικών επιπέδων ανεργίας και αυξανόμενης φτώχειας, οι επενδύσεις στο κοινωνικό κράτος διαδραματίζουν επιπλέον καίριο ρόλο όσον αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας.

1.3 Η αγορά εργασίας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αντιμετώπιση των δημογραφικών αλλαγών και τη βιώσιμη εξυγίανση των δημόσιων προϋπολογισμών. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, στοχοθετημένες κοινωνικές επενδύσεις αυξάνουν μακροπρόθεσμα τις δυνατότητες απασχόλησης. Επομένως, η δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά σε μία πολιτική στροφή προς περισσότερη ανάπτυξη και απασχόληση, εάν εφαρμοστεί με συνέπεια στην πράξη.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή της ΕΕ ότι τα κράτη μέλη φέρουν την ευθύνη για τη διαμόρφωση της κοινωνικής τους πολιτικής και ότι κάθε χώρα πρέπει να βρει την ορθή ισορροπία μεταξύ βιωσιμότητας και καταλληλότητας των κοινωνικών της συστημάτων και της οργάνωσης των κοινωνικών της υπηρεσιών. Λόγω των μεγάλων διαφορών που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή της ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει κεντρικό ρόλο κατά την ανταλλαγή επιτυχών καινοτόμων προσεγγίσεων μεταξύ κρατών μελών και ενδιαφερόμενων φορέων.

1.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι στην ανακοίνωση αναγνωρίζεται ρητά ο σημαντικός ρόλος της κοινωνικής οικονομίας, των κοινωνικών επιχειρήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων, οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, κατά την υλοποίηση της δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις Η ΕΟΚΕ στηρίζει σε αυτό το πλαίσιο ρητά το αίτημα για μία ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών σε επίπεδο κρατών μελών και στη διαδικασία συντονισμού του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

1.6 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή της ΕΕ να υποβάλει ένα σχέδιο για την υλοποίηση της δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις στην πράξη, να υποστηρίξει τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων και να διευκολύνει την ανταλλαγή μεταξύ κρατών μελών, κοινωνικών εταίρων, οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, μη κυβερνητικών οργανώσεων, των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών και των παρόχων κοινωνικών υπηρεσιών. Οι φορείς αυτοί διαθέτουν την απαραίτητη εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα κοινωνικών επενδύσεων, καινοτομίας στον κοινωνικό τομέα και ενίσχυσης της απασχόλησης.

1.7 Επικρίνει, ωστόσο, το γεγονός ότι το θέμα της χρηματοδότησης της δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις παραμένει αναπάντητο. Χωρίς μία αλλαγή της μονοδιάστατης πολιτικής περικοπής δαπανών δεν φαίνεται εφικτή η επιτυχής υλοποίηση των προτάσεων. Η καλύτερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων (ΕΔΕΤ), καθώς και η όσο το δυνατό υψηλότερη αποτελεσματικότητα και ευστοχία των μέτρων επιδοκιμάζονται μεν, δεν επαρκούν, όμως, σε καμία περίπτωση προκειμένου να προκαλέσουν την επιδιωκόμενη αλλαγή πορείας.

1.8 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επομένως τη θέση της ότι η αναζήτηση νέων πηγών χρηματοδότησης των κρατικών προϋπολογισμών είναι επιτακτική ανάγκη. Κατάλληλα μέτρα θα μπορούσαν να είναι η αλλαγή και η διεύρυνση των φορολογικών βάσεων, η κατάργηση των φορολογικών παραδείσων, ο τερματισμός του καταστρεπτικού φορολογικού ανταγωνισμού και η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής ή η φορολόγηση των διαφόρων κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων.

1.9 Η ΕΟΚΕ εμμένει στο αίτημά της για ένα ευρωπαϊκό σχέδιο ανάκαμψης και επενδύσεων χρηματοδοτούμενο με το 2 % του ΑεγχΠ Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί ένα κοινωνικό επενδυτικό σύμφωνο το οποίο να επιτρέπει και στην πράξη τη στροφή των πολιτικών προτεραιοτήτων προς τις κοινωνικές επενδύσεις και την ενίσχυση του εκσυγχρονισμού της κοινωνικής πολιτικής στα κράτη μέλη, παρά την επιδιωκόμενη εξυγίανση των δημόσιων προϋπολογισμών. Μόνον με την προϋπόθεση ότι θα εξασφαλιστεί επαρκής χρηματοδότηση θα μπορεί να υλοποιηθεί στην πράξη η δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις· στην αντίθετη περίπτωση δεν θα αποτελεί παρά απλή δήλωση προθέσεων.

1.10 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή της ΕΕ να φροντίσει ώστε και στα πλαίσια της διαδικασίας συντονισμού του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στις κοινωνικές επενδύσεις. Αυτή η αλλαγή προτεραιοτήτων πρέπει να λαμβάνεται ρητά υπόψη τόσο στις ανά χώρα συστάσεις όσο και στην προσεχή Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης (2014). Η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει σύντομα συγκεκριμένες προτάσεις. Πρέπει να τονιστεί ότι η ενίσχυση των κοινωνικών επενδύσεων συνάδει με μία «διαφοροποιημένη και πιο ευνοϊκή για την ανάπτυξη» εξυγίανση των δημόσιων προϋπολογισμών.

2. **Η δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις για οικονομική μεγέθυνση και συνοχή**

2.1 Ένας από τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η έξοδος τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων πολιτών από τη φτώχεια έως το 2020. Η βαθιές συνέπειες της κρίσης και η ανάγκη για αποκατάσταση της οικονομικής ανάκαμψης ήταν η αφορμή για μία σειρά πρωτοβουλίες της Επιτροπής με στόχο τη διατήρηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την απρόσκοπτη αλλαγή επαγγελματικής δραστηριότητας και μία γενικότερη δραστηριοποίηση ([1]).

2.2 Η Επιτροπή υπέβαλε στις 20 Φεβρουαρίου 2013 την από καιρό αναμενόμενη δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις. Αποτελείται από μία ανακοίνωση («Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή - συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)»), από μία σύσταση της Επιτροπής («Επένδυση στα παιδιά: σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας») και από επτά έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

2.3 Η δέσμη μέτρων συνδέει τη βελτίωση των κοινωνιών επενδύσεων με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και συγχρόνως εξορθολογίζει τη διακυβέρνηση και την υποβολή εκθέσεων της Ένωσης και των κρατών μελών στην προσπάθεια να επιτύχουν τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, της πολιτικής απασχόλησης και της εκπαιδευτικής πολιτικής.

2.4 Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι λόγω της κρίσης, που συνεχίζεται από το 2008, έχουν αυξηθεί σε πολλά κράτη μέλη η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός αλλά και ο αποκλεισμός πολλών πολιτών της Ένωσης από την αγορά εργασίας και ότι έχουν σημειωθεί πρωτοφανή επίπεδα, κυρίως στις πιο ευάλωτες ομάδες. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη να δίνουν μεγαλύτερη σημασία στις κοινωνικές επενδύσεις και στην αποδοτικότερη χρήση των πόρων.

2.5 Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, οι κοινωνικές επενδύσεις ωφελούν τους πολίτες. Αυξάνουν τις δεξιότητες και τα προσόντα τους και ενισχύουν τη συμμετοχή τους στον κοινωνικό βίο και στην αγορά εργασίας. Αυτό συμβάλλει σε περισσότερη ευμάρεια, αναζωογονεί την οικονομία και συντελεί ώστε η ΕΕ να εξέλθει ισχυρότερη, πιο ενωμένη και ανταγωνιστικότερη από την κρίση.

2.6 Από αυτή την άποψη τα κοινωνικά συστήματα έχουν τριπλή αποστολή: τις κοινωνικές επενδύσεις για ένα καλύτερο μέλλον, την κοινωνική προστασία σε δύσκολες περιόδους της ζωής και εντέλει τη σταθεροποίηση των εθνικών οικονομιών.

2.7 Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή ζητά να ληφθούν μέτρα που διασφαλίζουν ότι τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ανθρώπων σε δύσκολες περιόδους της ζωής τους. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η Επιτροπή ζητά να ληφθούν προληπτικά μέτρα με τη μορφή όσο το δυνατό πρώιμων επενδύσεων, αντί να αποκαθίστανται οι ζημιές εκ των υστέρων, πράγμα που αποδεδειγμένα συνεπάγεται υψηλότερο κόστος. Για τους λόγους αυτούς, οι επενδύσεις για παιδιά και νέους έχουν ιδιαίτερη σημασία.

2.8 Αυτό διευκρινίζεται περαιτέρω στη σύσταση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη με τη διατύπωση γενικών κατευθύνσεων. Κατά την Επιτροπή, μπορούν να πραγματοποιηθούν επενδύσεις προληπτικού χαρακτήρα για την καταπολέμηση της φτώχειας των παιδιών και τον κοινωνικό αποκλεισμό που να προαγάγουν τις καλές συνθήκες διαβίωσης των παιδιών, μέσω ενός ολόκληρου φάσματος πολύμορφων μέτρων.

2.9 Με το «σύνθημα» «Περιθώρια για βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών πολιτικών» η Επιτροπή ζητά στην ανακοίνωσή της μία αποτελεσματικότερη χρήση των οικονομικών πόρων, ώστε να εξασφαλιστεί κατάλληλη και αειφόρος κοινωνική ασφάλεια, καθώς και μία καλύτερη και τεκμηριωμένη κοινωνική πολιτική. Για την επίτευξη αυτού του στόχου τα κράτη μέλη καλούνται να απλοποιήσουν τη διαχείριση παροχών και υπηρεσιών, να προσφέρουν παροχές με πιο εύστοχο τρόπο και να τις συνδέουν συγχρόνως με ορισμένες προϋποθέσεις, όπως π.χ. η συμμετοχή σε μέτρα συμπληρωματικής κατάρτισης.

([1]) Δέσμη μέτρων για την απασχόληση, δέσμη μέτρων για την απασχόληση των νέων, Πρωτοβουλία της ΕΕ «Ευκαιρίες για τους νέους», Ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης.

2.10 Τα κράτη μέλη καλούνται σε πολλά σημεία της ανακοίνωσης να ενισχύσουν τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, και κυρίως των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, στη βελτίωση της κοινωνικής πολιτικής στα πλαίσια της στρατηγικής «Ευρώπη-2020».

3. **Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις**

3.1 Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση με τις βαθιές επιπτώσεις της στην ανάπτυξη και στην απασχόληση αλλά και στην οικονομική και κοινωνική συνοχή βρίσκεται εδώ και πέντε χρόνια στο επίκεντρο της πολιτικής ατζέντας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ενώ τα κράτη μέλη αντέδρασαν αρχικά με μια αντικυκλική οικονομική πολιτική για την σταθεροποίηση της οικονομικής κατάστασης, σημειώθηκε αύξηση του δημόσιου χρέους, κυρίως λόγω των μέτρων διάσωσης των τραπεζών. Η προσπάθεια των κυβερνήσεων να επιτύχουν την εξυγίανση των δημόσιων προϋπολογισμών, εν μέσω οικονομικής ύφεσης, μόνον με τη μείωση των δαπανών, θεωρείται γενικά αποτυχημένη. Με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τις κοινωνικές επενδύσεις διανοίγεται πλέον μία νέα προοπτική για την καταπολέμηση της κρίσης, δεδομένου ότι αν και οι κοινωνικές επενδύσεις συνεπάγονται βραχυπρόθεσμα υψηλότερο κόστος, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα επιφέρουν οφέλη όσον αφορά την κοινωνική ευμάρεια και υψηλότερα έσοδα για τους εθνικούς προϋπολογισμούς, τα οποία συντελούν επιπλέον σε μείωση του μελλοντικού κόστους για την κοινωνία.

3.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει συνεπώς ρητά τη δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις που υποβάλει η Επιτροπή καθώς και τη σχετική αλλαγή προτύπου που αυτή συνεπάγεται για τα όργανα της ΕΕ προς έναν μελλοντοστραφή προγραμματισμό. Τα κράτη μέλη καλούνται πλέον σαφώς να δώσουν μεγαλύτερη σημασία στις κοινωνικές επενδύσεις, να εκσυγχρονίσουν και να ενισχύσουν την κοινωνική πολιτική, εξασφαλίζοντας την αποδοτικότερη χρήση των πόρων. Η κοινωνική πολιτική πρέπει να καταστεί πιο βιώσιμη. Με αυτόν τον τρόπο η Επιτροπή φαίνεται να διορθώνει λανθασμένες εξελίξεις των τελευταίων ετών και να μην αντιμετωπίζει τις κοινωνικές επενδύσεις μόνον ως παράγοντα κόστους. Οι επενδύσεις αυτές συμβάλλουν μάλλον στην ενίσχυση των προσόντων και δεξιοτήτων των πολιτών, στη βελτίωση των δυνατοτήτων τους στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας, και κατά συνέπεια στην ευμάρεια. Συμβάλλουν, επίσης στην οικονομική ανάπτυξη και βοηθούν την ΕΕ να εξέλθει ενισχυμένη και πιο ανταγωνιστική από την κρίση. Η προτεινόμενη δέσμη μέτρων θα μπορούσε, συνεπώς, να αποτελέσει μία από τις σημαντικότερες κοινωνικοπολιτικές πρωτοβουλίες των τελευταίων ετών, αν υλοποιηθεί πραγματικά με συνέπεια και με φιλόδοξο τρόπο. Αυτό προϋποθέτει τη συνεχή υποστήριξη εκ μέρους της Επιτροπής της ΕΕ.

3.3 Ωστόσο, η διαμόρφωση της κοινωνικής πολιτικής εναπόκειται κυρίως στα κράτη μέλη. Η πολυμορφία των συνθηκών και όρων που επικρατούν σε εθνικό επίπεδο καθιστά αναγκαία την επιδίωξη σε κάθε κράτος μέλος της κατάλληλης γι αυτό ισορροπίας μεταξύ βιωσιμότητας και καταλληλότητας του κοινωνικού του συστήματος, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ένα πρότυπο που να ισχύει για όλους. Η Επιτροπή θα πρέπει να καταρτίσει έναν κατάλογο με τα καλύτερα πρακτικά παραδείγματα, -όπως η ενίσχυση των επιχειρήσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών προς όφελος του κοινού μέσω δημόσιων συμβάσεων και η ελευθερία επιλογής όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες, - και να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να διαμορφώνουν τα κοινωνικά τους συστήματα με καινοτόμο και αποτελεσματικό τρόπο, δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στην απασχόληση και στην δραστηριοποίηση των εργαζομένων, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της καταπολέμησης της φτώχειας που προβλέπει η στρατηγική «Ευρώπη 2020»

3.4 Σε μία εποχή πρωτόγνωρης ανεργίας και αυξανόμενης φτώχειας στην ΕΕ, το κοινωνικό κράτος καλείται να επωμιστεί αναπόδραστο ρόλο, προκειμένου απαντηθούν οι υφιστάμενες προκλήσεις Με εύστοχες επενδύσεις στην κοινωνική προστασία και στο κοινωνικό κράτος μπορούν να επιλυθούν διαρθρωτικά προβλήματα και να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας. Το υφιστάμενο δυναμικό θα μπορεί να αξιοποιηθεί καλύτερα με μία όσο το δυνατό πιο ολοκληρωμένη και ενεργό στρατηγική ένταξης και συμμετοχής των ευρύτερων δυνατών στρωμάτων του πληθυσμού, καθώς και με την υλοποίηση από όλα τα κράτη μέλη των συστάσεων που είχαν διατυπωθεί το 2008 σχετικά με την ενεργό ένταξη των ατόμων που έχουν αποκλειστεί από την αγορά εργασίας.

3.5 Δεδομένου ότι μέχρι σήμερα οι κοινωνικές δαπάνες συνδέονταν κυρίως με κόστος και επιβάλλονταν περικοπές του προϋπολογισμού για τον κοινωνικό τομέα, η ανακοίνωση ενδεχομένως να αποτελέσει έως έναν βαθμό πολιτική στροφή τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε ορισμένα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ υποστήριζε πάντα ότι χρειάζονται τεράστιες επενδύσεις, ιδίως στον κοινωνικό τομέα, προκειμένου να υπάρξει θετικός αντίκτυπος στην απασχόληση, να αναχαιτιστεί η φτώχεια και να αντιμετωπιστεί ο κοινωνικός αποκλεισμός. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να κινητοποιηθούν τόσο ιδιωτικές όσο και δημόσιες επενδύσεις και να πραγματοποιηθούν μεταρρυθμίσεις ([2]).

3.6 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης ως νέα θεώρηση και λογική παρέμβασης την προσέγγιση που ακολουθείται στην ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τις κοινωνικές επενδύσεις, η οποία προσανατολίζεται προς τον κύκλο ζωής και τις υφιστάμενες ανάγκες και μπορεί να συμβάλει τόσο στη βελτίωση του ατομικού επιπέδου διαβίωσης και της κοινωνικής συνοχής όσο και σε μία καλύτερη οικονομική ανάπτυξη. Αν και η ενίσχυση των κοινωνικών επενδύσεων έχει κυρίως μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες θετικές επιδράσεις, δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υποτιμηθούν και οι βραχυπρόθεσμες θετικές επιπτώσεις τους. Η επένδυση σε μία καλύτερη και τεκμηριωμένη κοινωνική πολιτική παρουσιάζει αποδεδειγμένα θετικά αποτελέσματα υπό ορισμένες συνθήκες ([3]).

3.7 Οι κοινωνικές επενδύσεις δεν επιδρούν μόνον θετικά στην πολιτική για την αγορά εργασίας, αλλά διαδραματίζουν καίριο ρόλο και όσον αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας. Η βαθιά οικονομική κρίση που διανύεται στην Ευρώπη επιδείνωσε δραματικά την κοινωνική κατάσταση πολλών ανθρώπων. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η εξέλιξη, πρέπει να επιτευχθεί επειγόντως μία αλλαγή πορείας προς περισσότερες κοινωνικές επενδύσεις.

([2]) ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σελ. 65–70.

([3]) Το λεγόμενο «Housing First», ή «rapid re-housing» είναι μία προσέγγιση που εφαρμόστηκε αρχικά στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση του φαινομένου των αστέγων ως εναλλακτική, προς τα παραδοσιακά συστήματα καταφυγίων αστέγων ή προσωρινής κατοικίας, λύση, και εφαρμόζεται εδώ και λίγα χρόνια με επιτυχία στην Αυστρία, τη Δανία, τη Φιλανδία, τη Γαλλία, τη Γερμανία την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

3.8 Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή της ΕΕ πρέπει να διευκρινίσει και να οριοθετήσει καλύτερα το αίτημά της για την εξάρτηση των κοινωνικών παροχών από «προϋποθέσεις». Στα πλαίσια μίας ενεργούς πολιτικής για την αγορά εργασίας, θα μπορούσε, για παράδειγμα, η χορήγηση ενισχύσεων να συνδέεται με έναν συγκεκριμένο στόχο (π.χ. συμμετοχή σε μαθήματα κατάρτισης), χωρίς όμως η αρχή αυτή να ισχύει γενικά για όλα τα μέτρα κοινωνικού χαρακτήρα (παράδειγμα: η παιδική μέριμνα) Οι κοινωνικές παροχές πρέπει να θεωρούνται δικαιώματα που βασίζονται σε σαφή κριτήρια, με ταυτόχρονη κατοχύρωση της νομικής ασφάλειας.

3.9 Στη σύσταση και στα έγγραφα εργασίας που συνοδεύουν την ανακοίνωση διακρίνονται οι κυριότεροι τομείς στους οποίους πρόκειται να εφαρμοστεί η «νέα λογική» των κοινωνικών επενδύσεων. Η Επιτροπή θα πρέπει να ξεκινήσει διάλογο με όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες, ώστε να προσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίο η λογική των κοινωνικών επενδύσεων θα εφαρμοστεί σε αυτές τις θεματικές προτεραιότητες στην πράξη, και να υποβάλει ένα σχέδιο εφαρμογής της ανακοίνωσής της, το οποίο να περιέχει και λεπτομερείς οδηγίες δράσης για την υποστήριξη των κρατών μελών.

3.10 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή της ΕΕ αναγνωρίζει ρητά τον σημαντικό ρόλο της κοινωνικής οικονομίας, των κοινωνικών επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών κατά την υλοποίηση της δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις ([4]). Εκτός του ότι διαθέτουν πείρα και πρόσθετους πόρους, οι φορείς αυτοί συμμετέχουν συχνά άμεσα στην υλοποίηση των πολιτικών στόχων μέσω συγκεκριμένων δράσεων, όπως η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Για την ενίσχυση αυτών των δράσεων πρέπει να διευκολυνθεί και να βελτιωθεί η πρόσβαση σε δημόσια μέσα και σε ιδιωτικά κεφάλαια. Η συμπερίληψη των θεματικών στόχων στις κοινωνικές επενδύσεις και των επενδύσεων ως αξόνων στήριξης στα πλαίσια της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 αποτελεί θετική πρόταση. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και κατά τις διαπραγματεύσεις που θα διεξαχθούν για τα προγράμματα μεταξύ των εθνικών αρχών και της Επιτροπής της ΕΕ, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών.

3.11 Η καινοτομία είναι, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, σημαντικός παράγοντας της πολιτικής κοινωνικών επενδύσεων δεδομένου ότι η κοινωνική πολιτική προϋποθέτει μια διαρκή προσαρμογή σε νέες προκλήσεις. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις με δημόσιες αναθέσεις δημοσίων έργων διαδραματίζουν, κατά συνέπεια, σημαντικό ρόλο ως εναλλακτική λύση και συμπλήρωμα του δημόσιου τομέα.

3.12 Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιούν σε μεγαλύτερο βαθμό καινοτόμες δυνατότητες χρηματοδότησης όπως είναι, μεταξύ άλλων, η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα ή τα ομόλογα κοινωνικών επενδύσεων, που, σύμφωνα με την Επιτροπή, μπορεί να οδηγήσουν σε εξοικονόμηση δημοσιονομικών πόρων ([5]). Επειδή όμως υπάρχει έντονη αντιπαράθεση σχετικά με τα ομόλογα κοινωνικών επενδύσεων, χρειάζεται να διερευνηθούν περαιτέρω οι συνέπειές τους. Χρειάζεται επίσης μια ακριβέστερη περιγραφή των τομέων που ενδείκνυνται για μία «καινοτόμο χρηματοδότηση». Η ΕΟΚΕ τονίζει, ωστόσο, ότι τα μέσα αυτά δεν θα πρέπει να οδηγήσουν σε εμπορευματοποίηση της κοινωνικής πολιτικής. Το κράτος δεν μπορεί να αποποιηθεί τις ευθύνες του στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής.

([4]) COM(2013) 83 final. σ. 5.
([5]) COM(2013) 83 final. σ. 6, 7.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 Δυστυχώς, κατά τα επόμενα χρόνια, κυρίως εξαιτίας των μέτρων εξυγίανσης που εφαρμόζονται σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, προβλέπεται να συνεχιστεί η οικονομική και κοινωνική καθοδική πορεία ή η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει επομένως να επιδιωχθεί μέσω της ενίσχυσης της (εσωτερικής) ζήτησης, μεταξύ άλλων με την βελτίωση της ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας. Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει επίσης και η ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών και της κοινωνικής οικονομίας που έχουν αποδείξει την ανθεκτικότητά τους σε περιόδους κρίσης.

4.2 Σε αυτό μπορεί να συμβάλει καθοριστικά η δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις. Η ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών επιδρά εντονότερα στην απασχόληση από κάθε άλλη μορφή δημόσιας χρηματοδότησης. Επιπλέον, οι επενδύσεις σε κοινωνικές υπηρεσίες είναι απαραίτητες προκειμένου να καλυφθούν η αυξανόμενη ζήτηση και οι αυξανόμενες κοινωνικές ανάγκες. Οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη-2020» για την απασχόληση απαιτούν, εκτός από την καταπολέμηση της ανεργίας (των νέων) και της καλύτερης εισοδηματικής ένταξης των ηλικιωμένων, κυρίως την αύξηση της απασχόλησης των γυναικών.

4.3 Έχει σημασία να αναγνωριστεί ότι η στήριξη της δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις στα πλαίσια των εθνικών πολιτικών κοινωνικής ένταξης, των κοινωνικών συστημάτων και των κοινωνικών υπηρεσιών, προϋποθέτουν και προσπελάσιμες, οικονομικά προσιτές και υψηλού επιπέδου κοινωνικές παροχές για τις μειονεκτικές κοινωνικές ομάδες, όπως για παράδειγμα τα άτομα με αναπηρία και ο αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Με τις κοινωνικές παροχές αυξάνονται οι δυνατότητες των ανθρώπων αυτών να ζουν αξιοπρεπώς και να βρουν και να διατηρήσουν μία θέση εργασίας.

4.4 Ειδικά το παράδειγμα της παιδικής μέριμνας καταδεικνύει ότι με εύστοχες επενδύσεις μπορεί η κοινωνική πρόοδος να συνδεθεί με τη αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Η αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της φύλαξης παιδιών και στις κοινωνικές υπηρεσίες αυτές καθαυτές (φροντίδα ηλικιωμένων, εκπαίδευση, περίθαλψη, παροχές σε άτομα με αναπηρία, κατοικία με υποστήριξη ή με φροντίδα κοινωνικών λειτουργών, κλπ.) αφενός συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ως «τόπου εγκατάστασης οικονομικής δραστηριότητας», αφετέρου, συντελεί στην αύξηση της απασχόλησης των γυναικών και των ατόμων που υφίστανται τον εντονότερο αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, όπως τα άτομα με αναπηρίες, και συμβάλουν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στην μείωση της επιβάρυνσης των δημόσιων προϋπολογισμών. Όπως διαπιστώνει και η Επιτροπή, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι επενδύσεις αυτές θα επικεντρώνονται με εύστοχο τρόπο στις ειδικές ανάγκες ενός ατόμου και όχι μίας ομάδας, ώστε να επιτυγχάνεται μία εξατομικευμένη

υποστήριξη με τα βέλτιστα αποτελέσματα ([6]). Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να λαμβάνονται προληπτικά μέτρα για κάθε είδους κοινωνικά προβλήματα, ανεξάρτητα από την ηλικία των ενδιαφερομένων. Επομένως, η πρόληψη θα πρέπει να αποτελεί μέρος μίας ολιστικής προσέγγισης της κοινωνικής πολιτικής που, πέρα από τα παιδιά, θα καλύπτει όλες τις κοινωνικές ομάδες.

4.5 Η αγορά εργασίας αποτελεί το κλειδί της αντιμετώπισης των δημογραφικών αλλαγών και της βιώσιμης εξυγίανσης των δημόσιων προϋπολογισμών. Επομένως, επιδοκιμάζεται η σύσταση της Επιτροπής για βελτίωση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μέσω μίας ενεργούς πολιτικής αγοράς εργασίας και της ενίσχυσης της κοινωνικής ένταξης. Όταν αξιοποιείται καλύτερα το δυναμικό απασχόλησης, μπορεί να διατηρηθεί σε σταθερά επίπεδα και η αναλογία μεταξύ των καταβαλλόντων εισφορών και των δικαιούχων, παρά τη μαζική αύξηση των ηλικιωμένων ατόμων ([7]). Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει, ωστόσο, την άποψή της ότι οι κοινωνικές επενδύσεις πρέπει να αφορούν και κοινωνικές ομάδες για τις οποίες η είσπραξη κοινωνικών παροχών δεν συνεπάγεται την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

4.6 Συγχρόνως, μέσω των κοινωνικών επενδύσεων και της εφαρμογής καλύτερης κοινωνικής πολιτικής, δεν επιτυγχάνονται μόνον σημαντικοί στόχοι στον τομέα της απασχόλησης. Η συνεπής υλοποίηση μίας πολιτικής κοινωνικής ένταξης στα κράτη μέλη και η σθεναρή καταπολέμηση της φτώχειας, επιφέρουν ουσιαστικά πλεονεκτήματα για το σύνολο της κοινωνίας και συμβάλλουν στην εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και της κοινωνικής συνοχής.

4.7 Η αλλαγή πορείας που σκιαγραφείται στην ανακοίνωση έχει σημαντική συμβολή και στην εξυγίανση των δημόσιων προϋπολογισμών. Η προαγωγή μίας ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και η αισθητή αύξηση του ποσοστού απασχόλησης έως το 2020 μπορεί να προσφέρει πρόσθετο περιθώριο ελιγμών για τους κρατικούς προϋπολογισμούς των 27 κρατών μελών της ΕΕ, ύψους έως και 1 δις. ευρώ ([8]).

4.8 Ωστόσο, παραμένουν αναπάντητα ορισμένα καίρια ερωτήματα σχετικά με την αλλαγή προτεραιοτήτων που περιγράφεται στην ανακοίνωση και τη συνεκτίμησή της από το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη βελτίωση της παρακολούθησης, έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι ο προσανατολισμός της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης για το 2013 περιέχει ακόμη τις προτεραιότητες του προηγούμενου έτους. Κατά τη γνώμη της, η εντονότερη επικέντρωση στις κοινωνικές επενδύσεις, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια των ανά χώρα συστάσεων για το δεύτερο εξάμηνο. Στην επόμενη ετήσια επισκόπηση για την ανάπτυξη (2014) θα πρέπει οι κοινωνικές επενδύσεις να ληφθούν ρητά υπόψη καθώς και να συμπεριληφθεί η εξέταση των κοινωνικών προβλημάτων στο επόμενο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Επιπροσθέτως, θα πρέπει κατά τη διάρκεια του Εξαμήνου να διευκρινιστεί σαφώς ότι η αύξηση των κοινωνικών επενδύσεων πρέπει να συνάδει προς μία «διαφοροποιημένη και ευνοϊκή για την ανάπτυξη» εξυγίανση του προϋπολογισμού.

4.9 Ωστόσο, οι δηλώσεις που περιέχονται στην ανακοίνωση σχετικά με τη χρηματοδότηση της δράσης για τις κοινωνικές επενδύσεις, καθώς και σχετικά με την αλλαγή της φορολογικής διάρθρωσης, είναι δυστυχώς μάλλον απογοητευτικές και υπολείπονται της δέσμης μέτρων για την απασχόληση, όπου η Επιτροπή, εκτός από τη μείωση της επιβάρυνσης του παράγοντα εργασία, συνιστά και την υψηλότερη φορολόγηση περιουσιακών στοιχείων. Ωστόσο, μόνον εφόσον εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση θα μπορεί να υλοποιηθεί με επιτυχία στην πράξη η αλλαγή πορείας που αναγγέλλεται στη δέσμη μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις.

4.10 Όμως, το ζήτημα της χρηματοδότησης της δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις παραμένει κατά μεγάλο μέρος αναπάντητο. Μολονότι η καλύτερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων και των ταμείων επενδύσεων (ESIF) μπορεί να είναι σημαντικά μέσα χρηματοδότησης, δεν επαρκούν σε καμία περίπτωση για την επιδιωκόμενη αλλαγή πολιτικής πορείας. Επομένως, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση της ότι, εκτός από την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ευστοχίας των δημόσιων δαπανών, είναι επιτακτική ανάγκη να αναζητηθούν νέες πηγές εσόδων για τους κρατικούς προϋπολογισμούς. Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι δυνητικές εισφορές των διαφόρων ειδών εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων ([9]). Επίσης θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν καλύτερα οι διαθέσιμοι πόροι.

4.11 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η λογική των κοινωνικών επενδύσεων επιτυγχάνεται και με την αλλαγή ή τη βελτίωση των πολιτικών που έχουν αποδειχτεί αναποτελεσματικές. Σε αυτήν την περίπτωση δεν χρειάζονται εξαρχής πρόσθετες επενδύσεις. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προσφέρει πληροφορίες ή διευκρινίσεις σχετικά με νέες κοινωνικές πολιτικές, οι οποίες είναι καλύτερες για τον τελικό δικαιούχο και ταυτόχρονα έχουν συγκρίσιμο ή χαμηλότερο κόστος.

4.12 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει από καιρό ότι δεν πρέπει να δίνεται έμφαση μόνο στις δαπάνες αλλά πρέπει επίσης να βελτιωθούν τα δημόσια έσοδα, για παράδειγμα με την αλλαγή και τη διεύρυνση των φορολογικών βάσεων, την επιβολή φόρου στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, την κατάργηση των φορολογικών παραδείσων, τον τερματισμό του φορολογικού ανταγωνισμού, καθώς και με τη λήψη μέτρων καταπολέμησης της φοροδιαφυγής ([10]) Ειδικά ενόψει της δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις και των συναφών προκλήσεων, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει εκ νέου με έμφαση τα αιτήματα αυτά, καθώς και την ανάγκη ενός ευρωπαϊκού προγράμματος ανάκαμψης και επενδύσεων με προϋπολογισμό ύψους 2 % του ΑΕγχΠ ([11]). Αν και η δέσμη μέτρων δείχνει προς τη σωστή κατεύθυνση, δεν περιέχει προτάσεις σχετικά με ένα είδος κοινωνικού συμφώνου, ώστε να μην περιοριστούμε σε απλές δηλώσεις προθέσεων, αλλά να υλοποιήσουμε και στην πράξη τον νέο πολιτικό προσανατολισμό.

([6]) COM(2013) 83 final, σ. 8.
([7]) COM(2012) 55 final, Λευκή βίβλος της Επιτροπής «Ατζέντα για επαρκείς, ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις», σ. 6.
([8]) Πρβ. θεματικό έγγραφο του EPC αριθ. 72, Νοέμβριος 2012: «1 000 billion Euros at stake: How boosting employment can address demographic change and public deficits».
([9]) Πρβλ. ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σελ. 94-101, και ΕΕ C 306 της 16.12.2009, σελ. 70-75 σημείο 3.4.2,
([10]) Πρβλ ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σελ. 23-28, σημείο 6.1.3.1.
([11]) Πρβλ. ΕΕ C 133 της 9.5.2013, σ. 77-80, σημείο 3.2.4.

4.13 Παράλληλα με το αίτημα για μία ουσιαστικότερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας πολιτών από τα κράτη μέλη, την οποία στηρίζει απόλυτα η ΕΟΚΕ, θα πρέπει η Επιτροπή να υποβάλει σύντομα συγκεκριμένες προτάσεις για την εντατικότερη και συνεχή συμμετοχή στη συντονιστική διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Αυτό αφορά πρωτίστως τον εντονότερο προσανατολισμό προς τις κοινωνικές επενδύσεις και μία ενεργό εξάλειψη των αποκλεισμών. Η συμμετοχή αυτή θα πρέπει να είναι ουσιώδης και να επιτρέπει την πραγματική άσκηση επιρροής στη διαμόρφωση πολιτικών.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΚΕΕ)»

COM(2013) 95 final — 2013/0057 (COD)

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ) και του προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ)»

COM(2013) 96 final — 2013/0060 (COD)

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών»

COM(2013) 97 final — 2013/0059 (COD)

(2013/C 271/18)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. Cristian PÎRVULESCU**

Στις 14 Μαρτίου και 16 Απριλίου 2013 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις 27 Μαρτίου 2013 το Συμβούλιο, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα τις ακόλουθες προτάσεις:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΚΕΕ)

COM(2013) 95 final - 2013/0057 (COD)

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ) και του προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ)

COM(2013) 96 final - 2013/0060 (COD)

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών

COM(2013) 97 final - 2013/0059 (COD).

Στις 19 Μαρτίου 2013, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Pîrvulescu και υιοθέτησε με 125 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1 Η παρούσα νομοθετική πρόταση αποτελεί μέρος της δέσμης μέτρων «Επόμενη γενιά συνοριακών ελέγχων», μια στρατηγική πρωτοβουλία του προγράμματος εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η προτεινόμενη δέσμη μέτρων ανταποκρίνεται σε δύο μείζονες και αλληλοσυνδεόμενες προκλήσεις: «πώς να ελεγχθούν αποτελεσματικότερα οι ταξιδιωτικές ροές και οι μετακινήσεις υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα του χώρου Σένγκεν στο σύνολό του και πώς να διασφαλιστεί με ταχεία και απλή διαδικασία η διέλευση των συνόρων για τον αυξανόμενο αριθμό τακτικών ταξιδιωτών που αποτελούν τη μεγάλη πλειοψηφία των ατόμων που διέρχονται από τα σύνορα».

1.2 Στην ανακοίνωσή της, της 13ης Φεβρουαρίου 2008, *σχετικά με την προετοιμασία των επόμενων σταδίων όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ).

1.3 Η πρόταση αυτή υιοθετήθηκε στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2009, το οποίο επαναβεβαίωσε τη δυναμική για τη δημιουργία συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου, που επιτρέπει την αποτελεσματική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των δεδομένων.

1.4 Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 23ης και 24ης Ιουνίου 2011 διατυπώθηκε το αίτημα να επιταχυνθούν οι εργασίες σχετικά με τα «ευφυή σύνορα». Ανταποκρινόμενη σε αυτό το αίτημα, η Επιτροπή υιοθέτησε μια νέα ανακοίνωση, στις 25 Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τις διάφορες επιλογές και τη μελλοντική πορεία.

1.5 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει καταρτίσει μια σειρά γνωμοδοτήσεων σχετικά με την εφαρμογή των δύο συμπληρωματικών συστημάτων [1]. Στις γνωμοδοτήσεις της αναγνωρίζεται η προστιθέμενη αξία των δεσμεύσεων και των μέσων της ΕΕ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η αυξανόμενη διασυνοριακή κινητικότητα. Η ΕΕ διαδραματίζει ζωτικό ρόλο και διαθέτει ουσιαστικές αρμοδιότητες σε ό,τι αφορά τη διασφάλιση του συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών. Λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων προκλήσεων σχετικά με την κινητικότητα και τη μετανάστευση, η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ των αρχών της αναλογικότητας και της αποτελεσματικότητας. Έχει επίσης τονίσει ότι έχει πρωταρχική σημασία να διασφαλιστεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των προγραμμάτων.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1 Δεδομένου ότι η κινητικότητα εκτός των συνόρων της ΕΕ αναμένεται να αυξηθεί, πρέπει να επιταχυνθούν οι προσπάθειες για τη δημιουργία αξιόπιστων και αποτελεσματικών συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των συνόρων.

2.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προσέγγιση στην οποία βασίζεται η δέσμη για τα ευφυή σύνορα, με την οποία επιδιώκεται να εξευρεθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ανάγκης να ενθαρρυνθεί η κινητικότητα και της ανάγκης να καθησυχαστούν οι ανησυχίες όσον αφορά την ασφάλεια, οι οποίες, τα τελευταία χρόνια, φαίνεται να κερδίζουν έδαφος σε ολόκληρη την ΕΕ.

2.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την προστιθέμενη αξία της ανάληψης δέσμευσης, της διαχείρισης και της πραγματοποίησης επενδύσεων σε επίπεδο ΕΕ και ευελπιστεί ότι τα κράτη μέλη θα συντονίσουν τις προσπάθειές τους, ούτως ώστε να διασφαλίσουν την επιτυχημένη υλοποίηση των προβλεπόμενων προγραμμάτων.

2.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι η ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνδέεται ρητά και σιωπηρά με μια ανοιχτή προσέγγιση και με τη διασύνδεση, όχι μόνον εντός, αλλά και εκτός των συνόρων της. Η ΕΕ συνιστά έναν δυναμικό πολιτισμικό, κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό χώρο και η διασυνοριακή κινητικότητα είναι καθοριστική, ούτως ώστε να διατηρηθεί η σημασία της ΕΕ στο παγκόσμιο προσκήνιο. Έχοντας αυτό κατά νου, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε με τα νέα συστήματα να μην θίγονται η κινητικότητα των υπηκόων τρίτων χωρών προς την ΕΕ και η προθυμία τους να ταξιδέψουν σε αυτήν.

2.5 Στο ίδιο πνεύμα θα πρέπει να δοθεί ξεχωριστή προσοχή στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι πολίτες τα δύο συστήματα, καθώς και στη λειτουργία τους, ενώ οι σχετικοί κανόνες θα πρέπει να εξηγούνται επαρκώς στους υπηκόους τρίτων χωρών. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τις αρχές των τρίτων χωρών προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι δυνητικοί ταξιδιώτες έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και υποστήριξη, ιδιαίτερα όσον αφορά τα δικαιώματά τους. Η διάθεση επαρκών χρηματοδοτικών πόρων για τη διάσταση της επικοινωνίας θα πρέπει να αποτελέσει τμήμα της προτεινόμενης δέσμης μέτρων.

2.6 Η ΕΟΚΕ καλεί όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες και τα σχετικά όργανα να συνυπολογίσουν τα θεμελιώδη δικαιώματα κατά την περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή των δύο συστημάτων. Παρά τον σχετικά τεχνικό χαρακτήρα των δύο συστημάτων, σημαντικός είναι ο αντίκτυπος στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των προσώπων, και, συγκεκριμένα, όλων των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται στην ΕΕ. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έμφαση που αποδίδεται στα θέματα προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής και ευελπιστεί ότι θα δοθεί η δέουσα προσοχή στην προστασία όλων των σχετικών θεμελιωδών δικαιωμάτων και, επίσης, θα εξασφαλιστεί η κατάλληλη παρακολούθησή τους.

2.7 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις σημαντικές διαφορές που εντοπίζονται μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα θεσμικά πλαίσια και τις ικανότητες, δεδομένου ότι πολλά κράτη μέλη εφαρμόζουν τη δική τους εκδοχή των δύο συστημάτων. Μια αναδιάρθρωση αυτής της κλίμακας, στην οποία συμμετέχουν πολλά θεσμικά όργανα και πρόσωπα, θέτει προκλήσεις και, ίσως, ενέχει κινδύνους. Τα όργανα που συμμετέχουν θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι αυτή η μετάβαση δεν θα θίξει σε καμία περίπτωση τους ταξιδιώτες.

2.8 Με βάση την κεκτημένη εμπειρία, η ΕΟΚΕ θα ήθελε επίσης να επισύρει την προσοχή στο πρόβλημα του κόστους και της εκτίμησής του. Τέτοιου είδους συστήματα συνεπάγονται πολύ υψηλό κόστος και θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι, στην προκειμένη περίπτωση, οι δαπάνες είναι αναλογικές και αποτελεσματικές. Επιπλέον, οι αρχικές εκτιμήσεις θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο ακριβείς.

2.9 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί τον περαιτέρω προβληματισμό σχετικά με τη διαφοροποίηση των ταξιδιωτών, η οποία συνιστά βασική πτυχή του προγράμματος πολιτικής «Ευφυή σύνορα». Είναι πιθανό αυτή η διαφοροποίηση, στην πράξη, να οδηγήσει σε ένα είδος διακριτικής μεταχείρισης. Η πρόσβαση στο πρόγραμμα καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ) εξαρτάται από την κατάσταση, το εισόδημα, τις γλωσσικές δεξιότητες και το επίπεδο εκπαίδευσης. Αυτός ο κίνδυνος μπορεί να περιοριστεί εάν οι αρμόδιες αρχές υιοθετήσουν μια χωρίς αποκλεισμούς στάση σε ό,τι αφορά τους τύπους των αποδεκτών δραστηριοτήτων και των διασυνδέσεων των δυνητικών ταξιδιωτών.

2.10 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την έλλειψη συναφών και ειδικών δεδομένων σχετικά με την κινητικότητα. Πέρα από την απουσία ακριβών αριθμητικών στοιχείων για τους βραχυπρόθεσμους ταξιδιώτες, οι οποίοι, στη συνέχεια, υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής («overstayers»), διαπιστώνεται έλλειψη ποιοτικών δεδομένων που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην κατανόηση αυτού του φαινομένου. Η πολιτική που εφαρμόζεται δεν θα πρέπει να βασίζεται μόνο σε ποσοτικά δεδομένα που θα συλλεχθούν μετά την καθιέρωση των δύο συστημάτων. Χρειάζονται περισσότεροι πόροι προκειμένου να διερευνηθούν η χρήση και η κατάχρηση του ισχύοντος συστήματος.

2.11 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την ΕΕ και τα κράτη μέλη να αποδώσουν τη δέουσα προσοχή στην κατάρτιση του προσωπικού που έρχεται σε απευθείας επαφή με τους ταξιδιώτες, κυρίως των προξενικών υπαλλήλων και των υπαλλήλων που εργάζονται στα σύνορα. Οι υπάλληλοι αυτοί θα πρέπει να διαθέτουν άρτια κατάρτιση και να είναι σε θέση να βοηθούν τους ταξιδιώτες που καλούνται να ακολουθήσουν διαδικασίες, οι οποίες είναι περίπλοκες από τεχνικής πλευράς και ευαίσθητες από ψυχολογική σκοπιά.

[1] ΕΕ C 88 της 11.4.2006, σ. 37–40, ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σ. 29–35, ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σ. 80–88, ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σ. 162–166, ΕΕ C 376 της 22.12.2011, σ. 74–80), ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 108-114.

2.12 Μολονότι αναγνωρίζει τα πλεονεκτήματα της συλλογής βιομετρικών δεδομένων, η ΕΟΚΕ σημειώνει τις επιπτώσεις που έχει η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων στους τακτικούς και τους ευκαιριακούς ταξιδιώτες. Ο ψυχολογικός αντίκτυπος επιβαρύνει την προθυμία για την πραγματοποίηση ταξιδιών και, γενικότερα, τη σχέση των ταξιδιωτών με την κοινωνία της χώρας υποδοχής. Επιπλέον, η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων, κατά παράδοση, συνδέεται με εγκληματικές δραστηριότητες και με πρακτικές αστυνόμευσης. Η ΕΟΚΕ προτρέπει σε περαιτέρω προβληματισμό σχετικά με τη συλλογή βιομετρικών δεδομένων ως τμήμα των δύο προγραμμάτων και τους ενδεχόμενους τρόπους περιορισμού των αρνητικών της επιπτώσεων.

3. **Ειδικές παρατηρήσεις**

3.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το δικαίωμα πληροφόρησης, ιδίως στις περιπτώσεις όπου γίνεται χρήση προσωπικών δεδομένων. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τα δικαιώματά τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι γλωσσικοί φραγμοί μπορεί να παρεμποδίσουν την αποτελεσματική χρήση αυτού του δικαιώματος. Οι υφιστάμενες και οι μελλοντικές βάσεις δεδομένων στους τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων θα πρέπει εξ ορισμού να βασίζονται στην ίση μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών και αυτή θα πρέπει να συνδεθεί στενά με την τήρηση των αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων (το δικαίωμα στην πληροφόρηση, αποτελεσματικές αποζημιώσεις και η συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου για την επεξεργασία των δεδομένων), ενώ ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις ευάλωτες, ως προς τη συλλογή προσωπικών δεδομένων, κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών.

3.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι χρειάζεται μια λεπτομερέστερη εικόνα σχετικά με τις βάσεις δεδομένων στους τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων και τα συστήματα πληροφόρησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να καταρτίζει σε τακτική βάση, ενδεχομένως, σε ετήσια βάση, μια ενοποιημένη έκθεση παρακολούθησης των δραστηριοτήτων όλων των συστημάτων που αφορούν την ανταλλαγή δεδομένων και πληροφοριών στον τομέα της πολιτικής δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, υποδεικνύοντας ποιο είδος πληροφοριών ανταλλάσσεται και για ποιο σκοπό.

3.3 Η ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει τις εθνικές κυβερνήσεις να παρέχουν κατάλληλη στήριξη στα όργανα που ορίζονται αρμόδια για την παρακολούθηση και την εποπτεία του συστήματος εισόδου/εξόδου.

3.4 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη σταδιακή μετάβαση όσον αφορά την παροχή πρόσβασης στο ΠΚΤ από μια προσέγγιση του ελέγχου βάσει της χώρας καταγωγής με μια προσωποπαγή προσέγγιση. Συνιστά, κατά γενικό κανόνα, να διεξάγεται συνέντευξη με τον αιτούντα, ιδίως σε περιπτώσεις όπου απαιτούνται πρόσθετες διευκρινίσεις. Η ΕΟΚΕ εφιστά επίσης την προσοχή στη λογική της δημιουργίας προφίλ (αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων) και της «εξόρυξης δεδομένων» (data-mining) που συνδέεται με τις βάσεις δεδομένων στους τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων και τα ευφυή σύνορα και θεωρεί ότι η δυνητική χρήση της φυλής, της εθνικής καταγωγής ή άλλων ευαίσθητων δεδομένων, ως βάσης για τον στατιστικό έλεγχο δεδομένων («dataveillance»), είναι δύσκολο να συμβιβαστεί με τις αρχές για την απαγόρευση των διακρίσεων, το παράγωγο δίκαιο και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα.

3.5 Η ΕΟΚΕ προτρέπει να υιοθετηθεί ένας ευρύτερος ορισμός των τακτικών ταξιδιωτών, που δεν εισάγει αποκλεισμούς και καλύπτει οποιαδήποτε πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα. Ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συνεκτιμήσουν το πλήρες φάσμα της κοινωνικής ζωής. Θα πρέπει να αποφευχθεί η προτιμησιακή μεταχείριση οποιασδήποτε κοινωνικο-επαγγελματικής κατηγορίας.

3.6 Οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να ζητούν την καταχώρισή τους στο ΠΚΤ στις προξενικές αρχές, στα κοινά κέντρα υποβολής αιτήσεων και σε οποιοδήποτε σημείο διέλευσης των συνόρων. Η δυνατότητα αυτή συνδράμει τους αιτούντες, αποτελεί ωστόσο πρόκληση από πλευράς διαχείρισης. Όλα τα μέλη του αρμόδιου προσωπικού θα πρέπει να διαθέτουν κατάλληλη ενημέρωση και κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των συστημάτων.

3.7 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η διαδικασία που αφορά την προσκόμιση αποδείξεων εκ μέρους των αιτούντων ότι κάποιος αναλαμβάνει να καλύψει τα έξοδά τους ή/και ότι διαθέτουν ιδιωτικό κατάλυμα μπορεί να αποδειχθεί επαχθής. Εφόσον όμως διατηρηθεί, θα πρέπει τουλάχιστον να προβλεφθεί ένα ελάχιστο και τυποποιημένο έντυπο που θα χρησιμοποιείται σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Έτσι, τα κράτη μέλη δεν θα χρησιμοποιούν αυτό το έγγραφο ως αποτρεπτικό παράγοντα.

3.8 Κατ'αρχήν, η έκδοση των δικαιολογητικών εγγράφων που απαιτούνται για να συμπληρωθεί η αίτηση καταχώρισης στο ΠΚΤ δεν θα πρέπει να συνεπάγεται περιττές και υπερβολικές δαπάνες για τον αιτούντα και τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις. Το κόστος που επιβαρύνει τους μεμονωμένους αιτούντες και τους οργανισμούς υποστήριξης θα πρέπει να υπολογίζεται ως μέρος των ενδιάμεσων αξιολογήσεων.

3.9 Αναφορικά προς την περίοδο εντός της οποίας οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λάβουν μια απόφαση, συνιστάται να καθοριστεί μια μέγιστη χρονική περίοδο 25 ημερών, ενώ θα πρέπει να ενθαρρύνονται οι αρμόδιες αρχές να λαμβάνουν την απόφασή τους το συντομότερο δυνατόν.

3.10 Θα πρέπει να αποσαφηνιστούν τα κριτήρια απόρριψης μιας αίτησης ένταξης στο πρόγραμμα καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ). Δεν καθίστανται σαφείς οι λόγοι βάσει των οποίων αξιολογείται το επίπεδο απειλής για τη δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια και τη δημόσια υγεία. Κατ' αυτόν τον τρόπο προετοιμάζεται το έδαφος για αυθαίρετες αποφάσεις. Τη συγκεκριμένη αξιολόγηση πραγματοποιούν χιλιάδες άτομα προερχόμενα από ποικίλα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, με διαφορετική κατάρτιση και επίπεδα πληροφόρησης σχετικά με τον ταξιδιώτη, τις δραστηριότητές του και την χώρα καταγωγής του. Επιπλέον, είναι αμφιλεγόμενο, κατά πόσο η απειλή για τις διεθνείς σχέσεις ενός κράτους μέλους μπορεί να συμπεριληφθεί στους λόγους απόρριψης μιας αίτησης.

3.11 Είναι πολύ σημαντικό οι απορριφθέντες αιτούντες (μη παραδεκτές ή απορριφθείσες αιτήσεις) να έχουν τη δυνατότητα ουσιαστικής άσκησης προσφυγής κατά απορριπτικής απόφασης. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνεπικουρούν τα άτομα που επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα προσφυγής.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση για την τροποποίηση της πρότασης COM(2011) 607 τελικό/2 της Επιτροπής για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Συμβουλίου»

COM(2013) 145 final — 2011/0268 (COD)

και «Πρόταση για την τροποποίηση της πρότασης COM (2012) 496 της Επιτροπής για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου»

COM(2013) 146 final — 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/19)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. Mário SOARES**

Στις 25 Μαρτίου 2013, και σύμφωνα με τα άρθρα 164 και 177 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Τροποποίηση της πρότασης COM(2011) 607 τελικό/2 της Επιτροπής για Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Συμβουλίου

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

και την

Τροποποίηση της πρότασης COM (2012) 496 της Επιτροπής για Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006

COM(2013) 146 final - 2011/0276 (COD).

Στις 16 Απριλίου 2013, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στο ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Mário SOARES και υιοθέτησε με 135 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Παρά τις επιφυλάξεις της όσον αφορά τα ποσά και τον τρόπο χρηματοδότησης των πρωτοβουλιών για την απασχόληση και την Εγγύηση για τη νεολαία, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ως προς την ανάγκη τροποποίησης, σύμφωνα με την υποβληθείσα πρόταση, των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι πολιτικές που θα χαραχθούν πρέπει να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στη δημιουργία ποιοτικών και σταθερών θέσεων εργασίας και να ενισχύουν την κοινωνική συνοχή.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι η χρηματοδότηση της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων δεν προέρχεται από την ενίσχυση του προϋπολογισμού της ΕΕ αλλά από το συνολικό κονδύλι του προϋπολογισμού για τη συνοχή, το οποίο είναι μικρότερο από εκείνο της περιόδου 2007/13.

1.4 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι το προβλεπόμενο ποσό των 6 δισεκ. ευρώ δεν επαρκεί για να καλύψει ένα τόσο εκτεταμένο πρόβλημα που χρειάζεται επείγουσα επίλυση.

1.5 Δεδομένου ότι η κρίση δεν έχει ακόμη τελειώσει, ούτε έχει ξεκινήσει η δημιουργία απασχόλησης, η ΕΟΚΕ προτείνει μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τον καθορισμό του ποσοστού ανεργίας των νέων που θα δίνει πρόσβαση στη διαθέσιμη χρηματοδότηση, κατά τρόπο ώστε να αξιολογείται η εξέλιξη της κατάστασης της ανεργίας των νέων ή, διαφορετικά, το ποσοστό αυτό να καθοριστεί στο 20 %.

1.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά να τεθεί το όριο ηλικίας για την πρόσβαση στην Εγγύηση για τη νεολαία στα 30 έτη, ιδίως στις χώρες με τους υψηλότερους δείκτες ανεργίας των νέων.

1.7 Τέλος, η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να μην μειώσουν τις χρηματοδοτικές δεσμεύσεις που προβλέπονται από την πρόταση για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο όσον αφορά την προώθηση της απασχόλησης των νέων και να δεχθούν την πρόταση της Επιτροπής να χρησιμοποιηθούν πρόσθετοι πόροι, έτσι ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της εξάλειψης ενός προβλήματος που θέτει σε κίνδυνο το μέλλον μιας ολόκληρης γενιάς νέων ευρωπαίων.

2. **Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής**

2.1 Κατόπιν της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2013 σχετικά με τη θέσπιση μιας Εγγύησης για τη νεολαία, η Επιτροπή υποβάλλει δύο προτάσεις: η πρώτη αποτελεί τροποποίηση της πρότασης COM(2011) 607 τελικό/2 για κανονισμό για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Συμβουλίου (COM(2013) 145 final)) και η δεύτερη αποτελεί τροποποίηση της πρότασης COM (2012) 496 της Επιτροπής για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για διάφορα ταμεία και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου (COM(2013) 146 final)).

2.2 Με τις προτάσεις αυτές επιδιώκεται να εξευρεθεί η χρηματοδότηση για την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων, στο πλαίσιο της «Εγγύησης για τη νεολαία», η οποία θα εγγυάται σε όλους τους νέους έως και 25 ετών μια προσφορά αξιοπρεπούς εργασίας ή συνεχή εκπαίδευση ή πρακτική άσκηση εντός 4 μηνών μετά το πέρας των σπουδών ή την απώλεια της απασχόλησής τους.

2.3 Η προβλεπόμενη συνολική χρηματοδότηση για την περίοδο 2014-2020 ανέρχεται σε 6 δισεκ. ευρώ και, συγκεκριμένα 3 δισεκ. από επενδύσεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και 3 δισεκ. από ειδικό κονδύλι που διατίθεται για την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων, στο πλαίσιο της γραμμής 1.β: «Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή».

2.4 Η προβλεπόμενη χρηματοδότηση απευθύνεται στις περιφέρειες NUTS 2 που το 2012 κατέγραψαν ποσοστό ανεργίας των νέων (15-25 ετών) υψηλότερο του 25 %.

3. **Γενικές Παρατηρήσεις**

3.1 Η δραματική κατάσταση της ανεργίας των νέων σε πολλά κράτη μέλη δικαιολογεί πλήρως την πρωτοβουλία του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2013 όσον αφορά τη θέσπιση μιας «Εγγύησης για τη νεολαία» η οποία αποτελούσε, επανειλημμένα και με διάφορους τρόπους, αίτημα των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

3.2 Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπάρχουν 7,5 εκατ. νέοι ΕΑΕΚ [1] στην Ένωση, αριθμός που αντιστοιχεί σε ποσοστό 12,9 % των νέων ευρωπαίων ηλικίας 15 έως 24 ετών. Πολλοί από αυτούς δεν έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές μέσης εκπαίδευσης και εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο· πολλοί είναι μετανάστες ή προέρχονται από τα πλέον μειονεκτικά κοινωνικά στρώματα. Ωστόσο, σε ορισμένες χώρες παρατηρείται επιδείνωση της κατάστασης των νέων της μεσαίας τάξης (νεόπτωχοι) οι οποίοι έχουν διακόψει τις σπουδές τους και διατρέχουν τον κίνδυνο να μην τις ολοκληρώσουν.

3.3 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, η ΕΟΚΕ τόνισε τα καταστροφικά ποσοστά ανεργίας των νέων στην ΕΕ και ζήτησε από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να υιοθετήσουν επειγόντως αποτελεσματικά και οριστικά μέτρα για την έξοδο από αυτόν το φαύλο κύκλο που θέτει σε κίνδυνο το μέλλον μια ολόκληρης γενιάς [2]. Πρόκειται για ένα πρόβλημα που δεν αφορά μόνο τους άμεσα θιγόμενους αλλά και για απειλή για την κοινωνική συνοχή της ΕΕ, η οποία, μελλοντικά, θα θέσει σε κίνδυνο την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

3.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι θεσπιζόμενες πολιτικές πρέπει να συμβάλλουν στην ανάκαμψη και στη δημιουργία ποιοτικής, σταθερής απασχόλησης με εγγυήσεις και προστασία, διότι αυτού του είδους η απασχόληση συνέβαλε παραδοσιακά στην διαμόρφωση του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και στην κοινωνική συνοχή. Παράλληλα, επαναλαμβάνει τη σημασία της πλήρους συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στον σχεδιασμό, την εκτέλεση και την παρακολούθηση των πολιτικών αυτών.

3.5 Πράγματι, η Πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων, η οποία ενσωματώνεται στην «Εγγύηση για τη νεολαία», θα λειτουργήσει μόνον εάν υπάρχει και αντίστοιχη προσπάθεια όσον αφορά την πτυχή «ζήτηση στην αγορά εργασίας» (ή εάν υφίσταται οικονομική ανάπτυξη). Εξάλλου, η εκπαίδευση, οι μαθητείες για την απόκτηση προσόντων και η βελτίωση των δεξιοτήτων εκατομμυρίων νέων με περιορισμένες προοπτικές ένταξης στην αγορά εργασίας ενέχουν τεράστιους κινδύνους.

3.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αντιμετωπίζει τις οικονομικές δυσχέρειες της Ευρώπης σαν να επρόκειτο απλά για προβλήματα δημοσιονομικής εξυγίανσης, χωρίς καν να εκτιμά το ευκαιριακό κόστος ή τις σχετικές επιπτώσεις, όπως η μαζική ανεργία των νέων, η απογοήτευση και η απελπισία [3].

---

[1] ΕΑΕΚ: νέοι εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και χαμηλού επιπέδου κατάρτισης

[2] Βλέπε συγκεκριμένα στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ωθώντας τη νεολαία προς την απασχόληση», που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 21ης Μαρτίου 2013.

[3] Το κόστος της μη ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας, εξαιτίας των υπερβολικών κοινωνικών μεταβιβάσεων ή των μη εισπραχθέντων φόρων, υπερβαίνει τα 150 δισεκ. ευρώ.

4. **Ειδικές Παρατηρήσεις**

4.1 Δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις που υπέβαλε η Επιτροπή επιδιώκουν την προσαρμογή του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του γενικού κανονισμού για τα διάφορα ευρωπαϊκά ταμεία στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 7ης και 8ης Φεβρουαρίου, οι κάτωθι παρατηρήσεις δεν αφορούν τις προτάσεις της Επιτροπής αλλά τις κατευθυντήριες γραμμές που αποφάσισε το Συμβούλιο.

4.2 Σε ένα περιβάλλον κρίσης όπως το σημερινό, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί παρά να εκφράσει τη λύπη της για το γεγονός ότι το Συμβούλιο προτείνει ένα προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 μικρότερο από εκείνον της προηγούμενης περιόδου, με επίπτωση τη μείωση των απαραίτητων πόρων για την αντιμετώπιση της παρούσας κατάστασης.

4.3 Από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι η προτεινόμενη χρηματοδότηση για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων δεν αποτελεί αύξηση του προϋπολογισμού αλλά χρησιμοποίηση κονδυλίων που προορίζονταν για άλλες γραμμές του προϋπολογισμού – 3 δισεκ. από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 3 δισεκ. από την πολιτική για τη συνοχή.

4.4 Ακόμη, το διατιθέμενο συνολικό ποσό των 6 δισεκ. ευρώ, κατανεμημένο σε επτά έτη, είναι προφανώς ανεπαρκές [4].

4.5 Η επιλογή του 2012 για τον καθορισμό του ποσοστού ανεργίας των νέων (25 %) το οποίο παρέχει δικαίωμα πρόσβασης στην τρέχουσα χρηματοδότηση δεν λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη της κρίσης ούτε την υφιστάμενη ύφεση και ενδέχεται να παραμελεί δραματικές καταστάσεις που θα μπορούσαν να εμφανιστούν κατά την περίοδο αυτή. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, συνεπώς, ότι απαιτείται μεγαλύτερη ευελιξία για την αξιολόγηση της κατάστασης της ανεργίας των νέων ή, προληπτικά, της μείωσης του ποσοστού στο 20 %.

4.6 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ συνιστά να τεθεί το όριο ηλικίας για την πρόσβαση στην Εγγύηση για τη νεολαία στα 30 έτη, έτσι ώστε να έχουν πρόσβαση και οι νέοι που ολοκληρώνουν αργότερα τις τριτοβάθμιες σπουδές τους ή που βρίσκονται σε μεταβατική κατάσταση μεταξύ κατάρτισης και απασχόλησης. Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις χώρες με τους υψηλότερους δείκτες ανεργίας των νέων.

4.7 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την απόφαση να εξαιρεθεί η συγχρηματοδότηση εκ μέρους των κρατών μελών από την ειδική χρηματοδότηση για την απασχόληση των νέων (3 δισεκ. ευρώ) καθώς και την απόφαση να μην εφαρμοστεί το αποθεματικό επίδοσης ύψους 5 % στους πόρους που προορίζονται για την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων.

4.8 Τέλος, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει, με την επιφύλαξη των ανωτέρω παρατηρήσεων, τη στήριξή της στην εν λόγω πρωτοβουλία και συνηγορεί υπέρ της μετατροπής της σε διαρθρωτικό μέτρο ενεργών πολιτικών απασχόλησης και όχι περιορισμού της σε μέσο αντιμετώπισης της παρούσας οικονομικής κρίσης [5].

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

[4] Σύμφωνα με την ΔΟΕ που επιδοκίμασε, με επιφύλαξη, την πρωτοβουλία αυτή, οι ανάγκες χρηματοδότησης για την επίτευξη σημαντικών εξελίξεων της κατάστασης ανέρχονται σε 21 δισεκ. ευρώ.

[5] Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «*Ωθώντας τη νεολαία προς την απασχόληση*», η πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων πρέπει να συνδέεται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: CARS 2020: Σχέδιο δράσης για μια ανταγωνιστική και βιώσιμη αυτοκινητοβιομηχανία στην Ευρώπη»

COM(2012) 636 final

(2013/C 271/20)

Εισηγητής: ο κ. **RANOCCHIARI**

Συνεισηγήτρια: η κ. **HRUŠECKÁ**

Στις 8 Νοεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - CARS 2020: Σχέδιο δράσης για μια ανταγωνιστική και βιώσιμη αυτοκινητοβιομηχανία στην Ευρώπη

COM(2012) 636 final.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών (CCMI) στην οποία ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 12 Μαρτίου 2012.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 147 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 6 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και ιδίως του Αντιπροέδρου της Antonio TAJANI, Επιτρόπου αρμόδιου για θέματα βιομηχανίας, που θέλησε να ελέγξει πρώτα την κατάσταση της αυτοκινητοβιομηχανίας, ακούγοντας όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετέχουν στην ομάδα υψηλού επιπέδου CARS 21, και στη συνέχεια, με βάση τα αποτελέσματα της ακρόασης αυτής, αποφάσισε να εκπονήσει ένα σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της δύσκολης κατάστασης του τομέα και την προώθηση της ανάκαμψης.

1.2 Το σχέδιο δράσης που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση CARS 2020 περιέχει σκέψεις και συστάσεις πλήρως αποδεκτές για τουλάχιστον τρία από τα βασικά σημεία της, δηλαδή τη συμμετοχή στη χρηματοδότηση της έρευνας, μια έξυπνη νομοθεσία που να μην επιβαρύνει άσκοπα το κόστος της βιομηχανίας και μια περαιτέρω διεθνοποίηση του ίδιου του τομέα. Επί του τέταρτου σημείου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις συστάσεις της Επιτροπής σχετικά με την πρόβλεψη των αλλαγών, ενώ εναπομένουν ορισμένες επιφυλάξεις ως προς τη διαδικασία αναδιάρθρωσης.

1.3 Πρόκειται για μια φιλόδοξη στρατηγική, η οποία επιδιώκει να εξισορροπήσει την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής με τη μεγαλύτερη ανάγκη για ανταγωνιστικότητα· με άλλα λόγια, να διασφαλίσει την ύπαρξη μιας ολοένα και περισσότερο ανταγωνιστικής και βιώσιμης βιομηχανίας, με την αντιμετώπιση της πρόκλησης μέσω ενός ολοένα πιο επιθετικού εξωτερικού και εσωτερικού ανταγωνισμού, εξασφαλίζοντας μια κοινωνικά αποδεκτή μέθοδο μετάβασης.

1.4 Για την επίτευξη τούτου, είναι απαραίτητη η χάραξη μιας κοινής οικονομικής και εμπορικής πολιτικής, με τη χρήση όλων των διαθέσιμων μέσων σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να εφαρμοστούν, το συντομότερο δυνατόν, τα μέτρα που προτείνονται, με την υπέρβαση των διαφωνιών, που μέχρι στιγμής δεν συνέβαλαν στην αντιμετώπιση της κρίσης, με γρήγορο και συντονισμένο τρόπο και, ενδεχομένως, με την επανεξέταση ορισμένων κατευθυντήριων γραμμών, εάν όχι και αποφάσεων, οι οποίες μπορεί να παρεμποδίζουν την εφαρμογή του Σχεδίου και συνεπώς την επιθυμητή ανάκαμψη του τομέα.

1.5 Ένα πρώτο πρόβλημα, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σημείο των καιρών, αφορά την περιορισμένη διαθεσιμότητα των πόρων που συνοδεύουν τις τεράστιες επενδύσεις που τόσο οι κατασκευαστές όσο και οι προμηθευτές εξαρτημάτων θα πρέπει να διαθέτουν ολοένα περισσότερο στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία για την επίτευξη των στόχων που επιδιώκει η Επιτροπή, εντός των επόμενων ετών. Το πρόβλημα είναι ακόμη πιο σοβαρό για τις ΜΜΕ και άλλες παρεμφερείς και συχνά εξαρτημένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

1.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την απόφαση της Επιτροπής να αποφευχθεί η παροχή κινήτρων «συγκεκριμένης τεχνολογίας», δηλαδή που να προορίζονται για μια μόνον τεχνολογία, με αποκλεισμό όλων των άλλων. Η απόφαση αυτή, όμως, δεν πρέπει να σημαίνει ότι τα κίνητρα με βραχυ-μεσοπρόθεσμο ορίζοντα (π.χ., για το μεθάνιο, το υγραέριο, την τελευταία γενιά κινητήρων υψηλής απόδοσης) θα εγείρουν μεσο-μακροπρόθεσμα εμπόδια στην ανάπτυξη, π.χ. τα κίνητρα για τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα και το υδρογόνο.

1.7 Όσον αφορά τους κανονισμούς για τις εκπομπές CO_2, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μόνο μια προσέγγιση με βάση την αξιολόγηση του κύκλου ζωής (life cycle assessment– LCA) μπορεί να συμβάλει στην άμβλυνση του συνολικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος των οχημάτων.

1.8 Στην ανακοίνωση τονίζεται ότι είμαστε αντιμέτωποι με μια σημαντική αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής αυτοκινητοβιομηχανίας (με πιθανή παύση λειτουργίας εγκαταστάσεων) και ότι αυτό θα επηρεάσει την απασχόληση, αλλά δεν αναλύεται ούτε παρέχεται λεπτομερώς η διάσταση του υφιστάμενου βασικού φαινομένου, δηλαδή της διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας στην Ευρώπη. Αν και δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία σχετικά με το μέγεθός της, οι εκτιμήσεις των αναλυτών της βιομηχανίας δείχνουν μια πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα μεταξύ τριών και πέντε εκατομμυρίων αυτοκινήτων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προβεί, το ταχύτερο, στη διεξαγωγή μιας λεπτομερέστερης έρευνας ώστε να υπάρξουν ακριβέστερα στοιχεία για την απασχόληση και την πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, καθώς και το κόστος της ελλιπούς αξιοποίησης αυτής.

1.9 Επομένως, φαίνεται πολύ ηττοπαθής η πρόθεση της Επιτροπής να διαδραματίσει μόνο συμπληρωματικό ρόλο σε σχέση με τις επιχειρήσεις, τα κράτη και τις περιφέρειες, δεδομένου ότι, εάν δεν υπάρξει μια κοινή λύση στο πρόβλημα, ενδέχεται να αποδυναμωθεί ένας άλλος στόχος του ίδιου του εγγράφου, *η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στις παγκόσμιες αγορές*. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, συνεπώς, ότι το θέμα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μεμονωμένα, αλλά ότι μάλλον απαιτείται οδηγός που να συντονίζει την ίδια τη διαδικασία.

1.10 Η ΕΟΚΕ, εκφράζοντας τη λύπη της για το γεγονός ότι αυτή η πτυχή του προβλήματος, που έχει τεράστια κοινωνική σημασία, δεν αντιμετωπίζεται επαρκώς στο σχέδιο δράσης, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει την ευθύνη με την άσκηση του δικαιώματός της πρωτοβουλίας, αναπτύσσοντας κατευθυντήριες γραμμές και συλλέγοντας καλές πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί στο παρελθόν και βοήθησαν στην αποφυγή απολύσεων. Η Επιτροπή δύναται και, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, πρέπει –λόγω του επείγοντος χαρακτήρα του θέματος– να αναλάβει το ρόλο του συντονισμού και του ελέγχου μιας μεγάλης αναδιάρθρωσης, η οποία, χωρίς σωστή διαχείριση, θα μπορούσε να έχει αποσταθεροποιητικές επιπτώσεις σε πολλές περιοχές της Ευρώπης, επηρεάζοντας σε μεγάλο βαθμό την απασχόληση στον κλάδο. Η ΕΟΚΕ συνιστά μετ' επιτάσεως να προαχθεί η άμεση συμμετοχή των αυτοδιοικητικών αρχών σε κάθε σχέδιο αναδιάρθρωσης.

1.11 Προκειμένου το εγχείρημα αυτό να στεφθεί με επιτυχία, και να διατηρηθεί η βάση του μεταποιητικού τομέα στην Ευρώπη, είναι επίσης απαραίτητο να ενισχυθεί ο ανοικτός και εποικοδομητικός κοινωνικός διάλογος. Μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορεί να εξασφαλιστεί μια σωστή ισορροπία μεταξύ των διαφόρων συνιστωσών του σχεδίου δράσης και να δοθεί προτεραιότητα στο ανθρώπινο κεφάλαιο είτε με τη μορφή μιας επανεκπαίδευσης των εργαζομένων, είτε στο πλαίσιο της διαχείρισης των απολύσεων όταν η απώλεια θέσεων εργασίας φαίνεται αναπόφευκτη. Αυτό ισχύει επίσης για τους συναφείς κλάδους που αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα.

1.12 Βραχυπρόθεσμα, ενδείκνυται να δημιουργηθεί ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων γεφύρωσης του κοινωνικού χάσματος, ώστε να αποφεύγονται στρεβλώσεις στην αγορά εργασίας της ΕΕ, με την αξιοποίηση των διδαγμάτων από την κρίση του 2008/2009. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων έχει ουσιαστική σημασία σε αυτή τη μεταβατική περίοδο.

1.13 Τέλος, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει όλη τη βιομηχανική πολιτική της, και ειδικότερα εκείνη που αφορά τον μεταποιητικό τομέα. Οι στόχοι της στρατηγικής 2020 δεν μπορούν να υλοποιηθούν χωρίς έναν ισχυρό και ανταγωνιστικό βιομηχανικό μηχανισμό, που αποτελεί τη βάση της οικονομικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χρειάζονται προορατικές πολιτικές για την υποστήριξη της καινοτομίας και της ανάπτυξης, οι οποίες να μετατρέπουν τα σημερινά προβλήματα σε ευκαιρίες για το μέλλον. Η αυτοκινητοβιομηχανία έχει ανάγκη από μια βιομηχανική πολιτική προσανατολισμένη στη βιώσιμη ανάπτυξη και όχι μόνο στη συρρίκνωση των παραγωγικών μονάδων. Απαιτούνται επενδύσεις σε κεφάλαια και σε ολοένα και περισσότερο προετοιμασμένους και καταρτισμένους ανθρώπινους πόρους. Τεχνολογίες, διαδικασίες, σχεδιασμός –τα πάντα θα πρέπει να συμβάλουν στην ανάκτηση της ηγετικής θέσης της ευρωπαϊκής αυτοκινητοβιομηχανίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο παγκόσμιος ανταγωνισμός αντιμετωπίζεται με την ανάπτυξη και την καινοτομία. Το ενδεχόμενο κλείσιμο των εγκαταστάσεων δεν αρκεί για την επίλυση του προβλήματος.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Για την καλύτερη κατανόηση και αξιολόγηση του σχεδίου δράσης, για το οποίο καλείται να γνωμοδοτήσει η ΕΟΚΕ, ενδείκνυται να υπενθυμιστεί το έργο που έχει προηγηθεί, η εμπειρία που έχει αποκτηθεί και η πρόοδος που έχει σημειωθεί από την πρώτη έκδοση του CARS 21.

2.2 Τον Ιανουάριο του 2005, ο τότε Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, κ. Günter VERHEUGEN, αρμόδιος για θέματα βιομηχανίας, συγκρότησε την ομάδα υψηλού επιπέδου CARS 21, επιτυχές αρκτικόλεξο από τον τίτλο «Competitive Automotive Regulatory System for the 21st Century» («Ανταγωνιστικό ρυθμιστικό πλαίσιο για την αυτοκινητοβιομηχανία τον 21ο Αιώνα).

2.3 Ο σκοπός της CARS 21 ήταν να καθορίσει μια πολιτική, και ως εκ τούτου μια ευρωπαϊκή νομοθεσία ικανή να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του τομέα που καλείται να αντιμετωπίσει έναν ολοένα και περισσότερο αυξανόμενο ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά. Πρωτοβουλία ιδιαίτερα σκόπιμη εάν ληφθεί υπόψη η σημασία του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας [1], που απασχολεί περίπου δώδεκα εκατομμύρια άτομα στην Ευρώπη (με εγκαταστάσεις παραγωγής σε 19 κράτη μέλη), επενδύει στον τομέα της Ε&Α πάνω από 28 δισ. ευρώ, διαθέτει θετικό εμπορικό ισοζύγιο ύψους περίπου 90 δισ. ευρώ και συμβάλλει στη φορολογία των κρατών μελών με περισσότερα από 430 δισ. ευρώ, δηλαδή περίπου το 4 % του ευρωπαϊκού ΑΕγχΠ.

2.4 Οι εργασίες της CARS 21 ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2005 με ένα έγγραφο που απαριθμούσε 18 συστάσεις και καθόριζε τις κατευθυντήριες γραμμές που θα έπρεπε να ακολουθήσει η Επιτροπή κατά την προετοιμασία των νομοθετικών προτάσεών της. Η ρυθμιστική πολιτική έπρεπε να εξασφαλίζει ένα ευνοϊκό και αξιόπιστο πλαίσιο για τη βιομηχανία μέσω της αρχής της «έξυπνης νομοθεσίας» που ελέγχει για κάθε πρόταση τη σχέση κόστους-οφέλους, με προσεκτική αξιολόγηση των επιπτώσεων στη βιομηχανία και την κοινωνία, με αναγνώριση του ελάχιστου χρόνου που απαιτείται για κάθε απαιτούμενη τεχνολογική καινοτομία και με καθορισμό μακροπρόθεσμων στόχων, με τη συμμετοχή πάντα όλων των ενδιαφερομένων μερών.

2.5 Στην πραγματικότητα, οι συστάσεις αυτές δεν εφαρμόστηκαν πάντα από όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής και των άλλων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, αλλά συνολικά οι συστάσεις της CARS 21 αποδείχθηκαν πολύ χρήσιμες όχι μόνο για τη βιομηχανία αλλά και για τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη του κλάδου.

[1] Με τον όρο αυτοκινητοβιομηχανία καλύπτεται ολόκληρη η αλυσίδα εφοδιασμού που συμπεριλαμβάνει τους κατασκευαστές οχημάτων, τους προμηθευτές, τις υπηρεσίες διανομής και τις υπηρεσίες εξυπηρέτησης μετά την πώληση. Στα προϊόντα περιλαμβάνονται τα επιβατικά αυτοκίνητα, τα ελαφρά και βαρέα οχήματα επαγγελματικής χρήσης και τα μηχανοκίνητα δίκυκλα, τρίκυκλα και τετράκυκλα.

2.6 Το 2010, λόγω της ανάγκης για καθαρότερα και πιο αποδοτικά οχήματα, ακόμη και εν μέσω μιας άνευ προηγουμένου κρίσης της ευρωπαϊκής αγοράς, ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής και Επίτροπος αρμόδιος για θέματα βιομηχανίας, κ. Antonio TAJANI, δικαίως θεώρησε σκόπιμο να προτείνει μια νέα έκδοση της CARS 21, με ορισμένες τροποποιήσεις υπό το πρίσμα της εμπειρίας του παρελθόντος.

2.7 Πράγματι, η προηγούμενη έκδοση, αν και έγινε αποδεκτή, προκάλεσε κάποια κριτική διότι, σύμφωνα με ορισμένους, στην κατάρτισή της δεν συμμετείχαν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, με έντονη ωστόσο την παρουσία των κατασκευαστών, και δεν συμμετείχαν κυρίως όλοι οι Ευρωπαίοι Επίτροποι που ενδεχομένως συνδέονταν με τη νομοθετική πολιτική του κλάδου.

2.8 Στην πρόσφατη έκδοση, καταβλήθηκε, συνεπώς, προσπάθεια να συμμετάσχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, δημόσιοι και ιδιωτικοί: οκτώ επίτροποι, εννέα κράτη μέλη και εκπρόσωποι των άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ, όπως η ΕΟΚΕ και η Επιτροπή των Περιφερειών. Όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα, πέραν των ευρωπαίων κατασκευαστών, στους συμμετέχοντες στην ομάδα υψηλού επιπέδου περιλαμβάνονται άλλοι φορείς του κλάδου, όπως κατασκευαστές εξαρτημάτων, επισκευαστές, εταιρείες πετρελαίου, καθώς και συνδικαλιστικές οργανώσεις, περιβαλλοντολόγοι και εκπρόσωποι ενώσεων και κινημάτων για την υποστήριξη των κινητήρων νέας τεχνολογίας, δηλ. ένα σύνολο περίπου σαράντα συμμετεχόντων, επικουρούμενοι από «sherpa» και εμπειρογνώμονες.

2.9 Οι εργασίες ξεκίνησαν με την πρώτη συνεδρίαση της ομάδας υψηλού επιπέδου το Νοέμβριο του 2010 και, στη συνέχεια, αναπτύχθηκαν μέσα από μια σειρά συναντήσεων, για να καταλήξουν στην τελική έκθεση που συζητήθηκε και εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2012.

2.10 Επρόκειτο για μια πρωτοβουλία καθοριστικής σημασίας, και πρέπει να αναγνωριστεί στην Επιτροπή, ιδίως στη ΓΔ Επιχειρήσεων, που συντόνισε τις εργασίες, ότι μπόρεσε, με επαγγελματισμό και αποτελεσματικότητα, να εκπονήσει ένα έγγραφο που έτυχε της γενικής συναίνεσης των συμμετεχόντων.

2.11 Σε αυτές τις εμπειρίες και στο τελευταίο αυτό έγγραφο, όπως δήλωσε ο Αντιπρόεδρος TAJANI, βασίζεται η ανακοίνωση σχετικά με το σχέδιο δράσης CARS 2020, για το οποίο καλείται να γνωμοδοτήσει η ΕΟΚΕ.

3. **Η ανακοίνωση της Επιτροπής: CARS 2020, το σχέδιο δράσης**

3.1 Το σχέδιο δράσης που παρουσιάζεται στην ανακοίνωση βασίζεται σε τέσσερις θεμελιώδεις πυλώνες:

— επένδυση σε προηγμένες τεχνολογίες και χρηματοδότηση της καινοτομίας·

— ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς και εφαρμογή «έξυπνων» νομοθετικών ρυθμίσεων·

— ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στις παγκόσμιες αγορές·

— πρόβλεψη της αλλαγής και μείωση των κοινωνικών συνεπειών των αναδιαρθρώσεων της παραγωγικής δραστηριότητας.

— Στο εσωτερικό καθενός εκ των τεσσάρων πυλώνων προβλέπεται, στη συνέχεια, μια σειρά από πρωτοβουλίες, των οποίων η υλοποίηση θα παρακολουθείται από την ομάδα υψηλού επιπέδου **CARS 2020** –που απαρτίζεται από τους ίδιους παράγοντες με την CARS 21– η οποία θα συνεδριάζει, ανεπίσημα, σε ετήσια βάση και η οποία θα επωφελείται, επίσης, από συναντήσεις εμπειρογνωμόνων για θέματα που σχετίζονται με την ανταγωνιστικότητα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

3.2 Επένδυση σε προηγμένες τεχνολογίες και χρηματοδότηση της καινοτομίας

Η Επιτροπή προτίθεται:

— να συνεχίσει τη συνεργασία με την ΕΤΕ προκειμένου να εξασφαλίσει τη διάθεση χρηματοδότησης για την Ε&Α του κλάδου·

— να συνεργαστεί με τη βιομηχανία για την ανάπτυξη πρότασης για την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πράσινων Οχημάτων στο πλαίσιο του προγράμματος «**Ορίζοντας 2020**» [2]·

— να υλοποιήσει τους στόχους μείωσης του CO2 για το 2020 για τα επιβατικά και τα ελαφρά επαγγελματικά οχήματα·

— να στηρίξει ενεργά την ανάπτυξη και την εφαρμογή ενός νέου κύκλου δοκιμών οδήγησης και μιας νέας διαδικασίας δοκιμών για τη μέτρηση της κατανάλωσης καυσίμου και των εκπομπών πλησιέστερα της οδήγησης σε πραγματικές συνθήκες·

— να εκτελεί τις εργασίες οδικής ασφάλειας σύμφωνα με τους στόχους των **πολιτικών προσανατολισμών της τής περιόδου 2011-2020** [3]·

— να χαράξει μια στρατηγική εναλλακτικών καυσίμων και να υποβάλει νομοθετική πρόταση σχετικά με τις υποδομές που απαιτούνται για τη χρήση τους.

3.3 Ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς και εφαρμογή «έξυπνων» νομοθετικών ρυθμίσεων

Η Επιτροπή προτίθεται:

— να ξεκινήσει διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την επίτευξη συμφωνίας αυτορρύθμισης σχετικά με τη διανομή οχημάτων στην Ευρώπη·

— να καθορίσει κατευθυντήριες γραμμές για την παροχή χρηματοοικονομικών κινήτρων αποδεκτών από τα κράτη μέλη για την προώθηση καθαρών και χαμηλής κατανάλωσης οχημάτων·

[2] Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (COM[2011] 808 final και COM[2011] 809 final, της 30ής Νοεμβρίου 2011) είναι μια πρόταση πλαίσιο για τη χρηματοδότηση της ΕΤΑ κατά την περίοδο 2014-2020, με συνολικό προϋπολογισμό 80 δισ. ευρώ.

[3] COM(2010) 389 final.

— να επιβεβαιώσει την αρχή της «έξυπνης νομοθεσίας», η οποία ήταν ένα από τα πιο σημαντικά αποτελέσματα της πρώτης έκδοσης της CARS 21 και ισχύει και στην πρόσφατη έκδοση, με τη συμπερίληψη, στην εκτίμηση των επιπτώσεων των νομοθετικών προτάσεων, και μιας δοκιμής της ανταγωνιστικότητας·

— να αναθεωρήσει το πλαίσιο της έγκρισης τύπου οχήματος, ώστε να συμπεριληφθούν διατάξεις σχετικές με την εποπτεία της αγοράς.

3.4 Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στις παγκόσμιες αγορές

Η Επιτροπή προτίθεται:

— να αξιολογήσει τον αντίκτυπο κάθε συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών, ελέγχοντας παράλληλα τη σωρευτική επίπτωση της ίδιας της συμφωνίας στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου·

— να αναθεωρήσει τη συμφωνία της ΟΕΕ/ΟΗΕ ([4]), ώστε να συμμετέχουν σε αυτή και οι τρίτες αγορές·

— να ενσωματώσει, στο μέτρο του δυνατού, στους πολυμερείς κανόνες της ΟΕΕ/ΟΗΕ, τους διμερείς κανόνες στο πλαίσιο εμπορικών συμφωνιών με χώρες που δεν είναι μέρος της ΟΕΕ/ΟΗΕ.

3.5 Πρόβλεψη της αλλαγής και μείωση των κοινωνικών συνεπειών των αναδιαρθρώσεων της παραγωγικής δραστηριότητας

Η Επιτροπή προτίθεται:

— να στηρίξει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συμβουλίου δεξιοτήτων της αυτοκινητοβιομηχανίας με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων φορέων παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, για την ανάλυση των τάσεων της απασχόλησης και των αναγκαίων δεξιοτήτων του κλάδου και, κατ' επέκταση, των επαγγελματικών ελλείψεων που πρέπει να καλυφθούν·

— να προωθήσει τη χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) για την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των προσόντων των εργαζομένων, και, σε πιο σοβαρές περιπτώσεις –όπως η συρρίκνωση ή το κλείσιμο εγκαταστάσεων– την προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ)·

— να παρακολουθεί τις δραστηριότητες αναδιάρθρωσης ως προς την αυστηρή συμμόρφωσή τους με τη νομοθεσία της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις και τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς·

— να διαδραματίσει, όσον αφορά την αναδιάρθρωση της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, συμπληρωματικό μόνο ρόλο σε σχέση με τη βιομηχανία η οποία είναι η πλέον αρμόδια για τη διαχείριση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης.

4. **Παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής**

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής η οποία, στο σχέδιο δράσης της, όχι μόνο επιβεβαιώνει πολλές από τις συστάσεις της CARS 21, αλλά είναι επίσης αποφασισμένη να διατηρήσει ζωντανό τον διάλογο με τους συμμετέχοντες στην CARS 21, προκειμένου να παρακολουθεί και να αξιολογεί περιοδικά και, ενδεχομένως, να προβαίνει σε ενημέρωση της κατάστασης εφαρμογής των συστάσεων που υιοθετούνται στο σχέδιο.

Παραγωγική ικανότητα στην Ευρώπη

4.2 Σε σχέση με τα ανωτέρω, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ένα σημαντικό κενό στην ανακοίνωση: το πρόβλημα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας δεν αντιμετωπίζεται με τη δέουσα προσοχή, αλλά απλώς συμπεριλαμβάνεται στη γενικότερη διαδικασία αναδιάρθρωσης. Οι διαστάσεις και τα δεδομένα του προβλήματος αυτού εκτίθενται κατωτέρω.

4.3 Σύμφωνα με εκτιμήσεις των AlixPartners ([5]), «πέρυσι περίπου σαράντα ευρωπαϊκά εργοστάσια αυτοκινήτων λειτούργησαν κάτω από το κατώτερο όριο οικονομικής αποδοτικότητας [financial break-even point], με χρήση του 75-80 % της παραγωγικής ικανότητας» και «δέκα με χρήση κάτω από το 40 %». Και τούτο σε μια κατάσταση όπου, από το 2007 έως το 2012, πουλήθηκαν στην Ευρώπη 3,5 εκατομμύρια αυτοκίνητα λιγότερα, μείωση περίπου 23 %, η οποία στα εμπορικά οχήματα έφθασε το 34,6 %. Ακόμη πιο κρίσιμη είναι η κατάσταση στον τομέα των μοτοσυκλετών, όπου η μείωση των πωλήσεων έφθασε το 46 %, το διπλάσιο σχεδόν της μείωσης των αυτοκινήτων.

4.4 Πρέπει να προστεθεί, ωστόσο, ότι όσον αφορά το μέγεθος της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των αναλυτών του κλάδου, με τις εκτιμήσεις να κυμαίνονται μεταξύ τριών και πέντε εκατομμυρίων αυτοκινήτων ανάλογα με τα κριτήρια συλλογής δεδομένων που έχουν χρησιμοποιηθεί. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρά τις δυσκολίες μιας τέτοιας άσκησης, πρέπει να καταβάλει προσπάθειες για μια πιο αναλυτική διερεύνηση της κατάστασης, που να παρέχει ακριβέστερα στοιχεία.

4.5 Εξάλλου, το θέμα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας βρίσκεται στην αρχή της αλυσίδας των αιτίων, με μεγάλη επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας: πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, υψηλό πάγιο κόστος, πόλεμος τιμών, μείωση της απόδοσης και επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης, κλείσιμο εγκαταστάσεων, περιορισμός των επενδύσεων γενικά, ειδικότερα δε στον τομέα της Ε&Α, κίνδυνος μείωσης της ανταγωνιστικότητας σε μακροπρόθεσμη βάση. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς την Επιτροπή να μην υποτιμά το γεγονός ότι η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα αντανακλάται επίσης στον τρίτο πυλώνα του σχεδίου δράσης που αφορά την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στις παγκόσμιες αγορές.

4.6 Βεβαίως το θέμα δεν μπορεί εξεταστεί με απλουστευμένο τρόπο, καθώς η κατάσταση είναι διαφορετική από χώρα σε χώρα και ανάλογα με την αυτοκινητοβιομηχανία. Αν στην Ευρώπη το 2012 η χρήση της παραγωγικής ικανότητας ήταν, κατά μέσο όρο, γύρω στο 70 %, υπάρχουν ωστόσο έντονες διαφορές μεταξύ των χωρών: το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία είναι περίπου στο 80 %, η Ισπανία στο 70 %, η Γαλλία στο 60 % και η Ιταλία μόλις πάνω από το 50 % (Πηγή: The Economist). Στο επίπεδο των μεμονωμένων κατασκευαστών αυτοκινήτων, οι διαφορές εξαρτώνται από μια σειρά παραγόντων: ένας είναι η τάση εξαγωγών, έτσι στην καλύτερη θέση τοποθετούνται όσοι έχουν υψηλό ποσοστό εξαγωγών εκτός των συνόρων της ΕΕ (όπως η BMW, η Audi, η Daimler), ενώ αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσοι εξαρτώνται περισσότερο από την εγχώρια αγορά.

([4]) Συμφωνία του 1958 της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη των Ηνωμένων Εθνών (ΟΕΕ/ΟΗΕ) για τη διεθνή εναρμόνιση των κανονισμών για τα μηχανοκίνητα οχήματα.

([5]) AlixPartners, «Automotive Outlook 2012 – An industry at the crossroads» [«Μία θεώρηση του κλάδου αυτοκινήτων το 2012 – Μία βιομηχανία σε κρίσιμη καμπή», Jens-Ulrich Wiese, IFF – Πράγα, 21 Σεπτεμβρίου 2012.

4.7 Ένας άλλος παράγοντας διαφοροποίησης μεταξύ των κατασκευαστών είναι η κατηγορία στην οποία ειδικεύονται. Μια ανάλυση του Roland Berger δείχνει ότι το ποσοστό χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας είναι διαφορετικό ανάλογα με τον τομέα: οι εταιρείες αυτοκινήτων ή μάρκες που ειδικεύονται σε φθηνά αυτοκίνητα (*Economy segment*: Dacia/Logan, Chery, Hyundai, Chevrolet) έχουν ποσοστό χρησιμοποίησης 77 %· οι εταιρείες που ειδικεύονται σε μεσαία αυτοκίνητα (*Mid-range segment*: PSA, Renault-Nissan, Toyota, Suzuki, Fiat, Opel, VW) 62 %· και όσες ειδικεύονται σε υψηλών προδιαγραφών αυτοκίνητα (*Premium/high-end segment*: BMW, Mercedes, Audi, Lexus, Infinity, DS) 83 %.

4.8 Φαίνεται, επομένως, ότι το ζήτημα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μεμονωμένα από τους επιμέρους κατασκευαστές και τις επιμέρους εθνικές και περιφερειακές κυβερνήσεις. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι απαιτείται ένας οδηγός που να συντονίζει την ίδια τη διαδικασία, και ότι αυτόν τον ρόλο θα μπορούσε να αναλάβει η Επιτροπή.

Επένδυση σε προηγμένες τεχνολογίες και χρηματοδότηση της καινοτομίας

4.9 Στο σχέδιο δεν ανακοινώνεται πρόσθετη χρηματοδότηση, πέραν εκείνης που είχε διατεθεί και ήταν διαθέσιμη προηγουμένως. Ο στόχος της αύξησης από 1 σε 2 δισεκατομμύρια ευρώ της χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» για το πράσινο αυτοκίνητο, που παρουσίασε ο Αντιπρόεδρος TAJANI κατά την ολοκλήρωση των εργασιών της CARS 21, δεν περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση. Ομοίως, η δυνατότητα νέων παρεμβάσεων της ΕΤΕ δεν είναι, προς το παρόν, παρά μια προσδοκία λόγω της πρόσφατης αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου κατά 10 δισ. ευρώ.

4.10 Το σύνολο του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας, που καλείται να πραγματοποιήσει μαζικές παρεμβάσεις στην ΕΑΚ προκειμένου να ολοκληρώσει το τεχνολογικό άλμα που θα της επιτρέψει την κατασκευή ολοένα πιο «πράσινων» αυτοκινήτων έως το 2020, θα χρειαστεί περισσότερα ευρωπαϊκά κεφάλαια ως κινητήρια δύναμη των επενδύσεών του, οι οποίες έχουν καταστεί δύσκολες σε μια ευρωπαϊκή αγορά που δεν φαίνεται να είναι σε θέση να εξέλθει από την ύφεση στο άμεσο μέλλον.

4.10.1 Σε αυτό το πλαίσιο, είναι θετική η έμμεση αναφορά στην τεχνολογική ουδετερότητα μεταξύ των διαφόρων τύπων κίνησης (οχήματα με κινητήρα εσωτερικής καύσης, ηλεκτρικά οχήματα, υβριδικά οχήματα και οχήματα κυψελών καυσίμου), η οποία θα πρέπει να διέπει την υποστήριξη που παρέχει η ΕΕ στις δράσεις έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΑΚ), με στόχο την επίτευξη «της χρήσης ενός ευρέος φάσματος καυσίμων, που είναι αναγκαία για την επίτευξη των στόχων του κλίματος».

4.10.2 Σύμφωνα με την προαναφερθείσα τεχνολογική ουδετερότητα, επικροτείται ιδιαιτέρως η δέσμευση της Επιτροπής για την ανάπτυξη υποδομών που θα επιτρέψουν τη διείσδυση στην αγορά όλων των εναλλακτικών καυσίμων, χωρίς προτιμήσεις εκ των προτέρων: ηλεκτρική ενέργεια, υδρογόνο, βιώσιμα βιοκαύσιμα, μεθάνιο (φυσικό αέριο και βιομεθάνιο) και υγραέριο. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή παρουσίασε μια στρατηγική για τα εναλλακτικά καύσιμα και μια νομοθετική πρόταση σχετικά με την υποδομή για τα εναλλακτικά καύσιμα που αφορά την ανάπτυξη μιας ελάχιστης υποδομής ανεφοδιασμού/επαναφόρτισης. Δυστυχώς, σε προφανή αντίθεση με την επέκταση των εγκαταστάσεων που το σχέδιο σκοπεύει να προωθήσει, μια πρόσφατη πρόταση οδηγίας (φορολογία της ενέργειας) επιβαρύνει, εκτός από το ντίζελ, και τα εναλλακτικά καύσιμα, όπως το φυσικό αέριο και το βιομεθάνιο, υπονομεύοντας τη διείσδυσή τους στην αγορά.

4.10.3 Η πρόταση της Επιτροπής για την «τεχνολογική ουδετερότητα» εγείρει, ωστόσο, δύο θέματα:

A) η Επιτροπή δεν έχει λάβει θέση όσον αφορά τις διαφορετικές επιπτώσεις των διαφόρων τεχνολογιών τόσο από την άποψη του χρόνου (βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα έναντι αποτελεσμάτων σε μακροπρόθεσμη βάση), όσο και από πλευράς κόστους των επιμέρους λύσεων, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους δημόσιους φορείς (π.χ., το κόστος κινήτρων), έχοντας ως αναφορά τον αντίκτυπο από την παραγωγή έως την τελική χρήση (well to wheel)·

B) δεν αντιμετωπίζεται ένα σημαντικό θέμα που επισημαίνεται στην έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου CARS 21, όπου (στη σελ. 73) υποστηρίζεται ότι «θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον, σε μακροπρόθεσμη βάση, η ένταση εργασίας στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας θα μειωθεί, όσο το ηλεκτρικό αυτοκίνητο (το οποίο έχει λιγότερα εξαρτήματα και ως εκ τούτου απαιτεί λιγότερο εργατικό δυναμικό) αυξάνει τη διείσδυσή του στην αγορά. Η ηλεκτροκίνηση έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της πολυπλοκότητας του συστήματος κίνησης (από τα περίπου 1 400 εξαρτήματα μιας συμβατικής μετάδοσης στα περίπου 200 μιας ηλεκτρικής)». Τα στοιχεία δείχνουν ότι η τεχνολογική ουδετερότητα δεν αντιστοιχεί σε ανάλογη ουδετερότητα από πλευράς κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων στον κλάδο. Για τον λόγο αυτό, αναμένεται σύντομα η δημοσίευση μελέτης της Επιτροπής σχετικά με τον αντίκτυπο των νέων τεχνολογιών στον κύκλο της παραγωγής και στην απασχόληση.

4.11 Τα αυτοκίνητα αποτελούν σημαντική πηγή εκπομπών CO_2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι για να υπολογιστούν πλήρως οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από τα αυτοκίνητα, θα πρέπει να διενεργείται αξιολόγηση του κύκλου ζωής, στην οποία να λαμβάνονται υπόψη όλες οι εκπομπές που παράγονται κατά τη διάρκεια ζωής ενός προϊόντος, από την παραγωγή της πρώτης ύλης του έως το τέλος του κύκλου ζωής του.

4.12 Αν και επιβεβαιώνεται η δέσμευση για την επίτευξη των στόχων της μείωσης των εκπομπών CO_2, στην ανακοίνωση δεν γίνεται καμία αναφορά στο ενδεχόμενο να προτείνει η Επιτροπή αναθεώρηση της οδηγίας 1999/94/ΕΚ σχετικά με τη διάθεση πληροφοριών στους καταναλωτές όσον αφορά τις εκπομπές CO_2, με υποχρεωτική την γνωστοποίηση των απόλυτων τιμών εκπομπών CO_2 για κάθε μοντέλο αυτοκινήτου. Πρωτοβουλία ιδιαίτερα ενδεδειγμένη όταν, όπως στην παρούσα περίοδο, συζητείται ο κανονισμός που καθορίζει νέες οριακές τιμές για τα αυτοκίνητα έως 95 gr/km, όπως έχει ήδη προταθεί σε πρόσφατη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ ([6]).

4.13 Ενδιαφέρουσα είναι, τέλος, η ανακοίνωση μιας νέας πρωτοβουλίας για τα πράσινα οχήματα στην Ευρώπη (ως συνέχεια της πρωτοβουλίας «Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πράσινων Αυτοκινήτων»), στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020», και συνεπώς με τη συμμετοχή ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων.

([6]) ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 109

4.14 Ταυτόχρονα, η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών δεν θα είναι από μόνη της επαρκής εάν δεν συνοδεύεται από τη δέουσα κατάρτιση του εργατικού δυναμικού. Πράγματι, οι νέες τεχνολογίες θα απαιτήσουν από τους εργαζόμενους την απόκτηση νέων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες δεν είναι προς το παρόν διαθέσιμες σε αυτόν τον κλάδο και μάλιστα απομένουν ακόμη εν μέρει να αναπτυχθούν στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτό απαιτεί, αφενός, συνεχείς προσπάθειες από τους εργοδότες που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο για την παρουσίαση νέων προγραμμάτων μαθητείας και, αφετέρου, την καθιέρωση συνεργασίας τόσο με τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και με τις δομές έρευνας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την προσφορά νέων προγραμμάτων κατάρτισης.

Ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς και εφαρμογή «έξυπνων» νομοθετικών ρυθμίσεων

4.15 Ορθή η εκ νέου επιβεβαίωση της δέσμευσης ότι θα υιοθετούνται νομοθετικές ρυθμίσεις σύμφωνες με την αρχή της έξυπνης νομοθεσίας, η οποία θα πρέπει να διέπει τους κανόνες της βιομηχανίας με την εφαρμογή παραμέτρων όπως η ανάλυση κόστους/αποτελεσματικότητας, οι προθεσμίες ([7]) και ο αντίκτυπος στην ανταγωνιστική θέση της βιομηχανίας στις παγκόσμιες αγορές.

4.16 Ιδιαίτερα σκόπιμη είναι επίσης η χάραξη κατευθυντήριων γραμμών για την παροχή χρηματοοικονομικών κινήτρων για καθαρά οχήματα που θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικά και διαθέσιμα στοιχεία, όπως για παράδειγμα οι εκπομπές CO_2, χωρίς κατακερματισμό της αγοράς λόγω μη συντονισμένων παρεμβάσεων.

4.17 Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του χρόνου, θα πρέπει επίσης να εξεταστεί η στάση των καταναλωτών έναντι των νέων τεχνολογιών, και ιδίως της ηλεκτρικής: μέχρι στιγμής, τα αποτελέσματα ήταν πενιχρά, σε κάθε δε περίπτωση χαμηλότερα από τις προσδοκίες, και ως εκ τούτου πρέπει να αναρωτηθούμε μήπως θα ήταν πιο εύλογο, για την επίτευξη βραχυπρόθεσμων ή μεσοπρόθεσμων περιβαλλοντικών στόχων, να πραγματοποιηθούν μεγαλύτερες επενδύσεις στην έρευνα με αντικείμενο την τελευταία γενιά των κινητήρων υψηλής απόδοσης.

4.18 Όσον αφορά, τέλος, την ηλεκτροκίνηση και την ανάπτυξή της στο μέλλον, θα πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι οι εκτιμήσεις ποικίλλουν ιδιαίτερα και ορισμένες φορές διαφέρουν εξαιρετικά μεταξύ τους, ανάλογα με τις παραμέτρους που λαμβάνονται υπόψη· η σύγκριση διαφορετικών προβλέψεων ([8]) μπορεί να οδηγήσει σε πολλαπλασιαστικούς συντελεστές που ενίοτε κυμαίνονται ακόμη και από 1 έως 10.

Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στις παγκόσμιες αγορές

4.19 Συζητήθηκαν πολύ οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών στο πλαίσιο της CARS 21, ύστερα από τις επικρίσεις της βιομηχανίας σχετικά με τη συμφωνία με τη Νότια Κορέα ([9]). Επισημάνθηκε επίσης η ανάγκη ανάλυσης των σωρευτικών επιπτώσεων των εν λόγω συμφωνιών, υπό το πρίσμα της σκοπιμότητας ενός στενού συντονισμού των βιομηχανικών και εμπορικών πολιτικών στην Ευρώπη, για την οριστική εξάλειψη των μη δασμολογικών φραγμών στις ευρωπαϊκές εξαγωγές. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει συνεπώς την απόφαση της Επιτροπής να δρομολογήσει μελέτη για τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών που έχουν ήδη συναφθεί και για τις υπό εξέλιξη συμφωνίες, όπως η συμφωνία με την Ιαπωνία, μελέτη που αποσκοπεί στην αξιολόγηση των σωρευτικών επιπτώσεων των συμφωνιών αυτών στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας.

4.20 Γενικότερα, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της Επιτροπής να εφαρμόσει μια εμπορική πολιτική με στόχο τη διατήρηση μιας ισχυρής βιομηχανικής βάσης στην Ευρώπη, με τη χρήση και τελειοποίηση των διαθέσιμων μέσων, από την αναθεώρηση της ΟΕΕ/ΟΗΕ έως την κατάρτιση ενός νέου κανονισμού για τις διεθνείς εγκρίσεις τύπου οχημάτων.

4.20.1 Ωστόσο, οι προκλήσεις της ευρωπαϊκής αυτοκινητοβιομηχανίας αφορούν συγχρόνως και τις εγχώριες αγορές, στις οποίες η διαφοροποίηση της ζήτησης και η αλλαγή νοοτροπίας θα επηρεάσουν την ικανότητα μελλοντικής επιτυχίας της συγκεκριμένης βιομηχανίας. Η παράμετρος αυτή απαιτείται να συνεκτιμηθεί επίσης, παράλληλα με την ανταγωνιστικότητα στις παγκόσμιες αγορές.

Πρόβλεψη της αλλαγής και μείωση των κοινωνικών συνεπειών των αναδιαρθρώσεων ([10]) της παραγωγικής δραστηριότητας

4.21 Μια στρατηγική για μια επιτυχημένη και βιώσιμη αυτοκινητοβιομηχανία στην Ευρώπη πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες και καινοτομία, σε συνδυασμό με έξυπνη νομοθεσία και βελτίωση της εσωτερικής αγοράς, αλλά και να επιδιώκει κυρίως την εδραίωσή της στη συνολική βιομηχανική πολιτική της ΕΕ εξασφαλίζοντας στο εργατικό δυναμικό την ίδια προσοχή και σημασία με όλες τις υπόλοιπες συνιστώσες.

4.22 Για να διατηρηθεί η βιομηχανική βάση στην Ευρώπη, πρέπει οι επιχειρήσεις να είναι σε θέση να προσαρμόσουν γρήγορα την παραγωγική τους ικανότητα στις νέες τεχνολογίες και στην εξέλιξη των αγορών, διαθέτοντας ειδικευμένο εργατικό δυναμικό που συνεχώς ενημερώνεται. Ευπρόσδεκτη συνεπώς, το 2013, η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συμβουλίου δεξιοτήτων της αυτοκινητοβιομηχανίας, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, για τη διατύπωση συστάσεων ακόμη και προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής όσον αφορά την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του κλάδου και τις ανάγκες εκπαίδευσης και κατάρτισης, με πρόβλεψη των αναμενόμενων αλλαγών. Η αδιάλειπτη ανάπτυξη προσόντων καθιστά το εργατικό δυναμικό απασχολήσιμο και αποτελεί την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση που πρέπει να επιδιώκεται από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη· κρίνεται επίσης σκόπιμο να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ΜΜΕ και στα συγκεκριμένα προβλήματά τους σε αυτόν τον κλάδο.

([7]) *Lead time*: χρόνος που χρειάζεται η βιομηχανία προκειμένου να καλύψει κάθε νέα απαίτηση που συνεπάγεται διαρθρωτικές παρεμβάσεις στο όχημα.

([8]) Roland Berger, «Rebound of the US suppliers industry?» [«Μία ανάκαμψη για τον κλάδο των προμηθευτών ανταλλακτικών αυτοκινήτου των ΗΠΑ;»], Detroit, Οκτώβριος 2012.

([9]) Την περίοδο από 1ης Ιουλίου 2011 έως 30 Ιουνίου 2012, πρώτο έτος ισχύος της συμφωνίας, εισήχθησαν από τη Νότιο Κορέα 433 000 οχήματα, ήτοι σημειώθηκε αύξηση 46 % σε σχέση με τους προηγούμενους 12 μήνες (πηγή: Eurostat).

([10]) Όπως υπενθυμίζεται στην πράσινη βίβλο της Επιτροπής «Αναδιάρθρωση και πρόβλεψη της αλλαγής: τα διδάγματα από την πρόσφατη εμπειρία» COM (2012) 7 final, οι δραστηριότητες αναδιάρθρωσης αποτελούν μέρος της καθημερινής ζωής των εταιρειών, των εργαζομένων, των δημόσιων αρχών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Αναδιάρθρωση μπορεί να σημαίνει ανακατανομή των ανθρώπινων πόρων προς δραστηριότητες με υψηλότερη προστιθέμενη αξία, κατάρτιση των εργαζομένων, προσωρινή μείωση των ωρών εργασίας, εξάλειψη τμημάτων της αλυσίδας, κλείσιμο εγκαταστάσεων.

4.23 Η λήψη προληπτικών μέτρων για την αποτροπή των αρνητικών επιπτώσεων της αναδιάρθρωσης στον τομέα της απασχόλησης θα πρέπει να κάνει πλήρη χρήση του κοινωνικού διαλόγου γενικώς, αλλά κυρίως να αξιοποιεί το δικαίωμα συμμετοχής και διαβούλευσης των Ευρωπαϊκών Επιτροπών Επιχειρήσεων σε περιπτώσεις αναδιάρθρωσης, καθώς και τις δυνατότητές τους να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο για την υπόδειξη εναλλακτικών λύσεων. Η δέουσα επικοινωνία μεταξύ προμηθευτών και των τελικών παραγωγών θα πρέπει να διασφαλίζει ότι – στην ακραία περίπτωση που κλείσουν παραγωγικές εγκαταστάσεις– θα αποφευχθεί το ενδεχόμενο αλυσιδωτών επιπτώσεων στις οικονομίες διαφόρων περιοχών που εξαρτώνται από τον τομέα του αυτοκινήτου, δεδομένου ότι το κλείσιμο εγκαταστάσεων τελικής συναρμολόγησης έχει αντίκτυπο στην αλυσίδα εφοδιασμού ανάντη και κατάντη.

4.24 Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε στα σημεία 4.2 - 4.8, το κείμενο της ανακοίνωσης είναι αόριστο, επειδή γενικά αναφέρεται σε μια διαδικασία «αναδιάρθρωσης» χωρίς να υπενθυμίζονται τα αίτια: πράγματι, στο αντίστοιχο σημείο του εγγράφου δεν υπενθυμίζεται πια, πιο συγκεκριμένα, ό,τι αναφέρεται στη σελίδα 6, δηλ. «το από μακρού υφιστάμενο διαρθρωτικό πρόβλημα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας», που είναι η βασική αιτία του κλεισίματος εγκαταστάσεων από ορισμένους κατασκευαστές. Πράγματι, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να εξεταστεί μέχρι ποίου σημείου η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα είναι μια προσωρινή ανισορροπία μεταξύ παραγωγικής ικανότητας, η οποία εξαρτάται από το ιστορικό πλαίσιο της γεωγραφικής κατανομής, και ζήτησης στην Ευρώπη, και επηρεάζεται από παράγοντες όπως η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, η πολιτική των προϊόντων, η λιτότητα και άλλες δημόσιες πολιτικές.

4.25 Με άλλα λόγια, στο σχέδιο δράσης δεν αντιμετωπίζεται η αιτία της διαδικασίας αναδιάρθρωσης, ούτε αξιολογείται το εύρος της, αλλά μόνο προτείνονται δράσεις για τη μείωση των κοινωνικών επιπτώσεων, η ευθύνη δε για τη διαδικασία αυτή ανατίθεται στη βιομηχανία και στην Επιτροπή –από κοινού με τα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές– απλός συμπληρωματικός ρόλος, αποφεύγεται έτσι να της αναγνωριστεί ένας ρόλος συντονιστή της αναδιάρθρωσης και να προταθούν κατευθυντήριες γραμμές που τα κράτη μέλη θα πρέπει να ακολουθήσουν στις παρεμβάσεις τους.

4.26 Η ΕΟΚΕ εκτιμά, συνεπώς, ότι ο συμπληρωματικός ρόλος της Επιτροπής, σε σχέση με τους άλλους φορείς, είναι ανεπαρκής ενώπιον της σημαντικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας.

4.27 Όσον αφορά το θέμα των αναδιαρθρώσεων, η ανακοίνωση CARS 2020 περιλαμβάνει και ενδιαφέροντα σημεία τα οποία χρήζουν περαιτέρω εξέτασης: στη σελίδα 20 το κείμενο λέει ότι η Επιτροπή «θα επαναδρομολογήσει τη διυπηρεσιακή ειδική ομάδα (task force) για τη μελέτη και την παρακολούθηση των βασικών περιπτώσεων κλεισίματος ή σημαντικής συρρίκνωσης μονάδων της αυτοκινητοβιομηχανίας. Η εν λόγω ειδική ομάδα έχει δραστηριοποιηθεί και ήταν εξαιρετικά αποτελεσματική κατά το παρελθόν στην αυτοκινητοβιομηχανία» (με αναφορά στις περιπτώσεις VW Forest και MG Rover). Η ΕΟΚΕ ζητά να πραγματοποιηθεί συγκεκριμένη ανάλυση των αποτελεσμάτων αυτών και να καταδειχθεί πώς θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως υπόδειγμα καλής πρακτικής στην τρέχουσα κατάσταση.

4.28 Η ΕΟΚΕ προτείνει να διερευνηθούν εναλλακτικές λύσεις για διαδικασίες αναδιάρθρωσης σύμφωνα με παραδείγματα που αποδείχθηκαν επιτυχημένα στο παρελθόν ή/και που προτείνονται σήμερα, όπως π.χ. οι εγκαταστάσεις της Opel στο Bochum. Σε αυτήν την περίπτωση, συμφωνήθηκε μια πληθώρα μέτρων από τους εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων και της εργοδοσίας, με τη συμμετοχή και εξωτερικών φορέων, για την εξεύρεση μιας κοινωνικά αποδεκτής λύσης ενόψει του κλεισίματος των εγκαταστάσεων που έχει προγραμματιστεί για τα τέλη του 2016.

4.29 Χρειάζεται ωστόσο να υπάρξει μια προοπτική μακροπρόθεσμης βιομηχανικής πολιτικής για τον εν λόγω κλάδο, πράγμα το οποίο καθίσταται υψίστης σημασίας όσον αφορά τη λήψη βραχυπρόθεσμων αποφάσεων σχετικά με την προσαρμογή της παραγωγικής ικανότητας. Το κλείσιμο εγκαταστάσεων παραγωγής δεν βελτιώνει από μόνο του τη συνολική παραγωγική ικανότητα του κλάδου για την αντιμετώπιση μελλοντικών προκλήσεων και έχει τεράστιες συνέπειες για τη συνολική αλυσίδα εφοδιασμού. Αντίθετα, είναι απαραίτητο να επιδιωχθεί η μεταμόρφωση του κλάδου και να προαχθούν νέες πολιτικές για προϊόντα τα οποία να ανταποκρίνονται καλύτερα στις προσδοκίες των καταναλωτών προκειμένου να δημιουργηθούν ευκαιρίες για να γίνει αυτή η βιομηχανία βιώσιμη κατά τον 21ο αιώνα.

4.30 Διαφορετικά, με τα μακροχρονίως χαμηλά επίπεδα πωλήσεων και την συνεπακόλουθη απώλεια κερδών, υπάρχει κίνδυνος οι ειδικευμένες επιχειρήσεις ενδιάμεσης κατηγορίας να αποφασίσουν να απαλλαγούν από το βάρος της μείωσης της παραγωγής με το κλείσιμο μονάδων στη Δυτική Ευρώπη και με τη μεταφορά της παραγωγής τους στις μονάδες που απομένουν, οι περισσότερες από τις οποίες άνοιξαν πρόσφατα στα νέα κράτη μέλη ή εκτός Ευρώπης, προκειμένου να επωφεληθούν των χαμηλότερων μισθών και των εκεί συνθηκών εργασίας.

4.31 Τέλος, είναι αξιέπαινη, αλλά με βάση τα ανωτέρω όχι επαρκής, η προσπάθεια της Επιτροπής να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και την εσωτερική αγορά, καθώς και την έκκλησή της προς τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Καθαρή ενέργεια για τις μεταφορές — Μια ευρωπαϊκή στρατηγική εναλλακτικών καυσίμων»

COM(2013) 17 final

και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων»

COM(2013) 18 final — 2013/0012 (COD)

(2013/C 271/21)

Εισηγητής: ο **κ. Stefan BACK**

Στις 24 Ιανουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Καθαρή ενέργεια για τις μεταφορές: Μια ευρωπαϊκή στρατηγική εναλλακτικών καυσίμων

COM(2013) 17 final.

Στις 5 Φεβρουαρίου και στις 8 Φεβρουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 147 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δέσμη εγγράφων [1] με αντικείμενο την καθαρή ενέργεια για τις μεταφορές, καθώς και για τον στόχο της να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για τη μαζική είσοδο στην αγορά της καθαρής πρόωσης από καθαρές πηγές ενέργειας.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την υιοθετηθείσα προσέγγιση, με την οποία επιδιώκεται η ανάπτυξη της αγοράς και η ελάχιστη κάλυψη της χρέωσης/αναπλήρωσης των υποδομών σύμφωνα με κοινά πρότυπα, με σκοπό την καλλιέργεια της εμπιστοσύνης των χρηστών και τη διασφάλιση της διασυνοριακής κινητικότητας.

1.3 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει, επίσης, το γεγονός ότι οι προτάσεις εστιάζουν στην ενημέρωση και στην εμπιστοσύνη των καταναλωτών, πράγμα που θα συμβάλει στην ανάπτυξη μιας μαζικής αγοράς, απαραίτητη προϋπόθεση για την προσφορά προσιτών αυτοκινήτων με εναλλακτικά συστήματα πρόωσης.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας που αναμένεται να προκύψουν από τις νέες ευκαιρίες που θα δοθούν στην αγορά και από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας που θα προκύψει από την ανάπτυξη των εναλλακτικών καυσίμων και των υποδομών τους.

1.5 Μία στρατηγική για τα καθαρά καύσιμα δεν θα πρέπει, ωστόσο, να εφαρμοστεί αποκλειστικά σε μια σειρά καθιερωμένων καυσίμων, αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να επιδιωχθεί και η επίλυση μακροπρόθεσμων ζητημάτων που συνδέονται με άλλες καθαρές πηγές ενέργειας, η επίτευξη ταχείας και ευρείας ανάπτυξης σε αυτόν τον τομέα και η αναγκαία ενθάρρυνση της καινοτομίας και η εισαγωγή της στην αγορά.

1.6 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, στο πλαίσιο αυτό, τα θέματα που εξετάστηκαν στη γνωμοδότησή της για την έμμεση αλλαγή της χρήσης γης (ΕΑΧΓ)/Βιοκαύσιμα (TEN/502 – CES2363-2012), και ιδίως τα σημεία από 1.9 έως 1.12, που καταδεικνύουν τον πολύπλοκο και τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα αυτών των θεμάτων, καθώς και την ανάγκη συνεχούς αξιολόγησης.

[1] Τα έγγραφα είναι συγκεκριμένα τα εξής: η ανακοίνωση «Καθαρή ενέργεια για τις μεταφορές: Μια ευρωπαϊκή στρατηγική εναλλακτικών καυσίμων»· η «Πρόταση οδηγίας για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων»· το έγγραφο εργασίας «Δράσεις για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο της ΕΕ σχετικά με το υγροποιημένο φυσικό αέριο προς χρήση στη ναυτιλία» [προσωρινή μετάφραση].

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί, συνεπώς, ότι οι μακροπρόθεσμοι στρατηγικοί στόχοι της ανακοίνωσης θα πρέπει να ληφθούν περισσότερο υπόψη στην πρόταση. Για παράδειγμα, το εθνικό πλαίσιο πολιτικής για τα καθαρά καύσιμα και την υποδομή τους –που τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίσουν με βάση την πρόταση– θα πρέπει να αναφέρεται σε όλους τους τύπους καθαρών πηγών ενέργειας, όπως τα βιοκαύσιμα, τα οποία θεωρούνται σύμφωνα με την ανακοίνωση.

1.8 Η πρόταση πρέπει, συνεπώς, να προσδιορίσει ένα οικονομικά και περιβαλλοντικά βελτιστοποιημένο μίγμα καυσίμων στο επίπεδο της ΕΕ, η ανάπτυξη και η εξάπλωση του οποίου θα μπορούσε να ενισχυθεί με τη βοήθεια συντονισμένων εθνικών πολιτικών. Τα άρθρα 3, 8 και 10, καθώς και το παράρτημα Ι της πρότασης, θα πρέπει να αναθεωρηθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

1.9 Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει ότι το κόστος των δημόσιων υποδομών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων είναι δυνατό να καλυφθεί χωρίς δημόσια χρηματοδότηση –τουλάχιστον κατά την αρχική φάση. Για να καταστεί δυνατή η κάλυψη του κόστους της σχετικής επένδυσης αποκλειστικά μέσω της επιβολής τελών, θα πρέπει πρώτα ο αριθμός των ηλεκτρικών οχημάτων να έχει φθάσει σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο.

1.10 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να εξασφαλιστεί μια ομαλή και βιώσιμη μετάβαση προς ένα τροποποιημένο ενεργειακό μίγμα, καθώς και τη σημασία του να μην λησμονούνται οι δυνατότητες βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων των ορυκτών καυσίμων.

1.11 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στον κίνδυνο ανάσχεσης της ανάπτυξης νέων και πιο βιώσιμων τεχνικών λύσεων για τους διαφορετικούς τρόπους χρήσης και ομάδες χρηστών. Ένα τέτοιο παράδειγμα κινδύνου είναι η ισχυρή δέσμευση που έχει αναληφθεί έναντι του υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) στη ναυτιλία, μολονότι αναπτύσσονται νέες και φθηνότερες εναλλακτικές λύσεις. Κατά τον ίδιο τρόπο, κάνουν την εμφάνισή τους και νέες, προσανατολισμένες στον χρήστη, ενεργειακές λύσεις, π.χ., για φορτηγά, λεωφορεία και δίτροχα οχήματα.

2. **Εισαγωγή: Πλαίσιο πολιτικής και παρουσίαση της ανακοίνωσης και της πρότασης**

2.1 Στις εμβληματικές πρωτοβουλίες «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους» και «Ένωση καινοτομίας» της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, εξετάζονται θέματα όπως η αλλαγή του κλίματος, η ανεπάρκεια ενέργειας και πόρων και η ανάγκη ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και βελτίωσης της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού μέσω της βελτίωσης της αποδοτικότητας των πόρων και της ενέργειας. Στον τομέα των μεταφορών, η Λευκή Βίβλος του 2011 για την πολιτική μεταφορών ζητά να δοθεί τέλος στην εξάρτηση του συστήματος μεταφορών από το πετρέλαιο και θέτει ως στόχο τη μείωση κατά 60 %, έως το 2050, των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που προέρχονται από τις μεταφορές. Στους δέκα στόχους που τίθενται στη Λευκή Βίβλο για ένα ανταγωνιστικό και ενεργειακά αποδοτικό σύστημα μεταφορών, περιλαμβάνεται η ανάγκη ανάπτυξης και εξάπλωσης καυσίμων και συστημάτων πρόωσης. Στον κατάλογο πρωτοβουλιών που προτείνει η Λευκή Βίβλος, οι στόχοι επιδιώκονται με την πρωτοβουλία 24 «Τεχνολογικός χάρτης πορείας» και την πρωτοβουλία 26 «Κανονιστικό πλαίσιο για καινοτόμες μεταφορές». Η ανακοίνωση και η πρόταση οδηγίας εξετάζουν τα θέματα αυτά είτε εξ ολοκλήρου είτε εν μέρει.

2.2 Σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ έχει, από την πλευρά της, ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει πρωτοβουλία με σκοπό την προαγωγή των εναλλακτικών καυσίμων και των αντίστοιχων υποδομών. Οι εν λόγω γνωμοδοτήσεις περιελάμβαναν τα εξής:

— Στη γνωμοδότηση σχετικά με την Λευκή Βίβλο για την πολιτική μεταφορών ([2]), σημεία 4.19 και 4.20, η ΕΟΚΕ υιοθετεί θετική στάση έναντι της ανάπτυξης και διάδοσης καθαρότερων και ενεργειακά αποδοτικότερων συστημάτων πρόωσης και υποστηρίζει την πρωτοβουλία «Πράσινα αυτοκίνητα» και τη στρατηγική του 2010 για την ανάπτυξη καθαρών οχημάτων. Στο σημείο 4.30, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι δίδεται σημασία στη διάδοση ηλεκτροκίνητων οχημάτων και στη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών, αναφέρεται δε στη διερευνητική γνωμοδότησή της «Για μια ευρύτερη υιοθέτηση των ηλεκτρικών οχημάτων» ([3]), στην οποία είχε ταχθεί σθεναρά υπέρ των μέτρων που θα επιτρέψουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και θα θέσουν τέλος στην εξάρτηση από τις εισαγωγές πετρελαίου. Περιλαμβάνει, επίσης, αναφορά στην σημασία της έξυπνης τεχνολογίας, διότι διευκολύνει την αξιοποίηση των ηλεκτρικών οχημάτων ως φορέων παροχής ενέργειας κατά τις ώρες αιχμής.

— Στη γνωμοδότησή της σχετικά με την περιεκτικότητα των καυσίμων πλοίων σε θείο ([4]), η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να βελτιώσει τις δυνατότητες συμμόρφωσης με τη βοήθεια μιας «εργαλειοθήκης», που θα περιλαμβάνει τη χρήση τεχνολογίας, μέσω επενδύσεων τόσο εκ μέρους του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα.

— Στη γνωμοδότηση με θέμα την πρόταση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών ([5]), η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η απαίτηση να υπάρχουν διαθέσιμα εναλλακτικά καθαρά καύσιμα πρέπει να ενισχυθεί, λόγω της σημασίας τους για τη διασύνδεση των κατευθυντήριων γραμμών των ΔΕΔ-Μ με τη μελλοντική στρατηγική εναλλακτικών καθαρών καυσίμων.

2.3 Η δέσμη μέτρων που παρουσίασε η Επιτροπή συνίσταται από τα ακόλουθα στοιχεία:

— Η ανακοίνωση παρέχει μια επισκόπηση, αφενός, του ιστορικού της πολιτικής και των στόχων της και, αφετέρου, των σημερινών βασικών εναλλακτικών καυσίμων, και καθορίζει τους τομείς προτεραιότητας για τις μελλοντικές δράσεις της ΕΕ.

— Η πρόταση αποσκοπεί στο να εξασφαλιστεί η δημιουργία μιας ελάχιστης υποδομής εναλλακτικών καυσίμων και η εφαρμογή, για την υποδομή αυτή, κοινών τεχνικών προδιαγραφών, ώστε να διασφαλιστεί η κινητικότητα σε όλη την ΕΕ και να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας.

([2]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Λευκή βίβλος – Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών», ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ.146.

([3]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Για μια ευρύτερη υιοθέτηση των ηλεκτρικών οχημάτων», ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σ. 47.

([4]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Περιεκτικότητα των καυσίμων πλοίων σε θείο», ΕΕ C 68 της 6.3.2012, σ. 70.

([5]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κατευθυντήριες γραμμές […] για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών», ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 130.

2.4 Τα καύσιμα που καλύπτονται από την ανακοίνωση είναι το υγροποιημένο φυσικό αέριο (LPG), το φυσικό αέριο συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου (LNG, CNG, GTL), η ηλεκτρική ενέργεια, τα βιοκαύσιμα (υγρά) και το υδρογόνο, δηλ. καύσιμα με διαφορετικά χαρακτηριστικά και για διαφορετικές χρήσεις. Η ανακοίνωση καθορίζει μια στρατηγική για όλα τα μεταφορικά μέσα. Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί στην καθιέρωση ενός μακροπρόθεσμου πλαισίου για την καθοδήγηση της τεχνολογικής ανάπτυξης και των επενδύσεων κατά τρόπο που να αναπτυχθούν εναλλακτικά καύσιμα, με στόχο τον περιορισμό της εξάρτησης από το πετρέλαιο, τη βελτίωση της ασφάλειας των καυσίμων και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι δράσεις που προβλέπονται από τη στρατηγική αυτή αφορούν τέσσερις τομείς:

— Πρέπει να αναπτυχθεί μία υποδομή για τα εναλλακτικά καύσιμα με επαρκή πυκνότητα για να δημιουργηθεί η βεβαιότητα ότι υφίστανται δυνατότητες αξιοποίησής τους και να ενισχυθεί η κινητικότητα σε όλη την Ευρώπη. Με τον τρόπο αυτό θα διευρυνθεί η χρήση των οχημάτων και των πλοίων που χρησιμοποιούν εναλλακτικά καύσιμα, κυρίως δε ηλεκτρική ενέργεια, υδρογόνο, CNG και LNG. Το ποσό των 10 δισ. ευρώ που υπολογίζεται ότι θα κοστίσει η κατασκευή της απαραίτητης υποδομής θα επιστραφεί με την έναρξη της εκμετάλλευσής της από την αγορά. Η άμεση χρήση δημόσιων πόρων μπορεί να αποφευχθεί εάν γίνει χρήση μέσων όπως προϋποθέσεις για τη χορήγηση οικοδομικών αδειών κατασκευής, συμβάσεις παραχώρησης, κανονιστικές ρυθμίσεις για την προμήθεια, την πρόσβαση και τη χρέωση και παροχή μη οικονομικών κινήτρων.

— Πρέπει να υιοθετηθούν κοινές προδιαγραφές, επειγόντως για τη διεπαφή μεταξύ ηλεκτρικών οχημάτων και σημείων επαναφόρτισης, αλλά και για το υδρογόνο, CNG και LNG.

— Η αποδοχή εκ μέρους των καταναλωτών είναι ζωτικής σημασίας. Τα μέσα με τα οποία μπορεί να επιτευχθεί αυτή η αποδοχή εκτείνονται από τα μη οικονομικά μέτρα –όπως η προνομιακή πρόσβαση των ηλεκτρικών οχημάτων– έως τις ενημερωτικές εκστρατείες και τα οικονομικά κίνητρα.

— Διευθέτηση της τεχνολογικής ανάπτυξης ως εξής: (α) στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», προβλέπεται να διατεθεί χρηματοδότηση για την έρευνα και επίδειξη ή για σχέδια προσανατολισμένα στην αγορά σχετικά με τη χρήση εναλλακτικών καυσίμων σε όλα τα μέσα μεταφοράς· (β) θα αναπτυχθούν χάρτες πορείας, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την τεχνολογία των μεταφορών (COM (2012) 501 final)·(γ) θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω οι συμπράξεις ιδιωτικού – δημοσίου τομέα και να αξιοποιηθούν οι υπάρχουσες συνεργασίες, όπως η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία καινοτομίας «Έξυπνες πόλεις και κοινότητες» (COM (2012) 470 final)·(δ) στα σχετικά ειδικά σχέδια περιλαμβάνονται η πρωτοβουλία της βιομηχανίας της ΕΕ για τα βιοκαύσιμα, στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδίου ενεργειακών τεχνολογιών, ενώ έχουν προγραμματιστεί νέες εγκαταστάσεις για την έρευνα με θέμα τα ηλεκτρικά οχήματα και την διαλειτουργικότητά τους με έξυπνα ενεργειακά δίκτυα στο Κοινό Κέντρο Ερευνών της ΕΕ.

2.5 Η πρόταση εστιάζει στην υποδομή εναλλακτικών καυσίμων, στην ανάπτυξη κοινών τεχνικών προδιαγραφών και στην ενημέρωση των καταναλωτών. Ωστόσο, υποχρεώνει ταυτόχρονα τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ένα εθνικό πλαίσιο πολιτικής για την ανάπτυξη της αγοράς των εναλλακτικών καυσίμων και της υποδομής τους. Το πλαίσιο αυτό πρέπει να περιλαμβάνει μια απαίτηση ενημέρωσης, μέτρα πολιτικής και κανονιστικά μέτρα για τη στήριξη της ανάπτυξης της υποδομής, άλλα μέτρα στήριξης, τη διεξαγωγή έρευνας και τον καθορισμό στόχων, καθώς και τη συνεργασία με άλλα κράτη μέλη, προκειμένου, αφενός, να εξασφαλιστεί η συνοχή της υποδομής σε διεθνή κλίμακα και, αφετέρου, να καταστεί δυνατή η πραγματοποίηση ταξιδιών σε όλη την έκταση της ΕΕ.

2.6 Παράλληλα με την ανακοίνωση και την πρόταση, η Επιτροπή δημοσίευσε επίσης ένα έγγραφο εργασίας στο οποίο παρουσιάζεται ένα σχέδιο δράσης για τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου της ΕΕ σχετικά με τη χρήση του LNG στη ναυτιλία. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας, σχεδιάζει να προτείνει, έως το τέλος του 2014, ένα ολοκληρωμένο σύνολο κανόνων, προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών για την παροχή υγροποιημένου φυσικού αερίου, τον εφοδιασμό και τη χρήση του στη ναυτιλία.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Όπως ήδη προαναφέρθηκε, η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα επισημάνει τόσο την ανάγκη εναλλακτικών καυσίμων στον τομέα των μεταφορών όσο και τον επιτακτικό χαρακτήρα της ανάπτυξης ενδεδειγμένων υποδομών για την καθιέρωση ενός αξιόπιστου συστήματος ανεφοδιασμού ή επαναφόρτισης το οποίο να προάγει τη διασυνοριακή κινητικότητα. Η ΕΟΚΕ έχει επίσης τονίσει την ανάγκη να ληφθούν πρόσθετα μέτρα με σκοπό την ευρύτερη διάδοση των ηλεκτροκίνητων οχημάτων και τη διασφάλιση επαρκούς αυτονομίας στα κράτη μέλη για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ επικροτεί την εν λόγω πρωτοβουλία.

3.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της προσέγγισης που σκιαγραφείται στην ανακοίνωση και υιοθετείται στην πρόταση, προκειμένου να επιβληθεί στα κράτη μέλη η υποχρέωση να θεσπίσουν εθνικά πλαίσια πολιτικής για την ανάπτυξη της αγοράς των εναλλακτικών καυσίμων τα οποία θα πρέπει να πληρούν ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις και να υπόκεινται σε ένα σύστημα υποβολής εκθέσεων και αξιολόγησης υπό τη διαχείριση της Επιτροπής.

3.3 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ επικροτεί την εστίαση του ενδιαφέροντος στις υποδομές επαναφόρτισης/ανεφοδιασμού ως έναυσμα για την εμπορική προώθηση των οχημάτων και των πλοίων που χρησιμοποιούν εναλλακτικά καύσιμα. Φαίνεται να επικρατεί γενική συναίνεση όσον αφορά το γεγονός ότι τα μέτρα αυτά είναι σημαντικά για την τόνωση της εμπιστοσύνης των χρηστών στα εναλλακτικά καύσιμα, η οποία αποτελεί καθοριστική συνιστώσα για την προώθησή τους στην αγορά.

3.4 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης την καθιέρωση τεχνικών προτύπων για τις υποδομές επαναφόρτισης/ανεφοδιασμού με ισχύ σε ολόκληρη την ΕΕ. Το μέτρο αυτό συνιστά αποφασιστικό παράγοντα, ο οποίος είναι σε θέση να εμπνεύσει εμπιστοσύνη στα εναλλακτικά καύσιμα ως βιώσιμη εναλλακτική λύση για τις διασυνοριακές μεταφορές. Η ΕΟΚΕ εικάζει ότι η Επιτροπή θα κάνει χρήση της δυνατότητας που της παρέχεται από την πρόταση για την έγκριση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων σχετικά με την επικαιροποίηση των προδιαγραφών, έτσι ώστε να διασφαλίζεται πάντοτε η συμβατότητά τους με τις προδιαγραφές που ισχύουν στην παγκόσμια αγορά.

3.5 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η πρόταση υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν εθνικό πλαίσιο πολιτικής για τα εναλλακτικά καύσιμα. Ωστόσο –δυνάμει του άρθρου 3, παρ. 3– φαίνεται να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να εξαιρούν ορισμένα καύσιμα από την εν λόγω πολιτική· επιπλέον, οι υποχρεώσεις που καθορίζονται –στα άρθρα 4 έως 6– όσον αφορά τις υποδομές καλύπτουν μόνο την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, υδρογόνου και φυσικού αερίου. Εντούτοις, η υποχρέωση πληροφόρησης των καταναλωτών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 7, φαίνεται να καλύπτει όλες τις μορφές εναλλακτικών καυσίμων που διατίθενται στην αγορά. Επίσης, από την ανακοίνωση προκύπτει ότι τα λεγόμενα προηγμένα βιοκαύσιμα αποτελούν σημαντική συνιστώσα του μελλοντικού ενεργειακού μίγματος, όπως έχει τουλάχιστον μέχρι στιγμής η κατάσταση, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τις ελάχιστες ποσοστώσεις που προβλέπονται για τα βιοκαύσιμα στο μελλοντικό ενεργειακό μίγμα. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι –στο άρθρο 3 της νομοθετικής πρότασης– θα πρέπει να επισημανθεί ένα βασικό σύνολο εναλλακτικών καυσίμων προς συμπερίληψη στα εθνικά πλαίσια πολιτικής.

3.6 Δυνάμει του άρθρου 3 της πρότασης, τα κράτη μέλη προβαίνουν σε «εκτίμηση της πέραν συνόρων συνέχειας της κάλυψης των υποδομών για εναλλακτικά καύσιμα»· στο ίδιο άρθρο ορίζεται επίσης ότι «τα κράτη μέλη συνεργάζονται, μέσω διαβουλεύσεων ή κοινών πλαισίων πολιτικής, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας είναι συνεκτικά και συντονισμένα». Ο μόνος τρόπος για να εξασφαλιστεί η δέουσα τήρηση αυτής της θεμελιώδους υποχρέωσης φαίνεται να είναι ο μηχανισμός υποβολής εκθέσεων και αξιολόγησης που προβλέπεται στο άρθρο 3, παρ. 5 και 6. Η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν αυτό είναι αρκετό και αναρωτιέται μήπως θα ήταν χρήσιμο να προβλεφθούν μόνιμα καθήκοντα συντονισμού, κατά το πρότυπο των καθηκόντων που επωμίζονται οι συντονιστές ορισμένων έργων ΔΕΔ-Μ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τα ΔΕΔ-Μ.

3.7 Στην ανακοίνωση φαίνεται να συνάγεται ότι η χρηματοδότηση της δημιουργίας υποδομών εναλλακτικών καυσίμων μπορεί να επιτευχθεί χωρίς άμεση δημόσια χρηματοδότηση και με την αποκλειστική υποστήριξη μέσων πολιτικής, όπως οι οικοδομικές άδειες, οι συμβάσεις παραχώρησης, οι κανονισμοί περί συμβάσεων, οι κανονισμοί για την πρόσβαση και την κοστολόγηση και διάφορα μη οικονομικά κίνητρα. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι αυτό μπορεί ίσως να ισχύει για τους μη δημόσιους σταθμούς φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, αλλά αμφιβάλλει εάν το ενδεχόμενο αυτό καλύπτει τους δημόσιους σταθμούς φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, των οποίων η εμπορική εκμετάλλευση θεωρείται κατά κανόνα ανέφικτη, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζεται η δημόσια χρηματοδότηση ως η μόνη ρεαλιστική λύση, τουλάχιστον κατά το στάδιο της δημιουργίας υποδομών. (Βλέπε, παραδείγματος χάρη, *Fortschrittsbericht der Nationalen Plattform Elektromobilität (Dritter Bericht)*, Ενότητα 5.5 –Έκθεση η οποία εκπονήθηκε για λογαριασμό του Γερμανικού Υπουργείου Μεταφορών, τον Ιούλιο του 2012).

3.8 Λόγω του ύψους των επενδυτικών δαπανών και της αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει τις αγορές, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα υπάρξει γενική και μακροπρόθεσμη ανάγκη δημόσιας χρηματοδότησης των υποδομών επαναφόρτισης/ανεφοδιασμού για τα εναλλακτικά καύσιμα. Η ΕΟΚΕ πιστεύει συνεπώς ότι η εκτίμηση που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση σχετικά με αυτό το σημείο θα πρέπει να τύχει επανεξέτασης. Οι συγκεκριμένες ανάγκες χρηματοδότησης έχουν συνεκτιμηθεί στις ήδη εκδοθείσες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα χρηματοδοτικά κίνητρα για καθαρά και ενεργειακώς αποδοτικά οχήματα (SWD (2013)27) και θα πρέπει, επίσης να συνεκτιμηθούν κατά τον καθορισμό των προτεραιοτήτων σχετικά, παραδείγματος χάρη, με τη χρηματοδότηση των ΔΕΔ-Μ.

3.9 Η ΕΟΚΕ αμφισβητεί επίσης τον αριθμό των σταθμών φόρτισης ανά κράτος μέλος που προβλέπονται έως το 2020 στο παράρτημα ΙΙ της πρότασης. Ενδεικτικά αναφέρεται το παράδειγμα της Γερμανίας για την οποία το παράρτημα προβλέπει 1 500 000 σταθμούς φόρτισης, εκ των οποίων οι 150 000 αναμένεται να είναι δημόσιοι. Η έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του γερμανικού προγράμματος ηλεκτροκίνησης –η οποία αναφέρθηκε ανωτέρω στο σημείο 3.7– προεικονίζει συνολικά ελάχιστα λιγότερους από ένα εκατομμύριο σταθμούς φόρτισης για τον ίδιο σχεδόν αριθμό αυτοκινήτων. Από αυτούς τους σταθμούς φόρτισης οι 150 000 εκτιμάται ότι θα είναι δημόσιοι, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει ένα ερωτηματικό σχετικά με ποσοστό υψηλότερο του 50 % εξ αυτών. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ προτείνει την επανεξέταση των αριθμητικών στόχων του παραρτήματος ΙΙ, σε συνδυασμό με την επινόηση ενός απλού μηχανισμού για την αναθεώρηση των προβλέψεων του ίδιου παραρτήματος.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ διατυπώνει επιφυλάξεις σχετικά με το κριτήριο της οικονομικής αποδοτικότητας των εγκαταστάσεων εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια από ξηράς που τίθεται στο άρθρο 4, παρ. 4, της πρότασης διότι δεν είναι σαφές ποιά κριτήρια αποδοτικότητας θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη στάθμιση του κόστους.

4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απαίτηση σύμφωνα με την οποία «όλα τα δημοσίως προσβάσιμα σημεία επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα [θα πρέπει να] είναι εξοπλισμένα με ευφυή συστήματα μέτρησης». Η απαίτηση αυτή θα διευκολύνει τη μελλοντική ανάπτυξη λειτουργιών, όπως η επιλογή της οικολογικής («πράσινης») ενέργειας για τη φόρτιση και την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας από το όχημα κατά τις ώρες αιχμής. Η ΕΟΚΕ αναρωτιέται μήπως θα ήταν σκόπιμο να προβλεφθεί η εν λόγω απαίτηση και για τα μη δημόσια σημεία φόρτισης.

4.3 Η ΕΟΚΕ διατυπώνει επιφυλάξεις σχετικά με το εάν και κατά πόσον οι διατάξεις του άρθρου 4, παρ. 8, της πρότασης είναι επαρκείς για τη διασφάλιση του δικαιώματος περιαγωγής (roaming) σε περίπτωση που ένα ηλεκτρικό όχημα χρησιμοποιείται για διασυνοριακές μετακινήσεις. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει, ως εναλλακτική επιλογή, να εξεταστεί σοβαρά το ενδεχόμενο επιβολής στα κράτη μέλη της υποχρέωσης να εξασφαλίζουν δυνατότητα περιαγωγής εντός της ΕΕ σε προσιτές τιμές.

4.4 Συγκρίνοντας τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 6 με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν είναι πραγματικά επαρκής η προθεσμία όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται για το υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) στο παράρτημα ΙΙΙ 3.1 της πρότασης «έως το 2014», δεδομένου ότι ο κανόνας σχετικά με περιεκτικότητα σε θείο των θαλάσσιων καυσίμων της τάξεως του 0,1 % θα αρχίσει να ισχύει στις περιοχές ελέγχου των εκπομπών θείου (Sulphur Emission Control Areas - SECAs) από την 1η Ιανουαρίου 2015. Η εν λόγω προθεσμία αφήνει ήδη ελάχιστα χρονικά περιθώρια για την επιτέλεση του προβλεπόμενου έργου, πόσο μάλλον για τον καθορισμό των όρων χρηματοδότησης. Η ΕΟΚΕ προτείνει συνεπώς να ληφθούν μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι λιμένες, οι πλοιοκτήτες και οι εφοπλιστές έχουν τη δυνατότητα να προσαρμοστούν εγκαίρως στο απαιτούμενο όριο του 0,1 % κάνοντας χρήση υγροποιημένου φυσικού αερίου, χωρίς να διατρέχουν κίνδυνο μη συμμόρφωσης προς τους κανόνες της ΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ. 4, της οδηγίας 1999/32/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2012/33/ΕΕ.

4.5 Η ΕΟΚΕ κρίνει επιθυμητό να συμπεριληφθεί στην πρόταση, ενδεχομένως στο άρθρο 3, μια αναφορά στην ανάγκη εξεύρεσης ενδεδειγμένων λύσεων οι οποίες να καθιστούν διαθέσιμες κατάλληλες υποδομές σε αραιοκατοικημένες περιοχές, όπου η εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση χωρίς κρατικές ενισχύσεις ακόμη και μετά τη λήξη της εναρκτήριας περιόδου.

4.6 Τέλος, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι –παρότι το LNG μπορεί να προέρχεται είτε από ορυκτά καύσιμα είτε από βιοκαύσιμα, όπως προκύπτει από το έγγραφο εργασίας (άρθρο 1, τελευταίο σημείο)– η μορφή LNG που θεωρείται επί του παρόντος κατάλληλη για θαλάσσια χρήση φαίνεται να είναι ορυκτής προέλευσης, αλλά με εξαίρετα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά. Η ΕΟΚΕ εικάζει ότι θα καταβληθούν προσπάθειες για την προώθηση της χρήσης και άλλων μορφών LNG ή άλλων συστημάτων πρόωσης. Ο δυνητικά προσωρινός χαρακτήρας της επιλογής του LNG θέτει εκ νέου υπό αμφισβήτηση το υψηλό επίπεδο δέσμευσης έναντι των εγκαταστάσεων LNG στο πλαίσιο της πρότασης.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων οργανισμών του δημόσιου τομέα»

COM(2012) 721 final — 2012/0340 (COD)

(2013/C 271/22)

Εισηγητής: **ο κ. Ask Løvbjerg ABILDGAARD**

Στις 10 Δεκεμβρίου 2012 και στις 18 Δεκεμβρίου 2012, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αντίστοιχα, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 παρ. 1 και το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων οργανισμών του δημόσιου τομέα»

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 148 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 6 αποχές.

1. **Γενικές παρατηρήσεις και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η σημασία της προτεινόμενης οδηγίας είναι αδιαμφισβήτητη και αντανακλά τη φιλοδοξία να εξυπηρετηθούν τόσο οι πολίτες όσο και οι φορείς παροχής διαδικτυακών υπηρεσιών στην ΕΕ, διευκολύνοντας τη δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς ιστο-προσβασιμότητας.

1.2 Η ΕΟΚΕ διατηρεί, εντούτοις, σοβαρές επιφυλάξεις σχετικά με την επάρκεια των προτεινόμενων μέσων για την υλοποίηση της φιλοδοξίας αυτής. Απαιτείται ένα ισχυρό νομικό μέσο, προκειμένου να μην χρησιμοποιηθούν οι δημοσιονομικοί περιορισμοί, που αποτελούν απόρροια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, ως άστοχη δικαιολογία σε περίπτωση μη εφαρμογής της οδηγίας από τα κράτη μέλη.

1.3 Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας είναι περιορισμένο, με συνακόλουθο περιορισμό των κατηγοριών ιστοτόπων των δημόσιων οργανισμών που εμπίπτουν στις απαιτήσεις της οδηγίας. Ο εν λόγω περιορισμός ενδέχεται να έχει ως συνέπεια την ελλιπή πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες παρεχόμενες μέσω ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών που δεν καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

1.4 Επιπλέον, η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας σε όλους τους ιστότοπους του δημόσιου τομέα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συγκέντρωση της κρίσιμης μάζας που απαιτείται για τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής αγοράς προσβάσιμων διαδικτυακών υπηρεσιών και, κατά συνέπεια, για την εδραίωση ενός παγκοσμίως ανταγωνιστικού τομέα ιστο-προσβασιμότητας, ο οποίος θα μπορούσε δυνητικά να προσφέρει πρόσθετες ευκαιρίες απασχόλησης στους Ευρωπαίους πολίτες, είτε πρόκειται για άτομα με αναπηρία είτε όχι.

1.5 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά μετ' επιτάσεως την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας με σκοπό τη σταδιακή κάλυψη του συνόλου των ιστοτόπων των δημόσιων οργανισμών σύμφωνα με τις επιταγές της δημόσιας τάξης, της δημόσιας ασφάλειας και της δημόσιας υγείας, καθώς και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων [1]. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ προτρέπει έντονα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει νομοθεσία η οποία να επιβάλλει και στα θεσμικά όργανα της ΕΕ τις υποχρεώσεις που θεσπίζει η εν λόγω οδηγία.

1.6 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά μια σειρά συνοδευτικών μέτρων, όπως η προαγωγή της ευαισθητοποίησης, η καθιέρωση προγραμμάτων κατάρτισης, ο διορισμός συντονιστών ιστο-προσβασιμότητας στους μεγάλους δημόσιους οργανισμούς, καθώς και η παροχή της δυνατότητας στους πολίτες να επισημαίνουν την προσβασιμότητα, ή μη, των ιστοτόπων των δημόσιων οργανισμών, προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να διαδραματίζουν έναν πιο προορατικό ρόλο σχετικά με αυτά τα θέματα.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει προσεκτικά τον αντίκτυπο της οδηγίας στην απασχόληση, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, με ιδιαίτερη εστίαση στην πραγματική επίδραση ως προς την απασχόληση, τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και τις ενδεχόμενες θέσεις εργασίας για άτομα με αναπηρία.

1.8 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς Τυποποίησης να υιοθετήσουν πάραυτα το σχετικό ευρωπαϊκό πρότυπο που αναφέρεται στην εν λόγω οδηγία, προκειμένου να διευκολυνθεί η ομαλή εφαρμογή της οδηγίας. Παράλληλα, η εν λόγω εφαρμογή δεν αναμένεται να καθυστερήσει εξαιτίας της διαδικασίας υιοθέτησης του προαναφερθέντος ευρωπαϊκού προτύπου, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μια απολύτως ενδεδειγμένη προσωρινή νομική ρύθμιση ως εγγενή συνιστώσα της οδηγίας.

[1] (Άρθρο 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων)· ΕΕ C 218 της 23.7.2011, σσ. 130-134; ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σσ. 98-102.

2. **Ιστορικό**

2.1 Η ιστο-προσβασιμότητα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα πολυάριθμων πολιτικών πρωτοβουλιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο: της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία 2010-2020 (πρόσβαση στις ΤΠΕ)· του σχεδίου δράσης για την ηλε-διακυβέρνηση 2011 - 2015 (προσβάσιμες και χωρίς αποκλεισμούς υπηρεσίες ηλε-διακυβέρνησης)· και του «Ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη» (η Επιτροπή προτείνει να εξασφαλιστούν πλήρως προσβάσιμοι ιστότοποι του δημόσιου τομέα από το 2015).

2.2 Παλαιότερα, το 2006, τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν επίσης δεσμευθεί για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών στη λεγόμενη Διακήρυξη της Ρίγας, χωρίς όμως να έχουν μέχρι στιγμής ανταποκριθεί ικανοποιητικά σε αυτές τους τις δεσμεύσεις. Πρόκειται για σημαντική παράμετρο του ιστορικού της παρούσας πρότασης οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.3 Η πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων οργανισμών του δημόσιου τομέα έχει ως στόχο να συνδράμει τα κράτη μέλη στην προσπάθεια επίτευξης των εθνικών δεσμεύσεών τους όσον αφορά την ιστο-προσβασιμότητα και, κατά συνέπεια, στην τήρηση, ιδίως, της δέσμευσής τους έναντι της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία όσον αφορά ιστότοπους οργανισμών του δημόσιου τομέα. Το άρθρο 9 της Σύμβασης επιβάλλει στα κράτη μέλη, και άρα και στην ίδια την ΕΕ, να εφαρμόσουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την –σε ισότιμη βάση με άλλους– πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, μεταξύ άλλων, σε τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου.

2.4 Η απουσία εναρμονισμένων προσεγγίσεων όσον αφορά την ιστο-προσβασιμότητα δημιουργεί εμπόδια στην εσωτερική αγορά. Δεδομένου ότι λιγότερο από το 10 % των ιστοτόπων είναι προσβάσιμοι, η ευρωπαϊκή αγορά ιστο-προσβασιμότητας αναμένεται να γνωρίσει αξιοσημείωτη άνθηση και η ύπαρξη εναρμονισμένων προσεγγίσεων θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση, θέτοντας τέρμα στον υπάρχοντα κατακερματισμό και στην έλλειψη εμπιστοσύνης στην αγορά ιστο-προσβασιμότητας.

Ως εκ τούτου, η ιστο-προσβασιμότητα είναι ένας τομέας στον οποίο η εσωτερική αγορά θα μπορούσε να τεθεί στην υπηρεσία των ευρωπαίων πολιτών σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι συμβαίνει σήμερα. Ταυτόχρονα, η θέσπιση νομοθεσίας στον εν λόγω τομέα θα διευκόλυνε τη δημιουργία μιας πραγματικά ευρωπαϊκής αγοράς ιστο-προσβασιμότητας, διασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το άνοιγμα των αγορών στα κράτη μέλη όπου ο κίνδυνος νομικής αβεβαιότητας παρεμποδίζει τη δραστηριότητα των φορέων ανάπτυξης ιστοτόπων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη.

2.5 Εν τέλει, η ύπαρξη μιας εναρμονισμένης προσέγγισης σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ όσον αφορά την ιστο-προσβασιμότητα θα επέφερε μείωση του κόστους για τις εταιρείες ανάπτυξης ιστοτόπων και άρα συνακόλουθη μείωση του κόστους που επωμίζονται οι δημόσιοι οργανισμοί στους οποίους παρέχουν υπηρεσίες οι προαναφερθείσες εταιρείες.

2.6 Επιπροσθέτως, είναι ιδιαιτέρως σημαντικό να επισημανθεί ότι οι δημόσιοι οργανισμοί, καθώς και πολλοί άλλοι θεσμικοί φορείς μείζονος σημασίας για τους πολίτες, παρέχουν ουσιώδεις πληροφορίες και υπηρεσίες μέσω ιστοτόπων. Ως εκ τούτου, όλοι οι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία ή με λειτουργικές διαταραχές, τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι και κάθε άλλο άτομο, πρέπει να έχουν πρόσβαση σε αυτούς τους ιστότοπους και στις λειτουργίες τους. Αυτό είναι αναγκαίο τόσο για λόγους τεχνικής προσαρμογής (μορφή του κειμένου, δυνατότητα αλλαγής του μεγέθους των χαρακτήρων, προσαρμογή της αντίθεσης, δυνατότητα πρόσβασης στους ιστότοπους με διαφορετικές μηχανές αναζήτησης και με τη βοήθεια προγραμμάτων που διευκολύνουν την πρόσβαση), όσο και για θέματα όπως η χρήση κατανοητής γλώσσας. Ο αριθμός των ιστοτόπων που παρέχουν υπηρεσίες ηλε-διακυβέρνησης, καθώς και των ιστοτόπων του δημόσιου τομέα γενικά, αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς. Η πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες που παρέχονται μέσω ιστοτόπων θα αποδειχθεί σημαντική για την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών στο μέλλον, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην απασχόληση.

2.7 Η πρόταση θεωρείται επίσης σημαντική για τη διευκόλυνση της ηλ-ένταξης, δεδομένου ότι η ιστο-προσβασιμότητα αποτελεί μέσο το οποίο χρησιμοποιείται στην προσπάθεια επίτευξης του στόχου της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία και προσφέρει σε όλους τους πολίτες πρόσβαση στις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω ιστοτόπων.

2.8 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ η προσβασιμότητα θα πρέπει να θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο της αρχής της ισότητας των πολιτών. Συνεπώς, η προσβασιμότητα των ιστοτόπων θα πρέπει να καταστεί ένα μέτρο ισότητας, σε συνδυασμό με ορισμένων άλλες βασικές προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι ακόλουθες:

— η ευρεία διαθεσιμότητα υποδομών οι οποίες να διασφαλίζουν καθολική πρόσβαση σε ταχεία διαδικτυακή σύνδεση (ευρυζωνική) ([2])·

— η δυνατότητα όλων των πολιτών να χρησιμοποιούν ιδιωτικούς ή δημόσιους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (hardware)·

— η προσβασιμότητα του λογισμικού (software) που να είναι εύκολα κατανοητό και εύχρηστο από όλες τις ομάδες του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αντιμετωπίζουν προβλήματα αποκλεισμού ([3]).

3. **Προσέγγιση που ακολουθείται στην πρόταση οδηγίας**

3.1 Η οδηγία αποσκοπεί στην προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την προσβασιμότητα σε ιστότοπους οργανισμών του δημόσιου τομέα, προβαίνοντας στον καθορισμό εναρμονισμένων απαιτήσεων.

([2]) ΕΕ C 318 της 23.12.2006, σσ. 222-228.
([3]) ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σσ. 9-18 ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σσ. 139-145 ΕΕ C 175 της 28.7.2009, σσ. 8-12.

3.2 Επιπλέον, η πρόταση καθορίζει τις τεχνικές διατάξεις βάσει των οποίων τα κράτη μέλη οφείλουν να καθιστούν προσιτό το περιεχόμενο ορισμένων τύπων ιστοτόπων οργανισμών του δημόσιου τομέα. Οι εν λόγω τύποι δημόσιων ιστοτόπων παρέχουν πληροφορίες και υπηρεσίες κεφαλαιώδους σημασίας προκειμένου οι πολίτες της ΕΕ να συμμετέχουν στην οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς εργασίας, και στην κοινωνία εν γένει, καθώς και προκειμένου να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους. Οι κατηγορίες των σχετικών ιστοτόπων προέρχονται από την άσκηση συγκριτικής αξιολόγησης της ηλε-διακυβέρνησης του 2001 ([4]) και παρατίθενται στο παράρτημα της υπό εξέταση οδηγίας.

4. **Παρατηρήσεις και συστάσεις**

4.1 *Πεδίο εφαρμογής*

4.1.1 Το άρθρο 1 ορίζει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, προβαίνοντας σε αναφορά στον κατάλογο του παραρτήματός της στον οποίο απαριθμούνται ορισμένοι τύποι ιστοτόπων που προέρχονται από την άσκηση συγκριτικής αξιολόγησης της ηλε-διακυβέρνησης του 2001. Οι τύποι ιστοτόπων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον κατάλογο είναι μείζονος σημασίας· ωστόσο, από τον εν λόγω κατάλογο απουσιάζουν πολυάριθμες υπηρεσίες οι οποίες συνιστούν προαπαιτούμενο για την ένταξη των πολιτών στην οικονομία και στην κοινωνία εν γένει.

4.1.2 Ενδεικτικά παρατίθενται οι ακόλουθοι νευραλγικοί τομείς, οι οποίοι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας:

— φύλαξη παιδιών·

— πρωτοβάθμια εκπαίδευση·

— δευτεροβάθμια εκπαίδευση·

— γενικές και τοπικές εκλογές·

— δημόσιες συγκοινωνίες·

— πολιτιστικές δραστηριότητες.

Ο κατάλογος των ενδεικτικών παραδειγμάτων δεν είναι εξαντλητικός. Οι ιστότοποι οργανισμών του δημόσιου τομέα που παρέχουν πληροφορίες και υπηρεσίες στους προαναφερθέντες νευραλγικούς τομείς δεν καλύπτονται ρητά από την οδηγία.

4.1.3 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται στις λεγόμενες αλλεπάλληλες δευτερογενείς συνέπειες, στο πλαίσιο των οποίων η οδηγία αναμένεται ότι θα επηρεάσει και τους ιστότοπους δημόσιων οργανισμών που δεν καλύπτονται ρητά από το πεδίο εφαρμογής της.

4.1.4 Εικάζεται ότι το σκεπτικό στο οποίο εδράζονται αυτές οι αλλεπάλληλες δευτερογενείς συνέπειες συνίσταται στην εκτίμηση ότι οι δημόσιοι οργανισμοί οι οποίοι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας θα καταστήσουν προσβάσιμους τους ιστότοπούς τους, είτε ταυτόχρονα είτε αμέσως μετά από εκείνους που καλύπτονται ρητά, δεδομένου ότι η σχετική διαδικασία θα έχει ήδη κινηθεί. Ένας παράγοντας ο οποίος ενδέχεται να ευνοήσει την πρόκληση αλλεπάλληλων δευτερογενών συνεπειών έγκειται στη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, δυνάμει της οποίας θα μπορούσε να επιβληθεί στους δημόσιους προμηθευτές η υποχρέωση συμμόρφωσης των τεχνικών προδιαγραφών τους με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ιστο-προσβασιμότητας Η δυνητική συμβολή αυτής της παραμέτρου εξαρτάται από την πολιτική βούληση των φορέων λήψης αποφάσεων της ΕΕ, καθώς και από την επιθυμία και την ικανότητα των δημόσιων προμηθευτών να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της ιστο-προσβασιμότητας.

4.1.5 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ ανησυχεί όσον αφορά την αξιοπιστία των αιτιωδών σχέσεων βάσει των οποίων εκτιμάται ότι θα επέλθουν οι προαναφερθείσες αλλεπάλληλες δευτερογενείς συνέπειες. Η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί ότι ο μηχανισμός αυτός έχει καταδείξει την αξία του· ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί το μέτρο που προβλέπεται στην οδηγία, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επεκτείνουν τις απαιτήσεις ιστο-προσβασιμότητας και σε άλλους ιστότοπους, πέραν εκείνων που αναφέρονται ρητά στο παράρτημα της οδηγίας. Υπό τις παρούσες συνθήκες, η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις σχετικά με την επάρκεια του συγκεκριμένου μέτρου.

4.1.6 Σύμφωνα με τη μελέτη συγκριτικής αξιολόγησης «Μέτρηση της προόδου της ηλε-προσβασιμότητας στην Ευρώπη» (2006 - 2008), υφίσταται σαφής σύνδεση μεταξύ της ύπαρξης σχετικής νομοθεσίας στα κράτη μέλη και του βαθμού προσβασιμότητας των ιστοτόπων, πράγμα το οποίο συνεπώς καταδεικνύει την επίδραση της νομοθεσίας αυτής καθ' εαυτής.

4.1.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή –προβαίνοντας στον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας βάσει μιας μελέτης συγκριτικής αξιολόγησης που πραγματοποιήθηκε το 2001– αποσυνδέει κατά κάποιο τρόπο την προσέγγιση που ακολουθείται στην εν λόγω οδηγία από την κατάσταση που βιώνουν οι φορείς ανάπτυξης ιστοτόπων, οι δημόσιοι οργανισμοί και οι πολίτες, σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη κοινωνία της πληροφορίας και της επικοινωνίας. Τα κράτη μέλη έχουν έκτοτε αναθεωρήσει τις στρατηγικές τους για την ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα και θα συνεχίσουν να το πράττουν και στο μέλλον.

4.1.8 Αναμενόμενη συνέπεια για τους πολίτες που εξαρτώνται από την ιστο-προσβασιμότητα είναι ότι θα βρεθούν αντιμέτωποι με έναν σοβαρό κίνδυνο μερικού ή πλήρους αποκλεισμού από τις υπηρεσίες και τις πληροφορίες οι οποίες παρέχονται μέσω των ιστοτόπων που δεν περιλαμβάνονται στο σχετικά στενό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κατάσταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα την παραβίαση της αρχής της ισότητας των πολιτών (άρθρα 20 και 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων).

4.1.9 Αντίστοιχη συνέπεια για τους δημόσιους οργανισμούς είναι ότι θα βρεθούν αντιμέτωποι με ένα πλαίσιο πολιτικής εντός του οποίου θα τίθενται διαφορετικές υποχρεωτικές νομικές απαιτήσεις για διαφορετικούς τύπους ιστοτόπων, με συνακόλουθο κίνδυνο να καταστεί η εφαρμογή της οδηγίας πιο περίπλοκη από όσο πρέπει. Για τον αποφυγή μιας τέτοιας περίπλοκης κατάστασης, η ΕΟΚΕ συνιστά –ως ελάχιστο προαπαιτούμενο– να διευκρινιστεί ρητά στο κείμενο της οδηγίας ότι ολόκληρος ο ιστότοπος στον οποίο παρέχεται μια δεδομένη υπηρεσία καλύπτεται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, και όχι μόνο η λειτουργία που συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών.

4.1.10 Πρόσθετη συνέπεια για τον δημόσιο τομέα στα κράτη μέλη αποτελεί το γεγονός ότι ορισμένες υπηρεσίες στις οποίες δεν έχουν πρόσβαση κάποιοι πολίτες θα πρέπει να παρέχονται στους πολίτες αυτούς με διαφορετικό τρόπο, πράγμα το οποίο θα είχε ως επακόλουθο την άνιση μεταχείριση ορισμένων ομάδων πολιτών. Αυτό ενδέχεται να συνεπάγεται αυξημένες δαπάνες για την παροχή εξατομικευμένης βοήθειας σε άτομα με αναπηρία, δαπάνες για εξειδικευμένους τρόπους μεταφοράς κατάλληλα προσαρμοσμένους στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, καθώς και επικουρικό προσωπικό για την αρωγή π.χ. των ηλικιωμένων που προσέρχονται αυτοπροσώπως στην έδρα του εκάστοτε δημόσιου οργανισμού.

([4]) http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/egovemment-indicators-benchmarking-eeurope

4.1.11 Αναμενόμενη συνέπεια για τις επιχειρήσεις παροχής διαδικτυακών υπηρεσιών είναι ο κίνδυνος να συνεχίσουν να λειτουργούν σε μια αγορά κατακερματισμένη ανάλογα με τα διαφορετικά επίπεδα απαιτήσεων που τίθενται όσον αφορά την ιστο-προσβασιμότητα. Ο αριθμός των ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών που υπόκεινται στις συνεκτικές απαιτήσεις της οδηγίας σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ ενδέχεται να παραμείνει περιορισμένος και τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να επεκτείνουν ή να περιορίσουν το πεδίο εφαρμογής της σε διαφορετικό βαθμό.

4.1.12 Σε περίπτωση μη πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων που παρέχει η υλοποίηση μιας εσωτερικής αγοράς προσβάσιμων διαδικτυακών υπηρεσιών, θα υπήρχε εν συνεχεία ενδεχόμενο να παρακωλυθεί η δημιουργία θέσεων εργασίας στον εν λόγω τομέα, πράγμα το οποίο θα αποτελούσε μια χαμένη ευκαιρία, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα δημιουργίας εξειδικευμένων θέσεων εργασίας για τα άτομα με αναπηρία. Η θέσπιση σαφούς και ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για την εδραίωση ενός ευρωπαϊκού τομέα ιστο-προσβασιμότητας, ανταγωνιστικού σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς και για τη συνακόλουθη δημιουργία πρόσθετων θέσεων εργασίας στην ΕΕ.

4.1.13 Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕΟΚΕ συνιστά την επανεξέταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της σε όλους τους ιστότοπους δημόσιων οργανισμών που παρέχουν απευθείας υπηρεσίες στους πολίτες. Μια τέτοια επέκταση θα μπορούσε εν συνεχεία να συνοδευτεί από παράταση των προβλεπόμενων προθεσμιών για τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της οδηγίας όσον αφορά τους ιστότοπους που παρέχουν υπηρεσίες σε αριθμητικά περιορισμένες ομάδες, εισάγοντας έτσι μια σταδιακή εφαρμογή της οδηγίας.

4.1.14 Ως ελάχιστο προαπαιτούμενο, η ΕΟΚΕ συνιστά την επικαιροποίηση του καταλόγου των υπηρεσιών που προέρχεται από τη συγκριτική αξιολόγηση του 2001, με την προσθήκη βασικών υπηρεσιών οι οποίες κατέχουν επί του παρόντος εξέχουσα θέση στις στρατηγικές ψηφιοποίησης των κρατών μελών. Ένα άλλο στοιχείο που χρήζει συνεκτίμησης κατά την επιλογή των εν λόγω πρόσθετων βασικών υπηρεσιών είναι η δυνητική συμβολή τους στην υλοποίηση μιας εσωτερικής αγοράς προσβάσιμων διαδικτυακών υπηρεσιών. Το μειονέκτημα αυτής της προσέγγισης συνίσταται στη διαρκή ανάγκη περαιτέρω επικαιροποίησης του προαναφερθέντος καταλόγου, σε συνάρτηση με τις τεχνολογικές εξελίξεις και την ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.

4.1.15 Η ΕΟΚΕ συνιστά μετ' επιτάσεως το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας να καλύπτει ρητά, αφενός, εκδόσεις των ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών ειδικά σχεδιασμένες για την απόκτηση πρόσβασης μέσω κινητών συσκευών και, αφετέρου, λειτουργίες που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της κινητής πρόσβασης εν γένει. Οι κινητές συσκευές τείνουν σταδιακά να καταλάβουν την πρώτη θέση στις προτιμήσεις των χρηστών, γεγονός το οποίο θα πρέπει να συνεκτιμηθεί στην οδηγία. Παρότι οι κινητές συσκευές περιλαμβάνονται στις τεχνικές προδιαγραφές βάσει των οποίων πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή η οδηγία, ωστόσο η αναγνώριση αυτής της παραμέτρου θα έστελνε ένα σημαντικό μήνυμα το οποίο θα προσέδιδε μελλοντικά ακόμη πιο βαρύνουσα σημασία στην υπό εξέταση οδηγία.

4.1.16 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ορισμένες λειτουργίες που παρέχονται μεν μέσω ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών, αλλά είναι εξωτερικές προς τον εκάστοτε ιστότοπο, όπως π.χ. η χρήση διαδικτυακών συνδέσμων. Η διευκρίνιση αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στην εξάλειψη της νομικής αβεβαιότητας όσον αφορά την ευθύνη που συνεπάγεται η προσβασιμότητα μιας δεδομένης υπηρεσίας.

4.1.17 Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει νομοθεσία, η οποία θα επεκτείνει την επιβολή των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η εν λόγω οδηγία και στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ΕΟΚΕ η οποία είναι πρόθυμη να πρωτοστατήσει σε αυτό το εγχείρημα με την ανάληψη προενεργού ρόλου.

4.2 *Χρήση προτύπων και τεχνολογική ουδετερότητα*

4.2.1 Στην οδηγία προτείνεται ως λύση να προβλεφθεί ότι υπάρχει τεκμήριο συμμόρφωσης για τους σχετικούς ιστότοπους που συμμορφώνονται με συγκεκριμένα εναρμονισμένα πρότυπα, προκειμένου να διευκολυνθεί η τήρηση των απαιτήσεων ιστο-προσβασιμότητας. Η χρήση εναρμονισμένων προτύπων καθιστά δυνατή την επικαιροποίηση των εν λόγω προτύπων, χωρίς να επιβάλλεται η τροποποίηση της ενωσιακής ή της εθνικής νομοθεσίας.

4.2.2 Σε αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αναφέρεται ότι τα κριτήρια και οι απαιτήσεις επιτυχίας για το συμμόρφωση επιπέδου ΑΑ όπως ορίζεται στην έκδοση 2.0 των κατευθυντήριων γραμμών για ιστο-προσβασιμότητα (WCAG 2.0) που εκδίδονται από την Κοινοπραξία του Παγκόσμιου Ιστού (World Wide Web Consortium - W3C), αναμένεται να ληφθούν υπόψη στο ευρωπαϊκό πρότυπο που θα προκύψει από την εντολή 376 και στη συνέχεια στο εναρμονισμένο πρότυπο που πρέπει να στηριχτεί στα αποτελέσματα των σχετικών εργασιών. Αυτές οι τεχνολογικά ουδέτερες προδιαγραφές παρέχουν τη βάση για τις απαιτήσεις ιστο-προσβασιμότητας, όπως αυτές νοούνται στην οδηγία.

4.2.3 Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επιλογή διεθνώς αναγνωρισμένων προδιαγραφών ιστο-προσβασιμότητας ως σημείο αναφοράς στην προτεινόμενη οδηγία. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπό σημείωση το γεγονός ότι οι κατευθυντήριες γραμμές WCAG 2.0, Επιπέδου ΑΑ θεωρούνται ως σημείο αναφοράς για την ιστο-προσβασιμότητα και πρόκειται να διατηρηθούν ως έχουν στο εγγύς μέλλον. Κατά συνέπεια, η υιοθέτηση και η εφαρμογή της οδηγίας δεν αναμένεται να καθυστερήσουν εξαιτίας της διαδικασίας ευρωπαϊκής τυποποίησης.

4.2.4 Η ΕΟΚΕ συγχαίρει επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επιλογή της χρήσης εναρμονισμένων προτύπων τα οποία θα διευκολύνουν τη συνεκτίμηση των μελλοντικών εξελίξεων στις προδιαγραφές ιστο-προσβασιμότητας, εφόσον οι τεχνολογικές ή οι λοιπές εξελίξεις καθιστούν τη συνεκτίμηση αυτή αναγκαία για τη διατήρηση του επιπέδου προσβασιμότητας που προβλέπεται από την οδηγία.

4.2.5 Συγχρόνως, κρίνεται σημαντικό να παραμείνει η πρόσβαση στα συγκεκριμένα πρότυπα ελεύθερη και δωρεάν για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και να μην εναπόκειται η ευθύνη για την εφαρμογή και την περαιτέρω ανάπτυξή τους μόνο σε οργανισμούς τυποποίησης και σε εμπορικούς παράγοντες.

4.2.6 Σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον ΤΠΕ, η τεχνολογική ουδετερότητα συνιστά προαπαιτούμενο για την επίτευξη ιστο-προσβασιμότητας και καθιστά δυνατή τη συνεχή καινοτομία. Ως εκ τούτου, η τεχνολογική ουδετερότητα των WCAG 2.0 θα προσέδιδε μελλοντικά περισσότερο βαρύνουσα σημασία στην οδηγία.

4.2.7 Επιπλέον, η επιλογή διεθνώς αναγνωρισμένων προδιαγραφών αυξάνει την πιθανότητα τήρησης συγκλινουσών απαιτήσεων ιστο-προσβασιμότητας εκ μέρους των φορέων ανάπτυξης ιστοτόπων που δραστηριοποιούνται σε διάφορα μέρη του κόσμου και όχι μόνο στην ΕΕ, απλοποιώντας έτσι την εφαρμογή τους στο πλαίσιο των προβλεπόμενων διαδικτυακών λύσεων. Πρόκειται για σημαντική παράμετρο προς εξέταση σε μια αγορά η οποία είναι εκ φύσεως διεθνούς και παγκόσμιας εμβέλειας. Κρίνεται δε σημαντικό να διαθέτουν και οι χρήστες κοινά κριτήρια όσον αφορά, αφενός, τη διασφάλιση εναρμονισμένης πρόσβασης και συμμετοχής και, αφετέρου, την παρουσίαση και τοποθέτηση πρόσθετων διαρθρωτικών στοιχείων τα οποία θα διευκόλυναν αισθητά, παραδείγματος χάρη, την πλοήγηση στους ιστότοπους.

4.3 *Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση*

4.3.1 Στο άρθρο 6, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να θεσπίσουν μέτρα ικανά να συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση, στην καθιέρωση συστήματος συνεργασίας στον τομέα της ιστο-προσβασιμότητας, καθώς και στη μεγέθυνση της αγοράς ιστο-προσβασιμότητας.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιβληθεί στα κράτη μέλη η νομική υποχρέωση περαιτέρω ευαισθητοποίησης των δημόσιων οργανισμών, των φορέων ανάπτυξης ιστοτόπων και των λοιπών ενδιαφερόμενων φορέων σχετικά με την ιστο-προσβασιμότητα. Η απόκτηση γνώσεων όσον αφορά το εν λόγω ζήτημα και τη σημασία του αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική εφαρμογή της οδηγίας.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά επιπλέον να επιβληθεί στα κράτη μέλη η νομική υποχρέωση θέσπισης ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης στο προσωπικό των δημόσιων οργανισμών, κατόπιν διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους, προκειμένου να διευκολυνθεί περαιτέρω η απτή εφαρμογή των απαιτήσεων ιστο-προσβασιμότητας. Εκτιμάται ότι η προστιθέμενη αξία του συντονισμού και της διασφάλισης της ποιότητας των συγκεκριμένων προγραμμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα είναι σημαντική και θα συμβάλει στην αξιοποίηση των υφιστάμενων ορθών πρακτικών.

4.3.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά μετ'επιτάσεως την πλήρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση και εφαρμογή των προγραμμάτων κατάρτισης και ευαισθητοποίησης. Οι κοινωνικοί εταίροι θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για την κοινοποίηση των ιδεών και των ανησυχιών των μελών του προσωπικού και των διευθυντικών στελεχών που επιδιώκουν τη διασφάλιση της ιστο-προσβασιμότητας σε καθημερινή βάση. Επιπλέον, οι κοινωνικοί εταίροι θα μπορούσαν να συμβάλουν στη συμπερίληψη του θέματος της ιστο-προσβασιμότητας στην ημερήσια διάταξη.

4.3.5 Η ευαισθητοποίηση και η κατάρτιση των επαγγελματιών του εν λόγω τομέα αποτελούν αμφότερες αναγκαία, αλλά όχι επαρκή, μέσα για τη διασφάλιση των λεγόμενων αλλεπάλληλων δευτερογενών συνεπειών που προβλέπονται στο πλαίσιο των εργασιών της Επιτροπής.

4.4 *Παρακολούθηση*

4.4.1 Η προσβασιμότητα ενός ιστότοπου πρέπει να παρακολουθείται συνεχώς, υπό το πρίσμα τακτικής επικαιροποίησης του περιεχομένου στον Παγκόσμιο Ιστό. Στο άρθρο 7 της οδηγίας, τα κράτη μέλη καλούνται να παρακολουθούν τους σχετικούς ιστότοπους των οργανισμών του δημόσιου τομέα χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία που έχει καθιερώσει η Επιτροπή, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην οδηγία. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλλουν ετήσια έκθεση για τα αποτελέσματα της παρακολούθησης αυτής, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής επέκτασης του καταλόγου των τύπων των σχετικών ιστοτόπων, καθώς και των πρόσθετων μέτρων που έχουν ενδεχομένως ληφθεί σχετικά με την προσβασιμότητα των ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η Επιτροπή θα πρέπει να συνεκτιμήσει το ενδεχόμενο να μην είναι όλα τα κράτη μέλη σε θέση να εφαρμόσουν την οδηγία και να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή του συνόλου των πολιτών έως τα τέλη του 2015. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της θέσπισης ευρωπαϊκών προτύπων· το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα μεριμνήσει αναμφίβολα ώστε οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις να μην επιβάλλουν τεχνικές απαιτήσεις με επιζήμιες πολιτικές συνέπειες για τους ευρωπαίους πολίτες.

4.4.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναγνώριση της ανάγκης συνεχούς παρακολούθησης της προσβασιμότητας των ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών.

4.4.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιβληθεί στα κράτη μέλη η υποχρέωση δημοσιοποίησης, σε προσβάσιμη μορφή, των αποτελεσμάτων αυτής της συνεχούς παρακολούθησης στους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των δυνητικών γενικών συμπερασμάτων που εξάγονται από τις αρμόδιες αρχές με βάση την εν λόγω παρακολούθηση.

4.4.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης σθεναρά την επιβολή στα κράτη μέλη της υποχρέωσης να θεσπίσουν μηχανισμούς στο πλαίσιο των οποίων οι πολίτες και οι αντιπροσωπευτικές τους οργανώσεις θα έχουν τη δυνατότητα να επισημαίνουν τόσο την προσβασιμότητα όσο και τη μη προσβασιμότητα των ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών. Οι παρεχόμενες πληροφορίες στο πλαίσιο των εν λόγω μηχανισμών θα μπορούσαν να έχουν εποικοδομητική συμβολή στις γενικότερες προσπάθειες παρακολούθησης.

4.4.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο επιβολής στους μεγάλους δημόσιους οργανισμούς της υποχρέωσης να διορίζουν έναν συντονιστή ιστο-προσβασιμότητας, επιφορτισμένο με την εποπτεία της εφαρμογής των απαιτήσεων της οδηγίας και των λοιπών συναφών απαιτήσεων. Η έως τώρα εμπειρία καταδεικνύει ότι η οργανωτική δέσμευση είναι όντως σημαντική για την εφαρμογή των απαιτήσεων προσβασιμότητας.

4.5 *Συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής*

4.5.1 Λαμβανομένου υπόψη, αφενός, ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία στον τομέα των σχετικών με την ψηφιακή ταυτότητα λύσεων βρίσκεται στο στάδιο της υιοθέτησης και, αφετέρου, ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία που διέπει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε άλλους τομείς της κοινωνικής ζωής –η επονομαζόμενη «Ευρωπαϊκή Πράξη για την Προσβασιμότητα» – τελεί υπό εξέταση, κρίνεται σημαντικό να διασφαλιστεί ένα συνεκτικό διατομεακό πλαίσιο πολιτικής τόσο για τους οργανισμούς του δημόσιου τομέα όσο και για τους φορείς ανάπτυξης ιστοτόπων. Η σημασία αυτής της παραμέτρου επιτείνεται περαιτέρω από το γεγονός ότι η δέσμη μέτρων για τις δημόσιες συμβάσεις, η οποία βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της υιοθέτησης σε επίπεδο ΕΕ, αναμένεται ότι θα περιλαμβάνει επίσης διατάξεις σχετικά με την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία.

4.5.2 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά μετ' επιτάσεως την επιδίωξη συνεκτικότητας μεταξύ των απαιτήσεων της οδηγίας που εξετάζεται στην παρούσα γνωμοδότηση και άλλων νομοθετικών προτάσεων που άπτονται της ιστο-προσβασιμότητας, με τη διενέργεια εμπεριστατωμένης νομικής και τεχνικής ανάλυσης.

4.6 *Καινοτομία και νέες λύσεις*

4.6.1 Η διαθεσιμότητα, η λειτουργικότητα και η χρήση λύσεων ΤΠΕ μεταβάλλονται ραγδαία με την πάροδο του χρόνου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί εν προκειμένω ο αυξανόμενος αριθμός υπηρεσιών που προσφέρονται μέσω εφαρμογών για έξυπνα κινητά τηλέφωνα και πινακίδια αφής, μεταξύ άλλων, και από δημόσιους οργανισμούς.

4.6.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά τη ρητή κάλυψη των εφαρμογών για έξυπνα κινητά τηλέφωνα και πινακίδια αφής –των οποίων η λειτουργικότητα συνδέεται άμεσα με τις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω ιστοτόπων δημόσιων οργανισμών– από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, δεδομένου ότι οι εν λόγω εφαρμογές αποτελούν ήδη αναπόσπαστο τμήμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτών και δημόσιων οργανισμών.

4.6.3 Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόσβαση σε ιστότοπους συνδέεται άμεσα με το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης των πολιτών στην ενημέρωση και συμμετοχής τους στον πολιτικό βίο. Ένα παράδειγμα ορθής πρακτικής που θα ήταν σκόπιμο να εφαρμοστεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα ήταν η προσθήκη στους ιστότοπους όλων των οργάνων της δημόσιας διοίκησης μιας εύκολα προσβάσιμης στήλης, αφιερωμένης στη συμμετοχή των πολιτών.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Σχέδιο δράσης 2012-2020 για την ηλ-υγεία — Καινοτομική υγειονομική περίθαλψη για τον 21ο αιώνα»

COM(2012) 736 final

(2013/C 271/23)

Εισηγήτρια: η **κ. Isabel CAÑO AGUILAR**

Στις 19 Φεβρουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Σχέδιο δράσης 2012-2020 για την ηλ-υγεία – καινοτομική υγειονομική περίθαλψη για τον 21ο αιώνα»

COM(2012) 736 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 154 ψήφους υπέρ και 4 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ υποδέχεται με ενδιαφέρον το προτεινόμενο σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική υγεία (ηλ-υγεία) κατά την περίοδο 2012-2020. Ωστόσο, στην εξεταζόμενη ανακοίνωση δεν περιλαμβάνεται ένα κεφάλαιο αφιερωμένο στην κοινωνική πτυχή της παροχής υπηρεσιών και στην περαιτέρω ανάπτυξη της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικής φροντίδας.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η ευθύνη για την επιτυχία του νέου σχεδίου εναπόκειται βασικά στα κράτη μέλη, αν και η Επιτροπή διαδραματίζει την απαραίτητη λειτουργία της υποστήριξης και του συντονισμού.

1.3 Στο κέντρο της ηλ-υγείας πρέπει να βρίσκεται η ανθρώπινη διάσταση. Πρέπει να αποφευχθεί ο κίνδυνος του απρόσωπου χαρακτήρα και της παραγνώρισης των ψυχολογικών παραγόντων.

1.4 Η ΕΟΚΕ λυπάται ιδιαίτερα για τη μείωση του αριθμού των εργαζομένων στον τομέα της υγείας, τη στιγμή που αυξάνονται οι απαιτήσεις από αυτό το σύστημα.

1.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ανακοίνωση περιέχει αποσπασματικές μόνο αναφορές στον τρόπο χρηματοδότησης του νέου σχεδίου. Είναι απαραίτητη μια γενική επισκόπηση, στην οποία να προσδιορίζεται ποια συνεισφορά αναμένεται από τον δημόσιο τομέα, ποια από τον ιδιωτικό και ποια —ενδεχομένως— από τους ασθενείς και γενικά τους φορολογούμενους.

1.6 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη πλήρους συντονισμού των προγραμμάτων, των δραστηριοτήτων και των ομάδων εργασίας που προβλέπονται στην ανακοίνωση, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος επικαλύψεων.

1.7 Όσον αφορά την τυποποίηση των απαραίτητων λειτουργιών του εξοπλισμού πληροφορικής, πρέπει να υπογραμμιστεί η ανάγκη της δέουσας εποπτείας από τις δημόσιες αρχές, ώστε να αποφευχθούν καταστάσεις κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, όπως συμβαίνει ήδη σε ορισμένους κλάδους των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ).

1.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόφαση να εξεταστεί μία άλλη βασική πτυχή της διαλειτουργικότητας, ήτοι τα κυριότερα νομικά ζητήματα που εμποδίζουν την καθιέρωση ενός διασυνοριακού συστήματος τηλεϊατρικής.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδεδειγμένο τον στόχο της Επιτροπής να αναπτυχθεί ο επιχειρηματικός ιστός στον τομέα της ηλ-υγείας, ιδίως μέσω της στήριξης των ΜμΕ, αλλά η έλλειψη συγκεκριμένων και ποσοτικών στοιχείων δεν της επιτρέπει να προβεί σε ακριβέστερη αξιολόγηση.

1.10 Όσον αφορά τη διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη», η ΕΟΚΕ τονίζει ότι δεν πρέπει να περιοριστεί μόνο στη «σύνδεση των συστημάτων», αλλά να δώσει στους ανθρώπους τη δυνατότητα να μάθουν, να κατανοήσουν και να ωφεληθούν από τη σύνδεση των ίδιων των Ευρωπαίων πολιτών.

1.11 Το νέο πρόγραμμα ηλ-υγείας πρέπει να έχει ως στόχο τη μεγαλύτερη ισότητα των Ευρωπαίων πολιτών όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. Η γενίκευση των ευρυζωνικών συνδέσεων θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Για να μην επαναληφθεί και στην ηλ-υγεία η ανισότητα που υπάρχει σήμερα όσον αφορά την πρόσβαση στην υγεία, απαιτούνται δράσεις ευρύτερης κλίμακας και μεγαλύτερες επενδύσεις από εκείνες που χρηματοδοτεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

1.12 Βελτίωση της παιδείας στην ψηφιακή υγεία α) των ασθενών: όπως δείχνει η πείρα από το πρόγραμμα SUSTAINS, είναι πολύ σημαντικό να αποκτήσουν οι πολίτες ικανότητα πρόσβασης και χρήσης των προσωπικών τους δεδομένων που είναι «κλειδωμένα» στα συστήματα πληροφοριών για την υγεία· β) των επαγγελματιών της υγείας: είναι απαραίτητο να ενταχθεί η γνώση της ψηφιακής υγείας στα προγράμματα κατάρτισής τους.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Από τότε που η ΕΕ δρομολόγησε το πρώτο σχέδιο δράσης για την ηλ-υγεία (2004), έχει σημειωθεί πρόοδος, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου ευρωπαϊκού συστήματος, μεταξύ άλλων εξαιτίας:

— της άγνοιας ή της δυσπιστίας ορισμένων ασθενών, πολιτών και επαγγελματιών του τομέα της υγείας έναντι των λύσεων ηλ-υγείας·

— της έλλειψης διαλειτουργικότητας μεταξύ των λύσεων ηλ-υγείας·

— των ανεπαρκών ή αποσπασματικών νομικών πλαισίων·

— των περιφερειακών διαφορών όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες ΤΠΕ και της περιορισμένης πρόσβασης στις μειονεκτούσες περιοχές.

2.2 Ο πολλαπλασιασμός στην Ευρώπη ασύμβατων μεταξύ τους προϊόντων αποτελεί αναπόφευκτη συνέπεια της κατακερματισμένης κατάστασης της αγοράς και της ανυπαρξίας προτύπων επικοινωνίας και ανταλλαγής ή της άγνοιας αυτών των προτύπων από τους μεγάλους αγοραστές. Κατά συνέπεια, συχνά τα συστήματα πληροφορικής όμορων χωρών, περιφερειών ή ακόμη και κέντρων υγείας δεν μπορούν να συνδεθούν μεταξύ τους. Υπάρχουν, επί παραδείγματι, νοσοκομεία που έχουν στο ακτινολογικό τους τμήμα ειδικά σχεδιασμένο λογισμικό, το οποίο δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τα προγράμματα που χρησιμοποιούνται σε άλλα τμήματα του ίδιου νοσοκομείου.

2.3 Το νέο σχέδιο δράσης στοχεύει στην αντιμετώπιση και την άρση αυτών των εμποδίων. Αποσαφηνίζει το πεδίο της πολιτικής και σκιαγραφεί το όραμα για την ηλ-υγεία στην Ευρώπη, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και του Ψηφιακού Θεματολογίου για την Ευρώπη.

2.4 Η παγκόσμια αγορά ηλεκτρονικής υγείας, η οποία γνωρίζει έντονη ανάπτυξη, μπορεί να φθάσει το 2016 τα 27,3 δισεκατομμύρια δολάρια. Οι μεγάλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις κατέχουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, ηγετικές θέσεις στον κόσμο. Συνολικά, υπολογίζεται ότι ο τομέας αριθμεί γύρω στις 5 000 επιχειρήσεις.

3. **Οι προτάσεις της Επιτροπής**

3.1 Η Επιτροπή επισημαίνει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ευρωπαϊκά συστήματα υγείας. Από τη μία πλευρά, οι δαπάνες για τη δημόσια υγεία στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ μπορεί να φθάσουν το 8,5% του ΑΕγχΠ το 2060 λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και άλλων παραγόντων, ενώ, από την άλλη, μειώνεται ο ενεργός πληθυσμός και αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων άνω των 65 ετών. Άλλη πρόκληση είναι η ενεργός συμμετοχή της ΕΕ στην παγκόσμια αγορά της ηλ-υγείας.

3.2 Στόχοι:

— επίτευξη μεγαλύτερης διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών·

— υποστήριξη της έρευνας, της ανάπτυξης, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας·

— διευκόλυνση της αφομοίωσης και εξασφάλιση ευρύτερης εξάπλωσης της ηλ-υγείας·

— προαγωγή πολιτικού διαλόγου και διεθνούς συνεργασίας για το θέμα.

3.3 Μέτρα: μεταξύ άλλων, διευκόλυνση της διασυνοριακής διαλειτουργικότητας (τεχνικά και σημασιολογικά στοιχεία, σήμανση ποιότητας, πιστοποίηση), υιοθέτηση Πράσινης Βίβλου για την υγεία, βελτίωση των συνθηκών της αγοράς για τις επιχειρήσεις και βελτίωση της ψηφιακής παιδείας των πολιτών (πρόγραμμα-πλαίσιο για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα και πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»).

4. **Η γνώμη της ΕΟΚΕ - Γενικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ υποδέχεται με ενδιαφέρον το προτεινόμενο σχέδιο δράσης για την ηλ-υγεία κατά την περίοδο 2012-2020.

4.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το σχέδιο θα έπρεπε να περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο αφιερωμένο στην κοινωνική διάσταση της παροχής υπηρεσιών. Πρόκειται, συγκεκριμένα, για πτυχές όπως η κατάλληλη αντιμετώπιση του ψηφιακού χάσματος, η διαθεσιμότητα και η ικανότητα χρήσης της τεχνολογίας ή η ανάλυση των κοινωνικών ανισοτήτων σε θέματα υγείας, οι οποίες υπάρχει κίνδυνος να αυξηθούν. Θα έπρεπε επίσης να περιλαμβάνει αναφορά στην περαιτέρω ανάπτυξη της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικής φροντίδας, η οποία μπορεί να διευκολυνθεί θεαματικά με τη χρήση των ΤΠΕ.

4.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, δεδομένης της κατανομής των αρμοδιοτήτων, η ευθύνη για την επιτυχία του νέου σχεδίου δράσης εναπόκειται βασικά στα κράτη μέλη, καθότι υπάρχουν σήμερα σημαντικές διαφορές μεταξύ τους όσον αφορά την εξάπλωση της ηλ-υγείας.

Η Επιτροπή διαδραματίζει την απαραίτητη λειτουργία της υποστήριξης και του συντονισμού, με νομική βάση κυρίως τα άρθρα 114, 168, 173 και 179 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ. Θα πρέπει να υπάρχει πλήρης συνεργασία και ενεργός συμμετοχή των κρατών μελών και της Επιτροπής στο δίκτυο ηλ-υγείας που έχει συσταθεί με την οδηγία 2011/24/ΕΕ.

4.4 Η ηλεκτρονική υγεία πρέπει να προωθεί την αμοιβαία εμπιστοσύνη ανάμεσα στους ασθενείς και τους επαγγελματίες της υγείας, αποφεύγοντας τον κίνδυνο του απρόσωπου χαρακτήρα και της παραγνώρισης των ψυχολογικών παραγόντων. Στο κέντρο της ηλ-υγείας πρέπει να βρίσκεται η ανθρώπινη διάσταση. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με ορισμένες ευρωπαϊκές οργανώσεις που εκπροσωπούν τα δικαιώματα των ασθενών, όπως το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ασθενών (EPF), η διαδικασία προωθείται περισσότερο από την τεχνολογία παρά από τις ανάγκες των ασθενών. Πρόκειται για μια ανησυχητική πτυχή, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη.

4.5 Οι ελλείψεις προσωπικού δεν μπορούν να υποκατασταθούν από την πληροφορική. Η ΕΟΚΕ λυπάται ιδιαίτερα για τη μείωση του αριθμού των εργαζομένων στον τομέα της υγείας, τη στιγμή που αυξάνονται οι απαιτήσεις από αυτό το σύστημα. Οι ΤΠΕ είναι απλώς ένα εργαλείο που βοηθά τις γυναίκες και τους άνδρες που αυτοθυσιάζονται καθημερινά για να προσφέρουν ιατρική περίθαλψη στους ασθενείς και διευκολύνει τους ασθενείς στις σχέσεις τους με τους επαγγελματίες των συστημάτων υγείας.

4.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ανακοίνωση περιέχει αποσπασματικές μόνο αναφορές στον τρόπο χρηματοδότησης του νέου σχεδίου. Είναι απαραίτητη μια γενική επισκόπηση, στην οποία να προσδιορίζεται ποια συνεισφορά αναμένεται από τον δημόσιο τομέα, ποια από τον ιδιωτικό και ποια —ενδεχομένως— από τους ασθενείς και γενικά τους φορολογούμενους.

4.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη πλήρους συντονισμού μεταξύ των διάφορων προγραμμάτων, δραστηριοτήτων, σχεδίων και ομάδων εργασίας που προβλέπονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος επικαλύψεων.

4.8 Βασική σημασία για την επιτυχία του νέου σχεδίου δράσης για την ηλ-υγεία έχει η προσπάθεια οργανωτικής αλλαγής των παρόχων των υπηρεσιών υγείας. Η καθιέρωση της πρόσβασης στην ηλ-υγεία δεν μπορεί να γίνει μόνο με ευθύνη των υψηλών διοικητικών κλιμακίων, ούτε από τον πληθυσμό ως τελικό χρήστη. Οι ενδιάμεσοι οργανισμοί παροχής υπηρεσιών υγείας πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια να προσαρμόσουν τη διάρθρωση και το προσωπικό τους σε αυτά τα νέα πρότυπα υπηρεσιών.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1 *Διαλειτουργικότητα*

5.1.1 Τεχνικές και σημασιολογικές πτυχές

5.1.1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί, σε γενικές γραμμές, ενδεδειγμένη την πρόταση της Επιτροπής για τη διαλειτουργικότητα, αν και επισημαίνει ότι δεν αρκεί να καθιερωθεί η δυνατότητα ανταλλαγής δεδομένων ή εγγράφων με τη χρήση κοινών πρωτοκόλλων, επειδή υπάρχουν επίσης προβλήματα σημασιολογικής, οργανωτικής ή νομικής φύσεως, τα οποία πρέπει να επιλυθούν.

5.1.1.2 Σημασιολογική διαλειτουργικότητα

Στην πρόταση της Επιτροπής θα έπρεπε να διευκρινιστεί η σχέση των διάφορων προγραμμάτων, δραστηριοτήτων ή ομάδων εργασίας —όπως το 7ο ΠΠ και το πρόγραμμα ISA, μεταξύ άλλων— με τη SNOMED CT (*Systematized Nomenclature of Medicine – Clinical Terms*), την ευρύτερη, ακριβέστερη και σημαντικότερη ολοκληρωμένη, πολύγλωσση και κωδικοποιημένη κλινική ορολογία στον κόσμο, η οποία διανέμεται από την International Health Terminology Standards Development Organisation (Διεθνή Οργάνωση Ανάπτυξης Προτύπων Ορολογίας για την Υγεία - IHTSDO), μια μη κερδοσκοπική οργάνωση, μέλη της οποίας είναι διάφορες χώρες της ΕΕ, οι ΗΠΑ, η Αυστραλία κ.ά.

5.1.1.3 Τυποποίηση

Στον τομέα της ηλ-υγείας υπάρχουν πλείστοι πάροχοι λογισμικού και υλικού εξοπλισμού πληροφορικής. Έχει ζωτική σημασία να πραγματοποιηθεί μια διαδικασία τυποποίησης των απαραίτητων λειτουργιών στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1025/2012, ώστε να παρασχεθεί στη βιομηχανία και στους χρήστες —ιδίως εκείνους που είναι σε θέση να λαμβάνουν αποφάσεις περί αγοράς— ένα πιο ενδιαφέρον πλαίσιο, με λιγότερους κινδύνους και μεγαλύτερη αποδοτικότητα και χρησιμότητα των επενδύσεων. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη της δέουσας εποπτείας από τις δημόσιες αρχές, ώστε να αποφευχθούν καταστάσεις κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, όπως συμβαίνει ήδη σε ορισμένους κλάδους των ΤΠΕ.

5.1.1.4 Οργανωτικό επίπεδο

Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά την απόφαση της Επιτροπής να παρουσιάσει συγκεκριμένα μέτρα για την ενοποίηση και τη συνεργασία στην ΕΕ. Το πιλοτικό έργο EPSOS (European Patients Smart Open Services) ([1]) θα διευκολύνει την ανάπτυξη των συγκεκριμένων μέτρων που αναγγέλλει η Επιτροπή για την ενοποίηση των διασυνοριακών διαδικασιών ηλεκτρονικής υγείας.

5.1.1.5 Νομικές πτυχές

5.1.1.5.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόφαση να εξεταστούν τα κυριότερα νομικά ζητήματα που εμποδίζουν την καθιέρωση ενός διασυνοριακού συστήματος τηλεϊατρικής ([2]). Στο παγκόσμιο επίπεδο, δεδομένου ότι πρόκειται για καινοτόμους τεχνολογίες, τα νομικά κενά και εμπόδια δεν ακόμη έχουν αρθεί πλήρως, ούτε καν στα εθνικά πλαίσια.

5.1.1.5.2 Αδειοδότηση και έγκριση των επαγγελματιών και των ιδρυμάτων του τομέα της υγείας

Σύμφωνα με την οδηγία 2011/24/ΕΕ περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης, κατά την παροχή διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης εφαρμόζεται η νομοθεσία του κράτους μέλους θεραπείας (άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) ([3]). Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί το ενδεχόμενο τροποποίησης της οδηγίας 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, η οποία δεν προβλέπει τη διασυνοριακή παροχή.

5.1.1.5.3 Προστασία των δεδομένων

Οι πληροφορίες για την υγεία είναι ευαίσθητες. Οι ασθενείς θέλουν να έχουν τον έλεγχο αυτών των πληροφοριών, καθώς και πρόσβαση σε αυτές προς όφελός τους. Η συζήτηση σχετικά με το δικαίωμα του ασθενούς να απαγορεύει την πρόσβαση στις πληροφορίες του προσωπικού ιατρικού ιστορικού του πρέπει να γίνει σε συνολικό επίπεδο, ώστε να επιτευχθούν τα ίδια πρότυπα για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η έλλειψη εμπιστοσύνης στην ασφάλεια των δεδομένων για την υγεία μπορεί να ωθήσει τους ασθενείς στην απόκρυψη πληροφοριών ζωτικής σημασίας.

5.1.1.5.4 Η προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται από τη ΣΛΕΕ (άρθρο 16) και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (άρθρα 7 και 8). Η οδηγία 95/46/ΕΚ προβλέπει αυτήν την προστασία σε περίπτωση επεξεργασίας και ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων ([4]). Ωστόσο, το περιθώριο που χορηγήθηκε στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδήγησε σε μεγάλη ανισότητα των επιπέδων προστασίας,

([1]) Το EPSOS διατυπώνει συστάσεις, τεχνικές προδιαγραφές, περιγραφές συστημάτων, οργανωτικά πρότυπα, εφαρμογές ή εργαλεία πληροφορικής κλπ. με στόχο τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας σε διεθνή κλίμακα. Έχουν επίσης εφαρμοστεί **πιλοτικά συστήματα** σε διάφορες περιφέρειες.

([2]) Βλ. το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμοσιμότητα του υφιστάμενου ενωσιακού νομικού πλαισίου σε υπηρεσίες τηλεϊατρικής, SWD(2012) 414 final.

([3]) Βλ. οδηγία 2000/31/ΕΚ, άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 2: «αρχή της χώρας καταγωγής».

([4]) Εφαρμόζονται επίσης οι οδηγίες 2002/58/ΕΚ σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και 2011/24/ΕΕ.

πράγμα που αποτελεί σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για τη διασυνοριακή τηλεϊατρική. Επομένως, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναλάβει την υποστήριξή της προς την πρόταση γενικού κανονισμού για την προστασία των δεδομένων ([5]), όπως την είχε εκφράσει στη γνωμοδότηση της 23ης Μαΐου 2012 ([6]).

5.1.1.5.5 Επιστροφή των εξόδων

Το κράτος μέλος ασφάλισης (όπου λαμβάνεται η ιατρική περίθαλψη) πρέπει να εξασφαλίσει την επιστροφή των εξόδων του ασφαλισμένου σε περίπτωση διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης (οδηγία 2011/24/ΕΕ, άρθρο 7 παράγραφος 1). Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, πρέπει να παρέχεται στον ασθενή σαφής ενημέρωση σχετικά με τους όρους της επιστροφής των εξόδων.

5.1.1.5.6 Ευθύνη για τις ζημίες λόγω επαγγελματικού σφάλματος και για την προμήθεια ιατρικού εξοπλισμού

Περίπλοκο ζήτημα, μεταξύ άλλων εξαιτίας της δυνατότητας παρέμβασης πλειόνων φορέων. Για τη διασυνοριακή παροχή ιατρικών υπηρεσιών υπάρχει μία γενική αρχή: εφαρμογή της νομοθεσίας του κράτους μέλους θεραπείας (οδηγία 2011/24/ΕΕ, άρθρο 4 παράγραφος 1). Τα ελαττωματικά προϊόντα διέπονται από την οδηγία 85/374/ΕΟΚ, με την οποία θεσπίζεται η αρχή της αντικειμενικής ευθύνης. Η άποψη της ΕΟΚΕ είναι ότι, με τις υφιστάμενες νομικές βάσεις, η κάθε περίπτωση πρέπει να διευθετείται από τη νομολογία.

5.1.1.5.7 Δικαιοδοσία και εφαρμοστέα νομοθεσία

Επίσης πολύ περίπλοκο ζήτημα, το οποίο πρέπει να διευθετηθεί σύμφωνα με τους διεθνώς ισχύοντες κανόνες και συνθήκες. Η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθούν υπόψη τα συστήματα εξωδικαστικής ρύθμισης των διαφορών, όπως η διαιτησία και η διαμεσολάβηση.

5.1.1.5.8 Δικαίωμα πρόσβασης

Το δικαίωμα πρόσβασης του ασθενούς και του πολίτη στις πληροφορίες για την υγεία και στο προσωπικό ιατρικό ιστορικό του ενισχύθηκε. Ορισμένες περιφέρειες αύξησαν το επίπεδο των υπηρεσιών, προσφέροντας κέντρα 24ωρης παροχής περίθαλψης και υπηρεσιών για το σύνολο του πληθυσμού, για επιλεγμένες ομάδες ασθενών σε κίνδυνο ή για το σύνολο της περιφέρειας. Οι ασθενείς μπορούν να κλείσουν μόνοι τους ραντεβού και να έχουν επαρκή πρόσβαση στις πληροφορίες που περιέχει ο ιατρικός τους φάκελος. Αυτό ωθεί τον ασθενή να αναλάβει ενεργά το μερίδιο ευθύνης που του αναλογεί στη φροντίδα της υγείας του και στην πρόληψη. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι σκόπιμο να ρυθμιστεί το δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες σε περίπτωση διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών.

5.1.1.5.9 Κινητή υγεία και ευζωία

Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόφαση της Επιτροπής να εξετάσει —στην Πράσινη Βίβλο που θα εκδώσει το 2014— τις εφαρμογές κινητής υγείας και ευζωίας (Mobile E-Health). Πρόκειται για μια ειδική πτυχή της ηλ-υγείας, που γνωρίζει σήμερα έντονη ανάπτυξη χάρη στη διάδοση των κινητών συσκευών (έξυπνα τηλέφωνα, ταμπλέτες κλπ.) και των ειδικών εφαρμογών λογισμικού για τις συσκευές αυτές (apps), η εξάπλωση των οποίων μεταξύ του πληθυσμού καθιστά απαραίτητη τη ρύθμιση των τεχνικών και των νομικών πτυχών της χρήσης τους.

([5]) COM(2012) 11 final – 2012/0011 (COD).

([6]) Διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «*Η ψηφιακή αγορά — κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης*», ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 1.

5.2 *Έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία*

5.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδεδειγμένα τα ερευνητικά πεδία που προτείνει η Επιτροπή για επιδότηση στο πλαίσιο του στόχου «Υγεία, δημογραφική αλλαγή και ευζωία» του προγράμματος «Ορίζοντας 2020».

5.2.2 Καθώς δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί οι πιστώσεις που θα διαθέσει η ΕΕ για την ιατρική έρευνα κατά την περίοδο 2014-2020, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι το Εθνικό Ίδρυμα Υγείας (National Institute of Health) των ΗΠΑ επενδύει κάθε χρόνο σε αυτόν τον στόχο 30 900 εκατομμύρια δολάρια.

5.2.3 Έπειτα από προτάσεις αντιπροσωπευτικών οργανώσεων του τομέα της υγείας, όπως η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Δημόσια Υγεία (EPHA), η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθούν υπόψη στα ερευνητικά προγράμματα, μεταξύ άλλων, και οι εξής πτυχές:

— η συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα, όπως το πρόγραμμα «Υγεία για την ανάπτυξη», μέσω της καθιέρωσης αξιόπιστων στατιστικών σχετικά με την εξέλιξη ασθενειών με υψηλή συχνότητα εμφάνισης στον πληθυσμό (παχυσαρκία, καρδιαγγειακές παθήσεις, καρκίνος, διαβήτης κ.ά.)·

— ο συντονισμός, διότι οι ερευνητές εργάζονται κατά παράδοση ανεξάρτητα και με ανεπαρκή επικοινωνία μεταξύ τους·

— οι όροι των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για τις εργασίες που πληρώνονται από τους φορολογούμενους, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος κοινωνικοποίησης των ερευνών και ιδιωτικοποίησης, αντίθετα, των κερδών ([7]).

5.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδεδειγμένο τον στόχο της Επιτροπής να αναπτυχθεί ο επιχειρηματικός ιστός στον τομέα της ηλ-υγείας, ιδίως μέσω της στήριξης των ΜμΕ, αλλά η έλλειψη συγκεκριμένων και ποσοτικών στοιχείων δεν της επιτρέπει να προβεί σε ακριβέστερη αξιολόγηση.

5.4 Όσον αφορά τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» 2014-2020, έπειτα από τα αποτελέσματα του πιλοτικού έργου EPSOS και άλλων έργων και μελετών, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι δεν πρέπει να περιοριστεί μόνο στη «σύνδεση των συστημάτων», αλλά να δώσει επίσης στους ανθρώπους τη δυνατότητα να μάθουν, να κατανοήσουν και να ωφεληθούν από τη σύνδεση των ίδιων των Ευρωπαίων πολιτών.

5.5 *Συνοχή*

5.5.1 Το νέο πρόγραμμα για την ηλεκτρονική υγεία πρέπει να έχει ως στόχο την εξασφάλιση μεγαλύτερης ισότητας των Ευρωπαίων πολιτών όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. Όπως έχει ήδη επισημάνει η ΕΟΚΕ ([8]), είναι σαφές ότι η πρόσβαση υψηλής ταχύτητας σε όλες τις χώρες και η πλήρης συνδεσιμότητα είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της τηλεϊατρικής· επομένως, πρέπει να ενισχυθούν οι τοπικές ψηφιακές υποδομές, προπαντός στις αγροτικές και στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες.

([7]) EPHA Position on Horizon 2020 (Ιούνιος 2012). http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/contributions/during-negotiations/european_organisations/european_public_health_alliance.pdf

([8]) ΕΕ C 317, 23.12.2009, σ. 84.

5.5.2 Καθώς επίκειται η λήξη της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού του ΕΤΠΑ, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 θα αναπτυχθούν —και, προπαντός, θα λάβουν επαρκή χρηματοδότηση— οι προτάσεις για τη διάδοση τεχνολογιών της τελευταίας γενιάς σε ευρεία κλίμακα, σε όλη την επικράτεια της ΕΕ. Ωστόσο, για να μην επαναληφθεί και στην ηλ-υγεία η ανισότητα που υπάρχει σήμερα όσον αφορά την πρόσβαση στην υγεία, απαιτούνται δράσεις ευρύτερης κλίμακας και μεγαλύτερες επενδύσεις από εκείνες που χρηματοδοτεί το ΕΤΠΑ.

5.6 *Βελτίωση της παιδείας στην ψηφιακή υγεία*

5.6.1 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, στην μεν περίπτωση των ασθενών, είναι πολύ σημαντικό να αποκτήσουν οι πολίτες ικανότητα πρόσβασης και χρήσης των προσωπικών τους δεδομένων που σήμερα σε πολλές περιπτώσεις είναι «κλειδωμένα» στα συστήματα πληροφοριών για την υγεία. Αναφέρουμε σχετικά το πρόγραμμα SUSTAINS, το οποίο εφαρμόζεται σήμερα σε 13 ευρωπαϊκές περιφέρειες και αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών στα ιατρικά τους δεδομένα μέσω «προσωπικών ιατρικών φακέλων» και άλλων πρόσθετων υπηρεσιών σε περιβάλλον Διαδικτύου.

5.6.2 Όσο για την περίπτωση των επαγγελματιών της υγείας, είναι απαραίτητο να προαχθεί η ένταξη της γνώσης της ψηφιακής υγείας στα προγράμματα κατάρτισης τόσο του ιατρικού όσο και του διοικητικού προσωπικού των υπηρεσιών υγείας.

5.7 *Αξιολόγηση των προγραμμάτων*

5.7.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η θέσπιση κοινών δεικτών και προγραμμάτων αξιολόγησης, στην οποία θα προβεί η Επιτροπή, για τα οφέλη της ηλ-υγείας είναι μία από τις πιο ενδιαφέρουσες πτυχές, διότι η ταχύτητα των τεχνολογικών αλλαγών συχνά δεν μας επιτρέπει να διαπιστώσουμε την πραγματική χρησιμότητά τους. Οι έρευνες της κοινής γνώμης που έχουν διενεργηθεί δείχνουν ότι η υποστήριξη της ηλ-υγείας από τον πληθυσμό και την ιατρική κοινότητα έχει άμεση συνάρτηση με την πεποίθηση ότι θα επιφέρει αισθητή βελτίωση του συστήματος υγείας.

5.7.2 Η ΕΟΚΕ οφείλει επίσης να επισημάνει ότι η καλή γνώση των μοντέλων και των τεχνολογιών που έχουν θετικό αντίκτυπο και η ρητή προώθησή τους έχουν ουσιώδη σημασία για τα μοντέλα περίθαλψης που βασίζονται στις ΤΠΕ. Για να ωφεληθούμε από αυτά, είναι απαραίτητο να διαθέτουμε ευέλικτες και δυναμικές μεθοδολογίες αξιολόγησης, με ιδιαίτερη προσοχή στη συνολική αξιολόγηση της παρεχόμενης υπηρεσίας και όχι τόσο στην τεχνολογία αυτή καθαυτή. Είναι επίσης απαραίτητο να διενεργείται και αξιολόγηση της αποδοτικότητας της υπηρεσίας, δηλαδή του συνολικού οικονομικού κόστους και οφέλους που παρέχει, παρότι, φυσικά, η οικονομική αποδοτικότητα δεν πρέπει να είναι το μοναδικό κριτήριο για να υποστηριχθεί η χρήση μοντέλων περίθαλψης που βασίζονται στις ΤΠΕ.

5.7.3 Γενικά, μεταξύ των δημόσιων αρχών, των βιομηχανικών τομέων και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων επικρατεί η άποψη ότι η ηλ-υγεία (η οποία περιλαμβάνει πολλές και διάφορες εφαρμογές) μπορεί να αποδειχθεί ωφέλιμη για την υγεία. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται αυτή την άποψη, αλλά υποστηρίζει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι επικριτικές γνώμες που, αφορμώμενες από πραγματικές εμπειρίες, αμφισβητούν την εξοικονόμηση κόστους και επισημαίνουν προβλήματα: σφάλματα πληροφορικής, «κλωνοποίηση» εκθέσεων, δυνατότητες απάτης, υψηλό κόστος κ.ά.

5.8 *Προαγωγή του πολιτικού διαλόγου και της διεθνούς συνεργασίας*

Είναι προφανής η ανάγκη ανάπτυξης του πολιτικού διαλόγου για την ηλ-υγεία σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως προτείνει η Επιτροπή, δεδομένου ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες καταβάλλουν επίσης σήμερα μεγάλες προσπάθειες σε αυτό το πεδίο. Η χρήση των ΤΠΕ θα μπορέσει έτσι να προσανατολιστεί προς την επίτευξη των στόχων του ΟΗΕ και προς την εφαρμογή τους σε πλαίσιο αλληλεγγύης.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Το ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη — Ψηφιακή καθοδήγηση της ευρωπαϊκής μεγέθυνσης»

COM(2012) 784 final

(2013/C 271/24)

Εισηγητής: **ο κ. McDONOGH**

Στις 18 Μαρτίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Το Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη – Ψηφιακή καθοδήγηση της ευρωπαϊκής μεγέθυνσης

COM(2012) 784 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 156 ψήφους υπέρ και 7 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την Ανακοίνωση για την επανεξέταση του Ψηφιακού Θεματολογίου από την Επιτροπή προκειμένου αυτό να επικεντρωθεί σε πρωτεύουσες δράσεις που απαιτούνται επειγόντως για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση.

1.2 Η ευρωπαϊκή οικονομία διανύει περίοδο κρίσης. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το ΑΕγχΠ στην ΕΕ των 27 είναι στην καλύτερη περίπτωση στάσιμο και θα σημειώσει κάμψη κατά 0,25 % το 2013 στην Ευρωζώνη. Η ανεργία έφτασε σε νέα πρωτοφανή ύψη τον Φεβρουάριο, στο 10,9 % του εργατικού δυναμικού της ΕΕ των 27, δηλ. περισσότερους από 26 εκατομμύρια ανέργους ([1]). Η Ελλάδα και η Ισπανία συνεχίζουν να πλήττονται από τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας ύψους 26,4 % και 26,3 % αντίστοιχα, ενώ η ανεργία των νέων ανέρχεται στο 23,5 %.

Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι «… αυτό το απαράδεκτα υψηλό επίπεδο της ανεργίας αποτελεί τραγωδία και η Ευρώπη πρέπει να κινητοποιήσει όλους τους διαθέσιμους πόρους για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την επιστροφή στη βιώσιμη ανάπτυξη» ([2]).

1.3 Παρά την οικονομική ύφεση, η ψηφιακή οικονομία αναπτύσσεται ταχέως και δημιουργεί θέσεις εργασίας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του κλάδου των ΤΠΕ, ο εν λόγω κλάδος θα προσφέρει 700 000 θέσεις εργασίας μέχρι το 2015, λόγω των ελλείψεων δεξιοτήτων που παρατηρούνται στον τομέα των ΤΠΕ στην Ευρώπη. Αυτή η έλλειψη δεξιοτήτων σε περίοδο υψηλής ανεργίας είναι απαράδεκτη.

1.4 Η Ευρώπη χρειάζεται επιτακτικά τη στρατηγική για το Ψηφιακό Θεματολόγιο που θα επιταχύνει την ανάκαμψη και θα αποφέρει βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, ιδίως στις περιφέρειες της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από την κρίση. Η συγκυρία της επανεξέτασης της στρατηγικής είναι ιδανική, προκειμένου να δοθεί προτεραιότητα στις κρισιμότερες δράσεις για οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση.

1.5 Η ευρυζωνικότητα αποτελεί την βασική υποδομή του Ψηφιακού Θεματολογίου. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ απογοητεύθηκε βαθειά από την απόφαση του Συμβουλίου τον Φεβρουάριο ([3]) για περιορισμό του προϋπολογισμού κατά την περίοδο 2014-2020 στο πλαίσιο του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) όσον αφορά τις ψηφιακές υποδομές και υπηρεσίες της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», από 9,2 δισ. ευρώ σε μόλις 1 δισ. ευρώ. Με αυτή τη μείωση θα εξαλειφθεί η στήριξη του ΠΔΠ στην ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας, ενώ πλήττονται περισσότερο οι φτωχότερες και μειονεκτικότερες περιφέρειες της ΕΕ και διευρύνεται περαιτέρω το αυξανόμενο ψηφιακό χάσμα.

1.6 Η Ανακοίνωση της Επιτροπής περιέχει μια ιδιαίτερα φιλόδοξη σειρά προτάσεων για την αντιμετώπιση των φραγμών στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ευρώπης. Η ΕΟΚΕ προσδοκά την επανεξέταση, εν ευθέτω χρόνω, των επιμέρους ανακοινώσεων από την Επιτροπή σχετικά με καθεμία εκ των κύριων προτεινόμενων πρωτοβουλιών· μόνο έτσι θα είναι δυνατή η διατύπωση εμπεριστατωμένων παρατηρήσεων επί των επιμέρους μέτρων, του δυνητικού τους αντικτύπου και τυχόν προβλημάτων που θα προκύψουν.

1.7 Λαμβανομένων υπόψη των χρονικών και δημοσιονομικών περιορισμών, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η επανεξέταση της στρατηγικής για το Ψηφιακό Θεματολόγιο πρέπει να δώσει προτεραιότητα στις ακόλουθες δράσεις υπέρ της ανάπτυξης:

— παροχή προσιτής σύνδεσης υψηλής ταχύτητας στο Διαδίκτυο για όλους·

— διεύρυνση της ψηφιακής ένταξης και του ψηφιακού αλφαβητισμού·

— ανάπτυξη δεξιοτήτων και κάλυψη του χάσματος δεξιοτήτων στον τομέα των ΤΠΕ, δημιουργία θέσεων εργασίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας·

([1]) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

([2]) http://www.euractiv.com/socialeurope/commission-calls-eu-unemployment-news-518852

([3]) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/135344.pdf

— δημιουργία εμπιστοσύνης και βελτίωση της κυβερνασφάλειας·

— προστασία της ιδιωτικότητας και της προσωπικής ασφάλειας στο Διαδίκτυο (ιδίως για τα παιδιά)·

— διατύπωση χάρτη ψηφιακών δικαιωμάτων των χρηστών·

— βελτίωση της συμμετοχής όλων των τομέων της κοινωνίας στη χάραξη και εφαρμογή πολιτικής·

— εφαρμογή μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για το υπολογιστικό νέφος, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης ρύθμισης·

— βελτίωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας στις ΤΠΕ και τις ψηφιακές υπηρεσίες με στόχο την εξασφάλιση παγκόσμιας υπεροχής των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σε καίριες τεχνολογίες και υπηρεσίες·

— αξιοποίηση συνεργιών από τα ευρωπαϊκά προγράμματα GNSS, Galileo και EGNOS.

1.8 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι πολλές από τις δράσεις που εξετάστηκαν στις γνωμοδοτήσεις της *Η ψηφιακή αγορά - κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης* ([4]) και *Μια εσωτερική ψηφιακή αγορά χωρίς αποκλεισμούς* ([5]) καλύπτονται στην Ανακοίνωση, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην ευρυζωνικότητα, της διαλειτουργικότητας, της Διαδικτυακής ασφάλειας, του ουδέτερου και ανοιχτού Διαδικτύου και της εναρμόνισης του ΦΠΑ.

1.9 Επειδή η εγκατάσταση σε ολόκληρη την ΕΕ ευρυζωνικών συνδέσεων υψηλής ταχύτητας είναι τόσο σημαντική, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συστήσει μια σειρά μέσων χρηματοδότησης για την άμεση στήριξη επενδύσεων σε ευρυζωνικές υποδομές, ιδίως στις περιοχές όπου η κανονική απόδοση της αγοράς είναι ανεπαρκής για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων.

1.10 Καινοτόμες λύσεις, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης χρήσης ασύρματων τεχνολογιών, πρέπει να αναπτυχθούν το συντομότερο δυνατόν, προκειμένου να επιταχυνθεί η εγκατάσταση ευρυζωνικών συνδέσεων και να αντιμετωπιστεί το αυξανόμενο ψηφιακό χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

1.11 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να προτείνει τρόπους ώστε η πρόσβαση σε υψηλής ταχύτητας ευρυζωνική σύνδεση στο Διαδίκτυο να αναγνωριστεί ως οικουμενικό δικαίωμα για όλους τους πολίτες, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται.

1.12 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη πλήρους ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πολιτική, έτσι ώστε η δια βίου μάθηση στον ψηφιακό αλφαβητισμό και τις δεξιότητες ΤΠΕ να είναι διαθέσιμη σε όλους τους πολίτες ([6]) και στηρίζει την ανάπτυξη ισχυρής ψηφιακής γνώσης σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία. Επίσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστικής σημασίας την υλοποίηση πολιτικών που προωθούν την ισότητα των φύλων στην κατάρτιση ΤΠΕ.

1.13 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ανάγκη για στοχευμένο ψηφιακό γραμματισμό και για κατάρτιση των ανέργων σε ηλεκτρονικές δεξιότητες, καθώς και για αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού που είναι απαραίτητες για τη συνέχιση της απασχόλησής του στην ψηφιακή οικονομία.

1.14 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τις δυνατότητες αξιοποίησης των δημόσιων υποδομών ΤΠΕ, ιδίως της ευρυζωνικότητας και των υπολογιστικών πόρων στα σχολεία και τις βιβλιοθήκες, ως μέσο πολιτικής για τη στήριξη της κατάρτισης σε δεξιότητες ΤΠΕ και τον ψηφιακό αλφαβητισμό σε όλη την Ένωση.

1.15 Η εμπιστοσύνη των καταναλωτών είναι καίρια για την τόνωση της ζήτησης για καινοτόμες ψηφιακές υπηρεσίες. Η εμπιστοσύνη αυτή πρέπει να ενισχυθεί με την ισχυρότερη νομοθετική προστασία των καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένης της επιβολής κανόνων «μη συμμόρφωσης», όταν δεν παρέχονται στους καταναλωτές οι ευρυζωνικές ταχύτητες που διαφημίζουν οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου.

1.16 Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού σήματος αξιοπιστίας για τις επιχειρήσεις. Όπως αναφέρεται σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ ([7]), ένα ευρωπαϊκό σύστημα πιστοποίησης και επισήμανσης για τους εμπόρους ηλεκτρονικών προϊόντων και υπηρεσιών, θα ενισχύσει σημαντικά την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στο ψηφιακό, διασυνοριακό εμπόριο και θα επιτρέψει στις ΜμΕ να αναπτύξουν διασυνοριακές επιχειρηματικές δραστηριότητες στο Διαδίκτυο.

1.17 Η ΕΟΚΕ παραπέμπει την Επιτροπή στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με το *Ανοιχτό διαδίκτυο και τη δικτυακή ουδετερότητα* ([8]), και ζητά με εμμονή να κατοχυρωθεί επίσημα στο δίκαιο της ΕΕ όσο το δυνατόν συντομότερα η αρχή της δικτυακής ουδετερότητας.

1.18 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί τη δημιουργία Χάρτη Ψηφιακών Δικαιωμάτων για όλους τους πολίτες, προκειμένου να ενισχυθεί η προστασία του καταναλωτή.

1.19 Η ΕΟΚΕ καλεί εκ νέου την Επιτροπή να αξιοποιήσει τις σημαντικές συνέργιες που θα προκύψουν από την ορθή ένταξη των προγραμμάτων GNSS στο ψηφιακό θεματολόγιο.

1.20 Καθώς εξελίσσεται η ψηφιακή κοινωνία και παρέχονται διαδικτυακά όλο και περισσότερες σημαντικές δημόσιες υπηρεσίες, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει πόσο αναγκαίο είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να στηρίζει στρατηγικές που αποσκοπούν στην αυξημένη ψηφιακή ένταξη των πολιτών ανά την ΕΕ. Θα πρέπει να δοθεί ειδική προσοχή στην ένταξη πολιτών που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω αναπηρίας, προβλημάτων αλφαβητισμού, ηλικίας, οικονομικών πόρων ή φύλου. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για τον ορισμό Ψηφιακών Πρωταθλητών στα κράτη μέλη και προσβλέπει στην παραλαβή εκθέσεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εν λόγω στρατηγικής.

([4]) CES1313-2012_AC_EL.DOC.
([5]) CES273-2012_00_00_TRA_AC_EL.DOC.
([6]) ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 9-18.
([7]) ΕΕ C 54 της 19.2.2011, σ. 58-64.
([8]) ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 139-145.

2. **Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής**

2.1 Η ψηφιακή οικονομία αναπτύσσεται με ρυθμό επταπλάσιο από εκείνον της υπόλοιπης ευρωπαϊκής οικονομίας και το 50 % της συνολικής αύξησης της παραγωγικότητας προέρχεται από επενδύσεις σε ΤΠΕ. Υπάρχουν περισσότεροι από 4 εκατομμύρια εργαζόμενοι στις ΤΠΕ σε πολλούς τομείς στην Ευρώπη και ο αριθμός τους αυξάνεται κατά 3 % ετησίως, παρά την κρίση. Οι ΤΠΕ αποτελούν τη βασική τεχνολογία μετασχηματισμού που υποστηρίζει διαρθρωτικές αλλαγές σε τομείς όπως η ενέργεια, η υγειονομική περίθαλψη, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι κατασκευές, οι δημόσιες υπηρεσίες και η εκπαίδευση. Ωστόσο το κατακερματισμένο πανευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής και τα διαρθρωτικά εμπόδια περιορίζουν, επί του παρόντος, τις εν λόγω δυνατότητες.

2.2 Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται τα σχέδια της Επιτροπής να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη, εστιάζοντας εκ νέου στο Ψηφιακό Θεματολόγιο σε βασικά πεδία:

— Ολοκλήρωση της **Ψηφιακής Ενιαίας Αγοράς** ([9]) έως το 2015,

— Επιτάχυνση της **ψηφιακής καινοτομίας στον δημόσιο τομέα** μέσω της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ) ([10]),

— Επιτάχυνση της **διαδικτυακής σύνδεσης υψηλής ταχύτητας**,

— Εφαρμογή της στρατηγικής για το **Υπολογιστικό Νέφος** ([11]), που θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί το κόστος των ΤΠΕ και να αυξηθούν η παραγωγικότητα, η ανάπτυξη και οι θέσεις εργασίας,

— Εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την **ασφάλεια στον κυβερνοχώρο** ([12]). Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει να επεκταθεί η Παγκόσμια συμμαχία κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών στο Διαδίκτυο ([13]),

— Δρομολόγηση του «Μεγάλου συνασπισμού για τις **ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας**», ο οποίος θα αναλάβει συντονισμένη δράση σε ολόκληρη την ΕΕ ούτως ώστε να ενισχυθεί η απασχόληση και οι ψηφιακές δεξιότητες,

— Διαμόρφωση ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις και σχεδίου δράσης για τη **διαδικτυακή επιχειρηματικότητα**,

Με την εφαρμογή των δράσεων που περιγράφονται στην ανακοίνωση εκφράζεται η ελπίδα ότι 3,8 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας θα δημιουργηθούν μακροπρόθεσμα σε όλη την οικονομία.

— Δρομολόγηση μιας **νέας βιομηχανικής στρατηγικής όσον αφορά τα ηλεκτρονικά**. Η χρηματοδότηση της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας επικεντρώνεται σε στρατηγικές απαιτήσεις σε βασικές τεχνολογίες.

([9]) ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 69-73; ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 165-169.
([10]) ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 116-119.
([11]) ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 15-19, και ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 40-47.
([12]) JOIN(2013) 1 final.
([13]) ΕΕ C 317 της 23.12.2009, σ. 43-48, ΕΕ C 48 της 15.2.2011, 138-144, ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 154-158.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Χρειάζεται να καταβληθούν πολύ περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί ο ενάρετος κύκλος που προβλέπεται από το ψηφιακό θεματολόγιο, με τη σύνδεση ψηφιακής υποδομής, περιεχομένου, υπηρεσιών, αγοράς και καινοτομίας για την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανάπτυξης. Η ψηφιακή ενιαία αγορά απέχει πολύ από το γίνει πραγματικότητα και τα κράτη μέλη εξακολουθούν να διαφέρουν σημαντικά ως προς τους ρυθμούς ανάπτυξης των υποδομών και κανονιστικής μεταρρύθμισης.

3.2 Η ευρωπαϊκή οικονομία διανύει περίοδο κρίσης. Περισσότερα από 26 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ των 27, δηλαδή το 10,9 % του εργατικού δυναμικού, είναι άνεργοι. Η δεινή κατάσταση της ευρωπαϊκής οικονομίας έρχεται σε αντίθεση με εκείνη των παγκόσμιων ανταγωνιστών μας: η ανεργία στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν μόλις στο 7,7 % τον Ιανουάριο, το χαμηλότερο ποσοστό της τετραετίας, και στο 4,3 % στην Ιαπωνία.

3.2.1 Τα τελευταία στοιχεία της Eurostat ([14]) υπογραμμίζουν επίσης τις σημαντικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών. Η Αυστρία και η Γερμανία είχαν ποσοστά ανεργίας μόλις 4,8 % και 5,4 % αντίστοιχα. Αντίθετα, το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα και την Ισπανία είναι πάνω από 26 %.

3.2.2 Η ανεργία μεταξύ των κάτω των 25 ετών είναι ιδιαίτερα υψηλή. Περισσότεροι από ένας στους δύο νέους είναι χωρίς εργασία στην Ελλάδα (58,4 %) και την Ισπανία (55,7 %).

3.3 Το ψηφιακό θεματολόγιο θέτει φιλόδοξους στόχους ευρυζωνικής κάλυψης και ταχύτητας και απαιτεί από τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομικών, ώστε να διευκολυνθούν οι ευρυζωνικές επενδύσεις. Ωστόσο, σύμφωνα με την Επιτροπή ([15]), η Ευρώπη υπολείπεται ολοένα περισσότερο των ανταγωνιστών της σε παγκόσμιο επίπεδο στην παροχή ευρυζωνικών υποδομών. Οι επενδύσεις σε ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλής ταχύτητας πραγματοποιούνται με ταχείς ρυθμούς σε τμήματα της Ασίας και των Ηνωμένων Πολιτειών, με αποτέλεσμα την καλύτερη κάλυψη και τις υψηλότερες ταχύτητες. Το Δεκέμβριο του 2011, η Νότια Κορέα, με το 20,6 % συνδρομών ανά 100 κατοίκους, είχε την μεγαλύτερη εξάπλωση οπτικών ινών στον κόσμο, δηλαδή διπλάσια από εκείνη της Σουηδίας (9,7 %), την υψηλότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ιαπωνία ήταν δεύτερη με ποσοστό 17,2 %.

3.4 Η ψηφιακή ένταξη πρέπει να αποτελεί δικαίωμα όλων των πολιτών, ανεξάρτητα από την κοινωνική τους θέση. Θα πρέπει να καταβληθούν ειδικές προσπάθειες για την ένταξη των πολιτών που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω σωματικής αναπηρίας, οικονομικών πόρων, ηλικίας, προβλημάτων αλφαβητισμού ή φύλου.

3.5 Η πρόσβαση σε υψηλής ταχύτητας ευρυζωνική σύνδεση στο Διαδίκτυο πρέπει να αναγνωριστεί ως οικουμενικό δικαίωμα για όλους τους πολίτες της ΕΕ. Η Επιτροπή έθεσε το θέμα της ψηφιακής ευρυζωνικής ένταξης στην Υποχρέωση παροχής καθολικής υπηρεσίας το 2010 ([16]). Πρέπει επειγόντως να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό προκειμένου να προωθηθεί η ευημερία των πολιτών, η απασχόληση και η ψηφιακή ένταξη.

([14]) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics
([15]) SWD(2013)0073 (μέρος 1ο).
([16]) COM(2008) 572 final.

3.6 Οι κυβερνήσεις πρέπει να διασφαλίζουν ότι η ψηφιακή πρόσβαση και ο ψηφιακός γραμματισμός είναι διαθέσιμοι σε όλους. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να μπορεί ο κάθε πολίτης να έχει πρόσβαση στη δια βίου ψηφιακή κατάρτιση για επαγγελματικούς και προσωπικούς λόγους αλλά και για λόγους που συνδέονται με την ιδιότητα του πολίτη.

3.7 Το ψηφιακό χάσμα διευρύνεται συνεχώς στο πλαίσιο των ευρυζωνικών υπηρεσιών υψηλής ταχύτητας, καθώς οι πολίτες όχι μόνο στερούνται πρόσβασης στην πληροφόρηση, όπως ισχύει για τις βασικές ευρυζωνικές υπηρεσίες, αλλά και στις διαδικτυακές ψηφιακές υπηρεσίες που διατίθενται μόνο μέσω συνδέσεων υψηλής ταχύτητας, όπως η ηλεκτρονική υγεία, η ηλεκτρονική παιδεία και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

3.8 Ο Πίνακας επιδόσεων του Ψηφιακού Θεματολογίου για την Ευρώπη ([17]) και τα τελευταία στοιχεία της Eurostat ([18]) δείχνουν ότι το ψηφιακό χάσμα διευρύνεται, ενώ οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών είναι μεγάλες. Το 2012, το 28 % των νοικοκυριών στην ΕΕ των 27 δεν έχει δυνατότητα ευρυζωνικής σύνδεσης. Ωστόσο, στη Γερμανία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο πάνω από το 80 % των νοικοκυριών έχουν ευρυζωνική σύνδεση, ενώ στη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Ρουμανία το αντίστοιχο ποσοστό δεν υπερβαίνει το 60 %. Επιπλέον, το 90 % των νοικοκυριών χωρίς ευρυζωνική σύνδεση βρίσκεται στην ύπαιθρο. 35 εκατομμύρια νοικοκυριά στην ύπαιθρο δεν διαθέτουν ακόμη σύνδεση υψηλής ταχύτητας. Αν δεν δοθεί η δέουσα προσοχή στους πολίτες που ζουν εκτός αστικών κέντρων, αυτοί θα βρεθούν σε ολοένα μειονεκτικότερη, κοινωνικά και οικονομικά, θέση.

3.9 Ο ψηφιακός αλφαβητισμός και η χρήση του διαδικτύου συνδέεται στενά με τη δυνατότητα ευρυζωνικής σύνδεσης· έτσι, ενώ λιγότεροι από 10 % των κατοίκων της Φινλανδίας και της Σουηδίας δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ το διαδίκτυο, το αντίστοιχο ποσοστό υπερβαίνει το 40 % στη Βουλγαρία, την Ελλάδα και τη Ρουμανία.

3.10 Η μεταρρύθμιση πολεοδομικών κανονισμών, ο ευφυής σχεδιασμός των υποδομών, τα επενδυτικά κίνητρα και οι καινοτόμες τεχνολογίες μπορούν να συμβάλουν στη γεφύρωση του ευρυζωνικού χάσματος. Ωστόσο, οι πολίτες οφείλουν επίσης να ενεργούν υπεύθυνα και να διευκολύνουν την εγκατάσταση των διαδικτυακών συνδέσεων υψηλής ταχύτητας.

3.11 Η εμπιστοσύνη και η συμμετοχή είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων του Ψηφιακού Θεματολογίου. Χωρίς εμπιστοσύνη, θα υπήρχε μικρή ζήτηση για μια σειρά καινοτόμων υπηρεσιών με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης όπως ηλεκτρονικό εμπόριο και υπολογιστικό νέφος. Προκειμένου να στηριχθεί η εμπιστοσύνη, είναι σημαντικό οι νομοθετικές διατάξεις να συμβαδίζουν με την εξέλιξη της τεχνολογίας και των συναλλαγών στην ενιαία ψηφιακή αγορά. Δυστυχώς, αυτό όμως δεν συμβαίνει και χρειάζεται επειγόντως μεγαλύτερη πρόοδος σε σημαντικές δράσεις όπως η συλλογική προσφυγή, για την οποία η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει την κατάρτιση οδηγίας ήδη από 2009 ([19]).

3.12 Έχει καθοριστική σημασία για την επιτυχία του Ψηφιακού Θεματολογίου η πλήρης συμμετοχή της κοινωνίας στην ανάπτυξη και την υλοποίηση της στρατηγικής και η ορθή εκπροσώπησή της στις διαβουλεύσεις. Δυστυχώς, οι καταναλωτές και οι πολίτες εν γένει συχνά υποεκπροσωπούνται στις συζητήσεις για ορισμένα κρίσιμα ζητήματα και η Επιτροπή οφείλει να καταβάλλει μεγαλύτερες προσπάθειες για να διασφαλίζει ίση εκπροσώπηση των μελών της κοινωνίας των πολιτών σε όλα τα σχετικά φόρουμ.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 Επειδή η εγκατάσταση σε ολόκληρη την ΕΕ ευρυζωνικών συνδέσεων υψηλής ταχύτητας είναι τόσο σημαντική, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προτείνει μια σειρά χρηματοδοτικών μέσων για την άμεση στήριξη επενδύσεων στις τόσο απαραίτητες για την Ευρώπη ευρυζωνικές υποδομές, ιδίως εκεί όπου η κανονική απόδοση της αγοράς είναι ανεπαρκής.

4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή επικεντρώνεται στη μείωση του κόστους για την παροχή ευρυζωνικών υποδομών· εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που έχουν τέτοιες μειώσεις του κόστους για την οικονομία και την ποιότητα ζωής· καλεί όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς να καταβάλλουν άοκνες προσπάθειες για το εν λόγω ζήτημα.

4.3 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συμβάλουν προκειμένου να επιτευχθεί ταχέως ο στόχος της ευρυζωνικής κάλυψης μέσω της πλήρους εφαρμογής του προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα ([20]).

4.4 Η παροχή διαδικτυακής συνδετικότητας πολύ υψηλής ταχύτητας πρέπει να διασφαλίζει ότι υπάρχει δίκαιη και ανταγωνιστική πρόσβαση νέων παρόχων στις υποδομές· διαφορετικά, η ποιότητα των επιλογών παροχής υπηρεσιών για τους καταναλωτές θα υφίσταται στρεβλώσεις ή περιορισμούς.

4.5 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι σημαντικό να αναπτυχθούν συνεκτικά πρότυπα κοστολόγησης για τις ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλής ταχύτητας σε όλη την ΕΕ, τα οποία να χρησιμοποιούν οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή του κόστους παντού και ο υπολογισμός του με βάση τα ίδια πρότυπα.

4.6 Οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στην ψηφιακή οικονομία απαιτούν ψηφιακά εγγράμματους εργαζομένους, και συχνά ειδικές δεξιότητες ΤΠΕ. Δυστυχώς, η Ευρώπη δεν εκπαιδεύει τον αριθμό εργαζομένων που απαιτεί η αναπτυσσόμενη βιομηχανία των ΤΠΕ. Σε μια περίοδο στην οποία η ανεργία στην ΕΕ βρίσκεται σε πρωτόγνωρα υψηλά επίπεδα, ο κλάδος των ΤΠΕ εκτιμά ότι μέχρι το 2015 θα προσφέρει 700 000 θέσεις απασχόλησης. Αυτό το χάσμα των δεξιοτήτων πρέπει να γεφυρωθεί επειγόντως με τη χρήση κάθε αναγκαίου έκτακτου μέτρου.

4.6.1 Σύμφωνα με την «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας», η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να διαμορφώσει μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση και τα μέσα για την στήριξη των κρατών μελών στην ενσωμάτωση δεξιοτήτων ΤΠΕ και τον ψηφιακό γραμματισμό σε βασικές πολιτικές της δια βίου μάθησης. Η Ευρώπη χρειάζεται, επειγόντως, αυτό το στοιχείο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 για την επίτευξη αποτελεσμάτων χωρίς καθυστέρηση.

([17]) https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard
([18]) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables
([19]) ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σ. 97-102.
([20]) ΕΕ C 107 της 6.4.2011, σ. 53-57.

4.6.2 Το υψηλό ποσοστό ανεργίας των νέων οφείλεται εν μέρει στην ασυμφωνία μεταξύ εκπαιδευτικής πολιτικής και αναγκών των εργοδοτών. Είναι επείγον, τα κράτη μέλη να ανταποκριθούν σε αυτό το πρόβλημα με την προσθήκη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέες δεξιότητες ΤΠΕ στην ανώτατη εκπαίδευση. Επίσης, η πολιτική κατάρτισης στις ΤΠΕ πρέπει να προωθεί την ισότητα των φύλων.

4.6.3 Για το υπάρχον εργατικό δυναμικό, οι ψηφιακές δεξιότητες είναι όλο και πιο αναγκαίες για τη διατήρηση της παραγωγικότητας και της εργασιακής ευελιξίας. Ο κίνδυνος μελλοντικής υποαπασχόλησης, ή ακόμα και ανεργίας, αυξάνεται για τους εργαζόμενους που δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες ψηφιακές δεξιότητες. Συνεπώς, είναι σημαντικό για την ευρωπαϊκή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα να συνεργάζονται οι εταιρείες και οι εργαζόμενοι για την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης στον τόπο εργασίας με σκοπό την αναβάθμιση του ψηφιακού γραμματισμού και των δεξιοτήτων ΤΠΕ.

4.6.4 Ακόμη, προκειμένου να υπάρξει συμβολή στην καταπολέμηση του σοβαρού προβλήματος της ανεργίας στην Ευρώπη, πρέπει να αναπτυχθούν ειδικές δεξιότητες ΤΠΕ και εκπαιδευτικά προγράμματα ψηφιακού αλφαβητισμού για να βοηθήσουν τους ανέργους να επιστρέψουν σε αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

4.6.5 Η ευρυζωνικότητα και οι πόροι πληροφορικής στα σχολεία, στις δημόσιες βιβλιοθήκες και στα άλλα δημόσια κτίρια, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της πολιτικής για να ενισχυθούν οι δεξιότητες ΤΠΕ και η ψηφιακή κατάρτιση σε ολόκληρη την Ένωση.

4.7 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ ζήτησε έναν Χάρτη για τα δικαιώματα των πολιτών στο Διαδίκτυο ([21]). Παρότι η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη δημοσίευση από την Επιτροπή του «Κώδικα επιγραμμικών δικαιωμάτων στην ΕΕ» ([22]), φρονεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να θεσπίσει Χάρτη ψηφιακών δικαιωμάτων που να παρέχει σαφή προστασία σε όλους τους πολίτες ([23]).

4.8 Οι καταναλωτές σε όλη την Ευρώπη διαμαρτύρονται ότι οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου δεν παρέχουν Τις ταχύτητες σύνδεσης στο διαδίκτυο που υπόσχονται στις συμβάσεις τους. Αυτή η συμβατική «μη συμμόρφωση» και ψευδής διαφήμιση υπονομεύει την εμπιστοσύνη στην ψηφιακή αγορά. Το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας και εφαρμογής.

4.9 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη μεγάλη σημασία που έχει για την ολοκλήρωση της Ψηφιακής Ενιαίας Αγοράς η προώθηση του σχεδίου δράσης για το ηλεκτρονικό εμπόριο, της πράσινης βίβλου για τις πληρωμές με κάρτα, μέσω του Διαδικτύου και μέσω κινητών τηλεφώνων, καθώς και του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τους Καταναλωτές.

4.10 Σε προηγούμενη γνωμοδότησή της ([24]), η ΕΟΚΕ στήριξε ένθερμα τον προτεινόμενο κανονισμό της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι θα υιοθετηθεί επισήμως, το συντομότερο δυνατόν, μια συνολική μεταρρύθμιση των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων. Είναι σημαντικό οι συζητήσεις σχετικά με το γενικό κανονισμό για την προστασία δεδομένων ·να λαμβάνουν υπόψη τον πιθανό αντίκτυπο σε άλλους τομείς πολιτικής. Οι πολύ περιοριστικές υποχρεώσεις μπορεί να περιορίζουν τις ευκαιρίες χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς όφελος της κοινωνίας και για την επίτευξη των στόχων του ψηφιακού θεματολογίου (π.χ. παρακολούθηση δεδομένων ασθενών για την πρόβλεψη της εξέλιξης μιας συγκεκριμένης ασθένειας ή για τη διαχείριση ενέργειας μέσω έξυπνων δικτύων).

4.11 Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού σήματος αξιοπιστίας για τις επιχειρήσεις. Όπως έχει υποστηριχθεί σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ ([25]), ένα πανευρωπαϊκό πρόγραμμα πιστοποίησης και σήμανσης για τους ηλεκτρονικούς εμπόρους θα προσφέρει στους καταναλωτές οικουμενική προστασία κατά την αγορά αγαθών και υπηρεσιών στο Διαδίκτυο, ανεξάρτητα από εθνικά σύνορα, πράγμα που θα ενισχύσει σημαντικά την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στο ψηφιακό, διασυνοριακό εμπόριο και θα επιτρέψει στις ΜμΕ να αναπτύξουν διασυνοριακές επιχειρηματικές δραστηριότητες στο Διαδίκτυο.

4.12 Πέραν της εφαρμογής της πανευρωπαϊκής διαλειτουργικότητας για εθνικά προγράμματα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να εξετάσει η Επιτροπή την εισαγωγή ενός εθελοντικού προγράμματος ηλεκτρονικής ταυτοποίησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ, προκειμένου να παρέχεται περιορισμένη, πιστοποιημένη από την ΕΕ, ηλεκτρονική ταυτοποίηση για τις συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου.

4.13 Για την ενθάρρυνση της ψηφιακής οικονομίας, τα κράτη μέλη και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να προωθήσουν δωρεάν σημεία WiFi σε δημόσιους χώρους.

4.14 Μολονότι η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόθεση της Επιτροπής να υιοθετήσει σύσταση σχετικά με τη διασφάλιση ανοιχτού διαδικτύου για τους καταναλωτές, ζητεί εμφατικά να περιληφθεί η αρχή της ουδετερότητας των δικτύων επισήμως, το ταχύτερο δυνατόν, στο δίκαιο της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Το ανοιχτό διαδίκτυο και η δικτυακή ουδετερότητα στην Ευρώπη* ([26]), στην οποία αναλύεται το γεγονός ότι η δικτυακή ουδετερότητα αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου αντιμετωπίζουν ισότιμα όλες τις πηγές παρόμοιων διαδικτυακών δεδομένων χωρίς διακρίσεις με σκοπό το κέρδος.

4.15 Η χρήση του υπολογιστικού νέφους αυξάνει την ανάγκη προστασίας των πολιτών, των δεδομένων τους και του ιδιωτικού τους βίου, ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεδομένα των ευρωπαίων καταναλωτών και των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων αποθηκεύονται εκτός ΕΕ ή από εταιρίες που εδρεύουν εκτός ΕΕ. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει την Επιτροπή στην πρόσφατη γνωμοδότησή της σχετικά με τη στρατηγική για το υπολογιστικό νέφος ([27]), στην οποία ενθαρρύνει την Επιτροπή να ενισχύσει το ρυθμιστικό πλαίσιο για:

— την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής·

— την πρόσβαση των κυβερνήσεων στα δεδομένα·

([21]) ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 1-6.
([22]) https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/code-eu-online-rights
([23]) CES273-2012_00_00_TRA_AC_EL.DOC.
([24]) ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 90-97.
([25]) ΕΕ C 54 της 19.2.2011, σ. 58-64.
([26]) ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 139-145.
([27]) ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 59-65.

— τον έλεγχο των δεδομένων και την επίλυση των διαφορών μεταξύ χρηστών και παρόχων υπηρεσιών·

— τη φορητότητα και τη διαλειτουργικότητα.

Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί επίσης την Επιτροπή να λάβει υπόψη της την ανάγκη μελλοντικής διασφάλισης των πλαισίων που υιοθετεί η ΕΕ για το υπολογιστικό νέφος, επειδή η μελλοντική εξέλιξη αυτής της τεχνολογίας θα είναι ιδιαίτερα δυναμική και απρόβλεπτη για το προσεχές μέλλον.

4.16 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της δημοσιευμένης στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και προσδοκά την εξέταση της δέσμης μέτρων για την υποστήριξή της, συμπεριλαμβανομένης της προτεινόμενης οδηγίας για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών.

4.17 Απαιτούνται ειδικά μέτρα για την προστασία των παιδιών, των ηλικιωμένων και άλλων ευάλωτων ατόμων στο διαδίκτυο, ιδίως όσον αφορά την προστασία των δεδομένων, τις διαδικτυακές απάτες και τις αθέμιτες τεχνικές μάρκετινγκ και διαφήμισης που εκμεταλλεύονται τις αδυναμίες των χρηστών. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στις πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις της για το ζήτημα ([28]), ιδίως αυτές με θέμα *Διαδίκτυο καλύτερα προσαρμοσμένο στα παιδιά: μια ευρωπαϊκή στρατηγική* ([29]) και *Ένα πλαίσιο για τη διαφήμιση που απευθύνεται σε παιδιά και νέους* ([30]).

4.18 Όπως δηλώνεται στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα το *Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη* ([31]), τα ανοικτά πρότυπα διευκολύνουν τον ανταγωνισμό και παρέχουν στις ΜΜΕ τη δυνατότητα να αναπτυχθούν και να καταστούν ανταγωνιστικές σε παγκόσμια κλίμακα. Κατά συνέπεια, η ενθάρρυνση και η υποστήριξη της χρήσης ανοικτών προτύπων για όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες ΤΠΕ στην Ευρώπη θα πρέπει να αποτελέσει ρητή συνιστώσα της πολιτικής για το Ψηφιακό Θεματολόγιο.

4.19 Οι αμερικανικές και ασιατικές επιχειρήσεις κυριαρχούν στον κλάδο των ΤΠΕ. Η Ευρώπη έχει αποτύχει θεαματικά να αξιοποιήσει τις καινοτομίες των ΤΠΕ για να δημιουργήσει επιχειρήσεις-κολοσσούς με ηγετική θέση στην αγορά όπως η Google, η Microsoft, η Apple και η Samsung. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το σχέδιο για μια νέα βιομηχανική στρατηγική στο πεδίο της μικρο- και νανο-ηλεκτρονικής, προκειμένου να αυξηθεί η ελκυστικότητα της Ευρώπης για επενδύσεις στον σχεδιασμό και στην παραγωγή, καθώς και να αυξηθεί το μερίδιό της στην παγκόσμια αγορά. Ωστόσο, η πολιτική της ΕΕ πρέπει να αλλάξει ριζικά προκειμένου να διασφαλιστεί η δημιουργία του περιβάλλοντος που χρειάζονται οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις προκειμένου να εξασφαλίσουν ηγετική θέση στην παγκόσμια αγορά των τεχνολογιών και των υπηρεσιών ΤΠΕ.

4.20 Η Επιτροπή πρέπει επίσης να μεριμνήσει ώστε σε αυτή τη βιομηχανική πολιτική να εφαρμόζονται ορθές πρακτικές διαχείρισης των επενδύσεων: οι επενδύσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται με βάση την αναμενόμενη οικονομική και/ή κοινωνική τους απόδοση· επίσης, όλες οι επενδύσεις πρέπει να υπόκεινται σε αυστηρή επίβλεψη έτσι ώστε να διασφαλίζεται η υλοποίηση των αναμενόμενων θετικών αποτελεσμάτων.

4.21 Μέσω της διακυβέρνησης των προτεινόμενων επενδύσεων στον τομέα της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας πρέπει να διασφαλίζεται ο ικανοποιητικός συντονισμός των προγραμμάτων και σχεδίων, προκειμένου να μεγιστοποιούνται τα οφέλη και να αποφεύγονται οι απώλειες που προκύπτουν από τις επικαλύψεις.

4.22 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η τεράστια επένδυση στις ευρωπαϊκές τεχνολογίες και υπηρεσίες GNSS θα συμβάλει στην επιτυχία του Ψηφιακού Θεματολογίου. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ καλεί εκ νέου την Επιτροπή να υλοποιήσει τις σημαντικές συνέργειες που μπορούν να επιτευχθούν με την ορθή συμπερίληψη των προγραμμάτων για το Παγκόσμιο Δορυφορικό Σύστημα Πλοήγησης (GNSS) στη διατύπωση και εφαρμογή του ψηφιακού θεματολογίου. Η ΕΟΚΕ επεσήμανε το ζήτημα αυτό στην αρχική της γνωμοδότηση για το Ψηφιακό Θεματολόγιο ([32]).

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([28]) ΕΕ C 54 της 19.2.2011, σ. 58-64, ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σ. 69-73, και ΕΕ C 224 της 30.8.2008, σ. 61-66.
([29]) ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 68-72.
([30]) ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 6-11.
([31]) ΕΕ C 54 της 19.2.2011, σ. 58-64.
([32]) CES1628-2010_AC_EL.DOC.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με μέτρα για την εξασφάλιση κοινού υψηλού επιπέδου ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση»

COM(2013) 48 final — 2013/0027 (COD)

(2013/C 271/25)

Εισηγητής: **ο κ. McDONOGH**

Στις 21 Φεβρουαρίου και στις 15 Απριλίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με μέτρα για την εξασφάλιση κοινού υψηλού επιπέδου ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 163 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η προτεινόμενη οδηγία εμπίπτει στο ευρύτερο πλαίσιο της άρτι δημοσιευθείσας στρατηγικής για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο [1], η οποία σκιαγραφεί ένα σφαιρικό όραμα για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών (NIS/ΑΔΠ), με σκοπό την ασφαλή ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας εκ παραλλήλου με την προαγωγή των ευρωπαϊκών αξιών της ελευθερίας και της δημοκρατίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση οδηγίας για την εξασφάλιση υψηλού κοινού επιπέδου ΑΔΠ σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Η εναρμόνιση και η διαχείριση της ΑΠΔ σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι μείζονος σημασίας τόσο για την ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς όσο και για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στο σύνολό της. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την ανησυχία της Επιτροπής σχετικά με το τεράστιο πλήγμα που θα μπορούσε να καταφέρει στην οικονομία και στην ευημερία των πολιτών μια ενδεχόμενη αποτυχία της ΑΔΠ. Ωστόσο, η προτεινόμενη οδηγία δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες της ΕΟΚΕ για την ανάληψη σθεναρής νομοθετικής δράσης σχετικά με το εν λόγω κρίσιμο ζήτημα.

1.3 Η ΕΟΚΕ είναι εξαιρετικά απογοητευμένη από την απουσία προόδου που παρατηρείται σε πολυάριθμα κράτη μέλη ως προς την αποτελεσματική υλοποίηση της ΑΔΠ σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τους αυξανόμενους κινδύνους που συνεπάγεται η εν λόγω αποτυχία για τους πολίτες, καθώς και για τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει στην ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς.

1.4 Η προαναφερθείσα απουσία προόδου δημιουργεί ένα ακόμη ψηφιακό χάσμα μεταξύ της επίλεκτης ομάδας των κρατών μελών που επιδεικνύουν σημαντική πρόοδο στον τομέα της ΑΔΠ και των υπολοίπων λιγότερο προηγμένων κρατών μελών. Το χάσμα αυτό επηρεάζει αρνητικά την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία στον τομέα της ΑΔΠ σε επίπεδο ΕΕ και, εάν δεν επιτευχθεί τάχιστα η γεφύρωσή του, ενδέχεται να καταφέρει πλήγμα στην εσωτερική αγορά εξαιτίας της παρατηρούμενης απόκλισης ικανοτήτων στην επικράτεια των κρατών μελών.

1.5 Όπως επισημαίνεται σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις [2], η ΕΟΚΕ θεωρεί ατελέσφορα τα διστακτικά εθελούσια μέτρα και κρίνει αναγκαία την επιβολή αυστηρών κανονιστικών υποχρεώσεων στα κράτη μέλη για τη διασφάλιση της εναρμόνισης, της διευθέτησης και της επιβολής της ευρωπαϊκής ΑΔΠ. Δυστυχώς, η ΕΟΚΕ δεν πιστεύει ότι η παρούσα πρόταση οδηγίας παρέχει το επιβεβλημένο σαφές και ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο. Για την εξασφάλιση του επιδιωκόμενου υψηλού κοινού επιπέδου ΑΔΠ, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένας κανονισμός, ο οποίος θα επέβαλε σαφώς καθορισμένες και νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις στα κράτη μέλη, θα ήταν πιο σκόπιμο μέσο από την παρούσα οδηγία.

1.6 Παρά την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για τη διασφάλιση ορισμένων ομοιόμορφων όρων για την εφαρμογή κάποιων τμημάτων της οδηγίας, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ωστόσο την απουσία ενδεδειγμένων προτύπων, αποσαφηνισμένων ορισμών και αναπόδραστων υποχρεώσεων στην προτεινόμενη πράξη, πράγμα το οποίο αφήνει υπερβολικά περιθώρια ευελιξίας στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο ερμηνείας και μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο στοιχείων μείζονος σημασίας. Η ΕΟΚΕ κρίνει επιθυμητή την αποσαφήνιση των ορισμών που περιλαμβάνονται στην εν λόγω πράξη όσον αφορά τα πρότυπα, τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες που επιβάλλεται να τηρούνται από τα κράτη μέλη, τις δημόσιες αρχές, τους φορείς της αγοράς, καθώς και από τους καταλύτες των νευραλγικών διαδικτυακών υπηρεσιών.

[1] «Ένας ανοικτός, ασφαλής και επιτηρούμενος κυβερνοχώρος» (προσ. μετ.), JOIN(2013) 1.

[2] Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με θέμα «Προστασία υποδομών πληροφοριών ζωτικής σημασίας»: ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 98 και «Οδηγία για τις επιθέσεις κατά των συστημάτων πληροφοριών», ΕΕ C 218 της 23.7.2011, σ. 130.

1.7 Με σκοπό τη διαμόρφωση και εφαρμογή μιας ισχυρής πολιτικής για την ΑΔΠ στην ΕΕ, η ΕΟΚΕ προσβλέπει στη δημιουργία μιας αρχής υπεύθυνης για την ΑΔΠ σε επίπεδο ΕΕ, κατά το πρότυπο της κεντρικής αρχής του κλάδου των αερομεταφορών (EASA) ([3]). Η εν λόγω αρχή θα μπορούσε να επιφορτιστεί με τον καθορισμό των προτύπων και με την παρακολούθηση της εφαρμογής όλων των συνιστωσών της ΑΔΠ εντός της επικράτειας της Ένωσης: από την πιστοποίηση και χρήση ασφαλών τερματικών συσκευών έως την ασφάλεια δικτύου και δεδομένων.

1.8 Η ΕΟΚΕ έχει απόλυτη επίγνωση των αυξημένων κινδύνων που ενέχει για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία των δεδομένων η υιοθέτηση του υπολογιστικού νέφους ([4]) στην Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επιθυμητό να συμπεριληφθούν ρητά στην προτεινόμενη πράξη ειδικές επιπρόσθετες απαιτήσεις και υποχρεώσεις ασφαλείας σχετικά με την παροχή και χρήση υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους.

1.9 Για να επιτευχθεί η δέουσα λογοδοσία όσον αφορά την ΑΔΠ, θα πρέπει να καταστεί σαφές στην παρούσα πράξη ότι οι οντότητες που υπέχουν υποχρεώσεις δυνάμει της προτεινόμενης οδηγίας δικαιούνται να ασκήσουν προσφυγή κατά προμηθευτών υλισμικού και λογισμικού για τυχόν ελαττώματα των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους που συντελούν άμεσα στην πρόκληση συμβάντων ΑΔΠ.

1.10 Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ιδιαίτερα για τη διεύρυνση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σχετικά με την ΑΔΠ στον κυβερνοχώρο. Η ΕΟΚΕ εφιστά επίσης την προσοχή της Επιτροπής στην επιτυχία που σημειώνουν οι «διαγωνισμοί πειρατών της πληροφορικής» (hackers), τόσο στις ΗΠΑ ([5]) όσο και σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ ([6]), για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και την επιμόρφωση της επόμενης γενιάς επαγγελματιών στον τομέα της ΑΔΠ.

1.11 Δεδομένης της σημασίας που έχει η συμμόρφωση του συνόλου των κρατών μελών προς τις απαιτήσεις της ΑΔΠ σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τι είδους χρηματοδότηση θα μπορούσε να παρασχεθεί μέσω του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) για την αρωγή των κρατών μελών που χρειάζονται χρηματοοικονομική βοήθεια.

1.12 Οι δαπάνες για τεχνολογίες ΑΔΠ στο πλαίσιο της Έρευνας, της Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (E&A&K) θα πρέπει να καταστούν υψηλή προτεραιότητα του προγράμματος πλαισίου της ΕΕ για την Έρευνα και την Καινοτομία –«Ορίζοντας 2020»– προκειμένου να μπορέσει η Ευρώπη να συμβαδίσει με τις συντελούμενες αλλαγές στο ταχέως μεταβαλλόμενο τοπίο των απειλών στον κυβερνοχώρο.

1.13 Για να διασαφηνιστεί ποιες οντότητες φέρουν νομική ευθύνη δυνάμει της προτεινόμενης πράξης, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να επιβληθεί σε κάθε κράτος μέλος η υποχρέωση δημοσίευσης επιγραμμικού (online) καταλόγου με όλες τις οντότητες που εμπίπτουν στις απαιτήσεις ασφαλείας και κοινοποίησης συμβάντων της οδηγίας. Η διαφάνεια και η δημόσια λογοδοσία θα συμβάλουν στην οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης και στην υποστήριξη της επιβεβλημένης συμμόρφωσης.

1.14 Η ΕΟΚΕ επισύρει την προσοχή της Επιτροπής στις πολυάριθμες προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της στις οποίες έχει, αφενός, εξετάσει το ζήτημα της ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών και, αφετέρου, τονίσει την ανάγκη υλοποίησης μιας ασφαλούς κοινωνίας της πληροφορίας και προστασίας των υποδομών ζωτικής σημασίας ([7]).

2. **Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής**

2.1 Η προτεινόμενη οδηγία δημοσιεύθηκε παράλληλα με την ενωσιακή ευρωπαϊκή στρατηγική για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων πληροφοριών, στη μείωση των εγκλημάτων στον κυβερνοχώρο και στην ενδυνάμωση της διεθνούς πολιτικής της ΕΕ σε θέματα ασφάλειας και άμυνας στον κυβερνοχώρο, στην ανάπτυξη των βιομηχανικών και τεχνολογικών πόρων με στόχο την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, καθώς και στην προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και άλλων βασικών αξιών της ΕΕ.

2.2 Η ΑΔΠ ασχολείται με την προστασία του Διαδικτύου και άλλων δικτύων, των συστημάτων πληροφόρησης και των υποστηρικτικών υπηρεσιών, οι οποίες παρέχουν στήριξη στη λειτουργία της κοινωνίας μας. Η ΑΔΠ είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2.3 Η έως τώρα ακολουθούμενη στην ΕΕ αμιγώς εθελούσια προσέγγιση δεν παρέχει επαρκή προστασία έναντι κινδύνων ΑΔΠ. Οι υφιστάμενες ικανότητες ΑΔΠ είναι ανεπαρκείς ώστε να συμβαδίσουν με την ταχέως μεταβαλλόμενη μορφολογία των απειλών και να εξασφαλίσουν κοινό υψηλό επίπεδο προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη.

([3]) Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας: http://easa.europa.eu/

([4]) Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με θέμα «Το υπολογιστικό νέφος (cloud computing) στην Ευρώπη», ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 40 και «Αξιοποίηση των δυνατοτήτων του υπολογιστικού νέφους», ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 59.

([5]) http://www.nytimes.com/2013/03/25/technology/united-states-wants-to-attract-hackers-to-public-sector.html?pagewanted=all&_r=0

([6]) http://www.bbc.co.uk/news/technology-17333601

([7]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Στρατηγική για ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας», ΕΕ C 97 της 28.4.2007, σ. 21.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προώθηση του Ίντερνετ», ΕΕ C 317 της 23.12.2009, σ. 22.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προστασία υποδομών πληροφοριών ζωτικής σημασίας», ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 98.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», ΕΕ C 54 της 19.2.2011, σ. 58.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κανονισμός ENISA», ΕΕ C 107 της 6.4.2011, σ. 58.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Γενικός κανονισμός για την προστασία των δεδομένων», ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 90.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Επιθέσεις κατά των συστημάτων πληροφοριών», ΕΕ C 218 της 23.7.2011, σ. 130.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το υπολογιστικό νέφος (cloud computing) στην Ευρώπη», ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 40.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η ψηφιακή αγορά - κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης», ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 1.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά», ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 73.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για το υπολογιστικό νέφος», ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 59.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη – Ψηφιακή καθοδήγηση της ευρωπαϊκής μεγέθυνσης»: (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην ΕΕ).

2.4 Σήμερα τα κράτη μέλη έχουν πολύ διαφορετικά επίπεδα ικανοτήτων και ετοιμότητας, με αποτέλεσμα κατακερματισμένες προσεγγίσεις έναντι της ΑΔΠ σε ολόκληρη την ΕΕ. Δεδομένου ότι δίκτυα και συστήματα είναι διασυνδεδεμένα, τα κράτη μέλη με ανεπαρκές επίπεδο προστασίας αποδυναμώνουν τη συνολική ΑΔΠ στην Ένωση. Η κατάσταση αυτή παρεμποδίζει επίσης την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ ομοτίμων, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών. Ως αποτέλεσμα, συνεργασία υπάρχει μόνο σε μια μειονότητα κρατών μελών που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ικανοτήτων.

2.5 Στόχος της οδηγίας, η οποία προτείνεται βάσει του άρθρου 114 της ΣΛΕΕ, είναι να διευκολυνθεί η ολοκλήρωση και η ομαλή λειτουργία της ψηφιακής ενιαίας αγοράς μέσω:

— της καθιέρωσης ελάχιστου επιπέδου ΑΔΠ στα κράτη μέλη και, συνεπώς, της μεγιστοποίησης του συνολικού επιπέδου ετοιμότητας και απόκριση σε συναφή συμβάντα·

— της βελτίωσης της συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ με σκοπό την πάταξη διασυνοριακών συμβάντων και απειλών·

— της διαμόρφωσης μιας νοοτροπίας διαχείρισης κινδύνων και της βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.

2.6 Η προτεινόμενη οδηγία θέτει ορισμένες νομικές απαιτήσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι εξής:

(α) Κάθε κράτος μέλος οφείλει να υιοθετήσει μια στρατηγική ΑΔΠ και να ορίσει μια εθνική αρμόδια αρχή ΑΔΠ με επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για την πρόληψη, τη διεκπεραίωση και την αντιμετώπιση κινδύνων και συμβάντων ΑΔΠ.

(β) Η καθιέρωση μηχανισμού συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής, με σκοπό την από κοινού διαβίβαση έγκαιρων προειδοποιήσεων σχετικά με κινδύνους και συμβάντα, την ανάπτυξη συνεργασίας και τη διοργάνωση τακτικών αξιολογήσεων από ομοτίμους.

(γ) Η επιβολή της υποχρέωσης σε οντότητες συγκεκριμένου είδους, σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ, να εφαρμόζουν πρακτικές διαχείρισης κινδύνων και να υποβάλλουν έκθεση προς την εθνική αρμόδια αρχή τους για την αναφορά συμβάντων με σημαντικό αντίκτυπο ΑΔΠ ως προς τις βασικές υπηρεσίες που παρέχουν. Μεταξύ των οντοτήτων που οφείλουν να τηρούν τις εν λόγω απαιτήσεις περιλαμβάνονται οι φορείς εκμετάλλευσης των υποδομών ζωτικής σημασίας σε ορισμένους τομείς (χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, μεταφορές, ενέργεια, υγεία), οι φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας (υπολογιστικό νέφος, πλατφόρμες ηλ-εμπορίου, πληρωμές μέσω του Διαδικτύου, μηχανές αναζήτησης, καταστήματα ηλεκτρονικών εφαρμογών και κοινωνικά δίκτυα) και οι δημόσιες διοικήσεις.

2.7 Τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόσουν την οδηγία εντός διαστήματος 18 μηνών από την έγκρισή της εκ μέρους του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (αναμένεται εντός του 2014).

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Η ανάπτυξη του Διαδικτύου και της ψηφιακής κοινωνίας επηρεάζει βαθύτατα την καθημερινή μας ζωή. Ωστόσο, καθώς αυξάνεται η εξάρτησή μας από το Διαδίκτυο, η ελευθερία, η ευημερία και η ποιότητα ζωής μας εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από την ισχυρή ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών (ΑΔΠ): Εάν το Διαδίκτυο είναι εκτός λειτουργίας και δεν παρέχεται δυνατότητα πρόσβασης σε ηλεκτρονικά ιατρικά αρχεία, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, τότε υπάρχει κίνδυνος θανάτου. Εντούτοις, η ασφάλεια των υποδομών πληροφοριών ζωτικής σημασίας στην Ευρώπη βρίσκεται υπό διαρκώς σοβαρότερη απειλή και το επίπεδο ΑΔΠ δεν είναι αρκετά ικανοποιητικό.

3.2 Ο διευθυντής της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) δήλωσε πέρυσι «… εξαιρετικά ανήσυχος λόγω της άστοχης υπέρμετρης εμπιστοσύνης που επιδεικνύεται στην αδιάρρηκτη φύση του Διαδικτύου» ([8]). Ακούμε συχνά να γίνονται αναφορές σε νέες επιθέσεις στον κυβερνοχώρο εις βάρος βασικών υποδομών, οι οποίες διαπράττονται από εγκληματίες, τρομοκράτες ή ξένες κυβερνήσεις. Οι υποδομές που γίνονται στόχοι συνήθως αποσιωπούν τις επιθέσεις που δέχονται για να μην υποστούν ενδεχόμενη δυσφήμιση. Ωστόσο, κατά τις τελευταίες εβδομάδες λάβαμε γνώση ορισμένων επιθέσεων που έπληξαν τις υποδομές ([9]) του Διαδικτύου και τα τραπεζικά συστήματα ([10]) στην Ευρώπη, οι οποίες προκάλεσαν υπερβολικά μεγάλη αναστάτωση για να μπορέσει να συγκαλυφθεί. Σύμφωνα με σχετική έκθεση ([11]) εκτιμάται ότι οι Κάτω Χώρες υπέστησαν 92 εκατομμύρια επιθέσεις στον κυβερνοχώρο το 2011 και η Γερμανία 82 εκατομμύρια. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου εκτιμά ότι το Ηνωμένο Βασίλειο υπέστη 44 εκατομμύρια επιθέσεις στον κυβερνοχώρο το 2011, με κόστος για την οικονομία ανερχόμενο σε 30 δισ. ευρώ ([12]).

3.3 Το 2007, το Συμβούλιο της ΕΕ ασχολήθηκε με την αντιμετώπιση του προβλήματος ΑΔΠ της Ευρώπης ([13]), αλλά η πολιτική προσέγγιση που ακολουθείται έκτοτε ([14]) στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην εθελούσια δράση των κρατών μελών, εκ των οποίων μόνο μια μειονότητα έχει λάβει αποτελεσματικά μέτρα. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι πολλά κράτη μέλη εξακολουθούν να μην έχουν κοινοποιήσει κάποια εθνική στρατηγική για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και να μην έχουν καταρτίσει εθνικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση συμβάντων στον κυβερνοχώρο· ορισμένα μάλιστα εξ αυτών δεν έχουν καν δημιουργήσει τη δική τους Ομάδα αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην πληροφορική (Computer Emergency Response Team - CERT)· επίσης, μερικά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη κυρώσει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο ([15]).

([8]) http://forumblog.org/2012/05/what-if-the-internet-collapsed/
([9]) http://www.nytimes.com/2013/03/27/technology/internet/online-dispute-becomes-internet-snarling-attack.html?pagewanted=all&_r=0
([10]) http://www.dutchnews.nl/news/archives/2013/04/online_retailers_demand_banks.php
([11]) http://www.securelist.com/en/analysis/204792216/Kaspersky_Security_Bulletin_Statistics_2011
([12]) UK Cyber Security Strategy – Landscape Review: http://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/Cyber-security-Full-report.pdf
([13]) Ψήφισμα 2007/C 68/01 του Συμβουλίου.
([14]) COM(2006) 251 και COM(2009) 149
([15]) http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CL=ENG

3.4 Δέκα κράτη μέλη τα οποία έχουν επιτύχει αξιοσημείωτη πρόοδο στον τομέα της ΑΔΠ προέβησαν στη σύσταση της ομάδας CERT των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων·(EGC) με στόχο τη στενή μεταξύ τους συνεργασία σε θέματα ΑΔΠ και την αντιμετώπιση συναφών συμβάντων. Η διαδικασία συμμετοχής στη σύνθεση της EGC έχει περατωθεί προς το παρόν: τα υπόλοιπα 17 λιγότερο προηγμένα κράτη μέλη και η νεοσυσταθείσα ομάδα CERT-ΕΕ ([16]) αποκλείονται επί του παρόντος από αυτήν την επίλεκτη ομάδα, με επακόλουθη συνέπεια τη διάνοιξη ενός νέου ψηφιακού χάσματος μεταξύ των κρατών μελών που επιδεικνύουν μεγάλη πρόοδο στον τομέα της ΑΔΠ και των υπολοίπων. Εάν τυχόν δεν επιτευχθεί η γεφύρωσή του, αυτό το ΑΔΠ θα πλήξει τον πυρήνα της ψηφιακής ενιαίας αγοράς, περιορίζοντας την οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης, την εναρμόνιση και τη διαλειτουργικότητα. Επιπλέον, χωρίς την ανάληψη σθεναρής δράσης, το χάσμα μεταξύ των εξαιρετικά πολύ και των λιγότερο προηγμένων κρατών μελών ενδέχεται να αυξηθεί, επιδεινώνοντας συγχρόνως τις αδυναμίες της αγοράς που σχετίζονται με τις αποκλίσεις ικανοτήτων στην επικράτεια των κρατών μελών.

3.5 Η επιτυχία της στρατηγικής για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και η αποτελεσματικότητα της προτεινόμενης οδηγίας ΑΔΠ θα εξαρτηθούν από την ύπαρξη ενός ισχυρού κλάδου ΑΔΠ στην Ευρώπη, με επαρκές εργατικό δυναμικό άρτια εξειδικευμένο σε συναφή θέματα. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι η ανάγκη πραγματοποίησης επενδύσεων εκ μέρους των κρατών μελών για την εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση στον τομέα της ΑΔΠ έχει συνεκτιμηθεί στην προτεινόμενη οδηγία. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί επίσης ότι όλα τα κράτη μέλη θα καταβάλουν ιδιαίτερες προσπάθειες για την ενημέρωση, την επιμόρφωση και την υποστήριξη του κλάδου των ΜΜΕ σχετικά με την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν εύκολα να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις, ενώ οι ΜΜΕ χρειάζονται υποστήριξη.

3.6 Η ΕΟΚΕ προσβλέπει στη συνεργασία της με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA), με σκοπό την προώθηση της ΑΔΠ στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Μήνας ασφάλειας στον κυβερνοχώρο» που θα αναληφθεί αργότερα κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους. Όσον αφορά τον στόχο που προβλέπεται στη στρατηγική για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και στην οδηγία ΑΔΠ με μέλημα τόσο την επικράτηση κλίματος συνειδητοποίησης των σχετικών με την ασφάλεια θεμάτων σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ όσο και τη βελτίωση του επιπέδου δεξιοτήτων ΑΔΠ, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στους «διαγωνισμούς πειρατών της πληροφορικής» (hackers) που απευθύνονται σε εφήβους και έχουν αποδειχθεί εξαιρετικά επιτυχείς για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς και στις ΗΠΑ.

3.7 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επίσης με ικανοποίηση τη δέσμευση που αναλαμβάνεται στη στρατηγική για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο έναντι των δαπανών Ε&Α&Κ για τεχνολογίες ΑΔΠ.

3.8 Η άνθηση που γνωρίζει το υπολογιστικό νέφος δημιουργεί πολλούς νέους κινδύνους προς αντιμετώπιση όσον αφορά την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Παραδείγματος χάρη, οι εγκληματίες του κυβερνοχώρου έχουν πλέον στη διάθεσή τους τεράστια υπολογιστική ισχύ με σχετικά χαμηλό κόστος· επίσης τα δεδομένα χιλιάδων εταιρειών βρίσκονται επί του παρόντος τοποθετημένα σε κεντρικές αποθήκες δεδομένων που είναι ευάλωτες σε στοχευμένες επιθέσεις. Η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του κυβερνοχώρου έναντι του υπολογιστικού νέφους ([17]).

([16]) Η CERT-ΕΕ είναι η μόνιμη Ομάδα αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην πληροφορική που συστάθηκε από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τους οργανισμούς και τις υπηρεσίες της ΕΕ.

([17]) Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με θέμα «Το υπολογιστικό νέφος (cloud computing) στην Ευρώπη», ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 40 και «Αξιοποίηση των δυνατοτήτων του υπολογιστικού νέφους», ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 59.

3.9 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη αιτηθεί τη θέσπιση ενός, ενωσιακής εμβέλειας, εθελοντικού συστήματος ηλεκτρονικής ταυτοποίησης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, συμπληρωματικού προς τα υφιστάμενα εθνικά συστήματα. Ένα τέτοιο σύστημα θα ήταν σε θέση να διασφαλίσει «αποτελεσματικότερη προστασία από απάτες, μεγαλύτερη εμπιστοσύνη μεταξύ των οικονομικών παραγόντων, χαμηλότερο κόστος παροχής υπηρεσιών, καθώς και υψηλότερο επίπεδο υπηρεσιών και προστασίας του πολίτη».

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1 Δυστυχώς, η παρούσα πρόταση οδηγίας ΑΔΠ της Επιτροπής είναι υπερβολικά διστακτική, στερείται της δέουσας σαφήνειας και επαφίεται υπέρμετρα στην αυτορρύθμιση εκ μέρους των κρατών μελών. Η απουσία ενδεδειγμένων προτύπων, αποσαφηνισμένων ορισμών και αναπόδραστων υποχρεώσεων, ιδιαίτερα στο Κεφάλαιο IV της οδηγίας, αφήνει τεράστια περιθώρια ευελιξίας στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο ερμηνείας και μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο στοιχείων ζωτικής σημασίας της προτεινόμενης πράξης. Ένας κανονισμός, ο οποίος θα επέβαλε σαφώς καθορισμένες και νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις στα κράτη μέλη, θα ήταν πιο σκόπιμος από την παρούσα οδηγία.

4.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι –δυνάμει του άρθρου 6 της οδηγίας– κάθε κράτος μέλος οφείλει να ορίσει μια εθνική αρμόδια αρχή επιφορτισμένη με την παρακολούθηση και τη συνεκτική εφαρμογή της οδηγίας σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Επισημαίνεται επίσης ότι –δυνάμει του άρθρου 8 της οδηγίας– συγκροτείται «δίκτυο συνεργασίας» το οποίο, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που εκχωρούνται τόσο στο εν λόγω δίκτυο όσο και στην Επιτροπή, αναλαμβάνει πανευρωπαϊκής εμβέλειας αποστολή καθοδήγησης, διαχείρισης και –εφόσον χρειάζεται– επιβολής ακόμη και στο επίπεδο των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, σύμφωνα με αυτό το πλαίσιο διακυβέρνησης, η ΕΕ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας αρχής υπεύθυνης για την ΑΔΠ σε επίπεδο ΕΕ, παρεμφερούς προς τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA) που καθορίζει τα πρότυπα και διαχειρίζεται την επιβολή και την τήρηση των κανόνων ασφαλείας για τα αεροσκάφη, τα αεροδρόμια και τις πτήσεις.

4.3 Η αρμόδια αρχή για την ΑΔΠ σε επίπεδο ΕΕ που προτείνεται από την ΕΟΚΕ στο αμέσως προηγούμενο σημείο 4.2, θα μπορούσε να στηριχθεί στο βασικό έργο που επιτελείται ήδη για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο από τον ENISA, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), από τις ομάδες CERT, από την ομάδα CERT των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων (EGC), καθώς και από άλλους φορείς. Μια τέτοια αρχή θα μπορούσε να επιφορτιστεί με τον καθορισμό των προτύπων και με την παρακολούθηση της εφαρμογής όλων των συνιστωσών της ΑΔΠ: από την πιστοποίηση και χρήση ασφαλών τερματικών συσκευών έως την ασφάλεια δικτύου και δεδομένων.

4.4 Λαμβανομένου υπόψη, αφενός, του υψηλού βαθμού αλληλεξάρτησης μεταξύ των κρατών μελών για την υλοποίηση της ΑΔΠ σε ολόκληρη την επικράτεια της Ένωσης και, αφετέρου, του δυνητικά τεράστιου κόστους των αποτυχημένων προσπαθειών διασφάλισης της ΑΔΠ για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη τη θέσπιση νομοθεσίας η οποία να επιβάλλει σαφείς και αναλογικές κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, δεόντως εναρμονισμένες για να αντικατοπτρίζουν την πανευρωπαϊκή διάσταση της ευθύνης και την κλίμακα των ζημιών που θα μπορούσαν να προκληθούν, όχι μόνο στην εγχώρια αγορά, αλλά και σε ολόκληρη την ΕΕ. Το άρθρο 17 της προτεινόμενης πράξης –το οποίο αφορά την επιβολή κυρώσεων– είναι γενικό, αφήνει σημαντικά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη για τον καθορισμό κυρώσεων και δεν παρέχει επαρκείς κατευθύνσεις για τη συνεκτίμηση δυνητικών διασυνοριακών και πανευρωπαϊκών επιπτώσεων.

4.5 Σήμερα, οι κυβερνήσεις και οι πάροχοι ζωτικών υπηρεσιών δεν δημοσιοποιούν τις αστοχίες τους από πλευράς ασφάλειας και ανθεκτικότητας, εκτός εάν υποχρεωθούν να το πράξουν. Η συγκάλυψη αυτή πλήττει τόσο την ικανότητα ταχείας και αποτελεσματικής αντιμετώπισης απειλών στον κυβερνοχώρο εκ μέρους της Ευρώπης όσο και τη δυνατότητα βελτίωσης του γενικού επιπέδου ΑΔΠ μέσω της από κοινού μάθησης. Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Επιτροπή για την απόφασή της να καταστήσει, δυνάμει της οδηγίας, υποχρεωτική την κοινοποίηση όλων των σημαντικών συμβάντων ΑΔΠ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αδύνατο να τελεσφορήσει η εθελούσια, εξ ιδίας πρωτοβουλίας, κοινοποίηση συμβάντων δεδομένου ότι οι φόβοι δυσφήμισης ή ανάληψης ευθυνών λειτουργούν ως κίνητρο για τη συγκάλυψη τυχόν δυσλειτουργιών.

4.6 Ωστόσο, το άρθρο 14 της οδηγίας –το οποίο αφορά την κοινοποίηση συμβάντων– αποτυγχάνει να καθορίσει τι ακριβώς νοείται ως συμβάν «με σημαντικό αντίκτυπο στην ασφάλεια» και παρέχει υπερβολικά ευρεία διακριτική ευχέρεια στις ενδιαφερόμενες οντότητες και στα κράτη μέλη για την κοινοποίηση ή όχι συμβάντων ΑΔΠ. Η αποτελεσματική νομοθεσία προϋποθέτει απολύτως σαφείς απαιτήσεις. Δεδομένου ότι η προτεινόμενη οδηγία είναι υπερβολικά αόριστη σχετικά τον βασικό ορισμό των τιθέμενων απαιτήσεων, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν τα ενδιαφερόμενα μέρη υπεύθυνα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, όπως προβλέπεται σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας.

4.7 Δεδομένου ότι η διασφάλιση της ΑΔΠ βρίσκεται ως επί το πλείστον στα χέρια του ιδιωτικού τομέα, θεωρείται σημαντικό να προαχθεί η οικοδόμηση κλίματος εκτεταμένης εμπιστοσύνης και συνεργασίας με όλες τις εταιρείες που είναι υπεύθυνες για τις ζωτικής σημασίας υποδομές και υπηρεσίες πληροφοριών. Η πρωτοβουλία «Ευρωπαϊκή σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για την ανθεκτικότητα» (European Public Private Partnership for Resilience - EP3R), η οποία δρομολογήθηκε από την Επιτροπή το 2009, αξίζει να επικροτηθεί και να ενθαρρυνθεί περαιτέρω. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η εν λόγω πρωτοβουλία χρειάζεται να ενισχυθεί και να υποστηριχθεί κι άλλο με την προσθήκη στην προτεινόμενη πράξη για την ΑΔΠ μιας κανονιστικής υποχρέωσης, σύμφωνα με την οποία θα καθίσταται επιβεβλημένη η συνεργασία των βασικών ενδιαφερομένων μερών που δεν αναλαμβάνουν δεόντως τις ευθύνες τους.

4.8 Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να δημοσιεύσει ένα επιγραμμικό (online) κατάλογο με όλες τις υπαγόμενες στη δικαιοδοσία του οντότητες οι οποίες εμπίπτουν στις απαιτήσεις ασφαλείας και κοινοποίησης συμβάντων του άρθρου 14 της προτεινόμενης οδηγίας. Σε συνδυασμό με την αποσαφήνιση του τρόπου κατά τον οποίο κάθε κράτος μέλος αποφασίζει να εφαρμόσει τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο άρθρου 3 της παρούσας πράξης, η κατ' αυτόν τον τρόπο παρεχόμενη διαφάνεια θα συμβάλει στην επικράτηση κλίματος εμπιστοσύνης και στη διαμόρφωση μιας νοοτροπίας διαχείρισης κινδύνων μεταξύ των πολιτών.

4.9 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι σχεδιαστές λογισμικού και οι κατασκευαστές υλισμικού εξαιρούνται ρητά από τις απαιτήσεις της οδηγίας διότι δεν είναι πάροχοι υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προτεινόμενη πράξη θα πρέπει να αναγνωρίζει στις οντότητες που υπέχουν υποχρεώσεις δυνάμει της οδηγίας δικαίωμα προσφυγής κατά προμηθευτών υλισμικού και λογισμικού για τυχόν ελαττώματα των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους που συντελούν άμεσα στην πρόκληση συμβάντων ΑΔΠ.

4.10 Παρότι η Επιτροπή εκτιμά ότι το κόστος εφαρμογής της προτεινόμενης οδηγίας ΑΔΠ θα ανέλθει περίπου σε 2 δισ. ευρώ/έτος, κατανεμημένα στο σύνολο του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην Ευρώπη, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ορισμένα κράτη μέλη που βρίσκονται υπό δημοσιονομική πίεση θα δυσκολευτούν να εξασφαλίσουν την απαιτούμενη επένδυση για την επίτευξη συμμόρφωσης. Απαιτείται συνεπώς να διερευνηθεί με ποιόν τρόπο θα μπορούσε να παρασχεθεί στήριξη στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) ενόψει της συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις της ΑΔΠ, με τη χρήση διαφόρων μέσων, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και, ενδεχομένως, του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα φθοριούχα αέρια που επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου»

COM(2012) 643 final — 2012/0305 (COD)

(2013/C 271/26)

Εισηγητής: **ο κ. Mário SOARES**

Στις 21 Νοεμβρίου 2012 το Συμβούλιο και στις 19 Νοεμβρίου 2012 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 192 παρ.1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα φθοριούχα αέρια που επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου»

COM(2012) 643 final - 2012/0305 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 26 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 92 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 1 αποχή.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα την Επιτροπή στις προσπάθειες που καταβάλλει προκειμένου να ενισχύσει τη νομοθεσία για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να επιτευχθεί ταχέως συμφωνία σε παγκόσμιο επίπεδο για τον έλεγχο των φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου έτσι ώστε όλες οι οικονομίες του πλανήτη να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες.

1.3 Στο πλαίσιο της τρέχουσας οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στην προστασία της απασχόλησης. Η μετάβαση προς μια οικονομία που σέβεται το κλίμα και το περιβάλλον πρέπει να βασιστεί σε ισχυρό κοινωνικό διάλογο, προκειμένου οι επερχόμενες αλλαγές να καταστούν αντικείμενο συλλογικής και δημοκρατικής διαχείρισης. Ο κοινωνικός διάλογος, η διαπραγμάτευση και η συμμετοχή είναι βασικές αξίες και εργαλεία που υποστηρίζουν και καθιστούν δυνατή την προώθηση της κοινωνικής συνοχής σε συνδυασμό με ποιοτικές θέσεις εργασίας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας στις οικονομίες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.4 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για μείωση του διοικητικού και δημοσιονομικού φόρτου που θα προκύψει από την υλοποίηση των διαφόρων στοιχείων αυτού του κανονισμού, ιδίως για τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις.

1.5 Η ΕΟΚΕ προτείνει να ληφθεί περισσότερο υπόψη η κατανάλωση ενέργειας στον κύκλο ζωής, και να ενσωματωθούν στην ανάλυση κόστους/οφέλους οι πιθανές αρνητικές συνέπειες των προτεινόμενων εναλλακτικών τεχνολογιών.

1.6 Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να ενισχύσουν την υποστήριξη της βιομηχανικής έρευνας και τεχνολογίας, ιδίως για την ανάπτυξη εναλλακτικών τεχνολογιών προς αυτές που εκπέμπουν φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου.

1.7 Θα πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες, τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τις επιχειρήσεις, προκειμένου να υλοποιηθεί μια κοινωνικά δίκαιη μετάβαση στις πολιτικές για τη μείωση της χρήσης και της παραγωγής φθοριούχων αερίων.

1.8 Μπορεί να είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν επαρκή προγράμματα κατάρτισης, ώστε οι εργαζόμενοι να προετοιμαστούν ως προς τη χρήση εναλλακτικών τεχνολογιών προς αυτές που εκπέμπουν φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου. Πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση των ΜΜΕ. Ο διοικητικός και δημοσιονομικός φόρτος που συνεπάγεται η πιστοποίηση και η κατάρτιση θα πρέπει να είναι περιορισμένος.

1.9 Θα πρέπει να αναληφθεί δράση πριν από τη χρήση των φθοριούχων αερίων και, συνεπώς, να προληφθούν οι διαρροές, μέσω της ενίσχυσης των απαιτήσεων σχετικά με την κατασκευή εγκαταστάσεων που περιέχουν τέτοιες ουσίες.

1.10 Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν συστήματα επιλεκτικής συλλογής των συσκευών που περιέχουν φθοριούχα αέρια – στο τέλος του κύκλου ζωής τους – σύμφωνα με τις αρχές της οδηγίας 2002/96/ΕΚ σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

1.11 Τα προγράμματα κατάρτισης θα πρέπει να αφορούν όλες τις επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες στον τομέα της παραγωγής, της διανομής ή της εγκατάστασης εξοπλισμού που περιέχει φθοριούχα αέρια. Επίσης τα προγράμματα θα πρέπει να επεκταθούν στις εναλλακτικές τεχνολογίες, προκειμένου να ευνοηθεί η διαδικασία τεχνολογικής μετάβασης.

1.12 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα ήταν σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ των τεχνολογιών, με στόχο τη «σταδιακή κατάργηση» και όχι τη «σταδιακή αποκλιμάκωση», τουλάχιστον όταν κάτι τέτοιο είναι τεχνικά δυνατό και οικονομικά εφικτό.

1.13 Οι περιορισμοί που επιβάλλονται στους Ευρωπαίους παραγωγούς πρέπει να επιβάλλονται και στα προϊόντα που εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.14 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα επιφορτιστεί κυρίως με την εφαρμογή του συστήματος ποσοστώσεων και θα πρέπει να μειώσει το κόστος της, μεριμνώντας ταυτόχρονα για την διατήρηση της περιβαλλοντικής ακεραιότητας.

1.15 Η Επιτροπή πρέπει να είναι αρμόδια για τις διαδικασίες ελέγχου, επαλήθευσης και συμμόρφωσης προς τον παρόντα κανονισμό.

1.16 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την επιλογή της προστασίας του περιβάλλοντος ως νομικής βάσης, αλλά τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι η εφαρμογή του κανονισμού δεν θίγει την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Το 2004 η ΕΟΚΕ εκπόνησε γνωμοδότηση ([1]) με θέμα την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για ορισμένα φθοριούχα αέρια του φαινομένου του θερμοκηπίου (νυν κανονισμός αριθ. 842/2006) στην οποία υπογράμμιζε ότι οι συγκεντρώσεις των αερίων που προκαλούν αυτό το φαινόμενο έχουν αυξηθεί ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας και ότι αν αυτές οι τάσεις δεν περιοριστούν ή αντιστραφούν, θα οδηγήσουν σε μόνιμη και δυνητικά επιζήμια αλλαγή του κλίματος. Αν και η γνωμοδότηση του 2004 υποστήριζε το στόχο και τη γενική προσέγγιση της Επιτροπής, επεσήμαινε ορισμένα ζητήματα που προέκυπταν από το σχέδιο κανονισμού. Ορισμένες από αυτές τις επικρίσεις φαίνεται ότι εξακολουθούν να ισχύουν, οπότε και επαναλαμβάνονται στην παρούσα γνωμοδότηση.

2.2 Τα φθοριούχα αέρια προκαλούνται από τον άνθρωπο και έχουν έντονη δράση σε ό,τι αφορά το κλιματικό φαινόμενο του θερμοκηπίου. Προς το παρόν ρυθμίζονται από δύο διεθνείς συνθήκες, ανάλογα με το αν έχουν ιδιότητες που καταστρέφουν τη στρατοσφαιρική στιβάδα όζοντος ή όχι. Αφενός, το πρωτόκολλο του Μόντρεαλ (1987) – το οποίο προέκυψε από τη Σύμβαση της Βιέννης – διέπει τα μέτρα ελέγχου της παραγωγής και της χρήσης αυτών των ουσιών, με απώτερο στόχο την εξάλειψή τους. Το εν λόγω πρωτόκολλο τροποποιήθηκε ώστε να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής του σε νέα αέρια και νέες εφαρμογές. Αφετέρου, το πρωτόκολλο του Κιότο περιλαμβάνει τις εκπομπές φθοριούχων αερίων οι οποίες δεν έχουν αντίκτυπο στη στιβάδα του όζοντος, στο πλαίσιο της προσπάθειας μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην οποία αποσκοπεί αυτή η Σύμβαση. Ο συνασπισμός για το Κλίμα και τον Καθαρό Αέρα, ο οποίος ιδρύθηκε το 2012 και έχει ως στόχο τη μείωση των βραχύβιων κλιματικών ρύπων, περιλαμβάνει και αυτός στον κατάλογό του τις εκπομπές φθοριωμένων υδρογονανθράκων.

([1]) ΕΕ C 108 της 30ης Απριλίου 2004.

2.3 Η ΕΕ, μαζί με άλλους φορείς, βρίσκεται στην πρώτη γραμμή στον αγώνα για την καταπολέμηση των φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου. Το 2009, 2010, 2011 και το 2012, πολλές από τις χώρες που υπέγραψαν το πρωτόκολλο του Μόντρεαλ (συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ), παρουσίασαν προτάσεις με σκοπό τον περιορισμό, σε παγκόσμιο επίπεδο, της παραγωγής και της κατανάλωσης φθοριωμένων υδρογονανθράκων (HFC). 108 χώρες υποστήριξαν αυτές τις πρωτοβουλίες.

2.4 Ωστόσο, η πρόοδος που επετεύχθη είναι περιορισμένη, διότι χώρες όπως η Κίνα, η Βραζιλία, η Ινδία και οι χώρες του Περσικού Κόλπου – μεταξύ άλλων – αρνούνται να συζητήσουν αυτό το ζήτημα στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ, υποστηρίζοντας ότι τα φθοριούχα αέρια που καλύπτονται από το πρωτόκολλο του Κιότο δεν έχουν επιπτώσεις στη στρατοσφαιρική στοιβάδα όζοντος.

2.5 Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε το 2009 στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για το 2020 και το 2050. Μέχρι το 2020, οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ θα πρέπει να μειωθούν κατά 20 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 και κατά 30 %, σε περίπτωση που υπογραφεί παγκόσμια συμφωνία με την οποία θα επιβάλλονται συγκρίσιμοι στόχοι στις μεγάλες οικονομίες του πλανήτη.

2.6 Για να επιτύχει αυτούς τους στόχους, η ΕΕ εξοπλίστηκε με καινοτόμα μέσα, εκ των οποίων, τα πιο σημαντικά είναι: το ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας εκπομπών (οδηγία 2009/29/ΕΚ), η οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (οδηγία 2009/28/ΕΚ), η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση (οδηγία 2012/27/ΕΕ) και η απόφαση επιμερισμού των προσπαθειών των κρατών μελών (απόφαση υπ' αριθ. 406/2009/ΕΚ). Έως το 2050, η ΕΕ αναγνώρισε ότι οι εκπομπές των ανεπτυγμένων χωρών θα πρέπει να μειωθούν κατά 80 έως 95 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 προκειμένου να τηρηθεί ο στόχος περιορισμού της αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη σε δύο βαθμούς Κελσίου.

2.7 Ο «Χάρτης πορείας για τη μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών το 2050» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ορίζει ότι τα αποτελεσματικότερα σενάρια από οικονομική άποψη είναι αυτά που ορίζουν στόχους μείωσης των εκπομπών (σε σχέση με τα επίπεδα του 1990) ύψους 25 % έως το 2020, 40 % έως το 2030 και 60 % έως το 2040.

2.8 Δεδομένων των δυνητικών επιπτώσεών τους στην υπερθέρμανση του πλανήτη, τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του ευρωπαϊκού πλαισίου για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία στον τομέα των φθοριούχων αερίων απαρτίζεται από δύο βασικές νομοθετικές πράξεις:

— τον κανονισμό υπ' αριθ. 842/2006, ο οποίος προβλέπει σύστημα πρόληψης των διαρροών κατά τη χρήση και στο τέλος του κύκλου ζωής του σταθερού εξοπλισμού, καθώς και περιορισμένο αριθμό απαγορεύσεων που αφορούν συγκεκριμένες εφαρμογές·

— την οδηγία 2006/40/ΕΚ η οποία αφορά τα συστήματα κλιματισμού καινούργιων αυτοκινήτων οχημάτων.

2.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη φιλοδοξία της ΕΕ να καταπολεμήσει την αλλαγή του κλίματος και να πραγματοποιήσει τη μετάβαση προς μια οικονομία με χαμηλή περιεκτικότητα άνθρακα, αλλά υποστηρίζει πως αυτή πρέπει να υποστηριχθεί από ένα αξιόπιστο κοινωνικό πρόγραμμα και τους απαραίτητους πόρους για να βοηθήσει τους τομείς και τις περιφέρειες που πλήττονται σε επίπεδο απασχόλησης λόγω της έλλειψης προόδου σε σχέση με άλλες μεγάλες χώρες. Το παγκόσμιο οικονομικό και ενεργειακό πλαίσιο καθιστά ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας, ιδίως για τους εξαγωγικούς τομείς έντασης ενέργειας. Οι προσπάθειες απαλλαγής της ευρωπαϊκής οικονομίας από τις ανθρακούχες εκπομπές πρέπει να ενταχθούν περισσότερο σε ένα σχέδιο εκ αναβιομηχάνισης, βασιζόμενο ιδίως στην αποτελεσματική χρήση των πόρων (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών πόρων), καθώς και σε βιώσιμες και καινοτόμες τεχνολογίες.

3. **Σύνθεση και αιτιολόγηση της πρότασης της Επιτροπής**

3.1 *Η πρόταση της Επιτροπής έχει ως στόχο:*

3.1.1 την αντικατάσταση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 842/2006 για ορισμένα φθοριούχα αέρια θερμοκηπίου, ώστε να εξασφαλιστεί οικονομικά αποδοτικότερη συμβολή στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της ΕΕ αποθαρρύνοντας τη χρήση φθοριούχων αερίων με υψηλό αντίκτυπο στο κλίμα και ευνοώντας ασφαλείς εναλλακτικές λύσεις υψηλής ενεργειακής απόδοσης, καθώς και την περαιτέρω βελτίωση τόσο της συγκράτησης των φθοριούχων αερίων όσο και της επεξεργασίας προϊόντων και ειδών τεχνικού εξοπλισμού που περιέχουν φθοριούχα αέρια στο τέλος του κύκλου ζωής τους·

3.1.2 την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενθάρρυνση της καινοτομίας και την ανάπτυξη πράσινων τεχνολογιών, μέσω της βελτίωσης των ευκαιριών διείσδυσης στην αγορά εναλλακτικών τεχνολογιών και αερίων με περιορισμένες κλιματικές επιπτώσεις·

3.1.3 την ευθυγράμμιση της ΕΕ με τα πλέον πρόσφατα επιστημονικά ευρήματα σε διεθνές επίπεδο, όπως περιγράφονται στην τέταρτη έκθεση αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Ομάδας για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC-ΔΟΚΑ) των Ηνωμένων Εθνών, όσον αφορά για παράδειγμα τις ουσίες που καλύπτει ο παρών κανονισμός και τον υπολογισμό του πλανητικού τους δυναμικού υπερθέρμανσης (GWP)·

3.1.4 να συντελέσει στην επίτευξη συναίνεσης για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας όσον αφορά την κατάργηση της χρήσης των φθοριωμένων υδρογονανθράκων (HFC), που αποτελούν τη σημαντικότερη κατηγορία φθοριούχων αερίων, βάσει του πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ·

3.1.5 την απλοποίηση και αποσαφήνιση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 842/2006, ώστε να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος, στο πλαίσιο της δέσμευσης που έχει αναλάβει η Επιτροπή για τη βελτίωση της νομοθεσίας.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα την Επιτροπή στις προσπάθειες που καταβάλλει με στόχο την ενίσχυση της νομοθεσίας για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου. Δεδομένου του σημαντικού δυναμικού υπερθέρμανσης των εν λόγω αερίων, έχει κρίσιμη σημασία να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τον περιορισμό των εκπομπών αυτών των αερίων στην ΕΕ, τόσο σε ό,τι αφορά την παραγωγή, όσο και τη χρήση τους.

4.2 Η νομοθεσία εν ισχύ είναι καλής ποιότητας, αλλά η εφαρμογή της συνάντησε ορισμένες δυσκολίες τις οποίες είχε εν μέρει εντοπίσει η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση του 2004. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειες εφαρμογής των αποφάσεών τους.

4.3 Αν και συμφωνεί με τις πρωτοβουλίες της ΕΕ, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι είναι σημαντικό να επιτευχθεί σύντομα συμφωνία σε παγκόσμιο επίπεδο σχετικά με τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου, έτσι ώστε οι οικονομίες του πλανήτη να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες.

4.4 Δεδομένης της ύπαρξης τεχνικά αξιόπιστων και οικονομικά βιώσιμων εναλλακτικών τεχνολογιών, η ενίσχυση της νομοθεσίας βασίζεται σε συμφέρουσα σχέση κόστους-αποδοτικότητας, η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα ότι τα γενικά μακροοικονομικά αποτελέσματά της θα είναι πολύ περιορισμένα, εκτός από ορισμένους συγκεκριμένους τομείς. Ωστόσο, οι δαπάνες που συνεπάγεται η εφαρμογή της νομοθεσίας θα μπορέσουν να αντισταθμιστούν αφενός από κέρδη ενεργειακής απόδοσης και αφετέρου από τη στρατηγική τοποθέτηση στην αγορά των καινοτόμων επιχειρήσεων. Παρά το γεγονός ότι η σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας των προτεινόμενων μέτρων έχει μελετηθεί προσεκτικά, η ΕΟΚΕ επιμένει ότι είναι αναγκαίο να περιοριστεί όσο το δυνατόν περισσότερο η εγγενής οικονομική επιβάρυνση που συνεπάγεται η εφαρμογή των διατάξεων του σχεδίου κανονισμού. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητά να ληφθεί περισσότερο υπόψη η κατανάλωση ενέργειας στο σύνολο του κύκλου ζωής, καθώς και να ενσωματωθεί η ανάλυση κόστους/οφέλους των πιθανών μειονεκτημάτων των προτεινόμενων εναλλακτικών τεχνολογιών (αναφλεξιμότητα, εκρηκτικότητα, τοξικότητα και κίνδυνος συμπίεσης). Επιπλέον, τα επίπεδα ασφάλειας που απαιτούνται σε ορισμένους τομείς, όπως π.χ. οι σιδηρόδρομοι, ενδέχεται να εμποδίσουν τη χρήση εναλλακτικών ουσιών, ακόμη και αν έχουν αναπτυχθεί επιτυχώς. Συνεπώς, για τους τομείς αυτούς, είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν με έντονο ρυθμό εναλλακτικές λύσεις που να είναι οικολογικά και οικονομικά εφικτές.

4.5 Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την υποστήριξη της βιομηχανικής έρευνας και καινοτομίας, ιδίως για την ανάπτυξη εναλλακτικών τεχνολογιών προς αυτές που εκπέμπουν φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου. Δεδομένης της κρίσης, την οποία διέρχεται η ευρωπαϊκή οικονομία, η υποστήριξη της καινοτομίας αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο μιας στρατηγικής εκ νέου εκβιομηχάνισης. Ωστόσο, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η έλλειψη βεβαιότητας ως προς τη δυνατότητα ανάπτυξης – με αποδεκτό κόστος – ουσιών ή τεχνολογιών, ικανών να εκπληρώσουν λειτουργίες που έχουν θεμελιώδη σημασία για τη λειτουργία αναπτυγμένων κοινωνιών, όπως για παράδειγμα η ψύξη.

4.6 Πρέπει να επικροτηθεί το γεγονός ότι η πρόταση περιλαμβάνει άρθρο για την κατάρτιση και την πιστοποίηση, με το οποίο ενισχύεται η αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας και το οποίο θα ευνοήσει την επίτευξη συνεργειών με την ευρωπαϊκή νομοθεσία στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, ιδίως μέσω της εξέτασης των κινδύνων που ενέχουν οι εναλλακτικές τεχνολογίες. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η έλλειψη επαρκούς κατάρτισης του εργατικού δυναμικού συνιστά πολλές φορές σημαντικό εμπόδιο στην εφαρμογή της νομοθεσίας. Θα πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες, τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αναπτυχθούν τα αναγκαία προγράμματα κατάρτισης για την προετοιμασία των εργαζομένων σε εναλλακτικές τεχνολογίες προς αυτές που εκπέμπουν φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση των ΜΜΕ, ενώ ο διοικητικός και δημοσιονομικός φόρτος της πιστοποίησης και της κατάρτισης θα πρέπει να είναι περιορισμένος.

4.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ανάγκη αξιοποίησης των ορθών πρακτικών ορισμένων κρατών μελών, για τη ρύθμιση του ζητήματος των φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1 Δεδομένου ότι το κόστος των μέτρων περιορισμού (δηλαδή του ελέγχου στεγανότητας, του εντοπισμού διαρροής, της τήρησης αρχείων, κλπ.) είναι πολύ υψηλό για τους τελικούς χρήστες, οι οποίοι πολλές φορές είναι ΜΜΕ, η ΕΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της για τον δημοσιονομικό φόρτο που θα προκύψει για αυτόν τον τομέα της οικονομίας από τη νομοθεσία για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου, τομέα που έχει ήδη αποδυναμωθεί από την οικονομική κρίση. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο να αναληφθεί δράση σε στάδιο πριν από τη χρήση των φθοριούχων αερίων και να προληφθούν οι διαρροές μέσω της ενίσχυσης των απαιτήσεων για την κατασκευή εγκαταστάσεων που περιέχουν φθοριούχα αέρια.

5.2 Οι υποχρεώσεις ανάκτησης του άρθρου 7.4 αφορούν σε ορισμένες περιπτώσεις οικιακές χρήσεις (κλιματιστικά, αντλίες θερμότητας). Θα ήταν προτιμότερο τα κράτη μέλη να αναπτύξουν την επιλεκτική συλλογή των συσκευών που περιέχουν φθοριούχα αέρια – στο τέλος του κύκλου ζωής τους – σύμφωνα με τις αρχές της οδηγίας 2002/96/ΕΚ σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

5.3 *Κατάρτιση και πιστοποίηση (άρθρο 8)*

5.3.1 Η υποχρέωση καθιέρωσης προγραμμάτων κατάρτισης περιορίζεται στις επιχειρήσεις που ασκούν για τρίτους τις δραστηριότητες του άρθρου 8, παρ. 1. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι τα εν λόγω προγράμματα κατάρτισης θα πρέπει να αφορούν όλες τις επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν δραστηριότητες που συνδέονται με την παραγωγή, τη διανομή ή την εγκατάσταση εξοπλισμού που περιέχει φθοριούχα αέρια. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο τα εν λόγω προγράμματα να επεκταθούν στις εναλλακτικές τεχνολογίες, προκειμένου να ευνοηθεί η διαδικασία τεχνολογικής μετάβασης.

5.3.2 Στο μέτρο που τα προγράμματα κατάρτισης αφορούν ουσίες και διαδικασίες που μπορούν να έχουν επιπτώσεις στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να κληθούν από τα κράτη μέλη να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη των εν λόγω προγραμμάτων. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην κατάρτιση αυτών των προγραμμάτων θα επέτρεπε να προσαρμοστεί η εν λόγω πρόταση στις γενικές αρχές της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που αφορά την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.

5.3.3 Δεδομένης της έλλειψης βεβαιότητας όσον αφορά την προθεσμία έγκρισης αυτής της πρότασης κανονισμού, κρίνεται σκόπιμο να αντικατασταθεί η ημερομηνία κοινοποίησης στην Επιτροπή των οικείων προγραμμάτων κατάρτισης και πιστοποίησης από τα κράτη μέλη με μια αναφορά σε χρονική διάρκεια που να συνδέεται με την έναρξη ισχύος του κανονισμού.

5.4 *Διάθεση στην αγορά και έλεγχος της χρήσης*

5.4.1 Με την επιφύλαξη των ειδικών περιορισμών που προβλέπονται από τα άρθρα 9, 11 και 12, η γενική προσέγγιση της πρότασης κανονισμού προτιμά τη «σταδιακή αποκλιμάκωση» (*phasing down*) μέχρι το 2030, από τη «σταδιακή κατάργηση» (*phasing out*). Πράγματι, το άρθρο 13 προβλέπει μείωση της διάθεσης των υδροφθορανθράκων στην αγορά μέσω προοδευτικής ποσόστωσης η οποία δεν διακρίνει μεταξύ των διαφόρων τεχνολογιών τις οποίες αφορά η πρόταση κανονισμού.

5.4.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα ήταν σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ αυτών των τεχνολογιών, προκειμένου να πραγματοποιηθεί «σταδιακή κατάργηση» και όχι «σταδιακή αποκλιμάκωση», τουλάχιστον όταν κάτι τέτοιο είναι τεχνικά δυνατό και οικονομικά εφικτό. Κρίνεται σκόπιμο να ενσωματωθεί στόχος απαγόρευσης μακροπρόθεσμα, ο οποίος θα συνάδει με τους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ για το 2050, καθώς και με την ανάπτυξη εναλλακτικών τεχνολογιών. Για ορισμένους τομείς ή υποτομείς, όπως ο εμπορικός ψυκτικός εξοπλισμός ή οι μεγάλες βιομηχανικές ψυκτικές εγκαταστάσεις, θα μπορούσε να εξεταστεί ήδη από το 2025 η απαγόρευση διάθεσης στην αγορά νέων εγκαταστάσεων που περιέχουν φθοριωμένους υδρογονάνθρακες. Με τον ίδιο τρόπο, θα πρέπει να απαγορευθούν οι μη επαναπληρώσιμοι περιέκτες φθοριούχων αερίων (σπρέι ή αερολύματα). Ενδεχομένως, θα μπορούσαν να εξαιρεθούν από την απαγόρευση ορισμένες απαραίτητες χρήσεις (π.χ. στον ιατρικό κλάδο) για τις οποίες δεν υπάρχει ακόμα αξιόπιστη εναλλακτική λύση.

5.4.3 Εκτός από τα προφανή περιβαλλοντικά οφέλη που συνδέονται με την πλήρη αντικατάσταση των τεχνολογιών που παράγουν εκπομπές ιδιαίτερα ισχυρών αερίων του θερμοκηπίου και, παρά το οικονομικό κόστος που προκύπτει, μια πιο συστηματική προσπάθεια υποκατάστασης είναι θετική για την καινοτομία και επιτρέπει στις καινοτόμες επιχειρήσεις να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις αγορές που θα προκύψουν από τους υπό κατάρτιση κανονισμούς.

5.5 Η επισήμανση αποτελεί σημαντικό μέσο ενημέρωσης των εργαζομένων που καλούνται να χειριστούν τις εγκαταστάσεις που καλύπτονται από τον προτεινόμενο κανονισμό, καθώς και των τελικών καταναλωτών, όσον αφορά τους κινδύνους που συνδέονται με τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούν. Όσον αφορά τους εργαζόμενους, η τεχνική απεικόνιση θα πρέπει να παρέχει με ολοκληρωμένο, σαφή και ακριβή τρόπο, όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τις λειτουργίες εγκατάστασης, συντήρησης ή αποσυναρμολόγησης, περιορίζοντας στο ελάχιστο τους περιβαλλοντικούς κινδύνους.

5.6 Για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος του μηνύματος και δεδομένης της τεχνικής πολυπλοκότητας του φακέλου, το κοινοποιηθέν μήνυμα θα πρέπει να επικεντρωθεί σε πληροφορίες απλές και κατανοητές από το ευρύ κοινό. Από αυτή την άποψη, θα πρέπει να επιτευχθούν συνέργειες με το ισχύον σύστημα στο πλαίσιο της οδηγίας περί οικολογικού σχεδιασμού (2005/32/ΕΚ), προκειμένου να προτιμηθεί – όποτε είναι τεχνικά δυνατόν – ένα σύστημα οικολογικής επισήμανσης σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

5.7 Οι περιορισμοί που επιβάλλονται στους Ευρωπαίους παραγωγούς πρέπει να επιβάλλονται και στα προϊόντα που εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η απαγόρευση της εκ των προτέρων γόμωσης του εξοπλισμού, επιτρέπει να ρυθμιστεί η εισαγωγή φθοριούχων αερίων με αποτελεσματικό τρόπο, τόσο από περιβαλλοντική, όσο και από οικονομική άποψη. Η ΕΟΚΕ διερωτάται ωστόσο μήπως η φόρτωση σε βιομηχανικό χώρο προσφέρει καλύτερες εγγυήσεις αξιοπιστίας, καθώς πραγματοποιείται με ειδικά προσαρμοσμένο εξοπλισμό και ειδικά καταρτισμένο προσωπικό. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητά ο κανονισμός να ορίζει ρητά ότι η απαγόρευση της εκ των προτέρων γόμωσης δεν εφαρμόζεται στον εξοπλισμό που προορίζεται για εξαγωγή. Ομοίως, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για την ανάπτυξη ενός καθεστώτος παρεκκλίσεων από την απαγόρευση της εκ των προτέρων γόμωσης του εξοπλισμού, στις περιπτώσεις στις οποίες αποδεικνύεται ότι η εκ των προτέρων γόμωση δικαιολογείται για λόγους αξιοπιστίας, ασφάλειας ή περιβαλλοντικών επιδόσεων.

5.8 Όλοι οι παραγωγοί και εισαγωγείς φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να σεβαστούν ποσοστώσεις. Αυτές οι υποχρεώσεις δεν βαρύνουν ούτε τους καταναλωτές, ούτε και τους χειριστές εξοπλισμού. Για να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος, εφαρμόζεται το όριο ενός μετρικού τόνου ή χιλίων τόνων ισοδύναμου CO_2 φθοριούχων αερίων θερμοκηπίου. Οι ποσότητες που εξάγονται δεν συνυπολογίζονται ως ποσοστώσεις διάθεσης στην αγορά. Η κατανομή των ποσοστώσεων θα βασίζεται σε προηγούμενες εκπομπές. Η εναλλακτική λύση, δηλαδή ο πλειστηριασμός των δικαιωμάτων, δεν επελέγη, επειδή σε αυτή την αγορά είναι παρόντες ελάχιστοι φορείς (και πάντως όχι αρκετοί για τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής αγοράς) και αυτή η διαδικασία θα αύξανε τις διοικητικές δαπάνες. Το 5 % θα προορίζεται για τους «νεοεισερχόμενους». Η κατανομή των ποσοστώσεων θα καθοριστεί με βάση τα στοιχεία για την περίοδο 2008-2011. Έχει θεμελιώδη σημασία οι υποχρεώσεις καταχώρισης και υποβολής εκθέσεων να παραμείνουν διαχειρίσιμες, προκειμένου να μην επιβληθεί στις επιχειρήσεις (ιδίως στις ΜΜΕ) υπερβολική διοικητική επιβάρυνση. Γενικά, αξίζει να τεθεί το ζήτημα της σχέσης κόστους/αποτελεσματικότητας του συστήματος ποσοστώσεων.

5.9 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημοσιεύσει τακτικές εκθέσεις στη βάση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν βάσει των άρθρων 17 και 18 του σχεδίου κανονισμού. Ωστόσο, οι εν λόγω εκθέσεις δεν πρέπει να προσβάλλουν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των δεδομένων που συγκεντρώνονται από τις επιχειρήσεις και αφορούν βιομηχανικές διεργασίες που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να μεριμνήσει για τον περιορισμό του εγγενούς διοικητικού φόρτου στην συγκέντρωση των δεδομένων, τόσο στις επιχειρήσεις, όσο και στα κράτη μέλη.

5.10 Με το άρθρο 21 προβλέπεται η θέσπιση επιτροπής που επικουρεί την Επιτροπή στην άσκηση των εξουσιών της σε ό,τι αφορά την έγκριση κατ' εξουσιοδότηση νομοθετικών πράξεων. Σε αυτή την επιτροπή θα πρέπει να συμμετάσχουν οι εκπρόσωποι όλων των ενδιαφερόμενων μερών (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων).

5.11 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το άρθρο 22 δεν περιλαμβάνει αρμοδιότητα της Επιτροπής για την εκτέλεση των διαδικασιών ελέγχου, επαλήθευσης και συμμόρφωσης. Αν και τα μέτρα εφαρμογής αποτελούν προνόμιο των κρατών μελών, θα ήταν σκόπιμο να επιτραπεί στην Επιτροπή να θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές στον τομέα, όπως προβλέπεται στα άρθρα 8 και 18.

5.12 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να βασίσει τον κανονισμό για ορισμένα φθοριούχα αέρια του φαινομένου του θερμοκηπίου στο άρθρο 192, παρ. 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι ο βασικός στόχος του κανονισμού είναι να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος, ιδίως μέσω της αντιμετώπισης της αλλαγής του κλίματος. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι η εφαρμογή του κανονισμού δεν θίγει την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αναπροσαρμογής των άμεσων ενισχύσεων που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου όσον αφορά το ημερολογιακό έτος 2013»

COM(2013) 159 final — 2013/0087 COD

(2013/C 271/27)

Γενική εισηγήτρια: **η κ. Dilyana SLAVOVA**

Στις 8 Απριλίου και στις 16 Απριλίου 2013 αντίστοιχα, και σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αναπροσαρμογής των άμεσων ενισχύσεων που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου όσον αφορά το ημερολογιακό έτος 2013

COM(2013) 159 final — 2013/0087 COD.

Στις 16 Απριλίου 2013, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενική εισηγήτρια την κ. Dilyana SLAVOVA και υιοθέτησε με 124 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ του καθορισμού του ποσοστού αναπροσαρμογής του μηχανισμού δημοσιονομικής πειθαρχίας για το 2013 σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 ([1]). Ωστόσο, επισημαίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής, η οποία βασίζεται στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) που συμφωνήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 8 Φεβρουαρίου 2013 ([2]), δεν έχει νομική ισχύ χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο θα μπορούσαν να διερευνήσουν με ποιούς τρόπους θα ήταν δυνατό το μελλοντικό αποθεματικό για κρίσεις να μην απομυζά πόρους από τον προϋπολογισμό της ΚΓΠ. Σε περίπτωση που το αποθεματικό ενταχθεί στον τομέα 2 του ΠΔΠ, θα πρέπει να του εξασφαλιστεί πρόσθετη χρηματοδότηση. Κατά συνέπεια, το ποσοστό αναπροσαρμογής των άμεσων ενισχύσεων θα μπορούσε να προκύψει χαμηλότερο από αυτό που προτείνει η Επιτροπή, πράγμα που θα ωφελούσε τους αγρότες.

1.3 Η ΕΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να επιτευχθεί σύντομα οριστικός συμβιβασμός, πράγμα που θα δώσει όχι μόνο στους αγρότες αλλά και στους φορείς όλων των κλάδων της οικονομίας της ΕΕ την αναγκαία ασφάλεια δικαίου για τον χρηματοδοτικό τους σχεδιασμό.

2. **Ιστορικό της γνωμοδότησης**

2.1 Για να εξασφαλιστεί ότι τα ποσά χρηματοδότησης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) συνάδουν με το ΠΔΠ, ένας μηχανισμός δημοσιονομικής πειθαρχίας προσαρμόζει το επίπεδο των άμεσων ενισχύσεων όταν οι εκτιμήσεις προβλέπουν την υπέρβαση των ετήσιων ανώτατων ορίων για δαπάνες σχετικά με την αγορά και τις άμεσες ενισχύσεις στην ενότητα 2 του ΠΔΠ.

2.2 Κατά κανόνα, οι αγρότες που υποβάλλουν αίτηση για άμεσες ενισχύσεις επί ένα ημερολογιακό έτος (Ν) λαμβάνουν την ενίσχυση εντός καθορισμένης περιόδου πληρωμής κατά το δημοσιονομικό έτος (Ν+1). Όσον αφορά το ημερολογιακό έτος 2013, αυτό σημαίνει ότι η περίοδος πληρωμής θα υπάγεται στο ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020, το οποίο δεν έχει εγκριθεί ακόμη.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Δεδομένων των επιπτώσεων της άνισης κατανομής των άμεσων ενισχύσεων μεταξύ μικρών και μεγάλων δικαιούχων, η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός ότι η μείωση θα συνεχίσει να εφαρμόζεται στο μέλλον μόνον σε ποσά άνω των 5 000 ευρώ.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([1]) ΕΕ L 30 της 31.1.2009, σ. 16.
([2]) EUCO 37/13.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο»

COM(2013) 92 final

(2013/C 271/28)

Εισηγήτρια: **η κ. Evelyne PICHENOT**

Στις 18 Μαρτίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο»

COM(2013) 92 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Απριλίου 2013.

Κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 23ης Μαΐου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 103 ψήφους υπέρ, και 6 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 *Σύγκλιση δύο διαδικασιών παράλληλων (ΑΣΧ και ΣΒΑ), στο πλαίσιο των δράσεων για την μετά το 2015 περίοδο*

1.1.1 Για **πρώτη φορά στην ιστορία της**, η ανθρωπότητα έχει τη γνώση, τους πόρους και την τεχνολογία που της επιτρέπουν να εξαλείψει την φτώχεια σε παγκόσμια κλίμακα μέχρι το 2030. Αυτό αποτελεί τεράστια ελπίδα για περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο ανθρώπους που εξακολουθούν να ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Για πρώτη φορά επίσης, τα κράτη θα οφείλουν –από το 2050 και εξής– να διαχειρίζονται καλύτερα το φυσικό κεφάλαιο του πλανήτη, που πλέον αναγνωρίζεται ως περιορισμένος πόρος ο οποίος πρέπει να προστατεύεται και να αναγνωρίζεται ως κοινό κτήμα των σημερινών και των μελλοντικών γενεών.

1.1.2 Κυριότερος στόχος των διαπραγματεύσεων που θα εγκαινιαστούν στον ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2013 είναι να συμφωνηθεί ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) για να μπορέσουν να συνδυαστούν, μακροπρόθεσμα, η καταπολέμηση της φτώχειας, η διασφάλιση μιας βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης και η διατήρηση των φυσικών πόρων. Αυτή η διαδικασία πρέπει να είναι περιεκτική και συνεκτική, ώστε να μπορέσει να αφομοιώσει την προβλεπόμενη, το 2015, αναθεώρηση των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας (ΑΣΧ). Φορείς της κοινωνίας των πολιτών, διεθνείς οργανισμοί και κράτη μέλη στους κόλπους του ΟΗΕ κινητοποιούνται τώρα προκειμένου να προετοιμάσουν και να υποστηρίξουν αυτές τις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Ήδη από τη Διάσκεψη «Ρίο +20» ([1]), η ΕΟΚΕ άρχισε να συμμετέχει σε αυτό το διάλογο με σκοπό να συμβάλει στον προσδιορισμό του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών ενώπιον αυτών των προκλήσεων. Θα εξακολουθήσει να συμμετέχει στις προσπάθειες αυτές μέχρι το 2015, εκδίδοντας άλλες γνωμοδοτήσεις ([2]) και αναλαμβάνοντας άλλες πρωτοβουλίες.

1.1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον προσανατολισμό της Επιτροπής ο ευρωπαϊκός διάλογος να περιστραφεί γύρω από την ανάγκη, αφενός, σύγκλισης των διαδικασιών ΑΣΧ/ΣΒΑ και, αφετέρου, **ανάληψης ευθυνών εκ μέρους των κρατών**, με τη βοήθεια μιας ανακοίνωσης με τίτλο «Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο». Εντούτοις, μολονότι αναγνωρίζουμε ότι οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας κατέληξαν σε ένα κεκτημένο όσον αφορά τους κοινωνικούς στόχους, είναι ακόμα πρόωρο να προσδιοριστούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι και να αναγνωριστούν οικονομικοί στόχοι αποδεκτοί σε όλες τις χώρες του κόσμου. Κατά την ΕΟΚΕ, είναι σκόπιμο να επιδιωχθεί η καλύτερη κατανόηση **αυτών των τριών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να βρεθούν δίκαιες, απλές και αποτελεσματικές λύσεις**.

1.2 *Συστάσεις για μια συγκλίνουσα διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς*

1.2.1 Όσον αφορά τη φάση της διαμόρφωσης της κοινής θέσης της ΕΕ προς παρουσίαση στη σύνοδο ολομέλειας του ΟΗΕ, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί ένα **σημαντικό ορόσημο, θα τροφοδοτήσει δε τον διάλογο** τόσο στα όργανα όσο και στο εσωτερικό των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το **κοινό έργο** των ΓΔ «Περιβάλλον» και «DEVCO» ([3]) που αποδεικνύει ότι, κατά την προετοιμασία της παρούσας ανακοίνωσης, υιοθετήθηκε μία συνεκτική προσέγγιση –στην οποία συνεισέφερε και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης για θέματα ασφαλείας– μολονότι η ανακοίνωση θα είχε ωφεληθεί εάν η εμπορική και η γεωργική πολιτική ενσωματώνονταν καλύτερα σε αυτή τη διαδικασία. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα το συλλογικό έργο που επιτελέστηκε στους κόλπους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και ενθαρρύνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να προβεί, με την ευκαιρία του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων τον Μάιο/Ιούνιο του 2013, στην έκδοση ενός **ενιαίου εγγράφου** συμπερασμάτων.

1.2.2 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η επιλογή ενός **ενιαίου γενικού πλαισίου**, οι στόχοι του οποίου θα πρέπει να ισχύουν σε όλες τις

([1]) Διάσκεψη της ΕΟΚΕ τον Φεβρουάριο του 2012: «Ας είμαστε βιώσιμοι και υπεύθυνοι: η κοινωνία των πολιτών στο δρόμο για το Ρίο», ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 64–67.

([2]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ρίο+20: απολογισμός και προοπτικές» (πρόσθετη γνωμοδότηση), ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 64–67

([3]) Ανάπτυξη και συνεργασία – EuropeAid.

χώρες, αξίζει να τύχει ευρείας συναίνεσης στο εσωτερικό της Ένωσης προκειμένου να παρουσιαστεί και σε άλλες χώρες εταίρους της διεθνούς κοινότητας και να μπορέσει να πείσει ότι τις μεταχειρίζεται όλες κατά τρόπο ισότιμο, ιδιαίτερα δε τις φτωχότερες χώρες, καθώς και **τις εκατό περίπου μεσαίου εισοδήματος χώρες –στις οποίες περιλαμβάνονται οι αναδυόμενες χώρες–** που διαδραματίζουν πλέον ηγετικό ρόλο στις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Είναι ακριβώς η πολυπλοκότητα των διαπραγματεύσεων που οδήγησε την ΕΟΚΕ να θεωρεί ότι η θέση της ΕΕ αποτελεί **ορόσημο σε αυτή τη διπλωματική διαδικασία** η οποία υπερβαίνει την παλαιά διάκριση μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών.

1.2.3 Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να κάνει τη φωνή της να ακουστεί στα διεθνή φόρουμ, κάνοντας χρήση του εν λόγω **πλαισίου σύγκλισης των ΑΣΧ/ΣΒΑ**, μεταξύ άλλων με τη διαμεσολάβηση των κρατών μελών στον ΟΗΕ. Κάθε χώρα θα πρέπει να αναπτύξει, με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, μία **εθνική αναπτυξιακή στρατηγική χωρίς αποκλεισμούς** που λαμβάνει υπόψη το επίπεδο εκκίνησής της, συμβάλλοντας έτσι στις προσπάθειες επίτευξης των κοινών στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Κατά την ΕΟΚΕ, η επιλογή αυτή θα απαιτήσει, αφενός, διαδικασίες αξιολόγησης και παρακολούθησης των εθνικών δεσμεύσεων, που θα πρέπει να καταχωριστούν σε ένα **παγκόσμιο μητρώο**, και, αφετέρου, τη βελτίωση –απαραιτήτως– των στατιστικών συμπληρωματικών δεικτών του ΑΕΠ.

1.2.4 Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει αξίες, την πρακτική της συναίνεσης, καθώς και πλεονεκτήματα που κανονικά θα της επιτρέψουν –εάν υπάρξει η δέουσα πολιτική βούληση– να μπορέσει να δεσμευτεί με αποφασιστικότητα στη διαδικασία μετάβασης προς την βιώσιμη ανάπτυξη και να συμπαρασύρει, με τον τρόπο αυτό, τους διεθνείς εταίρους της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει **σημείο αναφοράς** –όπως το καταδεικνύουν κατά τρόπο αναλυτικό οι σαφείς δεσμεύσεις του ιδιαίτερα περιεκτικού παραρτήματος της υπό εξέταση ανακοίνωσης– όσον αφορά την περιβαλλοντική πολιτική, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις εσωτερικές μεταφορές ως παράγοντα διασφάλισης της εδαφικής συνοχής ή την ανακατανομή των δικαιωμάτων κοινωνικής προστασίας. Στο παράρτημα σκιαγραφείται ένα πλαίσιο για την παρακολούθηση των δεσμεύσεων της Διάσκεψης «Ρίο +20» στο ευρωπαϊκό και στο διεθνές επίπεδο.

1.2.5 Οι ΣΒΑ –οι οποίοι έχουν συλληφθεί ως καθολικοί στόχοι– θα πρέπει, στη συνέχεια, να υιοθετηθούν από τις ευρωπαϊκές πολιτικές και τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ συνιστά η οπτική αυτή να ληφθεί υπόψη κατά την προετοιμασία της **ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως προβλέπει η παρακολούθηση των δεσμεύσεων της Διάσκεψης «Ρίο +20»**. Αναμένεται η ενσωμάτωση της οικολογικής διάστασης στο ευρωπαϊκό εξάμηνο για να δοθεί νέα ώθηση στο θέμα ([4]). Αυτό θα απαιτήσει, κατά την ΕΟΚΕ, την συγχώνευση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με τη **στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη**, καθώς και την αναγνώριση μιας **Κοινωνικής** Ένωσης ([5]) που συνδέεται στενά με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

1.2.6 Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των νέων ΣΒΑ είναι ότι προορίζονται να είναι καθολικοί, ισχύοντας για όλες τις χώρες, και να συνεκτιμούν τα πλανητικά όρια. Λόγω του πεπερασμένου χαρακτήρα των φυσικών ορίων της γης, του πόσιμου νερού, των δασών και πολλών άλλων φυσικών πόρων στον κόσμο, οι ΣΒΑ πρέπει να περιλαμβάνουν στόχους για την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων αυτών και την πιο δίκαιη κατανομή τους. Ομοίως, οι ΣΒΑ πρέπει να θεσπίσουν δίκαια κατανεμημένους στόχους για τη μείωση της επιβάρυνσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων μορφών ρύπανσης. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να ποσοτικοποιηθούν και να οριστούν χρονοδιαγράμματα για την υλοποίηση του από μακρόν συμπεφωνημένου παγκόσμιου στόχου της μετάβασης σε πιο βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης. Αν αυτή η μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη παγκόσμια οικονομία δεν επιτευχθεί σε όλο τον κόσμο, μπορεί να αποδειχθεί αδύνατη η επίτευξη αναπτυξιακών στόχων τύπου ΑΣΧ για τις αναπτυσσόμενες χώρες, δεδομένου ότι η σημερινή βελτίωση που παρατηρείται σε ορισμένους παραδοσιακούς στόχους ανάπτυξης συχνά υπονομεύεται από τα αυξανόμενα παγκόσμια προβλήματα της εξάντλησης των πόρων, της κλιματικής αλλαγής και άλλες μορφές ρύπανσης.

1.2.7 Οι αναπτυγμένες και οι αναδυόμενες χώρες ευθύνονται για το μεγαλύτερο μέρος από τα αυξανόμενα προβλήματα της υπερκατανάλωσης, των αποβλήτων, της εξάντλησης των φυσικών πόρων και της ρύπανσης. Έτσι, οι ΣΒΑ που αναφέρονται σε πιο βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής θα είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για αυτές και θα πρέπει να οριστούν απαιτητικοί και προκλητικοί στόχοι για βελτίωση κατά τα επόμενα 15 χρόνια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε πάντοτε δραστήρια στον τομέα αυτό και θα πρέπει να πρωτοστατήσει για τον προσδιορισμό κατάλληλων ΣΒΑ για τον ανεπτυγμένο κόσμο.

1.3 *Συστάσεις για μια συμμετοχική διαδικασία, ανοικτή στις κοινωνίες των πολιτών*

1.3.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι μέσα από όλες τις γνωμοδοτήσεις που αναφέρθηκαν διαμορφώνεται ένας σκληρός πυρήνας συστάσεων σχετικά με **το ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στη χρηστή διακυβέρνηση**, τη στήριξη της μετάβασης προς ένα νέο οικονομικό πρότυπο, την προστασία των φτωχότερων και των πλέον ευάλωτων ατόμων, την παροχή στήριξης στους εργαζόμενους για την αντιμετώπιση των αλλαγών και την καταπολέμηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη και τη συνειδητοποίηση των ορίων των πόρων του. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια ισχυρή και αυτόνομη κοινωνία των πολιτών και ένα **νομικό σύστημα** που του εξασφαλίζει την ανεξαρτησία του αποτελούν από κοινού τα θεμέλια της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, συμβάλλουν δε στην σταθερότητα που είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση επενδύσεων και την διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης ([6]).

1.3.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, αλλά και τα κράτη μέλη, να διασφαλίσουν τη συμμετοχή της **κοινωνίας των πολιτών σε όλο το φάσμα της διαδικασίας ανάπτυξης** και, στη συνέχεια, εφαρμογής των στόχων και παρακολούθησης, κυρίως δε των ΣΒΑ όπου η συμμετοχή εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής. Το 2013 και το 2014, οι συζητήσεις που θα διεξαχθούν στο εθνικό επίπεδο –συμπεριλαμβανομένων των συζητήσεων στο πλαίσιο τόσο των οικονομικών και κοινωνικών όσο και των περιβαλλοντικών συμβουλίων και/ή των συμβουλίων βιώσιμης ανάπτυξης όπου συμμετέχουν όλες οι συνιστώσες της κοινωνίας των πολιτών– αλλά και οι συζητήσεις με την κοινωνία των πολιτών της ΕΕ και με αυτήν των χωρών εταίρων, θα πρέπει να συνεισφέρουν στην συγκεκριμένη διαδικασία. Οι εργασίες αυτές θα αποτελέσουν μέρος της προετοιμασίας του **ευρωπαϊκού έτους για τη συνεργασία και την αειφόρο ανάπτυξη (2015)** και θα αποβλέπουν στη διαμόρφωση ενός κοινού οράματος για τον κόσμο του μέλλοντος και στην ευαισθητοποίηση

([4]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η πράσινη οικονομία – Προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης στην ΕΕ» (Βλέπε σελίδα 18 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

([5]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Για μία κοινωνική διάσταση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης», (Βλέπε σελίδα 1 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

([6]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. Jonathan Peel: «Προς μια σφαιρική ευρωπαϊκή πολιτική διεθνών επενδύσεων», ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 150–154, ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 150–154.

των πολιτών ως προς τη σημασία της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([7]). Όσον αφορά το ευρωπαϊκό έτος για την ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινητοποιήσει ικανούς πόρους, να εγγυηθεί την ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, να στηρίξει κατά προτεραιότητα τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες των εταίρων του ευρωπαϊκού έτους και, τέλος, να ενθαρρύνει τις ενδελεχείς συζητήσεις επί των θεμάτων που θίγονται στην παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ.

1.3.3 Οι κοινωνίες των πολιτών έχουν να διαδραματίσουν, έναντι των εθνικών φορέων χάραξης πολιτικής και των διεθνών διπλωματών, **έναν ρόλο συνηγόρου ενός άλλου οικονομικού προτύπου** που αποσυνδέει τις οικονομικές δραστηριότητες από τις δραστηριότητες ανθρώπινης ανάπτυξης και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπό τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη διάδοση των γνώσεων και μαθήσεων –ιδίως κατά τη διάρκεια του θεματικού έτους 2015– στις κοινωνίες των πολιτών των χωρών και περιφερειών-εταίρων, τομέας στον οποίο η ΕΟΚΕ έχει αποκομίσει εμπειρία χάρη σε εποικοδομητικές ανταλλαγές.

1.3.4 Η ΕΟΚΕ καλεί τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να λάβουν μέρος στις διεθνείς, εθνικές και θεματικές **διαβουλεύσεις**, καθώς και να μελετήσουν τα αποτελέσματα τους, ιδίως μάλιστα της διαβούλευσης για την περιβαλλοντική αειφορία που προωθήθηκε πρόσφατα μέσω του προγράμματος ανάπτυξης (UNDP) και του προγράμματος για το περιβάλλον (UNEP) των ΗΕ, που είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα www.worldwewant2015.org/sustainability

1.3.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά οι δράσεις που θα προωθηθούν κατά την μετά το 2015 περίοδο να βασίζονται πλέον πιο συστηματικά σε **μελέτες επιπτώσεων**, σε διαδικασίες παρακολούθησης με τη συμμετοχή, πιο συγκεκριμένα, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (π.χ. για θέματα όπως τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οικοσυστήματα ή οι συνθήκες εργασίας). Αντίστοιχα, **η ολοκλήρωση του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων** –ένας δείκτης του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο χώρο εργασίας– αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ΑΣΧ/ΣΒΑ.

1.3.6 Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στον **σχεδιασμό**, την **παρακολούθηση** και την **αξιολόγηση** θα είναι σημαντικός. Η ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να λάβει γνώση των σχετικών πληροφοριών, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβει δράση μέσω μηχανισμών ελέγχου της εσωτερικής συνοχής των ευρωπαϊκών αναπτυξιακών πολιτικών, αρχή που κατοχυρώνεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία επιλογής των συμπληρωματικών δεικτών του ΑΕγχΠ, στις δράσεις καταπολέμησης της διαφθοράς, στις διαπραγματεύσεις που αφορούν ειρηνευτικές διαδικασίες και στην κατάρτιση των εθνικών στρατηγικών σχεδίων, και προτείνει την αξιοποίηση των εμφανιζόμενων κοινωνικών καινοτομιών κατά τρόπο ρεαλιστικό.

1.3.7 Προκειμένου να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην μετάβαση προς ένα άλλο ευρωπαϊκό πρότυπο οικονομίας, η ΕΟΚΕ συνιστά τη σύσταση ενός **πολυμερούς φόρουμ διαβούλευσης ενδιαφερόμενων φορέων** ([8]) το οποίο να αναλάβει αποκλειστικά την προώθηση της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης στην ΕΕ. Σε κάθε τομέα, είναι απαραίτητο να καθοριστούν ενδιάμεσα στάδια για μία μετάβαση η οποία θα πρέπει να έχει αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης και να συνδυάζεται με μέτρα υπέρ των τομέων, των επιχειρήσεων, των περιφερειών και των εργαζόμενων που θα υποστούν τις επιπτώσεις της.

1.3.8 Για την εφαρμογή των μελλοντικών αυτών δράσεων, η ΕΟΚΕ προτείνει την υιοθέτηση μιας προσέγγισης η οποία να βασίζεται στην ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων φορέων σε τομείς, π.χ., όπως η ισότητα των φύλων. Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να ενθαρρυνθεί η **συνεργασία μεταξύ διαφόρων φορέων με βάση συμβατικές/εταιρικές σχέσεις με σκοπό την επίτευξη επιδιωκόμενων στόχων** σε όλα τα εδαφικά επίπεδα διακυβέρνησης. Η συνεργασία αυτή θα μπορούσε, π.χ., να έχει τη μορφή πρωτοβουλιών στηριζόμενων σε συνέργειες μεταξύ ιδιωτικών φορέων, δημοσίων φορέων ή ενώσεων οι οποίοι θα αναλαμβάνουν από κοινού τη δέσμευση να επιδιώξουν την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων σε ένα δεδομένο εδαφικό ή αστικό πλαίσιο. Οι καινοτόμες προσεγγίσεις αυτές είναι, ως φαίνεται, απαραίτητες για να μπορέσει να ληφθεί υπόψη ο **πολυδιάστατος χαρακτήρας της φτώχειας**. Ο τύπος αυτός συμβατικής σχέσης προσφέρεται επίσης για την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας Νότου/Νότου με την οικονομική στήριξη του Βορρά.

1.4 *Συστάσεις σχετικά με τις προοπτικές των δράσεων μετά το 2015*

1.4.1 Οι μετά το 2015 δράσεις σηματοδοτούν μια αλλαγή προτύπου που υπερβαίνει την παροχή βοήθειας και τη διεθνή συνεργασία. Θα πρέπει να σχεδιαστούν ως μια διαδικασία που προβλέπει τη συμμετοχή όλων των χωρών στη **μετάβαση προς ένα οικολογικό οικονομικό πρότυπο χωρίς αποκλεισμούς**, σε μια αλλαγή πορείας προς μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάλυση της ανακοίνωσης, σύμφωνα με την οποία «Είναι […] σημαντικό να σημειωθεί πρόοδος προς την επίτευξη πράσινης οικονομίας χωρίς αποκλεισμούς με βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης, με την αποδοτική χρήση των πόρων, και κυρίως με ενεργειακά συστήματα χαμηλών εκπομπών».

1.4.2 **Συνοχή μεταξύ της δημοσιονομικής πολιτικής, της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής στον τομέα της μετανάστευσης**. Πέραν των οικονομικών προσεγγίσεων, είναι απαραίτητο να τεθούν σε εφαρμογή, **με τήρηση της αρχής της συνοχής**, και άλλες πολιτικές που θα συμβάλουν σημαντικά στην αλλαγή κατεύθυνσης της οικονομίας προς ένα πρότυπο βιώσιμης ανάπτυξης, όπως φόροι επί των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και μέτρα μετριασμού των συνεπειών της αλλαγής του κλίματος, ένας μηχανισμός που να επιτρέπει την προσωρινή ή την κυκλική μετανάστευση από τις φτωχές χώρες, αυστηρούς ελέγχους των πωλήσεων όπλων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και ρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα για τον περιορισμό του «ξεπλύματος» χρημάτων και την οριστική αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

([7]) Σε διεθνές επίπεδο, το «Beyond 2015» [«Πέραν του 2015»] αποτελεί μία πλατφόρμα ενώσεων προαγωγής της ανάπτυξης που προωθεί μία εκστρατεία ευαισθητοποίησης σχετικά με τις προκλήσεις του συγκεκριμένου θέματος και συγκεντρώνει συμβολές στον δικτυακό της τόπο www.beyong2015.org

([8]) Διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγήτρια την κ. An Le Nouail Marlière: «Η προώθηση βιώσιμων προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης στην ΕΕ», ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 6–10.

1.4.3 Κατά τον καθορισμό των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) πρέπει να συνυπολογιστούν οι υφιστάμενες εντάσεις μεταξύ των θεμάτων που άπτονται της ατομικής και της συλλογικής ανάπτυξης και των θεμάτων που συνδέονται με τη διατήρηση των οικολογικών ισορροπιών του πλανήτη. Κατά την ΕΟΚΕ, η επίλυση αυτού του προβλήματος και η επίτευξη μιας ισορροπίας μεταξύ των τριών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης προϋποθέτουν τη **διατήρηση των παγκόσμιων κοινών αγαθών μέσω διεθνών δημόσιων πολιτικών** την διαχείριση των οποίων θα αναλάβει μία διεθνής κοινότητα κυρίαρχων κρατών. Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση της ατζέντας του μέλλοντος.

1.4.4 Το ζήτημα των παγκόσμιων δημόσιων αγαθών, το οποίο έχει αναγνωριστεί ως **μείζων πρόκληση των μετά το 2015 δράσεων**, απαιτεί τη **διασφάλιση μεγαλύτερης συνέπειας μεταξύ των διεθνών οργανισμών και των παγκόσμιων πολιτικών**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να καταλάβει τη θέση της στο πλαίσιο αυτό. Σε ορισμένες γνωμοδοτήσεις της –π.χ. ως προς την ασφάλεια των τροφίμων ([9]), τα κατώτατα όρια κοινωνικής προστασίας ή την πολυμερή ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών και των επενδύσεων, το κλίμα ή τη βιοποικιλότητα– η ΕΟΚΕ πρότεινε ορισμένες λύσεις με σκοπό, ακριβώς, να λαμβάνονται υπόψη τα παγκόσμια δημόσια αγαθά,.

1.4.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η ανακοίνωση «Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους» περιλαμβάνει μόνον φευγαλέες αναφορές στο ζήτημα αυτό, είναι δε της γνώμης ότι η επόμενη ανακοίνωση σχετικά με τους δημοσιονομικούς πόρους –που προβλέπεται να εκδοθεί στα μέσα του 2013– θα πρέπει να συνθεωρεί το ζήτημα αυτό ώστε να διασφαλιστεί ότι θα συνοδεύεται από **επαρκείς πηγές χρηματοδότησης**. Η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια πρέπει να παραμείνει εστιασμένη στην καταπολέμηση της φτώχειας. Μεγάλο μέρος της διαδικασίας διαβούλευσης σχετικά με τον ευρωπαϊκό φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών που θα αρχίσει να εφαρμόζεται από το 2013, με αρχική συμμετοχή ένδεκα χωρών, θα πρέπει να αφιερωθεί σε γενικές παρατηρήσεις.

1.4.6 Σε καμία περίπτωση η αναμονή μιας διεθνούς συμφωνίας σχετικά με τον ορισμό των ΣΒΑ δεν θα πρέπει να αποτελέσει δικαιολογία για την αναβολή ή τον περιορισμό των δεσμεύσεων παροχής χρηματοδοτικής βοήθειας προς τις αναπτυγμένες χώρες. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ανησυχία της για τον κίνδυνο διακοπής της παροχής αναπτυξιακής βοήθειας εάν η συμφωνία δεν έχει συναφθεί έως το 2015. Για τον περιορισμό αυτού του κινδύνου, η ΕΟΚΕ συνιστά μέχρι την λήξη της προθεσμίας αυτής να έχουν υιοθετηθεί **αναθεωρημένοι ΑΣΧ** οι οποίοι θα συνδυάζονται απαραιτήτως με επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους ([10]). Ακόμη και σε αυτήν την περίοδο των δημοσιονομικών δυσχερειών, η ΕΟΚΕ καλεί επίμονα την ΕΕ και τα κράτη μέλη να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους και να κάνουν ό,τι απαιτείται ώστε **να επιτύχουν, κατά μέσο όρο, το 0,7 %** ήδη από τη νέα φάση.

1.4.7 Οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας πρέπει να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα και στις νέες προκλήσεις του 21ου αιώνα, αφού γίνει ο σχετικός απολογισμός και ληφθούν υπόψη τα αντίστοιχα διδάγματα. Κατά την ΕΟΚΕ, είναι σκόπιμο ήδη από τώρα να προστεθούν σε αυτούς τουλάχιστον τρεις θεματικές –η πρόσβαση στην **ενέργεια για όλους** ([11]), **το δικαίωμα στην τροφή και το νερό, και τα κατώτατα όρια κοινωνικής προστασίας** ([12]). Επιπλέον, η θεματική «**αξιοπρεπής εργασία**», που ενσωματώθηκε στους ΑΣΧ με την αναθεώρηση του 2006, θα πρέπει να επαναβεβαιωθεί ως προτεραιότητα, όπως επίσης και η επείγουσα ανάγκη η γεωργική ανάπτυξη να τεθεί στο επίκεντρο των δράσεων για την καταπολέμηση κάθε μορφής φτώχειας.

Εξάλλου, η σύγκλιση μεταξύ των δύο προγραμμάτων δράσης θα μπορέσει να υλοποιηθεί μετά από αυτήν την αναθεώρηση, που αποτελεί το πρώτο μόνον βήμα προς την ανάληψη, στο μέλλον, διεθνών δράσεων. Πρέπει να αναγνωρίσουμε την ένταση και αβεβαιότητα που υφίσταται σήμερα ανάμεσα στη φιλοδοξία να υιοθετηθεί μια «ιδανική» σειρά δράσεων και την πραγματικότητα του «εφικτού».

1.4.8 Στο πλαίσιο της αναθεώρησης των ΑΣΧ, η ΕΟΚΕ προτείνει την διαμόρφωση μιας **ειδικής προσέγγισης της ανάπτυξης για τις ευάλωτες χώρες ή τις χώρες όπου υφίστανται συγκρούσεις**, η δε αποκατάσταση των θεσμών θα πρέπει να αποτελέσει, στις χώρες αυτές, πρωταρχικό στόχο, ώστε να καταβληθούν, κατά κύριο λόγο, προσπάθειες διακυβέρνησης με στόχο την τοπική ασφάλεια και δικαιοσύνη.

2. Άντληση διδαγμάτων από τους στόχους της χιλιετίας

2.1 **Το Διάγγελμα για τη νέα Χιλιετία εξακολουθεί να είναι επίκαιρο.** Το διάγγελμα αυτό διατηρεί πλήρως την πολιτική και συμβολική του αξία ως **συμφώνου που επικυρώνει μια δέσμευση ακόμη και πέρα από το 2015**, ανάμεσα σε όλες τις χώρες, πλούσιες και φτωχές. Πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί τη βάση του μελλοντικού προγράμματος δράσης και να προσδιορίζει τις μεγάλες προκλήσεις και θεμελιώδεις αξίες που πρέπει να διέπουν τις διεθνείς σχέσεις κατά τον 21ο αιώνα: ειρήνη, ασφάλεια και αφοπλισμός, προστασία του κοινού μας περιβάλλοντος, δικαιώματα του ανθρώπου, δημοκρατία και χρηστή διακυβέρνηση, προστασία των ευάλωτων ομάδων και λύσεις για τις ειδικές ανάγκες της Αφρικής, καθώς και δικαίωμα στην ανάπτυξη και ανάγκη δημιουργίας περιβάλλοντος που να την ευνοεί. Το διάγγελμα αναγνώριζε ήδη την ύπαρξη σαφούς σύνδεσης ανάμεσα στις διάφορες πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης, απηχώντας τη διακήρυξη του Ρίο του 1992.

2.2 Παρότι ο **απολογισμός είναι ανομοιογενής**, οι ΑΣΧ, χάρη στον απλό και εύληπτο χαρακτήρα τους, συνέβαλαν στην ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση της κοινής γνώμης των ανεπτυγμένων χωρών. Ωστόσο, δεν έχει αποδειχθεί ακόμη κατά πόσον η εν λόγω υποστήριξη της κοινής γνώμης οδήγησε πραγματικά σε αύξηση του όγκου της βοήθειας, σε ουσιαστική καταπολέμηση της διαφθοράς, σε επαναπροσανατολισμό προς τις χώρες με τη μεγαλύτερη καθυστέρηση, ή ακόμη σε κατάλληλη προσαρμογή για τις χώρες που είναι σε εμπόλεμη κατάσταση ή έχουν αποσταθεροποιηθεί λόγω εσωτερικών συρράξεων.

([9]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. Mario Campli και συνεισηγητή τον κ. Jonathan Peel: «Εμπόριο και επισιτιστική ασφάλεια», ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 1–9.

([10]) Ευρωπαϊκή έκθεση για την ανάπτυξη (2013): «Post-2015: Global action for an inclusive and sustainable future» [«Πέραν του 2015: ανάληψη παγκόσμιας δράσης για ένα μέλλον βιώσιμο χωρίς αποκλεισμούς»].

([11]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. Coulon: «Σύνδεση των "ενεργειακών νησιών" της ΕΕ: ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα, αλληλεγγύη και ασφάλεια στην εσωτερική ενεργειακή αγορά της ΕΕ», ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 9–15.

([12]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με εισηγητή τον κ. José María Zufiaur Narvaiza: «Κοινωνική προστασία στα πλαίσια της αναπτυξιακής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 82–86.

2.3 **Εδαφικές ενότητες, ανισότητες και φτώχεια.** Όσον αφορά τον δείκτη φτώχειας, η ΕΟΚΕ εκφράζει επιφυλάξεις ως προς τη χρήση του κατώτερου από 1,25 δολάρια ΗΠΑ ημερήσιου εισοδήματος, που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της μείωσης της έσχατης ένδειας, και ως προς την προσφυγή σε μέσους όρους ανά χώρα. Οι μηχανισμοί αυτοί αποκρύπτουν σημαντικές **εσωτερικές ανισότητες** στις εθνικές κοινωνίες, καθώς και τις **ανισότητες μεταξύ εδαφικών ενοτήτων**, ιδίως εις βάρος του αγροτικού πληθυσμού, που θα έπρεπε να μπορεί να εξακολουθήσει να ζει στην ύπαιθρο και να υποδεχθεί, χάρη στην **αγροτική ανάπτυξη**, ένα μερίδιο της δημογραφικής αύξησης των επόμενων δεκαετιών. Από την άλλη πλευρά, η **ανεξέλεγκτη αστικοποίηση** επιδεινώνει και τροφοδοτεί την αυξανόμενη φτώχεια στις αστικές περιοχές και απαιτεί αναλύσεις προσανατολισμένες περισσότερο στην ποιότητα.

2.4 **Η ισότητα των φύλων** παραμένει βασική προϋπόθεση για οποιαδήποτε αλλαγή ([13]), όχι μόνο λόγω της τύχης που επιφυλάσσεται στις γυναίκες, αλλά και επειδή βρίσκεται στο επίκεντρο όλων των άλλων ανισοτήτων και επιτείνει τις συνέπειές τους. Οι λύσεις κατά των διακρίσεων, δηλαδή **τα δικαιώματα των γυναικών**, είναι καθοριστικές για τη μετάβαση των κοινωνιών μας. Η προσφορά των γυναικών υπέρ της ειρήνης, της ανάπτυξης, των οικονομικών δραστηριοτήτων και της ασφάλειας αναδεικνύονται σε μείζονα πλεονεκτήματα για ένα μελλοντικό πρόγραμμα δράσης. Οι αξίες αυτές πρέπει να αναγνωρίζονται από όλους, άνδρες και γυναίκες.

2.5 **Ποσοτικά αποτελέσματα και μεθοδολογικά εργαλεία.** Ο ανανεωμένος χάρτης πορείας πρέπει να λάβει τη μορφή κατάλληλων στόχων και δεικτών προόδου. Η τακτική δημοσίευση των εκθέσεων παρακολούθησης των ΑΣΧ έχει εμφανίσει ουσιαστικά αποτελέσματα, καθώς και ελλείψεις. **Η ποιότητα των αξιολογήσεων συνιστά καθοριστικό κεκτημένο γι' αυτή την μεθοδολογία διακυβέρνησης** βάσει στόχων. Το μελλοντικό πρόγραμμα δράσης χρειάζεται βελτίωση και εναρμόνιση των εθνικών στατιστικών μηχανισμών, ιδίως όσον αφορά τα στοιχεία που λαμβάνουν υπόψη το φύλο και τα άτομα με αναπηρία. Αυτό απαιτεί βελτίωση των υπηρεσιών ληξιαρχείου και διεξαγωγή ποιοτικών ερευνών, ειδικότερα για θέματα εκπαίδευσης.

2.6 **Πέραν του ΑΕγχΠ.** Στο πρόγραμμα δράσης για την περίοδο μετά το 2015, οι δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης ([14]) που προσδιορίζουν την ευημερία θα πρέπει να εμφανίζουν σε **συνοπτικό πίνακα οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες** και όχι έναν ενιαίο συγκεντρωτικό δείκτη. Ο συνδυασμός του ΑΕγχΠ με άλλους δείκτες είναι εφικτός σε διεθνές επίπεδο, όπως ισχύει ήδη για τον ορισμό των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών (ΛΑΧ), ο οποίος περιλαμβάνει κριτήρια υστέρησης της ανθρώπινης ανάπτυξης και ευάλωτης οικονομικής κατάστασης, ή ακόμη ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης και, πιο πρόσφατα, ο δείκτης ανισοτήτων που αναπτύχθηκε από το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την ανάπτυξη (PNUD).

Για να καλυφθεί το χάσμα ανάμεσα στις οικονομικές πολιτικές, την ευημερία και την κοινωνική πρόοδο, πρέπει να χρησιμοποιηθούν **δείκτες που να συμπληρώνουν το ΑΕγχΠ.** Μια νέα προσέγγιση απαιτεί να εξετάζονται οι συνιστώσες της προόδου με τη βοήθεια της συμπερίληψης των κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών στους εθνικούς λογαριασμούς, της χρήσης σύνθετων δεικτών και της θέσπισης βασικών δεικτών. Ωστόσο, εκείνο που λείπει είναι η **ανάπτυξη μηχανισμών αποτελεσματικότητας και δέσμευσης**, οι οποίοι είναι αναγκαίοι ώστε να συνδυάζονται οι πολιτικές και δημοσιονομικές επιλογές με την αποτελεσματικότητα των δεικτών. Η μέτρηση της ευημερίας και της προόδου δεν αποτελεί αποκλειστικά τεχνικό πρόβλημα. Η ίδια η αντίληψη για την έννοια της «ευημερίας» αποκαλύπτει τις συλλογικές προτιμήσεις και τις θεμελιώδεις αξίες μιας κοινωνίας. Ένας τρόπος να υπάρξει πρόοδος στο θέμα της επιλογής δεικτών είναι να κληθούν να συμμετάσχουν στις πανεπιστημιακές εργασίες πολίτες και οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, ώστε να προσδιορίσουν τους δείκτες και να δουν πώς λειτουργούν.

2.7 Αποτελεί αρμοδιότητα των δημόσιων αρχών —κεντρικής κυβέρνησης και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)— να εξασφαλίσουν την πραγματική παροχή ενός **ελάχιστου επιπέδου κοινωνικής προστασίας** για την αντιμετώπιση των μεγαλύτερων κινδύνων της ζωής, ιδίως στους τομείς της υγείας και της αναπηρίας, της σύνταξης και της ανεργίας. Οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών [συνδικαλιστικές οργανώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), ιδρύματα, ταμεία αλληλασφάλισης, συνεταιρισμοί, μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οικογενειακές οργανώσεις, οργανώσεις καταναλωτών] μπορούν να συνάψουν συμβάσεις με τις δημόσιες αρχές για να αναλάβουν καθοριστικό ρόλο στον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την παροχή υπηρεσιών και να επωφελούνται από δημόσια ενίσχυση, ιδίως στην περίπτωση των ΛΑΧ.

3. Δικαιώματα του ανθρώπου, ενεργός συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών, εκδημοκρατισμός και σύναψη συμβάσεων/σύμπραξη μεταξύ φορέων, στο επίκεντρο του προγράμματος δράσης για την περίοδο μετά το 2015

3.1 **Εκδημοκρατισμός και δικαιώματα του ανθρώπου, βάση για τη μετάβαση σε κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς και σε βιώσιμες οικονομίες.** Η πάγια στήριξη των προσπαθειών εκδημοκρατισμού παραμένει η καλύτερη οδός για τη μετάβαση σε κοινωνίες με διαφάνεια, που να λογοδοτούν ενώπιον των πολιτών. Στις ανοιχτές κοινωνίες του 21ου αιώνα, καμία σημαντική αλλαγή δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς **συμμετοχή, ενστερνισμό, συγκατάθεση και συνυπευθυνότητα των ενδιαφερόμενων φορέων.** Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου (ΕΜΔΔΑ) και την ανακοίνωση σχετικά με τον ρόλο της κοινωνίας πολιτών στην ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την αυξημένη σημασία που αποδίδεται στην εμφάνιση μιας ανεξάρτητης κοινωνίας πολιτών ([15]), γεγονός που ευνοεί την καταπολέμηση της **διαφθοράς ανεξαρτήτως της πηγής της**, την εξασφάλιση της δέσμευσης έναντι των πολιτών, την ενεργό συμμετοχή των οικονομικών φορέων στις μελέτες αντικτύπου και στην παρακολούθηση των εμπορικών συμφωνιών, την ενδυνάμωση της ικανότητας προειδοποίησης που διαθέτουν οι υπερασπιστές των δικαιωμάτων των γυναικών, ή ακόμη την υποστήριξη των υπερασπιστών του περιβάλλοντος.

3.2 **Διαφάνεια και δέσμευση των εταίρων χωρών, θεμέλια του μελλοντικού προγράμματος δράσης.** Οι ΑΣΧ, και κατόπιν το σχέδιο δράσης για την **αποτελεσματικότητα της βοήθειας** που απορρέει από αυτούς (Αρχές του Παρισιού, της Άκκρα, του Μπουσάν), συνέβαλαν στην ενίσχυση της ανάληψης δέσμευσης των εταίρων χωρών και στον συνυπολογισμό των ιδιαίτερων συνθηκών των ευάλωτων κρατών. Ωστόσο, για να καλυφθούν οι μείζονες αδυναμίες της συνεργασίας, το μελλοντικό πρόγραμμα δράσης πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στις δικαιούχους χώρες να είναι ισότιμοι

([13]) Η ισότητα των φύλων στην αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ, σχέδιο δράσης 2010-2015.

([14]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πέραν του ΑΕγχΠ – Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην επιλογή συμπληρωματικών δεικτών», εισηγητής: ο κ. PALMIERI, ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σ. 14.

([15]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθιέρωση ενός χρηματοδοτικού μέσου για την προάσπιση της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου παγκοσμίως», εισηγητής: ο κ. IULIANO, ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σ. 81–83.

παράγοντες με τις δωρήτριες χώρες. Κυρίως, θα πρέπει να υπάρχει ειδική μέριμνα για τις **καταστάσεις πολέμου ή εσωτερικών συρράξεων και για τις καταστάσεις αδυναμίας οφειλόμενης σε φυσικές καταστροφές** και να σχεδιάζονται **ειδικές λύσεις** για τις χώρες αυτές, με αρχικούς στόχους προτεραιότητας που θα αφορούν την αποκατάσταση των θεσμών και την εμπέδωση της ασφάλειας, της αστυνομίας και της δικαιοσύνης.

3.3 **Η συνεργασία μεταξύ κοινωνιών και η αξιοποίηση της πληθώρας ανταλλαγών μεταξύ διεθνών φορέων και δικτύων.** Η πολυπαραγοντική προσέγγιση ενθαρρύνει τους αναπτυξιακούς εταίρους και στο Βορρά και στον Νότο να υπερβαίνουν το παραδοσιακό διπλωματικό πλαίσιο των δεσμεύσεων μεταξύ κυβερνήσεων. Μια πιο ευρεία θεώρηση της κοινωνίας πολιτών εδράζεται στη **σύναψη συμβάσεων ή σε συμπράξεις που επισημοποιούνται βάσει σύμβασης στόχων και μέσων μεταξύ διαφόρων παραγόντων.** Αυτό προϋποθέτει να αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία στις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν οι **δήμοι** και οι ΟΤΑ (δίκτυα πράσινων πόλεων, κίνηση των πόλεων σε μετάβαση), αλλά και εκείνων που αναλαμβάνουν οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών (μη κυβερνητική διπλωματία, όπως η διάσκεψη κορυφής στο Ρίο) ή οι πάσης φύσεως **επιχειρήσεις** (επιχειρηματικοί κύκλοι, όπως τα δίκτυα υπεύθυνων επιχειρήσεων ή κοινωνικής οικονομίας) ή οι διεθνείς **συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες** (βασικοί παράγοντες για τον στόχο της αξιοπρεπούς εργασίας) ή ακόμη τα πανεπιστήμια και τα **ερευνητικά κέντρα**, ήδη από τη χάραξη των στόχων, αλλά και για την εφαρμογή και για την παρακολούθησή τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αναγνωρίζονται και να προβάλλονται στο μελλοντικό πρόγραμμα δράσης οι συμβάσεις μεταξύ εταίρων από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα και τον χώρο των οργανώσεων και συλλόγων, χωρίς να παραβλέπονται οι πολυάριθμες πρωτοβουλίες διεθνούς αλληλεγγύης από τους ίδιους τους πολίτες. **Η συνένωση των δυνάμεων όλων αυτών των ποικίλων φορέων με ισότιμους όρους** συνιστά καίρια προϋπόθεση για μια πιο αποτελεσματική διακυβέρνηση, με λιγότερους αποκλεισμούς, που θα λαμβάνει υπόψη τη φωνή των φτωχότερων.

3.4 Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ, όπως και πολλοί παρατηρητές, συνιστά **καίριες βελτιώσεις σε θέματα χρηστής διακυβέρνησης και δημοκρατικών θεσμών**, ώστε να ενισχυθεί ο ενστερνισμός από τις εταίρους χώρες της ίδιας τους της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Χάρη στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας, η **κοινωνία πολιτών ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών** είχε τη δυνατότητα να ενισχύσει τη θέση της ως παράγων ή να απαιτήσει λογοδοσία από τις κυβερνήσεις τους σχετικά με επιλογές επενδύσεων και δημοσίων δαπανών. Στο μελλοντικό πρόγραμμα δράσης, που θα ενσωματώνει ευρύτερο φάσμα παραγόντων, η συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών στην κατάρτιση των στρατηγικών εγγράφων για τη μείωση της φτώχειας θα πρέπει να είναι ενισχυμένη και να συντελεί στην εμφάνιση καινοτόμων λύσεων σχετικά με την αξιοπρεπή εργασία ή με την κοινωνική μέριμνα, αυξάνοντας παράλληλα **την εμπειρία και τις ικανότητες σχεδιασμού**, στοιχεία που συμβάλλουν στην καλύτερη διακυβέρνηση των κρατών. Η ΕΟΚΕ συνιστά ένα μέρος της βοήθειας για το εμπόριο να αφιερωθεί στην ενίσχυση των **ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών** σε εμπορικά θέματα, ώστε να συμβάλουν στην ενσωμάτωση του εμπορίου και της επισιτιστικής ασφάλειας στην εθνική τους αναπτυξιακή στρατηγική.

4. Εδραίωση μιας νέας ευρείας συναίνεσης για αλλαγή πορείας, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη

4.1 **Παγκόσμια διακυβέρνηση και συλλογικά περιβαλλοντικά, κοινωνικά ή οικονομικά αγαθά.** Υπάρχουν αγαθά ή υπηρεσίες —όπως είναι ο αέρας, το νερό, οι ωκεανοί, τα οικοσυστήματα, η αξιοπρεπής εργασία, η κοινωνική μέριμνα, η επισιτιστική ασφάλεια ή οι εμπορικοί κανόνες κ.ά.— που, επειδή αφορούν το σύνολο του πλανήτη, αναγνωρίζονται στην υπό εξέταση ανακοίνωση ως «*βασικοί πυλώνες ζωής*» και παρουσιάζονται στο παράρτημα της ανακοίνωσης. Αυτά τα παγκόσμια δημόσια αγαθά ([16]) πρέπει να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα δράσης για την περίοδο μετά το 2015 με τη μορφή παγκόσμιων δημόσιων πολιτικών σχετικά με τις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Πρέπει να εξετάζονται σε ένα πλαίσιο που θα συντονίζεται σε παγκόσμιο επίπεδο, κυρίως όμως πρέπει να υποστηρίζονται με διεθνείς συμβατικές δεσμεύσεις και με εθνικού επιπέδου χρηματοδότηση και δράσεις, οι οποίες, με τη σειρά τους, θα επιμερίζονται σε πλήθος συλλογικών και μεμονωμένων δράσεων σε τοπικό επίπεδο.

4.2 **Ποικίλες μορφές παγκόσμιας χρηματοδότησης, προσαρμοσμένες στην αλλαγή πορείας με ορίζοντα το 2050.** Σύμφωνα με εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών, για να αντιμετωπιστούν σε βάθος χρόνου η φτώχεια και οι περιβαλλοντικές προκλήσεις, απαιτείται ποσό της τάξεως των 800 δισεκατομμυρίων ευρώ ανά έτος, ήτοι 1,5 % του παγκόσμιου ΑΕγχΠ. Η **Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια μπορεί να καλύψει μόλις το 10 % έως 15 %** των αναγκών αυτών σε διεθνή χρηματοδότηση. Είναι, λοιπόν, σαφής η ανάγκη και άλλων εθνικών και διεθνών πόρων. Με την ευκαιρία της προσεχούς ανακοίνωσης σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης, θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το ζήτημα των **εσόδων από διεθνή φορολογία**, χάρη στα οποία θα μπορέσουν να αντληθούν, με διαφάνεια και προβλεψιμότητα, οι αναγκαίοι χρηματοδοτικοί πόροι για την εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των παγκόσμιων δημόσιων αγαθών. Το προϊόν από τις καινοτόμες μορφές χρηματοδότησης και από τον φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, ως πρώτα δείγματα της πολιτικής αυτής, θα πρέπει να διατεθεί κατά προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων αυτών προκλήσεων. Επιπλέον, η άντληση εθνικών φορολογικών πόρων, καθώς και η διοχέτευση των **εμβασμάτων των μεταναστών** προς την παραγωγική δραστηριότητα, παραμένουν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επίτευξη προόδου ως προς τους κατά τόπους στόχους.

4.3 **Περισσότερες θέσεις εργασίας σε μια πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς.** Η τρέχουσα οικονομική επιβράδυνση υπονομεύει σοβαρά την επίτευξη των ΑΣΧ έως το 2015, λόγω της σημαντικής της επίπτωσης στην απασχόληση και στις επιχειρήσεις. Όμως, η κρίση θα μπορούσε να αναδειχθεί σε ευκαιρία για μεγαλύτερη κινητοποίηση υπέρ μιας πράσινης οικονομίας, ικανής να προκαλεί τροποποιήσεις της πορείας προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Από την άποψη αυτή, το **παγκόσμιο σύμφωνο απασχόλησης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ)** αποτελεί νέο μηχανισμό με στόχο να επιταχύνει μια πορεία πλούσια σε θέσεις εργασίας, χάρη στην τόνωση της ζήτησης εργασίας και προσόντων, στη θέσπιση ενός ελάχιστου επιπέδου κοινωνικής προστασίας σε παγκόσμιο επίπεδο και στην ολοκλήρωση της άτυπης οικονομίας με βάση ένα εθνικό σχέδιο αξιοπρεπούς εργασίας.

4.4 Η **παγκόσμια γεωργία** παραμελήθηκε ιδιαίτερα από τους διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς κατά την εφαρμογή των ΑΣΧ. Αποτελεί επείγουσα ανάγκη να βρεθεί μια νέα ισορροπία για τις επενδύσεις που δημιουργούν απασχόληση, προς την κατεύθυνση μιας οικογενειακής και βιολογικής γεωργίας.

([16]) Στο παράρτημα της ανακοίνωσης, παρουσιάζεται τυπολογία των κυριότερων παγκόσμιων δημόσιων αγαθών.

4.5 **Ο ρόλος των επιχειρήσεων στην καθιέρωση ετήσιας έκθεσης βιωσιμότητας.** Ο ιδιωτικός τομέας εκπροσωπείται στα Ηνωμένα Έθνη από το «οικουμενικό σύμφωνο», που δημιουργήθηκε το 2000 με στόχο να καταστεί **η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων μηχανισμός στην υπηρεσία των ΑΣΧ.** Στο οικουμενικό σύμφωνο μετέχουν σήμερα 8 700 επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε 130 χώρες και έχουν αναλάβει δεσμεύσεις σε θέματα δικαιωμάτων στην εργασία, δικαιωμάτων του ανθρώπου, περιβάλλοντος και καταπολέμησης της διαφθοράς. Η εθελοντική ανάληψη δεσμεύσεων, ως τρόπος εφαρμογής της βιώσιμης ανάπτυξης σε κλίμακα επιχείρησης, μπορεί να διαδραματίσει μείζονα ρόλο στις αλυσίδες υπεργολαβίας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι πρωτοβουλίες που αφορούν τον οικολογικό σχεδιασμό, την οικολογική παραγωγή, την οικολογική λιτότητα, το δίκαιο εμπόριο, καθώς και την αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων συνιστούν καινοτόμους λύσεις για την υλοποίηση στόχων βιώσιμης ανάπτυξης ([17]). Η ΕΟΚΕ προτείνει, συνεπώς, την εφαρμογή της σύστασης που περιλαμβάνεται στη διακήρυξη Ρίο+20, όπου προτείνεται η γενίκευση της δημοσιοποίησης στοιχείων των επιχειρήσεων όσον αφορά τη βιωσιμότητα, με την καθιέρωση ετήσιων «αναφορών αειφορίας», τις οποίες οι επιχειρήσεις θα δημοσιεύουν όπως ακριβώς δημοσιεύουν και την ετήσια οικονομική τους έκθεση.

5. Βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη: ενίσχυση της υπευθυνότητας και του ρόλου των ιδιωτικών παραγόντων

5.1 Παρότι, στην αρχή της κρίσης, εκδηλώθηκαν πειρασμοί επιστροφής στον προστατευτισμό, το διεθνές σύστημα απέφυγε γενικώς τις περιοριστικές εμπορικές πρακτικές. Ωστόσο, το αδιέξοδο στο οποίο οδηγήθηκε η **διεθνής διαπραγμάτευση περί ανάπτυξης** δημιουργεί μεγάλη δυσαρέσκεια όσον αφορά τις αποκλίσεις συμφερόντων με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι **αναδυόμενες χώρες** είναι εκείνες που ωφελούνται περισσότερο από την αύξηση των συναλλαγών, αν και παράλληλα οι ανισότητες στο εσωτερικό τους επιτείνονται, εξαιρουμένων ορισμένων χωρών όπως η Βραζιλία, χάρη σε πολιτικές ανακατανομής του πλούτου και καταπολέμησης της φτώχειας.

5.2 Αντίθετα, το άνοιγμα των αγορών δεν έφερε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες που διαθέτουν γεωργικά προϊόντα και πρώτες ύλες, λόγω έλλειψης διαφοροποίησης, μεταποίησης και **υποδομών.** Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τις εμπλοκές που έχουν προκύψει σχετικά με τις Συμφωνίες Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης με τα κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (χώρες ΑΚΕ). Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η **προτιμησιακή πρόσβαση** ([18]) στην ΕΕ που προσφέρεται στις ΛΑΧ αποφέρει λιγοστά οφέλη, όπως επίσης και η προσφυγή στην **βοήθεια για το εμπόριο**, που λαμβάνει όλο και μεγαλύτερη σημασία ως μέθοδος πολυμερούς συνεργασίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά να υποστηριχθεί η θέσπιση **διευκόλυνσης για το εμπόριο**, η οποία έχει ήδη συμφωνηθεί υπέρ των χωρών αυτών εντός του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) **και** να προωθηθεί η γενίκευση του ανοίγματος των αγορών χωρίς δικαιώματα και χωρίς ποσοστώσεις από τις αναδυόμενες χώρες προς τις ΛΑΧ.

5.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εντάξει η ΕΕ τις αρχές του **δικαιώματος στη διατροφή** ([19]) στις εμπορικές της πρακτικές ως δομικό στοιχείο και να κινήσει τις κατάλληλες διαβουλεύσεις στους κόλπους του ΠΟΕ, καθώς και με τους άλλους μεγάλους εμπορικούς της εταίρους, ώστε οι αρχές αυτές να ενσωματωθούν στις πολυμερείς και διμερείς εμπορικές πολιτικές. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά την ελευθέρωση των φιλοπεριβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών, ανεξάρτητα από την ενδεχόμενη συμφωνία της Ντόχα, καθώς και τη διευκόλυνση της μεταφοράς πράσινων τεχνολογιών στα πλαίσια των διμερών εμπορικών συμφωνιών ([20]).

5.4 Οι οικονομικοί φορείς, αλλά και οι υποδομές, πρέπει να στραφούν αποφασιστικά προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Επί του προκειμένου, **η δημιουργία υποδομών** ([21]) **και δικτύων ανταλλαγών** συνιστά μοχλό, τόσο για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων όσο και για τη στήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ, την προώθηση της βιομηχανίας μεταποίησης πρώτων υλών και την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([17]) Μελέτη Concord: Προσφορά του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη, Δεκέμβριος 2012.

([18]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων», εισηγητής: ο κ. PEEL, ΕΕ C 43 της 15.2.2012, σ. 82.

([19]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εμπόριο και επισιτιστική ασφάλεια», εισηγητής: ο κ. CAMPLI, συνεισηγητής: ο κ. PEEL, ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 1.

([20]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Διεθνές εμπόριο και αλλαγή του κλίματος», εισηγήτρια: η κ. PICHENOT, ΕΕ C 21 της 21.1.2011, σ. 15.

([21]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η στρατηγική ΕΕ-Αφρικής», εισηγητής: ο κ. DANTIN, ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 148.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διαφάνεια των μέτρων που ρυθμίζουν τις τιμές των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και την κάλυψη του κόστους τους στο πλαίσιο των δημόσιων συστημάτων ασφάλισης υγείας»

COM(2013) 168 final — 2012/0035 (COD)

(2013/C 271/29)

Στις 8 Απριλίου 2013 και στις 16 Απριλίου 2013 αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διαφάνεια των μέτρων που ρυθμίζουν τις τιμές των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και την κάλυψη του κόστους τους στο πλαίσιο των δημόσιων συστημάτων ασφάλισης υγείας

COM(2013) 168 final — 2012/0035 (COD).

Δεδομένου ότι έχει ήδη εκφέρει γνώμη επί του θέματος στη γνωμοδότησή της CESE 1573/2012 που υιοθέτησε στις 12 Ιουλίου 2012 (*), κατά την 490ή σύνοδο της ολομέλειάς της στις 22 και 23 Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), η ΕΟΚΕ αποφάσισε με 161 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 5 αποχές να μην καταρτίσει εκ νέου γνωμοδότηση επί του εν λόγω θέματος, αλλά να παραπέμψει στη θέση που υποστηρίζει στο προαναφερόμενο έγγραφο.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

(*) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διαφάνεια των μέτρων που ρυθμίζουν τις τιμές των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και την κάλυψη του κόστους τους στο πλαίσιο των δημόσιων συστημάτων ασφάλισης υγείας, ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σελ. 81.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 450/2008 για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (εκσυγχρονισμένος τελωνειακός κώδικας), όσον αφορά την ημερομηνία της εφαρμογής του»

COM(2013) 193 final — 2013/0104 (COD)

(2013/C 271/30)

Στις 15 Απριλίου 2013 και στις 18 Απριλίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφάσισαν αντιστοίχως να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 450/2008 για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (εκσυγχρονισμένος τελωνειακός κώδικας), όσον αφορά την ημερομηνία της εφαρμογής του

COM(2013) 193 final — 2013/0104 (COD).

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση και έχει ήδη διατυπώσει τις απόψεις της επί του θέματος στην προηγούμενη γνωμοδότησή της CESE 1294/2012 fin, που υιοθετήθηκε στις 23 Μαΐου 2012 (*). Ως εκ τούτου κατά την 490ή σύνοδο ολομελείας της που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), αποφάσισε με 161 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 5 αποχές να εκδώσει γνωμοδότηση στην οποία υποστηρίζει την πρόταση και παραπέμπει στη θέση που έλαβε στο προαναφερθέν έγγραφο.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

(*) ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 68.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοποίηση στην Επιτροπή των επενδυτικών σχεδίων σε ενεργειακή υποδομή εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αντικατάσταση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 617/2010 του Συμβουλίου»

COM(2013) 153 final

(2013/C 271/31)

Στις 20 Μαρτίου, στις 15 Απριλίου και στις 16 Απριλίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 194 (2) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοποίηση στην Επιτροπή των επενδυτικών σχεδίων σε ενεργειακή υποδομή εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αντικατάσταση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 617/2010 του Συμβουλίου

COM(2013) 153 final

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου), αποφάσισε, με 161 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 5 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας [για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 861/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. XXX/2011 του Συμβουλίου για την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική]»

COM(2013)245 τελικό – 2011/0380 COD

και «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου»

COM(2013)246 final — 2011/0276 COD

(2013/C 271/32)

Στις 7 Μαΐου 2013, και σύμφωνα με τα άρθρα 42, 43(2), 91(1), 100(2), 173(3), 175, 188, 192(1), 194(2) και 195(2) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής επί των ακόλουθων θεμάτων:

Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας [για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 861/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού αριθ. XXX/2011 του Συμβουλίου για την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική]

COM(2013)245 τελικό – 2011/0380 COD

και

Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006

COM(2013)246 τελικό – 2011/0276 COD

Δεδομένου ότι η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση, με την οποία το ΕΤΘΑ ευθυγραμμίζεται με τους ισχύοντες κανόνες για την πολιτική συνοχής, θεωρεί περιττό να προβεί σε περαιτέρω σχόλια. Συνεπώς, κατά την 490ή σύνοδο ολομέλειάς της, στις 22 και 23 Μαΐου 2013 (συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2013), υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 161 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 5 αποχές.

Βρυξέλλες, 22 Μαΐου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
2013/C 271/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την κατάσταση της τελωνειακής ένωσης» *COM(2012) 791 final*	66
2013/C 271/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Σχέδιο δράσης: Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο και εταιρική διακυβέρνηση — Ένα σύγχρονο νομικό πλαίσιο για πιο ενεργό συμμετοχή των μετόχων και βιώσιμες εταιρείες» *COM(2012) 740 final*	70
2013/C 271/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Πρόγραμμα δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020 — Επιστροφή του επιχειρηματικού πνεύματος στην Ευρώπη» *COM(2012) 795 final*	75
2013/C 271/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ασφάλεια των καταναλωτικών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 87/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2001/95/ΕΚ» *COM(2013) 78 final — 2013/0049 (COD)*	81
2013/C 271/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εποπτεία της αγοράς προϊόντων και για την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 89/686/ΕΟΚ και 93/15/ΕΟΚ, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 94/9/ΕΚ, 94/25/ΕΚ, 95/16/ΕΚ, 97/23/ΕΚ, 1999/5/ΕΚ, 2000/9/ΕΚ, 2000/14/ΕΚ, 2001/95/ΕΚ, 2004/108/ΕΚ, 2006/42/ΕΚ, 2006/95/ΕΚ, 2007/23/ΕΚ, 2008/57/ΕΚ, 2009/48/ΕΚ, 2009/105/ΕΚ, 2009/142/ΕΚ, 2011/65/ΕΕ και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 305/2011, (ΕΚ) αριθ. 764/2008 και (ΕΚ) αριθ. 765/2008» *COM(2013) 75 final — 2013/0048 (COD)*	86
2013/C 271/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή — συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)» *COM(2013) 83 final*	91
2013/C 271/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΚΕΕ)» *COM(2013) 95 final — 2013/0057 (COD)* και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ) και του προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ)» *COM(2013) 96 final — 2013/0060 (COD)* και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών» *COM(2013) 97 final — 2013/0059 (COD)*	97
2013/C 271/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση για την τροποποίηση της πρότασης COM(2011) 607 τελικό/2 της Επιτροπής για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Συμβουλίου» *COM(2013) 145 final — 2011/0268 (COD)* και «Πρόταση για την τροποποίηση της πρότασης COM (2012) 496 της Επιτροπής για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου» *COM(2013) 146 final — 2011/0276 (COD)*	101

EL

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
2013/C 271/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: CARS 2020: Σχέδιο δράσης για μια ανταγωνιστική και βιώσιμη αυτοκινητοβιομηχανία στην Ευρώπη» *COM(2012) 636 final*	104
2013/C 271/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Καθαρή ενέργεια για τις μεταφορές — Μια ευρωπαϊκή στρατηγική εναλλακτικών καυσίμων» *COM(2013) 17 final* και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων» *COM(2013) 18 final — 2013/0012 (COD)*	111
2013/C 271/22	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων οργανισμών του δημόσιου τομέα» *COM(2012) 721 final — 2012/0340 (COD)*	116
2013/C 271/23	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Σχέδιο δράσης 2012-2020 για την ηλ-υγεία — Καινοτομική υγειονομική περίθαλψη για τον 21ο αιώνα» *COM(2012) 736 final*	122
2013/C 271/24	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Το ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη — Ψηφιακή καθοδήγηση της ευρωπαϊκής μεγέθυνσης» *COM(2012) 784 final*	127
2013/C 271/25	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με μέτρα για την εξασφάλιση κοινού υψηλού επιπέδου ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση» *COM(2013) 48 final — 2013/0027 (COD)*	133
2013/C 271/26	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα φθοριούχα αέρια που επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου» *COM(2012) 643 final — 2012/0305 (COD)*	138
2013/C 271/27	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό του ποσοστού αναπροσαρμογής των άμεσων ενισχύσεων που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου όσον αφορά το ημερολογιακό έτος 2013» *COM(2013) 159 final — 2013/0087 COD*	143
2013/C 271/28	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο» *COM(2013) 92 final*	144
2013/C 271/29	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διαφάνεια των μέτρων που ρυθμίζουν τις τιμές των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και την κάλυψη του κόστους τους στο πλαίσιο των δημόσιων συστημάτων ασφάλισης υγείας» *COM(2013) 168 final — 2012/0035 (COD)*	151
2013/C 271/30	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 450/2008 για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (εκσυγχρονισμένος τελωνειακός κώδικας), όσον αφορά την ημερομηνία της εφαρμογής του» *COM(2013) 193 final — 2013/0104 (COD)*	152

EL

(Συνέχεια στην 3η σελίδα του εξωφύλλου)

Ανακοίνωση αριθ. | Περιεχόμενα (συνέχεια) | Σελίδα

2013/C 271/31 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοποίηση στην Επιτροπή των επενδυτικών σχεδίων σε ενεργειακή υποδομή εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αντικατάσταση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 617/2010 του Συμβουλίου» *COM(2013) 153 final* 153

2013/C 271/32 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας [για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 861/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. XXX/2011 του Συμβουλίου για την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική]» *COM(2013)245 τελικό – 2011/0380 COD* και «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου» *COM(2013)246 final — 2011/0276 COD* ... 154

Το EUR-Lex (http://new.eur-lex.europa.eu) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις Συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: http://europa.eu

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL